

**MINISTERSTVO PRÁCE, SOCIÁLNYCH VECÍ A RODINY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY**

Správa

o sociálnej situácii obyvateľstva Slovenskej republiky za rok 2019

Bratislava 2020

OBSAH

OBSAH	1
Zoznam skratiek	3
ÚVOD	5
1 Hlavné makroekonomicko-demografické ukazovatele v podmienkach Slovenskej republiky	7
1.1 Základné makroekonomické charakteristiky	7
1.2 Vybrané demografické ukazovatele	9
2 TRH PRÁCE, MZDY, PRACOVNÉ PODMIENKY a sociálna ekonomika	11
2.1 Trh práce	11
2.1.1 Ekonomická aktivita obyvateľstva	11
2.1.2 Vývoj zamestnanosti	15
2.1.3 Vývoj nezamestnanosti	24
2.1.4 Aktívne opatrenia na trhu práce	38
2.2 Mzdy a pracovné podmienky	40
2.2.1 Mzdy	42
2.2.2 Priemerná mesačná hrubá mzda v podnikateľskej a nepodnikateľskej sfére ..	45
2.2.3 Úplné náklady práce	47
2.2.4 Kolektívne vyjednávanie	50
2.2.5 Bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci	52
2.3 Sociálna ekonomika	55
2.3.1 Legislatívny rámec – vymedzenie pojmov	55
2.3.2 Znevýhodnená a zraniteľná osoba	55
2.3.3 Registrovaný sociálny podnik	56
2.3.4 Podpora sociálnych podnikov	56
2.3.5 Legislatíva v roku 2019	57
2.3.6 Infraštruktúra sociálnej ekonomiky	57
2.3.7 Príspevky na podporu zamestnávania znevýhodnených a zraniteľných osôb ..	58
2.3.8 Investičná pomoc pre sociálne podniky	58
3 SOCIÁLNA OCHRANA	59
3.1 Sociálne poistenie	59
3.1.1 Nemocenské poistenie	63
3.1.2 Dôchodkové poistenie	64
3.1.3 Úrazové poistenie	66
3.1.4 Garančné poistenie	66
3.1.5 Poistenie v nezamestnanosti	67
3.2 Dôchodkové sporenie	68
3.2.1 Starobné dôchodkové sporenie	68
3.2.2 Doplnkové dôchodkové sporenie	73
3.3 Štátna sociálna podpora	76
3.3.1 Prídavok na dieťa	76
3.3.2 Príplatok k prídavku na dieťa	77
3.3.3 Rodičovský príspevok	77
3.3.4 Príspevok na starostlivosť o dieťa	78
3.3.5 Príspevok pri narodení dieťaťa	80
3.3.6 Príspevok na viac súčasne narodených detí	80
3.3.7 Príspevok na pohreb	80
3.4 Sociálna pomoc	82

3.4.1	Pomoc v hmotnej núdzi	82
3.4.2	Dotácie pre dieťa v hmotnej núdzi	90
3.4.3	Náhradné výživné	92
3.4.4	Sociálnoprávna ochrana detí a sociálna kuratela	94
3.4.5	Príspevky na podporu náhradnej starostlivosti	98
3.4.6	Kompenzácia sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia	100
3.4.7	Sociálne služby	110
3.4.8	Dotácie na podporu rozvoja sociálnej oblasti v pôsobnosti MPSVR SR	126
3.4.9	Európsky integrovaný systém štatistiky sociálnej ochrany (Metodika ESSPROS)	128
3.5	Európsky sociálny fond a Európsky fond regionálneho rozvoja	133
4	ŽIVOTNÁ ÚROVEŇ A SOCIÁLNA KOHÉZIA	136
4.1	Chudoba a sociálne vylúčenie	136
4.2	Rovnosť medzi ženami a mužmi a rovnosť príležitostí	145
5	POROVNANIE VYBRANÝCH UKAZOVATEĽOV MEDZI KRAJINAMI EÚ V KONTEXTE STRATÉGIE EURÓPA 2020	151
	Makroekonomické prostredie	151
	Inteligentný a inkluzívny rast	152
	Zoznam príloh	158
	Príloha ku kapitole 1	158
	Príloha ku kapitole 2	158
	Príloha ku kapitole 3	159
	Príloha ku kapitole 4	160
	Príloha ku kapitole 5	160
	Príloha ku kapitole 1	161
	Príloha ku kapitole 2	165
	Príloha ku kapitole 3	201
	Príloha ku kapitole 4	251
	Príloha ku kapitole 5	261

ZOZNAM SKRATIEK

- a. s.** – akciová spoločnosť
AOTP – aktívne opatrenia trhu práce
b. c. – bežné ceny
BA – Bratislavský kraj
BB – Banskobystrický kraj
BPaI – Burza práce a informácií
COICOP – klasifikácia individuálnej spotreby podľa spôsobu použitia
d. f. – dôchodkový fond
d.d.f. – doplnkový dôchodkový fond
DDS, d. d. s. – doplnková dôchodková spoločnosť
DI – deinštitucionalizácia
DOP – dopytovo-orientovaný projekt
DSS, d. s. s. – dôchodková správcovská spoločnosť
EA19 – krajiny Európskej únie platiace v roku 2019 menou euro (*Belgicko, Nemecko, Estónsko, Grécko, Španielsko, Francúzsko, Írsko, Taliansko, Lotyšsko, Litva, Luxembursko, Holandsko, Rakúsko, Portugalsko, Fínsko, Cyprus, Malta, Slovinsko, Slovensko*)
EHP – Európsky hospodársky priestor
EK – Európska komisia
ESF – Európsky sociálny fond
ESSPROS – Európsky systém jednotných štatistik sociálnej ochrany
EŠIF – Európske štrukturálne a investičné fondy
EÚ – Európska únia
EU SILC – štatistické zisťovanie o príjmoch a životných podmienkach domácností (European Union Statistics on Income and Living Conditions)
EU15 – prvých 15 členských štátov Európskej únie (*Belgicko, Dánsko, Nemecko, Írsko, Grécko, Španielsko, Francúzsko, Taliansko, Luxembursko, Holandsko, Rakúsko, Portugalsko, Fínsko, Švédsko, Veľká Británia*)
EU28 – 28 členských krajín Európskej únie (*Belgicko (BE), Bulharsko (BG), Česká republika (CZ), Dánsko (DK), Nemecko (DE), Estónsko (EE), Írsko (IE), Grécko (GR), Španielsko (ES), Francúzsko (FR), Chorvátsko (HR), Taliansko (IT), Cyprus (CY), Lotyšsko (LV), Litva (LT), Luxembursko (LU), Maďarsko (HU), Malta (MT), Holandsko (NL), Rakúsko (AT), Poľsko (PL), Portugalsko (PT), Rumunsko (RO), Slovinsko (SI), Slovensko (SK), Fínsko (FI), Švédsko (SE), Veľká Británia (GB)*)
FKNM – finančná kontrola na mieste
FO – fyzická osoba
HDP – hrubý domáci produkt
CHD – chránená dielňa
CHP – chránené pracovisko
CHzP – choroba z povolania a/alebo profesionálna otrava
IaPS – informačné a poradenské služby
ISCP – Informačný systém o cene práce
ISTP – Internetový sprievodca trhu práce
ITMS – IT monitorovací systém pre štrukturálne fondy a Kohézny fond
IZM – Iniciatíva na podporu zamestnanosti mladých ľudí
KE – Košický kraj
KIDS – informačný systém pre sociálnoprávnu ochranu detí a sociálnu kuratelu
KMC – Koordinačno-metodické centrum pre rodovo podmienené a domáce násilie
KZVS – kolektívna zmluva vyššieho stupňa
MEN – miera evidovanej nezamestnanosti
MF SR – Ministerstvo financií Slovenskej republiky
mil. – milión
mld. – miliarda
MPSVR SR – Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR ; ministerstvo
MRK – marginalizované rómske komunity
MRŽaM – mzdový rozdiel žien a mužov

NACE, SK NACE Rev. 2 – štatistická klasifikácia ekonomických činností
NBS – Národná banka Slovenska
NEET – mladí ľudia vo veku 15 – 24 rokov, ktorí nechodia do školy, nepracujú ani sa nezúčastňujú odbornej prípravy (not in employment, education or training)
NP – národný projekt
NR – Nitriansky kraj
OMK – Otvorená metóda koordinácie
OP ĽZ – Operačný program Ľudské zdroje
OPS – odborné poradenské služby
OZP – občan so zdravotným postihnutím
p. b. – percentuálny bod
PIAAC - program medzinárodného hodnotenia kompetencií dospelých (Programme for the International Assessment of Adult Competencies)
PISA - program medzinárodného testovania žiakov (Programme for International Student Assessment)
PM – pracovné miesto
PO – Prešovský kraj
PP – peňažný príspevok
PPS – parita (štandard) kúpnej sily (purchasing power standard)
RO – riadiaci orgán
RPPS – referát poradensko-psychologických služieb
RSD MIS – riadenie sociálnych dávok – manažérsky informačný systém
s. c. – stále ceny
SK ISCO-08 – štatistická klasifikácia zamestnaní, verzia 2016
SOŠ – stredná odborná škola
SPODaSK – sociálnoprávna ochrana detí a sociálna kuratela
Správa – Správa o sociálnej situácii obyvateľstva Slovenskej republiky
SPÚ – závažný pracovný úraz s následkom smrti
SR – Slovenská republika
SŠ – stredná škola
ŠVVP - špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby
SZČO – samostatne zárobkovo činná osoba
SŽM – suma životného minima
ŠÚ SR – Štatistický úrad Slovenskej republiky
tis. – tisíc
TN – Trenčiansky kraj
TT – Trnavský kraj
ŤZP – ťažko zdravotne postihnutý(i)/ ťažké zdravotné postihnutie
UoZ – uchádzač o zamestnanie
ÚPSVR, Ústredie – Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny
úrad PSVR – úrad práce, sociálnych vecí a rodiny
VPM – voľné pracovné miesto
VŠ – vysoká škola
VZPS – výberové zisťovanie pracovných síl
VzPrTP – vzdelávanie a príprava pre trh práce
WI – intenzita práce (work intensity)
Z. z. – Zbierka zákonov
ZA – Žilinský kraj
ZoZ – záujemca o zamestnanie
ZŠ – základná škola
ZUoZ - znevýhodnený uchádzač o zamestnanie

ÚVOD

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky (ďalej len „MPSVR SR“ alebo „ministerstvo“) každoročne pripravuje a predkladá na rokovanie vlády Slovenskej republiky (ďalej len „vláda SR“), Hospodárskej a sociálnej rady Slovenskej republiky a Výboru Národnej rady Slovenskej republiky pre sociálne veci Správu o sociálnej situácii obyvateľstva Slovenskej republiky (ďalej len „správa“) za predchádzajúci kalendárny rok. Jej cieľom je informovať o stave a vývoji sociálnej situácie obyvateľstva na Slovensku na základe sociálno-ekonomických ukazovateľov, získaných zo štátnych štatistických zisťovaní a administratívnych zdrojov údajov Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny a Sociálnej poisťovne.

Prvá kapitola správy poskytuje stručný prehľad o základných ukazovateľoch makroekonomického prostredia a demografického vývoja v Slovenskej republike za rok 2019.

Druhá kapitola popisuje legislatívne zmeny v roku 2019 v oblasti služieb zamestnanosti, pracovnoprávných vzťahov a sociálneho dialógu, zameriava sa na vývoj na trhu práce z agregovaného a zo štrukturálneho hľadiska, monitoruje jednotlivé nástroje aktívnej politiky trhu práce, mzdový vývoj a pracovné podmienky v rámci kolektívneho vyjednávania a bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci. Súčasťou tejto časti správy je aj analýza úplných nákladov práce a podkapitola sektora sociálnej ekonomiky, ktorá vytvára ucelenú reguláciu fungovania a podpory sociálnych podnikov v prostredí Slovenskej republiky.

Tretia kapitola zahŕňa hlavné formy, stav a zmeny v systéme sociálnej ochrany v roku 2019. Zaoberá sa medziročným porovnaním a analýzou jednotlivých prvkov sociálneho poistenia, dôchodkového sporenia, systému štátnej sociálnej podpory a sociálnej pomoci. Podáva informáciu o dotáciách, poskytovaných v pôsobnosti MPSVR SR a tiež informácie o Operačnom programe Ľudské zdroje, podporovanom z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja. Kapitola obsahuje aj výstupy Európskeho integrovaného systému jednotných štatistík sociálnej ochrany (ESSPROS), jedného zo základných nástrojov štatistického sledovania o systémoch, súčasnom stave a rozvoji sociálnej ochrany v členských štátoch Európskej únie (ďalej aj „EÚ“).

Náplň štvrtej kapitoly tvoria dostupné údaje z vyhodnotenia národných indikátorov chudoby a sociálneho vylúčenia. Kapitola zahŕňa aj informácie o stave rovnosti medzi mužmi a ženami a rovnosti príležitostí na Slovensku za rok 2019.

Obsahom piatej kapitoly je porovnanie vybraných ukazovateľov medzi krajinami EÚ v kontexte stratégie Európa 2020, ktorá stanovuje hlavné ciele EÚ v nadväznosti na Lisabonskú stratégiu.

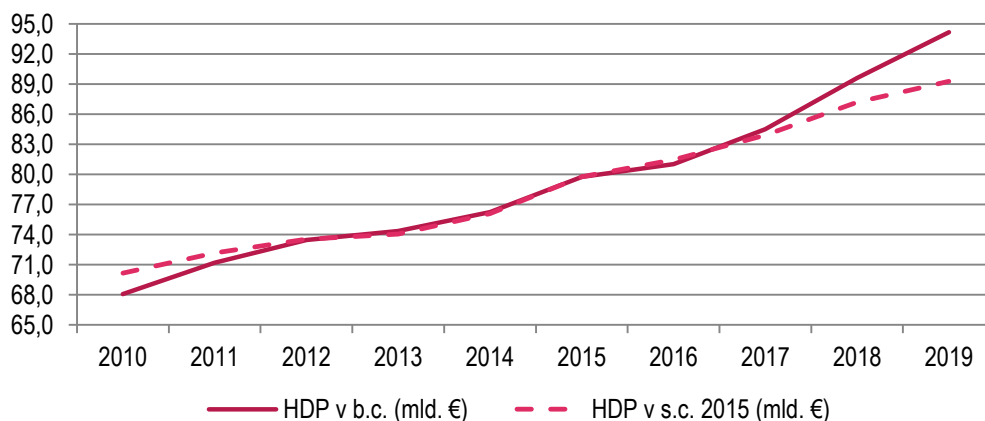
1 Hlavné makroekonomicko-demografické ukazovatele v podmienkach Slovenskej republiky

1.1 Základné makroekonomické charakteristiky¹

V roku 2019 rast ekonomiky, predovšetkým hrubého domáceho produktu (ďalej „HDP“), oproti roku 2018 mierne spomalil, a to napriek pozitívnemu vývoju na trhu práce. Podľa dôchodkovej metódy výpočtu HDP ovplyvnilo rast HDP najmä zvýšenie odmien zamestnancov na hodnotu 40,5 mld. eur (nárast o 8,4 %). Rástla celková zamestnanosť v hospodárstve, znížil sa počet nezamestnaných a miera nezamestnanosti bola na svojom historickom minime. Priemerná mesačná mzda vzrástla v nominálnom aj reálnom vyjadrení.

Hrubý domáci produkt v stálych cenách vzrástol o 2,4 %, čo bolo o 1,5 p. b. menej ako v predchádzajúcom roku (podľa metodiky národných účtov ESA 2010). HDP v bežných cenách dosiahol hodnotu 94,2 mld. eur, čo predstavuje nárast o 5,1 % oproti roku 2018.

Graf 1.1 Vývoj hrubého domáceho produktu v bežných a stálych cenách

Zdroj: ŠÚ SR; metodika ESA 2010; stále ceny vypočítané reťazením objemov k referenčnému roku 2015, údaje sú revidované na základe revidovaných ročných údajov za roky 2016-2018 a predbežných údajov za rok 2019

Medziročne vzrástol objem zahraničného dopytu o 1,7 % a objem domáceho dopytu vzrástol o 2,8 %. Domáci dopyt vzrástol v dôsledku rastu tvorby hrubého kapitálu o 5,6 % (z toho tvorba hrubého fixného kapitálu vzrástla o 8 %). Zvýšila sa aj celková konečná spotreba, ku ktorej prispel rast konečnej spotreby domácností o 4,8 % (6,6 % v roku 2018), konečná spotreba verejnej správy vzrástla o 3,8 % (1,9 % v roku 2018) a konečná spotreba neziskových inštitúcií, slúžiacich domácnostiam, vzrástla o 10,5 % (nárast o 4,5 % v roku 2018).

Medziročná **miera inflácie** meraná indexom spotrebiteľských cien dosiahla za rok 2019 hodnotu v priemere 2,7 %. Oproti roku 2018 sa tempo rastu cien zvýšilo o 0,2 p. b..

Spotrebiteľské ceny medziročne rástli vo všetkých mesiacoch minulého roka a rástli aj regulované ceny (3,9 %). Jadrová inflácia v roku 2019 v priemere medziročne vzrástla na 2,3 %. Čistá inflácia (bez zmien priamych daní) medziročne mierne spomalila svoj rast o 0,4 p. b. na 1,9 %. Podľa klasifikácie individuálnej spotreby podľa účelu (COICOP) ovplyvnil celkový rast cien predovšetkým nárast cien za potraviny a nealkoholické nápoje (o 4 %), bývanie, vodu, elektrinu, plyn a ostatné palivá (o 3,9 %) a rozličné tovary a služby (o 3,3 %). Ceny stúpili takmer vo všetkých kategóriách okrem dopravy, v ktorej nastal pokles o 0,6 %.

Na trhu práce pokračovalo zlepšovanie situácie aj v roku 2019. Týka sa to rastu celkovej zamestnanosti zisťovanej podľa oboch metodík Štatistického úradu SR (podľa výberového zisťovania pracovných síl i podľa štatistického výkazníctva), ako aj poklesu miery nezamestnanosti zisťovanej Štatistickým úradom SR (ďalej len „ŠÚ SR“). Miera evidovanej nezamestnanosti i celkový priemerný počet evidovaných nezamestnaných si zachovali

¹ zdroj údajov: Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR v 4. štvrťroku 2019, Štatistický úrad SR (databáza DATAcube) a Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny

klesajúci trend z predchádzajúceho roku, pričom na pozitívnom vývoji sa významne podieľalo zníženie dlhodobej nezamestnanosti.

Podľa výberového zisťovania pracovných síl (ďalej aj „VZPS“), ktoré ŠÚ SR realizuje v domácnostiach SR, **celková zamestnanosť** v roku 2019 narástla o 0,7 % (o 17 tis. osôb) a v priemere za rok predstavovala 2 583,7 tis. pracujúcich osôb (národný koncept zamestnanosti²), pričom sa zvýšil počet zamestnancov o 7,3 tis. (o 0,3 %) na 2 195 tis. osôb a počet podnikateľov sa zvýšil o 8,7 tis. osôb (o 2,3 %) na 386,6tis. osôb. Podľa štatistického výkazníctva ŠÚ SR, ktoré je realizované v podnikoch v SR, priemerný počet zamestnaných v hospodárstve SR v roku 2019 vzrástol o 1,0 % (o 23,3 tis. osôb) na 2 416,1 tis. osôb. Z odvetvového hľadiska podľa štatistického výkazníctva k rastu zamestnanosti v domácej ekonomike najviac prispel rast priemerného počtu zamestnaných osôb v stavebníctve (o 6,4 %), v odvetví informácie a komunikácie (o 3,4 %), v poľnohospodárstve (o 3,1 %) a v zdravotníctve a sociálnej pomoci (o 2,8 %). Rast zamestnanosti naopak zbrzdil pokles priemerného počtu osôb zamestnaných v priemyselnom odvetví - ťažba a dobývanie (o 6,5 %). Miera zamestnanosti podľa VZPS vo vekovej skupine 20 až 64 rokov v roku 2019 medziročne vzrástla o 1,0 p. b. na úroveň 73,4 %. Počet krátkodobo migrujúcich z VZPS medziročne klesol o 7,9 % (o 11 tisíc osôb) a v priemere dosiahol 128,6 tis.. Po odpočítaní osôb krátkodobo migrujúcich za prácou do zahraničia zamestnanosť na území Slovenska vzrástla o 1,2 % na 2 455,1 tis. osôb.

Nezamestnanosť podľa evidencie Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny i nezamestnanosť podľa Štatistického úradu SR³ v priemere za rok 2019 klesla, pričom celkový priemerný počet evidovaných nezamestnaných sa medziročne znížil o 7,5 % na 168 030 osôb⁴, z toho počet disponibilných uchádzačov o zamestnanie o 7,9 % na 137 438 osôb⁵ a počet nezamestnaných podľa výberového zisťovania pracovných síl (VZPS) o 12,1 % na 157,7 tis. osôb.

Priemerná **miera evidovanej nezamestnanosti** klesla medziročne na 5 % (o 0,42 p. b.)⁶, ide o **historicky najnižšiu priemernú mieru na Slovensku**. Klesala aj **miera nezamestnanosti podľa VZPS**, a to v priemere za rok na 5,8 %, čo bolo o 0,8 p. b. menej ako v roku 2018.

Podľa údajov ŠÚ SR zo štvrtročného štatistického výkazníctva miera voľných pracovných miest dosiahla 1,1 %. Priemerný **počet voľných pracovných miest** sa oproti roku 2018 znížil o 3 168 (o 12,6 %) na 21 920 miest. Najviac voľných pracovných miest ponúkal Bratislavský kraj (8 842). V ostatných krajoch sa ich počet pohyboval v rozpätí od 1 500 (Trenčiansky kraj) do 2019 (Žilinský kraj).

Priemerná mesačná nominálna mzda⁷ zamestnanca v hospodárstve sa v priemere za rok 2019 medziročne zvýšila o 7,8 % na hodnotu 1 092 eur. Reálna mzda po zohľadnení vývoja spotrebiteľských cien vzrástla menej, a to o 5 %. Štrukturálne hlbšie porovnanie makroekonomických ukazovateľov, ako aj porovnanie v medzinárodnom meradle je uvedené v nasledujúcich kapitolách správy.

Bežné príjmy domácností⁸ v porovnaní s rokom 2018 medziročne nominálne vzrástli o 6,1 %. Z celkového objemu 81 400,90 mil. eur najväčšiu časť tradične tvorili odmeny zamestnancov (42 080,8 mil. eur). Hrubý prevádzkový prebytok a hrubé zmiešané dôchodky dosiahli 16 193,6 mil. eur (medziročný pokles o 0,18 %), sociálne dávky⁹ 13 039,5 mil. eur, ostatné bežné transfery 7 986,3 mil. eur a dôchodky z majetku (príjmové) 2 100,7 mil. eur. Nominálny nárast bežných príjmov domácností ovplyvnili odmeny zamestnancov, ktoré sa medziročne zvýšili o 7,4 %, z toho hrubé mzdy a platy o 7,1 % a sociálne dávky, ktoré medziročne vzrástli, o 6,4 %. Medziročne vzrástol aj dôchodky z majetku (príjmové) o 64,2 % a ostatné bežné transfery o 3 %.

Bežné výdavky domácností¹⁰ dosiahli 25 080,9 mil. eur a v porovnaní s rokom 2018 nominálne vzrástli o 10 %. Rast bežných výdavkov súvisel najmä so zvýšením dôchodkov z majetku – výdavkových (o 34,3 %) a bežných daní (z dôchodkov, majetku atď.) o 11,5 %. Rástli aj čisté sociálne príspevky (o 10,1 %) a ostatné bežné transfery – výdavkové (o 6,5 %).

² Zamestnanosť podľa výberového zisťovania pracovných síl je zamestnanosť bývajúceho obyvateľstva (zvykne sa označovať ako „národná“ alebo „rezidenčná“ zamestnanosť, tzv. *národný koncept zamestnanosti*). Vztahuje sa k obyvateľstvu, ktoré vykazuje obvyklý pobyt v krajine, a zahŕňa aj krátkodobú migráciu za prácou do zahraničia, t.j. ľudí, ktorí dochádzajú za prácou cez hranice alebo vycestovali za prácou do zahraničia a plánujú sa v zahraničí zdržať maximálne 1 rok.

³ podľa výberového zisťovania pracovných síl

⁴ podľa Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny

⁵ podľa Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny

⁶ podľa Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny

⁷ podľa štvrtročného štatistického výkazníctva

⁸ podľa metodiky ESA 2010, podľa štvrtročných účtov

⁹ okrem naturálnych sociálnych transferov

¹⁰ podľa metodiky ESA 2010, podľa štvrtročných účtov

Po uhradení bežných výdavkov ostal domácnostiam na ďalšie použitie hrubý disponibilný dôchodok vo výške 56 319,96 mil. eur, ktorý sa medziročne zvýšil o 4,5 %.

Z hrubého disponibilného dôchodku použili domácnosti na konečnú spotrebu 5 1978,1 mil. eur, zvyšok smeroval do hrubých úspor, ktoré tvorili 5 461,6 mil. eur. Konečná spotreba domácností v roku 2019 vzrástla nominálne o 4,8 % a hrubé úspory vzrástli o 12,7 %. Miera hrubých úspor (podiel hrubých úspor na hrubom disponibilnom dôchodku) vzrástla o 0,7 p. b. na 9,7 %. Domácnosti v roku 2019 vynaložili v bežných cenách viac finančných prostriedkov¹¹ na bývanie, vodu, elektrinu, plyn a ostatné palivá (nárast o 5,4 %), na potraviny a nealkoholické nápoje (o 5,8 %), na rekreáciu a kultúru (o 3,7 %). Výdavky na dopravu vzrástli o 0,5 %, na rozličné tovary a služby vzrástli o 1,6 %, nábytok, bytové zariadenie a bežná údržba domácností o 4,2 %, na reštaurácie a hotely o 15,7 %. Výdavky vzrástli aj v ostatných oblastiach spotreby.

Z hľadiska podielu tvorili podobne ako v predchádzajúcich rokoch najväčšiu časť súkromnej spotreby výdavky na bývanie, vodu, elektrinu, plyn a iné palivá, a to 28,9 % (medziročný nárast podielu na celkovej súkromnej spotrebe o 0,2 p. b.) a výdavky na nákup potravín a nealkoholických nápojov, a to 18,1 % (o 0,1 p.b.).

V priebehu roka 2019 sa začala výstavba 21 516 bytov, dokončilo sa 20 171 a ku koncu decembra bolo rozostavaných 78 974 bytov. Ubudlo spolu 1 483 bytov, z toho asanáciou 1 399 bytov. V porovnaní s rokom 2018 sa počet rozostavaných bytov zvýšil o 1,5 % a počet dokončených bytov o 5,8 %. Počet začatých bytov medziročne klesol o 2,4 %.

Makroekonomické ukazovatele sú zhrnuté v prílohe ku kapitole 1.

1.2 Vybrané demografické ukazovatele

V roku 2019 sa podľa údajov Štatistického úradu SR narodilo na Slovensku 57 054 živých detí, čo je o 585 menej ako v roku 2018. Počet zomrelých sa znížil na hodnotu 53 234 osôb, čo je v porovnaní s predchádzajúcim rokom zníženie o 1 059 osôb.

Sobášnosť a rozvodovosť aj v roku 2018 pokračujú v klesajúcom trende, ktorý nastal v roku 2017. V roku 2019 bolo uzavretých 29 664 manželstiev a rozviedlo sa 9 466 zosobášených dvojíc. V porovnaní s rokom 2018 bol počet sobášov nižší o 1 513 a počet rozvodov nižší o 94. Tento vývoj sa podpísal na náraste indexu rozvodovosti, keď na 100 uzavretých manželstiev pripadlo 31,91 rozvodov.

Vzhľadom na väčší pokles úmrtnosti v porovnaní s poklesom počtu živonarodených sa oproti roku 2018 zvýšil prirodzený prírastok na 3 820 osôb, čo predstavuje nárast o 474 osôb. Celkový prírastok obyvateľstva sa oproti roku 2018 zvýšil o 151 osôb na hodnotu 7 452 osôb. Zahraničnou migráciou získala Slovenská republika 3 632 osôb, pričom sa prisťahovalo 7 016 osôb a vysťahovalo 3 384 osôb. Migračné saldo sa medziročne znížilo o 323 osôb.

K 31. decembru 2019 mala Slovenská republika **5 457 873 obyvateľov**. Podiel žien na celkovom počte obyvateľstva tvoril **51,2 %**.

Tabuľka 1.1 Prírastky obyvateľstva SR v rokoch 2018 a 2019

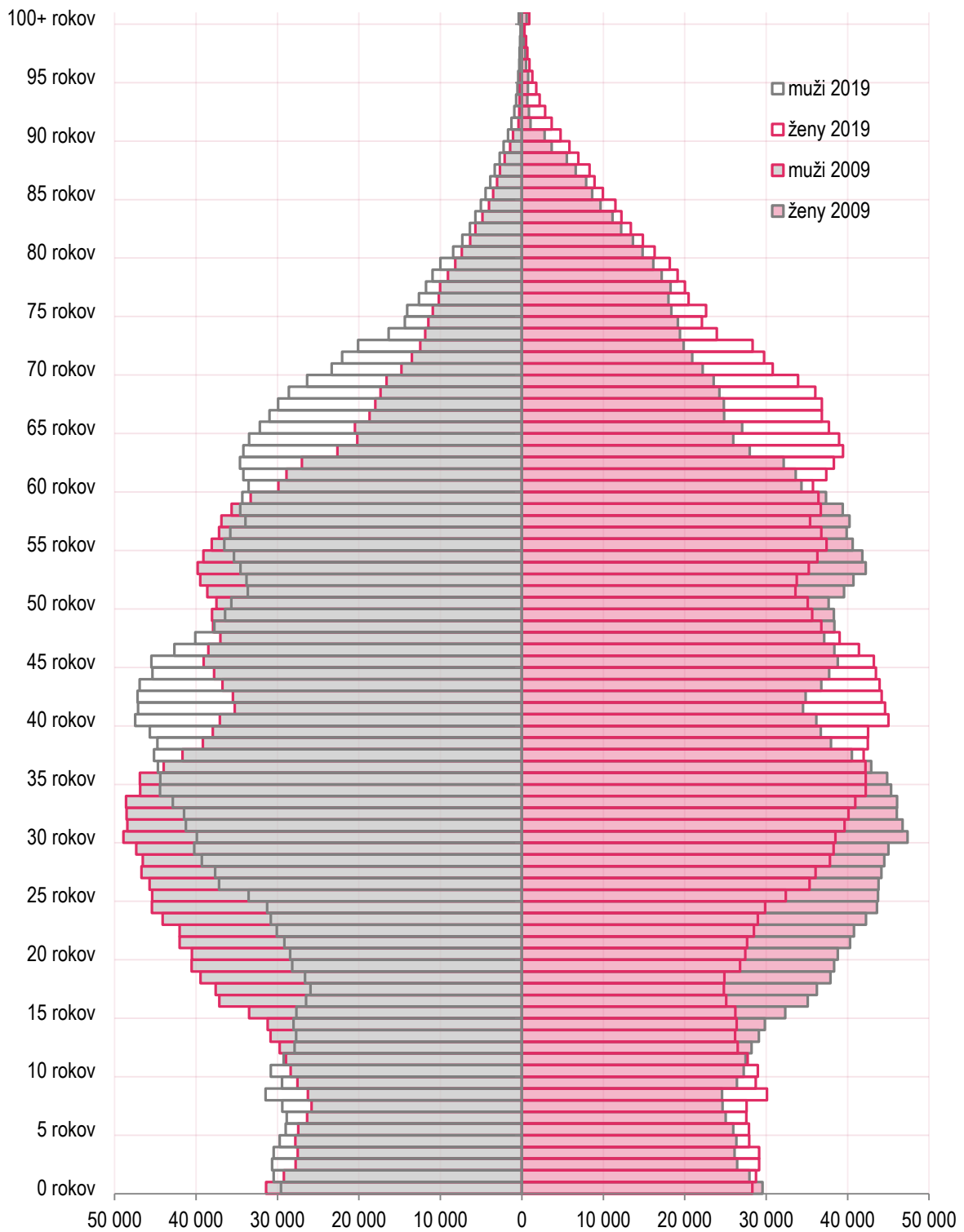
Rok	Živonarodení	Zomretí	Prírodný prírastok	Migračné saldo	Celkový prírastok
2018	57 639	54 293	3 346	3 955	7 301
2019	57 054	53 234	3 820	3 632	7 452

Zdroj: ŠÚ SR

Počet detí od 0 do 14 rokov ku koncu roka 2019 dosiahol 863 720, čo predstavuje 15,83 % z celkovej populácie SR. Počet obyvateľov v poproduktívnom veku dosiahol 905 175 (16,58 % z celkovej populácie) a počet obyvateľov v produktívnom veku 3 688 978 (67,59 %). V porovnaní s rokom 2009 sa celkový počet obyvateľov zvýšil o 0,6 %, a kým počet obyvateľov v predproduktívnom veku a poproduktívnom veku rástol (o 3,9 % a 36,1 %), počet obyvateľov v produktívnom veku klesol o 6,1 %. Podiel obyvateľstva v poproduktívnom veku sa oproti roku 2009 zvýšil o 4,3 p. b. a podiel obyvateľstva v predproduktívnom veku vzrástol o 0,5 p. b.

¹¹ Konečná spotreba domácností podľa Klasifikácie individuálnej spotreby (COICOP) v bežných cenách (zdroj: ŠÚ SR)

Graf 1.2 Veková štruktúra obyvateľstva SR, 2009 a 2019

Zdroj: ŠÚ SR

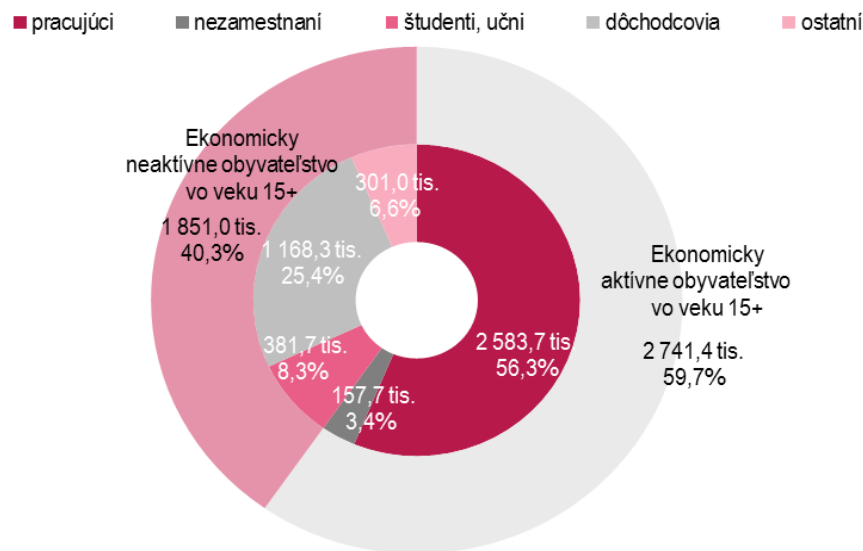
2 TRH PRÁCE, MZDY, PRACOVNÉ PODMIENKY A SOCIÁLNA EKONOMIKA

2.1 Trh práce

2.1.1 Ekonomická aktivita obyvateľstva

Podľa údajov Štatistického úradu SR z výberového zisťovania pracovných síl (ŠÚ SR, VZPS) v roku 2019 z celkového počtu obyvateľov vo veku 15 a viac rokov bolo 59,7 % ekonomicky aktívnych a 40,3 % ekonomicky neaktívnych.

Graf 2.1 Bilancia obyvateľov SR vo veku 15 a viac rokov v roku 2019

Zdroj: ŠÚ SR

Priemerný počet **ekonomicky aktívnych obyvateľov** SR v roku 2019 podľa výberového zisťovania pracovných síl (VZPS) medziročne poklesol o 4,9 tis. osôb na 2 741,4 tis. osôb, resp. o 0,2 %, pričom medziročný pokles počtu ekonomicky aktívnych bol zaznamenaný len u mužov (o približne 5 tis.). Naopak počet ekonomicky aktívnych žien sa medziročne takmer nezmenil. Avšak tento vývoj neovplyvnil úroveň podielu žien na celkovom počte ekonomicky aktívnych obyvateľov, t. j. zostal na úrovni roku 2018 (45,2 %)

Pokles počtu ekonomicky aktívnych obyvateľov bol ovplyvnený predovšetkým poklesom počtu nezamestnaných, z ktorých len časť sa premietla do celkového rastu počtu pracujúcich, resp. stali sa ekonomicky neaktívnymi.

Z celkového priemerného počtu ekonomicky aktívnych obyvateľov bolo 94,2 % pracujúcich (93,4 % v roku 2018) a 5,8 % nezamestnaných (6,6 % v roku 2018).

V porovnaní s predchádzajúcim rokom sa **počet ekonomicky neaktívnych osôb** zvýšil o 3,8 tis. osôb a dosiahol 1 851,0 tis.

Štruktúra ekonomicky neaktívnych obyvateľov vo veku 15 a viac rokov sa medziročne podstatnejšie nezmenila. Najvyšší podiel mali dôchodcovia poberajúci starobný alebo invalidný dôchodok (63,1 %), pričom ich podiel na celkovom počte ekonomicky neaktívnych sa medziročne zvýšil o 0,2 p. b.. Druhou najpočetnejšou skupinou boli študenti a učni, avšak ich podiel na celkovom počte ekonomicky neaktívnych obyvateľov vo veku 15 a viac rokov sa medziročne znížil (z 20,8 % na 20,6 %).

Celková **miera ekonomickej aktivity** obyvateľov vo veku 15 a viac rokov dosiahla úroveň 59,7 % a v porovnaní s rokom 2018 poklesla o 0,1 p. b.. Avšak znížila sa len u mužov (o 0,2 p. b. na 67,6 %) a u žien zostala na úrovni roku 2018 (52,3 %).

Vývoj štruktúry ekonomicky aktívnych obyvateľov **podľa jednotlivých 5-ročných vekových skupín** poukazuje na pokračovanie starnutia pracovnej sily v SR. Medziročne vzrástol len počet ekonomicky aktívnych vo vyšších vekových skupinách a najmä vo vekových skupinách nad 55 rokov, čím sa postupne zvyšuje ich podiel na celkovom počte ekonomicky aktívnych obyvateľov. Na druhej strane v porovnaní s rokom 2018 poklesol podiel

najmladších- vekových skupín do 34 rokov, najmä vekovej skupiny 15-24 rokov na celkovom počte ekonomicky aktívnych obyvateľov.

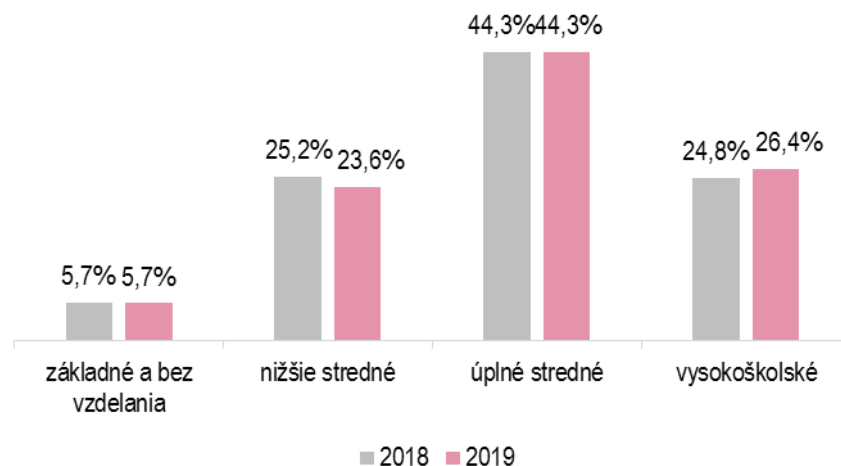
Tabuľka 2.1 Ekonomicky aktívne obyvateľstvo podľa vybraných vekových skupín v roku 2019

Veková skupina	Spolu		Zmena oproti roku 2018	
	v tis. osobách	v %	v tis. osobách	v p. b.
Spolu	2 741,4	100,0	-4,9	x
v tom veková skupina:				
15 – 24 rokov	168,3	6,1	-21,5	-0,8
25 – 34 rokov	649,3	23,7	-14,4	-0,5
35 – 44 rokov	788,8	28,8	-1,2	0,0
45 – 54 rokov	663,6	24,2	9,9	0,4
55 a viac rokov	471,3	17,2	22,3	0,8

Zdroj: ŠÚ SR, VZPS

Štruktúra ekonomicky aktívnych obyvateľov **podľa vzdelania** sa výrazne nemení. Pričom viac ako 70 % z celkového počtu ekonomicky aktívnych obyvateľov malo úplné stredné vzdelanie alebo vysokoškolské vzdelanie.

Graf 2.2 Porovnanie vzdelanostnej štruktúry ekonomicky aktívnych obyvateľov v SR

Zdroj: ŠÚ SR

Tabuľka 2.2 Porovnanie štruktúry ekonomicky aktívneho obyvateľstva v jednotlivých krajoch podľa vzdelania

Kraj	Ukazovateľ	Ekonomicky aktívne obyvateľstvo priemer za rok			
		2018	2019	2018	2019
		spolu v tis. osobách		spolu v %	
Bratislavský	Spolu	354,4	359,7	100	100
	Základné a bez vzdelania	9,3	10,4	2,6	2,9
	Nižšie stredné	49,7	43,9	14,0	12,2
	Úplné stredné	141,9	139,1	40,0	38,7
	Vysokoškolské	153,6	166,3	43,3	46,2
Trnavský	Spolu	289,1	288,7	100	100
	Základné a bez vzdelania	16,0	18,6	5,5	6,4
	Nižšie stredné	89,6	84,3	31,0	29,2
	Úplné stredné	122,2	122,1	42,3	42,3
	Vysokoškolské	61,2	63,8	21,2	22,1
Trenčiansky	Spolu	300,9	296,5	100	100
	Základné a bez vzdelania	7,9	7,7	2,6	2,6
	Nižšie stredné	94,7	91,2	31,5	30,8
	Úplné stredné	133,3	132,3	44,3	44,6
	Vysokoškolské	65,0	65,2	21,6	22,0
Nitriansky	Spolu	343,6	342,3	100	100
	Základné a bez vzdelania	20,1	18,7	5,8	5,5
	Nižšie stredné	92,0	90,4	26,8	26,4
	Úplné stredné	161,7	158,3	47,1	46,2
	Vysokoškolské	69,8	75,0	20,3	21,9
Žilinský	Spolu	344,5	346,1	100	100
	Základné a bez vzdelania	10,0	9,6	2,9	2,8
	Nižšie stredné	104,6	95,7	30,4	27,7
	Úplné stredné	156,3	161,0	45,4	46,5
	Vysokoškolské	73,6	79,8	21,4	23,1
Banskobystrický	Spolu	333,0	330,9	100	100
	Základné a bez vzdelania	30,7	27,2	9,2	8,2
	Nižšie stredné	71,5	73,2	21,5	22,1
	Úplné stredné	158,2	150,8	47,5	45,6
	Vysokoškolské	72,7	79,7	21,8	24,1
Prešovský	Spolu	398,4	401,6	100	100
	Základné a bez vzdelania	28,1	38,6	7,1	9,6
	Nižšie stredné	106,1	92,5	26,6	23,0
	Úplné stredné	174,3	179,1	43,8	44,6
	Vysokoškolské	89,9	91,3	22,6	22,7
Košícký	Spolu	382,4	375,5	100	100
	Základné a bez vzdelania	34,0	25,8	8,9	6,9
	Nižšie stredné	82,6	76,0	21,6	20,2
	Úplné stredné	169,2	171,8	44,2	45,8
	Vysokoškolské	96,6	101,8	25,3	27,1

Legenda:

Základné - základné a bez vzdelania

Nižšie stredné - učňovské a stredné odborné bez maturity

Úplné stredné - úplné stredné učňovské s maturitou + úplné stredné odborné + úplné stredné všeobecné + vyššie odborné

Vysokoškolské - vysokoškolské 1. až 3. stupňa

Zdroj: ŠÚ SR

Medziročný rast miery ekonomickej aktivity dosiahla najmä 5-ročná veková skupina 60 až 64 rokov. Mierny nárast nastal v 5-ročných vekových skupinách 30 - 34 rokov, 50 - 54 rokov, 65 a viac rokov. V ostatných 5-ročných vekových skupinách bol zaznamenaný medziročný pokles, resp. stagnácia miery ekonomickej aktivity.

Tabuľka 2.3 Miera ekonomickej aktivity obyvateľov 15+ podľa veku a pohlavia (priemer za rok v %)

Veková skupina	Spolu		Muži		Ženy	
	2018	2019	2018	2019	2018	2019
Spolu	59,8	59,7	67,8	67,6	52,3	52,3
15 – 19 rokov	8,1	6,2	9,4	7,1	6,7	5,3
20 – 24 rokov	52,8	50,3	65,5	62,8	39,6	37,0
25 – 29 rokov	80,8	79,8	91,0	92,1	70,1	67,0
30 – 34 rokov	82,0	82,3	95,6	96,3	67,8	67,8
35 – 39 rokov	85,7	85,7	94,0	93,5	76,8	77,4
40 – 44 rokov	91,1	90,5	94,7	93,8	87,3	87,0
45 – 49 rokov	92,2	91,8	93,9	92,9	90,5	90,6
50 – 54 rokov	88,0	89,0	88,8	89,9	87,2	88,2
55 – 59 rokov	81,5	81,8	82,9	83,1	80,2	80,7
60 – 64 rokov	33,5	38,3	39,1	42,3	28,6	34,6
65 a viac rokov	4,0	4,6	5,6	6,6	2,9	3,3

Zdroj: ŠÚ SR, VZPS

Mladí ľudia (vo veku 15 – 24 rokov) sa na celkovom počte ekonomicke aktívnych v roku 2019 podieľali 6,1 % a v dôsledku ich absolútneho medziročného poklesu (o viac ako 21 tis. osôb) sa ich podiel na celkovom počte ekonomicke aktívnych obyvateľov medziročne mierne znížil (o 0,8 p. b.). Z hľadiska štruktúry ekonomicke aktívnych mladých ľudí bol v roku 2019 zaznamenaný medziročný pokles počtu pracujúcich (o 20,2 tis. osôb, relatívne o 12,5 %) ako aj nezamestnaných (o 1,3 tis. osôb, relatívne o 4,6 %).

Staršie osoby (vo veku 55 a viac rokov) sa na celkovom počte ekonomicke aktívnych obyvateľov v roku 2019 podieľali viac ako 17 %, a v porovnaní s rokom 2018 sa ich podiel zvýšil o 0,8 p. b. V rámci ekonomicke aktívnych v uvedenej vekovej skupine vzrástol počet pracujúcich (o 24,2 tis. osôb, relatívne o 5,7 %) a počet nezamestnaných poklesol o 1,9 tis. resp. o 8,6 %).

Proporčné zastúpenie jednotlivých krajov na celkovom počte ekonomicke aktívnych obyvateľov sa dlhodobo takmer nemení. Jednotlivé kraje sa na celkovom počte ekonomicke aktívnych obyvateľov v roku 2019 podieľali v rozpätí od 10,5 % do 14,6 %. Najväčší počet ekonomicke aktívnych obyvateľov bol v Prešovskom a Košickom kraji (spolu viac ako 28,3 % z celkového počtu ekonomicke aktívnych obyvateľov), pričom najväčší podiel pracujúcich z celkového počtu ekonomicke aktívnych obyvateľov v kraji mali Bratislavský a Trenčiansky kraj (97,7 % a 97,1 %), na druhej strane najnižší bol zaznamenaný v Prešovskom kraji (89,9 %), Banskobystrickom a Košickom kraji (v oboch 92,1 %).

Tabuľka 2.4 Štruktúra ekonomicke aktívnych obyvateľov podľa krajov v roku 2019

Kraj	Ekonomicke aktívne obyvateľstvo spolu v tis. osobách			Miera zamestnanosti vo veku 20-64 rokov v %	Miera nezamestnanosti spolu v %
	spolu	z toho pracujúci	z toho nezamestnaní		
SR spolu	2 741,4	2 583,7	157,7	73,4	5,8
Bratislavský	359,7	351,3	8,5	81,4	2,3
Trnavský	288,7	275,5	13,3	74,7	4,6
Trenčiansky	296,5	288,0	8,5	75,5	2,9
Nitriansky	342,3	326,6	15,8	73,8	4,6
Žilinský	346,1	330,7	15,5	73,7	4,5
Banskobystrický	330,9	304,9	26,0	72,6	7,9
Prešovský	401,6	361,0	40,7	69,6	10,1
Košický	375,5	345,8	29,7	68,4	7,9

Zdroj: ŠÚ SR, VZPS

Počet ekonomicky aktívnych obyvateľov vzrástol len v troch krajoch (Bratislavský, Prešovský a Žilinský), v ostatných krajoch bol zaznamenaný medziročný pokles absolútneho počtu ekonomicky aktívnych obyvateľov. Na druhej strane počet ekonomicky neaktívnych vzrástol v 4 krajoch (Košícký, Trenčiansky, Trnavský a Banskobystrický), v ostatných 5 krajoch počet ekonomicky neaktívnych obyvateľov klesol.

Tabuľka 2.5 Prírastky/úbytky počtu ekonomicky aktívnych a neaktívnych v roku 2019 podľa krajov

Kraj	Ekonomicky aktívne obyvateľstvo 15+ (v tis. osobách)			Ekonomicky neaktívne obyvateľstvo od 15 rokov (v tis.)
	spolu	v tom		
		pracujúci (v tis.)	nezamestnaní (v tis.)	
SR spolu	-4,9	17,0	-21,8	3,8
Bratislavský	5,3	7,1	-1,8	-1,0
Trnavský	-0,4	1,2	-1,5	0,5
Trenčiansky	-4,4	-4,0	-0,4	2,2
Nitriansky	-1,3	-0,9	-0,3	-1,1
Žilinský	1,6	5,1	-3,4	-2,1
Banskobystrický	-2,1	3,8	-6,0	0,3
Prešovský	3,2	2,6	0,7	-2,6
Košický	-6,9	2,0	-9,0	7,8

Zdroj: ŠÚ SR, VZPS

2.1.2 Vývoj zamestnanosti

Zamestnanosť možno sledovať na základe viacerých štatistických zisťovaní. Zisťovania sa odlišujú konceptom zamestnanosti, definíciami a metódou zberu údajov.

Jednou z možností sledovania vývoja počtu pracujúcich resp. zamestnaných osôb sú **štatistiky Sociálnej poisťovne**. Sociálna poisťovňa je verejnoprávna inštitúcia, ktorá vykonáva sociálne poistenie, t.j. nemocenské poistenie, dôchodkové poistenie (starobné a invalidné), úrazové poistenie, garančné poistenie, poistenie v nezamestnanosti a výkon starobného dôchodkového sporenia. Vzhľadom na povinný charakter sociálneho poistenia a starobného dôchodkového sporenia, Sociálna poisťovňa disponuje údajmi o všetkých zamestnávateľoch a zamestnancoch, za ktorých sa platí poisťné na sociálne poistenie a povinné príspevky na starobné dôchodkové sporenie vrátane osôb pracujúcich na dohody o prácach mimo pracovného pomeru, ako aj o povinne nemocensky a dôchodkovo poistených samostatne zárobkovo činných osobách. Definície zamestnávateľa, zamestnanca a samostatne zárobkovo činnnej osoby vychádzajú zo zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“). Štatistiky Sociálnej poisťovne neobsahujú údaje o príslušníkoch Policajného zboru, Slovenskej informačnej služby, Národného bezpečnostného úradu, Zboru väzenskej a justičnej stráže, Železničnej polície, Hasičského a záchranného zboru, Horskej záchranej služby, colníkov, profesionálnych vojakoch ozbrojených síl, vojakoch mimoriadnej služby, ktorých sociálne zabezpečenie je upravené osobitným právnym predpisom. Takisto neeviduje obyvateľov SR pracujúcich iba v zahraničí, ani vykonávanie prác, na základe ktorých nevzniká povinnosť platenia sociálneho poistenia [napr. samostatne zárobkovo činné osoby (SZČO)], ktoré nedosahujú ustanovený príjem na vznik povinného sociálneho poistenia. Vývoj vykazovania pracujúcich v štatistikách Sociálnej poisťovne môže byť ovplyvnený legislatívnymi zmenami v oblasti sociálneho poistenia.

Štatistický úrad SR realizuje dve ďalšie zisťovania, ktorými je možné sledovať vývoj zamestnanosti a navzájom sa líšia metódou zberu údajov.

Výberové zisťovanie pracovných síl realizované ŠÚ SR v domácnostiach poskytuje medzinárodne porovnateľné údaje o ekonomickej aktivite, zamestnanosti, nezamestnanosti a ďalších dôležitých charakteristikách pracovnej sily obyvateľstva SR. Za pracujúceho je považovaná osoba vo veku od 15 rokov, ktorá v sledovanom týždni vykonávala aspoň jednu hodinu prácu za mzdu alebo prácu za účelom dosiahnutia zisku (prácu na plný alebo kratší pracovný čas, dočasnú, príležitostnú alebo sezónnu prácu), vypomáhajúci členovia domácností podnikateľov; vrátane osôb pracujúcich v zahraničí do jedného roka, dochádzajúcich za prácou v zahraničí, osôb vykonávajúcich prácu na základe dohôd a na platených aktivačných prácach. Za pracujúcu je považovaná aj osoba, ktorá v sledovanom týždni nepracovala pre chorobu, dovolenku, materskú dovolenku, školenie, zlé počasie, dôsledku štrajku a výluky, s výnimkou osôb na dlhodobom neplatenom voľne a osôb na rodičovskej dovolenke.

Podniková štatistika o zamestnancoch realizovaná ŠÚ SR vychádza zo štatistických zisťovaní v podnikoch (podnikové výkazníctvo) a zachytáva všetky odvetvia ekonomickej činnosti. Za zamestnancov podľa podnikového výkazníctva sa považujú všetci zamestnanci, ktorí majú dohodnutý pracovný pomer na neurčitý čas alebo na určitú dobu (bez ohľadu na ich štátnu príslušnosť), ktorí sú v pracovnom, služobnom, štátnozamestnaneckom alebo členskom pomere k zamestnávateľskej organizácii. Do počtu zamestnancov sa nezahŕňajú žiaci stredných odborných škôl vykonávajúci odbornú prax (učni), osoby na materskej a rodičovskej dovolenke a osoby pracujúce na základe dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru, súkromní podnikatelia (resp. ich spoločníci), ktorí nemajú uzavretú pracovnú zmluvu v danej organizácii. Zamestnané osoby sú zamestnanci a podnikatelia.

2.1.2.1 Zamestnanosť v štatistikách Sociálnej poisťovne

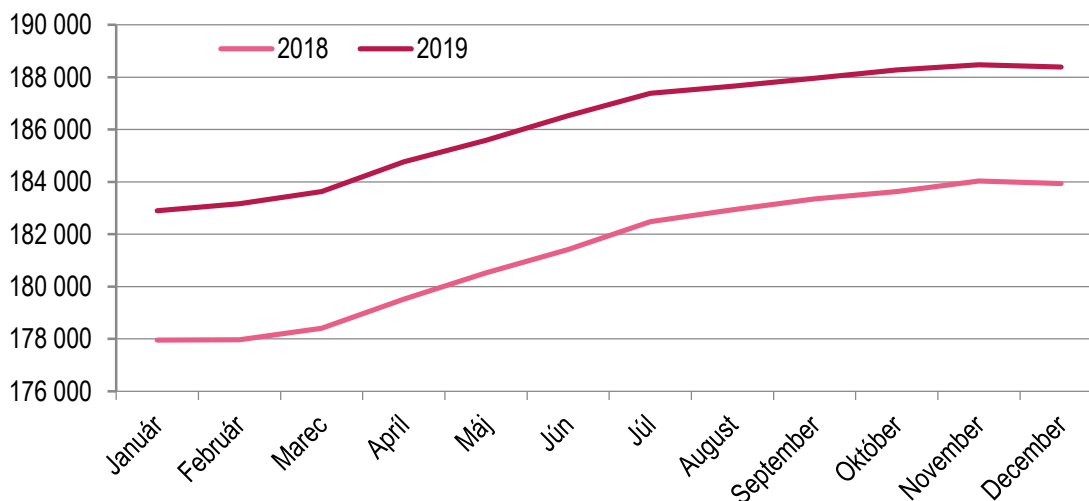
V roku 2019 Sociálna poisťovňa evidovala priemerne mesačne 186 228 zamestnávateľov, ktorí zamestnávali zamestnancov priemerne mesačne v 1 964 990 právnych vzťahoch s pravidelným mesačným príjmom a v 57 877 právnych vzťahoch s nepravidelným príjmom. Okrem týchto právnych vzťahov s pravidelným mesačným príjmom a nepravidelným príjmom zamestnávateľa zamestnávali zamestnancov na dohody o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru, t. j. dohody o vykonaní práce, dohody o pracovnej činnosti a dohody o brigádnickej práci študentov, a to v členení na pravidelný mesačný príjem a nepravidelný príjem, ktorých počet v roku 2019 dosiahol v priemere mesačne 407 446.

Sociálna poisťovňa v roku 2019 evidovala priemerne mesačne 215 834 povinne sociálne poistených samostatne zárobkovo činných osôb.

Priemerný mesačný počet zamestnávateľov v roku 2019 medziročne vzrástol o 2,69 % (o 4 880), priemerný mesačný počet zamestnancov v právnom vzťahu s pravidelným mesačným príjmom vzrástol o 0,32 % (o 6 191). Priemerný mesačný počet zamestnancov v právnom vzťahu s nepravidelným príjmom zaznamenal pokles o 2,19 % (o 1 297) a priemerný mesačný počet dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru nárast o 1,72 % (o 6 878). Priemerný mesačný počet povinne poistených samostatne zárobkovo činných osôb vzrástol o 2,19 % (o 4 629).

Celkovo evidovala Sociálna poisťovňa v roku 2019 v priemere za mesiac 2 646 147 poistných vzťahov, čo bolo o 16 402 viac poistných vzťahov ako v roku 2018 (o 0,62 %).

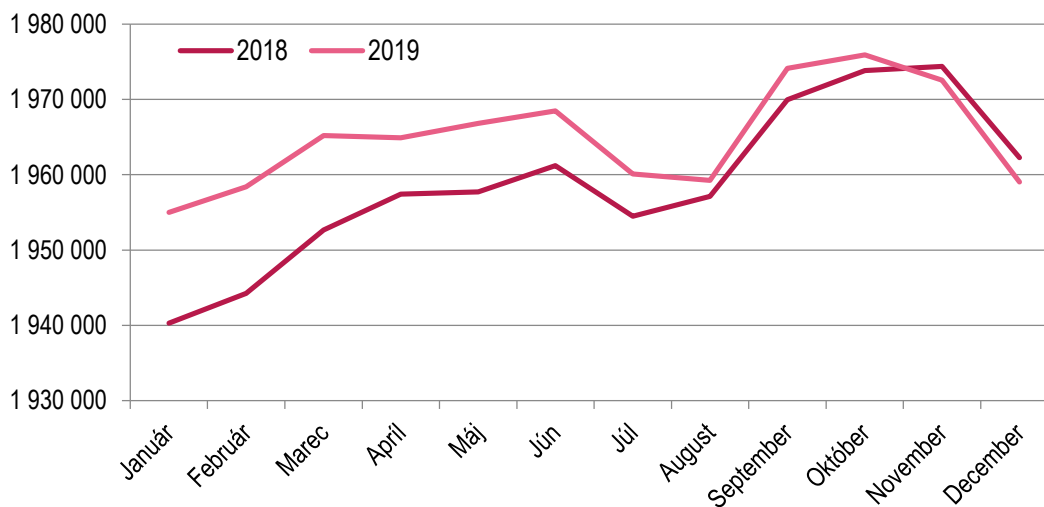
Graf 2.3 Počet zamestnávateľov evidovaných v Sociálnej poisťovni v rokoch 2018 a 2019

Zdroj: Sociálna poisťovňa

V decembri 2019 Sociálna poisťovňa evidovala 188 389 zamestnávateľov, čo oproti decembru 2018 predstavuje nárast o 4 447 zamestnávateľov (o 2,42 %).

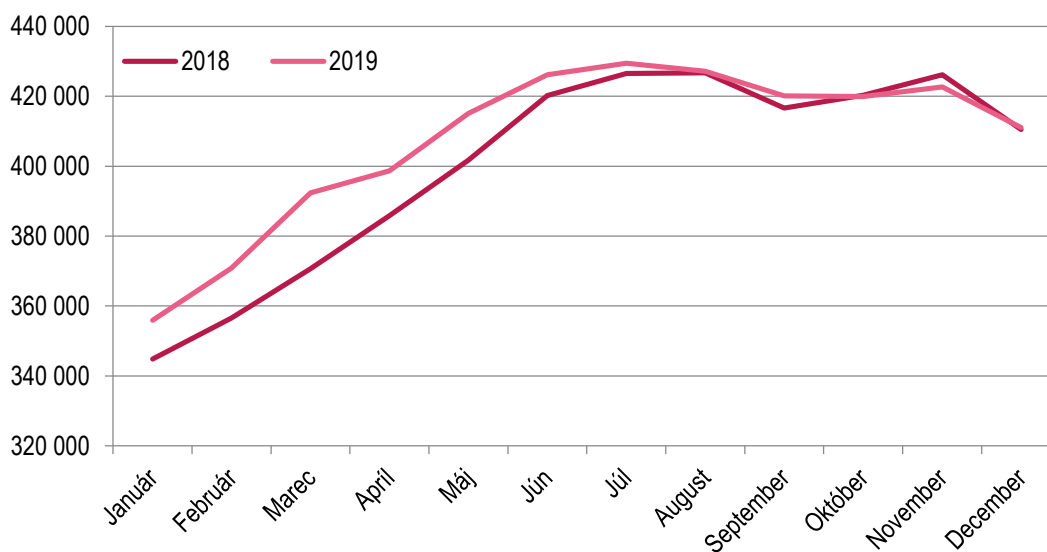
Graf 2.4 Počet právnych vzťahov s pravidelným mesačným príjmom evidovaných v Sociálnej poisťovni v rokoch 2018 a 2019

Zdroj: Sociálna poisťovňa

V decembri 2019 Sociálna poisťovňa evidovala 1 959 059 právnych vzťahov s pravidelným mesačným príjmom, čo oproti decembru 2018 predstavuje pokles o 3 192 právnych vzťahov (o 0,16 %).

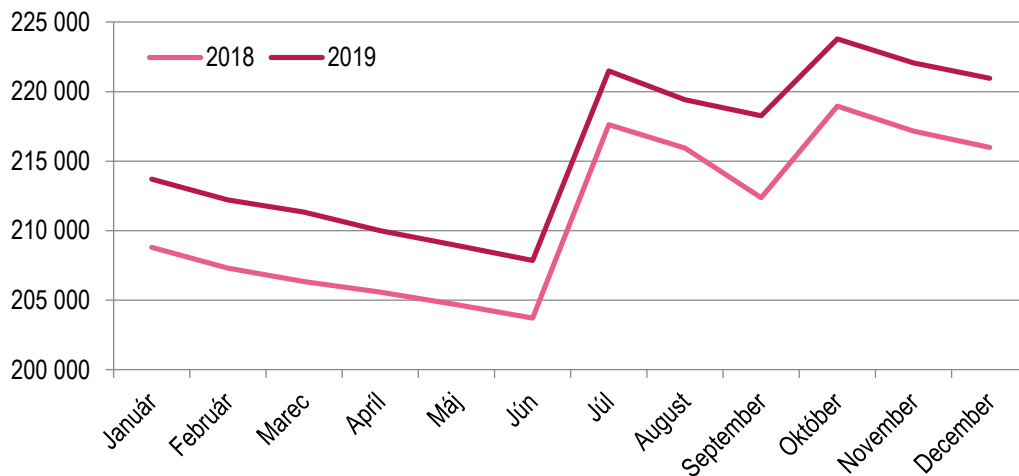
Graf 2.5 Počet dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru evidovaných v Sociálnej poisťovni v rokoch 2018 a 2019

Zdroj: Sociálna poisťovňa

V decembri 2019 Sociálna poisťovňa evidovala 411 028 dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru, čo oproti decembru 2018 predstavuje nárast o 509 dohôd (o 0,12 %).

Graf 2.6 Počet samostatne zárobkovo činných osôb evidovaných v Sociálnej poisťovni v rokoch 2018 a 2019

Zdroj: Sociálna poisťovňa

V decembri 2019 Sociálna poisťovňa evidovala 220 961 povinne poistených samostatne zárobkovo činných osôb, čo oproti decembru 2018 predstavuje nárast o 4 978 osôb (o 2,30 %).

2.1.2.2 Zamestnanosť podľa výberového zisťovania pracovných síl¹² ŠÚ SR

Pozitívny vývoj na trhu práce, ktorý sa začal oživením rastu celkovej zamestnanosti v hospodárstve v roku 2014, pokračoval aj v roku 2019. Avšak oslabenie rastu výkonnosti hospodárstva od začiatku roku 2019 sa odrazilo na postupnom spomalení tempa rastu zamestnanosti. Napriek tomu priemerný stav celkovej zamestnanosti v hospodárstve stúpil v roku 2019 na novú, historicky najvyššiu úroveň.

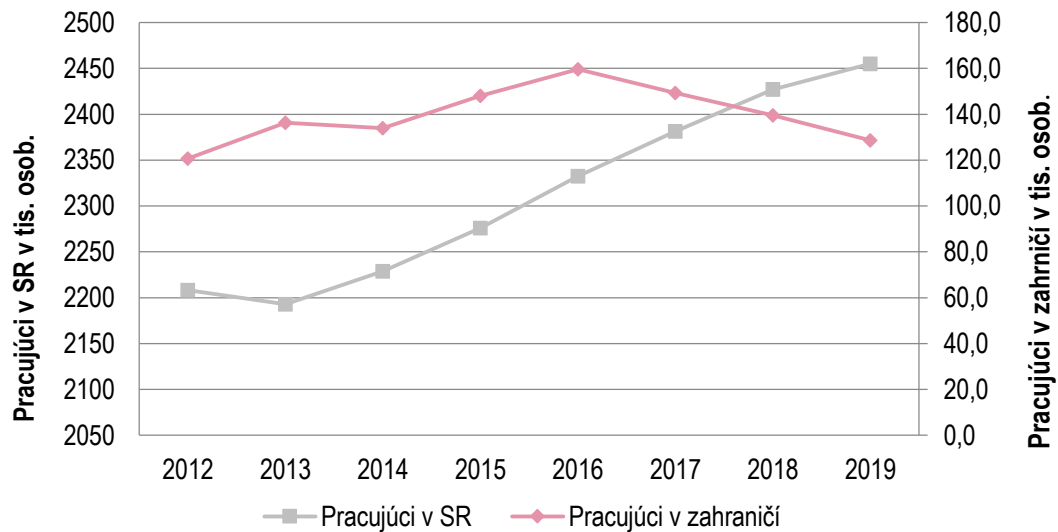
Podľa údajov VZPS ŠÚ SR sa celkový priemerný počet pracujúcich SR v roku 2019 v porovnaní s rokom 2018 medziročne zvýšil o 0,7 %, resp. o takmer 17,0 tis. na 2 583,7 tis. osôb.

Počet krátkodobo pracujúcich v zahraničí medziročne klesol o 7,9 % a dosiahol takmer 129 tisíc osôb. To znamená, že uvedený rast bol podporený najmä rastom zamestnanosti v domácej ekonomike (bez pracujúcich v zahraničí)¹³. Po odpočítaní krátkodobo pracujúcich Slovákov v zahraničí zamestnanosť v SR podľa údajov VZPS vzrástla o 1,1 % (o približne 28 tisíc osôb).

¹² Metodika VZPS je v súlade s medzinárodnými definíciami a odporúčaniami Medzinárodnej organizácie práce (ILO) a Eurostatu vrátane osôb na riadnej materskej dovolenke a pracujúcich v zahraničí do 1 roka

¹³ Išlo o krátkodobú zamestnanosť, t. j. osoby, ktoré pracovali v zahraničí do jedného roka vrátane časovo neobmedzenej dochádzky za prácou.

Graf 2.7 Vývoj počtu pracujúcich občanov Slovenskej republiky na území SR a krátkodobo v zahraničí v tis. osobách

Zdroj: ŠÚ SR, VZPS

Z hľadiska postavenia v zamestnaní vzrástol počet podnikateľov (o 2,3 %), ako aj počet zamestnancov (o 0,3 %). Pozitívne je, že v štruktúre podnikateľov výraznejšie vzrástol počet podnikateľov so zamestnancami (o 3,1 % oproti 2,1 % u podnikateľov bez zamestnancov).

Z hľadiska pohlavia intenzívnejší rast počtu pracujúcich bol zaznamenaný u žien (o 1,1 %), ako u mužov (o 0,3 %).

V porovnaní s rokom 2018 sa v roku 2019 znížil podiel zamestnancov pracujúcich na **kratší pracovný čas**. Takúto možnosť práce využilo v priemere 5,4 % z celkového počtu zamestnancov (v roku 2018 to bolo 5,7 %). U žien bol tento podiel tradične vyšší (7,3 %) ako u mužov (3,6 %).

Vekové zloženie zamestnanosti v roku 2019 bolo ovplyvnené najmä prírastkami vo vyšších vekových skupinách najmä 65 a viac rokov. Na druhej strane výrazne poklesol počet pracujúcich v mladších vekových skupinách. Medziročný vývoj počtu pracujúcich podľa jednotlivých 5-ročných vekových skupín je v nasledujúcej tabuľke.

Tabuľka 2.6 Pracujúci podľa veku v roku 2019 (priemer za rok)

Ukazovateľ	Počet pracujúcich (v tis. osôb)	Podiel na SR (v %)	Index 2019/2018
Spolu	2 583,7	100,0	100,7
v tom veková skupina:			
15 – 19 rokov	9,1	0,4	65,5
20 – 24 rokov	132,1	5,1	89,6
25 – 29 rokov	285,2	11,0	99,5
30 – 34 rokov	320,8	12,4	98,4
35 – 39 rokov	358,4	13,9	99,0
40 – 44 rokov	391,9	15,2	102,0
45 – 49 rokov	335,5	13,0	104,5
50 – 54 rokov	299,7	11,6	100,4
55 – 59 rokov	276,0	10,7	100,6
60 – 64 rokov	135,3	5,2	113,6
65 a viac rokov	39,8	1,5	119,2

Zdroj: ŠÚ SR, VZPS

Z hľadiska štruktúry zamestnanosti **podľa vzdelania** sa v roku 2019 medziročne zvýšil počet pracujúcich vo vzdelanostnej skupine osôb s úplným stredným odborným (učňovským) vzdelaním s maturitou, úplným stredným odborným s maturitou a vysokoškolským vzdelaním. V ostatných vzdelanostných skupinách bol zaznamenaný medziročný pokles počtu pracujúcich.

Tabuľka 2.7 Pracujúci podľa vzdelania v roku 2019 (priemer za rok)

Ukazovateľ	Počet pracujúcich (v tis. osôb)	Podiel na SR (v %)	Index 2019/2018
Spolu	2 583,7	100,0	100,7
v tom vzdelanie:			
Základné	106,7	4,1	99,0
Stredné odborné (učňovské) bez maturity	606,2	23,5	95,0
Úplné stredné odborné (učňovské) s maturitou	174,9	6,8	100,2
Úplné stredné všeobecné s maturitou	104,7	4,1	96,1
Úplné stredné odborné s maturitou	864,2	33,4	101,4
Vyššie odborné	22,2	0,9	92,9
Vysokoškolské	704,8	27,3	106,6
Bez vzdelania	0,0	0,0	0,0

Zdroj: ŠÚ SR, VZPS

Z regionálneho hľadiska medziročný rast počtu pracujúcich zaznamenala väčšina krajov. Pokles počtu pracujúcich bol zaznamenaný len v Trenčianskom a Nitrianskom kraji.

Tabuľka 2.8 Pracujúci podľa krajov v roku 2019 (priemer za rok)

Kraj	Počet pracujúcich (v tis. osôb)	Podiel na SR (v %)	Index 2019/2018
SR spolu	2 583,7	100,0	100,7
v tom:			
Bratislavský	351,3	13,6	102,1
Trnavský	275,5	10,7	100,4
Trenčiansky	288,0	11,1	98,6
Nitriansky	326,6	12,6	99,7
Žilinský	330,7	12,8	101,6
Banskobystrický	304,9	11,8	101,3
Prešovský	361,0	14,0	100,7
Košický	345,8	13,4	100,6

Zdroj: ŠÚ SR, VZPS

Z celkového počtu pracujúcich SR v roku 2019 **pracovalo v zahraničí**¹⁴ 128,6 tis. osôb, čo predstavovalo 5,0 % z celkového počtu pracujúcich SR. Počet krátkodobo pracujúcich v zahraničí sa medziročne znížil o viac ako 11 tis., pričom medziročné tempo ich poklesu bolo výraznejšie ako v roku 2018 (o 7,9 oproti 6,5 % v roku 2018), znížil sa aj ich podiel na celkovom počte pracujúcich (o 0,6 p. b.)

Medzi migrantmi prevládajú pracovníci v stavebníctve, priemysle, zdravotníctve a sociálnej pomoci. Z hľadiska veku ide predovšetkým o pracujúcich vo veku 25 – 44 rokov.

¹⁴ Išlo o krátkodobú zamestnanosť, t. j. osoby, ktoré pracovali v zahraničí do jedného roku vrátane časovo neobmedzenej dochádzky za prácou

Dlhodobo najviac osôb, ktoré si nachádzajú prácu v zahraničí, bolo najmä z Prešovského kraja (21,5 % z celkového počtu krátkodobo pracujúcich občanov SR v zahraničí). Z európskych krajín pracovali slovenskí občania najmä v Rakúsku, v Českej republike a v Nemecku.

Počet krátkodobo pracujúcich slovenských občanov v zahraničí poklesol v 5 krajoch, naopak v 3 krajoch ich počet vzrástol. Krátkodobo pracujúci v zahraničí sa podieľali na celkovom počte pracujúcich v kraji v rozsahu od 1,9 % v Bratislavskom kraji po 7,7 % v Prešovskom kraji.

Tabuľka 2.9 Vývoj zahraničnej pracovnej migrácie podľa krajov v roku 2019

Kraj	Pracujúci v zahraničí (v tis. osôb)	index 2019/2018	Podiel na SR (v %)	Podiel pracujúcich v zahraničí na celkovej zamestnanosti SR, resp. kraja (v %)
SR spolu	128,6	92,1	100,0	5,0
v tom:				
Bratislavský	6,5	98,5	5,1	1,9
Trnavský	5,8	73,4	4,5	2,1
Trenčiansky	8,8	102,0	6,8	3,1
Nitriansky	22,5	102,2	17,5	6,9
Žilinský	20,0	77,7	15,6	6,0
Banskobystrický	19,4	100,0	15,1	6,4
Prešovský	27,7	96,3	21,5	7,7
Košický	18,1	88,1	14,1	5,2

Zdroj: ŠÚ SR, VZPS

Miera zamestnanosti osôb vo veku 20 – 64 rokov sa v porovnaní s rokom 2018 medziročne zvýšila o 1,0 p. b. na 73,4 %, a to u oboch pohlaví, pričom jej rast bol výraznejší u žien (o 1,4 p. b. na 66,9 %) ako u mužov (o 0,7 p. b. na 79,9 %).

Z hľadiska veku najvyššiu špecifickú mieru zamestnanosti dosiahli 5-ročné vekové skupiny od 35 do 54 rokov (viac ako 80 %). U mužov špecifickú mieru zamestnanosti 80 % a viac dosiahli všetky 5-ročné vekové skupiny vo veku od 25 do 54 rokov, u žien bola špecifická miera zamestnanosti na úrovni 80 % a viac v 5-ročných vekových skupinách od 40 do 54 rokov (príloha ku kapitole 2, tabuľka 2).

V porovnaní s rokom 2018 sa špecifická miera zamestnanosti znížila vo vekových skupinách 15-19 (o 1,7 p. b.), 20-24 (o 2,7 p. b.) a 30-34 rokov (o 0,1 p. b.). V ostatných 5 ročných vekových skupinách bol zaznamenaný medziročný rast miery zamestnanosti v rozsahu od 0,2 p. b. u vekovej skupiny 35-39 rokov do 4,5 p. b. u vekovej skupiny 60-64 rokov.

Špecifická **miera zamestnanosti mladých ľudí (vo veku 15 - 24 rokov)** dosiahla priemernú úroveň 24,9 % a bola o 2,6 p. b. nižšia ako v roku 2018. Jej úroveň sa medziročne znížila tak u mužov (o 2,4 p. b. na 31,6 %) ako aj u žien (o 2,7 p. b. na 17,9 %).

Špecifická **miera zamestnanosti starších osôb (vo veku 50 - 64 rokov)** dosiahla úroveň 66,2 % a bola o 2,4 p. b. vyššia ako v roku 2018. Zvýšila sa u oboch pohlaví, výraznejšie u žien (o 2,7 p. b. na 63,5 %) ako u mužov (o 2,1 p. b. na 69,0 %). Podrobnejšie údaje sa nachádzajú v prílohe ku kapitole 2, tabuľka 2.

Z hľadiska vzdelania najvyššiu špecifickú mieru zamestnanosti dosiahla skupina obyvateľov s vyšším odborným vzdelaním (83,0 %) a vysokoškolským vzdelaním. Naopak, najnižšia bola špecifická miera zamestnanosti osôb bez školského vzdelania a so základným vzdelaním (20,2 %). To znamená, že takmer 80 % počtu obyvateľov vo veku 15-64 rokov so základným vzdelaním nepracovalo. V porovnaní s rokom 2018 poklesla miera zamestnanosti u osôb so základným vzdelaním (o 0,4 p. b.) a s vyšším odborným vzdelaním (o 0,2 p. b.). V skupine osôb s vysokoškolským vzdelaním klesla miera zamestnanosti u osôb s vysokoškolským vzdelaním 1. stupňa (o 0,3 p. b.) a 3. stupňa (o 0,8 p. b.) a vzrástla u osôb s vysokou školou 2. stupňa (o 1,4 p. b.). Podrobnejšie údaje sa nachádzajú v prílohe ku kapitole 2, tabuľka 2.

V rámci jednotlivých regiónov najvyššiu mieru zamestnanosti obyvateľov vo veku 20 - 64 rokov dosiahol Bratislavský kraj (81,4 %). Na druhej strane jej najnižšia úroveň bola v Košickom kraji (68,4 %). Miera zamestnanosti obyvateľov vo veku 20 - 64 sa zvýšila vo všetkých regiónoch v rozsahu od 0,8 p. b. do 1,5 p. b., s výnimkou Trenčianskeho kraja (pokles o 0,1 p. b.).

Výrazné spomalenie rastu miery zamestnanosti v regiónoch s najnižšou úrovňou sa odrazilo vo zvýšení medziregionálnych rozdielov, a to v úrovni miery zamestnanosti obyvateľov vo veku 20 - 64 rokov v porovnaní

s rokom 2018. Keď rozdiel medzi najnižšou a najvyššou mierou zamestnanosti obyvateľov vo veku 20-64 rokov v roku 2019 to bolo 13,0 p. b..

Rozdiel medzi najnižšou a najvyššou mierou zamestnanosti obyvateľov vo veku 20-64 rokov v roku 2018 bol na úrovni 12,4 p. b., v roku 2019 sa zvýšil na 13,0 p. b. (príloha ku kapitole 2, tabuľka 2).

**Tabuľka 2.10 Miera zamestnanosti vo veku 20 – 64 rokov podľa krajov
(priemer za rok v %)**

Kraj	Miera zamestnanosti vo veku 20 – 64 rokov		Zmena 2019//2018 (v p. b.)
	rok 2018	rok 2019	
SR spolu	72,4	73,4	1,0
Bratislavský	79,9	81,4	1,5
Trnavský	73,2	74,7	1,5
Trenčiansky	75,6	75,5	-0,1
Nitriansky	72,9	73,8	0,9
Žilinský	72,4	73,7	1,3
Banskobystrický	71,3	72,6	1,3
Prešovský	68,8	69,6	0,8
Košický	67,5	68,4	0,9

Zdroj: ŠÚ SR, VZPS

2.1.2.3 Zamestnanosť podľa štatistického výkazníctva ŠÚ SR

Podľa štvrťročného podnikového výkazníctva priemerný počet zamestnaných osôb v hospodárstve SR za rok 2019 dosiahol 2 416 068 osôb. V porovnaní s rokom 2018 vzrástol o 1,0 %, čo v absolútnom vyjadrení predstavovalo prírastok o 23 262 osôb., pričom tento prírastok bol takmer o polovicu menší ako v roku 2018.

Pokiaľ ide o **odvetvovú štruktúru**, z celkového počtu zamestnaných osôb SR v roku 2019 pracovalo v pôdohospodárstve 3,6 %, v priemysle 23,1 %, v stavebníctve 7,3 % a v sektore služieb 66,0 %. Prehľad o vývoji zamestnanosti podľa jednotlivých odvetví v roku 2019 je uvedený v prílohe ku kapitole 2, tabuľka 4

Z hľadiska **veľkostných kategórií podnikov** v porovnaní s rokom 2018 sa znížila zamestnanosť vo veľkostných kategóriách podnikov 20-49 zamestnancov (o 0,4 %), 250 – 499 zamestnancov (o 1,2 %), 1 000 a viac zamestnancov (o 1,2 %). Vo všetkých ostatných veľkostných kategóriách podnikov zamestnanosť vzrástla (v rozsahu od 1,1 % do 2,9 %).

Tabuľka 2.11 Zamestnanosť podľa veľkosti podnikov (priemer za rok)

Počet zamestnancov	2018			2019		
	Osoby	Index 2018/2017	Podiel v %	Osoby	Index 2019/2018	Podiel v %
0 – 19	384 984	104,3	16,1	394 978	102,6	16,3
20 – 49	236 509	101,5	9,9	235 550	99,6	9,7
50 – 249	403 445	100,7	16,9	415 074	102,9	17,2
250 – 499	160 305	103,2	6,7	158 316	98,8	6,6
500 – 999	152 499	101,9	6,4	154 866	101,6	6,4
1 000 a viac	417 315	103,0	17,4	412 285	98,8	17,1
Živnostníci* (odhad)	637 750	100,2	26,6	645 000	101,1	26,7
Spolu	2 392 806	101,9	100,0	2 416 068	101,0	100,0

Zdroj: ŠÚ SR, Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR vo 4. štvrťroku 2018, Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR vo 4. štvrťroku 2019

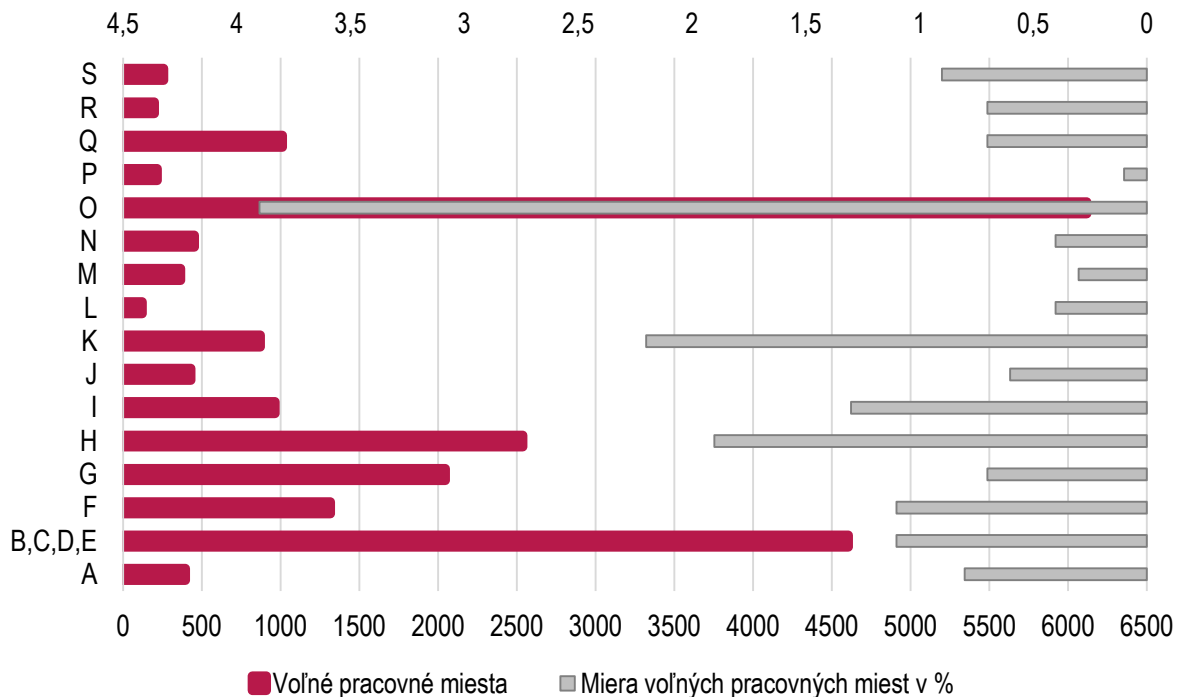
*vrátane zamestnancov u živnostníkov

2.1.2.4 Voľné pracovné miesta

V roku 2019 bolo v hospodárstve SR podľa štatistického výkazníctva k dispozícii v priemere 21 920 voľných pracovných miest. V porovnaní s rokom 2018 bol ich počet nižší o 12,6 % (absolútne o 3 168 miest).

Z hľadiska jednotlivých odvetví počet voľných pracovných miest medziročne poklesol vo väčšine odvetví. Vzástol len v odvetviach: činnosti v oblasti nehnuteľností, zdravotníctvo a sociálna pomoc, umenie, zábava a rekreácia, dodávka elektriny, plynu a pary, vzdelávanie, finančné a poisťovacie činnosti. Prehľad o vývoji voľných pracovných miest podľa jednotlivých odvetví v roku 2019 uvádza graf 2.8.

Graf 2.8 Počet voľných pracovných miest a miera voľných pracovných miest v roku 2019

Legenda:

A Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov

B,C,D,E Priemysel spolu

F Stavebníctvo

G Veľkoobchod a maloobchod; oprava motorových vozidiel a motocyklov

H Doprava a skladovanie

I Ubytovacie a stravovacie služby

J Informácie a komunikácia

K Finančné a poisťovacie činnosti

L Činnosti v oblasti nehnuteľností

M Odborné, vedecké a technické činnosti

N Administratívne a podporné služby

O Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie

P Vzdelávanie

Q Zdravotníctvo a sociálna pomoc

R Umenie, zábava a rekreácia

S Ostatné činnosti

Zdroj: ŠÚ SR, Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR v 4. štvrtroku 2019

(zo štvrtročného štatistického výkazníctva vrátane údajov za podnikateľov)

Z regionálneho hľadiska bolo v roku 2019 najviac voľných pracovných miest v Bratislavskom kraji (8 842, čo predstavovalo 40,3 % z celkového priemerného počtu voľných pracovných miest v SR). Počet voľných pracovných miest poklesol vo všetkých regiónoch v rozsahu od 5,3 % do 37,8 %. Výrazne nadpriemerný pokles voľných pracovných miest bol zaznamenaný najmä v Trenčianskom kraji (zníženie o 37,8 %) a Nitrianskom kraji (zníženie o 22,6 %).

Tabuľka 2.12 Voľné pracovné miesta v roku 2019 podľa krajov (priemer za rok)

Kraj	Voľné pracovné miesta		Prírastok/úbytok voľných pracovných miest	Index 2019/2018	Miera voľných pracovných miest v %
	Počet	Podiel na SR (v %)			
SR spolu	21 920	100,0	-3 168	87,4	1,1
v tom:					
Bratislavský	8 842	40,3	-520	94,4	2,9
Trnavský	2 095	9,6	-395	84,1	1,2
Trenčiansky	1 500	6,8	-912	62,2	0,6
Nitriansky	1 612	7,4	-471	77,4	0,7
Žilinský	2 019	9,2	-364	84,7	0,8
Banskobystrický	2 147	9,8	-212	91,0	1,3
Prešovský	1 985	9,1	-198	90,9	0,6
Košický	1 720	7,8	-96	94,7	0,6

Zdroj: ŠÚ SR, Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR vo 4. štvrtroku 2019

V roku 2019 bola miera voľných pracovných miest (percentuálny podiel počtu voľných pracovných miest k súčtu počtu voľných pracovných miest a obsadených pracovných miest) v SR na úrovni 1,1 % a v porovnaní s rokom 2018 sa mierne znížila (o 0,1 p. b.). Najvyššia miera voľných pracovných miest bola v Bratislavskom kraji v hodnote 2,9 %. V ostatných krajoch sa pohybovala miera voľných pracovných miest na úrovni od 0,6 % v Trenčianskom, Prešovskom a v Košickom kraji do 1,3 % v Banskobystrickom kraji.

2.1.3 Vývoj nezamestnanosti

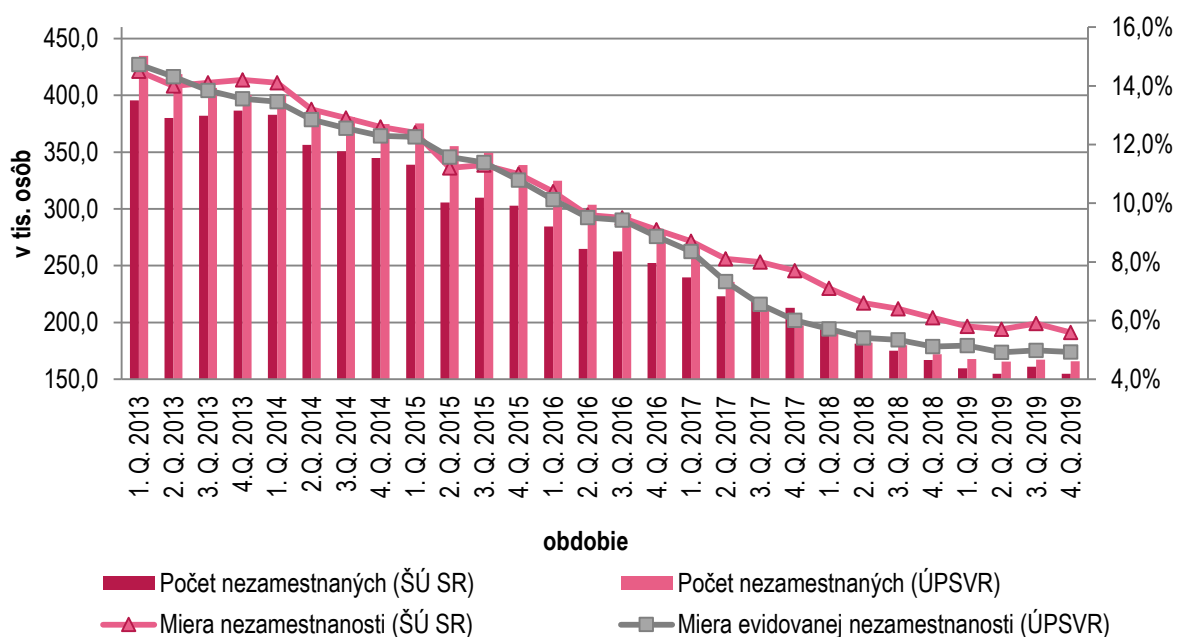
Podobne ako zamestnanosť aj nezamestnanosť možno sledovať na základe viacerých prístupov, ktoré sa konceptuálne odlišujú.

Metodika nezamestnanosti **na základe evidencie úradov práce, sociálnych vecí a rodiny** sa významne odlišuje od metodiky nezamestnanosti na základe VZPS, zachytáva odlišnú populáciu z dôvodu rozdielnej definície nezamestnaného, závisí od motivácie evidovať sa, ako aj od legislatívnych podmienok evidencie. Hoci nie je medzinárodne porovnateľná, poskytuje administratívne údaje, ktorých vykazovanie je možné na mesačnej báze a na najnižšej administratívno-územnej úrovni.

Výberové zisťovanie pracovných síl realizované ŠÚ SR v domácnostiach zachytáva nezamestnaných podľa definície Medzinárodnej organizácie práce ako osoby vo veku od 15 do 74 rokov, ktoré súčasne spĺňajú nasledujúce tri podmienky:

1. v referenčnom týždni nemali žiadnu platenú prácu;
2. v posledných štyroch týždňoch si aktívne hľadali prácu alebo si prácu našli a do zamestnania nastúpia najneskôr do 3 mesiacov a zároveň
3. sú schopné nastúpiť do práce najneskôr do dvoch týždňov.

Graf 2.9 Porovnanie vývoja nezamestnanosti podľa evidencie ŠÚ SR a ÚPSVR

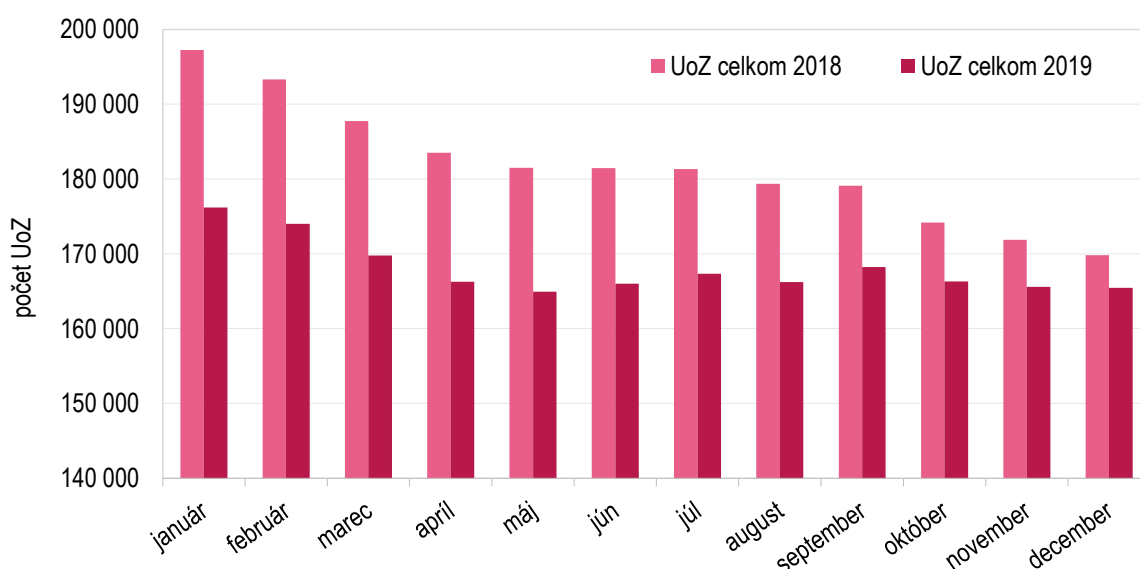

Zdroj: ŠÚ SR (VZPS), ÚPSVR

2.1.3.1 Nezamestnanosť podľa evidencie úradov práce, sociálnych vecí a rodiny

V roku 2019 bolo v SR **priemerne evidovaných 168 030 uchádzačov o zamestnanie** (ďalej len „UoZ“). Vývoj evidovanej nezamestnanosti v jednotlivých mesiacoch mal diferencovaný trend. V porovnaní s rokom 2018 počet UoZ priemerne mesačne poklesol o 13 673 osôb, t. j. o 7,52 % (v roku 2018 bolo priemerne evidovaných 181 703 UoZ).

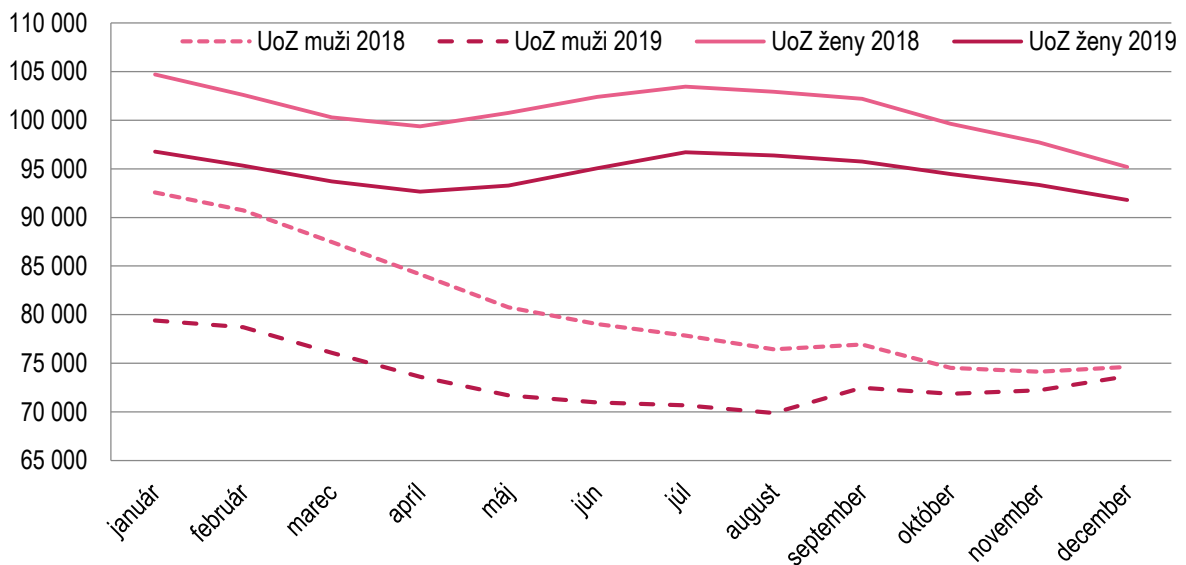
Graf 2.10 Vývoj počtu uchádzačov o zamestnanie v jednotlivých mesiacoch v rokoch 2018 a 2019

Zdroj: ÚPSVR

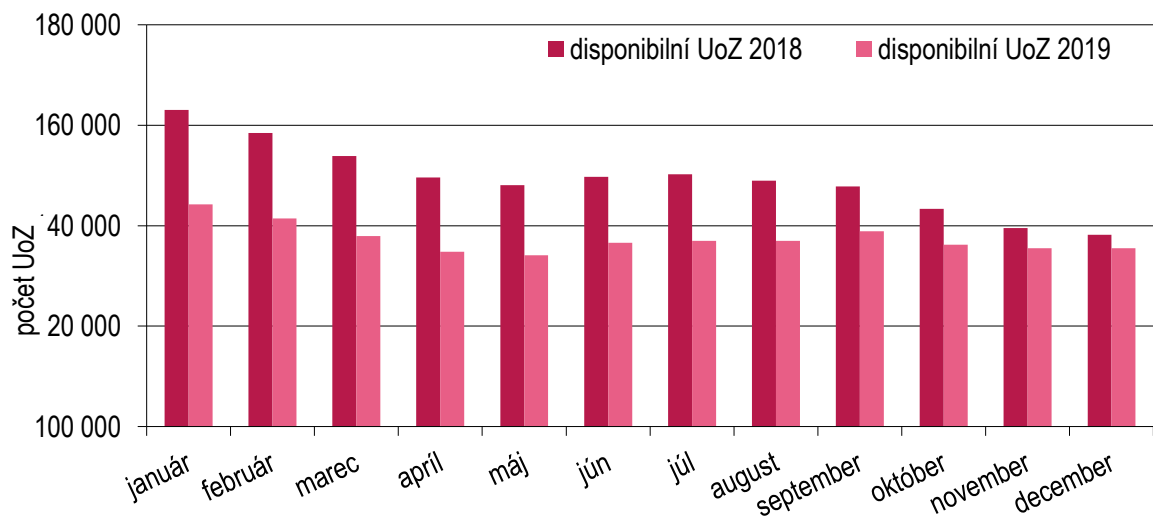
Z celkového priemerného počtu UoZ bolo v evidenciách 94 598 žien (56,30 %), čo v porovnaní s rokom 2018 (v priemere 100 937 žien), predstavovalo pokles o 6 339 osôb, t. j. o 6,28 %. Najvyšší podiel žien na celkových priemerných počtoch UoZ v roku 2019 bol v Nitrianskom kraji (60,52 %), v ostatných krajoch sa podiel pohyboval v rozmedzí od 54,51 % (Žilinský kraj) do 58,84 % (Trnavský kraj).

Graf 2.11 Vývoj počtov nezamestnaných mužov a žien v jednotlivých mesiacoch v rokoch 2018 a 2019

Zdroj: ÚPSVR

Graf 2.12 Vývoj počtu disponibilných uchádzačov o zamestnanie v jednotlivých mesiacoch v rokoch 2018 a 2019

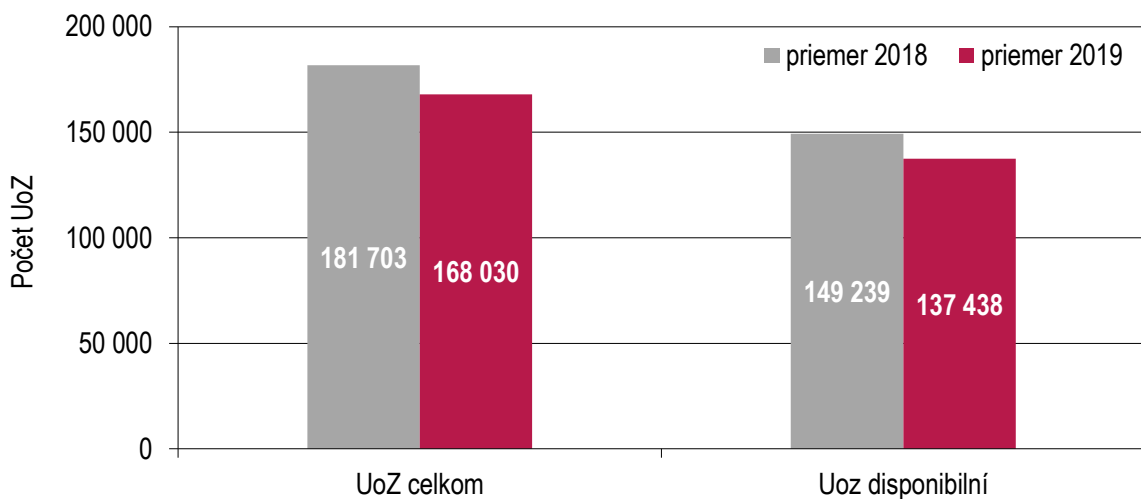

Zdroj: ÚPSVR

Priemerný počet disponibilných¹⁵ UoZ dosiahol v roku 2019 počet 137 438 osôb. V medzioročnom porovnaní je to pokles o 11 801 osôb, t.j. o 7,91 % (v roku 2018 bolo evidovaných v priemere 149 239 UoZ).

¹⁵ Disponibilný UoZ je UoZ, ktorý bezprostredne po ponuke voľného pracovného miesta môže nastúpiť do pracovného pomeru. Ide o evidovaného nezamestnaného, na strane ktorého nie je žiadna objektívna prekážka pre prijatie do zamestnania.

Graf 2.13 Porovnanie priemerných počtov uchádzačov o zamestnanie v rokoch 2018 a 2019

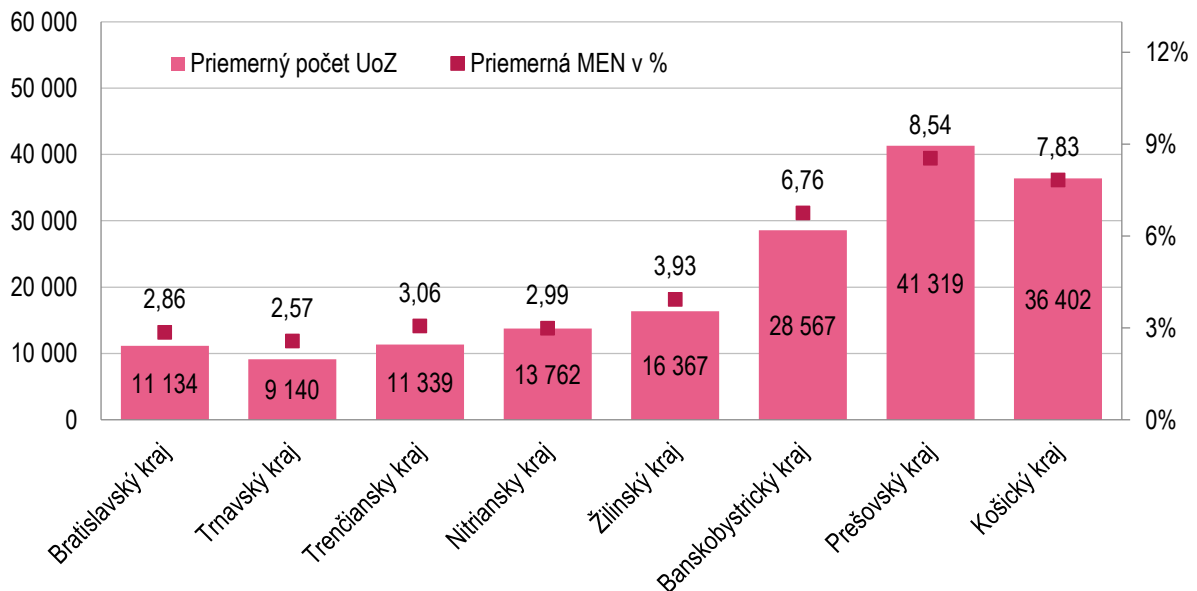

Zdroj: ÚPSVR

Miera evidovanej nezamestnanosti (vypočítaná z disponibilného počtu UoZ) v jednotlivých kvartáloch počas roka postupne klesala s výnimkou II. a III. Q 2019. Vo všetkých kvartáloch roku 2019 bola nižšia ako v roku 2018. V priemere za rok 2019 dosiahla úroveň 5,00 % (priemerný medziročný pokles o 0,42 p. b.).

Z regionálneho hľadiska bola za rok 2019 najvyššia úroveň priemernej miery evidovanej nezamestnanosti zaznamenaná v Prešovskom kraji (8,54 %) a najnižšia v Trnavskom kraji (2,57 %). Úroveň celoslovenského priemeru miery evidovanej nezamestnanosti (5,00 %) bola okrem Prešovského kraja prekročená v Košickom kraji s ročným priemerom 7,83 % a v Banskobystrickom kraji s ročným priemerom 6,76 %.

Graf 2.14 Priemerná miera evidovanej nezamestnanosti a priemerný počet UoZ v krajoch SR v roku 2019

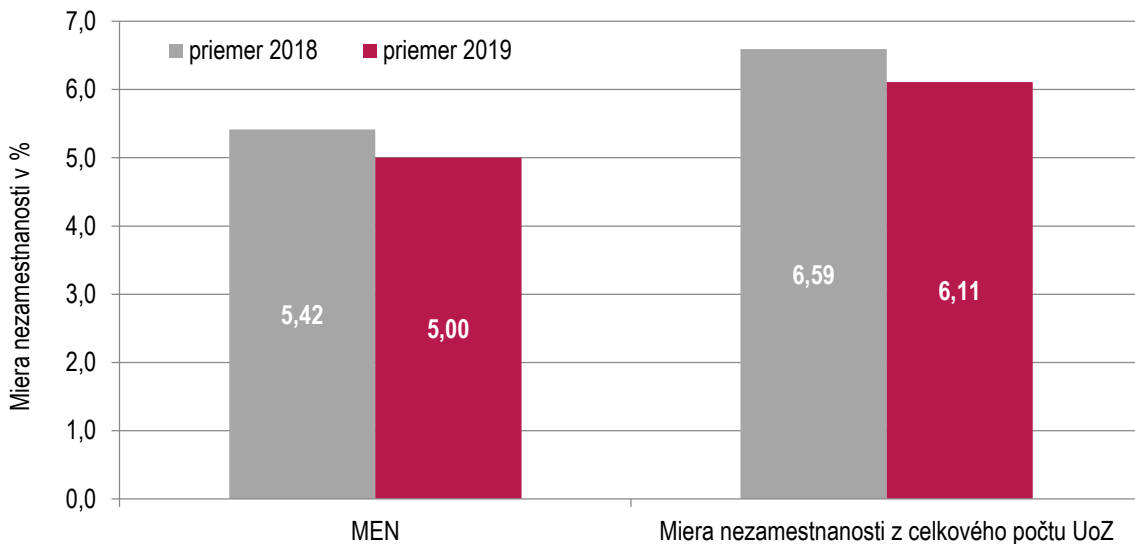
Zdroj: ÚPSVR

Takmer vo všetkých krajoch SR bol dosiahnutý medziročný pokles priemernej miery evidovanej nezamestnanosti, (s výnimkou Trnavského kraja, nárast o 0,05 p. b.), v rozpätí od 0,02 p. b. v Bratislavskom kraji, do 0,98 p. b. v Košickom kraji. Medziročný pokles priemernej miery evidovanej nezamestnanosti, vyšší ako priemer za SR (0,42 p. b.), bol zaznamenaný v štyroch krajoch: Košickom (o 0,98 p. b.), Banskobystrickom (o 0,81 p. b.), Prešovskom (o 0,55 p. b.) a v Nitrianskom kraji o 0,53 p. b.. V Bratislavskom kraji bol zaznamenaný

pokles o 0,02 p. b., v Trenčianskom kraji o 0,09 p. b. a v Žilinskom kraji o 0,28 p. b. (grafické znázornenie miery evidovanej nezamestnanosti je uvedené v prílohe ku kapitole 2, graf 1.).

Miera nezamestnanosti vypočítaná z celkového počtu uchádzačov o zamestnanie dosiahla v priemere za rok 2019 úroveň 6,11 %, čo predstavovalo oproti roku 2018 pokles o 0,48 p. b..

Graf 2.15 Priemerná miera evidovanej nezamestnanosti a miera nezamestnanosti z celkového počtu UoZ v SR v rokoch 2018 a 2019

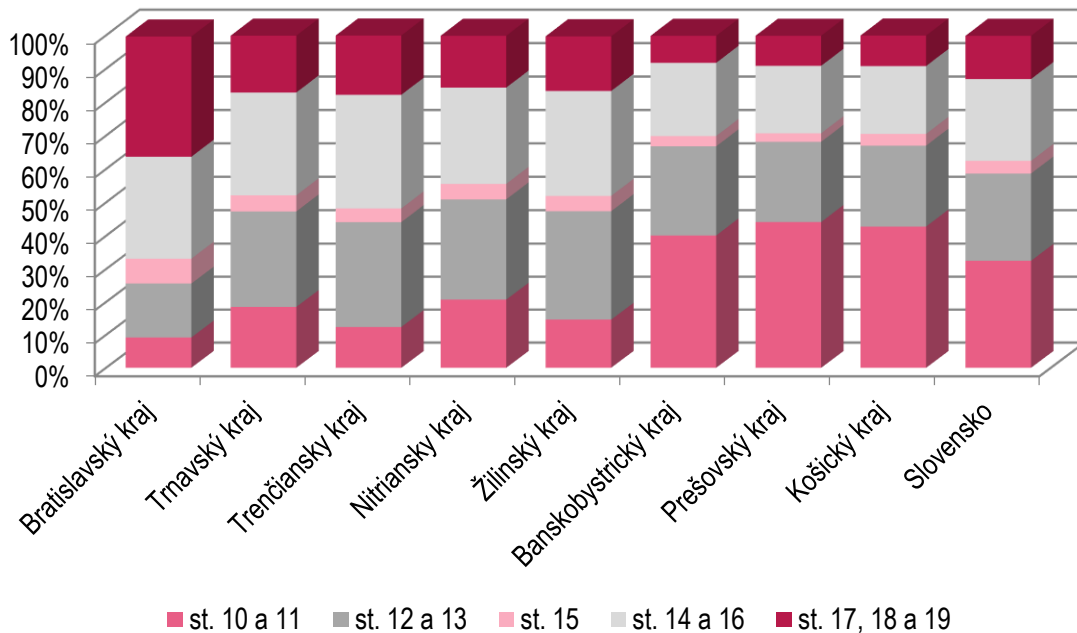
Zdroj: ÚPSVR

Štruktúra UoZ podľa vzdelania¹⁶ sa v roku 2019 v porovnaní s minulým rokom nezmenila. Priemerný mesačný počet bol najvyšší u UoZ iba so základným vzdelaním (stupeň 11) alebo s neukončeným základným vzdelaním (stupeň 10), v počte 54 629 osôb a v percentuálnom vyjadrení 32,51 %. Druhý najvyšší počet dosiahla skupina UoZ so stredným odborným vzdelaním (vrátane nižšieho stredného odborného vzdelania, t.j. stupne vzdelania 12 a 13) v počte 43 914 osôb a v percentuálnom vyjadrení 26,13 %. Nasleduje skupina UoZ s úplným stredným odborným vzdelaním (stupeň 14) v počte 40 413 osôb a s podielom 24,05 %. Menej početnú skupinu tvorili vysokoškolsky vzdelaní UoZ (stupne 17, 18 a 19) v počte 21 733 a s podielom 12,93 %, pričom najviac bolo UoZ s vysokoškolským vzdelaním druhého stupňa v počte 17 485 osôb a s podielom 10,41 %. Najmenšie zastúpenie mali UoZ s vysokoškolským vzdelaním tretieho stupňa, s priemerným počtom 632 osôb a s podielom 0,38 %. K najmenej početným skupinám patrili aj UoZ s vyšším odborným vzdelaním (stupeň 16) s počtom 737 a s podielom 0,44 % a UoZ s úplným stredným všeobecným vzdelaním (stupeň 15) s počtom 6 358 a podielom 3,78 %.

¹⁶stupeň vzdelania

10	Neukončené základné vzdelanie	15	Úplné stredné všeobecné vzdelanie
11	Základné vzdelanie	16	Vyššie odborné vzdelanie
12	Nižšie stredné odborné vzdelanie	17	Vysokoškolské vzdelanie prvého stupňa
13	Stredné odborné vzdelanie	18	Vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa
14	Úplné stredné odborné vzdelanie	19	Vysokoškolské vzdelanie tretieho stupňa
N/A	neurčené		

Graf 2.16 Podiel UoZ podľa stupňa vzdelania v krajoch SR v roku 2019

Zdroj: ÚPSVR

Z regionálneho hľadiska bolo najviac nezamestnaných evidovaných uchádzačov so základným alebo neukončeným základným vzdelaním (stupne vzdelania 10, 11) v troch krajoch. V Prešovskom kraji ich bolo 43,41 %, v Košickom 42,85 % a v Banskobystrickom kraji 40,31 %. V Žilinskom (32,93 %), Nitrianskom (30,89 %) a v Trnavskom kraji (29,99 %) sa na nezamestnanosti najvyšším počtom podieľali UoZ s nižším stredným a so stredným odborným vzdelaním (st. vzd. 12,13). V Trenčianskom kraji (32,54 %) bolo najviac UoZ s úplným stredným odborným vzdelaním a vyšším odborným vzdelaním, t. j. stupeň vzdelania 14 a 16, pričom došlo k zámene poradia oproti minulému roku, kedy bol najvyšší podiel u UoZ so st. vzd. 12,13. V Bratislavskom kraji sa na počte evidovaných nezamestnaných uchádzačov o zamestnanie najvyšším podielom (36,08 %) podieľali vysokoškolsky vzdelané osoby so st. vzd. 17, 18 a 19.

Z hľadiska vekovej štruktúry v roku 2019 boli najpočetnejšou skupinou medzi UoZ osoby vo veku 15 – 24 rokov (21,8 tis. osôb), pričom tvorili 12,98 % zo všetkých UoZ. Druhou najpočetnejšou skupinou s počtom 20,8 tis. osôb a podielom 12,41 % boli UoZ vo veku 55–59 rokov, nasledovala skupina osôb vo veku 40 – 44 rokov s počtom 20,2 tis. osôb a podielom 12,04 %.

Tabuľka 2.13 Štruktúra uchádzačov o zamestnanie podľa veku v krajoch SR v roku 2019 (v %)

Územie (kraje SR)	v tom								
	15-24r.	25-29r.	30-34r.	35-39r.	40-44r.	45-49r.	50-54r.	55-59r.	nad 60 r.
Bratislavský	8,85	12,51	13,91	15,70	14,14	9,99	8,52	10,43	5,94
Trnavský	12,93	12,24	12,07	13,16	12,48	9,82	10,17	10,86	6,27
Trenčiansky	12,33	12,40	11,82	11,63	11,09	9,88	11,06	12,75	7,03
Nitriansky	11,10	10,55	10,69	11,21	12,12	10,44	11,70	14,50	7,69
Žilinský	13,86	12,14	11,34	10,64	10,99	10,38	11,20	13,02	6,42
Banskobystrický	11,13	10,29	10,98	11,52	12,56	11,03	12,44	14,22	5,83
Prešovský	15,99	12,34	11,80	11,97	11,48	10,78	10,49	11,00	4,13
Košický	12,79	11,13	11,38	12,11	12,27	11,65	11,22	12,41	5,05
Slovensko	12,98	11,58	11,59	12,02	12,04	10,78	11,04	12,41	5,57

Zdroj: ÚPSVR

Z hľadiska dĺžky evidencie v roku 2019 dosiahol priemerný počet UoZ s dobou evidencie nad 12 mesiacov 60 681 osôb, pričom tento počet medziročne klesol o 14 003 osôb (o 18,75 %). Podiel evidovaných nad 12 mesiacov na celkovom počte UoZ klesol o 4,99 p. b. na 36,11 %, priemerný počet evidovaných UoZ do 12 mesiacov

medziročne vzrástol o 330 osôb (o 0,31 %). Počet UoZ evidovaných nad 48 mesiacov sa medziročne znížil na 28 122 osôb a predstavoval 16,74 % z celkového počtu UoZ. Z evidovaných do 48 mesiacov bolo najviac UoZ v kategórii do 3 mesiacov, pričom predstavovali 46 965 osôb, s podielom 27,95 %. Medziročný pokles počtu UoZ nastal vo väčšine skupín UoZ, okrem kategórie 4-6 mesiacov a 10-12 mesiacov.

Najvyšší priemerný počet UoZ žien v roku 2019 bol v skupine evidovaných do 3 mesiacov, a to 23 630 osôb (24,98 %). Druhý najvyšší počet UoZ žien bol dosiahnutý v skupine evidovaných nad 48 mesiacov, a to 18 432 osôb (19,48 %).

Priemerná dĺžka evidencie UoZ v roku 2019 v porovnaní s rokom 2018 (9,18 mesiacov) poklesla na 8,85 mesiaca.

Tabuľka 2.14 Priemerný počet uchádzačov o zamestnanie podľa dĺžky evidencie v mesiacoch v roku 2019 podľa regiónov SR (v osobách)

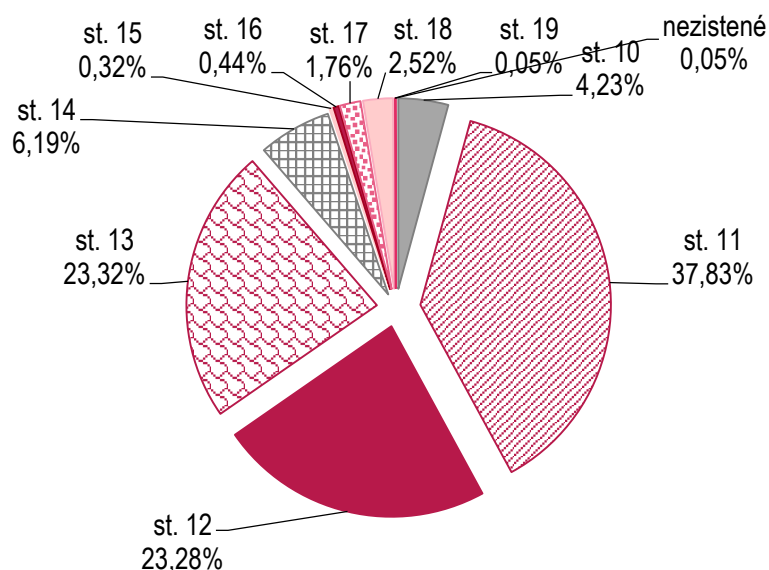
Územie (kraje SR)	Bratislavský	Trnavský	Trenčiansky	Nitriansky	Žilinský	Banskobystrický	Prešovský	Košický	Slovensko
spolu	11134	9 140	11339	13762	16367	28567	41318	36402	168030
do 3 mes.	4 171	4 006	4 561	4 681	5 727	6 312	9 788	7 719	46 965
4-6 mes.	2 938	2 396	2 787	3 250	3 653	4 635	6 751	5 519	31 929
7-9 mes.	1 440	1 043	1 275	1 633	1 852	2 840	4 136	3 434	17 654
10-12 mes.	708	489	623	891	998	1 925	2 799	2 370	10 803
13-18 mes.	648	419	591	837	965	2 278	3 271	2 849	11 857
19-24 mes.	349	216	342	467	562	1 422	1 982	1 844	7 183
25-30 mes.	194	123	183	287	367	884	1 206	1 296	4 539
31-36 mes.	131	83	137	201	302	736	968	1 065	3 621
37-42 mes.	86	54	100	143	240	616	822	866	2 926
43-48 mes.	70	39	81	121	177	487	724	734	2 432
nad 48 mes.	400	272	659	1 253	1 525	6 432	8 873	8 709	28 122

Zdroj: ÚPSVR

V roku 2019 bolo na úradoch práce, sociálnych vecí a rodiny (ďalej len „úrad PSVR“) nahlásených v priemere mesačne 92 361 **voľných pracovných miest (VPM)** na trhu práce, čo predstavuje medziročný nárast o 12 307 VPM (t.j. o 15,4 %). Z regionálneho hľadiska bolo v roku 2019 v priemere za mesiac najviac VPM v Bratislavskom kraji (25 995 VPM), Trnavskom kraji (14 267 VPM) a Nitrianskom kraji (12 401 VPM). Najmenej VPM ponúkal Banskobystrický kraj (5 218 VPM).

Z pohľadu dopytu podľa ukončeného vzdelania bolo v roku 2019 najviac voľných pracovných miest požadujúcich základné vzdelanie (34 936 VPM, t. j. 37,83 %) a stredné odborné vzdelanie (21 543 VPM, t.j. 23,32 %). S najnižším počtom boli k dispozícii miesta pre UoZ s úplným stredným všeobecným vzdelaním (299 VPM, t. j. 0,32 %) a s vysokoškolským vzdelaním tretieho stupňa (49 VPM, t.j. 0,05 %). V roku 2019 bol zaznamenaný posun v štruktúre; ako druhé najpočetnejšie boli VPM požadujúce stredné vzdelanie, v minulom roku to boli VPM požadujúce nižšie stredné odborné vzdelanie. Početnosť VPM požadujúcich neukončené základné vzdelanie vzrástla o 1,16 %, požadujúcich základné vzdelanie poklesla o 1,14 % a nižšieho stredného odborného vzdelanie poklesla o 2,05 % oproti roku 2018. V ostatných skupinách sa početnosti významne nemenili.

Graf 2.17 Podiel VPM v roku 2019 podľa požiadaviek na vzdelanie

Zdroj: ÚPSVR; stupeň vzdelania je definovaný v poznámke pod čiarou pod číslom ¹⁶

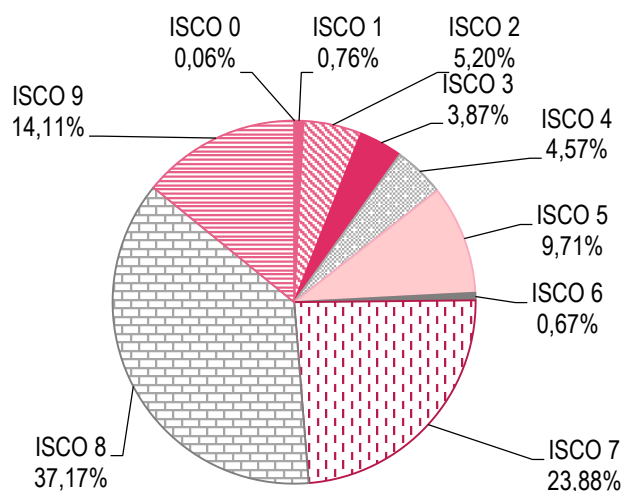
Z regionálneho hľadiska bolo najviac VPM pre UoZ so základným vzdelaním v Bratislavskom kraji (11 309 VPM) a Trnavskom kraji (6 994 VPM), najmenej v Prešovskom kraji (739 VPM). Najvyšší počet VPM pre UoZ so stredným odborným vzdelaním bol v Bratislavskom kraji (4 880 VPM), nasledoval Žilinský kraj (2 900 VPM) a najmenej ich bolo v Banskobystrickom kraji (2 099 VPM).

Podľa klasifikácie SK ISCO-08¹⁷ bolo v roku 2019 v priemere na úrady PSVR nahlásených najviac VPM pre operátorov a montérov strojov a zariadení (34 332 VPM, t.j. 37,17 %), pre kvalifikovaných pracovníkov a remeselníkov (22 056 VPM, t.j. 23,88 %) a pre pomocných a nekvalifikovaných pracovníkov (13 030 VPM, t.j. 14,11 %). Najmenej VPM bolo nahlásených pre pracovníkov skupiny príslušníkov ozbrojených síl (55 VPM, t.j. 0,06 %). V roku 2019 nebol zaznamenaný posun v štruktúre, avšak početnosť VPM vzrástla vo všetkých skupinách, a to najmä pre kvalifikovaných pracovníkov a remeselníkov o 4 338 VPM a nekvalifikovaných pracovníkov o 3 051 VPM oproti roku 2018.

¹⁷ SK ISCO-08

- 1 Zákondarcovia, riadiaci pracovníci
- 2 Špecialisti
- 3 Technici a odborní pracovníci
- 4 Administratívni pracovníci
- 5 Pracovníci v službách a obchode
- 6 Kvalifikovaní pracovníci v poľnohospodárstve, lesníctve a rybárstve
- 7 Kvalifikovaní pracovníci a remeselníci
- 8 Operátori a montéri strojov a zariadení
- 9 Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci
- 0 Príslušníci ozbrojených síl

Graf 2.18 Podiel VPM v roku 2019 podľa SK ISCO-08

Zdroj: ÚPSVR

Z regionálneho hľadiska bolo najviac VPM pre operátorov a montérov strojov a zariadení, nahlásených v Bratislavskom kraji (9 171 VPM) a Trnavskom kraji (7 111 VPM). Pre skupinu kvalifikovaných pracovníkov a remeselníkov bolo najviac VPM ponúkaných v Bratislavskom kraji (4 959 VPM) a v Nitrianskom kraji (3 312 VPM). Pre pomocných a nekvalifikovaných pracovníkov bolo najviac VPM ponúkaných v Bratislavskom kraji (4 510 VPM) a Trnavskom kraji (2 031 VPM).

Znevýhodnení uchádzači o zamestnanie

Za znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie sa na účely zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov považujú:

- občan mladší ako 26 rokov veku, ktorý ukončil príslušným stupňom vzdelania sústavnú prípravu na povolanie v dennej forme štúdia pred menej ako dvomi rokmi a od jej ukončenia nemal pravidelné platené zamestnanie (ďalej len „absolvent školy“)
- občan starší ako 50 rokov veku
- občan vedený v evidencii uchádzačov o zamestnanie najmenej 12 po sebe nasledujúcich mesiacov (ďalej len „dlhodobo nezamestnaný občan“)
- občan, ktorý dosiahol vzdelanie nižšie ako stredné odborné vzdelanie
- občan, ktorý najmenej 12 po sebe nasledujúcich kalendárnych mesiacov pred zaradením do evidencie uchádzačov o zamestnanie nemal pravidelné platené zamestnanie
- štátny príslušník tretej krajiny, ktorému bol udelený azyl alebo ktorému bola poskytnutá doplnková ochrana
- občan, ktorý žije ako osamelá dospelá osoba s jednou alebo viacerými osobami odkázanými na jeho starostlivosť alebo starajúca sa aspoň o jedno dieťa pred skončením povinnej školskej dochádzky
- občan so zdravotným postihnutím.

Ide o definovanie občanov, ktorí vzhľadom na vek, dĺžku vedenia v evidencii uchádzačov o zamestnanie, nedostatok praxe, zdravotný stav, stratu schopnosti vykonávať svoje doterajšie zamestnanie, rodinné dôvody alebo postavenie v spoločnosti ťažšie nachádzajú uplatnenie na trhu práce a preto potrebujú zvýšenú starostlivosť.

Tabuľka 2.15 Priemerný počet znevýhodnených uchádzačov v roku 2019 podľa regiónov SR (v osobách)

Územie	Znevýhodnení UoZ podľa § 8 zák. č. 5/2004 Zb.							
	písm. a)	písm. b)	písm. c)	písm. d)	písm. e)	písm. f)	písm. g)	písm. h)
Bratislavský kraj	502	2 765	1 946	1 041	5 129	0	53	209
Trnavský kraj	568	2 490	1 242	1 712	4 170	0	49	359
Trenčiansky kraj	697	3 491	2 145	1 434	5 252	0	115	598
Nitriansky kraj	759	4 657	3 376	2 871	7 151	0	135	413
Žilinský kraj	1 165	5 011	4 228	2 430	8 914	0	43	700
Banskobystrický kraj	992	9 276	13 008	11 586	18 684	0	228	1 012
Prešovský kraj	2 005	10 579	18 062	18 718	28 243	0	110	1 507
Košický kraj	1 494	10 428	17 539	15 914	25 102	1	233	1 010
Slovensko	8 181	48 696	61 546	55 707	102 644	1	966	5 808

Zdroj: ÚPSVR

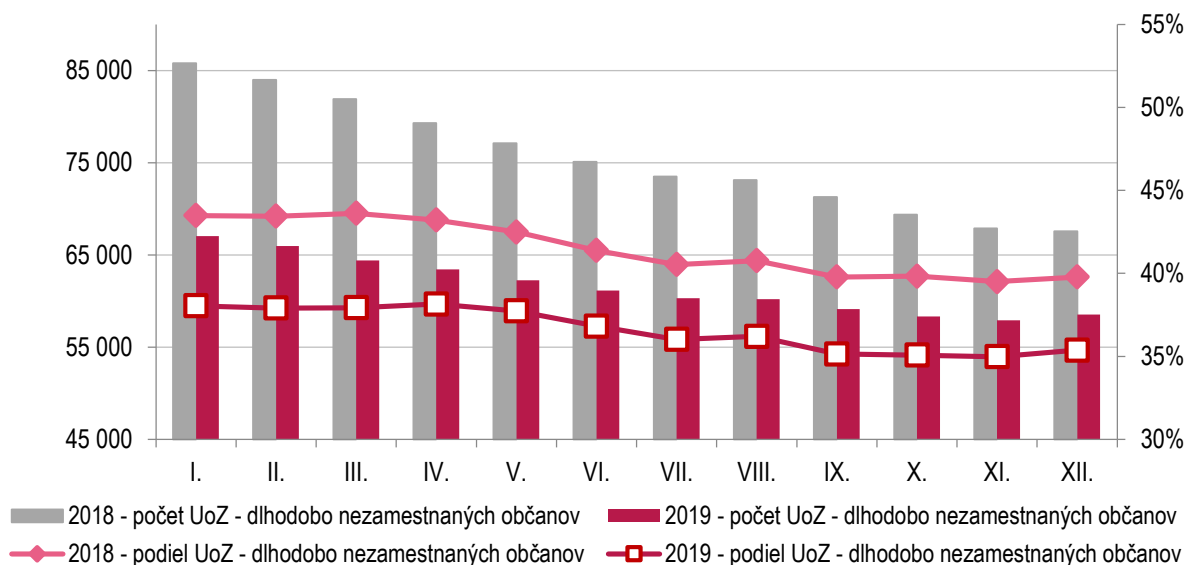
Z regionálneho hľadiska bol najvyšší počet znevýhodnených UoZ vo všetkých skupinách (okrem písm. g) v Prešovskom kraji. Ďalšími regiónmi s vysokými počtami znevýhodnených UoZ boli Košický a Banskobystrický kraj. Vo všetkých krajoch SR bol v roku 2019 najväčší počet znevýhodnených UoZ, ktorí 12 mesiacov pred zaradením nemali pravidelne platené zamestnanie (písm. e) a na druhom mieste bola skupina dlhodobo evidovaných občanov (písm. c).

Najpočetnejšou skupinou znevýhodnených UoZ sú občania, ktorí najmenej **12 po sebe nasledujúcich kalendárnych mesiacov** pred zaradením do **evidencie nemali pravidelne platené zamestnanie**, t.j. nemali zamestnanie, ktoré trvalo najmenej 6 po sebe nasledujúcich mesiacov. V roku 2019 ich bolo v priemere v evidencii 102 644, čo predstavovalo pokles oproti roku 2018 (115 220) o 12 576 osôb (resp. o 10,91 %). Podiel na celkovom priemernom počte UoZ predstavoval 61,09 %, čo v porovnaní s rokom 2018 (63,41 %) znamenalo pokles o 2,32 p. b..

Druhou najpočetnejšou znevýhodnenou skupinou sú **dlhodobo nezamestnaní občania**. V roku 2019 ich bolo v priemere v evidencii 61 546. Ich počet v porovnaní s rokom 2018 poklesol o 13 939 osôb (o 18,47 %). Podiel

dlhodobo nezamestnaných občanov na celkovom priemernom počte UoZ v roku 2019 predstavoval 36,63 %, čo v porovnaní s rokom 2018 (41,54 %), predstavuje pokles o 4,91 p. b..

Graf 2.19 Vývoj počtov UoZ dlhodobo nezamestnaných občanov v roku 2018 a 2019 a ich podiel na celkovom počte UoZ

Zdroj: ÚPSVR

Priemerný mesačný počet UoZ z radov **absolventov škôl** v roku 2019 dosiahol 8 181 osôb. V porovnaní s rokom 2018 (8 778 UoZ) poklesol o 597 osôb (resp. o 6,80 %). Podiel na celkovom priemernom počte UoZ v porovnaní s rokom 2018 vzrástol o 0,04 p. b., zo 4,83 % na 4,87 % v roku 2019.

Vývoj stavov UoZ absolventov má cyklický charakter a býva ovplyvnený najmä prítokom absolventov do evidencie v súlade s harmonogramom školského roka na stredných a vysokých školách. Prítok absolventov dosahuje spravidla maximá v septembri daného roka, kedy po ukončení prázdnin prichádzajú do evidencie absolventi stredných škôl a učilišť. Ďalší vysoký prítok nastáva v júni kvôli prílevu absolventov vysokých škôl. Odtok je výraznejší v septembri, a to kvôli nástupu časti absolventov na sústavnú prípravu na povolanie.

Ku koncu roka 2019 bolo v evidencii na úradoch PSVR 7 617 nezamestnaných absolventov škôl denného štúdia, čo predstavovalo podiel 4,60 % na celkovom počte evidovaných UoZ (4,30 % v roku 2018). V porovnaní s rovnakým obdobím minulého roka (7 308 osôb) to znamenalo pokles o 309 absolventov (relatívne o 4,23 %).

Z hľadiska vzdelanostnej štruktúry najpočetnejšiu skupinu k 31.12.2019 tvorili UoZ - absolventi s úplným stredným odborným vzdelaním, v počte 3 742 osôb (podiel 49,13 % na celkovom počte evidovaných UoZ - absolventi) a absolventi s vysokoškolským vzdelaním II. stupňa, v počte 1 471 osôb (19,31 %). Tretiu najpočetnejšiu skupinu predstavovali UoZ – absolventi so stredným odborným vzdelaním s počtom 1 156 a podielom 15,18 % .

Z pohľadu študijného odboru, k 31.12.2019 najväčší podiel, až 49,52 % tvorili UoZ – absolventi v oblasti „Spoločenské vedy, náuky a služby“, a to v počte 3 772 osôb. Táto skupina zaznamenala ku koncu roka 2019 medziročný pokles o 70 osôb, pričom percentuálny podiel klesol o 3,05 percentuálneho bodu. Druhou najpočetnejšou skupinou boli UoZ - absolventi v odbore „Technické vedy a náuky“, v počte 2 725 osôb (podiel 35,78 %). V tejto skupine bol zaevidovaný medziročný nárast o 362 osôb a percentuálny podiel medziročne vzrástol o 3,44 p. b..

V roku 2019 bolo priemerne mesačne evidovaných 48 696 UoZ **starších ako 50 rokov**. V porovnaní s rokom 2018 (53 161 osôb) to predstavovalo pokles o 4 465 osôb (o 8,40 %). Na celkovom priemernom počte UoZ predstavoval podiel UoZ starších ako 50 rokov 28,98 %, čo bol v porovnaní s rokom 2018 (29,26 %) pokles o 0,28 p. b..

V roku 2019 bolo v evidencii v priemere 5 808 **občanov so zdravotným postihnutím** a ich počet medziročne klesol o 631 osôb. Podiel UoZ so zdravotným postihnutím na celkovom počte UoZ v roku 2019 predstavoval 3,46 %, v porovnaní s predchádzajúcim rokom 2018 klesol o 0,08 p. b..

Podiel uchádzačov o zamestnanie, ktorí žili ako osamelé dospelé osoby s jednou alebo viacerými osobami odkázanými na ich starostlivosť alebo starajúce sa aspoň o jedno dieťa pred skončením povinnej školskej dochádzky, na celkovom priemernom počte UoZ v roku 2019 vzrástol (oproti roku 2018) o 0,11 p. b. na 0,57 %.

V roku 2019 bolo v evidencii v priemere 966 týchto uchádzačov o zamestnanie, čo bolo o 122 osôb viac ako v roku 2018.

Tabuľka 2.16 Podiel priemerného počtu vybraných znevýhodnených skupín uchádzačov o zamestnanie na celkovom priemernom počte uchádzačov o zamestnanie (v %)

Znevýhodnení uchádzači o zamestnanie	2018	2019	medziročný rast/pokles (p. b.)
Absolventi škôl	4,83	4,87	0,04
UoZ starší ako 50 rokov	29,26	28,98	- 0,28
Dlhodobo nezamestnaní občania	41,54	36,63	- 4,91
Občania so vzdelaním nižším ako stredné odborné	33,43	33,15	- 0,28
UoZ, ktorí 12 mesiacov pred zaradením nemali pravidelne platené zamestnanie	63,41	61,09	- 2,32
UoZ so zdravotným postihnutím	3,54	3,46	- 0,08

Zdroj: ÚPSVR

2.1.3.2 Nezamestnanosť podľa výberového zisťovania pracovných síl ŠÚ SR

Rast celkovej zamestnanosti bol sprevádzaný poklesom nezamestnanosti. Avšak pomalší rast dopytu na trhu práce pribrzdil tempo poklesu počtu nezamestnaných osôb, resp. miery nezamestnanosti.

Podľa údajov VZPS klesol priemerný počet nezamestnaných osôb medziročne o 12,1 %, (cca o 22 tisíc osôb) a predstavoval 157,7 tisíc osôb. Miera nezamestnanosti sa znížila o 0,8 p. b. a dosiahla 5,8 %.

Priemerná miera nezamestnanosti v roku 2019 sa medziročne znížila u oboch pohlaví (o 1,0 p. b. u žien na 6,0 % a o 0,6 p. b. na 5,6 % u mužov). Výraznejší pokles miery nezamestnanosti u žien v porovnaní s mužmi sa odrazil v znižovaní rozdielov v miere nezamestnanosti medzi pohlaviami. Keď v roku 2018 bola miera nezamestnanosti mužov v porovnaní so ženami nižšia o 0,8 p. b., v roku 2019 bol tento rozdiel 0,4 p. b..

Špecifická **miera nezamestnanosti mladých ľudí vo veku 15 - 24 rokov** sa medziročne zvýšila o 1,2 p. b. na 16,1 % (zvýšila sa len u žien, a to o 3,6 p. b. na 19,7 %, naopak u mužov sa znížila o 0,3 p. b. na 14,0 %).

Špecifická **miera nezamestnanosti starších osôb (vo veku 50 - 64 rokov)** sa medziročne znížila o 0,8 p. b. na úroveň 4,6 %, pričom jej zníženie bolo zaznamenané u oboch pohlaví (u mužov o 1,0 p. b. na 4,1 % a u žien o 0,7 p. b. na 5,1 %).

Z hľadiska vzdelania mali osoby so základným vzdelaním (31,9 %) takmer 6-násobne vyššiu mieru nezamestnanosti, ako bola celková miera nezamestnanosti v SR. Naopak, najnižšia bola u osôb s vyšším odborným vzdelaním (2,3 %). Podrobnejšia štruktúra miery nezamestnanosti podľa veku a vzdelania je v prílohe ku kapitole 2, tabuľka 5.

Podľa ekonomickej činnosti posledného zamestnania tvorili najväčší podiel nezamestnaní, ktorí pracovali v priemysle (19,8 %), pričom ich podiel na celkovej nezamestnanosti sa medziročne zvýšil o 2,0 p. b.. Až 25,0 % z celkového priemerného počtu nezamestnaných v roku 2019 bolo takých, ktorí ešte nemali žiadne zamestnanie, avšak ich podiel na celkovom počte nezamestnaných sa medziročne znížil o 0,7 p. b..

V roku 2019 pokračoval pokles počtu nezamestnaných i miery nezamestnanosti v takmer všetkých **krajoch**. Počet nezamestnaných klesol vo všetkých krajoch v rozsahu od 1,9 % v Nitrianskom kraji do 23,3 % v Košickom kraji s výnimkou Prešovského kraja, kde počet nezamestnaných medziročne vzrástol o 1,8 %. Absolútne najviac nezamestnaných (takmer 45 % z celkového počtu nezamestnaných SR) sa sústreďovalo v Prešovskom a Košickom kraji.

Miera nezamestnanosti nad priemerom SR bola v troch krajoch (Banskobystrickom, Prešovskom a Košickom kraji). Banskobystrický a Košický kraj zároveň zaznamenali najväčší medziročný pokles miery nezamestnanosti spomedzi všetkých krajov (o 1,7 p.b. a 2,2 p.b.). Prešovský kraj naopak zaznamenal medziročný nárast miery nezamestnanosti o 0,1 p.b., čo sa odrazilo aj na zvýšení regionálnych rozdielov vyjadrených rozdielom medzi kraji s najnižšou a najvyššou mierou nezamestnanosti zo 7,1 p.b. v roku 2018 na 7,7 p.b. v roku 2019.

Tabuľka 2.17 Nezamestnanosť podľa krajov v roku 2019 (priemer za rok)

Kraj	Nezamestnaní			Miera nezamestnanosti	
	v tis. osôb	Podiel na SR (v %)	Index 2019/2018	v %	Zmena oproti 2018 (v p. b.)
SR spolu	157,7	100,0	87,9	5,8	-0,8
v tom:					
Bratislavský	8,5	5,4	82,5	2,3	-0,6
Trnavský	13,3	8,4	89,9	4,6	-0,5
Trenčiansky	8,5	5,4	95,5	2,9	-0,1
Nitriansky	15,8	10,0	98,1	4,6	-0,1
Žilinský	15,5	9,8	82,0	4,5	-1,0
Banskobystrický	26,0	16,5	81,3	7,9	-1,7
Prešovský	40,7	25,8	101,8	10,1	0,1
Košický	29,7	18,8	76,7	7,9	-2,2

Zdroj: ŠÚ SR, VZPS

Z hľadiska **doby nezamestnanosti** tvorili najväčšiu skupinu osoby, ktoré boli nezamestnané viac ako 1 rok. Podľa údajov zo ŠÚ SR bolo v roku 2019 v SR priemerne 86,7 tis. dlhodobo nezamestnaných (viac ako 12 mesiacov), čo predstavovalo 55,0 % z celkového počtu nezamestnaných. V priebehu roka 2019 sa počet i podiel dlhodobo nezamestnaných podobne ako v minulých rokoch postupne znižoval (medziročne o 17,6 tis. osôb, podiel

o 3 p.b.). Pokles počtu nezamestnaných osôb bol zaznamenaný v ostatných kategóriách, vzrástol len počet osôb, ktoré boli nezamestnané od 3 do 6 mesiacov. Najintenzívnejší medziročný pokles bol zaznamenaný najmä v kategórii dlhodobo nezamestnaných.

Najväčší podiel v rámci dlhodobo nezamestnaných tvorili osoby s najnižším vzdelaním. Nezamestnané osoby, ktoré mali len základné alebo učňovské vzdelanie bez maturity sa podieľali v 4. štvrťroku 2019 na celkovom počte dlhodobo nezamestnaných približne 67,7 %, pričom ich podiel na celkovom počte nezamestnaných predstavoval približne 36,6 %. Súčasne sú uvedené vzdelanostné skupiny obyvateľov charakteristické nadpriemerným podielom dlhodobo nezamestnaných na celkovom počte nezamestnaných osôb.

Nadpriemerne vyšší podiel dlhodobo nezamestnaných (viac ako 60 % z celkového počtu nezamestnaných je vo vekových skupinách 30-34 rokov, 45-49 rokov a od 55 rokov.

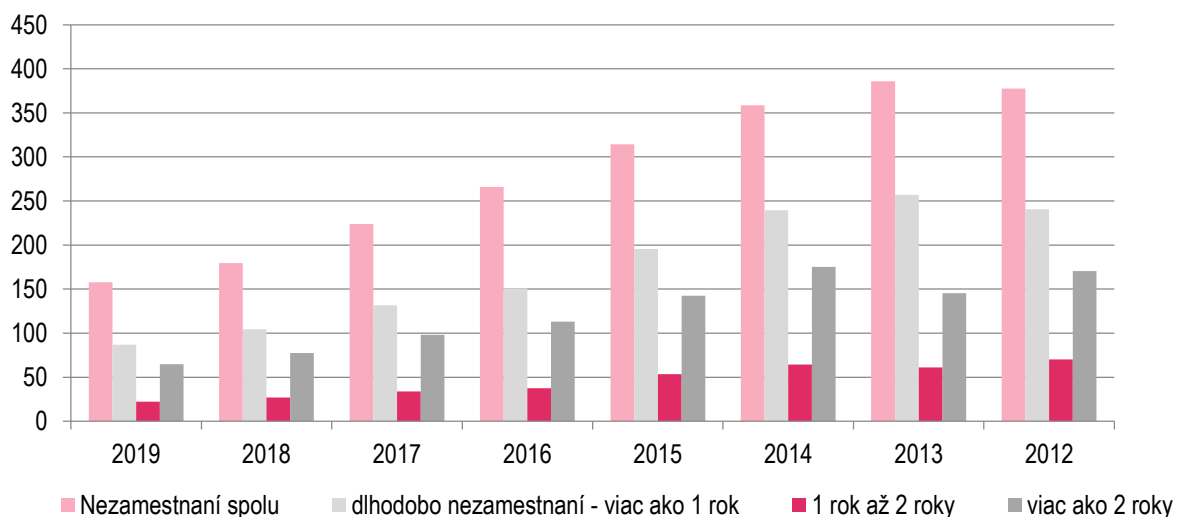
Z pohľadu rozloženia dlhodobej nezamestnanosti podľa jednotlivých krajov najväčší podiel na nej mal Prešovský kraj, kde sa sústreďovalo približne 31,4 % z celkového počtu dlhodobo nezamestnaných v SR (o 5,7 p.b. viac ako v 4. štvrťroku 2018). Výrazne nadpriemerný podiel dlhodobo nezamestnaných na celkovom počte nezamestnaných (nad 60 %) bol v Banskobystrickom a Prešovskom kraji. V dvoch krajoch (Bratislavskom a Trenčianskom) bol podiel dlhodobo nezamestnaných na celkovom počte nezamestnaných nižší ako 40 %.

Tabuľka 2.18 Nezamestnanosť podľa dĺžky trvania nezamestnanosti v roku 2019 (priemer za rok)

Trvanie nezamestnanosti	Počet nezamestnaných (v tis. osôb)	Podiel z celkového počtu nezamestnaných (v %)	Index 2019/2018
Spolu	157,7	100,0	87,9
v tom:			
do 1 mesiaca	14,9	9,4	85,6
od 1 mesiaca do 3 mesiacov	14,5	9,2	91,2
od 3 mesiacov do 6 mesiacov	18,4	11,7	110,2
od 6 mesiacov do 1 roka	23,2	14,7	91,7
od 1 roka spolu, v tom:	86,8	55,1	83,2
od 1 do 2 rokov	22,2	14,1	82,8
viac ako 2 roky	64,6	41,0	83,4

Zdroj: ŠÚ SR, VZPS

Graf 2.20 Vývoj počtu nezamestnaných v SR spolu, z toho dlhodobo nezamestnaných (v tis. osobách)

Zdroj: ŠÚ SR, VZPS

2.1.4 Aktívne opatrenia na trhu práce

2.1.4.1 Vyhodnotenie zmien právnych predpisov v oblasti služieb zamestnanosti v roku 2019

Zákon o službách zamestnanosti

V roku 2019 bolo cieľom aktívnych opatrení na trhu práce (AOTP) podporiť mobilitu pracovnej sily, podporiť vytváranie reálnych pracovných miest na miestnej a regionálnej úrovni, podporiť udržanie zamestnanosti širšej skupiny znevýhodnených UoZ, riešiť problematiku zamestnávania štátnych príslušníkov tretích krajín a reagovať na nedostatok pracovnej sily vo vybraných zamestnaniach.

AOTP boli realizované uplatňovaním zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o službách zamestnanosti“), ktorý bol v roku 2019 viackrát novelizovaný:

- **zákonom č. 376/2018 Z. z.**, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Zákon nadobudol účinnosť 1. januára 2019. Novelou sa upravila najmä oblasť týkajúca sa zamestnávania štátnych príslušníkov tretích krajín, sezónneho zamestnania, zmenila sa aj periodicita aktualizácie zoznamu zamestnaní s nedostatkom pracovnej sily z ročnej na štvrtročnú, zaviedla sa povinnosť zamestnávateľov nahlasovať voľné pracovné miesta a stanovila sa maximálna výška pokuty za nesplnenie tejto povinnosti.
- **zákonom č. 35/2019 Z. z.** o finančnej správe a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Zákon nadobudol účinnosť 1. apríla 2019 okrem čl. I § 1 až § 317 ods. 1, § 318 až 324, § 325 ods. 2 až 19 a § 327 až 333 a čl. II až XIX tretieho bodu, ktoré nadobudli účinnosť 1. júla 2019. Vzhľadom na zlúčenie colnej a daňovej správy a zmeny v kategorizácii pracovníkov sa nadväzne v § 63 ods. 3 slovo „colníci“ nahradilo slovami „ozbrojení príslušníci finančnej správy“.
- **zákonom č. 221/2019 Z. z.**, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 177/2018 Z. z. o niektorých opatreniach na znižovanie administratívnej záťaže využívaním informačných systémov verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o byrokracii) a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Zákon nadobudol účinnosť 1. septembra 2019 okrem čl. I prvého, štvrtého, šiesteho a siedmeho bodu, čl. IV prvého, tretieho až piateho bodu, čl. V, čl. VII, čl. XI, čl. XIV, čl. XV prvého, druhého a štvrtého bodu, čl. XVI druhého bodu, čl. XVII prvého a tretieho bodu, čl. XVIII prvého, druhého, piateho až ôsmeho, desiateho, trinásteho a pätnásteho bodu, čl. XIX druhého, tretieho, piateho, siedmeho až deviateho bodu, jedenásteho a trinásteho bodu, čl. XX druhého bodu, čl. XXIII, čl. XXIV, čl. XXV prvého bodu, čl. XXVII, čl. XXVIII druhého a tretieho bodu, čl. XXXIII tretieho a štvrtého bodu, čl. XXXIV prvého, druhého, piateho, šiesteho, deviateho až dvanásteho bodu a pätnásteho bodu, čl. XXXVI, čl. XXXVII prvého a druhého bodu, čl. XXXVIII, čl. XL, čl. XLI, čl. XLII, čl. XLIII, čl. XLIV, čl. XLVIII, čl. L, čl. LI, čl. LII druhého, štvrtého až šiesteho, ôsmeho až desiateho, dvanásteho, štrnásteho, šestnásteho, sedemnásteho, devätnásteho a dvadsiateho bodu, čl. LVII, čl. LX, čl. LXI tretieho, piateho, siedmeho a deviateho bodu, čl. LXIII, čl. LXIV prvého a druhého bodu, čl. LXVI, čl. LXVIII šiesteho, desiateho a jedenásteho bodu, čl. LXX, čl. LXXII a čl. LXXIII prvého, štvrtého a piateho bodu, ktoré nadobúdajú účinnosť 1. decembra 2019, a okrem čl. I piateho bodu, čl. XV tretieho bodu, čl. XVII druhého a štvrtého bodu, čl. XXI prvého bodu, čl. LIV a čl. LIX, ktoré nadobúdajú účinnosť 1. januára 2021. Od 1. septembra 2019 sa na účely vyradenia UoZ z evidencie UoZ z dôvodu priznania starobného dôchodku zrušila povinnosť poskytnúť doklad o priznaní starobného dôchodku uchádzačom o zamestnanie, vydaný Sociálnou poisťovňou.
- **zákonom č. 223/2019 Z. z.** o sčítaní obyvateľov, domov a bytov v roku 2021 a o zmene a doplnení niektorých zákonov, a to v čl. III. , ktorým sa novelizoval § 6, ods. 2. Uchádzačovi o zamestnanie bolo povolené vykonávať funkciu člena volebnej komisie a zapisovateľa volebnej komisie a vykonávať činnosť asistenta sčítania pri sčítaní obyvateľov, domov a bytov. Zákon nadobudol účinnosť 1. septembra 2019.

2.1.4.2 AOTP na podporu zamestnateľnosti a zvyšovanie zamestnanosti a ich uplatňovanie v roku 2019

Podľa zákona o službách zamestnanosti boli v roku 2019 UoZ, záujemcom o zamestnanie (ďalej len „ZoZ“), zamestnancom za účelom ich umiestnenia a udržania na trhu práce a zamestnávateľom zabezpečené tieto AOTP:

a) podpora zvyšovania zamestnateľnosti UoZ a ZoZ

- informačné a poradenské služby (§ 42)
- odborné poradenské služby (§ 43)
- vzdelávanie a príprava pre trh práce uchádzača o zamestnanie (§ 46)
- príspevok na vykonávanie absolventskej praxe (§ 51)
- príspevok na aktivačnú činnosť formou menších obecných služieb pre obec alebo formou menších služieb pre samosprávny kraj (§ 52)
- príspevok na aktivačnú činnosť formou dobrovoľníckej služby (§ 52a)

b) podpora zamestnanosti, vytvárania a udržania pracovných miest

- sprostredkovanie zamestnania (§ 32)
- vzdelávanie a príprava pre trh práce zamestnanca (§ 47)
- príspevok na samostatnú zárobkovú činnosť (§ 49)
- príspevok na podporu zamestnávania znevýhodneného uchádzača o zamestnanie (§ 50)
- integrácia znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie u zamestnávateľa prechodného zamestnania (§ 50b)
- príspevok na podporu rozvoja miestnej a regionálnej zamestnanosti (§ 50j)
- príspevok na podporu udržania pracovných miest (§ 50k)
- príspevok na podporu vytvorenia pracovného miesta v prvom pravidelne platenom zamestnaní (§ 51a)
- príspevok na dochádzku za prácou (§ 53)
- príspevok na podporu mobility za prácou (§ 53a)
- príspevok na dopravu do zamestnania (§ 53b)
- príspevok na presťahovanie za prácou (§ 53c)
- príspevok na vytvorené nové pracovné miesta (§ 53d)
- finančná pomoc na podporu udržania zamestnanosti v malých podnikoch alebo stredných podnikoch (§ 53e)
- príspevok integračnému podniku (§ 53f)
- kompenzačné príspevky integračnému podniku (§ 53g)
- projekty a programy (§ 54)
- príspevok na zriadenie chránenej dielne alebo chráneného pracoviska (§ 56)
- príspevok na udržanie občana so zdravotným postihnutím v zamestnaní (§ 56a)
- príspevok občanovi so zdravotným postihnutím na samostatnú zárobkovú činnosť (§ 57)
- príspevok na činnosť pracovného asistenta (§ 59)
- príspevok na úhradu prevádzkových nákladov chránenej dielne alebo chráneného pracoviska a na úhradu nákladov na dopravu zamestnancov (§ 60).

Väčšina z AOTP sa realizovala prostredníctvom národných projektov, ktoré sú financované zo zdrojov Európskeho sociálneho fondu a spolufinancované zo zdrojov štátneho rozpočtu. V roku 2019 bolo podporených celkovo 913 249 **UoZ, ZoZ, resp. zamestnancov/pracovných miest** v celkovej sume finančných prostriedkov vo výške viac ako **185,4 mil. eur**. Prehľad o uplatňovaní jednotlivých AOTP v roku 2019 je uvedený v prílohe ku kapitole 2 – Prehľad realizácie aktívnych opatrení na trhu práce a v tabuľke 7.

2.2 Mzdy a pracovné podmienky

Vyhodnotenie zmien právnych predpisov v roku 2019 v oblasti miezd a pracovných podmienok

Minimálna mzda

S účinnosťou od 1.7.2019 **ústavným zákonom č. 99/2019 Z. z.**, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava SR č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov, bola zakotvená ústavná garancia zamestnanca na odmenu, ktorá nebude nižšia ako minimálna mzda. Podrobnosti o spôsobe úpravy minimálnej mzdy a kritériách, na základe ktorých má dôjsť k úprave minimálnej mzdy, ustanovuje naďalej osobitný zákon.

Vláda SR v súlade so zákonom č. 663/2007 Z. z. o minimálnej mzde v znení neskorších predpisov s účinnosťou od 1. januára 2019 schválila nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 300/2018 Z. z., ktorým sa ustanovovala suma minimálnej mzdy na rok 2019. Predmetným nariadením bola ustanovená **minimálna mzda** v sume **520 eur mesačne a 2,989 eura za odpracovanú hodinu**. Medziročné zvýšenie oproti sume minimálnej mzdy 480 eur, platnej v roku 2018, predstavovalo 8,33 %.

Zákonník práce

Dňom 1. 5. 2019 sa začali aplikovať zvýšené sadzby niektorých mzdových zvýhodnení za prácu v súlade so zákonom č. 63/2018 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Predmetná novela v roku 2019 priniesla nasledujúce zmeny:

- zvýšenie mzdového zvýhodnenia za nočnú prácu z najmenej 30 % na najmenej 40 % minimálnej mzdy v eurách za hodinu, a ak ide o zamestnanca vykonávajúceho rizikovú prácu, zvýšenie mzdového zvýhodnenia za nočnú prácu z najmenej 35 % na najmenej 50 % minimálnej mzdy v eurách za hodinu
- zvýšenie mzdového zvýhodnenia za prácu v sobotu z najmenej 25 % na najmenej 50 % minimálnej mzdy v eurách za hodinu
- zvýšenie mzdového zvýhodnenia za prácu v nedeľu z najmenej 50 % na najmenej 100 % minimálnej mzdy v eurách za hodinu.

Novelou č. 347/2018 Z. z. s účinnosťou od 1. januára 2019 bol do Zákonníka práce zakomponovaný príspevok na rekreáciu zamestnancov (§ 152a). Podľa § 152a ods. 1 Zákonníka práce zamestnávateľ, ktorý zamestnáva viac ako 49 zamestnancov, je povinný zamestnancovi, ktorého pracovný pomer k zamestnávateľovi trvá nepretržite najmenej 24 mesiacov, poskytnúť príspevok na rekreáciu v sume 55 % oprávnených výdavkov, najviac však v sume 275 eur za kalendárny rok. U zamestnanca, ktorý má dohodnutý pracovný pomer na kratší pracovný čas sa najvyššia suma príspevku na rekreáciu 275 eur za kalendárny rok zníži v pomere, zodpovedajúcom kratšiemu pracovnému času. Príspevok na rekreáciu môže za rovnakých podmienok a v rovnakom rozsahu poskytnúť zamestnancovi aj zamestnávateľ, ktorý zamestnáva menej ako 50 zamestnancov.

Novelou č. 376/2018 Z. z. sa s účinnosťou od 1. januára 2019 zaviedol do Zákonníka práce absolútny zákaz zamestnávateľa akýmkoľvek spôsobom obmedzovať zamestnanca v možnosti informovať o jeho pracovných podmienkach, vrátane mzdových podmienok a podmienok zamestnávania (§ 13 ods. 5 ZP). Ustanovenia pracovnej zmluvy, dohody o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru alebo inej dohody medzi zamestnávateľom a zamestnancom, ktoré by zamestnanca zaväzovali zachovávať mlčanlivosť o jeho pracovných podmienkach, vrátane mzdových podmienok a podmienkach zamestnávania sa po nadobudnutí účinnosti predmetnej novely stali neplatnými (§ 43 ods. 4 ZP).

Novelou 380/2019 Z. z. došlo s účinnosťou od 19. novembra 2019 k úprave ustanovenia § 103 ods. 3 Zákonníka práce, týkajúceho sa rozsahu dovolenky pedagogického zamestnanca a odborného zamestnanca podľa osobitného predpisu, vysokoškolského učiteľa, výskumného pracovníka a umeleckého pracovníka verejnej vysokej školy alebo štátnej vysokej školy, zamestnanca s najmenej vysokoškolským vzdelaním druhého stupňa, ktorý vykonáva výskumno-pedagogickú činnosť alebo vedeckú činnosť, výskumnú činnosť a vývojovú činnosť na výskumnom pracovisku organizácie Slovenskej akadémie vied, verejnej výskumnej inštitúcie alebo štátnej rozpočtovej organizácie alebo štátnej príspevkovej organizácie, uskutočňujúcej výskum, zriadenej ústredným orgánom štátnej správy na najmenej osem týždňov v kalendárnom roku.

Cestovné náhrady

V oblasti cestovných náhrad boli v roku 2019 prijaté nasledovné opatrenia MPSVR SR:

Opatrenie MPSVR SR č. 143/2019 Z. z. o sumách základnej náhrady za používanie cestných motorových vozidiel pri pracovných cestách – účinnosť 1. jún 2019

V nadväznosti na valorizačný mechanizmus ustanovený v § 8 zákona č. 283/2002 Z. z. o cestovných náhradách v znení neskorších predpisov sa s účinnosťou od 1. júna 2019 zvýšili sumy základnej náhrady za použitie cestného motorového vozidla nasledovne:

- pre jednostopové vozidlá a trojkolky z **0,050 eura** na **0,053 eura**,
- pre osobné cestné motorové vozidlá z **0,183 eura** na **0,193 eura**.

Opatrenie MPSVR SR č. 176/2019 Z. z. o sumách stravného – účinnosť 1. júl 2019

V nadväznosti na valorizačný mechanizmus ustanovený v § 8 zákona č. 283/2002 Z. z. o cestovných náhradách v znení neskorších predpisov sa s účinnosťou od 1. júla 2019 zvýšila suma stravného pre jednotlivé časové pásma nasledovne:

- pre časové pásmo 5 hodín až 12 hodín trvania pracovnej cesty zo **4,80 eura** na **5,10 eura**,
- pre časové pásmo nad 12 hodín až 18 hodín trvania pracovnej cesty zo **7,10 eura** na **7,60 eura**,
- pre časové pásmo nad 18 hodín trvania pracovnej cesty z **10,90 eura** na **11,60 eura**.

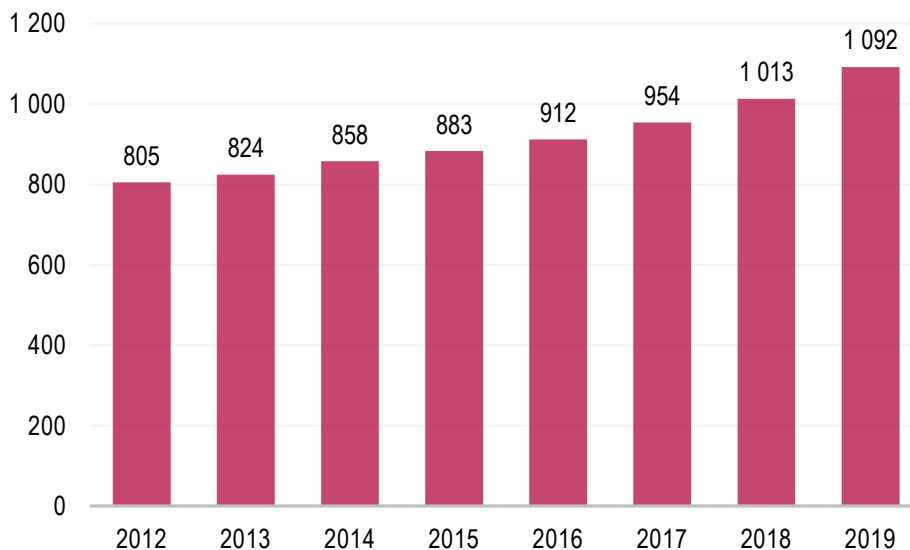
Zvýšenie sumy stravného pre časové pásmo 5 – 12 hodín zvýšilo:

- maximálnu hranicu príspevku zamestnávateľa na stravovanie z **2,81 eura** na **2,97 eura** na jedno hlavné jedlo, vrátane nápoja,
- minimálnu hodnotu stravovacej poukážky (tzv. gastrolístka) z **3,60 eura** na **4,05 eura**, za ktorú si má zamestnanec zakúpiť jedno hlavné jedlo, vrátane nápoja.

2.2.1 Mzdy

V roku 2019 dosiahla **priemerná nominálna mesačná mzda** zamestnanca v hospodárstve SR¹⁸ podľa údajov ŠÚ SR hodnotu **1 092 eur**, ktorá sa v porovnaní s predchádzajúcim rokom zvýšila o 79 eur pri medzoročnom raste o 7,8 %.

Graf 2.21 Priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca hospodárstva SR v eurách

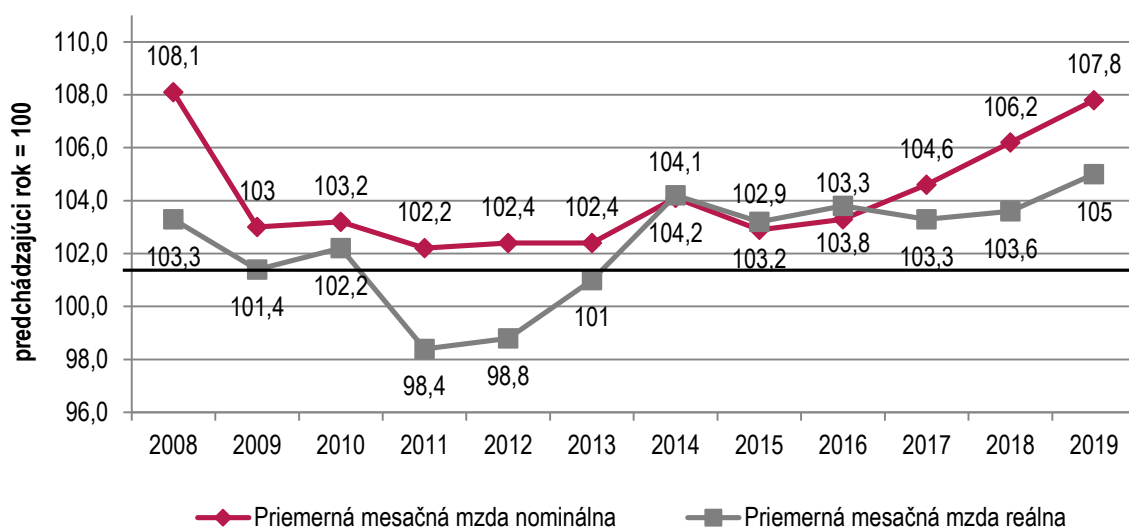
Zdroj: ŠÚ SR

Rast nominálnej mzdy bol o 1,6 p. b. rýchlejší ako v roku 2018. **Priemerná reálna mesačná mzda** zamestnanca v hospodárstve SR v roku 2019 sa medzoročne zvýšila o 5,0 %. Avšak rast priemernej mesačnej nominálnej mzdy v hospodárstve v roku 2019 bol až dvakrát vyšší ako priemerný rast súhrnnej produktivity práce v bežných cenách. Pričom disproporcيا medzi rastom reálnej mzdy a súhrnnej produktivity práce v stálych cenách bola ešte vyššia a jej veľkosť oproti roku 2018 výrazne vzrástla¹⁹.

¹⁸ Podľa štvrťročného štatistického výkazníctva; bez podnikateľských príjmov; údaje upravené o štatistický odhad nevidovaných miezd; indexy sú počítané z porovnateľných údajov.

¹⁹ Krátkodobá predikcia vývoja slovenskej ekonomiky v 1. polroku 2020 (verzia: február 2020) Ján Haluška, Branislav Pristáč

Graf 2.22 Vývoj priemernej mesačnej mzdy od roku 2008 (v %)

Zdroj: ŠÚ SR, Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR 4. štvrťrok 2019

Rovnako ako v predchádzajúcich rokoch, aj v roku 2019 v mzdovom vývoji pretrvávali výrazné regionálne rozdiely, keď sa **v jednotlivých krajoch** priemerná nominálna mesačná mzda pohybovala v rozpätí od 844 eur (Prešovský kraj) do 1 359 eur (Bratislavský kraj) s rozdielom 515 eur (v roku 2018 to bolo 497 eur). Vyššia ako v priemere za celé hospodárstvo SR bola priemerná nominálna mesačná mzda len v Bratislavskom kraji, v ostatných krajoch bola pod priemerom SR. Avšak pri nezohľadnení úrovne mzdy v Bratislavskom kraji, kde je tradične najvyššia mzda (v dôsledku sústredenia sa väčšieho počtu centrálnych štátnych inštitúcií, ako aj generálnych riaditeľstiev viacerých organizácií) bol rozdiel v úrovni priemernej mzdy medzi jednotlivými regiónmi nižší.

Vo všetkých krajoch úroveň priemernej nominálnej mzdy zamestnancov presiahla úroveň roku 2018. Podrobnejšie údaje sú v nasledujúcej tabuľke.

Tabuľka 2.19 Priemerná nominálna mesačná mzda podľa krajov

	2019 (v €)	Index 2019/2018	Prírastok/ úbytok (v €)	Úroveň oproti SR (v €)	Úroveň oproti SR (v %)
SR spolu	1 092	107,8	79	0	100,0
v tom:					
Bratislavský kraj	1 359	106,8	87	267	124,5
Trnavský kraj	1 025	107,7	73	-67	93,9
Trenčiansky kraj	1 015	106,7	64	-77	92,9
Nitriansky kraj	909	109,3	77	-183	83,2
Žilinský kraj	981	107,7	70	-111	89,8
Banskobystrický kraj	943	109,8	84	-149	86,4
Prešovský kraj	844	108,9	69	-248	77,3
Košický kraj	1 003	108,0	74	-89	91,8

Zdroj: ŠÚ SR, Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR 4. štvrťrok 2018, Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR v 4. štvrťroku 2019

Podľa odvetví najvyššiu priemernú nominálnu mesačnú mzdu mali zamestnanci vo finančných a poisťovacích činnostiach (1 941 eur) a informáciách a komunikácii (1 922 eur). Najvyšší medziročný nárast priemernej mzdy v absolútnom vyjadrení bol vo verejnej správe a obrane; povinnom sociálnom zabezpečení (o viac ako 200 eur, pričom priemer za SR bol 79 eur).

V porovnaní s rokom 2018 sa priemerná nominálna mesačná mzda zvýšila vo všetkých odvetviach (medziročne o 3,9 % až 16,2 %, resp. od 33 eur do 212 eur). Podrobnejšie informácie sú v nasledujúcej tabuľke.

Tabuľka 2.20 Priemerná mesačná nominálna mzda a jej rast v rokoch 2018 a 2019 podľa odvetví

Ekonomické činnosti (SK NACE rev. 2)	2018		2019	
	priemerná výška v €	index 2018/2017	priemerná výška v €	index 2019/2018
A Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	774	105,3	824	106,5
B,C,D,E Priemysel spolu	1 119	107	1 171	104,6
B Ťažba a dobývanie	1 167	109,5	1 240	103,3
C Priemyselná výroba	1 103	107,0	1 153	104,5
D Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	1 749	105,3	1 836	105,0
E Dodávka vody, čistenie a odvod odpadových vôd, odpady a služby odstraňovania odpadov	989	107,3	1 056	106,8
F Stavebníctvo	713	106,4	746	104,6
G Veľkoobchod a maloobchod; oprava motorových vozidiel a motocyklov	933	107,7	1 002	107,4
H Doprava a skladovanie	1 004	104,6	1 072	106,8
I Ubytovacie a stravovacie služby	595	103,3	658	110,6
J Informácie a komunikácia	1 849	107,6	1 922	103,9
K Finančné a poisťovacie činnosti	1 857	106,2	1 941	104,5
L Činnosti v oblasti nehnuteľností	963	102,9	1 004	104,3
M Odborné, vedecké a technické činnosti	1 121	104,6	1 210	107,9
N Administratívne a podporné služby	900	101,5	948	105,3
O Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	1 311	107,9	1 523	116,2
P Vzdelávanie	920	104,7	1 034	112,4
Q Zdravotníctvo a sociálna pomoc	1 013	107,2	1 128	111,4
R Umenie, zábava a rekreácia	807	109,5	909	112,6
S Ostatné činnosti	672	108,7	720	107,1
Hospodárstvo spolu	1 013	106,2	1 092	107,8

Zdroj: ŠÚ SR, Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR v 4. štvrťroku 2019

Priemerná nominálna aj reálna mesačná mzda stúpala vo všetkých veľkostných kategóriách podnikov (reálna mzda v rozmedzí od 1,6 % do 7,0 %, nominálna mzda v rozmedzí od 4,3 % do 9,9 %). Pritom v porovnaní s rokom 2018 bol jej medziročný rast v roku 2019 rýchlejší vo všetkých veľkostných kategóriách podnikov. Priemernú nominálnu mesačnú mzdu pod celoslovenským priemerom mali zamestnanci v menších podnikoch do 49 zamestnancov vrátane zamestnancov u živnostníkov, postupne však dochádza k výraznému rastu priemernej mzdy i v týchto podnikoch.

Tabuľka 2.21 Priemerná nominálna mesačná mzda podľa veľkosti podnikov

Počet zamestnancov	2018 (v €)	Indexy 2018/2017		2019 (v €)	Indexy 2019/2018	
		nominálna mzda	reálna mzda		nominálna mzda	reálna mzda
0 – 19	736	103,1	100,6	778	105,7	102,9
20 – 49	984	105,5	102,9	1 062	107,9	105,1
50 – 249	1 099	106,8	104,2	1 196	108,8	105,9
250 – 499	1 183	107,3	104,7	1 300	109,9	107,0
500 – 999	1 242	106,2	103,6	1 335	107,5	104,7
1 000 a viac	1 348	108,1	105,5	1 473	109,3	106,4
Živnostníci (odhad) ¹⁾	635	103,1	100,6	662	104,3	101,6
Spolu	1 013	106,2	103,6	1 092	107,8	105,0

Zdroj: ŠÚ SR, Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR v 4. štvrťroku 2018, Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR v 4. štvrťroku 2019

¹⁾ mzda zamestnanocov u živnostníkov

2.2.2 Priemerná mesačná hrubá mzda v podnikateľskej a nepodnikateľskej sfére

Systém štvrťročného a ročného štatistického výkazníctva v podnikoch poskytuje základné údaje o počtoch zamestnancov a celkových mzdách, neposkytuje však údaje v detailnejšom členení (napr. podľa tried zamestnaní, veku, praxe, vzdelania, pohlavia), ktoré sú potrebné pre monitorovanie ceny práce. Súčasťou mzdovej štatistiky je preto aj Informačný systém o cene práce (ISCP), ktorého gestorom je MPSVR SR a ktorý zahŕňa aj pravidelné longitudinálne štvrťročné zisťovanie priemerných hodinových a mesačných zárobkov zamestnancov v detailnom členení²⁰. Kvôli odlišným zdrojom údajov sa priemerné mzdy zistené z ISCP do istej miery odlišujú od priemernej mzdy zistenej ŠÚ SR na základe výkazníctva.

Podľa výsledkov celoslovenského výberového zisťovania z ISCP bola v roku 2019 *priemerná hrubá mesačná mzda* v hospodárstve SR **1 249 eur**, z toho v podnikateľskej sfére 1 277 eur a v nepodnikateľskej sfére 1 158 eur. (Medián hrubej mesačnej mzdy v roku 2019 predstavoval 1 007 eur, z toho v podnikateľskej sfére 1 002 eur a v nepodnikateľskej sfére 1 024 eur).

Najvyššiu priemernú hrubú mesačnú mzdu v roku 2019 pri zohľadnení *dosiahnutého stupňa vzdelania* mali zamestnanci s vysokoškolským vzdelaním III. stupňa – 1 794 eur, čo predstavovalo 144 % priemernej hrubej mesačnej mzdy v hospodárstve SR. Mzda zamestnancov s vysokoškolským vzdelaním III. stupňa dosiahla v podnikateľskej sfére hodnotu 2 353 eur a v nepodnikateľskej sfére 1 628 eur (príloha ku kapitole 2, tabuľka 8).

Podľa hlavných tried zamestnaní dosiahli najvyššiu priemernú hrubú mesačnú mzdu zákonodarcovia, vedúci a riadiaci zamestnanci – 2 521 eur (v podnikateľskej sfére 2 661 eur a v nepodnikateľskej sfére 2 003 eur) (príloha ku kapitole 2, tabuľka 9).

Z hľadiska veku dosiahli najvyššiu priemernú hrubú mesačnú mzdu zamestnanci vo veku od 40 do 44 rokov – 1 356 eur (v podnikateľskej sfére vo veku od 40 do 44 rokov 1 406 eur a v nepodnikateľskej sfére vo veku od 45 do 49 rokov 1 195 eur) (príloha ku kapitole 2, tabuľka 10).

Z regionálneho hľadiska najvyššie priemerné mesačné mzdy poberali zamestnanci v Bratislavskom kraji – 1 631 eur (v podnikateľskej sfére 1 696 eur a v nepodnikateľskej sfére 1 354 eur) (príloha ku kapitole 2, tabuľka 11).

Pri triedení **podľa druhu vlastníctva** najvyššiu priemernú hrubú mesačnú mzdu mali zamestnanci spoločností so zahraničným vlastníctvom – 1 541 eur (v podnikateľskej sfére 1 541 eur u zamestnancov spoločností so zahraničným vlastníctvom a v nepodnikateľskej sfére u zamestnancov organizácií so štátnym vlastníctvom 1 364 eur).

²⁰ Pravidelné sledovanie a vyhodnocovanie úrovne priemerných zárobkov, štruktúry miezd v detailnom členení podľa konkrétnych zamestnaní vyplýva z Nariadenia ES č. 530/1999 na zabezpečenie štruktúrálnej štatistiky príjmov a Nariadenia Európskej komisie č. 72/2002 o kvalite zisťovania štruktúry miezd zamestnancov.

Najnižšiu priemernú hrubú mesačnú mzdu v roku 2019 *podľa dosiahnutého stupňa vzdelania* mali zamestnanci so základným vzdelaním – 854 eur. Mzda zamestnancov so základným vzdelaním dosiahla v podnikateľskej sfére hodnotu 896 eur a v nepodnikateľskej sfére 699 eur (príloha ku kapitole 2, tabuľka 8).

Z pohľadu hlavných tried zamestnaní mali najnižšiu priemernú hrubú mesačnú mzdu pomocní a nekvalifikovaní zamestnanci – 733 eur (v podnikateľskej sfére 770 eur a v nepodnikateľskej sfére 665 eur) (príloha ku kapitole 2, tabuľka 9).

Pri triedení **podľa veku** najnižšiu priemernú hrubú mesačnú mzdu mali zamestnanci do 20 rokov – 763 eur (v podnikateľskej sfére 773 eur a v nepodnikateľskej sfére 650 eur) (príloha ku kapitole 2, tabuľka 10).

Z hľadiska druhu vlastníctva mali najnižšiu priemernú hrubú mesačnú mzdu zamestnanci vo vlastníctve združení, politických strán a cirkví – 974 eur (v podnikateľskej sfére zamestnanci družstevných organizácií 1 013 eur a v nepodnikateľskej sfére zamestnanci združení, politických strán a cirkví 942 eur).

Z regionálneho hľadiska najnižšie priemerné mesačné hrubé mzdy poberali zamestnanci v Prešovskom kraji – 1 007 eur (v podnikateľskej sfére v Prešovskom kraji 979 eur a v nepodnikateľskej sfére v Prešovskom kraji 1 072 eur).

Z analýzy **podielu jednotlivých zložiek celkovej priemernej hrubej mesačnej mzdy** v roku 2019 (1 249 eur) je zrejmé, že najvyšší podiel tvorila základná mzda (66 %). Ďalšou významnou zložkou priemernej hrubej mesačnej mzdy boli náhrady mzdy, ktoré predstavovali 13 % a tretiu najvyššiu zložku tvorili prémie a odmeny (10 %). (príloha ku kapitole 2, tabuľka 13).

Podľa údajov o odmeňovaní medzi ženami a mužmi priemerná hrubá mesačná mzda v roku 2019 u mužov bola 1 382 eur (v podnikateľskej sfére 1 400 EUR a v nepodnikateľskej sfére 1 250 eur) a u žien 1 109 eur (v podnikateľskej sfére 1 101 eur a v nepodnikateľskej sfére 1 124 eur). Priemerná hrubá mesačná mzda žien teda predstavovala 80 % priemernej hrubej mesačnej mzdy mužov, v rovnakom období minulého roka to bolo 77,9 %.

Výškou dosiahnutých miezd sa najviac približujú muži a ženy v hlavnej triede 4 administratívni pracovníci. V hlavnej triede 1 zákonodarcovia, riadiaci pracovníci je najvýraznejšia diferenciacia medzi pohlaviami.

Priemerná hrubá mzda za **plný pracovný čas** dosiahla 1 292 eur (v podnikateľskej sfére 1 316 eur a v nepodnikateľskej sfére 1 211 eur). Ženy pracujúce na plný pracovný čas zarábali priemerne mesačne 1 155 eur (1 145 eur v podnikateľskej sfére a 1 174 eur v nepodnikateľskej sfére), muži zarábali priemerne 1 416 eur (1 429 eur v podnikateľskej sfére a 1 318 eur v nepodnikateľskej sfére).

Podľa stupňa dosiahnutého vzdelania v roku 2019 dosahovali najvyššiu priemernú mesačnú mzdu ženy pracujúce na plný pracovný čas s vysokoškolským vzdelaním III. stupňa v podnikateľskej sfére (1 994 eur) a v nepodnikateľskej sfére (1 652 eur). Muži s vysokoškolským vzdelaním III. stupňa poberali najvyššiu priemernú mesačnú mzdu v podnikateľskej sfére (2 706 eur) i v nepodnikateľskej sfére (1 872 eur). Najnižšie priemerné mesačné mzdy poberali zamestnanci v podnikateľskej aj nepodnikateľskej sfére so základným vzdelaním. Najväčšie rozdiely podľa vzdelania medzi podnikateľskou a nepodnikateľskou sférou sú v mzdách mužov s vysokoškolskou kvalifikáciou III. stupňa, kde tento rozdiel predstavoval až 834 eur. Rozdiel medzi zárobkami žien v tejto kategórii bol 342 eur. (príloha ku kapitole 2, tabuľka 14).

Z pohľadu **hlavných tried SK ISCO-08** muži aj ženy pracujúci na plný pracovný čas zarábali v podnikateľskej aj nepodnikateľskej sfére v priemere najviac v triede 1 – zákonodarcovia, vedúci a riadiaci zamestnanci. Muži zarábali v priemere najmenej v triede 9 – pomocní a nekvalifikovaní zamestnanci (v podnikateľskej sfére 875 eur a v nepodnikateľskej sfére 760 eur). U žien boli v priemere najnižšie mzdy, rovnako ako u mužov, v triede 9 – pomocní a nekvalifikovaní zamestnanci (v podnikateľskej sfére 729 eur a v nepodnikateľskej sfére 676 eur) (príloha ku kapitole 2, tabuľka 15).

Len v podnikateľskej sfére sa zisťuje priemerný hodinový zárobok na pracovnoprávne účely (§ 134 Zákonníka práce). Údaje o priemernom hodinovom zárobku podľa jednotlivých kritérií sú uvedené v prílohe ku kapitole 2, tabuľky 16 - 20.

V súlade s vyššie uvedenými výsledkami porovnávania zárobkov zamestnancov v podnikateľskej a nepodnikateľskej sfére vychádza už dlhodobo priaznivejší výsledok v prospech podnikateľskej sféry. Najväčšie rozdiely v platoch u mužov aj u žien sú u vedúcich, riadiacich zamestnancov. Muži v podnikateľskej sfére zarábajú o 586 eur viac a ženy o 343 eur viac ako v nepodnikateľskej sfére.

Z celkového počtu zamestnancov (1 214 893) vo výberovom súbore Informačného systému o cene práce v roku 2019, bez ohľadu na dĺžku pracovného času, poberalo 63,15 % zamestnancov nižšiu mzdu ako zistený celorepublikový priemer 1 249 eur. Z počtu zamestnancov pracujúcich na plný pracovný čas poberalo minimálnu mzdu 1,29 % zamestnancov.

2.2.3 Úplné náklady práce

Podľa údajov ŠÚ SR (údaje sú v čase spracovania správy dostupné za rok 2018) sa vývoj slovenskej ekonomiky prejavil v akcelerácii nákladov práce, ktoré medziročne vzrástli o 7,1 %, t. j. na 19 172 eur na zamestnanca.

Z celkových nákladov práce tvoril v roku 2018 súhrn **priamych nákladov** 72,72 % a **nepriamych nákladov** 27,36 %, od ktorých sa odpočítavajú **subvencie** prijaté zamestnávateľom vo forme dotácií.

Tabuľka 2.22 Dynamika ročných nákladov práce v SR na zamestnanca (v eurách)

Druh nákladov	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Náklady práce spolu z toho náklady:	14 554	15 018	15 721	16 121	16 867	17 909	19 172
– priame	10 633	10 902	11 438	11 764	12 301	13 001	13 943
– nepriame	3 936	4 132	4 305	4 375	4 578	4 927	5 246

Zdroj: ŠÚ SR, štatistické zisťovanie o úplných nákladoch práce

V roku 2018 zamestnávateľ vynaložil na svojho zamestnanca v priemere 1 598 eur za mesiac, čo bolo o 106 eur viac v porovnaní s predchádzajúcim rokom. Medziročné tempo rastu priemerných mesačných nákladov práce sa v roku 2018 v porovnaní s rokom 2017 zvýšilo o 0,9 p. b..

Priame náklady na zamestnanca vzrástli v roku 2018 o 7,2 % na úroveň 1 162 eur a v porovnaní s rokom 2017 sa ich vývoj zrýchlil o 1,5 p. b. V skupine priamych nákladových položiek vzrástli mzdy o 7 %, z toho základné (tarifné) mzdy a platy o 6,2 % a prémie a odmeny o 5,6 %. Z 1 010 eur vyplatených na mzdy pripadlo na základnú (tarifnú) mzdu a plat za prácu 773 eur, na prémie a odmeny 134 eur a 63 eur na príplatky a doplatky, mzdové zvýhodnenia (nárast o 16,3 %). Náhrady za pracovnú pohotovosť mimo pracoviska vzrástli o 6,5 %, náhrady mzdy vzrástli o 9,6 % na 142 eur a peňažné plnenia zo zisku po zdanení klesli o 5,5 %.

V roku 2018 dosiahli **nepriame náklady** práce úroveň 437 eur. V porovnaní s dosiahnutou úrovňou v roku 2017 došlo k spomaleniu ich vývoja o 1,1 p. b. Povinné príspevky na sociálne poistenie sa zvýšili o 7,4 % na úroveň 400 eur, nepovinné príspevky na sociálne poistenie vzrástli o 5 % na 8 eur. Z ďalších nepriamych nákladových zložiek sociálne výhody zostali na úrovni predchádzajúceho roka (12 eur), z toho príspevky na stravovanie zostali takmer na rovnakej úrovni, rast o 0,1 % a ostatné príspevky do sociálneho fondu poklesli o 10 %. Sociálne dávky poskytované zamestnávateľmi taktiež zostali temer nezmenené, vzrástli o 0,1 %, z toho náhrady príjmu pri dočasnej pracovnej neschopnosti vzrástli o 7,4 % a náklady na odstupné vzrástli o 13,1 %. Náklady na školenie zamestnancov zaznamenali pokles o 10,5 %. Ostatné nepriame náklady práce poklesli o 15,6 %, a z toho náklady na nábor zamestnancov sa zvýšili o 0,4 %.

Tabuľka 2.23 Štruktúra mesačných nákladov práce v SR za rok 2018

Položky nákladov práce	Štruktúra v %	€	Index 2018/2017
1. – 16. CELKOVÉ NÁKLADY PRÁCE	100,00	1 598	107,1
1. – 7. PRIAME NÁKLADY	72,72	1 162	107,2
1. Mzdy	63,19	1 010	107,0
2. Náhrady mzdy	8,88	142	109,6
3. Platby do programu sporenia	0,02	0	558,5
4. Náhrady za pracovnú pohotovosť (mimo pracoviska)	0,19	3	106,5
5. Peňažné plnenia zo zisku po zdanení	0,29	5	94,5
6. Ostatné priame náklady zamestnancom	0,15	2	114,2
7. Odmeny učňom	0,00	0	92,9
8. – 15. NEPRIAME NÁKLADY	27,36	437	106,5
8. Povinné príspevky na sociálne poistenie	25,02	400	107,4
9. Nepovinné príspevky na sociálne poistenie	0,53	8	105,0
10. Sociálne dávky	0,70	11	100,1
11. Príspevky na sociálne poistenie učňov	0,00	0	- 5,4
12. Sociálne výhody	0,72	12	96,5
13. Náklady na školenie zamestnancov	0,22	3	89,5
14. Poplatky a sankcie súvisiace so mzdami	0,00	-1	42,6
15. Ostatné nepriame náklady práce	0,16	3	84,4
16. SUBVENCIE	-0,09	-1	85,6

Zdroj: ŠÚ SR, štatistické zisťovanie o úplných nákladoch práce, vlastné prepočty, prípadné rozdiely vznikli zaokrúhľovaním

Aj v roku 2018 pokračoval dlhodobý trend rastúcej diferenciacie v nákladoch práce medzi ekonomickými činnosťami. Najvyšší medziročný rast nákladov práce bol v nasledujúcich ekonomických činnostiach: v umení, zábave a rekreácii (o 10,2 %) , vo veľkoobchode a maloobchode (o 8,9 %) , v ostatných činnostiach (o 8,0 %) , v poľnohospodárstve, lesníctve a rybolove (o 7,8 %) , vo verejnej správe, obrane a povinnom sociálnom zabezpečení (o 7,6 %) , v priemyselnej výrobe (o 7,3 %) a v informáciách a komunikácii (o 7,2 %). V porovnaní s predchádzajúcim rokom pokles nákladov práce nenastal pri žiadnej ekonomickej činnosti. Z hľadiska dynamiky vývoja mesačných nákladov práce sa oproti predchádzajúcemu roku ich vývoj zrýchlil najmä v ostatných činnostiach, v informáciách a komunikácii, vo verejnej správe a sociálnom zabezpečení, vo finančných a poisťovacích činnostiach a v poľnohospodárstve, lesníctve a rybolove. Najvyššie spomalenie vývoja mesačných nákladov práce nastalo v činnostiach v oblasti nehnuteľností (o 10,0 p. b.), v odborných, vedeckých a technických činnostiach (o 2,5 p. b.) a v ubytovacích a stravovacích službách (o 2,3 p. b.).

Nadpriemerné výdavky na pracovnú silu vynakladala viac ako tretina ekonomických činností. Dominovala ekonomická činnosť informácie a komunikácia (2 844 eur), ktorá prevýšila priemernú úroveň v SR o 78 %. Ďalej nasledovala ekonomická činnosť finančné a poisťovacie činnosti (2 777 eur), dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu (2 494 eur), odborné, vedecké a technické činnosti (2 010 eur), ťažba a dobývanie (1 784 eur), priemyselná výroba (1 652 eur) a činnosti v oblasti nehnuteľností (1 588 eur). Ostatné ekonomické činnosti dosahovali podpriemerné hodnoty. Najnižšie finančné prostriedky na vlastného zamestnanca boli vynaložené v ubytovacích a stravovacích službách (960 eur), ďalej v ostatných činnostiach (1 052 eur), v administratívnych a podporných službách (1 167 eur), v poľnohospodárstve, lesníctve a rybolove (1 283 eur) a v umení, zábave a rekreácii (1 289 eur) (bližšie údaje v prílohe ku kapitole 2, tabuľka 21).

Z hľadiska veľkostí organizácií najviac prostriedkov na zamestnanca vynaložili subjekty s 1 000 a viac zamestnancami (1 886 eur). Nadpriemernú úroveň dosiahli aj organizácie s 500 – 999 zamestnancami (1 761 eur), organizácie so 100 – 249 zamestnancami (1 672 eur) a organizácie s 250 – 499 zamestnancami (1 665 eur). Najnižšie výdavky na prácu boli v malých podnikoch s 1 – 9 zamestnancov (1 313 eur) a v organizáciách, ktoré zamestnávajú 10 – 19 osôb (1 402 eur).

Regionálna diferenciácia v nákladoch práce medziročne vzrástla o 9,27 %. Mesačné náklady práce sa v jednotlivých regiónoch pohybovali v intervale od 1 243 eur (v Prešovskom kraji) do 1 997 eur (v Bratislavskom kraji), pričom nadpriemernú úroveň dosiahol len Bratislavský kraj. V porovnaní s rokom 2017 vzrástli mesačné náklady práce vo všetkých regiónoch. Z pohľadu dynamiky nákladov práce sa oproti predchádzajúcemu roku ich vývoj zrýchlil v Banskobystrickom, Košickom, Nitrianskom, Žilinskom a v Trnavskom kraji. V ostatných krajoch nastalo spomalenie vývoja mesačných nákladov práce.

Tabuľka 2.24 Mesačné náklady práce na zamestnanca v roku 2018 podľa krajov (v eurách)

Položky nákladov práce	BA	TT	TN	NR	ZA	BB	PO	KE
1. – 16. CELKOVÉ NÁKLADY PRÁCE	1 997	1 515	1 490	1 419	1 461	1 408	1 243	1 483
1. – 7. PRIAME NÁKLADY	1 451	1 100	1 088	1 039	1 062	1 023	901	1 075
1. Mzdy	1 268	957	944	898	918	892	778	928
2. Náhrady mzdy	170	136	135	129	134	123	114	140
3. Platby do programu sporenia	1	0	0	0	0	0	0	0
4. Náhrady za pracovnú pohotovosť	3	3	2	3	3	4	4	3
5. Peňažné plnenia zo zisku po zdanení	4	3	6	7	6	4	5	3
6. Ostatné priame náklady zamestnancom	5	1	2	1	1	1	1	1
7. Odmeny učňom	0	0	0	-	0	0	0	0
8. – 15. NEPRIAME NÁKLADY	549	415	402	380	400	385	342	408
8. Povinné príspevky na sociálne poistenie	497	381	373	355	369	353	312	371
9. Nepovinné príspevky na sociálne poistenie	11	8	6	6	8	9	5	9
10. Sociálne dávky	14	10	10	9	10	12	10	11
11. Príspevky na sociálne poistenie učňov	0	0	-	0	-	-	-	-
12. Sociálne výhody	16	11	9	9	9	9	8	12
13. Náklady na školenie zamestnancov	7	2	2	2	2	2	1	2
14. Poplatky a sankcie súvisiace so mzdami	0	0	0	0	0	0	0	0
15. Ostatné nepriame náklady práce	4	2	2	1	1	1	5	3
16. SUBVENCIE	-4	-0	-0	-0	-0	-1	-0	-0

Zdroj: ŠÚ SR, štatistické zisťovanie o úplných nákladoch práce

2.2.4 Kolektívne vyjednávanie

Podľa zákona č. 2/1991 Zb. o kolektívnom vyjednávaní v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o kolektívnom vyjednávaní“), v roku 2019 došlo k rozširovaniu záväznosti kolektívnej zmluvy vyššieho stupňa (KZVS) na ďalších zamestnávateľov.

V zákone o kolektívnom vyjednávaní je ustanovený mechanizmus reprezentatívnej KZVS. Pri splnení zákonom presne definovaných podmienok ministerstvo zverejnilo oznam v Zbierke zákonov SR v tom zmysle, že KZVS je reprezentatívna a vzťahuje sa na ďalších zamestnávateľov v odvetví (divízia), alebo v časti odvetvia (skupina). Určenie okruhu zamestnávateľov, pre ktorých je už záväzná táto reprezentatívna KZVS, je dané priamo zákonom o kolektívnom vyjednávaní. V roku 2019 bolo MPSVR SR doručených šesť oznámení o reprezentatívnej KZVS vrátane ich dodatku. V roku 2019 bola oznámená v Zbierke zákonov reprezentatívna KZVS aj v odvetví dopravy, ostatné odvetvia v roku 2019 boli tie isté ako v roku 2018.

- Kolektívna zmluva vyššieho stupňa uzatvorená 1. apríla 2018 medzi Odborovým zväzom KOVO, Nezávislými kresťanskými odbormi Slovenska a Zväzom hutníctva, ťažobného priemyslu a geológie Slovenskej republiky v znení Dodatku č. 1 s účinnosťou od 1. februára 2019 do 31. marca 2020 je reprezentatívna v odvetví označenom na úrovni skupiny 23.5 – výroba cementu, vápna a sadry, 24.1 - výroba surového železa a ocele a ferozliatin, 24.4 – výroba drahých a ostatných neželezných kovov, 33.1 - oprava kovových konštrukcií, strojov a prístrojov a 82.9 – pomocné obchodné činnosti i. n. Táto reprezentatívna kolektívna zmluva vyššieho stupňa v znení Dodatku č. 1 je záväzná pre ostatných zamestnancov a ich zamestnávateľov v odvetví označenom na úrovni skupiny 23.5 – výroba cementu, vápna a sadry, 24.1 - výroba surového železa a ocele a ferozliatin, 24.4 – výroba drahých a ostatných neželezných kovov, 33.1 - oprava kovových konštrukcií, strojov a prístrojov a 82.9 – pomocné obchodné činnosti i. n.
- Kolektívna zmluva vyššieho stupňa na roky 2018 – 2019 uzatvorená 6. februára 2018 medzi Odborovým zväzom KOVO a Zväzom strojárskoho priemyslu Slovenskej republiky v znení Dodatku č. 1, s účinnosťou od 1. marca 2019 do 31. decembra 2019 je reprezentatívna v odvetví označenom na úrovni divízie 25 - výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení a 30 - výroba ostatných dopravných prostriedkov. Táto reprezentatívna kolektívna zmluva vyššieho stupňa v znení Dodatku č. 1 je záväzná pre ostatných zamestnancov a ich zamestnávateľov v odvetví označenom na úrovni divízie 25 - výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení a 30 - výroba ostatných dopravných prostriedkov.
- Kolektívna zmluva vyššieho stupňa na roky 2019 – 2022 uzatvorená 2. mája 2019 medzi Odborovým zväzom KOVO a Zväzom sklárskeho priemyslu Slovenskej republiky, s účinnosťou od 1. mája 2019 do 30. apríla 2022, je reprezentatívna v odvetví označenom na úrovni skupiny 23.1 – výroba skla a výrobkov zo skla a 23.9 – výroba brúsnych výrobkov a nekovových minerálnych výrobkov i. n. Táto reprezentatívna kolektívna zmluva vyššieho stupňa je záväzná pre ostatných zamestnancov a ich zamestnávateľov v odvetví označenom na úrovni skupiny 23.1 – výroba skla a výrobkov zo skla a 23.9 – výroba brúsnych výrobkov a nekovových minerálnych výrobkov i. n.
- Kolektívna zmluva vyššieho stupňa na roky 2018 – 2022 z 31. mája 2018 v znení Dodatku č. 1, s účinnosťou od 1. mája 2019 do 31. mája 2022, uzatvorená medzi Odborovým zväzom KOVO a Zväzom elektrotechnického priemyslu Slovenskej republiky je reprezentatívna v odvetví označenom na úrovni skupiny 27.3 – výroba drôtov a elektroinštalčných zariadení. Táto reprezentatívna kolektívna zmluva vyššieho stupňa v znení Dodatku č. 1 je záväzná pre ostatných zamestnancov a ich zamestnávateľov v odvetví označenom na úrovni skupiny 27.3 – výroba drôtov a elektroinštalčných zariadení.
- Kolektívna zmluva vyššieho stupňa uzatvorená 20. mája 2019 medzi Zväzom autobusovej dopravy zastupujúcim zamestnávateľské organizácie v hromadnej verejnej cestnej doprave a Odborovým zväzom KOVO zastupujúcim zamestnancov vo verejnej cestnej doprave, s účinnosťou od 1. mája 2019 do 31. decembra 2021, je reprezentatívna kolektívna zmluva vyššieho stupňa v odvetví označenom na úrovni skupiny 49.3 – ostatná osobná pozemná doprava. Táto reprezentatívna kolektívna zmluva vyššieho stupňa je záväzná pre ostatných zamestnancov a ich zamestnávateľov v odvetví označenom na úrovni skupiny 49.3 – ostatná osobná pozemná doprava.
- Kolektívna zmluva vyššieho stupňa uzatvorená 29. februára 2012 medzi Zväzom stavebných podnikateľov Slovenska a Integrovaným odborovým zväzom v znení Dodatku č. 1 z 19. februára 2013, Dodatku č. 2 z 21. februára 2014, Dodatku č. 3 z 24. marca 2015, Dodatku č. 4 z 29. marca 2016, Dodatku č. 5

z 28. augusta 2017, Dodatku č. 6 z 19. apríla 2018 a Dodatku č. 7 z 28. marca 2019 s účinnosťou od 1. marca 2012 do 31. decembra 2021, je reprezentatívna kolektívna zmluva vyššieho stupňa v odvetví označenom na úrovni divízie 41 – výstavba budov, 42 – inžinierske stavby, 43 – špecializované stavebné práce a 71 – architektonické a inžinierske činnosti; technické testovanie a analýzy. Táto reprezentatívna kolektívna zmluva vyššieho stupňa je záväzná pre ostatných zamestnancov a ich zamestnávateľov v odvetví označenom na úrovni divízie 41 – výstavba budov, 42 – inžinierske stavby, 43 – špecializované stavebné práce a 71 – architektonické a inžinierske činnosti; technické testovanie a analýzy.

V roku 2019 bolo na MPSVR SR uložených 20 KZVS a 17 dodatkov ku KZVS; z toho 14 KZVS v súkromnom sektore a 6 KZVS vo verejnom sektore. Zo 17 dodatkov ku KZVS bolo 14 dodatkov uzatvorených v súkromnom sektore a tri dodatky boli uzatvorené vo verejnom sektore.

KZVS uzatvorené vo verejnom sektore v roku 2018 a platné v roku 2019 boli uložené v Zbierke zákonov SR až v januári 2019. V roku 2019 bolo uzatvorených o 6 KZVS viac oproti predchádzajúcemu roku, a taktiež o jeden dodatok ku KZVS viac, to znamená, že došlo k celkovému zvýšeniu počtu uzatvorených KZVS a dodatkov o 7 oproti predchádzajúcemu roku. V porovnaní s predchádzajúcim rokom došlo k uvedenému zvýšeniu z dôvodu celkového vývoja ekonomiky, ako aj hospodárskych výsledkov zamestnávateľov, ktorí sú združení v zamestnávateľských zväzoch.

MPSVR SR evidovalo v roku 2019 celkovo 28 sporov, z toho 23 sporov o uzavretie kolektívnych zmlúv alebo dodatkov ku kolektívnym zmluvám bolo riešených pred sprostredkovateľom, čo je v porovnaní s predchádzajúcim rokom o päť sporov viac. 19 sporov bolo vyriešených pred sprostredkovateľom úspešne a kolektívna zmluva bola uzatvorená, 4 spory riešené pred sprostredkovateľom boli neúspešné. Päť sporov bolo riešených v konaní pred rozhodcom z dôvodu určenia odborovej organizácie príslušnej na uzatvorenie kolektívnej zmluvy podľa § 3a zákona o kolektívnom vyjednávaní, čo je o dva spory viac ako v predchádzajúcom roku. Všetky uvedené spory sa týkali uzavretia kolektívnej zmluvy v podnikateľskom sektore, vo verejnom sektore nevznikol spor o uzatvorenie kolektívnej zmluvy.

2.2.5 Bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci

Zmeny legislatívy

V priebehu roku 2019 neboli uskutočnené žiadne legislatívne zmeny v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.

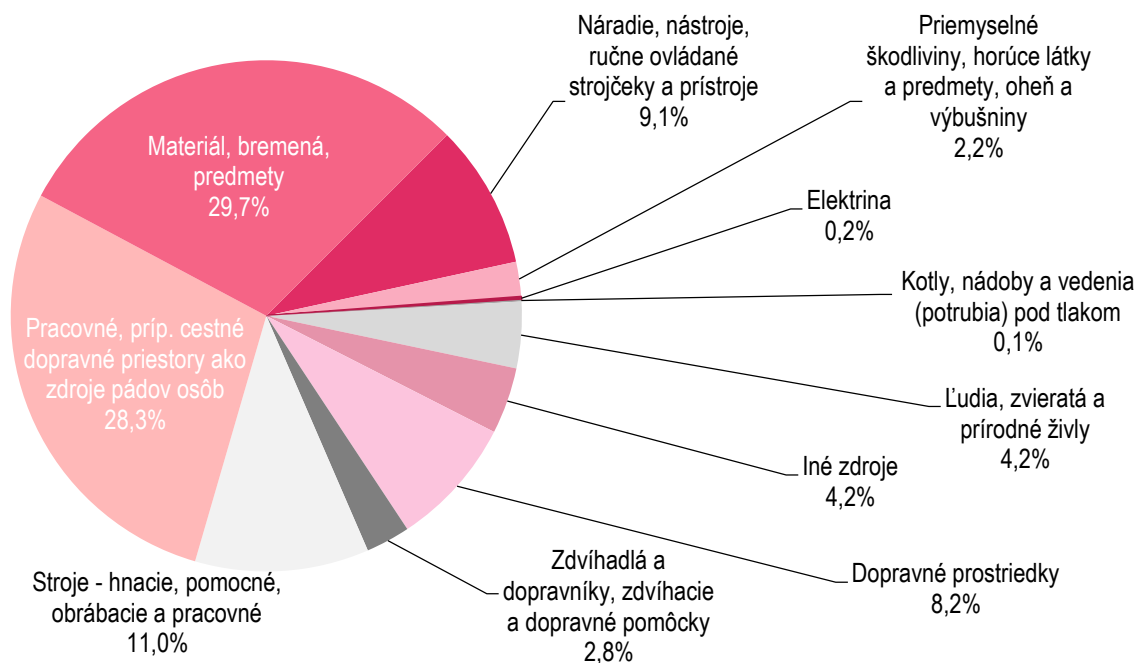
Pracovné úrazy

V roku 2019 bolo nahlásených 9 022 registrovaných pracovných úrazov (ďalej len „RPÚ“). Z uvedeného počtu bolo 31 závažných pracovných úrazov s následkom smrti (ďalej len „SPÚ“), čo je o 8 SPÚ menej ako v roku 2018 (pokles o 20,5 %). V hodnotenom roku bolo zaevidovaných 57 pracovných úrazov s ťažkou ujmom na zdraví (ďalej len „ŤUZ“). Oproti roku 2018 došlo v roku 2019 k poklesu počtu pracovných úrazov s ŤUZ o 19 prípadov (pokles o 25,0 %). Za rok 2019 bolo evidovaných 8 934 ostatných registrovaných pracovných úrazov, tzn. úrazov nad 3 dni práceneschopností bez smrteľných úrazov a úrazov s ťažkou ujmom na zdraví (ďalej len „ORPÚ“), čo predstavuje pokles o 895 prípadov (pokles o 9,1 %) oproti roku 2018.

Väčšina SPÚ (61,3 %) sa kumulovala do dvoch hlavných zdrojových skupín, ktorými boli dopravné prostriedky (14 prípadov – 45,2 %) a materiál, bremená, predmety (5 prípadov 16,1 %). Najčastejšími zdrojmi vzniku závažných pracovných úrazov s ŤUZ boli stroje – hnacie, pomocné, obrábacie a pracovné (15 prípadov – 26,3 %) a dopravné prostriedky a pracovné, prípadne cestné dopravné priestory ako zdroje pádov zamestnancov rovnako po 13 prípadov – 22,8 %.

Najčastejšími príčinami vzniku SPÚ bolo okrem nezistených príčin (najmä pri dopravných nehodách – 13 prípadov, t. j. 41,9 %, kde inšpektori práce zisťujú len režim vedenia vozidla), predovšetkým používanie nebezpečných postupov alebo spôsobov práce vrátane konania bez oprávnenia (9 prípadov – 29,0 %). Pri pracovných úrazoch s ŤUZ bolo najčastejšou príčinou nedostatok osobných predpokladov na výkon práce v čase úrazu (rôzne indispozície, nepozornosť) a ohrozenie inými osobami (odvedenie pozornosti, žarty, hádky a iné nebezpečné konanie) – 14 prípadov – 24,6 %. Druhou najčastejšou príčinou boli nezistené príčiny (13 prípadov – 22,8 %), z toho 6 ŤUZ pri dopravných nehodách. Treťou najpočetnejšou príčinou (12 prípadov – 21,1 %) bolo používanie nebezpečných postupov alebo spôsobov práce vrátane konania bez odbornej spôsobilosti a ohrozenie inými osobami (odvedenie pozornosti, žarty, hádky a iné nebezpečné konanie) bolo štvrtou najpočetnejšou príčinou pracovných úrazov s ŤUZ (10 prípadov – 17,5 %).

Graf 2.23 Rozdelenie ostatných registrovaných pracovných úrazov podľa zdroja úrazu

Zdroj: Národný inšpektorát práce

Rizikové práce

V roku 2019 došlo k miernemu zvýšeniu celkového počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce. Oproti roku 2018 sa navýšil ich počet o 1 127 zamestnancov, (celkový počet 107 663), z toho o 326 žien (celkový počet 23 688).

Najviac pracovníkov bolo v roku 2019 exponovaných hluku, chemickým látkam a zmesiam, fyzickej záťaži, vibráciám a chemickým karcinogénom, mutagénom a reprodukčne toxickým látkam.

Sledovanie rizikových prác podľa prevažujúcej ekonomickej činnosti neprinieslo oproti roku 2018 výraznejšie zmeny. Rovnako ako v predchádzajúcich rokoch, aj v roku 2019 najviac zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce pracovalo v priemyselnej výrobe (75 787 zamestnancov) a v odvetví zdravotníctva a sociálnych služieb (9 377 zamestnancov). Najväčší podiel žien (79,0 %) medzi zamestnancami vykonávajúcimi rizikové práce je v odvetví zdravotníctva a sociálnych služieb.

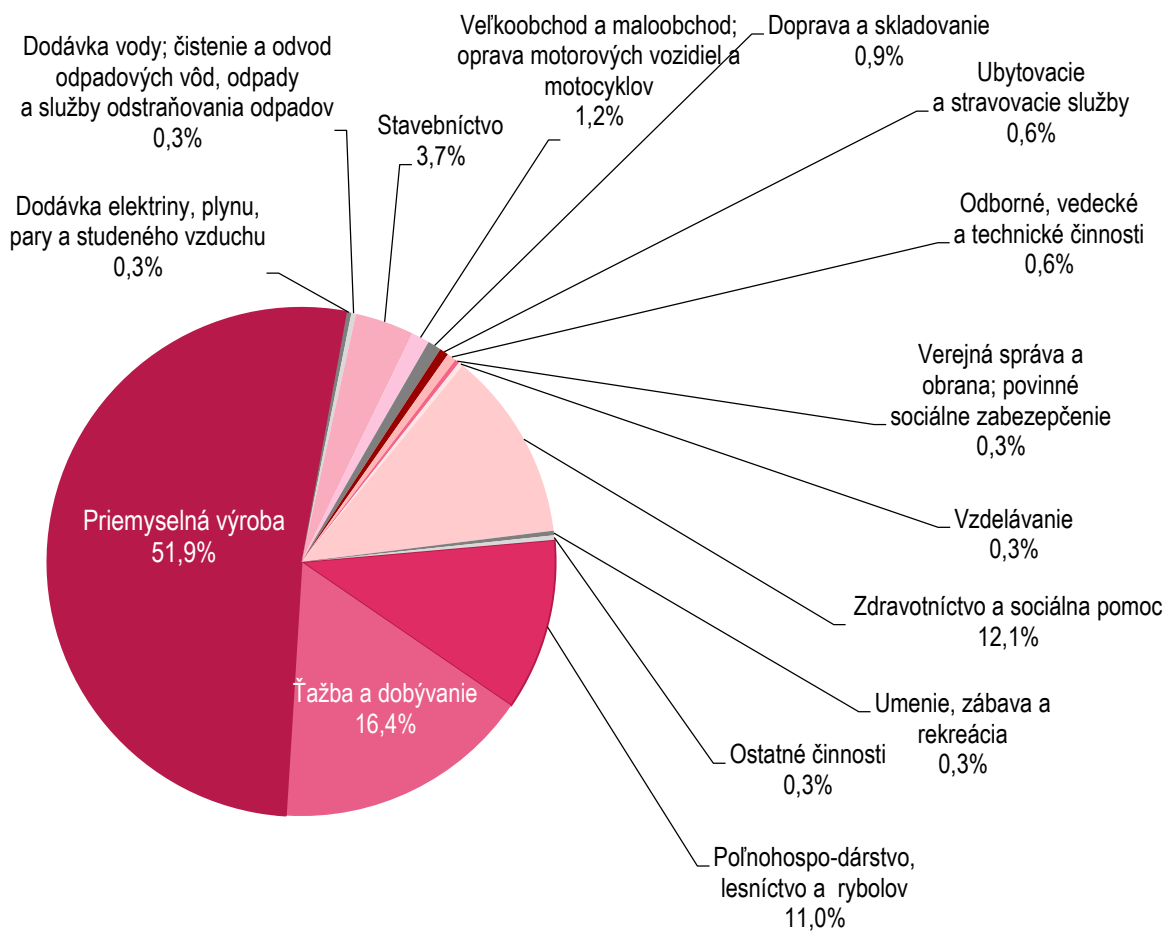
Choroby z povolania

Na základe analýzy údajov, poskytnutých Národným centrom zdravotníckych informácií (NCZI), bolo v roku 2019 v Slovenskej republike novohlásených 347 prípadov chorôb z povolania (ďalej len „ChzP“) a profesionálnych otráv, pričom z celkového počtu novozistených prípadov ženy tvorili 45,8 % (159 prípadov).

K najčastejšie hláseným ChzP v roku 2019 patrilo ochorenie horných končatín z dlhodobého nadmerného a jednostranného zaťaženia - bolo hlásené u 181 zamestnancov (52,2 % zo všetkých hlásených ChzP), ochorenie horných končatín z vibrácií u 62 zamestnancov (17,9 % zo všetkých hlásených ChzP), prenosné a parazitárne ochorenia u 42 zamestnancov (12,1 % zo všetkých hlásených ChzP), porucha sluchu u 17 zamestnancov (4,9 % zo všetkých hlásených ChzP), profesionálne dermatózy u 12 zamestnancov (3,5 % zo všetkých hlásených ChzP), choroba zaprášenia pľúc prachom obsahujúcim oxid kremičitý - silikóza u 9 zamestnancov (2,6 % zo všetkých hlásených ChzP), profesionálna bronchiálna astma bola hlásená u 8 zamestnancov (2,3 % zo všetkých hlásených ChzP).

Podľa odvetvovej klasifikácie ekonomických činností bol najvyšší výskyt ChzP v odvetví priemyselná výroba – 180 hlásených ChzP (51,9 % priznaných ChzP), v odvetví ťažba a dobývanie 57 ChzP (16,4 % priznaných chorôb z povolania), v odvetví zdravotníctvo a sociálna pomoc 42 ChzP (12,1 % priznaných ChzP), v odvetví poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov 38 ChzP (11 % priznaných ChzP) a v odvetví stavebníctvo bolo hlásených 13 ChzP (3,7 % priznaných ChzP).

Graf 2.24 Choroby z povolania podľa klasifikácie ekonomických činností

Zdroj: Národné centrum zdravotníckych informácií

2.3 Sociálna ekonomika

Aktuálny spoločenský vývoj v priebehu posledných dvoch rokov vzniesol požiadavku na vznik zákona o sociálnej ekonomike, ktorý určil rámec fungovania sociálneho podnikania, a to istým spôsobom odlišného, spoločensky zodpovedného spôsobu podnikania, ktorý spája všeobecný záujem, ekonomickú výkonnosť, sociálne aspekty a demokratické fungovanie. V súlade s európskym trendom dňa 13. marca 2018 schválila Národná rada SR zákon č. 112/2018 Z. z. o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o sociálnej ekonomike“ alebo „zákon“), ktorý nadobudol účinnosť 1. mája 2018.

2.3.1 Legislatívny rámec – vymedzenie pojmov

Zákon o sociálnej ekonomike zaviedol novú komplexnú úpravu sektora sociálnej ekonomiky, vytvoril novú ucelenú reguláciu fungovania, podpory i kontroly sociálnych podnikov v prostredí Slovenskej republiky, ustanovil a zadefinoval jednotlivé subjekty sociálnej ekonomiky, poskytovanie podpory, vytvoril legislatívny rámec pre sektor celej sociálnej ekonomiky a zaviedol a definoval pojmy, ako napr. znevýhodnené osoby a zraniteľné osoby a ďalšie pojmy z oblasti sociálnej ekonomiky.

Zákon je súčasťou celkovej stratégie rozvoja sociálnej ekonomiky v Slovenskej republike. Vymedzuje sociálnu ekonomiku ako súhrn neštátnych aktivít, ktorých hlavným cieľom je dosahovať pozitívny sociálny vplyv. Sociálne podnikanie definuje ako osobitný typ podnikania, ktoré pozostáva zo sústavnej ponuky tovarov alebo služieb na trh, kde je možné pozitívny sociálny vplyv naplniť spoločensky prospešnou službou a vysoko prevyšuje nad rámec pracovnej integrácie či riešenia otázok zamestnanosti; ide napr. o tvorbu a ochranu životného prostredia, výskum a vývoj, zabezpečovanie bývania a iné. Ustanovuje tiež podmienky priznania štatútu registrovaného sociálneho podniku a vymedzenie jednotlivých druhov registrovaných sociálnych podnikov. Zákon o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch novelizoval viac ako 15 súvisiacich právnych noriem.

2.3.2 Znevýhodnená a zraniteľná osoba

Potreba definovať v zákone **znevýhodnené osoby a zraniteľné osoby** vychádzala zo skutočnosti, že v rámci EÚ sú dve veľké skupiny sociálnych podnikov, a to tie, ktoré poskytujú *pracovnú integráciu* a tie, ktoré poskytujú *rôzne tovary a služby* zraniteľným osobám.

Za **znevýhodnenú osobu**, v zmysle platnej legislatívy v roku 2019, sa považuje fyzická osoba, ktorá buď v predchádzajúcich šiestich mesiacoch nebola zamestnaná, okrem zamestnania v pracovnoprávnom vzťahu, ktorého trvanie nepresiahlo v úhrne 40 dní v kalendárnom roku a ak mesačná mzda alebo odmena nepresiahla v úhrne sumu životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu podľa osobitného predpisu, alebo je **osobou so zdravotným postihnutím**.

V rámci tejto definície sú zapracované napr. aj osoby staršie ako 50 rokov veku, osoby, ktoré dosiahli nižšie ako stredné odborné vzdelanie, osoby, ktoré patria k národnostnej menšine alebo etnickej menšine a ktoré potrebujú nadobúdať pracovné skúsenosti na účely získania trvalého zamestnania, osoby mladšie ako 26 rokov veku s ukončenou sústavnou prípravou na povolanie v dennej forme pred menej ako 2 rokmi a ďalšie definované skupiny znevýhodnených.

V kontexte smerovania vyspelých európskych legislatív vymedzuje zákon širší pohľad na osoby so zdravotným postihnutím, a to nielen ako na osoby uznané za invalidné podľa osobitných predpisov, ale zahŕňa aj osoby, ktoré nie sú uznané za invalidné, avšak majú dlhodobé zdravotné postihnutie znižujúce ich telesné, duševné a zmyslové schopnosti, ktoré bránia ich plnohodnotnému a účinnému zapojeniu sa do pracovného prostredia v porovnaní so zdravou fyzickou osobou.

Rovnako obsiahla je i definícia **zraniteľných osôb**, medzi ktorými sú napr. fyzické osoby v nepriaznivej sociálnej situácii podľa osobitného predpisu, fyzické osoby po prepustení z výkonu trestu odňatia slobody, výkonu väzby alebo z výkonu ochranného výchovy, azylanti či cudzinci, ktorým sa poskytuje doplnková ochrana podľa osobitných predpisov.

Široká definícia znevýhodnených a zraniteľných osôb umožňuje týmto skupinám osôb stať sa nielen prijímateľom spoločensky prospešnej služby, ale aj jej priamym účastníkom. Taktiež im umožňuje stať sa zamestnancami sociálnych podnikov, z ktorých mnohé pôsobia ako *medzitrh práce*, čím zvyšujú svoj spoločenský status a plnohodnotne sa začleňujú do funkčnej spoločnosti.

Zákon o sociálnej ekonomike svojim prístupom podporuje nielen myšlienku zamestnávania osôb dlhodobo nezamestnaných, ktoré sú registrované na úradoch PSVR, ale aj osôb, ktoré nepracovali, ani neboli vedené v evidencii uchádzačov o zamestnanie na úrade PSVR. Týmto prístupom zákon podporuje nielen myšlienku zamestnávania osôb dlhodobo nezamestnaných registrovaných na úradoch práce, sociálnych vecí a rodiny, ale aj osôb dlhodobo nezamestnaných neregistrovaných na úradoch práce, sociálnych vecí a rodiny.

2.3.3 Registrovaný sociálny podnik

MPSVR SR v rámci konania priznáva štatút registrovaného sociálneho podniku (ďalej len „RSP“) žiadateľom, ktorí splnia zákonné podmienky. Podmienky pre RSP sú taxatívne vymedzené zákonom o sociálnej ekonomike. Ich dodržiavanie po celý čas držby štatútu MPSVR SR v súlade so zákonom kontroluje a vyhodnocuje. Taktiež MPSVR SR vedie zoznam držiteľov štatútu registrovaného sociálneho podniku, ktorý pravidelne aktualizuje. Pre prípad porušenia podmienok, povinností či zneužitia podpory sú prísne nastavené sankcie priamo vymedzené zákonom.

V zmysle platnej legislatívy v roku 2019 zákon o sociálnej ekonomike definuje **tri typy** RSP podľa zamerania činnosti – integračný podnik, sociálny podnik bývania a iný registrovaný sociálny podnik.

Integračný sociálny podnik dosahuje pozitívny sociálny vplyv podporou zamestnanosti prostredníctvom zamestnávania znevýhodnených a/alebo zraniteľných osôb. Pozitívny sociálny vplyv sa meria percentom zamestnaných znevýhodnených osôb a/alebo zraniteľných osôb, pričom za dosiahnutý pozitívny sociálny vplyv sa považuje zamestnávanie najmenej 30% znevýhodnených osôb alebo 30% zraniteľných osôb, alebo 40% znevýhodnených osôb a zraniteľných osôb z celkového počtu zamestnancov (novelizáciou od 1.1.2020 sa zjednotilo napĺňanie PSP na 30%).

Účelom zedefinovania **sociálneho podniku bývania** je vytvorenie priestoru pre rozvoj nájomného bývania v neziskom sektore po vzore zahraničných modelov i na Slovensku. Pozitívnym sociálnym vplyvom sociálneho podniku bývania je zabezpečenie spoločensky prospešného nájomného bývania, pričom v tomto type registrovaného sociálneho podniku nesmie mať obec alebo vyšší územný celok väčšinový podiel. Spoločensky prospešným nájomným bývaním je poskytovanie bývania, správy, údržby a obnovy bytového fondu prostredníctvom výstavby, prestavby alebo obstarania bytov na účely ich nájmu oprávneným osobám, za ktoré zákon o sociálnej ekonomike považuje fyzické osoby, ktoré tvoria domácnosť a ktorých mesačný príjem podľa osobitných predpisov v úhrne neprevyšuje štvornásobok sumy životného minima. Za pozitívny sociálny vplyv sa považuje prenajímanie najmenej 70% bytov oprávneným osobám za nájomné zodpovedajúce nákladom na byt.

Iný typ registrovaného sociálneho podniku, v zmysle platnej legislatívy v roku 2019, sa môže zaoberať veľmi širokým okruhom činností od environmentálnych činností (napr. recyklácia, výroba elektriny či tepla z obnoviteľných zdrojov) cez sociálnu a humanitárnu pomoc prostredníctvom tovarov alebo služieb (napr. tovary špecificky určené a potrebné pre osoby odkázané na túto pomoc) až po kultúrne aktivity (napríklad neziskové poskytovanie kultúrneho vyžitia pre obyvateľov menších obcí).

MPSVR SR počas roka 2019 priznalo štatút RSP **44 žiadateľom**, ktorí splnili zákonom stanovené podmienky, z toho 18 v Košickom kraji, 9 v Prešovskom kraji, 5 v Žilinskom kraji, 5 v Banskobystrickom kraji, 3 v Trenčianskom kraji, 2 v Nitrianskom kraji, 1 v Trnavskom kraji a 1 v Bratislavskom kraji. Všetky registrované sociálne podniky získali štatút ako integračné registrované sociálne podniky, pričom jednému z nich bol udelený tiež štatút iný registrovaný sociálny podnik. Dvadsať z týchto podnikov pôsobí v najmenej rozvinutých okresoch. 4RSP pôsobia v Michalovciach, 4 v Rožňave, 2 v Sabinove a po jednom sú v Kežmarku, Lučenci, Poltári, Revúcej, Svidníku, Vranove nad Topľou, Sobrancech, Trebišove, Košiciach-okolie a v Snine.

V porovnaní s rokom 2018 bol v roku 2019 zaznamenaný zvýšený záujem o registráciu sociálnych podnikov a o sociálnu ekonomiku napriek tomu, že zákon o sociálnej ekonomike v polovici roku 2018 len vstúpil do platnosti a povedomie o novej legislatívnej úprave a sociálnej ekonomike ako takej nebolo ešte dostatočne rozšírené. Implementáciou zákona č. 112/2018 Z.z., ako aj realizáciou národného projektu „*Inštitút sociálnej ekonomiky*“ sa dosiahlo zvýšenie úrovne informovanosti o sociálnom podnikaní a legislatívnej úprave, čím sa zvýšil aj počet žiadostí o RSP v roku 2019. Podpornú funkciu mali tiež príklady dobrej praxe.

2.3.4 Podpora sociálnych podnikov

Prebiehajúci rozmach hospodárstva v roku 2019 poskytuje príležitosť na zintenzívnenie zavedenia sociálnych inovácií zameraných na zlepšenie inkluzívnosti, odolnosti a spravodlivosti trhov práce, systémov sociálnej ochrany, zvyšovaniu zamestnanosti ťažko zamestnateľných osôb, uplatniteľnosti nízkokvalifikovaných osôb či vyrovnávaniu

regionálnych rozdielov, čím sa podporuje konvergencia smerom k lepším životným a pracovným podmienkam obyvateľstva na Slovensku. Sociálna ekonomika ponúka ako jednu z foriem moderných inovatívnych nástrojov sociálne podnikanie, ktoré uprednostňuje sociálnu misiu pred dosahovaním zisku a tak prispieva k riešeniu sociálnych problémov spoločnosti, ale aj k ekonomickému rastu. Veľkým problémom a bariérou rozvoja sociálnej ekonomiky v SR bola doteraz nekompletná a roztrieštená legislatíva a štatistika tretieho sektora, dobrovoľníctva a sociálneho podnikania.

Zákon o sociálnej ekonomike je súčasťou celkovej stratégie rozvoja sociálnej ekonomiky v Slovenskej republike. **Sociálna ekonomika je postavená na troch pilieroch – legislatívne prostredie, poradenská infraštruktúra a finančná podpora.** Nedostatok informácií a skúseností mohol však viesť k nevyužitiu potenciálu a možností, ktoré zákon o sociálnej ekonomike prináša na riešenie pretrvávajúcich spoločenských problémov a absencii systému finančnej pomoci na podporu aktivít sociálnej ekonomiky a sociálnych podnikov.

2.3.5 Legislatíva v roku 2019

S účinnosťou od 1. januára 2020 sa zákonom č. 374/2019 Z. z. zo 16. októbra 2019 menil a doplnil zákon č. 112/2018 Z. z. o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov a ktorým sa menili a doplnili niektoré zákony. Hlavným cieľom novely zákona bolo doplniť legislatívnu úpravu sektora sociálnej ekonomiky a vytvoriť vhodné podmienky na to, aby sa sociálna ekonomika rozvíjala a bola prínosom nielen pre zvyšovanie zamestnanosti, ale upraviť aj systém podpory, ktorý bude spoločensky prijateľný a bude plne dodržiavať pravidlá štátnej pomoci.

Novelizáciou zákona sa sledovalo eliminovanie konkrétnych aplikačných problémov pri uplatňovaní zákona. V rámci týchto zmien išlo okrem iného napríklad aj o presnejšiu definíciu preukazovania dlhodobého zdravotného postihnutia, znižujúceho telesné, duševné a zmyslové schopnosti, ktoré bránia znevýhodneným osobám so zdravotným postihnutím ich plnohodnotnému zapojeniu sa do pracovného prostredia napriek tomu, že neboli uznané za invalidné.

Novelou sa zjednodušila aj úprava základného dokumentu, konkrétne podmienok prispôsobenia jeho štruktúry pri právnych formách neziskového sektora právnym formám v „podnikateľskom“ sektore. Rovnako bolo podstatné aj predefinovanie pojmu *podnik so sociálnym dosahom* tak, aby viac subjektov dokázalo naplniť podmienky ustanovené pre podnik so sociálnym dosahom ako „medzikrok“ k splneniu podmienok ustanovených pre sociálny podnik. Novela zákona spresnila, že registrovaný sociálny podnik, ktorému bola poskytnutá nenávratná forma pomoci, servisné poukážky, kompenzačné príspevky podľa zákona o službách zamestnanosti alebo iná výhoda (napr. vo verejnom obstarávaní, daňové úľavy) musí dodržiavať obmedzenia a povinnosti ustanovené zákonom; spresnili sa tiež obmedzenia týkajúce sa obchodovania registrovaného sociálneho podniku s inými osobami. Zákon zavádza informačný systém sociálnej ekonomiky, ktorého zámerom bolo vytvoriť právne podmienky na zber údajov o registrovaných sociálnych podnikoch Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky tak, aby zhromaždené údaje boli aktuálne, ale aj overiteľné a relevantné pre potreby zisťovania skutkového stavu v oblasti sociálnej ekonomiky.

2.3.6 Infraštruktúra sociálnej ekonomiky

Národný projekt (ďalej len „NP“) „**Inštitút sociálnej ekonomiky**“ implementovaný prostredníctvom Implementačnej agentúry MPSVR SR je jedným z pilierov, prostredníctvom ktorého sa vytvorilo a pilotne overuje fungovanie podpornej infraštruktúry sociálnej ekonomiky, vybudovanej na celom území Slovenskej republiky prostredníctvom *Centrálnej koordinačnej jednotky sociálnej ekonomiky* a *Regionálnych centier sociálnej ekonomiky*. V rámci aktivít projektu bolo v priebehu roka 2019 otvorených všetkých 7 regionálnych centier sociálnej ekonomiky v územnej pôsobnosti každého samosprávneho kraja, ktoré spolu so zastúpením v Bratislave zvyšujú povedomie o sociálnej ekonomike, koordinovane poskytujú záujemcom a potenciálnym subjektom sociálnej ekonomiky informácie o sociálnom podnikaní, informujú o zákone o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch a taktiež usmerňujú a poskytujú nevyhnutnú pomoc a podporu pri rozbehu novovznikajúcim sociálnym podnikom. Kľúčovou úlohou regionálnych centier, otvorených a dispozične pripravených potenciálnym klientom v územnej pôsobnosti každého samosprávneho kraja je bezplatné poskytovanie prvotných všeobecných informácií širokej verejnosti v lokálnom prostredí, vyhľadávanie potenciálnych záujemcov a ich motivácia k zakladaniu sociálnych podnikov s cieľom zvýšenia nielen regionálnej zamestnanosti, ale aj jej následnej udržateľnosti. Realizácia projektu má vytvoriť priestor pre sociálne orientovanú ekonomiku ako integrálnu súčasť verejnej ekonomiky spoločnosti.

2.3.7 Príspevky na podporu zamestnávania znevýhodnených a zraniteľných osôb

Znevýhodnené osoby, značne znevýhodnené osoby a zraniteľné osoby predstavujú špecifickú skupinu znevýhodnených občanov, ktorí sú často odkázaní na pomoc a podporu okolia. Viaceré skutočnosti sú hlavným dôvodom, prečo dochádza k výraznej finančnej podpore integračných podnikov formou poskytovania príspevkov, ktoré umožňujú vytvoriť podmienky pre udržanie sa v zamestnaní na pracovných miestach v integračných podnikoch a následne na otvorenom trhu práce. Slúžia na to najmä finančné príspevky na mzdové náklady spojené so zamestnávaním znevýhodnených osôb alebo zraniteľných osôb, dodatočné náklady spojené so zamestnávaním osôb, ktoré sú znevýhodnenými osobami z dôvodu spočívajúcim v ich zdravotnom stave

Prostredníctvom Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny vo väzbe na ustanovenia zákona o sociálnej ekonomike, ktorými sa mení a dopĺňa zákon č. 5/2004 Z.z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov pripravilo MPSVR SR národný projekt „**Podpora integračných podnikov**“ zameraný na podporu registrovaných integračných sociálnych podnikov. V rámci predmetného národného projektu sa v regiónoch prostredníctvom úradov práce, sociálnych vecí a rodiny implementovali aktívne opatrenia na trhu práce aj v roku 2019.

2.3.8 Investičná pomoc pre sociálne podniky

MPSVR SR pripravilo v priebehu rokov 2018 a 2019 národný projekt „**Investičná pomoc pre sociálne podniky – nenávratná zložka**“, ktorého cieľom je vytvoriť a spustiť funkčný systém investičnej podpory sociálnym podnikom a prispieť tak k posilňovaniu zamestnanosti znevýhodnených a zraniteľných osôb. Intervencia tohto národného projektu NP je zameraná na podporu registrovaných sociálnych podnikov (ďalej len RSP²¹) podľa zákona č. 112/2018 Z. z. o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v platnom znení v súlade s prínosom Operačného programu Ľudské zdroje, zameraným na predchádzanie nezamestnanosti prostredníctvom podpory podnikania a vytvárania podnikov v širšom priestore sociálnej ekonomiky. Cieľom NP je pilotné overenie funkčnosti nastaveného systému investičnej podpory RSP, aby prežili náročnú počiatočnú fázu fungovania a dosiahli úroveň stability, ktorá im následne umožní zlepšenie prístupu k zamestnaniu a predchádzanie nezamestnanosti vo väzbe na potreby trhu práce a regionálnych trhov práce. Účelom NP je podpora RSP formou **povinnej kombinácie návratnej pomoci** (finančného nástroja, resp. komerčného úveru) prostredníctvom finančnej inštitúcie a **nenávratnej pomoci** - nenávratného finančného príspevku (ďalej len „NFP“) prostredníctvom Ústredia PSVR ako prijímateľa NP a poskytovateľa NFP užívateľom podľa zákona č. 292/2014 Z. z. o príspevku poskytovanom z európskych štrukturálnych a investičných fondov. NFP bude poskytovaný RSP, ktorým bol prvotne poskytnutý úver podľa schváleného investičného zámeru. Ako vyplýva zo zahraničných skúseností a z ex ante hodnotenia pre využitie finančných nástrojov v SR v programovom období 2014-2020²¹, začínajúce sociálne podniky často nutne potrebujú okrem návratnej pomoci aj nenávratnú zložku financovania. Z NFP budú pre RSP oprávnené výdavky na obstaranie tovarov, poskytnutie služieb a na mzdy, a to podľa stanovených pravidiel v súlade so schémou Štátnej pomoci na podporu podnikov v širšom priestore sociálnej ekonomiky, resp. Schémou pomoci deminimis. Cieľovými skupinami NP sú zamestnávateľia (RSP), zamestnanci, uchádzači o zamestnanie a neaktívne osoby. Aktivity NP a výdavky spolufinancované z ESF sú oprávnené iba pre územie menej rozvinutých regiónov SR. Projekt sa zatiaľ nezačal realizovať a implementovať.

MPSVR SR vydalo podľa § 7 ods. 4 zákona č. 112/2018 Z. z. v roku 2019 **45 osvedčení o priznaní štatútu RSP**. Z hľadiska zamerania činnosti **44 RSP sú integračné** (§ 11 ods. 2 písm. a) zákona č. 112/2018 Z.z., z toho **jeden** registrovaný sociálny podnik je zároveň **iný** (§ 11 ods. 2 písm. c) zákona č. 112/2018 Z. z.)

Z hľadiska podpory zamestnanosti má rozvoj sociálnej ekonomiky potenciálne obrovský význam – patrí medzi sektory s najlepšou perspektívou pre regionálny a miestny rozvoj a pre zamestnanosť tým, že prostredníctvom svojich subjektov, sociálnych podnikov vytvára pracovné miesta pre znevýhodnené a zraniteľné skupiny obyvateľstva, posilňuje sociálnu, hospodársku a územnú súdržnosť, vytvára sociálny kapitál, podporuje aktívne občianstvo, solidaritu a hospodárstvo s demokratickými hodnotami, ktoré kladie ľudí na prvé miesto, pričom okrem toho podporuje trvalo udržateľný rozvoj a sociálne, environmentálne a technologické inovácie.

Bližšie údaje k problematike sociálnej ekonomiky uvádza príloha ku kapitole 2, tabuľky č. 22 až 24.

²¹<http://www1.finance.gov.sk/Default.aspx?CatID=10365>

3 SOCIÁLNA OCHRANA

Sociálnu ochranu na Slovensku zabezpečuje systém sociálneho zabezpečenia, ktorý pozostáva zo sociálneho poistenia, štátnej sociálnej podpory a sociálnej pomoci.

3.1 Sociálne poistenie

Sociálne poistenie zabezpečuje ochranu ekonomicky aktívneho obyvateľstva v prípade straty alebo zníženia príjmu zo zárobkovej činnosti v dôsledku dočasnej pracovnej neschopnosti, potreby ošetrovania alebo starostlivosti o dieťa do 10 rokov veku dieťaťa v zákonom vymedzených prípadoch, tehotenstva alebo materstva, v prípade staroby alebo úmrtia, v prípade poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť v dôsledku dlhodobého nepriaznivého zdravotného stavu, v prípade poškodenia zdravia alebo úmrtia v dôsledku pracovného úrazu, služobného úrazu alebo choroby z povolania, v prípade platobnej neschopnosti zamestnávateľa na uspokojenie nárokov zamestnanca a na úhradu povinných príspevkov na starobné dôchodkové sporenie, v prípade straty príjmu z činnosti zamestnanca v dôsledku straty zamestnania a na zabezpečenie príjmu v nezamestnanosti.

Systém sociálneho poistenia sa podľa zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení člení na **nemocenské poistenie, dôchodkové poistenie, úrazové poistenie, garančné poistenie a poistenie v nezamestnanosti**.

V roku 2019 v oblasti sociálneho poistenia nadobudli účinnosť nasledujúce opatrenia a zmeny vyplývajúce z noviel zákona o sociálnom poistení:

S účinnosťou od 1. januára 2019

Valorizácia

Zákomom č. 266/2017 Z. z. sa ustanovila minimálna miera valorizácie dôchodkových dávok na obdobie rokov 2018 až 2021 a minimálna miera valorizácie úrazovej renty na rovnaké obdobie. Dôchodcom sa v zmysle právnej úpravy zvyšujú v uvedenom období dôchodkové dávky o percento medziročného rastu spotrebiteľských cien za domácnosti dôchodcov, najmenej však o pevnú sumu určenú ako 2 % z priemernej sumy príslušného druhu dôchodku.

Minimálne pevné sumy zvýšenia dôchodkov od 1. januára 2019 sú nasledujúce:

- 8,70 eura, ak ide o starobný dôchodok,
- 2,70 eura, ak ide o starobný dôchodok vyplácaný v sume jednej polovice,
- 8,30 eura, ak ide o predčasný starobný dôchodok,
- 3,00 eura, ak ide o predčasný starobný dôchodok vyplácaný v sume jednej polovice,
- 7,40 eura, ak ide o invalidný dôchodok priznaný z dôvodu poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 70 %, invalidný dôchodok podľa § 266 zákona a sociálny dôchodok,
- 2,80 eura, ak ide o invalidný dôchodok priznaný z dôvodu poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 70 %, vyplácaný v sume jednej polovice a invalidný dôchodok podľa § 266 zákona vyplácaný v sume jednej polovice,
- 4,20 eura, ak ide o invalidný dôchodok priznaný z dôvodu poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť najviac o 70 %,
- 1,80 eura, ak ide o invalidný dôchodok priznaný z dôvodu poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť najviac o 70 %, vyplácaný v sume jednej polovice,
- 5,60 eura, ak ide o vdovský dôchodok a vdovecký dôchodok,
- 2,50 eura, ak ide o vdovský dôchodok vyplácaný v sume jednej polovice a vdovecký dôchodok vyplácaný v sume jednej polovice,
- 2,70 eura, ak ide o sirotsky dôchodok,
- 1,40 eura, ak ide o sirotsky dôchodok vyplácaný v sume jednej polovice.

Dôchodkový vek

Od 1. januára 2019 sa novou právnou úpravou mení spôsob určovania dôchodkového veku. S cieľom zabezpečiť, aby bol dôchodkový vek známy pre poistencov v dostatočnom časovom predstihu a bol lepšie zapamätateľný, určuje sa 5 rokov vopred a vyjadruje sa v rokoch a mesiacoch nasledovne: Dôchodkový vek poistenca, ktorý

- v roku 2019 dovŕši vek 62 rokov, je 62 rokov a 6 kalendárnych mesiacov,
- v roku 2020 dovŕši vek 62 rokov, je 62 rokov a 8 kalendárnych mesiacov,
- v roku 2021 dovŕši vek 62 rokov, je 62 rokov a 10 kalendárnych mesiacov,
- v roku 2022 dovŕši vek 63 rokov, je 63 rokov,
- v roku 2023 dovŕši vek 63 rokov, je 63 rokov a 2 kalendárne mesiace.

Súbežné poberanie materského

Jednoznačne bola ustanovená možnosť súbežného poberania materského otcom a matkou dieťaťa, ak otec po dohode s matkou prevzal do starostlivosti staršie dieťa a matka sa súčasne stará o ich ďalšie dieťa. Zároveň sa určil priaznivejší výpočet pravdepodobného vymeriavacieho základu na určenie materského pri tzv. reťazových pôrodoch tým, že sa ustanovilo, že:

- suma materského poistenkyne pri ďalšom dieťati nebude vypočítaná z tzv. minimálneho vymeriavacieho základu ani v prípade, ak sa v rozhodujúcom období vyskytvalo okrem obdobia poberania materského alebo obdobia prerušenia nemocenského poistenia z dôvodu čerpania rodičovskej dovolenky (pri samostatne zárobkovo činnnej osobe z dôvodu čerpania rodičovského príspevku), aj obdobie dočasnej pracovnej neschopnosti,
- pravdepodobný denný vymeriavací základ pri ďalšom dieťati nebude nižší ako najvyšší z denných vymeriavacích základov alebo pravdepodobných denných vymeriavacích základov, z ktorých boli určené sumy predchádzajúcich materských z toho istého nemocenského poistenia.

S účinnosťou od 1. septembra 2019

Vianočný príspevok

V decembri 2019 sa vyplatená suma vianočného príspevku zvýšila na dvojnásobok jeho predchádzajúcej úrovne. Maximálna suma vianočného príspevku, vrátane jednorazového zvýšenia pre dôchodky, resp. úhrny súm dôchodkov nepresahujúce sumu životného minima 210,2 eura tak bola určená na sumu 200 eur. So stúpajúcou výškou dôchodku, resp. úhrnu súm dôchodkov sa výška vianočného príspevku lineárne znížila.

Okrem zdvojnásobenia sumy vianočného príspevku sa rozšíril aj okruh dotknutých osôb prostredníctvom zvýšenia hranice nároku na vianočný príspevok z pôvodnej úrovne 60 % priemernej mzdy v národnom hospodárstve na 65 %, t. j. v roku 2019 bola určená horná hranica na nárok na vianočný príspevok v sume 658,5 eura.

Sociálne poistenie vo vzťahu k 13. a 14. platu

Vo vzťahu k tzv. 13. a 14. platu nastávajú zmeny súvisiace s platením poistného na sociálne poistenie zamestnancom a jeho zamestnávateľom, ktoré sa vo vzťahu k 14. platu prejavujú v decembri 2019 až 2021, a vo vzťahu k 13. platu v júni 2021. V decembri 2019 až 2021 je od platenia poistného na sociálne poistenie oslobodený 14. plat zamestnanca najviac do sumy 500 eur, vyplatený každým jeho zamestnávateľom. Podmienkou tohto oslobodenia je, že 14. plat musí byť vyplatený najmenej vo výške priemerného mesačného zárobku (funkčného platu), zároveň pracovnoprávny (štátnozamestnanecký) vzťah zamestnanca u zamestnávateľa trval k 31. októbru príslušného kalendárneho roka nepretržite aspoň 48 mesiacov a zamestnancovi bol v júni príslušného kalendárneho roka vyplatený aj 13. plat. Obdobná „úľava“ sa bude vzťahovať na 13. plat vyplatený zamestnancovi v júni 2021. Od platenia poistného na sociálne poistenie bude oslobodený 13. plat najviac do výšky 500 eur, vyplatený zamestnancovi každým jeho zamestnávateľom. Podmienkou tohto oslobodenia je, že 13. plat musí byť vyplatený najmenej vo výške 500 eur a pracovnoprávny (štátnozamestnanecký) vzťah zamestnanca u zamestnávateľa musí trvať k 30. aprílu 2021 nepretržite aspoň 24 mesiacov.

S účinnosťou od 1. decembra 2019

Odvodové povinnosti

V súlade s princípom „jedenkrát a dost“ sa v jednotlivých právnych predpisoch ukladajúcich zákonnú povinnosť fyzických a právnických osôb preukázať plnenie odvodových povinností voči Sociálnej poisťovni priložením potvrdenia k žiadosti, tieto nahrádzajú elektronickým preverovaním splnenia povinnosti dotknutých fyzických a právnických osôb príslušným orgánom verejnej moci priamo v Sociálnej poisťovni, a to prostredníctvom informačných systémov. Sociálna poisťovňa na žiadosť orgánu verejnej moci poskytuje bezodkladne a bez súhlasu dotknutých osôb v elektronickej podobe údaje o evidovaných nedoplatkoch na poistnom na sociálne poistenie na účely preukázania skutočnosti ustanovenej osobitným predpisom.

Dôchodkový vek

Dôchodkový vek pre všetkých poistencov je ustanovený priamo v prílohe zákona o sociálnom poistení (viď tabuľka 3.1 nižšie). Takáto právna úprava určovania dôchodkového veku svojou prehľadnosťou a zrozumiteľnosťou prispieva k zvýšeniu právnej istoty pri určovaní dôchodkového veku poistencov. Zároveň bol znížený dôchodkový vek tých žien, ktorým doposiaľ výchova dieťaťa dôchodkový vek neovplyvnila a tiež sa zmiernili aj rozdiely dôchodkového veku medzi jednotlivými ročníkmi žien, ktoré vychovali deti a ešte nedovršili dôchodkový vek.

Tabuľka 3.1 Dôchodkový vek účinný od 1. januára 2020

Rok narodenia poistenca	Dôchodkový vek					
	mužov	žien s počtom vychovaných detí				
		0	1	2	3 alebo 4	5 a viac
1943 a menej	60r	57r	56r	55r	54r	53r
1944	60r 9m	57r	56r	55r	54r	53r
1945	61r 6m	57r	56r	55r	54r	53r
1946	62r	57r	56r	55r	54r	53r
1947	62r	57r 9m	56r	55r	54r	53r
1948	62r	58r 6m	56r 9m	55r	54r	53r
1949	62r	59r 3m	57r 6m	55r 9m	54r	53r
1950	62r	60r	58r 3m	56r 6m	54r 9m	53r
1951	62r	60r 9m	59r	57r 3m	55r 6m	53r 9m
1952	62r	61r 6m	59r 9m	58r	56r 3m	54r 6m
1953	62r	62r	60r 6m	58r 9m	57r	55r 3m
1954	62r	62r	61r 3m	59r 6m	57r 9m	56r
1955	62r 76d	62r 76d	62r 76d	60r 3m	58r 6m	56r 9m
1956	62r 139d	62r 139d	62r 139d	61r	59r 3m	57r 6m
1957	62r 6m	62r 6m	62r 6m	61r 9m	60r	58r 3m
1958	62r 8m	62r 8m	62r 7m	62r 1m	60r 9m	59r
1959	62r 10m	62r 10m	62r 8m	62r 5m	61r 6m	59r 9m
1960	63r	63r	62r 10m	62r 9m	61r 10m	60r 6m
1961	63r 2m	63r 2m	63r	63r	62r 2m	61r 3m
1962	63r 4m	63r 4m	63r 2m	63r	62r 6m	61r 7m
1963	63r 6m	63r 6m	63r 4m	63r	62r 6m	61r 11m
1964	63r 8m	63r 8m	63r 6m	63r	62r 6m	62r 3m
1965	63r 10m	63r 10m	63r 6m	63r	62r 6m	62r 6m
1966 a viac	64r	64r	63r 6m	63r	62r 6m	62r 6m

Zdroj: Sociálna poisťovňa

Minimálny dôchodok

Na základe zákona č. 382/2019 Z. z., ktorým sa mení zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov sa mení systém výpočtu minimálneho dôchodku, a to jeho naviazaním na priemernú mzdu. Minimálny dôchodok za 30 rokov kvalifikovaného obdobia dôchodkového poistenia tak predstavuje 33 % z priemernej mzdy na Slovensku spred dvoch rokov a v roku 2020 dosiahne 334,30 eura, čo je cca o 48,4 eura viac ako by poskytoval v roku 2020 pôvodný mechanizmus výpočtu minimálneho dôchodku. Pri získaní viac ako 30 rokov a menej ako 40 rokov kvalifikovaného obdobia dôchodkového poistenia sa minimálny dôchodok zvyšuje za každý rok o 2 % zo sumy životného minima a pri 40 a viac rokoch dôchodkového poistenia za každý rok o 3 % zo sumy životného minima pre plnoletú fyzickú osobu. Vzhľadom k tomu, že minimálny dôchodok je naviazaný na priemernú mzdu v národnom hospodárstve, tempo zvyšovania minimálneho dôchodku sa bude odvíjať aj v závislosti od rastu priemernej mzdy v národnom hospodárstve.

Tabuľka 3.2 Výška a spôsob výpočtu minimálneho dôchodku

Obdobie DP	Určenie sumy minimálneho dôchodku	Suma minimálneho dôchodku 2020 - stav po schválení novely	Rozdiel v mesačnej sume minimálneho dôchodku (stav po schválení novely - pôvodný stav) v eur
30	33% PM	334,3	48,4
31	33% PM + 2% ŽM	338,5	48,4
32	33% PM + 4% ŽM	342,7	48,4
33	33% PM + 6% ŽM	347,0	48,5
34	33% PM + 8% ŽM	351,2	48,5
35	33% PM + 10% ŽM	355,4	48,5
36	33% PM + 12% ŽM	359,6	48,5
37	33% PM + 14% ŽM	363,8	48,5
38	33% PM + 16% ŽM	368,0	48,4
39	33% PM + 18% ŽM	372,2	48,4
40	33% PM + 21% ŽM	378,5	48,4
41	33% PM + 24% ŽM	384,8	48,4
42	33% PM + 27% ŽM	391,1	48,4
43	33% PM + 30% ŽM	397,4	48,4
44	33% PM + 33% ŽM	403,7	48,4
45*	33% PM + 36% ŽM	410,0	48,4

Pozn. DP – dôchodkové poistenie; PM - priemerná mzda; ŽM – životné minimum

* Suma pre 45 rokov je uvedená ako posledná, ale nejde o maximálnu mesačnú sumu minimálneho dôchodku, pretože získaných 46 rokov dôchodkového poistenia bude zodpovedať 33% PM a 39% ŽM atď.

Výkon činnosti športového odborníka

Na účely sociálneho poistenia sa fyzická osoba, ktorá uzatvorila zmluvu o výkone činnosti športového odborníka považuje za fyzickú osobu v právnom vzťahu na základe dohody o pracovnej činnosti, resp. dohody o brigádnickej práci študentov. Zamestnávateľia sú povinní prihlasovať svojich zamestnancov, ktorí s účinnosťou najskôr od 1. januára 2020 uzatvorili zmluvu o výkone činnosti športového odborníka, do registra poistencov a sporiteľov starobného dôchodkového sporenia ako tzv. dohodárov. Študent, ktorý pracuje na základe zmluvy o výkone činnosti športového odborníka, je považovaný za študenta pracujúceho na dohodu o brigádnickej práci študentov. Z toho mu vplýva možnosť uplatnenia odvodovej úľavy (výnimky maximálne 200 eur mesačne). Rovnaká možnosť sa vzťahuje aj na osoby s priznaným starobným dôchodkom, invalidným dôchodkom, výsluhovým dôchodkom pri dovŕšení dôchodkového veku, invalidným výsluhovým dôchodkom s uzavretou zmluvou o výkone činnosti športového odborníka, nakoľko sú považovaní za osoby pracujúce na základe dohody o pracovnej činnosti.

3.1.1 Nemocenské poistenie

Nemocenské poistenie pokrýva sociálne udalosti, ako sú napríklad dočasná pracovná neschopnosť, tehotenstvo či materstvo. Zo systému nemocenského poistenia sa vyplácajú dávky, ktoré sa členia na **nemocenské** (zamestnancovi poskytované spravidla až od 11. dňa trvania dočasnej pracovnej neschopnosti), **ošetrovné, materské a vyrovnávacia dávka**.

Podľa zákona č. 462/2003 Z. z. o náhrade príjmu pri dočasnej pracovnej neschopnosti zamestnanca a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, za prvých 10 dní trvania dočasnej pracovnej neschopnosti zamestnanca vypláca náhradu príjmu pri dočasnej pracovnej neschopnosti zamestnanca zamestnávateľ a Sociálna poisťovňa poskytuje zamestnancovi nemocenské až od 11. dňa jeho dočasnej pracovnej neschopnosti.

Výdavky na nemocenské dávky²² v roku 2019, hradené z rozpočtu Sociálnej poisťovne, boli v čiastke cca 759,7 mil. eur. V porovnaní s rokom 2018 boli vyššie cca o 98,5 mil. eur (index rastu cca 1,15). Nárast výdavkov nastal z dôvodu vyššieho počtu prípadov, ako aj rastu priemernej sumy vyplatených nemocenských dávok.

V roku 2019 boli priemerné mesačné počty zúčtovaných nemocenských dávok nasledovné:

- nemocenské 123 968 prípadov,
- ošetrovné 14 831 prípadov,
- vyrovnávacia dávka 67 prípadov,
- materské 34 565 prípadov.

Priemerný mesačný počet prípadov bol oproti roku 2018 vyšší o 5 109. Najvyšší nárast priemerného počtu poberateľov bol zaznamenaný pri materskom o 2 201 prípadov, čo predstavuje rast cca o 6,8 %. Tento nárast bol ovplyvnený aj zvyšujúcim sa počtom poberateľov materského mužmi, pričom v roku 2019 predstavoval ich počet 18 002 poberateľov, čo predstavuje nárast cca o 40,2 % oproti roku 2018 a ich podiel na celkovom počte vzrástol z cca 16,9 % na cca 21,9 %. Priemerná suma materského predstavovala v roku 2019 u mužov 891,3 eur, pričom je cca o 32 % vyššia ako priemerná suma u žien a ovplyvnila aj výrazný nárast celkovej priemernej sumy vyplácaného materského.

Podobný nárast priemerného počtu prípadov v absolútnom vyjadrení bol zaznamenaný aj na nemocenskom o 2 122 prípadov. Tento nárast bol spôsobený vyššou priemernou dobou trvania dočasnej pracovnej neschopnosti. Priemerné percento dočasnej pracovnej neschopnosti (ďalej len „DPN“) pre chorobu a úraz v roku 2018 dosiahlo cca 3,78 % a v roku 2019 mierne pokleslo na cca 3,75 % z priemerného počtu poistencov v danom roku (najnižšie priemerné percento DPN bolo v Bratislavskom kraji cca 2,26 % a najvyššie v Prešovskom kraji cca 4,64 %). Priemerná doba trvania práceneschopnosti v roku 2019 predstavovala cca 44,79 dní (najnižšia priemerná doba trvania cca 36,46 dní bola v Bratislavskom kraji a najvyššia cca 51,03 dní v Žilinskom kraji), čo znamenalo oproti roku 2018 rast cca o 1,81 dňa. Podľa rozdelenia počtu poberateľov nemocenského podľa pohlavia bolo 339 238 žien (52,5 %) a 307 529 mužov (47,5 %).

Nasledujúca tabuľka poskytuje prehľad vyplatených nemocenských dávok a priemerné sumy nemocenských dávok.

Tabuľka 3.3 Počet prípadov a priemerná výška nemocenských dávok v roku 2019

Dávka	Počet vyplatených dávok v roku 2019	Index 2019/2018	Priemerná výška dávky v roku 2019 (v €)	Index 2019/2018
Nemocenské	1 487 618	101,7%	296,94	110,8%
Ošetrovné	177 970	105,6%	112,19	109,2%
Materské	414 778	106,8%	722,75	110,6%
Vyrovňavacia dávka	799	92,7%	104,87	104,6%

Zdroj: Sociálna poisťovňa

²² Prehľad výdavkov základného fondu nemocenského poistenia (ZFP) a nemocenských dávok v roku 2019 je uvedený v prílohe ku kapitole 3, tabuľka 1.

3.1.2 Dôchodkové poistenie

Dôchodkové poistenie sa člení na **starobné poistenie** (poistenie na zabezpečenie príjmu v starobe a pre prípad úmrtia) a na **invalidné poistenie** (poistenie pre prípad poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť v dôsledku dlhodobu nepriaznivého zdravotného stavu a pre prípad úmrtia). Zo systému dôchodkového poistenia sa poskytujú starobný dôchodok, predčasný starobný dôchodok, invalidný dôchodok, vdovský dôchodok, vdovecký dôchodok a sirotsky dôchodok.

V terminológii dôchodkových dávok znamená **súbeh** poberanie súčasne (súbežne) tzv. priameho dôchodku (starobného, predčasného starobného alebo invalidného) s nepriamym dôchodkom (vdovským dôchodkom alebo vdoveckým dôchodkom), prípadne súbehu invalidného dôchodku s mierou poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť do 70 % a nad 70 % so sirotským dôchodkom.

K 31. decembru 2019 bolo vyplácaných 1 698 478 dôchodkových dávok (bez dôchodkov hradených štátom – napr. tzv. invalidov z mladosti, dôchodkov manželky, sociálnych dôchodkov, ako aj bez dôchodkov vyplácaných do cudziny a dôchodkov neprevzatých do automatizovanej evidencie). Do cudziny bolo vyplácaných 29 377 dôchodkov.

V porovnaní so stavom k 31. decembru 2018 bol počet vyplatených dôchodkov²³ v decembri 2019 vyšší cca o 13,4 tisíc, čo predstavuje medziročný nárast cca o 0,8 %. Pokles oproti roku 2018 zaznamenal počet vyplácaných sirotských dôchodkov (cca o 0,8 tisíc), vdovských (cca o 1,3 tisíc), predčasných starobných (cca o 1,7 tisíc) a invalidných dôchodkov (cca o 3,3 tisíc). Oproti roku 2018 bol zaznamenaný najvýraznejší nárast počtu starobných dôchodkov (cca o 19 tisíc).

Tabuľka 3.4 Počet vyplácaných dôchodkových dávok a priemerná výška dôchodkov v roku 2018 a 2019

Typ dôchodku	Počty vyplácaných dôchodkov k:		Priemerná výška (sólo) dôchodku v €:	
	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2019
Starobný (sólo + v súbehu) spolu	1 069 255	1 088 300	444,26	460,39
Predčasný starobný (sólo + v súbehu) spolu	14 879	13 194	410,87	433,13
Invalidný (sólo + v súbehu) spolu	237 616	234 346	268,89	275,54
Vdovský (sólo+ v súbehu)	294 053	293 017	255,94	263,08
Vdovecký (sólo+ v súbehu)	48 348	49 508	201,67	208,72
Sirotský	20 958	20 113	133,71	137,61
Spolu	1 685 109	1 698 478	x	x
Dôchodky neprevzaté do automatizovanej evidencie	55	45	x	x
Dôchodky vyplácané do cudziny	27 813	29 377	x	x

Zdroj: Sociálna poisťovňa

V roku 2019 sa dôchodkové dávky zvyšovali o 2,6 %, čo je percento medziročného rastu spotrebiteľských cien za domácnosti dôchodcov vykázané ŠÚ SR za prvý polrok 2018, najmenej sa však zvyšovali o pevnú sumu určenú 2 % z priemernej sumy príslušného druhu dôchodkovej dávky vykázanéj Sociálnou poisťovňou k 30. júnu 2018.

²³ Podrobnejšie štatistické údaje o počte poberateľov a výške jednotlivých dôchodkových dávok sú uvedené v prílohe ku kapitole 3, tabuľky 2 až 5.

Tabuľka 3.5 Priemerná výška dôchodkov v súbehu v rokoch 2018 a 2019 k 31. 12.

Druh dôchodku	Priemerná výška dôchodku* v €	
	rok 2018	rok 2019
starobný vyplácaný v súbehu s vdovským (ženy)	487,8	505,4
starobný vyplácaný v súbehu s vdoveckým (muži)	573,5	593,9
predčasný starobný vyplácaný v súbehu s vdovským (ženy)	498,3	519,0
predčasný starobný vyplácaný v súbehu s vdoveckým (muži)	550,6	550,8
invalidný vyplácaný v súbehu s vdovským (ženy)	402,6	411,4
invalidný vyplácaný v súbehu s vdoveckým (muži)	427,1	435,1

Zdroj: Sociálna poisťovňa

*priemerná výška vypočítaná z úhrnnej sumy oboch vyplácaných dôchodkov

Hraničná suma starobného nekráteného dôchodku, od ktorej sa už uplatňovala percentuálna valorizácia (a nie minimálna valorizácia určená 2 % z priemernej mesačnej sumy príslušnej dôchodkovej dávky) bola 334,10 eura.

Tabuľka 3.6 Hraničné sumy dôchodkov, od ktorých sa už uplatňovala percentuálna valorizácia v roku 2019

Druh dôchodku	Hraničná suma	Hraničná suma dôchodku vyplácaného v sume jednej polovice
starobný	334,70	103,90
predčasný starobný	319,30	115,40
invalidný s mierou poklesu nad 70 percent	161,60	69,30
invalidný s mierou poklesu do 70 percent	284,70	107,70
vdovský a vdovecký	215,40	96,20
sirotský	103,90	53,90

Zdroj: MPSVR SR

Výdavky²⁴ na (systémové) dávky dôchodkového poistenia v roku 2019 boli takmer 7,4 mld. eur, čo predstavuje oproti roku 2018 nárast výdavkov cca o 4,4 %. Okrem toho štátom hradené dôchodkové dávky (dôchodok manželky, sociálny dôchodok, tzv. invalidný dôchodok z mladosti, zvýšenie pre bezvládnosť, zvýšenie dôchodku z dôvodu jediného zdroja príjmu, za odboj a rehabilitáciu, vrátane príplatkov za štátnu službu a vyrovnávacích príplatkov, minimálny dôchodok) predstavovali cca 95,1 mil. eur, z toho výdavky na zvýšenie sumy starobného dôchodku a sumy invalidného dôchodku vyplácaného po dovŕšení dôchodkového veku **na sumu minimálneho dôchodku**²⁵ predstavovali cca 17,5 mil. eur. Od 1. januára 2018 Sociálna poisťovňa prepočítavala starobné dôchodky dôchodcom, ktorým bol starobný dôchodok priznaný podľa predpisov účinných pred 1. januárom 2004. Na zvýšenie uvedených prepočítaných starobných dôchodkov boli k 31. decembru 2019 vynaložené finančné prostriedky v sume cca 51,7 mil. eur a boli vyplatené 101 994 dôchodcom.

Výdavky na výplatu vianočného príspevku²⁶ niektorým poberateľom dôchodku v roku 2019 (bez doplatkov, t. j. bez výdavkov na vianočný príspevok, doplácaných za predchádzajúce roky) predstavovali cca 147,7 mil. eur, pričom v roku 2018 to bolo cca 74,5 mil. eur. Celkový počet dôchodcov, ktorým bol vyplatený vianočný príspevok v roku 2019 dosiahol 1 262 388 osôb, kým v roku 2018 to bolo 1 179 494 osôb.

Pomer priemerného starobného sólu dôchodku vyplácaného k 31. decembru 2019 k priemernej mesačnej mzde (hrubej/brutto) za rok 2019 v hospodárstve Slovenskej republiky (1 092 eur) bol cca 42,2 %, čo je mierny pokles v porovnaní s rokom 2018 (cca o 1,7 p. b.). Pomer priemerného starobného sólu dôchodku novopriznaného v roku 2019 k priemernej mesačnej mzde (hrubej/brutto) za rok 2019 v hospodárstve Slovenskej republiky

²⁴ Prehľad výdavkov na dôchodkové dávky k 31.12.2019 je uvedený v prílohe ku kapitole 3, tabuľka 5.

²⁵ Hradené zo štátneho rozpočtu.

²⁶ Ide o štátnu sociálnu dávku.

(1 092 eur) bol cca 48,0 %. K 30. júnu 2019 bolo zaznamenaných 3 422 poberateľov sólo starobných dôchodkov (t. j. cca 0,4 %) presahujúcich priemernú mesačnú mzdu v hospodárstve SR.

3.1.3 Úrazové poistenie

Úrazové poistenie je poistením zamestnávateľa pre prípad **poškodenia zdravia alebo úmrtia v dôsledku pracovného úrazu, služobného úrazu alebo choroby z povolania**. Dávkami úrazového poistenia sú: úrazový príplatok, úrazová renta, jednorazové vyrovnanie, pozostalostná úrazová renta, jednorazové odškodnenie, pracovná rehabilitácia a rehabilitačné, rekvifikácia a rekvifikáčné, náhrada za bolesť a náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia, náhrada nákladov spojených s liečením a náhrada nákladov spojených s pohrebom. V rámci úrazového poistenia nevystupuje ako subjekt SZČO, pričom jej nie je ani daná možnosť dobrovoľnej účasti na tomto druhu poistenia.

Celková suma vyplatených dávok v roku 2019²⁷ bola cca 51,6 mil. eur, čo predstavuje mierne zvýšenie výdavkov cca o 1,6 % oproti roku 2018. Najpočetnejšia a finančne najnáročnejšia dávka je úrazová renta. Za rok 2019²⁸ bolo vyplatených 86 010 úrazových rent, čo predstavuje oproti roku 2018 pokles cca o 0,7 %. Priemerná výška tejto dávky za rok 2019 bola 327,38 eura, t. j. nárast cca o 3,5 % oproti roku 2018 a vynaložených na ňu bolo cca 27,7 mil. eur (cca 53,7 % všetkých výdavkov základného fondu úrazového poistenia). Druhou najpočetnejšie vyplácanou dávkou bol úrazový príplatok v rozsahu 31 377 prípadov, čo oproti roku 2018 predstavuje pokles cca o 2,2 %. Najvyššiu priemernú výšku na jeden prípad predstavovala dávka náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia (26 456,5 eura) – ide však len o dva prípady.²⁹

Zvýšenie úrazovej renty v roku 2019 bolo o 2,6 %.

3.1.4 Garančné poistenie

Garančné poistenie je poistením pre prípad platobnej neschopnosti zamestnávateľa na uspokojenie nárokov zamestnanca. Povinne poisteným je zamestnávateľ zamestnanca v pracovno-právnom vzťahu a člena družstva, ktorý je v pracovnom vzťahu k družstvu. Poistným plnením je napríklad náhrada mzdy, nárok na odstupné, ktoré patrí zamestnancovi pri skončení pracovného pomeru, nároky cestovných, sťahovacích a iných výdavkov, ktoré vznikli pri plnení pracovných povinností a iné, ak zamestnávateľ nie je schopný plniť svoje záväzky voči zamestnancom z dôvodu, že sa stal platobne neschopným. Z garančného poistenia sa vypláca dávka garančného poistenia. Zároveň sa z garančného poistenia uhrádzajú povinné príspevky na starobné dôchodkové sporenie, nezaplatené zamestnávateľom do základného fondu príspevkov na starobné dôchodkové sporenie v zákonom ustanovenej lehote. V rámci garančného poistenia nevystupuje ako subjekt SZČO a vzhľadom na charakter poistných vzťahov nie je daná ani možnosť dobrovoľnej účasti na tomto druhu poistenia³⁰.

Za rok 2019 bolo vyplatených 2 972 dávok (tabuľka 3.7), čo v porovnaní s rokom 2018 predstavuje **nárast takmer o 75 %**. Nárast výdavkov je spôsobený najmä vyplatením dávok z garančného poistenia pre zamestnancov siete potravín Kačka, na ktorej majetok súd vyhlásil konkurz. Celkové výdavky fondu garančného poistenia v roku 2019 dosiahli cca 24,2 mil. eur (t.j. výdavky na garančnú dávku a výdavky na úhradu povinných príspevkov na starobné dôchodkové sporenie nezaplatených zamestnávateľom do základného fondu príspevkov na starobné sporenie v zákonom ustanovenej lehote); oproti predchádzajúcemu roku ide cca o 50,3 % zvýšenie. Priemerná výška dávky za rok 2019 predstavovala 2 173,10 eur, čo predstavuje rast cca o 43,1 % oproti roku 2018.

²⁷ Prehľad výdavkov základného fondu úrazového poistenia je uvedený v prílohe ku kapitole 3, tabuľka 6.

²⁸ Priemerná výška a počet vyplatených dávok úrazového poistenia a štátne dávky úrazového poistenia sú uvedené v prílohe ku kapitole 3, tabuľky 7 a 8.

²⁹ Táto dávka je vyplácaná podľa právnych predpisov účinných do 31. 12. 2003, podľa prechodného ustanovenia.

³⁰ Výdavky základného fondu garančného poistenia sú uvedené v prílohe ku kapitole 3, tabuľka 9.

Tabuľka 3.7 Výdavky na dávku garančného poistenia, počet prípadov a priemerná výška dávky v eurách v roku 2019

Obdobie	Počet prípadov	Priemerná výška dávky v €	Výdavky na dávku garančného poistenia v tis. €
Január	98	1 575,80	154,43
Február	47	1 678,04	78,87
Marec	104	1 854,01	192,82
Apríl	66	1 648,34	108,79
Máj	43	2 080,47	89,46
Jún	363	1 495,44	542,84
Júl	147	1 759,64	258,28
August	75	1 508,92	113,17
September	25	1 712,26	42,81
Október	63	1 362,94	85,66
November	786	2 208,11	1 735,38
December	1 155	2 647,05	3 054,15
Celkom	2 972	x	6 456,66
Priemer	248	2 173,10	538,06

Zdroj: Sociálna poisťovňa

3.1.5 Poistenie v nezamestnanosti

Poistenie v nezamestnanosti je poistením pre prípad straty príjmu z činnosti zamestnanca v dôsledku straty zamestnania a na zabezpečenie príjmu v dôsledku nezamestnanosti. Z poistenia v nezamestnanosti sa vypláca **dávka v nezamestnanosti**.

V roku 2019 predstavoval priemerný mesačný počet poberateľov dávky³¹ v nezamestnanosti 36 499 osôb, t.j. nárast cca o 10,2 % oproti priemernému mesačnému počtu v roku 2018. Nárast počtu poberateľov súvisel aj so zmiernením podmienok nároku na dávku v nezamestnanosti, keďže sa poistencom (okrem poistencov, ktorí získali obdobie poistenia v nezamestnanosti z pracovného pomeru na určitú dobu, prípadne z obdobia dobrovoľného poistenia v nezamestnanosti) predĺžilo rozhodujúce obdobie, v ktorom sa zisťuje potrebná minimálna dĺžka obdobia poistenia v nezamestnanosti z troch rokov na štyri roky a so zjednotením podporného obdobia v nezamestnanosti. Celkový počet osôb, ktoré v roku 2019 boli poberateľmi dávky v nezamestnanosti, predstavuje 137 086, z čoho bolo 71 915 žien (cca 52,5 %) a 65 171 mužov (cca 47,5 %). Z hľadiska vekovej štruktúry bol najväčší podiel poberateľov dávky v nezamestnanosti vo vekovej skupine 30 – 34 ročných (najväčšia skupina mužov poberateľov dávky v nezamestnanosti bola vo veku 25 – 29 rokov a najväčšia skupina žien poberateľiek dávky v nezamestnanosti bola vo veku 30 – 34 rokov).

Výdavky na dávky v nezamestnanosti v roku 2019 dosiahli sumu cca 214,1 mil. eur, t. j. nárast výdavkov cca o 16,5 % oproti roku 2018. Priemerná mesačná výška dávky v roku 2019 bola 437,03 eura, čo je cca o 6,7 % viac ako v roku 2018.

³¹ Podrobnejšie štatistiky o vyplatených dávkach v nezamestnanosti a poberateľoch sú uvedené v prílohe ku kapitole 3, tabuľky 10 a 11.

3.2 Dôchodkové sporenie

Dôchodkové sporenie tvorí starobné dôchodkové sporenie a doplnkové dôchodkové sporenie:

II. pilier – starobné dôchodkové sporenie, príspevkovo definované, financované prostredníctvom kapitalizácie, vykonávané dôchodkovými správcovskými spoločnosťami na základe zákona č. 43/2004 Z. z. o starobnom dôchodkovom sporení a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorý nadobudol účinnosť 1. januára 2005.

III. pilier – doplnkové dôchodkové sporenie, príspevkovo definované, financované prostredníctvom kapitalizácie, vykonávané doplnkovými dôchodkovými spoločnosťami na základe zákona č. 650/2004 Z. z. o doplnkovom dôchodkovom sporení a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorý nadobudol účinnosť 1. januára 2005.

3.2.1 Starobné dôchodkové sporenie

Cieľom zavedenia starobného dôchodkového sporenia, ktorý je súčasťou povinného dôchodkového systému, bolo diverzifikovať riziká jednotlivých spôsobov financovania dôchodkových dávok, t. j. priebežného spôsobu financovania a kapitalizačného spôsobu financovania.

Starobné dôchodkové sporenie (II. pilier) je príspevkovo definované a financované z príspevkov na starobné dôchodkové sporenie (ďalej len „príspevky“), odvádzaných na osobné dôchodkové účty sporiteľov.

Zo starobného dôchodkového sporenia sa po splnení podmienok ustanovených zákonom vypláca starobný dôchodok a predčasný starobný dôchodok, a to v týchto formách

- dočasný dôchodok
- dôchodok vyplácaný programovým výberom
- doživotný dôchodok.

Spolu s doživotným dôchodkom je možné dohodnúť si výplatu vdovského, vdoveckého a/alebo sirotského dôchodku. Ponuky dôchodkov sú sprostredkované Centrálnym informačným ponukovým systémom, ktorý spravuje Sociálna poisťovňa.

V roku 2019 nadobudol účinnosť zákon č. 234/2019 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 43/2004 Z. z. o starobnom dôchodkovom sporení a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Touto novelou sa upravujú informačné povinnosti dôchodkových správcovských spoločností voči sporiteľom, ale aj záujemcom o sporenie v starobnom dôchodkovom sporení. Obsahuje splnomocňujúce ustanovenia na vydanie opatrení:

- ku kľúčovým informáciám k spravovaným dôchodkovým fondom,
- k výpisu z osobného dôchodkového účtu sporiteľa, ktorý má obsahovať aj informáciu o predpokladanom dôchodkovom veku sporiteľa, informáciu o odplatách, nákladoch a poplatkoch, ktoré pripadajú na sporiteľa a prognózu dôchodku,
- k informácii o dôchodkoch zo starobného dôchodkového sporenia, ktorá má byť poskytovaná sporiteľom pred odchodom do dôchodku.

Sociálna poisťovňa určila na rok 2019 výšku referenčnej sumy na 444,10 eura. Výška referenčnej sumy je dôležitá pre možnosť vyplácania starobného dôchodku alebo predčasného starobného dôchodku zo starobného dôchodkového sporenia formou programového výberu alebo formou dočasného dôchodku.

Počas roka 2019 nastali zmeny v počte a zložení dôchodkových správcovských spoločností. Začiatkom roka 2019 spoločnosť NN Group úspešne ukončila akvizíciu spoločností AEGON Slovensko. V súvislosti s touto transakciou sa s účinnosťou od 1. novembra 2019 spoločnosť AEGON, d.s.s., a.s. zlúčila so spoločnosťou NN dôchodková správcovská spoločnosť, a.s. a na trhu bude pôsobiť ako NN dôchodková správcovská spoločnosť, a.s. K 31. decembru 2019 pôsobilo na trhu starobného dôchodkového sporenia 5 dôchodkových správcovských spoločností (ďalej len „DSS“):

- Allianz – Slovenská dôchodková správcovská spoločnosť, a.s., Bratislava,
- Axa d.s.s., a.s., Bratislava,
- Dôchodková správcovská spoločnosť Poštovej banky, a.s., Bratislava,
- NN d.s.s., a.s., Bratislava,
- VÚB Generali, d.s.s., a.s., Bratislava.

Tabuľka 3.8 uvádza čistú hodnotu majetku spravovaného jednotlivými dôchodkovými správcovskými spoločnosťami podľa druhu dôchodkového fondu k 31. decembru 2019.

Tabuľka 3.8 Rozdelenie majetku v dôchodkových fondoch k 31.12.2019 (v mil. eur)

Dôchodková správcovská spoločnosť	Dlhopisový garantovaný dôchodkový fond	Zmiešaný negarantovaný dôchodkový fond	Akciový negarantovaný dôchodkový fond	Indexový negarantovaný dôchodkový fond	Spolu k 31.12.2019	Podiel majetku v %
Allianz - Slovenská d.s.s., a.s.	2 279,68	0	624,38	0	2 904,06	31,1%
AXA d.s.s., a.s.	1 642,43	0	223,98	677,94	2 544,35	27,3%
DSS Poštovej banky d.s.s. a.s.	389,98	0	64,48	38,81	493,27	5,3%
NN d.s.s., a.s.	1 274,57	45,18	213,07	190,32 ³²	1 723,14	18,5%
VÚB Generali d.s.s., a.s.	1 142,89	55,8	115,26	345,68	1 659,63	17,8%
Spolu	6 729,55	100,98	1 241,17	1 252,75	9 324,45	100,0%
Percentuálny podiel majetku	72,2%	1,1%	13,3%	13,4%		

Zdroj: NBS 2019; výpočet: MPSVR SR

Sociálna poisťovňa postúpila v priebehu roku 2019 povinné **príspevky** na starobné dôchodkové sporenie v hodnote cca **737,2 mil. eur**, čo predstavuje oproti roku 2018 nárast cca o 17,4 %. Tento nárast je spôsobený rastom miezd v národnom hospodárstve, zvýšením počtu sporiteľov a tiež rastom sadzby povinných príspevkov do II. piliera z úrovne 4,50 % v roku 2018 na úroveň 4,75 % z vymeriavacieho základu v roku 2019. Čistá hodnota majetku sporiteľov v dôchodkových fondoch vzrástla z približne 8,1 mld. eur k 31. decembru 2018 na viac ako 9,3 mld. eur k 31. decembru 2019, čo v percentuálnom vyjadrení predstavuje nárast oproti roku 2018 cca o 15,7 %.

Najväčší podiel na slovenskom trhu starobného dôchodkového sporenia v roku 2019 si zachovali spoločnosti Allianz – Slovenská d.s.s., a. s. a Axa d.s.s., a. s. (spoločne predstavujú takmer 60 % trhu). Najviac prostriedkov sa stále koncentruje v dlhopisových garantovaných dôchodkových fondoch, potom nasledujú indexové, akciové a napokon zmiešané negarantované dôchodkové fondy. V porovnaní s rokom 2018 došlo k zmene rozdelenia majetku v dôchodkových fondoch v prospech indexových fondov (cca o 4,0 %). Tento posun v rozložení majetku môže súvisieť s tým, že sporitelia vstupujúci do II. piliera si zväčša volia rizikovejšie (negarantované) fondy, ale aj s tým, že sa priaznivé zhodnotenie akciových indexov odzrkadlilo práve na indexových dôchodkových fondoch, keďže indexové fondy kopírujú vybrané akciové indexy³³, ktoré v roku 2019 niekoľkokrát prekonávali svoje historické maximá.

³² Súčet čistej hodnoty majetku indexových n.d.f. Index Global a Index Euro.

³³ Referenčnou hodnotou pre indexový fond Index Global v správe NN DSS a tiež pre indexové fondy v správe AXA DSS a VÚB Generali DSS je širokospektrálny globálny akciový index MSCI World. Referenčnou hodnotou pre indexový fond v správe DSS Poštovej banky je taktiež globálny akciový index Goldman Sachs Equity Factor Index World Net Total Return. Referenčnou hodnotou pre indexový fond NN DSS Index Euro je regionálny akciový index EURO STOXX 50, ktorého podkladovým aktívom sú akcie 50 popredných tzv. blue-chip spoločností v eurozóne.

Tabuľka 3.9 Porovnanie rozdelenia majetku v dôchodkových fondoch za všetky DSS

Percentuálne podiely rozdelenia majetku v dôchodkových fondoch za všetky DSS				
Dátum	Dlhopisové g.d.f.	Zmiešané n.d.f.	Akciové n.d.f.	Indexové n.d.f.
31.12.2018	77,75 %	1,01 %	11,81 %	9,44 %
31.12.2019	72,17 %	1,08 %	13,31 %	13,44 %

Zdroj: NBS 2019; výpočet: MPSVR SR

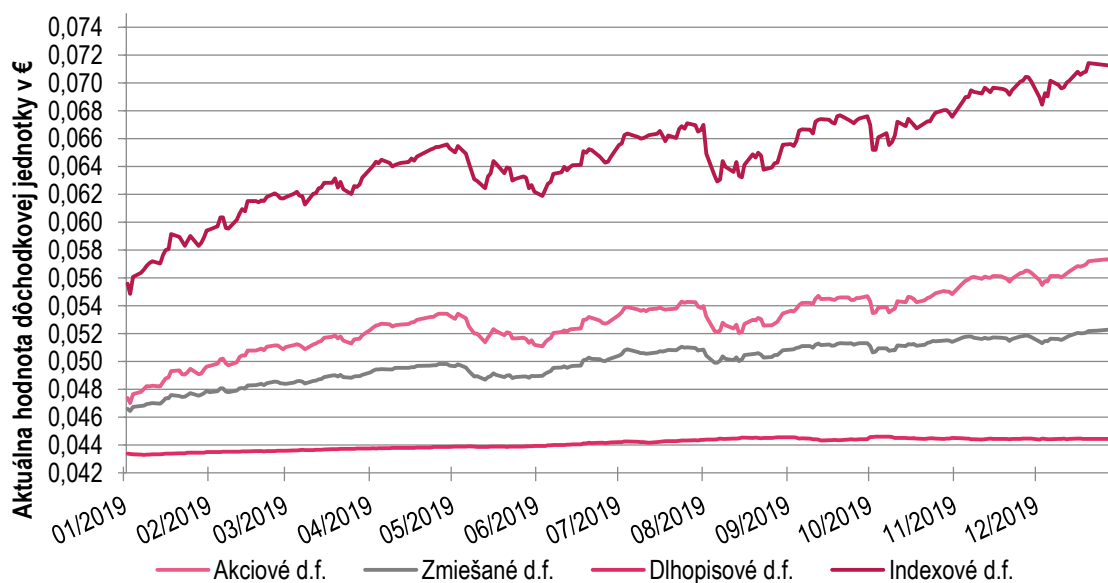
Priemerné ročné zhodnotenie všetkých typov dôchodkových fondov v roku 2019 zaznamenalo nárast, ktorý najmä v prvej polovici roka 2019 korigoval straty z decembra predchádzajúceho roka. Na konci roka boli investori odmenení nadpriemernými výnosmi, ktoré prepisovali historické maximá, a to aj napriek hrozbám v podobe obchodnej vojny USA s Čínou, zvyšovania úrokových sadzieb americkej centrálnej banky FED, či spomalenia globálneho hospodárskeho rastu. Ako už bolo vyššie spomenuté, pozitívny trhový vývoj sa odzrkadlil aj na výkonnosti fondov v II. pilieri, obzvlášť na indexových dôchodkových fondoch³⁴.

Tabuľka 3.10 Ročné zhodnotenie typov dôchodkových fondov

Dôchodkové fondy	Zhodnotenie v roku 2018	Zhodnotenie v roku 2019
Dlhopisové garantované	- 0,51 %	1,89%
Zmiešané negarantované	- 4,00 %	12,17%
Akciové negarantované	- 4,97 %	19,35%
Indexové negarantované	- 6,61 %	28,35%

Zdroj: NBS 2019; výpočet: MPSVR SR

Graf 3.1 Vývoj aktuálnej hodnoty dôchodkovej jednotky jednotlivých typov dôchodkových fondov v roku 2019

Zdroj: NBS 2019; výpočet MPSVR SR

Počet sporiteľov starobného dôchodkového sporenia bol k 31. decembru 2019 cca 1,56 mil. (tabuľka 3.11). Rozdelenie sporiteľov v rámci jednotlivých dôchodkových správcovských spoločností sa v porovnaní

³⁴ Podrobnejšie informácie zhodnotenia podľa jednotlivých DSS sú uvedené v prílohe ku kapitole 3 v tabuľke 12.

s predchádzajúcim rokom výraznejšie zmenilo len v prípade spoločnosti NN d.s.s., a.s., ktorá sa k 1. novembru 2019 zlúčila so spoločnosťou AEGON d.s.s., a.s..

Tabuľka 3.11 Počet sporiteľov v dôchodkových fondoch starobného dôchodkového sporenia k 31.12.2019

Dôchodková správcovská spoločnosť	Počet sporiteľov	Percentuálny podiel sporiteľov
Allianz - Slovenská d.s.s., a.s.	462 018	29,54%
AXA d.s.s., a.s.	384 759	24,60%
DSS Poštovej banky d.s.s. a.s.	115 244	7,37%
NN d.s.s., a.s.	306 919	19,62%
VÚB Generali d.s.s., a.s.	295 212	18,87%
Spolu	1 564 152	100,00%

Zdroj: Sociálna poisťovňa 2019; výpočet MPSVR SR

Z hľadiska vekovej štruktúry sporiteľov³⁵ mali v systéme starobného dôchodkového sporenia najväčšie zastúpenie sporitelia vo veku od 31 do 40 rokov, a to približne 34,3 % z celkového počtu sporiteľov.

Tabuľka 3.12 Rozdelenie sporiteľov podľa veku k 31.12.2019

Veková hranica	Počet sporiteľov	% podiel
do 20	19 306	1,2%
od 21 do 30	269 843	17,3%
od 31 do 40	536 364	34,3%
od 41 do 50	495 581	31,7%
od 51	243 058	15,5%
Spolu	1 564 152	100,0%

Zdroj: Sociálna poisťovňa 2019; výpočet MPSVR SR

Vyplácanie dôchodkov z II. piliera

V roku 2019 uzatvorilo aspoň jednu zmluvu o poistení dôchodku, resp. dohodu o vyplácaní dôchodku programovým výberom 2 080 sporiteľov, ktorí v roku 2019 prijali ponuku a následne uzatvorili aspoň jednu zmluvu o vyplácaní dôchodku z II. piliera, pričom pokiaľ ide o druh dôchodku, cca 75 % z nich má zo systému starobného dôchodkového sporenia vyplácaný starobný dôchodok a cca 25 % predčasný starobný dôchodok.

Zmluvy o vyplácaní dôchodku zo systému starobného dôchodkového sporenia v roku 2019 bolo možné uzatvoriť v 3 poisťovniach:

- Allianz - Slovenská poisťovňa, a.s.,
- Generali poisťovňa, a.s.,
- Union poisťovňa, a.s.

K 31. decembru 2019 Union poisťovňa, a.s. ukončila svoju činnosť v oblasti vyplácania dočasných alebo doživotných dôchodkov zo systému starobného dôchodkového sporenia. Pokračuje však vo vyplácaní už dohodnutých dôchodkov z uzatvorených zmlúv o poistení dôchodku. Dohodu o vyplácaní dôchodku programovým výberom je možné uzatvoriť so všetkými dôchodkovými správcovskými spoločnosťami.

Trend z roku 2018, kedy sa výrazne zvýšil podiel zmlúv sporiteľov s dôchodkovými správcovskými spoločnosťami a klesol podiel zmlúv sporiteľov s poisťovňami, ostal zachovaný, a aj v roku 2019 sa väčšina sporiteľov rozhodla uzavrieť zmluvu o vyplácaní dôchodku s dôchodkovou správcovskou spoločnosťou (cca 72 %

³⁵Graf vekovej štruktúry sporiteľov a rozdelenie sporiteľov podľa veku je uvedený v prílohe ku kapitole 3

sporiteľov). Zmenu v rozdelení zmlúv priniesla legislatívna zmena z februára 2018, ktorá umožnila vyplácanie starobného dôchodku a predčasného starobného dôchodku formou programového výberu alebo formou dočasného dôchodku v prípade, ak je súčet súm dôchodkových dávok vyšší ako referenčná suma.

Uzatvorené zmluvy o poistení dôchodku zo systému starobného dôchodkového sporenia bolo v roku 2019 možné rozdeliť do piatich kategórií:

- doživotný dôchodok z celej nasporenej sumy,
- doživotný dôchodok v kombinácii s programovým výberom (z časti nasporenej sumy) alebo dočasným dôchodkom (z časti nasporenej sumy),
- dočasný dôchodok z celej nasporenej sumy,
- programový výber z celej nasporenej sumy,
- dôchodok pre sporiteľov v režime „malá nasporená suma“, ktorý je vyplácaný formou programového výberu alebo ako dočasný dôchodok maximálne vo výške mediánu najnižších mesačných súm doživotného dôchodku bez pozostalostného krytia a zvyšovania, ktoré majú poisťovatelia záujem vyplácať.

V priebehu roka 2019 sa 458 (cca 22 %) sporiteľom začal vyplácať doživotný dôchodok z celej nasporenej sumy, 45 (cca 2 %) sporiteľom sa začal vyplácať doživotný dôchodok a súčasne sa im vyplatil dôchodok vo forme programového výberu z časti nasporenej sumy alebo začali poberať doživotný dôchodok a súčasne sa im začal vyplácať dočasný dôchodok z časti nasporenej sumy vyplácaný 5, 7 alebo 10 rokov.

Dočasný dôchodok vyplácaný z celej nasporenej sumy začalo poberať 69 sporiteľov (cca 3 %) a zmluvu na programový výber vyplácaný z celej nasporenej sumy uzatvorilo 1 317 sporiteľov (cca 63 %), pričom nárok na takéto formy dôchodku dostali sporitelia, ktorí splnili podmienku (*platnú od 1. februára 2018*), že súčet súm dôchodkových dávok je vyšší ako referenčná suma. Dôchodok v režime „malá nasporenej sumy“ sa začal vyplácať 191 (cca 9 %) sporiteľom.

Tabuľka 3.13 Ponuky a zmluvy na dôchodok zo starobného dôchodkového sporenia za rok 2019

Uzatvorené zmluvy na:	Doživotný dôchodok z celej nasporenej sumy	458 (22 %)
	Doživotný dôchodok v kombinácii s programovým výberom (z časti nasporenej sumy)/ dočasným dôchodkom (z časti nasporenej sumy)	45 (2 %)
	Dočasný dôchodok z celej nasporenej sumy	69 (3 %)
	Programový výber z celej nasporenej sumy	1 317 (63 %)
	Dôchodok v režime "malá nasporená suma"	191 (9 %)
	SPOLU	2 080 (100 %)

Zdroj: Sociálna poisťovňa; výpočet MPSVR SR

Z tabuľky 3.13 je zrejmé, že najviac uzatvorených zmlúv bolo vo forme programového výberu z celej nasporenej sumy, pričom priemerná výška vyplácaného programového výberu z celej nasporenej sumy (bez zohľadnenia sporiteľov s programovým výberom v režime malá nasporená suma), ktorý začal byť vyplácaný v období od 1. februára 2018 (po legislatívnej zmene), dosiahla 11 344,40 eura.

3.2.2 Doplnkové dôchodkové sporenie

Doplnkové (dobrovoľné) dôchodkové sporenie je súčasťou tzv. *tretieho piliera dôchodkového systému*, v ktorom sú finančné prostriedky účastníkov spravované doplnkovými dôchodkovými spoločnosťami (ďalej len „DDS“).

Účelom doplnkového dôchodkového sporenia je umožniť účastníkovi doplnkového dôchodkového sporenia (ďalej len „účastník“) získať doplnkový dôchodkový príjem v starobe a doplnkový dôchodkový príjem v prípade skončenia výkonu prác, ktoré sú zaradené na základe rozhodnutia orgánu na ochranu zdravia do kategórie 3 alebo 4 alebo do skončenia výkonu prác zamestnanca, ktorý je tanečný umelec alebo hudobný umelec, ktorý vykonáva profesiu hráča na dychový nástroj.

Účastníkom je zamestnanec, ktorý uzatvoril zmluvu o doplnkovom dôchodkovom sporení s DDS (ďalej len "účastnícka zmluva") alebo iná fyzická osoba, ktorá ku dňu uzatvorenia účastníckej zmluvy dovŕšila najmenej 18 rokov veku.

Zamestnanec, ktorý vykonáva práce zaradené na základe rozhodnutia orgánu na ochranu zdravia do kategórie 3 alebo 4 a zamestnanec, ktorý vykonáva práce tanečného umelca alebo hráča na dychový nástroj, sú povinní uzatvoriť účastnícku zmluvu a ich zamestnávateľa sú povinní uzatvoriť zamestnávateľskú zmluvu, a to do 30 dní od začatia výkonu týchto prác. Výška príspevku zamestnávateľa je vo výške minimálne 2 % vymeriavacieho základu.

Prostredníctvom doplnkového dôchodkového sporenia si účastník sporí finančné prostriedky v DDS, ktorá tieto prostriedky investuje za účelom ich zhodnotenia. Výsledná suma dávky doplnkového dôchodkového sporenia závisí od výšky finančných prostriedkov, ktoré účastník a jeho zamestnávateľ počas celého obdobia sporenia do DDS odvedli a od miery ich zhodnotenia.

Z doplnkového dôchodkového sporenia sa po splnení podmienok ustanovených zákonom vyplácajú tieto dávky doplnkového dôchodkového sporenia:

- doplnkový starobný dôchodok, a to vo forme
 - doživotného doplnkového starobného dôchodku,
 - dočasného doplnkového starobného dôchodku,
- doplnkový výsluhový dôchodok, a to vo forme
 - doživotného doplnkového výsluhového dôchodku,
 - dočasného doplnkového výsluhového dôchodku,
- jednorazové vyrovnanie,
- predčasný výber.

Účastníci, ktorí uzatvorili účastnícku zmluvu pred 1. januárom 2014 a s príslušnou DDS si nedohodli zmenu účastníckej zmluvy, ktorej obsahom by bolo upustenie od dávkového plánu, majú naďalej účastnícku zmluvu s dávkovými plánmi, v ktorých sú špeciálne upravené podmienky poberania dávok. Ostáva teda pre nich zachovaná aj možnosť vyplatenia dávky odstupné, avšak takíto účastníci nemajú nárok na novú dávku predčasný výber. Rovnako si nemôžu uplatniť výhodu v podobe zníženia základu dane o sumu nimi zaplatených príspevkov, a to v úhrne najviac do výšky 180 eur ročne.

K 31. decembru 2019 pôsobili na trhu doplnkového dôchodkového sporenia 4 doplnkové dôchodkové spoločnosti, a to:

- AXA d.d.s., a.s., Bratislava,
- Doplnková dôchodková spoločnosť Tatra banky, a.s., Bratislava,
- NN Tatry – Sympatia d.d.s., a.s.,
- Stabilita, d.d.s., a. s., Košice.

V priebehu roka 2019 doplnkové dôchodkové spoločnosti začali zasielať účastníkom blížiacim sa veku, v ktorom im vznikne nárok na doplnkový starobný dôchodok, informácie o dávkach z doplnkového dôchodkového sporenia. Tieto dokumenty boli zostavené na základe opatrenia MPSVR SR č. 296/2018 Z. z. o informácii o dávkach z doplnkového dôchodkového sporenia.

V mesiacoch január a február 2019 zasielali doplnkové dôchodkové spoločnosti všetkým účastníkom a poberateľom dávky výpisy z ich osobných účtov, ktoré boli zostavené na základe opatrenia MPSVR SR č. 295/2018 Z. z., ktorým sa ustanovujú vzory výpisov z osobného účtu a výkazu v doplnkovom dôchodkovom

sporení. Nová forma výpisov okrem sprehľadnenia informácií o doplnkovom dôchodkovom sporení obsahuje aj informáciu o predpokladanom dôchodkovom veku účastníka a prognózy dôchodkových dávok.

V nadväznosti na schválenie ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov bolo novelizované opatrenie MPSVR SR č. 295/2018 Z. z., ktorým sa ustanovujú vzory výpisov z osobného účtu a výkazov v doplnkovom dôchodkovom sporení. Dôvodom novelizácie bolo zosúladenie s prijatým ústavným zákonom, na základe ktorého sa ustanovila maximálna výška veku potrebného na vznik nároku na primerané hmotné zabezpečenie v starobe a právo na primerané zníženie maximálneho dôchodkového veku pre ženy. Účinnosť novelizovaného opatrenia bola 1. júla 2019.

Následne v nadväznosti na prijatú novelu zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov, ktorá je vykonávacou právnou úpravou k prijatému ústavnému zákonu č. 99/2019 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov, v ktorej boli okrem definovania pojmu výchova dieťaťa, vykonané aj ďalšie úpravy súvisiace s dôchodkovým vekom, nadobudlo platnosť opatrenie MPSVR SR č. 411/2019 Z. z., ktorým sa ustanovujú vzory výpisov z osobného účtu a výkazov v doplnkovom dôchodkovom sporení. Opatrenie nadobudlo účinnosť 1. januára 2020. Týmto opatrením bolo zrušené predchádzajúce opatrenie č. 295/2018 Z. z.

Počet účastníkov III. piliera s nenulovým majetkom v príspevkovom dôchodkovom fonde bol k 31. decembru 2019 približne 834 tisíc. Išlo o nárast oproti koncu roka 2018 viac ako 4 %. Počet poberateľov dávok klesol oproti roku 2018 cca o 1 % na približne 26 tisíc. Počet účastníkov v sporiacej fáze v každej z doplnkových dôchodkových spoločností vzrástol oproti predošlému roku, kým počet účastníkov vo výplatnej fáze medziročne zaznamenal pokles vo všetkých DDS, s výnimkou DDS Tatra banky, a.s. Medziročne nenastalo výrazné prerozdelenie účastníkov medzi jednotlivými doplnkovými dôchodkovými spoločnosťami.

Tabuľka 3.14 Počet účastníkov v sporiacej a výplatnej fáze k 31.12.2018 a k 31.12.2019

Spoločnosť	2018				2019			
	Počet účastníkov v sporiacej fáze	Počet účastníkov vo výplatnej fáze	Spolu	% podiel účastníkov	Počet účastníkov v sporiacej fáze	Počet účastníkov vo výplatnej fáze	Spolu	% podiel účastníkov
Axa d.d.s., a.s.	141 030	1 011	142 041	17,10 %	145 714	676	146 390	17,02%
DDS Tatra banky, a.s.	221 147	8 832	229 979	27,70%	231 772	9 617	241 389	28,07%
NN Taty - Sympatia, d.d.s., a.s.	313 262	2 852	316 114	38,10%	327 334	2 532	329 866	38,36%
Stabilita, d.d.s., a.s.	127 761	13 908	141 669	17,10%	128 776	13 511	142 287	16,55%
Spolu	803 200	26 603	829 803	100,0%	833 596	26 336	859 932	100,0%

Zdroj: Asociácia doplnkových dôchodkových spoločností; výpočet MPSVR SR

V roku 2019 oproti roku 2018 vzrástol úhrn prostriedkov predčasne vyplatených prostredníctvom predčasného výberu a jednorazového vyrovnania, a to približne o 24,4 %. Rastúci trend úhrnu prostriedkov prostredníctvom jednorazových dávok v porovnaní s dlhodobejšie vyplácanými dávkami (doplnkový starobný dôchodok a doplnkový výsluhový dôchodok) pokračuje aj v roku 2019, pričom oproti roku 2018 vzrástol úhrn prostriedkov vyplatených jednorazovo cca o 34,4 %.

Tabuľka 3.15 Prehľad dávok z doplnkového dôchodkového sporenia k 31.12.2018 a k 31.12.2019

Druh dávky	Suma dávok (mil. €) v roku 2018	Suma dávok (mil. €) v roku 2019
Doplnkový starobný dôchodok	36,48	41,60
Doplnkový výsluhový dôchodok	0,10	0,13
Odstupné	14,17	14,04
Predčasný výber	4,45	5,61
Jednorazové vyrovnanie	37,67	50,62

Zdroj: Asociácia doplnkových dôchodkových spoločností; výpočet MPSVR SR

Čistá hodnota spravovaného majetku v doplnkových dôchodkových fondoch sa oproti roku 2018 zvýšila približne o 18,1 % na cca 2,37 mld. eur.

Nadálej platí, že jedným z dôvodov atraktivity účasti na doplnkovom dôchodkovom sporení je participácia zamestnávateľov na doplnkovom dôchodkovom sporení ich zamestnancov – od 1. januára 2019 do 31. decembra 2019 prispeli zamestnávatelia na doplnkové dôchodkové sporenie aspoň jedným príspevkom cca 497 tisícom účastníkov. Počet účastníkov s minimálne jedným účastníckym príspevkom, ale zároveň bez príspevku zamestnávateľa, dosiahol v roku 2019 hodnotu približne 82 tisíc. Účastníkov s nenulovým majetkom v príspevkovom fonde, ktorí ostali v roku 2019 bez svojho príspevku aj bez príspevku od zamestnávateľa bolo cca 255 tisíc, čo oproti roku 2018 (cca 248 tisíc zmlúv bez príspevku) predstavuje nárast cca o 3 %.

Priemerný príspevok zamestnávateľa vzrástol oproti roku 2018 z cca 28,5 eur na približne 30,3 eur v roku 2019. Priemerný príspevok účastníkov v roku 2018 bol vo výške cca 18,0 eur a v roku 2019 vzrástol cca o 4,8 % na cca 18,9 eur.

Príspevkové aj výplatné doplnkové dôchodkové fondy všetkých doplnkových dôchodkových spoločností zaznamenali v roku 2019 kladné zhodnotenie spravovaných prostriedkov (tabuľka 3.16). Na zhodnotenie úspor účastníkov mal vplyv najmä priaznivý vývoj na hlavných svetových akciových a dlhopisových trhoch. Priemerné ročné zhodnotenie doplnkových dôchodkových fondov sa v roku 2019 pohybovalo na úrovni cca 8,6 % oproti zápornému zhodnoteniu cca 4,6 % v roku 2018. Výkonnosť jednotlivých príspevkových doplnkových dôchodkových fondov dosiahla ročnú úroveň v rozpätí od 1,4 % v prípade Konzervatívneho príspevkového d.d.f. spoločnosti NN Tatry – Sympatia do 23,2 % v prípade Indexového príspevkového d.d.f. rovnakej doplnkovej dôchodkovej spoločnosti. Priemerná nasporená suma účastníkov s majetkom v príspevkových doplnkových dôchodkových fondoch medziročne vzrástla cca o 13,6 %, t. j. cca z 2 417 eur v roku 2018 na cca 2 746 eur v roku 2019. Nárast priemernej nasporenej sumy účastníkov bol spôsobený kladným zhodnotením majetku účastníkov ako dôsledok už spomínanej priaznivej situácie na akciových trhoch.

Tabuľka 3.16 Prehľad údajov o výške a zhodnotení majetku v doplnkových dôchodkových fondoch k 31. decembru 2019

Spoločnosť	Majetok v príspevkových doplnkových dôchodkových fondoch (mil. €)	Majetok vo výplatných doplnkových dôchodkových fondoch (mil. €)	Majetok spolu (mil. €)	Ročné zhodnotenie doplnkových dôchodkových fondov ³⁶
Axa d.d.s., a.s.	343,9	7,8	351,7	6,9%
DDS Tatra banky, a.s.	704	23,8	727,8	7,3%
NN Tatry - Sympatia, d.d.s., a.s.	901,4	26,7	928,1	11,2%
Stabilita, d.d.s., a.s.	339,6	26,0	365,6	8,2%
Spolu	2 288,9	84,3	2 373,2	8,6%

Zdroj: NBS, výpočet: MPSVR SR

* spoločnosť Axa d.d.s., a.s. vytvorila 4. februára 2019 nový Indexový príspevkový d.d.f., ktorý z dôvodu krátkej existencie nebol zaradený do ročného zhodnotenia doplnkových dôchodkových fondov

³⁶ Ročné zhodnotenie doplnkových dôchodkových fondov je priemerom ročného zhodnotenia fondov príslušnej doplnkovej dôchodkovej spoločnosti vážený podielom čistej hodnoty majetku príslušného fondu na čistej hodnote majetku vo všetkých fondoch danej doplnkovej dôchodkovej spoločnosti. Podrobnejšie informácie zhodnotenia podľa jednotlivých DDS sú uvedené v prílohe ku kapitole 3 v tabuľke 13.

3.3 Štátna sociálna podpora

Podpora štátu rodinám sa uskutočňuje predovšetkým prostredníctvom systému **štátnych sociálnych dávok**, predstavujúcich súbor peňažných plnení, ktorými sa štát podieľa na zvládnutí viacerých životných situácií, najmä u rodín s nezaopatrenými deťmi³⁷. Štátne sociálne dávky prispievajú na krytie nákladov na výživu a iné osobné potreby detí a tiež nákladov, spojených s ďalšími sociálnymi udalosťami.

Systém štátnej sociálnej podpory pozostával v roku 2019 z nasledujúcich jednorazových a opakovaných dávok:

- prídavok na dieťa,
- príplatok k prídavku na dieťa,
- rodičovský príspevok,
- príspevok na starostlivosť o dieťa,
- príspevok pri narodení dieťaťa,
- príspevok na viac súčasne narodených detí,
- príspevok na pohreb.

3.3.1 Prídavok na dieťa

Z hľadiska počtu poberateľov je prídavok na dieťa najrozsiahljšou dávkou štátnej sociálnej podpory. Na prídavok na dieťa má nárok rodič dieťaťa, ako aj fyzická osoba, ktorej bolo dieťa rozhodnutím súdu zverené do starostlivosti, ale aj plnoleté nezaopatrené dieťa. Prijatím zákona č. 600/2003 Z. z. o prídavku na dieťa a o zmene a doplnení zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov sa zaviedlo s účinnosťou od 1. januára 2004 paušálne poskytovanie prídavku na dieťa mesačne na každé nezaopatrené dieťa do 25 rokov veku dieťaťa, ktoré študuje v dennej forme na strednej alebo na vysokej škole bez ohľadu na príjem rodičov. Zároveň sa týmto zákonom s účinnosťou od 1. apríla 2004 zaviedlo vyplácanie prídavku na dieťa jediným platiteľom – úradmi PSVR.

Novelou zákona č. 600/2003 Z.z. o prídavku na dieťa sa s účinnosťou od 1. septembra 2019 zaviedlo jednorazové zvýšenie prídavku na dieťa. Ide o adresnú, priamu finančnú podporu štátu rodičom detí, ktoré nastúpia do prvého ročníka základnej školy. Suma prídavku na dieťa sa zvýši o 100 eur za ten kalendárny mesiac, v ktorom nezaopatrené dieťa oprávnenej osoby prvýkrát nastúpilo do prvého ročníka základnej školy. Samotná výplata jednorazového zvýšenia prídavku na dieťa je priamo viazaná na nástup dieťaťa do školy. V roku 2019 sa jednorazové zvýšenie prídavku na dieťa vyplatilo 52 260 rodičom na 53 193 detí.

Opatrením MPSVR SR č. 232/2018 Z. z. sa s účinnosťou od 1. januára 2019 upravila suma prídavku na dieťa z 23,68 eur na 24,34 eur.

Tabuľka 3.17 Prídavok na dieťa

Rok	Priemerný mesačný počet poberateľov prídavku na dieťa	Priemerný mesačný počet nezaopatrených detí
2018	649 300	1 084 156
2019	652 176	1 090 534

Zdroj: RSD MIS, vrátane prídavkov vyplácaných do cudziny

V roku 2019 bol priemerný mesačný počet poberateľov prídavku na dieťa 652 176 poberateľov na 1 090 534 nezaopatrených detí. Priemerný mesačný počet poberateľov medziročne vzrástol o 2 876 a priemerný mesačný počet nezaopatrených detí medziročne vzrástol o 6 378 detí. Priemerný mesačný počet poberateľov v relatívnom vyjadrení vzrástol medziročne o 0,44 %, priemerný mesačný počet detí medziročne vzrástol o 0,96 %. V roku 2019 zaznamenávame zastavenie dlhodobého poklesu a priemerný počet detí sa dostal na úroveň rokov 2015 a 2016, pokles bol dlhodobý (v roku 2017 sa však jeho tempo spomalilo) a bol spôsobený demografickým vývojom na Slovensku a štruktúrou rodín.

³⁷ Okrem systému štátnych sociálnych dávok podporuje štát rodiny aj inou formou, napr. formou **materského** (dávka nemocenského poistenia), **daňového bonusu** (v kompetencii daňových úradov) a **materskej a rodičovskej dovolenky**.

Suma vyplatená na prídavok na dieťa a príplatok k prídavku na dieťa v roku 2019 predstavovala 328 016 860 eur, čo predstavuje oproti roku 2018 nárast o 14 944 934. Eur, t.j. o 4,8%.³⁸

Najvyšší počet poberateľov je už tradične dosahovaný v Prešovskom, Košickom a Žilinskom kraji (čo súvisí aj s celkovým počtom obyvateľov jednotlivých krajov), rovnako tak aj počet detí a nadväzne aj najvyššie čerpané finančné prostriedky. V týchto troch krajoch pripadá priemerne na jedného žiadateľa najvyšší počet detí, kým v Trenčianskom a Trnavskom kraji najnižší. Najpočetnejšou skupinou už tradične boli poberatelia, ktorým sa poskytoval prídavok na jedno nezaopatrené dieťa a ktorí tvorili viac než 50 % z celového počtu poberateľov. Celkovo sa štruktúra poberateľov medziročne zmenila len veľmi mierne, a to v neprospech poberateľov s jedným dieťaťom.

Tabuľka 3.18 Poberatelia, ktorým sa poskytoval prídavok na dieťa podľa počtu detí

rok/počet	2018	2019
na jedno dieťa	329 212	329 213
	50,70 %	50,48 %
na dve deti	244 486	246 903
	37,65 %	37,86 %
na tri deti	55 271	55 790
	8,51 %	8,55 %
na štyri a viac detí	20 849	20 878
	3,21 %	3,20 %

Zdroj: RSD MIS

3.3.2 Príplatok k prídavku na dieťa

Zákon č. 532/2007 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 600/2003 Z. z. o prídavku na dieťa a o zmene a doplnení zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení a o zmene a doplnení zákona č. 599/2003 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, s účinnosťou od 1. 1. 2008 zaviedol do praxe príplatok k prídavku na dieťa, priznaný rodičom, ktorí poberajú starobný dôchodok, predčasný starobný dôchodok, invalidný dôchodok pri percentuálnom poklese schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 70 % alebo výsluhový dôchodok po dovŕšení veku na nárok na starobný dôchodok, peňažný príspevok na opatrovanie, ak nevykonávajú zárobkovú činnosť a nebol im priznaný daňový bonus.

Za oprávnenú osobu na uplatnenie nároku na príplatok k prídavku na dieťa sa považuje rodič dieťaťa alebo osoba, ktorej bolo nezaopatrené dieťa zverené do náhradnej starostlivosti.

Zákon ustanovuje, že príplatok k prídavku na dieťa je možné oprávnenej osobe poskytnúť len v prípade, ak sa na nezaopatrené dieťa, na ktoré sa oprávnenej osobe poskytuje prídavok na dieťa, neprizná daňový bonus podľa § 33 zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov.

Opatrením MPSVR SR č. 232/2018 Z. z. sa s účinnosťou od 1. januára 2019 upravila suma príplatku k prídavku na dieťa zo sumy 11,10 eur na sumu 11,41 eur.

Priemerný mesačný počet poberateľov príplatku k prídavku na dieťa bol 1 682, čo je oproti roku 2018 pokles priemerne mesačne o 200 poberateľov (t.j. o 10,63 %). Priemerný mesačný počet detí, na ktoré bol poberaný príplatok, sa medziročne znížil o 237 detí na 2 245 (t.j. o 9,55 %).

3.3.3 Rodičovský príspevok

Rodičovský príspevok je štátna sociálna dávka, ktorou štát prispieva oprávnenej osobe na zabezpečenie riadnej starostlivosti o dieťa do troch rokov veku alebo do šesť rokov veku, ak má dieťa dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav. Oprávnenou osobou je rodič dieťaťa, ale aj manžel rodiča dieťaťa, ak majú spoločnú domácnosť, alebo iná fyzická osoba, ktorej bolo dieťa rozhodnutím súdu zverené do starostlivosti (tejto osobe príspevok patrí tri roky od právoplatnosti rozhodnutia súdu, maximálne do šiestich rokov veku dieťaťa).

Na rodičovský príspevok má nárok oprávnená osoba, ak zabezpečuje riadnu starostlivosť o dieťa (osobne alebo inou plnoletou fyzickou alebo právnickou osobou), teda rodičom je umožnené v období poberania

³⁸ údaje z Návrhu záverečného účtu kapitoly 22 - Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR

rodičovského príspevku vykonávať zárobkovú činnosť akoukoľvek formou, pričom výška príjmu z tejto činnosti ani doba vykonávania práce neovplyvňuje nárok na rodičovský príspevok ani jeho výšku. Rodičia v čase vykonávania zárobkovej činnosti môžu zabezpečiť starostlivosť o svoje dieťa buď druhým rodičom, starým rodičom alebo inou plnoletou fyzickou osobou alebo umiestnením dieťaťa v zariadení súkromnom, cirkevnom či štátnom, vrátane materských škôl.

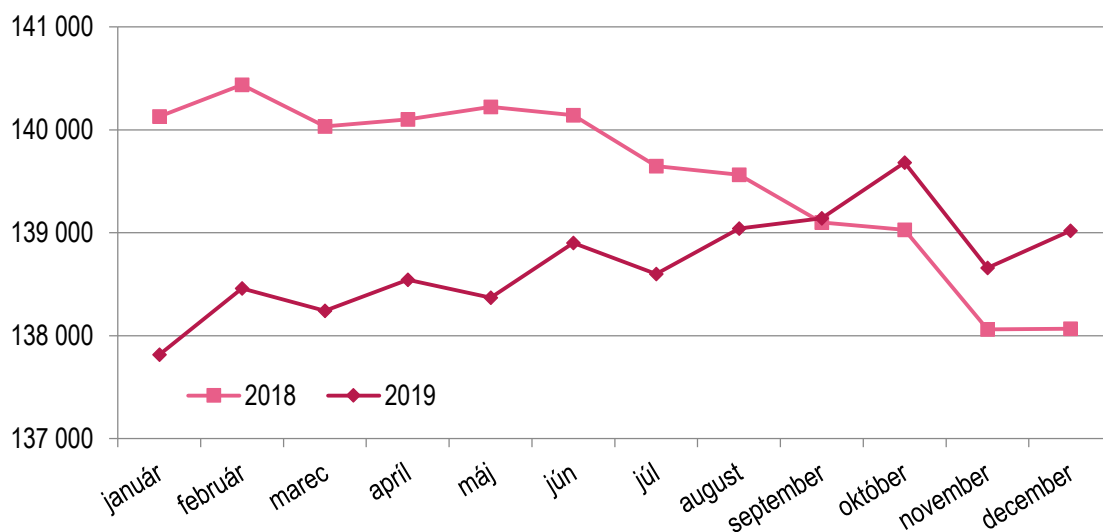
Opatrením MPSVR SR č. 231/2018 Z. z. sa s účinnosťou od 1. januára 2019 upravila suma rodičovského príspevku zo sumy 214,70 eur na 220,70 eur.

V prípade, ak sa rodičom narodí súčasne dve a viac detí, rodičovský príspevok sa zvyšuje o 25 % na každé ďalšie dieťa, ktoré sa narodilo súčasne.

Ak staršie dieťa v starostlivosti rodiča zanedbáva plnenie povinnej školskej dochádzky, t. j. v mesiaci vymešká viac ako 15 neospravedlnených vyučovacích hodín najmenej tri po sebe nasledujúce kalendárne mesiace, suma rodičovského príspevku sa znižuje na 50 %. Znížený rodičovský príspevok sa vypláca rodičovi počas troch kalendárnych mesiacov.

Vývoj počtu poberateľov rodičovského príspevku v SR v priebehu rokov 2018 a 2019 uvádza nasledujúci graf.

Graf 3.2 Počet poberateľov rodičovského príspevku

Zdroj: RSD MIS

V roku 2019 bol rodičovský príspevok poskytnutý priemerne 138 706 poberateľom mesačne, čo je oproti roku 2018 pokles v priemernom mesačnom počte o 839 poberateľov.

V roku 2019 bol priemerný mesačný počet poberateľov rodičovského príspevku s dieťaťom, ktoré má dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav, cca 8 864.

Muži tvorili v roku 2019 priemerne 2,6 % všetkých poberateľov (3 830 poberateľov) a ich podiel sa mierne zvýšil.

V roku 2019 bolo na rodičovský príspevok vyplatených spolu 377 345 864 eur (medziročný nárast o 8 657 676 eur, t.j. o 2,4 %).³⁹

3.3.4 Príspevok na starostlivosť o dieťa

Poskytovaním príspevku na starostlivosť o dieťa štát prispieva rodičovi alebo fyzickej osobe, ktorej je dieťa zverené do starostlivosti, na úhradu výdavkov vynaložených na starostlivosť o dieťa.

Príspevok na starostlivosť o dieťa sa poskytuje podľa zákona č. 561/2008 Z. z. o príspevku na starostlivosť o dieťa a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov do troch rokov veku dieťaťa alebo do šiestich rokov veku dieťaťa s dlhodobou nepriaznivým zdravotným stavom, ak je v čase výkonu pracovnej

³⁹ údaje z Návrhu záverečného účtu kapitoly 22 - Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR

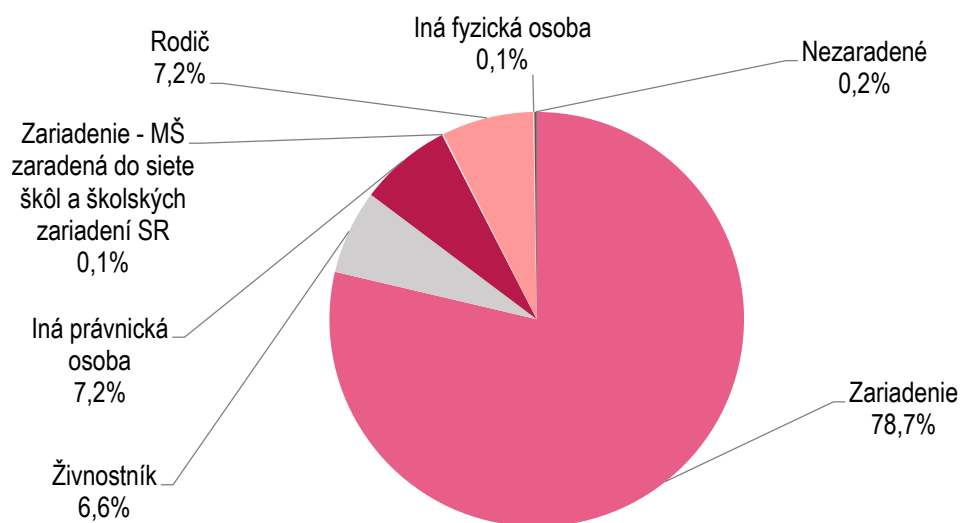
činnosti alebo počas denného štúdia zabezpečená starostlivosť o dieťa inou fyzickou osobou alebo právnickou osobou, napr. umiestnením dieťaťa v zariadení (detské jasle, materská škola).

Mesačná výška príspevku sa líši podľa typu poskytovateľa starostlivosti

- maximálne je 280 eur, ak starostlivosť zabezpečuje napr. súkromné zariadenie, fyzická osoba na základe živnosti, občianske združenie a iné,
- maximálne 80 eur, ak starostlivosť o dieťa zabezpečuje materská škola zaradená do siete škôl a školských zariadení Slovenskej republiky zriadená obcou alebo orgánom miestnej štátnej správy
- 41,10 eura mesačne, ak starostlivosť o dieťa zabezpečuje fyzická osoba bez živnostenského oprávnenia (napr. príbuzný rodiča dieťaťa).

Výšku príspevku na starostlivosť o dieťa môže vláda SR upraviť k 1. januáru kalendárneho roka nariadením. Rozdelenie poberateľov podľa jednotlivých typov poskytovateľov starostlivosti uvádza graf 3.3.

Graf 3.3 Prehľad počtu poberateľov príspevku na starostlivosť o dieťa podľa poskytovateľa starostlivosti

Zdroj: RSD MIS

V roku 2019 bol príspevok na starostlivosť o dieťa poskytnutý priemerne mesačne 3 325 poberateľom (pokles priemerne o 140 poberateľov mesačne oproti roku 2018) na 3 417 detí (pokles priemerne o 160 detí mesačne oproti roku 2018) a spolu naň bolo vyplatených 11 201 650 eur (nárast v čerpaní o 4,17 %).

Priemerný mesačný počet poberateľov príspevku na starostlivosť o dieťa, ktorí majú dieťa s dlhodobou nepriaznivým zdravotným stavom v roku 2019, bol 71 poberateľov.

Vzhľadom na to, že príspevok na starostlivosť o dieťa je viazaný na zárobkovú činnosť rodiča, v jeho využívaní pretrvávajú značné regionálne rozdiely.

Tabuľka 3.19 Okresy, v ktorých sa príspevok na starostlivosť o dieťa využíval najviac a najmenej

Okres	Priemerný mesačný počet poberateľov v roku 2019
Poltár	1
Detva	1
Revúca	1
Senec	170
Bratislava V	202
Bratislava II	206

Zdroj: RSD MIS

3.3.5 Príspevok pri narodení dieťaťa

Príspevok pri narodení dieťaťa je *jednorazová* dávka štátnej sociálnej podpory, legislatívne upravená zákonom č. 383/2013 Z. z. o príspevku pri narodení dieťaťa a príspevku na viac súčasne narodených detí v znení neskorších predpisov, účinným od 1.1.2014. Dávkou štát prispieva rodičom na pokrytie výdavkov spojených so zabezpečením nevyhnutných potrieb novorodenca.

Výška príspevku závisí od poradia pôrodu – pri prvom až treťom pôrode sa vypláca suma 829,86 eura a pri štvrtom a ďalšom 151,37 eura. Ak sa súčasne narodili dve deti alebo sa súčasne narodilo viac detí a najmenej dve z nich sa dožili 28 dní, suma príspevku sa pri narodení dieťaťa zvyšuje o 75,69 eura na každé dieťa, ktoré sa dožilo najmenej 28 dní.

Žiadateľom o príspevok je matka, ktorá dieťa porodila; v zákonom ustanovených prípadoch otec dieťaťa. Medzi podmienky nároku okrem narodenia dieťaťa patria medzi inými aj súčasne splnený trvalý pobyt a bydlisko žiadateľa na území SR, absolvovanie pravidelných mesačných preventívnych lekárskeho prehliadok od štvrtého mesiaca tehotenstva do pôrodu a uzatvorenie dohody o poskytovaní všeobecnej ambulantnej starostlivosti pre dieťa.

Tabuľka 3.20 Príspevok pri narodení dieťaťa v roku 2018 a 2019

Rok	Počet poberateľov príspevku pri narodení dieťaťa		Počet poberateľov zvýšeného príspevku
	spolu	z toho vo vyššej sume	
2018	54 710	51 683	678
2019	53 958	50 994	622

Zdroj: RSD MIS

V roku 2019 bol príspevok pri narodení dieťaťa poskytnutý 53 958 poberateľom na 54 645 detí (z toho vo vyššej sume 50 994 poberateľom na 51 620 detí), čo je o 752 poberateľov a 819 detí menej ako v roku 2018. Finančné prostriedky vyplatené na príspevok pri narodení dieťaťa a zvýšený príspevok pri narodení dieťaťa dosiahli sumu 43 396 621 eur, čo je o 614 585 eur menej ako v roku 2018 (pokles o 1,40 %)⁴⁰.

3.3.6 Príspevok na viac súčasne narodených detí

Príspevok rodičom, ktorým sa súčasne narodili tri deti alebo viac detí alebo ktorým sa v priebehu dvoch rokov opakovane narodili dvojčatá, je *dávka štátnej sociálnej podpory*, ktorou štát prispieva raz za rok rodičom alebo oprávneným osobám na zvýšené výdavky spojené so starostlivosťou o súčasne narodené 3 deti alebo viac detí alebo o opakovane narodené dvojčatá alebo viac detí súčasne v priebehu dvoch rokov.

Zákomom č. 383/2013 Z. z. o príspevku pri narodení dieťaťa a príspevku na viac súčasne narodených detí a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov sa s účinnosťou od 1. januára 2014 upravila suma príspevku bez ohľadu na vek detí, a to na výšku 110,36 eura na každé dieťa. Najmenej tri z detí však musia byť vo veku najviac 15 rokov, pritom sa sleduje veková hranica detí, ktoré sa narodili prvé v poradí.

V roku 2019 príspevok poberalo 107 poberateľov na 333 detí (medziročne počet poberateľov klesol o 14 a počet detí o 44). Spolu bolo na príspevok vynaložených 41 606 eur.

3.3.7 Príspevok na pohreb

Príspevok na pohreb je s účinnosťou od 1. januára 1999 *jednorazová* dávka štátnej sociálnej podpory, legislatívne upravená zákonom č. 238/1998 Z. z. o príspevku na pohreb v znení neskorších predpisov. Uvedenou dávkou štát finančne prispieva fyzickej osobe, ktorá zabezpečila pohreb na úhradu výdavkov spojených so zabezpečením pohrebu zomrelého.

V roku 2019 ostala výška príspevku na pohreb nezmenená, a to 79,67 eura. Príspevok bol v roku 2019 vyplatený spolu za 50 574 zosnulých, čo je o 392 zosnulých menej ako v roku 2018.

⁴⁰ údaje o finančných prostriedkoch sú z Návrhu záverečného účtu kapitoly 22 - Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR

Finančné prostriedky vyplatené na tento príspevok dosiahli sumu 4 037 693 eur (medziročný pokles o 32 067 eur, t.j. 0,79 %)⁴¹. Počet poberateľov príspevku je ovplyvnený len demografickým ukazovateľom – úmrtnosťou obyvateľov, ktorí majú na území Slovenskej republiky trvalý alebo prechodný pobyt.

⁴¹ údaje z Návrhu záverečného účtu kapitoly 22 - Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR

3.4 Sociálna pomoc

Nasledujúca kapitola obsahuje prehľad o poskytovaní sociálnej pomoci prostredníctvom pomoci v hmotnej núdzi, sociálno-právnej ochrany a sociálnej kurately, kompenzácií sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia, sociálnych služieb a pod., ako aj výdavkov vynaložených na ich zabezpečenie v rámci rozpočtovej kapitoly MPSVR SR. (viď príloha ku kapitole 3, tabuľka 40).

Vplyv na vývoj situácie v rámci systému sociálnej pomoci, pozostávajúci z vyššie uvedených oblastí, ale aj štátnych sociálnych dávok, má aj úprava *súm životného minima* v zmysle zákona č. 601/2003 Z. z. o životnom minime a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Vzhľadom na vývoj indexov, ktorými sa upravujú sumy životného minima, bol systém valorizácie súm životného minima s účinnosťou od 1. júla 2014 nastavený tak, aby nedošlo k zníženiu životnej úrovne obyvateľstva, predovšetkým poberateľov jednotlivých dávok v rámci sociálnej pomoci, ako aj štátnych sociálnych dávok či iných systémových opatrení dotýkajúcich sa širokej skupiny obyvateľstva.

K 1. júlu 2019 ministerstvo na základe údajov Štatistického úradu Slovenskej republiky, t. j. koeficientu rastu životných nákladov nízkopríjmových domácností, zvýšilo sumy životného minima pre prvú plnoletú fyzickú osobu na 210,20 eura mesačne, pre druhú plnoletú fyzickú osobu na 146,64 eura a pre nezaopatrené dieťa alebo zaopatrené neplnoleté dieťa na 95,96 eura⁴².

3.4.1 Pomoc v hmotnej núdzi

S účinnosťou od 1. januára 2014 sa pomoc v hmotnej núdzi upravuje zákonom č. 417/2013 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Zákon vychádza z filozofie motivácie a aktívnej účasti členov domácností na riešení svojej nepriaznivej sociálnej situácie. Cieľom zákona je zabezpečiť adrešnosť, zásluhovosť, ako aj ochranu tých, ktorí si vlastným pričinením nemôžu alebo nevedia zabezpečiť alebo zvýšiť príjem vlastnou prácou, pričom sa vychádza z ústavnej garancie zabezpečenia základných životných podmienok. Paralelným cieľom je aj motivovať dlhodobo nezamestnané osoby, ktorým sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi, uplatniť sa na trhu práce, resp. zamestnať sa aj za nižšiu mzdu. Predmetom zákona je poskytovanie pomoci v hmotnej núdzi, osobitného príspevku a jednorazovej dávky.

Pomoc v hmotnej núdzi je *dávka v hmotnej núdzi* (stanovená na šiestich úrovniach), *ochranný príspevok*, *aktivačný príspevok*, *príspevok na nezaopatrené dieťa* a *príspevok na bývanie*. Výška dávky pomoci v hmotnej núdzi sa určí ako rozdiel medzi sumou nárokov a príjmov jednotlivých členov domácností a poskytuje sa v jednej sume, pričom podmienky poskytovania sú taxatívne vymedzené v citovanom zákone o pomoci v hmotnej núdzi.

S účinnosťou od 1. mája 2017 sa upravila podmienka započítavania príjmu u členov domácností, ktorým sa poskytuje osobitný príspevok, a to zo 75 % na 50 % z ich príjmu z pracovného pomeru alebo obdobného pracovného vzťahu. Cieľom bolo zvýšiť motiváciu osôb, ktoré sú dlhodobo nezamestnané alebo dlhodobo neaktívne v systéme pomoci v hmotnej núdzi, aby riešili svoju nepriaznivú situáciu uplatnením sa na trhu práce, a to zamestnaním sa. V tomto prípade išlo o posilnenie existujúceho nástroja, ktorým je poskytovanie osobitného príspevku po dobu dvanástich mesiacov, a to zvýšením pomoci v hmotnej núdzi v prípade tejto skupiny domácností. Týka sa to najmä rodín s deťmi, ktoré napriek tomu, že aspoň jeden z jej členov sa zamestná, zostávajú v systéme pomoci v hmotnej núdzi. Ide o pozitívny vplyv na príjmovú situáciu týchto rodín, ako aj zníženie rizika chudoby.

S účinnosťou od 1. apríla 2019 sa upravili v systéme pomoci v hmotnej núdzi sumy pomoci v hmotnej núdzi (dávky v hmotnej núdzi, aktivačného príspevku, ochranného príspevku a príspevku na nezaopatrené dieťa) s prihliadnutím na skutočnosť, že k ich úprave, resp. zvýšeniu nedošlo už niekoľko rokov a s prihliadnutím na možnosti štátneho rozpočtu, a to o 5%. Podporili sa tiež motivačné opatrenia na lepšie uplatnenie sa na trhu práce zvýšením sumy aktivačného príspevku v prípade príjmu z práce na úrovni minimálnej mzdy na 132,40 eur a predĺžením doby poberania osobitného príspevku na 18 mesiacov, na sumu 126,14 eur po dobu 12 mesiacov a na sumu 63,07 eur po dobu 6 mesiacov. Zlepšili sa aj podmienky aplikačnej a interpretačnej praxe pri poskytovaní pomoci v hmotnej núdzi. Okrem uvedeného sa do systému pomoci v hmotnej núdzi v záujme zachovania reálnej hodnoty súm pomoci v hmotnej núdzi zaviedol pravidelný valorizačný mechanizmus, ktorým sa upravujú sumy pomoci v hmotnej núdzi vždy k 1. januáru kalendárneho roku na základe úpravy súm životného minima

⁴² Podľa údajov Štatistického úradu Slovenskej republiky bol koeficient rastu životných nákladov nízkopríjmových domácností za rozhodujúce obdobie (v tomto prípade apríl 2019/apríl 2018) 1,025

k 1. júlu predchádzajúceho kalendárneho roka.

Sumy pomoci v hmotnej núdzi a osobitného príspevku platné v roku 2019 (od 1. apríla 2019)

DÁVKA V HMOTNEJ NÚDZI:	
- jednotlivec	64,70 €
- jednotlivec s dieťaťom alebo najviac so štyrmi deťmi	123,10 €
- jednotlivec s viac ako štyrmi deťmi	179,80 €
- dvojica bez detí	112,50 €
- dvojica s dieťaťom alebo najviac so štyrmi deťmi	168,40 €
- dvojica s viac ako štyrmi deťmi	226,90 €
PRÍSPEVKY K DÁVKE V HMOTNEJ NÚDZI	
OCHRANNÝ PRÍSPEVOK:	
- pre člena domácnosti podľa § 7 ods. 2 písm. a) až c), f) až h)	66,20 €
- pre člena domácnosti podľa § 7 ods. 2 písm. e) a j) (nepriaznivý zdravotný stav a tehotná žena od začiatku ôsmeho týždňa pred očakávaným dňom pôrodu)	36,40
- pre člena domácnosti, ktorým je tehotná žena (od začiatku štvrtého mesiaca tehotenstva)	14,20 €
- pre člena domácnosti, ktorým je rodič dieťaťa do jedného roku veku	14,20 €
AKTIVAČNÝ PRÍSPEVOK	
- pre člena domácnosti podľa § 12 ods. 3 písm. a) – príjem zo závislej činnosti najmenej vo výške mesačnej minimálnej mzdy	132,40 €
- pre člena domácnosti podľa § 12 ods. 3 písm. b) až d)	66,20
PRÍSPEVOK NA NEZAOPATRENÉ DIEŤA	18,10 €
PRÍSPEVOK NA BÝVANIE	
- jednočlenná domácnosť	55,80 €
- viacčlenná domácnosť	89,20 €
OSOBITNÝ PRÍSPEVOK	
- prvých 12 kalendárnych mesiacov	126,14 €
- ďalších 6 kalendárnych mesiacov	63,07 €

Zdroj: MPSVR SR

V roku 2019 bolo priemerne mesačne evidovaných 63 244 príjemcov pomoci v hmotnej núdzi, čo v porovnaní s rokom 2018 predstavuje pokles o 12,2 %, v absolútnom vyjadrení išlo priemerne mesačne o 8 781 príjemcov. Na základe administratívnych údajov boli na pomoc v hmotnej núdzi v roku 2019 poskytnuté finančné prostriedky vo výške 112 141 408 eur⁴³. V porovnaní s rokom 2018 bol zaznamenaný pokles finančných prostriedkov o 14 109 741 eur, t. j. o 11 %. **Priemerná mesačná výška** pomoci v hmotnej núdzi v roku 2019 dosiahla výšku **138,33 eura**, čo v porovnaní s rokom 2018 predstavuje nárast o 4,14 eura. Významný vplyv na vývoj počtu príjemcov pomoci v hmotnej núdzi, ako aj na čerpanie finančných prostriedkov, má predovšetkým zdôrazňovanie princípov, ako je adresnosť, zásluhovosť, ochrana a aktívna participácia dotknutých osôb na riešení svojej nepriaznivej sociálnej situácie. Taktiež vývoj počtu príjemcov v hmotnej núdzi, ako aj zvýšenie priemernej výšky pomoci v hmotnej núdzi významne ovplyvnili legislatívne zmeny v systéme pomoci v hmotnej núdzi účinné od 1. apríla 2019.

V roku 2019 bolo v systéme pomoci v hmotnej núdzi priemerne mesačne evidovaných 36 986 príjemcov pomoci v hmotnej núdzi, ktorí boli súčasne v evidencii uchádzačov o zamestnanie, čo tvorilo 58,5 % z celkového počtu príjemcov pomoci v hmotnej núdzi. V porovnaní s rokom 2018 bol zaznamenaný pokles v priemernom mesačnom počte príjemcov v danej skupine o 7 053 príjemcov (pokles o 16,0 %). V roku 2019 bolo v systéme pomoci v hmotnej núdzi 142 888 spoločne posudzovaných členov domácností, ich počet sa oproti roku 2018 znížil o 17 323 osôb, t. j. o 10,8%

⁴³ údaj z Návrhu záverečného účtu kapitoly MPSVR SR

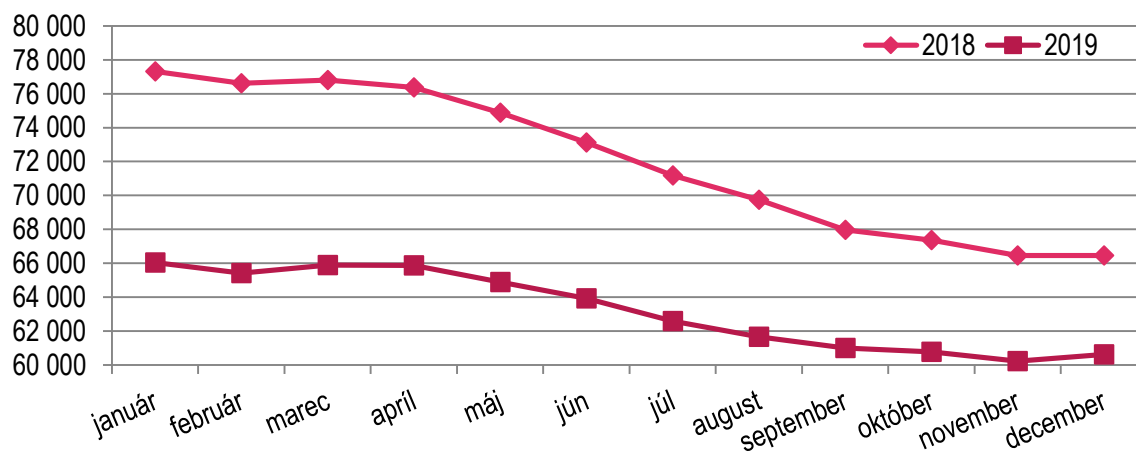
Tabuľka 3.21 Priemerný mesačný počet príjemcov pomoci v hmotnej núdzi, ročné čerpanie finančných prostriedkov v rokoch 2018 – 2019

	2018	2019
Počet poberateľov celkom	72 024	63 244
z toho UoZ	44 040	36 986
Počet spoločne posudzovaných členov domácnosti	160 212	142 888
z toho UoZ	59 002	49 487
Poskytnuté finančné prostriedky celkom v eur	126 251 149	112 141 408
Priemerná výška dávky a príspevkov k dávke v eur	134,19	138,33

Zdroj: RSD MIS, finančné prostriedky podľa Návrhu záverečného účtu kapitoly MPSVR SR, priemerná výška dávky vypočítaná z vynaložených finančných prostriedkov vyplatených v štandardnom nároku

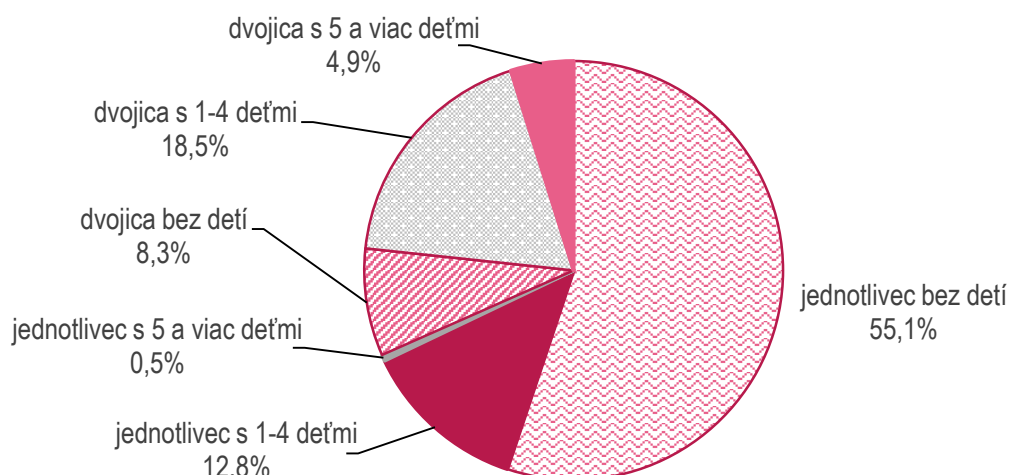
Z nižšie uvedeného grafického znázornenia je zrejmé, že vývoj počtu príjemcov pomoci v hmotnej núdzi v priebehu roka 2019 mal klesajúci trend, vid' graf 3.4 a premietol sa vo všetkých skupinách príjemcov. Mierne sa zmenil aj podiel jednotlivých skupín v rámci systému, a to u jednotlivcov, dvojíc bez detí a dvojíc s piatimi a viac deťmi.

Graf 3.4 Vývoj počtu príjemcov pomoci v hmotnej núdzi v priebehu rokov 2018 a 2019

Zdroj: RSD MIS

Graf 3.5 Percentuálne zastúpenie jednotlivých skupín príjemcov pomoci v hmotnej núdzi v roku 2019

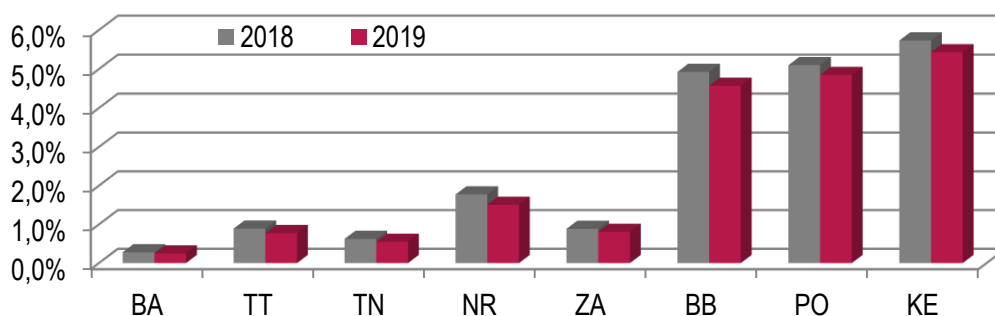

Zdroj: RSD MIS

Pri porovnaní štruktúry príjemcov pomoci v hmotnej núdzi medzi rokom 2018 a 2019 bol zaznamenaný pokles počtu príjemcov u všetkých skupín domácností. V prípade jednotlivých skupín bol pokles u jednotlivcov bez detí o 13,1 %, u jednotlivcov s jedným až štyrmi deťmi o 11,3 %, u jednotlivcov s päť a viac deťmi iba o 0,6 %, u dvojíc bez detí o 13,3 %, u dvojíc s jedným až štyrmi deťmi o 10,6 %, u dvojíc s päť a viac deťmi o 8,9 %. Podiel jednotlivých skupín v rámci celkového počtu príjemcov pomoci v hmotnej núdzi bol bez výrazných zmien.

V roku 2019 bolo v systéme pomoci v hmotnej núdzi priemerne mesačne spoločne posudzovaných 142 888 členov domácností, čo predstavovalo 2,6 %-ný podiel na celkovom počte obyvateľov Slovenska. Oproti roku 2018 poklesol počet členov domácností o 10,8 %, t. j. o 17 323 osôb. Zároveň v porovnaní s rokom 2018 došlo k miernemu zníženiu podielu celkového počtu členov domácností v systéme pomoci v hmotnej núdzi na celkovom počte obyvateľov o 0,3 p. b..

Graf 3.6 Podiel členov domácností v systéme pomoci v hmotnej núdzi z počtu obyvateľov v % v jednotlivých regiónoch (ku koncu roka)

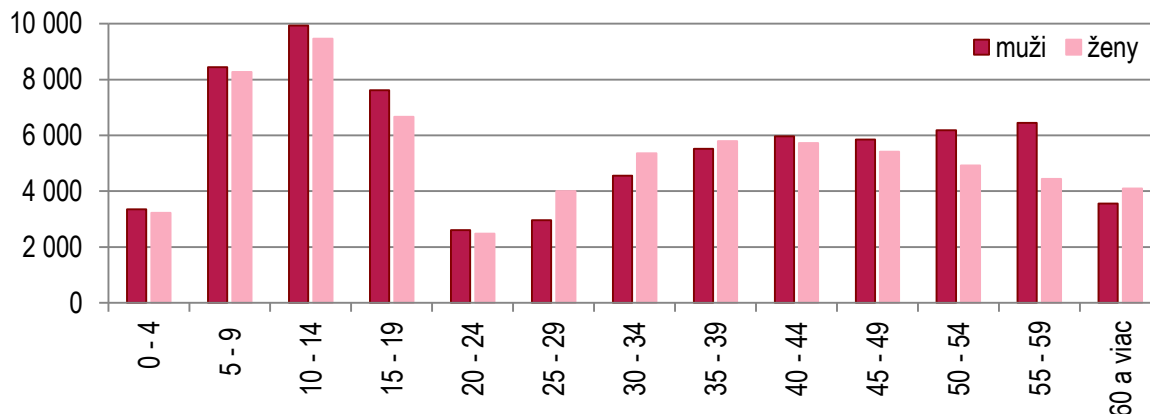
Zdroj: RSD MIS a ŠÚ SR

Najvyšší podiel členov domácností v systéme pomoci v hmotnej núdzi za sledované obdobie (ku koncu roka) bol v Košickom kraji, v Prešovskom kraji a v Banskobystrickom kraji. Najnižší podiel vykazoval Bratislavský kraj. Toto regionálne rozdelenie pretrváva dlhodobo.

Z celkového počtu členov domácností v systéme pomoci v hmotnej núdzi, t. j. spoločne posudzovaných osôb, bolo 51,1 % mužov a 48,9 % žien. V porovnaní s rokom 2018 nedošlo k zmene pomeru žien a mužov. Nasledujúci graf znázorňuje štruktúru členov domácností v systéme pomoci v hmotnej núdzi podľa veku a pohlavia. V jednotlivých vekových skupinách je vyšší podiel mužov ako žien, až na vekové skupiny 25 – 29 rokov (žien je o 35,3 % viac), 30 – 34 rokov (žien je o 17,7 % viac), 35 – 39 rokov (žien je o 4,9 % viac) a 60 a viac rokov. Počet žien v poslednej menovanej vekovej skupine je vyšší oproti počtu mužov o 15,1 %. Medziročne došlo k zlepšeniu situácie (v roku 2018 bol podiel žien v tejto vekovej skupine vyšší o 21,4 %), najmä zásluhou valorizácie dôchodkov

o pevnú sumu. Takýto stav však pretrváva už od roku 2006 a okrem demografického vývoja je ovplyvnený aj nižšími dôchodkami u žien, ktoré vyplývajú z nižších predchádzajúcich príjmov počas pracovnej kariéry. Táto veková skupina žije predovšetkým v domácnostiach jednotlivcov bez detí (69 % osôb v systéme pomoci v hmotnej núdzi v tejto vekovej kategórii), pričom ženy predstavujú 61,6 % z tejto podskupiny. Oproti predchádzajúcemu roku poklesol podiel žien v danej vekovej skupine o 2,3 %. Zastúpenie predmetnej cieľovej skupiny v rámci celkového počtu osôb v hmotnej núdzi predstavuje 5,4 %, medziročne došlo k jeho nárastu o 0,2 p. b..

Graf 3.7 Členovia domácností v systéme pomoci v hmotnej núdzi v členení podľa veku a pohlavia v roku 2019

Zdroj: RSD MIS

Na základe účelu a obsahu pomoci v hmotnej núdzi, ktorá pozostáva z *dávky v hmotnej núdzi* (na šiestich úrovniach), *ochranného príspevku* (na troch úrovniach), *aktivačného príspevku* (na dvoch úrovniach s účinnosťou od 1. apríla 2019), *príspevku na nezaopatrované dieťa* a *príspevku na bývanie* (na dvoch úrovniach) bola situácia vo vývoji počtu príjemcov nasledujúca:

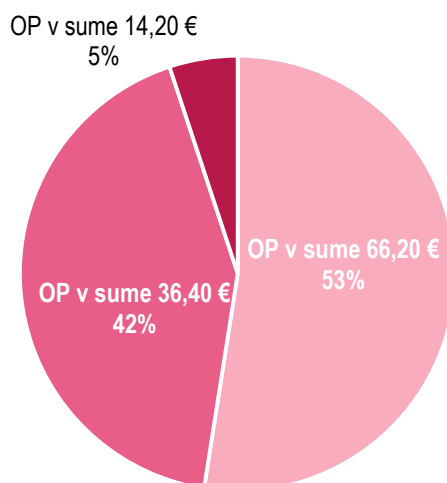
Ochranný príspevok je určený na zabezpečenie osobitných výdavkov členov domácností, ktorí nemajú možnosť zabezpečiť si príjem alebo zvýšiť si príjem vlastnou prácou. Poskytuje sa na základe zákonom stanovených podmienok, a to v sume

- 66,20 eura mesačne, ak ide o člena domácnosti, ktorý má vek potrebný na starobný dôchodok, je poberateľom predčasného starobného dôchodku, má invaliditu z titulu poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 70 %, je osamelý rodič starajúci sa o dieťa do 31 týždňov veku, osobne sa stará o fyzickú osobu s ťažkým zdravotným postihnutím, zúčastňuje sa na resocializačných programoch v resocializačnom stredisku pobytovou formou, atď.,
- 36,40 eura mesačne, ak má nepriaznivý zdravotný stav, za ktorý sa považuje choroba, úraz alebo karanténne opatrenie, trvajúce viac ako 30 po sebe nasledujúcich dní, ak ide o tehotnú ženu od začiatku ôsmeho týždňa pred očakávaným dňom pôrodu,
- 14,20 eura mesačne, ak ide o tehotnú ženu od začiatku štvrtého mesiaca tehotenstva alebo rodiča dieťaťa do 1 roka jeho veku.

V roku 2019 bolo členom domácností priznaných priemerne mesačne 12 269 nárokov na ochranný príspevok, z toho s nárokom na sumu 66,20 eura v 6 546 prípadoch, s nárokom na sumu 36,40 eura v 5 246 prípadoch a s nárokom na sumu 14,20 eura v 633 prípadoch, z toho v 251 prípadoch rodičom starajúcim sa o dieťa do 1 roka veku a v 382 prípadoch tehotným ženám. V grafe 3.8 je zachytený podiel ochranných príspevkov z hľadiska ich výšky na celkovom počte ochranných príspevkov.

V porovnaní s rokom 2018, pri porovnaní celkového počtu priznaných nárokov na ochranný príspevok, došlo k ich poklesu o 12,4 %.

**Graf 3.8 Rozdelenie priznaných ochranných príspevkov podľa výšky nároku
(priemer za rok 2019)**

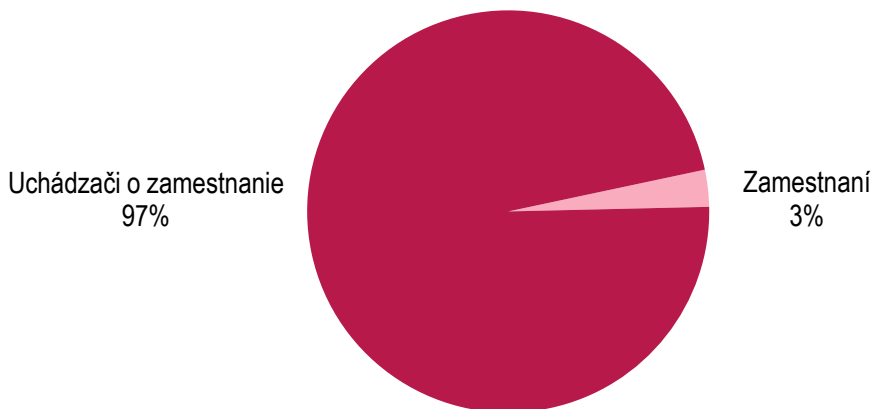
Zdroj: RSD MIS

Aktivačný príspevok je určený na podporu získania, udržania, prehĺbenia alebo zvýšenia vedomostí, odborných zručností, praktických skúseností a pracovných návykov za účelom zvýšenia pracovného uplatnenia na trhu práce. Nárok na aktivačný príspevok má každý člen domácnosti, ak je zamestnaný, vedený ako uchádzač o zamestnanie alebo je mu vyplácaný rodičovský príspevok. V prípade uchádzačov o zamestnanie dôvody priznania nároku na aktivačný príspevok sú: zvyšovanie kvalifikácie, zúčastňovanie sa na vzdelávaní a príprave pre trh práce alebo vykonávanie menších obecných služieb. S účinnosťou od 1. apríla 2019 sa zvýšila suma aktivačného príspevku na sumu 132,40 eur pre člena domácnosti, ktorý má príjem zo závislej činnosti najmenej vo výške mesačnej minimálnej mzdy. Týmto sa nastavili dve úrovne aktivačného príspevku. Nižšia suma aktivačného príspevku je v prípade, že členom domácnosti je uchádzač o zamestnanie, ktorému sa vypláca rodičovský príspevok, ak študuje na strednej škole alebo na vysokej škole, ktorý vykonáva dobrovoľnú vojenskú prípravu.

V roku 2019 bol nárok na aktivačný príspevok priznaný v priemere mesačne 26 226 členom domácností, z toho s nárokom na sumu 132,40 eur v prípade 778 členov domácností s príjmom zo závislej činnosti minimálne na úrovni minimálnej mzdy, s nárokom na sumu 66,20 eur v prípade 25 439 členov - uchádzačov o zamestnanie a 10 členov - študentov na rodičovskom príspevku. Z celkového počtu uchádzačov o zamestnanie, ktorým bol priznaný nárok na aktivačný príspevok, bolo 21 331 členov domácností vykonávajúcich menšie obecné služby alebo menšie služby pre samosprávny kraj, čo predstavuje 81,3 % z celkového počtu priznaných nárokov na aktivačný príspevok. Zmena účinná od 1. apríla 2019 sa prejavila v mesačnom raste nároku na aktivačný príspevok pre člena domácnosti, ktorý má príjem zo závislej činnosti najmenej na úrovni mesačnej minimálnej mzdy. V decembri 2019 išlo o 1 023 prípadov. Vývoj je možné sledovať v grafe 3.9.

V porovnaní s rokom 2018 bol zaznamenaný medziročne pokles počtu priznaných nárokov na aktivačný príspevok o 19,4 %. Z pohľadu aktivácie osôb v systéme pomoci v hmotnej núdzi je z celkového priemerného mesačného počtu osôb, ktoré sú zároveň uchádzačmi o zamestnanie, priznaný nárok na aktivačný príspevok 51,3 %; oproti predchádzajúcemu roku sa tento podiel znížil o 2,4 p. b.. V grafickom znázornení je zobrazené rozdelenie priznaných aktivačných príspevkov iba z dôvodu zamestnania a uchádzačov o zamestnanie, nakoľko počet študentov poberaajúcich rodičovských príspevkov a výkon dobrovoľnej vojenskej služby je zanedbateľný.

Graf 3.9 Rozdelenie priznaných aktivačných príspevkov podľa dôvodu priznania (priemer za rok 2019)

Zdroj: RSD MIS

Graf 3.10 Vývoj aktivačného príspevku priznaného zamestnaným osobám s príjmom na úrovni minimálnej mzdy za obdobie 2018 - 2019

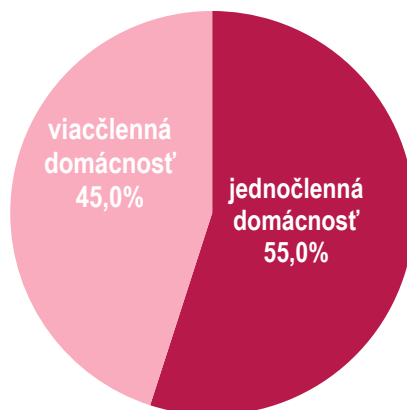
Zdroj: RSD MIS

Príspevok na nezaopatrené dieťa je určený na podporu výchovy, vzdelávania a všestranného rozvoja dieťaťa v domácnosti, ktoré si riadne plní povinnú školskú dochádzku. Výška nároku na príspevok je pre každé nezaopatrené dieťa od 1. apríla 2019 18,10 eura mesačne. V roku 2019 bol nárok na príspevok na nezaopatrené dieťa priznaný v priemere mesačne na 32 985 nezaopatrených detí, čo predstavuje 89,1 %-ný podiel na celkovom priemernom počte nezaopatrených detí vo veku plnenia si povinnej školskej dochádzky v systéme pomoci hmotnej núdzy. Medziročne došlo k poklesu počtu priznaných nárokov na príspevok na nezaopatrené dieťa o 9,6 %. Aj tu sa prejavil vplyv poklesu počtu príjemcov pomoci v hmotnej núdzy.

Príspevok na bývanie je určený na úhradu nákladov spojených s bývaním. Nárok naň vzniká, ak je niektorý člen domácnosti vlastníkom alebo spoluvlastníkom bytu, vlastníkom alebo spoluvlastníkom rodinného domu, nájomcom bytu, nájomcom rodinného domu alebo nájomcom obytnej miestnosti v zariadení určenom na trvalé bývanie alebo býva v byte alebo v rodinnom dome na základe práva doživotného užívania. Nárok na príspevok na bývanie vzniká aj v prípade, že domácnosť býva v zariadení podporovaného bývania, zariadení pre seniorov, domove sociálnych služieb alebo špecializovanom zariadení s celoročnou pobytovou formou, v útulku, domove na polceste, zariadení núdzového bývania alebo v krízovom stredisku.

V roku 2019 bol nárok na príspevok na bývanie priznaný priemerne mesačne 30 228 domácnostiam. Z celového počtu domácností, resp. príjemcov pomoci v hmotnej núdzy bol nárok na príspevok na bývanie priznaný 47,8 % domácnostiam. V porovnaní s rokom 2018 došlo k poklesu počtu domácností, ktorým bol nárok na príspevok na bývanie priznaný o 13,9 %. Táto situácia kopíruje celkovú situáciu v poklese počtu príjemcov pomoci v hmotnej núdzy.

Graf 3.11 Rozdelenie priznaných príspevkov na bývanie podľa veľkosti domácnosti (priemer za rok 2019)

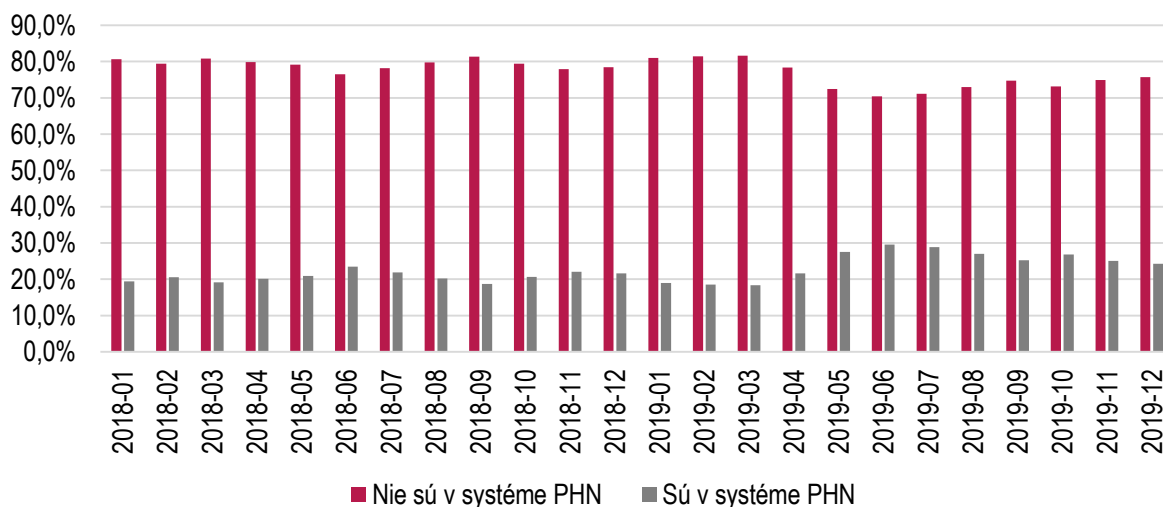
Zdroj: RSD MIS

Osobitný príspevok

V rámci systému pomoci v hmotnej núdzi boli zadefinované aj podmienky poskytovania osobitného príspevku. S účinnosťou od 1. januára 2015 bol umožnený súbeh pomoci v hmotnej núdzi, príjmu zo zamestnania a osobitného príspevku. Toto opatrenie sa zameriava na motiváciu dlhodobo nezamestnaných a dlhodobo neaktívnych osôb v systéme pomoci v hmotnej núdzi uplatniť sa na trhu práce, resp. vrátiť sa na trh práce. Z praxe vyplýva, že osobitný príspevok je účinným a atraktívnym nástrojom, ktorý zlepšuje celkovú situáciu rodín v hmotnej núdzi cez aktívny prístup k zlepšeniu svojej sociálnej a príjmovej situácie participáciou na trhu práce. S účinnosťou od 1. apríla 2019 sa predĺžila doba pobrania osobitného príspevku z 12 na 18 mesiacov. Prijemca pomoci v hmotnej núdzi, ktorý sa zamestná a má príjem v rozsahu od polovice minimálnej mzdy do dvojnásobku minimálnej mzdy, môže počas osemnástich mesiacov poberať osobitný príspevok súbežne so mzdou (12 mesiacov v sume 126,14 eur a 6 mesiacov v sume 63,07 eur).

V roku 2019 bol osobitný príspevok poskytnutý priemerne mesačne 4 503 osobám, z toho 75,4 % osobám nebola poskytovaná pomoc v hmotnej núdzi, resp. 24,6 % osôb bolo posudzovaných v rámci domácnosti na účely poskytovania pomoci v hmotnej núdzi.

Graf 3.12 Vývoj podielu príjemcov osobitného príspevku v roku 2018 a 2019

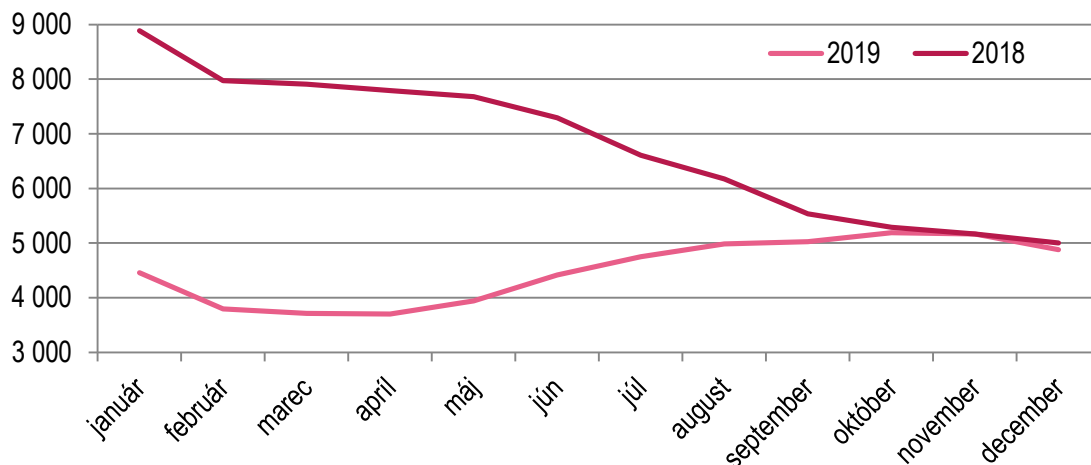

Zdroj: RSD MIS

Z grafu 3.12 vyplýva, že vplyvom vyššej zmeny v podmienkach poskytovania osobitného príspevku sa podľa mesačného vývoja mierne zvýšil počet príjemcov pomoci v hmotnej núdzi, ktorí sú zároveň príjemcami osobitného príspevku. Prejavil sa vplyv zvýšenia motivácie v prípade zamestnania sa aspoň na úrovni minimálnej mzdy (viď graf 3.10) a posilnil sa súbeh mzdy a podpory zo strany štátu formou pomoci v hmotnej núdzi a osobitného príspevku.

Z celkového priemerného mesačného počtu poskytnutých osobitných príspevkov bolo v nižšej sume poskytnutých 22,5 %, vo vyššej sume 71,9 % a v alikvotnej čiastke iba 5,5 % príspevkov. Celkovo bolo na osobitný príspevok vyplatených 5 994 300 eur. Pri medziročnom porovnaní došlo k poklesu počtu poskytnutých príspevkov o 33,6 %.

Graf 3.13 Vývoj počtu poskytnutých osobitných príspevkov v rokoch 2018 a 2019

Zdroj: RSD MIS

3.4.2 Dotácie pre dieťa v hmotnej núdzi

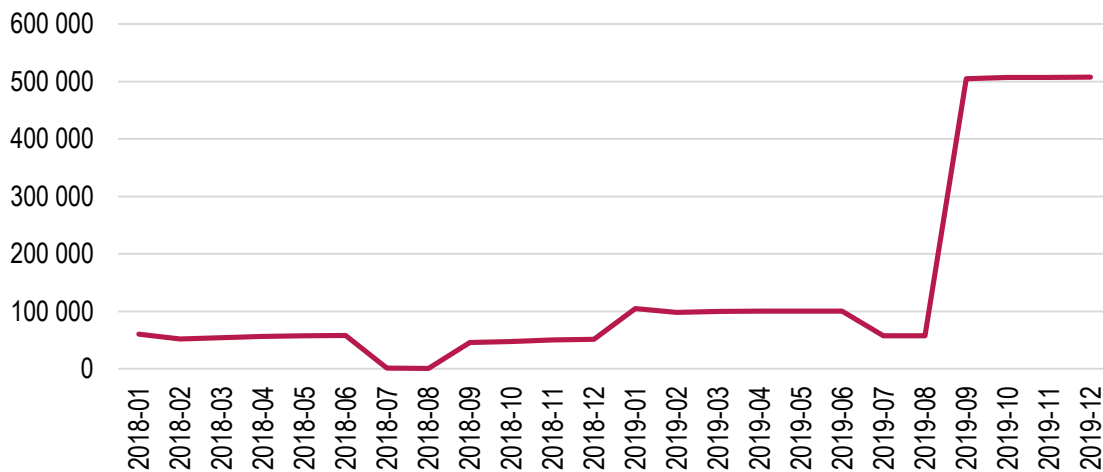
Ide o podporné opatrenie zamerané na zvýšenie motivácie detí z nízkopríjmových rodín k plneniu povinnej školskej dochádzky, realizované prostredníctvom dotačného programu MPSVR SR. Prostredníctvom dotačného programu MPSVR SR poskytuje dotáciu na podporu výchovy k stravovacím návykom dieťaťa, ohrozeného sociálnym vylúčením a dotáciu na podporu výchovy k plneniu školských povinností dieťaťa, ohrozeného sociálnym vylúčením. Dotácie sú poskytované zriaďovateľovi školského zariadenia, ktoré dieťa navštevuje, ten dieťaťu priamo zabezpečí z prostriedkov dotácie školské pomôcky alebo stravu.

Poskytovanie dotácie na podporu výchovy k stravovacím návykom dieťaťa, ako aj dotácie na podporu výchovy k plneniu školských povinností dieťaťa ohrozeného sociálnym vylúčením je upravené zákonom č. 544/2010 Z. z. o dotáciách v pôsobnosti Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov. S účinnosťou od 1. januára 2019 sa rozšírila cieľová skupina pre poskytovanie dotácie na podporu výchovy k stravovacím návykom, a to na všetky deti v poslednom ročníku materskej školy. Zároveň sa zvýšila suma predmetnej dotácie na 1,20 eur na deň na dieťa. S účinnosťou od 1. septembra 2019 došlo k ďalšiemu rozšíreniu cieľovej skupiny pre poskytnutie predmetnej dotácie, a to na všetky deti na základnej škole.

V roku 2019 boli vyplatené finančné prostriedky na dotáciu na podporu výchovy k stravovacím návykom dieťaťa (dotácia na stravu) v sume 61 609 819 eur⁴⁴. Priemerný mesačný počet detí, ktorým bola dotácia poskytnutá, je 274 580; v porovnaní s rokom 2018 došlo k nárastu až o 413 % (nárast o 221 026 detí). Vývoj mesačného počtu detí, na ktoré sa poskytla predmetná dotácia je znázornený v grafe č. 3.1x, v rámci ktorého je zrejмый vplyv legislatívnych zmien týkajúcich sa rozšírenia cieľovej skupiny v priebehu roku 2019.

⁴⁴ údaj z Návrhu záverečného účtu kapitoly 22 - Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR

Graf 3.14 Vývoj počtu detí, na ktoré sa poskytla dotácia na stravu za roky 2018 a 2019

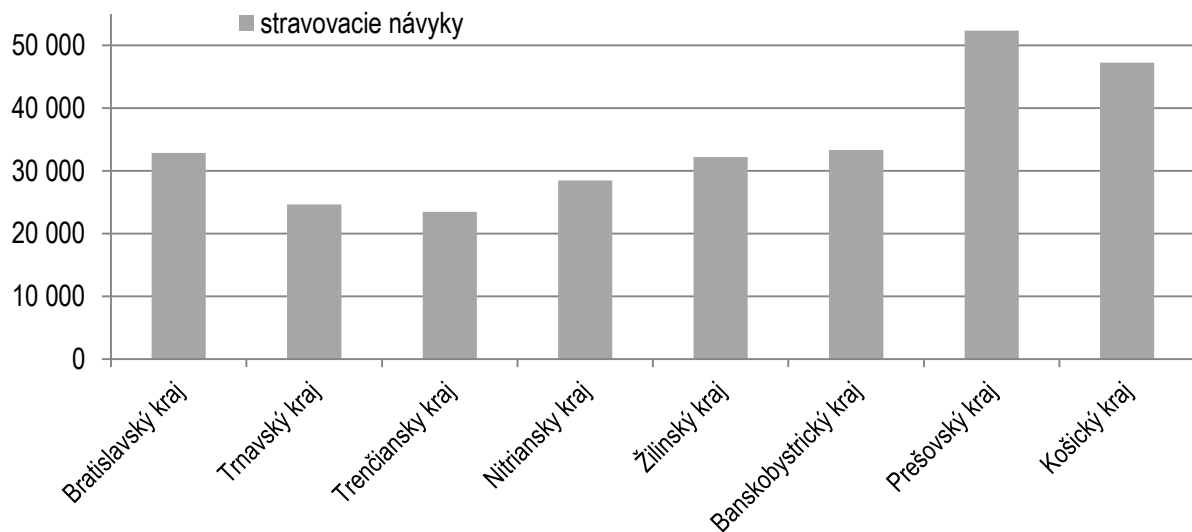

Zdroj: RSD MIS

Dotácia na podporu výchovy k plneniu školských povinností dieťaťa ohrozeného sociálnym vylúčením (dotácia na školské potreby) tvorila sumu 1 326 661 eur⁴⁵ a bola poskytnutá v I. polroku 2019 na 42 508 detí (pokles oproti I. polroku 2018 o 17,1 %) a v II. polroku 2019 na 37 855 detí (pokles oproti II. polroku 2018 o 16,9 %).

Pokles počtu detí, na ktoré boli poskytnuté vyššie uvedené dotácie, bol ovplyvnený predovšetkým poklesom počtu príjemcov pomoci v hmotnej núdzi, ktoré sú domácnosťami s deťmi.

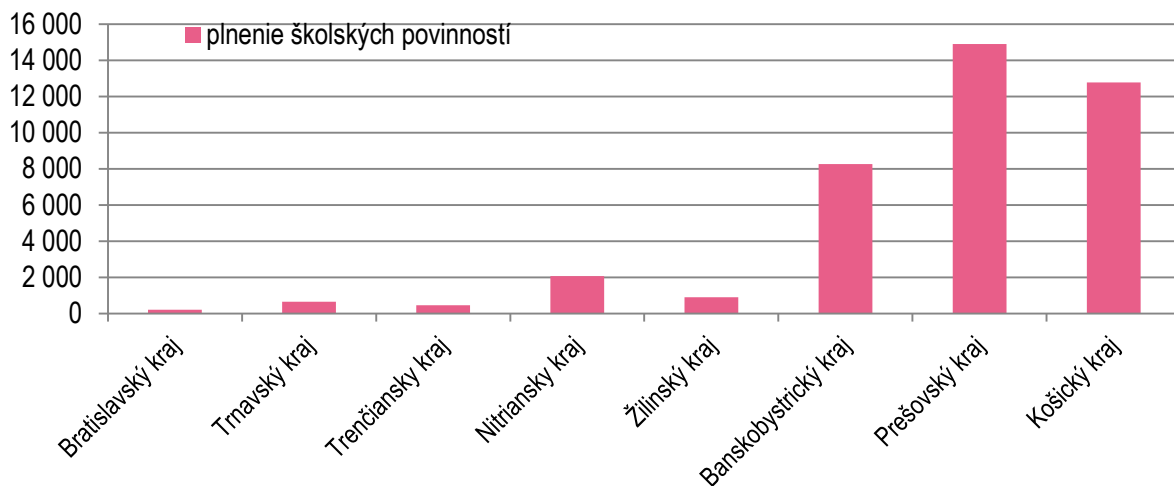
Graf 3.15 Regionálne rozdelenie detí, na ktoré sa poskytla dotácia na stravu 2019 (priemer)

Zdroj: RSD MIS

⁴⁵ údaj z Návrhu záverečného účtu kapitoly 22 - Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR

Graf 3.16 Regionálne rozdelenie detí, na ktoré sa poskytla dotácia na školské potreby 2019 (priemer)

Z pohľadu regionálneho rozmiestnenia počtu detí, na ktoré boli poskytnuté dotácie podľa vyššie citovaného zákona o dotáciách v pôsobnosti MPSVR SR, je situácia zachytená v predchádzajúcich grafoch. Najvyšší objem dotácií bol poskytnutý z pohľadu regionálneho rozmiestnenia počtu detí pri poskytovaní dotácie na školské potreby pre Prešovský, Košický a Banskobystrický kraj. V prípade dotácie na stravu ide o Prešovský, Košický, Banskobystrický a Bratislavský kraj. V tomto prípade sa prejavila zmena týkajúca sa rozšírenia cieľovej skupiny na všetky deti v základných školách s účinnosťou od 1. septembra 2019, čím sa v rámci regionálneho rozdelenia zvýšil aj počet detí, na ktorých sa predmetná dotácia poskytla v Bratislavskom kraji.

3.4.3 Náhradné výživné

Náhradné výživné je suma poskytnutá štátom na zabezpečenie výživy oprávnenej osoby v prípade, ak si vyživovaciu povinnosť neplní povinná osoba, ktorou je rodič dieťaťa alebo iná fyzická osoba, povinná platiť výživné dieťaťu.

Zákomom č. 201/2008 Z. z. o náhradnom výživnom a o zmene a doplnení zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení nálezov Ústavného súdu Slovenskej republiky č. 615/2006 Z. z. sa upravilo poskytovanie náhradného výživného, ktorým štát poskytuje náhradné výživné v prípadoch, ak si povinná osoba neplní vyživovaciu povinnosť voči nezaopatreným deťom a v prípadoch, keď sirotsky dôchodok, resp. suma sirotských dôchodkov u nezaopatreného dieťaťa nedosahuje výšku minimálneho výživného, ustanoveného zákonom o rodine.

V roku 2019 bolo evidovaných v priemere mesačne 4 439 poberateľov náhradného neplateného výživného, čo predstavuje oproti roku 2018 pokles o 886 poberateľov. Náhradné neplatené výživné bolo priemerne mesačne vyplácané 6 913 deťom, čo oproti predchádzajúcemu roku predstavuje pokles o 1 273 detí.

V roku 2019 vznikli pohľadávky z náhradného výživného v počte 3 354 pohľadávok, spolu vo výške 608 509,79 eur, z toho bolo vymožených 390 819,43 eur. V porovnaní s rokom 2018 sme zaznamenali v roku 2019 pokles o 654 pohľadávok, znížila sa celková vymáhaná suma o 210 221,15 eur a vymožených bolo o 137 458,25 eur menej.

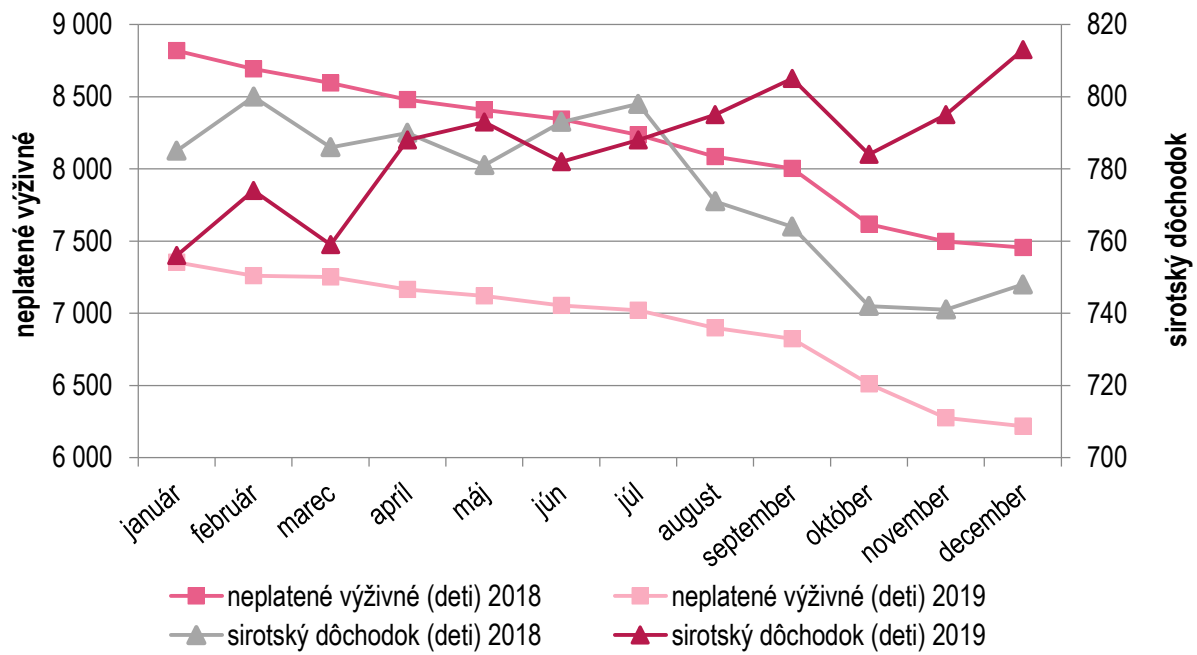
Priemerný mesačný počet poberateľov náhradného výživného – sirotského v roku 2019 bol 440 poberateľov, čo je oproti roku 2018 pokles o 15 poberateľov. Náhradné výživné – sirotské bolo v roku 2019 vyplácané priemerne mesačne 786 deťom, čo oproti predchádzajúcemu roku predstavuje nárast o 11 detí.

Na výplatu náhradného výživného boli v roku 2019 vynaložené finančné prostriedky v sume 5 233 469 eur (medziročný pokles o 1 789 421 eur), t.j. o 25,48 %⁴⁶.

Maximálna výška náhradného výživného je podľa zákona poskytovaná do výšky 1,2-násobku životného minima pre nezaopatrené dieťa. V roku 2019 bol maximálny nárok na náhradné výživné na jedno dieťa 115,15 eura.

⁴⁶ údaje z Návrhu záverečného účtu kapitoly 22 - Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR

Graf 3.17 Vývoj počtu poberateľov (detí) náhradného výživného v rokoch 2018 a 2019

Zdroj: RSD MIS

3.4.4 Sociálnoprávna ochrana detí a sociálna kuratela

Opatrenia sociálno-právnej ochrany detí a sociálnej kurately (ďalej len „SPODaSK“) sa vykonávajú pre dieťa, plnoletú fyzickú osobu, rodinu, prípadne skupinu alebo komunitu v zmysle zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnoprávnej ochrane detí“). V roku 2019 (zákonom č. 61/2018 Z. z.) nastala systémová zmena výkonu opatrení SPODaSK najmä v zariadeniach (detské domovy, krízové strediská a resocializačné strediská sa pretransformovali na centrá pre deti a rodiny). Nová vyhláška č. 103/2018 Z. z. upravila a precizovala podmienky výkonu opatrení v rôznych oblastiach, ako napríklad v personálnej, procesnej, priestorovej oblasti.

V roku 2019 zabezpečovalo výkon opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately na 46 úradoch PSVR – odboroch sociálnych vecí a rodiny, oddeleniach sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately (orgány sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately) 814 zamestnancov.

V priebehu roku 2019 bolo zaznamenaných 14 530 nových rodín a 21 689 nových detí, pre ktoré boli vykonávané opatrenia SPODaSK.

V pôsobnosti úradov PSVR ako orgánov SPODaSK je okrem iného podávanie návrhov a podnetov vo veciach maloletých detí príslušným súdom. V roku 2019 úrady PSVR podali súdom 2 456 návrhov a podnetov na vydanie neodkladného opatrenia (1 297 v roku 2018), na nariadenie ústavnej starostlivosti bolo podaných 304 návrhov a podnetov (227 v roku 2017) a na zrušenie ústavnej starostlivosti 34 návrhov a podnetov (43 v roku 2017). V roku 2019 podali orgány SPODaSK súdu alebo iným štátnym orgánom 25 532 správ vo veciach výživy a výchovy maloletých (24 227 v roku 2018).

Orgán SPODaSK zisťoval z vlastného podnetu, na dožiadanie súdu alebo iného podnetu názor dieťaťa na situáciu, v ktorej sa nachádza, celkovo sa vykonalo 27 748 zisťovaní názoru (v roku 2018 ich bolo 23 210).

Ak je to potrebné v záujme dieťaťa, orgán SPODaSK rozhodne o uložení výchovného opatrenia, pričom v roku 2019 ich bolo orgánmi SPODaSK uložených pre 417 detí (v roku 2018 pre 961 detí). Súdny nariadili v priebehu roka 2019 výchovné opatrenia pre 1 313 detí (pre 1 373 detí v roku 2018).

Sociálna kuratela pre deti

Výkon opatrení sociálnej kurately detí zabezpečovalo v sledovanom roku 114 zamestnancov úradov PSVR – sociálnych kurátorov pre deti, ktorí sa na túto oblasť špecializujú. Opatrenia boli v sledovanom roku vykonávané spolu pre 14 717 detí (tabuľka 3.22). Na jedného sociálneho kurátora pripadalo priemerne riešenie situácie pre 129 detí.

Z hľadiska dôvodov boli opatrenia sociálnej kurately pre deti vykonávané u 1 737 mladistvých z dôvodu spáchania trestnej činnosti a u 659 detí, ktoré spáchali čin inak trestný. V roku 2019 bola pomoc a ochrana v priestupkovom konaní poskytnutá 2 929 deťom. Pre 170 detí vykonávali v roku 2019 sociálni kurátori opatrenia sociálnej kurately z dôvodu experimentovania a závislosti na drogách, 28 z nich bolo vo veku do 14 rokov. Pre 21 detí boli vykonávané opatrenia z dôvodu iných závislostí. Spolu 6 843 detí bolo v starostlivosti sociálnych kurátorov z dôvodu zanedbávania školskej dochádzky. Počet detí, pre ktoré bola vykonávaná sociálna kuratela z dôvodu, že sa stali obeťami trestných činov, klesol na 163 detí. Opatrenia sociálnej kurately detí boli vykonávané pre 451 detí, ktoré sa stali svedkami trestného činu.

Tabuľka 3.22 Počet detí, pre ktoré sa vykonávala v rokoch 2018 a 2019 sociálna kuratela

Rok	Počet detí spolu	Počet detí			
		do 14 rokov		vek 15 – 18 rokov	
		chlapci	dievčatá	chlapci	dievčatá
2018	15 521	4 614	2 971	5 307	2 629
2019	14 717	4 499	2 934	4 871	2 413

Zdroj: V(MPSVR SR)12-01

Sociálna kuratela pre plnoleté fyzické osoby

V roku 2019 sa opatrenia sociálnej kurately vykonávali pre 5 116 klientov (v roku 2018 pre 4 179 klientov) – plnoletých fyzických osôb a vykonávalo ich 54 sociálnych kurátorov. Na jedného sociálneho kurátora pripadalo riešenie situácie priemerne pre 94 klientov.

Opatrenia sociálnej kurately pre plnoletých boli vykonávané najmä pre klientov po prepustení, prípadne po podmienanom prepustení z výkonu trestu odňatia slobody. Na účel uľahčenia ich resocializácie je možné podľa zákona o sociálnoprávnej ochrane detí poskytnúť resocializačný príspevok. V roku 2019 sociálni kurátori poskytli resocializačný príspevok 3 361 osobám. Finančné prostriedky vyplatené na resocializačný príspevok boli v roku 2019 v celkovej výške 237 770 eur. Porovnanie s rokom 2018 je uvedené v prílohe ku kapitole 3, tabuľka 14.

Násilie páchané v rodinách, týrané, zanedbávané a zneužívané deti

V oblasti násillia páchaného v rodinách, u týraných, zanedbávaných a zneužívaných detí, úrady PSVR v sledovanom roku na základe dôvodného podozrenia vykonávali opatrenia SPODaSK celkom pre 1 267 detí. V 83 prípadoch orgány SPODaSK podali návrh na začatie trestného stíhania. Bližšie informácie uvádza príloha ku kapitole 3, tabuľka 15.

Výkon súdnych rozhodnutí v zariadeniach pobytovou formou a ochranná výchova

Celkovo bolo vo všetkých typoch zariadení na výkon rozhodnutia súdu umiestnených 5 126 detí na základe rozhodnutia súdu o ústavnej starostlivosti, výchovnom opatrení a neodkladnom opatrení a 12 detí na základe rozhodnutia súdu o ochrannnej výchove.

K 31. 12. 2019 bolo na Slovensku 120 centier pre deti a rodiny. Podľa účelu majú centrá pre deti a rodiny spracovaný program alebo špecializovaný program alebo resocializačný program. K 31.12.2019 bolo v centrách pre deti a rodiny s programom 614 profesionálnych rodín, v ktorých bolo umiestnených 1 315 detí a mladých dospelých. Formy starostlivosti v centrách pre deti a rodiny s programom a počty umiestnených detí v jednotlivých formách starostlivosti v centrách uvádza príloha ku kapitole 3, tabuľky 16 až 18.

Maloletí bez sprievodu

V roku 2019 boli vykonané opatrenia SPODaSK pre 86 maloletých bez sprievodu.

Náhradná rodinná starostlivosť – náhradná osobná starostlivosť, pestúnska starostlivosť, poručníctvo, predosvojiteľská starostlivosť a osvojenie

V roku 2019 bolo 1 365 detí zverených do náhradného rodinného prostredia⁴⁷ (náhradná osobná starostlivosť, pestúnska starostlivosť, poručníctvo a predosvojiteľská starostlivosť). Prehľad detí zverených do jednotlivých foriem náhradného rodinného prostredia za rok 2019 je uvedený v tabuľke 3.21.

K 31.12.2019 bolo celkovo 8 695 detí zverených do náhradnej osobnej starostlivosti, pestúnskej starostlivosti a poručníctva. Celkový počet detí zverených do jednotlivých foriem náhradnej rodinnej starostlivosti a porovnanie s predchádzajúcim rokom uvádza príloha ku kapitole 3, tabuľka 19.

V roku 2019 bolo právoplatným rozhodnutím súdu osvojených 213 detí, z ktorých bolo 10 detí osvojených do cudziny. Do predosvojiteľskej starostlivosti bolo zverených 146 detí, z toho do cudziny bolo zverených 3 deti.

⁴⁷ Náhradná starostlivosť o dieťa je definovaná zákonom č. 36/2005 Z. z. Zákon o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Vo všeobecnosti pri náhradnej rodinnej starostlivosti rozlišujeme viaceré druhy: zverenie maloletého dieťaťa do osobnej starostlivosti inej fyzickej osoby než rodiča; pestúnska starostlivosť; poručníctvo, ak sa poručník osobne stará o dieťa; to neplatí, ak sa poručník osobne stará o dieťa, ktorého rodičia nie sú plnoletí; dočasné zverenie dieťaťa do starostlivosti osoby, ktorá má záujem stať sa pestúnom; zverenie dieťaťa do starostlivosti fyzickej osoby rozhodnutím súdu o nariadení predbežného opatrenia, ak súd koná o zverení dieťaťa do náhradnej starostlivosti tejto fyzickej osobe; zverenie dieťaťa do predosvojiteľskej starostlivosti alebo zverenie dieťaťa do starostlivosti fyzickej osoby rozhodnutím súdu o nariadení predbežného opatrenia, ak súd koná o zverení dieťaťa do predosvojiteľskej starostlivosti. Štát za účelom podpory náhradnej rodinnej starostlivosti poskytuje rôzne príspevky na podporu náhradnej starostlivosti, uvedené v podkapitole 3.4.5.

Tabuľka 3.23 Počet detí zverených do náhradných rodín v rokoch 2018 a 2019

Rok	Osvojenie (zverené do predosvojiteľskej starostlivosti)	Náhradná osobná starostlivosť	Pestúnska starostlivosť	Poručníctvo	Spolu
2018	97	930	67	156	1 250
2019	146	976	78	165	1 365

Zdroj: V(MPSVR SR) 12-01

Poradensko-psychologické služby

V roku 2019 pracovalo na referátoch poradensko-psychologických služieb (ďalej len „RPPS“) úradov PSVR 82 zamestnancov; spolu poskytli 44 692 konzultácií pri celkovom počte 7 731 prípadov. Na jeden prípad priemerne pripadá 5,78 konzultácií.

Ťažiskové činnosti RPPS:

a) psychologické partnerské, manželské a rodinné poradenstvo, psychologická diagnostika, krízová psychologická intervencia

- v oblasti pomoci dieťaťu, rodičom alebo plnoletej fyzickej osobe pri riešení výchovných, manželských, rodinných a iných sociálnych problémov,
- v oblasti pomoci manželom, rodičom maloletých detí v rozvode a po rozvode, taktiež ich maloletým deťom,
- v oblasti pomoci pri úprave styku rodičov s dieťaťom,
- v oblasti skúmania názoru dieťaťa vo veciach, ktoré sa ho týkajú, v prípade že dieťa a/alebo rodina je klientom RPPS,
- v oblasti pomoci jednotlivcom a rodine s problémom násillia a drogovej závislosti,
- v oblasti pomoci jednotlivcom a rodine v krízových situáciách a v závažných životných zmenách

b) špecializovaná príprava fyzických osôb – záujemcov o vykonávanie náhradnej rodinnej starostlivosti

- psychologické posudzovanie predpokladov a príprava fyzických osôb – záujemcov o vykonávanie náhradnej rodinnej starostlivosti,
- príprava fyzických osôb na profesionálne vykonávanie náhradnej starostlivosti.

Základné štatistické údaje o činnosti RPPS sú uvedené v prílohe ku kapitole 3, tabuľky 20 a 21.

Proces udeľovania akreditácií v roku 2019

Ministerstvo ako správny orgán pre oblasť akreditácií podľa zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách rozhoduje o udelení akreditácie:

- na vykonávanie vybraných opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately podľa zákona o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele,
- na vzdelávacie programy a odborné činnosti podľa zákona o sociálnych službách.

Ministerstvo rozhoduje vo veciach akreditácií po predchádzajúcom vyjadrení Akreditačnej komisie MPSVR SR (ďalej len „akreditačná komisia“), ktorá je zriadená ministrom ako poradný orgán pre posudzovanie žiadostí žiadateľov o akreditáciu, o predĺženie akreditácie a posudzovanie zrušenia akreditácie. V roku 2018 sa uskutočnilo spolu 9 zasadnutí akreditačnej komisie.

V roku 2019 sa uskutočnilo spolu 10 zasadnutí Akreditačnej komisie ministerstva. Akreditačná komisia ministerstva v mesiacoch júl a august prijala vyjadrenie formou hlasovania per rollam.

Ministerstvo v oblasti sociálnych služieb v roku 2019 rozhodlo o udelení 15 akreditácií, z toho bolo 12 akreditácií na vzdelávacie programy (pre 8 subjektov) a 3 akreditácie na odbornú činnosť (pre 3 subjekty).

V predmetnom období bola predĺžená akreditácia spolu pre 30 subjektov (18 akreditácií vzdelávacích programov a 15 akreditácií na odborné činnosti).

Vo veciach zmien akreditácií ministerstvo rozhodovalo spolu o 20 žiadostiach, pričom zmeny v akreditáciách sa týkali najmä zmeny zodpovedného zástupcu, miesta vykonávania odbornej činnosti, rozšírenia formy odbornej činnosti, zmien v obsahu a názve vzdelávacieho programu.

V roku 2019 akreditácia nebola udelená celkom v 10 žiadostiach, z toho pre 3 akreditácie na vzdelávacie programy (2 subjekty) a 7 akreditácií na odbornú činnosť (7 subjektov). V roku 2019 boli odňaté 2 akreditácie, z toho jedna akreditácia vzdelávacieho programu a jedna akreditácia na odbornú činnosť.

V roku 2019 zanikla platnosť 19 akreditácií vzdelávacích programov (13 subjektom) a platnosť 6 akreditácií na odbornú činnosť (6 subjektom), najmä z dôvodu, že subjekt nepožiadal o predĺženie akreditácie v lehote podľa § 90 ods. 2 zákona č. 448/2008 Z. z.

Ministerstvo v roku 2019 v oblasti sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately rozhodovalo o udelení 4 nových akreditácií (pre 4 subjekty). Akreditácia bola udelená 3 žiadateľom, ktorí opatrenia vykonávajú v Centre pre deti a rodiny (ďalej len „Centrum“).

V roku 2019 ministerstvo rozhodlo vo veci 18-tich predĺžení akreditácie (pre 8 subjektov vykonávajúcich opatrenia v Centre, pre 7 subjektov vykonávajúcich opatrenia v Centre a aj mimo Centra a pre 3 subjekty vykonávajúce opatrenia iba mimo Centra).

V roku 2019 ministerstvo rozhodlo vo veciach zmien akreditácií v 47 prípadoch (pre 36 subjektov). Zmeny v akreditáciách sa týkali najmä zmeny zodpovedného zástupcu, kapacity, miesta výkonu opatrení a rozsahu vykonávaných opatrení.

V roku 2019 ministerstvo začalo 3 konania o zrušení akreditácie (pre 3 subjekty). V dvoch prípadoch začaté konania pokračujú aj v roku 2020 a v jednom prípade bolo začaté konanie zastavené. Ministerstvo zároveň začalo podľa § 92 ods. 1 písm. b) zákona č. 305/2005 Z. z. jedno konanie o správnom delikte, pri ktorom udelilo pokutu za porušenie povinností podľa § 83 ods. 5 zákona č. 305/2005 Z. z..

V roku 2019 zanikla akreditácia pre jeden akreditovaný subjekt (Centrum) z dôvodu, že subjekt nepožiadal v lehote podľa § 83 ods. 2 zákona č. 305/2005 Z. z. o jej predĺženie.

Vo veci zmien rozhodujúcich skutočností - v programoch Centier, Akreditačná komisia ministerstva posudzovala plnenie podmienok akreditácie podľa § 83 ods. 6 zákona č. 305/2005 Z. z. v 92 prípadoch. Vo veci odporúčenia splnenia podmienky odbornej praxe podľa § 82 ods. 4 zákona č. 305/2005 Z. z., Akreditačná komisia ministerstva posúdila 106 žiadostí akreditovaných subjektov (spolu pre 226 osôb).

**Tabuľka 3.24 Počet akreditovaných subjektov na vykonávanie opatrení SPODaSK
k 31. 12. 2019**

Počet akreditovaných subjektov	
Subjekty vykonávajúce opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately podľa zákona č. 305/2005 Z. z. SPOLU	80
Centrá pre deti a rodiny	56
z toho	
- akreditované subjekty vykonávajúce opatrenia kombinovane, a to v Centre pre deti a rodiny (zariadenie) a ambulatnou a terénnou formou mimo Centier (nie ako zariadenie)	16
- akreditované subjekty vykonávajúce opatrenia ambulatnou a terénnou formou mimo Centier (nie ako zariadenie)	24

Zdroj: UPSVaR-KIDS

3.4.5 Príspevky na podporu náhradnej starostlivosti

Zákon č. 627/2005 Z. z. o príspevkoch na podporu náhradnej starostlivosti o dieťa v znení neskorších predpisov podporuje prostredníctvom finančných príspevkov vykonávanie osobnej starostlivosti o dieťa inou fyzickou osobou, ak rodičia nezabezpečujú alebo nemôžu zabezpečiť osobnú starostlivosť o dieťa.

Dňa 1. januára 2019 vstúpila do platnosti novela zákona č. 627/2005 Z. z. o príspevkoch na podporu náhradnej starostlivosti o dieťa. Cieľom návrhu zákona bolo zlepšenie finančnej podpory detí v náhradnej starostlivosti. Výška opakovaného príspevku dieťaťu sa upravila na úroveň úhrady výdavkov na dieťa v profesionálnej rodine. Účelom bolo posilnenie finančnej podpory náhradnej starostlivosti o dieťa opakovaným príspevkom dieťaťu, aby čo najviac detí vyrastalo v rodinnom prostredí. Rozšíril sa okruh oprávnených osôb pre nárok na opakovaný príspevok náhradnému rodičovi o náhradných rodičov, ktorí majú dieťa zverené do náhradnej osobnej starostlivosti a nie sú jeho príbuzným v priamom rade. Z dôvodu administratívneho a legislatívno-technického zjednodušenia sa navrhlo sumu príspevkov vyjadriť ako násobok životného minima nezaopatreného dieťaťa nasledovne:

- Jednorazový príspevok pri zverení do náhradnej starostlivosti z pevnej sumy na 5,53 násobok sumy ŽM
- Jednorazový príspevok pri zániku náhradnej starostlivosti z pevnej sumy na 10,2 násobok sumy ŽM
- Opakovaný príspevok dieťaťu do 10 rokov z pevnej sumy na 2,0 násobok sumy ŽM
- Opakovaný príspevok dieťaťu od 10 rokov do 15 rokov z pevnej sumy na 2,3 násobok sumy ŽM
- Opakovaný príspevok dieťaťu nad 15 rokov z pevnej sumy na 2,5 násobok sumy ŽM
- Opakovaný príspevok náhradnému rodičovi z pevnej sumy na 1,95 násobok sumy ŽM
- Zvýšenie opakovaného príspevku náhradnému rodičovi z pevnej sumy na 1,39 násobok sumy ŽM
- Osobitný opakovaný príspevok náhradnému rodičovi z pevnej sumy na 0,8 násobok sumy ŽM

Tabuľka 3.25 Sumy príspevkov na podporu náhradnej starostlivosti v roku 2019 v €

Príspevky na podporu náhradnej starostlivosti	Do 31. 12. 2018	Od 1.1.2019	Od 1.7.2019
Jednorazový príspevok pri zverení do náhradnej starostlivosti	517,59	517,70	530,70
Jednorazový príspevok pri zániku náhradnej starostlivosti	954,74	954,90	978,80
Opakovaný príspevok dieťaťu	142,98		
do 10 rokov		187,30	192,00
od 10 do 15 rokov		215,40	220,80
nad 15 rokov		234,10	239,90
Opakovaný príspevok náhradnému rodičovi	181,79	182,60	187,20
Zvýšenie opakovaného príspevku náhradnému rodičovi	129,30	130,20	134,40
Osobitný opakovaný príspevok náhradnému rodičovi	74,90	74,90	76,80

* ŽM - životné minimum pre nezaopatrené dieťa
Zdroj: MPSVR SR

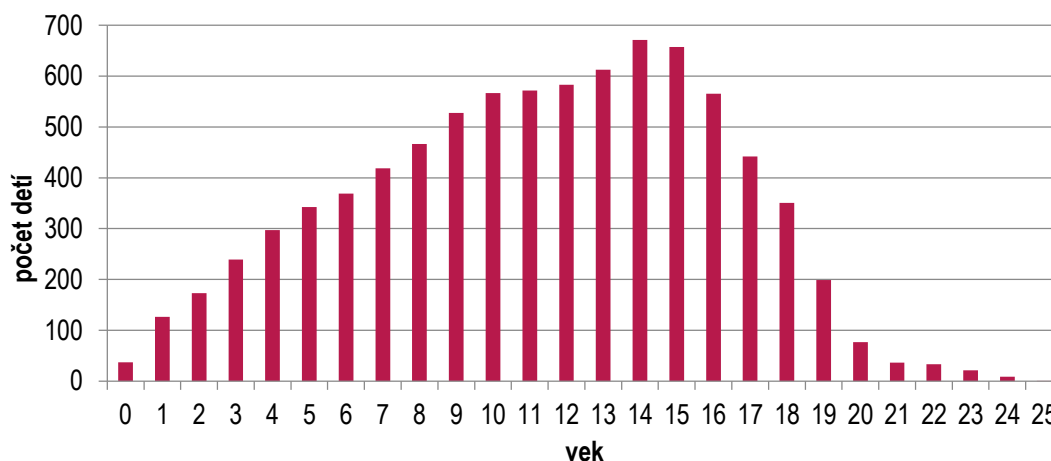
Jednorazový príspevok pri zverení do náhradnej starostlivosti sa poskytuje dieťaťu pri zverení do náhradnej starostlivosti na podporu zabezpečenia základného osobného vybavenia dieťaťa. V roku 2019 bol poskytnutý na 840 detí, čo je o 41 detí viac ako v roku 2018. Z celkového počtu detí bolo 74,4 % detí zverených do náhradnej osobnej starostlivosti, 8,3 % detí do pestúnskej starostlivosti, 7,5 % detí bolo zverených predbežným opatrením súdu do predosvojiteľskej starostlivosti, 4,2 % detí bolo zverených do predosvojiteľskej starostlivosti a 5,6% detí bolo zverených poručníkovi. Spolu bolo na tento príspevok vyplatených 438,2 tis. eur, čo predstavuje medziročný nárast o 21,6 tis. eur.

Jednorazový príspevok pri zániku náhradnej starostlivosti sa poskytuje za účelom podpory osamostatnenia sa dieťaťa. V roku 2019 bol príspevok vyplatený na 575 detí, čo je o 40 detí viac ako v roku 2018. Z celkového počtu detí u 72,7 % detí došlo k zániku náhradnej osobnej starostlivosti, u 21 % k zániku pestúnskej starostlivosti

a u 6,3 % k zániku poručníctva. Spolu bolo na príspevok vyplatených 553,2 tis. eur, čo predstavuje medziročný nárast o 66,2 tis. eur.

Opakovaný príspevok dieťaťu sa poskytuje za účelom podpory uspokojovania potrieb dieťaťa, najmä na úhradu nákladov na výživu, výchovu, vzdelávanie a bývanie dieťaťa. V sledovanom období bol príspevok vyplatený priemerne mesačne na 8 393 detí (nárast oproti roku 2018 o 267 detí) celkovo v sume 17 872,7 tis. eur (nárast o 7 374,1 tis. eur). Podľa jednotlivých foriem náhradnej starostlivosti bolo v priemere zastúpených 74,1 % detí v náhradnej osobnej starostlivosti, 17 % detí v pestúnskej starostlivosti, 5,4 % detí zverených do náhradnej starostlivosti na základe predbežného opatrenia, 0,03 % detí v dočasnom zverení a 3,5 % detí v poručníctve.

Graf 3.18 Počet detí, na ktoré bol poskytnutý opakovaný príspevok dieťaťu podľa veku

Zdroj: RSD MIS

Opakovaný príspevok náhradnému rodičovi sa poskytuje za účelom podpory vykonávania osobnej starostlivosti o dieťa, ktoré má náhradný rodič zverené do náhradnej starostlivosti. Za sledované obdobie bol príspevok poskytnutý priemerne mesačne 1 831 náhradným rodičom na 2 330 detí (v roku 2018 to bolo 1 151 náhradných rodičov na 1 438 detí). V prípade, ak sa náhradný rodič osobne staral o tri alebo viac detí, ktoré sú súrodencami, opakovaný príspevok náhradnému rodičovi sa zvýšil o 129,30 eura mesačne. V sledovanom období bolo priemerne mesačne 89 takýchto prípadov. Celková vyplatená suma na príspevok predstavuje 4 530,8 tis. eur (medziročný pokles o 1 952,9 tis. eur).

Osobitný opakovaný príspevok náhradnému rodičovi sa poskytuje za účelom podpory vykonávania osobnej starostlivosti o dieťa zverené do náhradnej starostlivosti, ktoré je občanom s ťažkým zdravotným postihnutím. Za sledované obdobie bol príspevok poskytnutý priemerne mesačne 63 náhradným rodičom, ktorí spolu vykonávajú starostlivosť priemerne mesačne o 66 ťažko zdravotne postihnutých detí (medziročný nárast o 7 náhradných rodičov a 6 ťažko zdravotne postihnutých detí). Spolu bolo na príspevok vyplatených 65,1 tis. eur (medziročný nárast o 6,2 tis. eur).

Odmena pestúna – § 19 ods. 3. Fyzickej osobe, ktorej po 31. decembri 2005 trvá nárok na výplatu odmeny pestúna podľa predpisu účinného do 31. decembra 2005 a zverené dieťa je jej príbuzný v priamom rade, poskytuje sa táto odmena do zániku zverenia tohto dieťaťa. Počet osôb, ktorým bola odmena pestúna vyplatená, tvorilo v priemernom mesačnom vyjadrení 17 poberateľov (medziročný pokles o 18 poberateľov), ktorým bolo zverených 17 detí (medziročný pokles o 18 detí). Na odmenu pestúna bolo vyplatených spolu 10,1 tis. eur (medziročný pokles o 10,7 tis. eur).

Na príspevky na náhradnú rodinnú starostlivosť bolo v roku 2019 vyčerpaných celkovo 23 543 476 eur, čo predstavuje medziročný nárast o 9 401 003 eur, t.j. 66,47% ⁴⁸

⁴⁸ údaje z Návrhu záverečného účtu kapitoly 22 - Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR

3.4.6 Kompenzácia sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia

Právne vzťahy pri poskytovaní peňažných príspevkov na kompenzáciu sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia, pri vyhotovení preukazu fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím, preukazu fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím so sprievodcom a parkovacieho preukazu pre fyzickú osobu so zdravotným postihnutím upravuje zákon č. 447/2008 Z. z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o peňažných príspevkoch“), ktorý nadobudol účinnosť 1. januára 2009. Cieľom tejto úpravy právnych vzťahov je podporiť sociálne začlenenie fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím do spoločnosti za jej aktívnej účasti pri zachovaní jej ľudskej dôstojnosti v týchto štyroch oblastiach: *oblasť mobility a orientácie, oblasť komunikácie, oblasť zvýšených výdavkov a oblasť sebaobsluhy.*

Zákomom č. 223/2019 Z. z. o sčítaní obyvateľov, domov a bytov v roku 2021 a o zmene a doplnení niektorých zákonov sa s účinnosťou od 1. septembra 2019 doplnil zákon o peňažných príspevkoch v § 18 písmene t). Uvedeným ustanovením sa odmena za výkon funkcie člena volebnej komisie a zapisovateľa volebnej komisie a príjem za výkon činnosti asistenta sčítania pri sčítaní obyvateľov, domov a bytov nepovažuje za príjem na účely poskytovania peňažných príspevkov na kompenzáciu.

Peňažné príspevky na kompenzáciu (ďalej aj „PP“), ktorými je možné kompenzovať sociálne dôsledky ťažkého zdravotného postihnutia, sa delia na opakované a jednorazové. Zákon o peňažných príspevkoch ustanovuje ich výšku tromi spôsobmi. Jednorazové peňažné príspevky sú stanovené pevnou sumou. Peňažný príspevek na prepravu a peňažné príspevky na kompenzáciu zvýšených výdavkov, ktoré patria medzi opakované peňažné príspevky, sú stanovené percentom sumy životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu (ďalej aj „SŽM“). Výška peňažného príspevku na opatrovanie a sadzba na jednu hodinu osobnej asistencie (opakované peňažné príspevky) sú síce stanovené pevnou sumou, ale podľa § 42 ods. 7 zákona o peňažných príspevkoch, môže vláda Slovenskej republiky ustanoviť nariadením výšku sadzby na jednu hodinu osobnej asistencie podľa § 22 ods. 9 a výšku peňažného príspevku na opatrovanie podľa § 40 ods. 7 až 10 citovaného zákona vždy k 1. júlu.

S účinnosťou od 1. júla 2019 nariadením vlády Slovenskej republiky č. 172/2019 Z. z., ktorým sa ustanovuje výška sadzby na jednu hodinu osobnej asistencie a výška peňažného príspevku na opatrovanie boli upravené výšky uvedených príspevkov nasledovne:

- Sadzba na jednu hodinu osobnej asistencie bola zvýšená zo sumy 3,82 eur na sumu 4,18 eur (zvýšenie o 0,36 eura). Sadzba na jednu hodinu osobnej asistencie slúži na výpočet výšky peňažného príspevku na osobnú asistenciu.
- Peňažný príspevek na opatrovanie poskytovaný opatrovateľovi v tzv. produktívnom veku (nepoberá žiadnu zo zákonom ustanovených dôchodkových dávok) bol zvýšený nasledovne ak:
 - a) opatruje jednu fyzickú osobu s ťažkým zdravotným postihnutím (ďalej „ŤZP“) zo sumy 369,36 eur na sumu 430,35 eur (zvýšenie o 60,99 eur),
 - b) opatruje najmenej dve fyzické osoby s ŤZP zo sumy 492,34 eur na sumu 572,36 eur (zvýšenie o 80,02 eur),
 - c) opatruje jednu fyzickú osobu s ŤZP, ktorej sa poskytuje ambulantná forma sociálnej služby viac ako 20 hodín týždenne zo sumy 326,16 eur na sumu 378,70 eur (zvýšenie o 52,54 eur),
 - d) opatruje najmenej dve fyzické osoby s ŤZP, ktorým sa viac ako 20 hodín týždenne poskytuje ambulantná forma sociálnej služby zo sumy 461,81 eur na sumu 532,30 eur (zvýšenie o 70,49 eur),
 - e) opatruje jednu fyzickú osobu s ŤZP, ktorej sa viac ako 20 hodín týždenne poskytuje ambulantná forma sociálnej služby a súčasne opatruje aj fyzickú osobu s ŤZP, ktorej sa neposkytuje alebo poskytuje najviac 20 hodín týždenne ambulantná forma sociálnej služby zo sumy 480,05 eur na sumu 555,20 eur (zvýšenie o 75,15 eur).

- Peňažný príspevok na opatrovanie poskytovaný opatrovateľovi poberajúcemu niektorú zo zákonom ustanovených dôchodkových dávok nasledovne ak:
 - a) opatruje jednu fyzickú osobu s ŤZP zo sumy 184,71eur na sumu 215,18 eur (zvýšenie o 30,47 eur),
 - b) opatruje najmenej dve fyzické osoby s ŤZP zo sumy 246,20 eur na sumu 286,18 eur (zvýšenie o 39,98 eur),
 - c) opatruje jednu fyzickú osobu s ŤZP, ktorej sa poskytuje ambulantná forma sociálnej služby viac ako 20 hodín týždenne zo sumy 163,06 eur na sumu 189,35 eur (zvýšenie o 26,29 eur),
 - d) opatruje najmenej dve fyzické osoby s ŤZP, ktorým sa viac ako 20 hodín týždenne poskytuje ambulantná forma sociálnej služby zo sumy 230,88 eur na sumu 266,15 eur (zvýšenie o 35,27 eur),
 - e) opatruje jednu fyzickú osobu s ŤZP, ktorej sa viac ako 20 hodín týždenne poskytuje ambulantná forma sociálnej služby a súčasne opatruje aj fyzickú osobu s ŤZP, ktorej sa neposkytuje alebo poskytuje najviac 20 hodín týždenne ambulantná forma sociálnej služby zo sumy 240,00 eur na sumu 277,60 eur (zvýšenie o 37,60 eur).

S účinnosťou od 1. júla 2019 boli opatrením Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky č. 183/2019 Z. z. o úprave súm životného minima zvýšené sumy životného minima. Suma životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu bola zvýšená zo sumy 205,07 eur na sumu 210,20 eur. Následne s účinnosťou od 1. júla 2019 boli zvýšené výšky všetkých druhov peňažného príspevku na kompenzáciu zvýšených výdavkov a maximálna výška peňažného príspevku na prepravu.

Prehľad maximálnych výšok jednorazových peňažných príspevkov je uvedený v tabuľke 3.26 a prehľad výšok opakovaných peňažných príspevkov je uvedený v tabuľke 3.27.

Tabuľka 3.26 Maximálne výšky jednorazových peňažných príspevkov na kompenzáciu

Druhy jednorazových peňažných príspevkov na kompenzáciu	Maximálna výška v €
Peňažný príspevok na kúpu pomôcky	8 630,42
– na kúpu druhého mechanického vozíka	1 659,70
– na kúpu druhého elektrického vozíka	4 979,09
– na kúpu druhého načúvacieho aparátu	331,94
Peňažný príspevok na výcvik používania pomôcky	8 630,42
Peňažný príspevok na úpravu pomôcky	8 630,42
Peňažný príspevok na kúpu zdvíhacieho zariadenia	11 617,88
Peňažný príspevok na kúpu osobného motorového vozidla	6 638,79
– na kúpu osobného motorového vozidla s automatickou prevodovkou	8 298,48
Peňažný príspevok na úpravu osobného motorového vozidla	6 638,79
Úhrn peňažných príspevkov na úpravu bytu a peňažných príspevkov na úpravu rodinného domu v období siedmich rokov	6 638,79
Úhrn peňažných príspevkov na úpravu garáže v období siedmich rokov	1 659,70

Zdroj: MPSVR SR

Tabuľka 3.27 Prehľad opakovaných peňažných príspevkov na kompenzáciu

Druhy opakovaných peňažných príspevkov	Výška PP v € ⁴⁹ do 30. 6. 2019	Výška PP v € od 1. 7. 2019
PP na osobnú asistenciu – sadzba na jednu hodinu	3,82	4,18
PP na prepravu	104,63	107,25
PP na kompenzáciu zvýšených výdavkov:		
- na diétne stravovanie		
a) choroby a poruchy uvedené v prvej skupine prílohy č.5 zákona	38,07	39,02
b) choroby a poruchy uvedené v druhej skupine prílohy č.5 zákona	19,04	19,51
c) choroby a poruchy uvedené v tretej skupine prílohy č.5 zákona	11,43	11,71
- hygienu alebo opotrebovanie šatstva, bielizne, obuvi a bytového zariadenia	19,04	19,51
- zabezpečenie prevádzky osobného motorového vozidla	34,25	35,11
- starostlivosť o psa so špeciálnym výcvikom	45,67	46,82
PP na opatrovanie:		
- FO (opatrovatel') nepoberá niektorú zo zákonom ustanovených dôchodkových dávok:		
a) opatruje jednu FO s ŤZP	369,36	430,35
b) opatruje dve alebo viaceré FO s ŤZP	492,34	572,36
c) opatruje jednu FO s ŤZP, ktorá je viac ako 20 hodín týždenne v zariadení	326,16	378,70
d) opatruje dve alebo viaceré FO s ŤZP, ktoré sú viac ako 20 hodín týždenne v zariadení	461,81	532,30
e) opatruje FO s ŤZP, ktorá je v zariadení viac ako 20 hodín týždenne a súčasne opatruje aj druhú FO s ŤZP, ktorá nie je v zariadení alebo je v zariadení najviac 20 hodín týždenne	480,05	555,20
- FO (opatrovatel') poberá niektorú zo zákonom ustanovených dôchodkových dávok		
a) opatruje jednu FO s ŤZP	184,71	215,18
b) opatruje dve alebo viaceré FO s ŤZP	246,2	286,18
c) opatruje jednu FO s ŤZP, ktorá je viac ako 20 hodín týždenne v zariadení	163,06	189,35
d) opatruje dve alebo viaceré FO s ŤZP, ktoré sú viac ako 20 hodín týždenne v zariadení	230,88	266,15
e) opatruje FO s ŤZP, ktorá je v zariadení viac ako 20 hodín týždenne a súčasne opatruje aj druhú FO s ŤZP, ktorá nie je v zariadení alebo je v zariadení najviac 20 hodín týždenne	240,00	277,60

Zdroj: MPSVR SR

Podľa zákona o peňažných príspevkoch je možné fyzickým osobám s ŤZP po posúdení ich zdravotného stavu vyhotoviť preukaz fyzickej osoby s ŤZP, preukaz fyzickej osoby s ŤZP so sprievodcom a parkovací preukaz pre fyzickú osobu so zdravotným postihnutím. Tieto preukazy umožňujú fyzickým osobám s ŤZP využívať určité zľavy a výhody a prispievajú tým ku kompenzácii sociálnych dôsledkov ŤZP a ich sociálnemu začleneniu. K 31. decembru 2019 bolo platných spolu 336 609 preukazov fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím, čo predstavuje nárast o 7 896. Platných parkovacích preukazov pre fyzickú osobu so zdravotným postihnutím bolo 103 001, čo predstavuje nárast o 11 320 v porovnaní s rokom 2018. Predpokladáme, že uvedený nárast ovplyvnili

⁴⁹ Pri PP na prepravu a PP na opatrovanie pre opatrovatel'ov nepoberajúcich dôchodkovú dávku do výpočtu výšky PP vstupujú aj ďalšie parametre, napríklad výška príjmu FO s ŤZP.

legislatívne zmeny v zákone o peňažných príspevkoch, ktoré s účinnosťou od 1. júla 2018 rozšírili okruh fyzických osôb s ťažkým zdravotným postihnutím, ktorým je možné vyhotoviť parkovací preukaz a snaha samospráv riešiť parkovaciu politiku.

Tabuľka 3.28 Počet platných preukazov

Druh preukazu	Obdobie	
	k 31.12. 2018	k 31. 12. 2019
Preukaz fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím (bez sprievodcu)	170 269	175 645
Preukaz fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím so sprievodcom	158 444	160 964
SPOLU: Preukaz fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím bez/so sprievodcom	328 713	336 609
Parkovacie preukazy pre fyzickú osobu so zdravotným postihnutím	91 681	103 001

Zdroj: MPSVR SR (RSD MIS)

V roku 2019 boli na peňažné príspevky na kompenzáciu vynaložené finančné prostriedky v celkovej sume 395 538 361 eur. Z toho na peňažné príspevky poskytnuté priemerne mesačne 158 210 fyzickým osobám s ŤZP v sume 164 599 906 eur a na peňažný príspevok na opatrovanie poskytnutý priemerne mesačne 57 048 fyzickým osobám opatrujúcim fyzické osoby s ŤZP (opatrovateľom) v sume 230 938 455 eur. Z hľadiska objemu vynaložených finančných prostriedkov je najvyššie čerpanie na peňažný príspevok na opatrovanie v celkovej sume 230,9 mil. eur. Nasledujú čerpania na peňažný príspevok na osobnú asistenciu vo výške 71,5 mil. eur, na peňažný príspevok na kompenzáciu zvýšených výdavkov (všetky druhy spolu) vo výške 63,7 mil. eur) a na jednorazové peňažné príspevky (všetky spolu) vo výške 26,06 mil. eur.

Tabuľka 3.29 Prehľad čerpania finančných prostriedkov v roku 2019

Peňažné príspevky na kompenzáciu	Priemerný mesačný počet poberateľov	Vynaložené finančné prostriedky v €
PP poskytované FO s ŤZP	158 210	164 599 906
PP na opatrovanie*	57 048	230 938 455
SPOLU	215 258	395 538 361

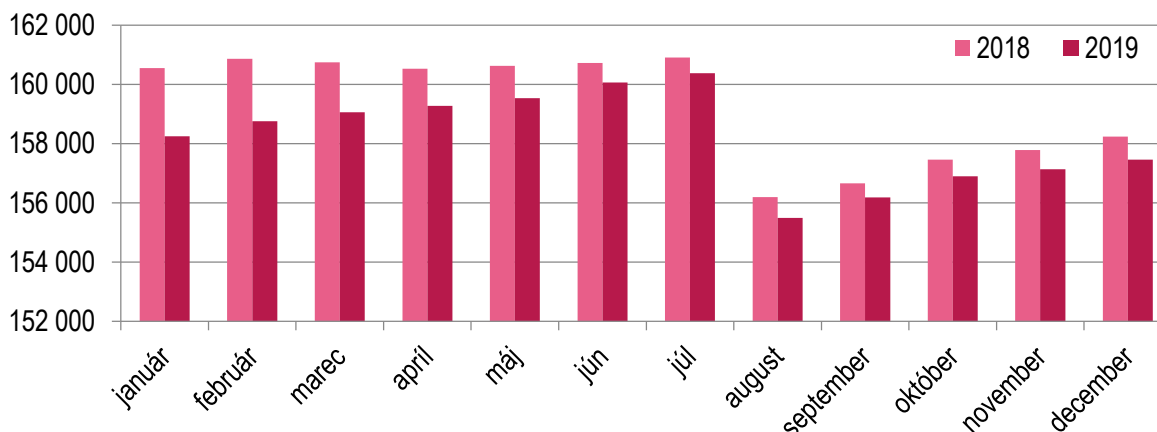
Zdroj: RSD MIS

*PP na opatrovanie je poskytovaný fyzickej osobe, ktorá opatruje FO s ŤZP

V roku 2019 v porovnaní s rokom 2018 nastal nárast celkovo vynaložených finančných prostriedkov na peňažné príspevky na kompenzáciu o sumu 102,3 mil. eur. Pri peňažných príspevkoch poskytovaných fyzickým osobám s ŤZP čerpanie v roku 2019 v porovnaní s predchádzajúcim rokom predstavuje nárast o sumu 20,81 mil. eur napriek tomu, že priemerný mesačný počet poberateľov týchto peňažných príspevkov v roku 2019 klesol o 1 068. Nárast finančných prostriedkov na peňažné príspevky poskytované fyzickým osobám s ŤZP v roku 2019 najvýraznejšie ovplyvnilo čerpanie na účely peňažného príspevku na osobnú asistenciu, ktoré vzrástlo o 16,46 mil. eur a priemerný mesačný počet poberateľov vzrástol o 557. Pri peňažnom príspevku na opatrovanie, ktorý je poskytovaný priamo opatrovateľovi, čerpanie finančných prostriedkov v roku 2019 výrazne stúplo a to o 81,51 mil. eur, súčasne vzrástol aj priemerný mesačný počet poberateľov tohto peňažného príspevku o 3 692.

Zvýšenie čerpania finančných prostriedkov, ako aj nárast počtu poberateľov uvedených peňažných príspevkov v roku 2019 najvýraznejšie ovplyvnili viaceré legislatívne zmeny, ktoré priniesli výhodnejšie podmienky ich poskytovania. Už od 1. júla 2018 išlo o zvýšenie peňažného príspevku na opatrovanie a súčasne zvýšenie ochrany príjmu opatrovanej fyzickej osoby s ŤZP, ktorá má vplyv na výšku tohto príspevku. Aj pri peňažnom príspevku na osobnú asistenciu prišlo od 1. júla 2018 k zvýšeniu hodinovej sadzby osobnej asistencie, ako aj k zrušeniu zohľadňovania príjmu fyzickej osoby s ŤZP. Ďalšie zvýšenie oboch uvedených peňažných príspevkov nasledovalo s účinnosťou od 1. júla 2019.

Graf 3.19 Vývoj počtu FO* s ZŤP, ktorým boli poskytované peňažné príspevky na kompenzáciu za rok 2018 a 2019

* V uvedených počtoch figuruje každý poberateľ PP len raz, aj keď mu je poskytnutých viac príspevkov

Zdroj: RSD MIS

V roku 2019 boli na **opakované peňažné príspevky** vynaložené finančné prostriedky v celkovej sume 369,47 mil. eur. Z hľadiska počtu poberateľov bol v roku 2019 najvyšší priemerný mesačný počet 153 144 poberateľov peňažného príspevku na kompenzáciu zvýšených výdavkov (celkovo všetky druhy zvýšených výdavkov). Tento peňažný príspevok sa člení podľa účelu poskytovania na štyri skupiny a v rámci tohto členenia bolo poradenie podľa počtu priemerného mesačného počtu poberateľov v roku 2019 nasledovné:

Peňažný príspevok na kompenzáciu zvýšených výdavkov:

- súvisiacich s hygienou alebo opotrebovaním šatstva, bielizne, obuvi a bytového zariadenia bol poskytnutý priemerne mesačne 83 598 poberateľom,
- súvisiacich so zabezpečením prevádzky osobného motorového vozidla bol poskytnutý priemerne mesačne 68 577 poberateľom,
- na diétne stravovanie bol poskytnutý priemerne mesačne 50 716 poberateľom,
- súvisiacich so starostlivosťou o psa so špeciálnym priemerne mesačne 54 poberateľom.

Druhú najpočetnejšiu skupinu opakovaných peňažných príspevkov tvoria **poberatelia peňažného príspevku na opatrovanie**, a to v priemernom mesačnom počte 57 048.

V roku 2019 bolo vynaložených na 7 642 **jednorazových peňažných príspevkov** na kompenzáciu cca 26,07 mil. Najvyšší počet poskytnutých peňažných príspevkov bol na kúpu pomôcky (2 842), ďalej na peňažný príspevok na kúpu osobného motorového vozidla (1 436) a peňažný príspevok na kúpu zdvíhacieho zariadenia (1 071). Prehľad čerpania jednotlivých peňažných príspevkov na kompenzáciu v roku 2018 a v roku 2019 poskytuje tabuľka 3.30.

Tabuľka 3.30 Prehľad vývoja počtu poberateľov a čerpania finančných prostriedkov na peňažné príspevky na kompenzáciu ŤZP

Opakované peňažné príspevky na kompenzáciu	2018			2019		
	Priemerný mesačný počet poberateľov	Priemerná mesačná výška PP v €	Vynaložené finančné prostriedky v €	Priemerný mesačný počet poberateľov	Priemerná mesačná výška PP v €	Vynaložené finančné prostriedky v €
PP na osobnú asistenciu	10 100	443,49	55 045 675	10 657	551,00	71 507 354
PP na prepravu	3 102	87,96	3 221 829	3 192	85,41	3 325 426
PP na kompenzáciu zvýšených výdavkov:	154 665	32,78	61 884 759	153 144	33,93	63 702 474
– na diétne stravovanie	51 874	23,15	14 660 576	50 716	23,89	14 860 049
– hygienu alebo opotrebovanie šatstva, bielizne, obuvi a bytového zariadenia	84 564	18,73	19 326 996	83 598	19,23	19 676 347
– prevádzku osobného motorového vozidla	67 711	33,7	27 864 831	68 577	34,61	29 135 103
– starostlivosť o psa so špeciálnym výcvikom	58	44,13	32 355	54	46,09	30 975
PP na opatrovanie	53 356	215,48	149 431 226	57 048	317,87	230 938 455
Jednorazové peňažné príspevky na kompenzáciu	Počet poskytnutých PP*	Priemerná výška PP v €	Vynaložené finančné prostriedky v €	Počet poskytnutých PP*	Priemerná výška PP v €	Vynaložené finančné prostriedky v €
PP na kúpu pomôcky	2 540	791,48	2 009 948	2 842	799,34	2 271 263
PP na výcvik používania pomôcky	13	518,08	6 735	14	853,34	11 950
PP na úpravu pomôcky	18	905,27	16 295	9	1 186,81	10 681
PP na opravu pomôcky	779	361,34	280 986	859	376,48	325 250
PP na kúpu zdvíhacieho zariadenia	918	9 261,34	8 466 655	1 071	9 250,23	9 871 548
PP na kúpu osobného motorového vozidla	1 404	6 775,38	9 516 086	1 436	6 775,92	9 721 486
PP na úpravu osobného motorového vozidla	133	3 726,00	495 576	139	4 199,31	584 486
PP na úpravu bytu	356	2 597,25	918 776	452	2 716,74	1 232 523
PP na úpravu rodinného domu	686	2 425,16	1 667 102	820	2 468,70	2 035 465
PP na úpravu garáže	7	1 268,33	9 098	0	0	0
Vynaložené finančné prostriedky na PP SPOLU v €		293 219 372		395 538 361		

Zdroj: RSD MIS, pri opakovaných príspevkoch je priemerná mesačná výška PP vypočítaná z vynaložených finančných prostriedkov bez doplatkov za oneskorený nárok

* sumárne údaje za 12 mesiacov

Celkový počet **jednorazových peňažných príspevkov** poskytnutých v roku 2019 v porovnaní s rokom 2018 vzrástol o 788 a čerpanie finančných prostriedkov vzrástlo o 2,67 mil. eur. K nárastu počtu poskytnutých peňažných príspevkov došlo pri ôsmich druhoch peňažných príspevkov a len v jedno druhu došlo k poklesu počtu poskytnutých peňažných príspevkov, a to nasledovne:

a) **nárast** počtu jednorazových PP poskytnutých za celý kalendárny rok 2019 o:

- 302 PP na kúpu pomôcky (priemerná výška PP vzrástla o 7,82 eura)
- 153 PP na kúpu zdvíhacieho zariadenia (priemerná výška PP klesla o 11,11 eura)
- 134 PP na úpravu rodinného domu (priemerná výška PP vzrástla o 43,54 eura)
- 96 PP na úpravu bytu (priemerná výška PP vzrástla o 119,49 eura)

- 80 PP na opravu pomôcky (priemerná výška PP vzrástla o 15,14 eura)
- 32 PP na kúpu osobného motorového vozidla (priemerná výška PP vzrástla o 0,54eura)
- 6 PP na úpravu osobného motorového vozidla (priemerná výška PP vzrástla o 473,31 eura)
- 1 PP na výcvik používania pomôcky (priemerná výška PP vzrástla o 335,26 eura)

b) **pokles** počtu jednorazových PP poskytnutých za celý kalendárny rok 2019 o:

- 9 PP na úpravu pomôcky (priemerná výška PP vzrástla o 281,54 eura)

Najvyšší počet z poskytnutých jednorazových peňažných príspevkov v roku 2019 predstavuje peňažný príspevok na kúpu pomôcky (2 842). Najčastejšie bol poskytnutý na kúpu pomôcky, ktorou je mechanický vozík (565), na kúpu načúvacieho aparátu (319), na kúpu stolového alebo prenosného osobného počítača (251) a na kúpu elektronickej čítacej lupy prenosnej (206).

Finančné prostriedky vynaložené na **opakované peňažné príspevky** v roku 2019 v porovnaní s predchádzajúcim rokom vzrástli o 99 890 221eur. Vývoj priemerného mesačného počtu poberateľov týchto peňažných príspevkov v roku 2019 v porovnaní s rokom 2018 bol nasledovný:

a) **nárast** priemerného mesačného počtu poberateľov o:

- 3 692 PP na opatrovanie (nárast vynaložených finančných prostriedkov cca 81,507 mil. eur)
- 557 PP na osobnú asistenciu (nárast finančných prostriedkov o cca 16,461 mil. eur)
- 90 PP na prepravu (nárast vynaložených finančných prostriedkov o cca 103,6 tis. eur)

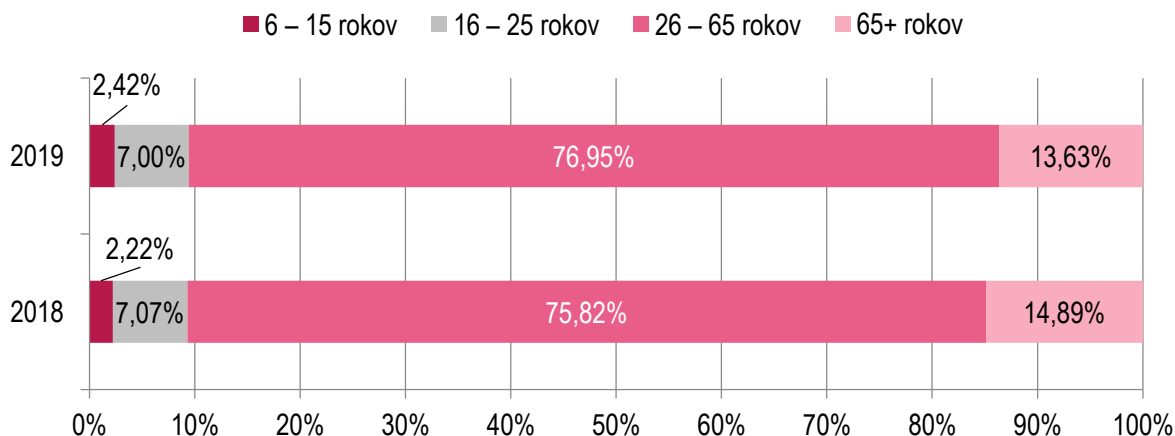
b) **pokles** priemerného mesačného počtu poberateľov o :

- 1 521 PP na kompenzáciu zvýšených výdavkov (celkovo všetkých druhov zvýšených výdavkov, ale následne nárast vynaložených finančných prostriedkov o cca 1,817 mil. eur)

Priemerné mesačné výšky opakovaných peňažných príspevkov v roku 2019 v porovnaní s rokom 2018 vzrástli nepatrne pri tých peňažných príspevkoch, ktorých výška je naviazaná na sumu životného minima a to v závislosti od výšky valorizácie súm životného minima.

Pri peňažnom príspevku na osobnú asistenciu nárast priemerného mesačného počtu poberateľov pretrváva dlhodobo. Priemerná mesačná výška tohto peňažného príspevku v roku 2019 predstavovala sumu 551,0 eur, čo zodpovedá cca 139 hodinám osobnej asistencie, na ktoré bol poskytnutý peňažný príspevok. Táto priemerná výška v roku 2019 v porovnaní s rokom 2018 vzrástla o 107, 51 eur. Uvedenú skutočnosť najvýznamnejšie ovplyvnili zmeny účinné od 1. júla 2018 a to zvýšenie sadzby na jednu hodinu osobnej asistencie o 1,04 eura a zrušenie zohľadňovania príjmu fyzickej osoby s ŤZP, čo malo vplyv na stanovenie výšky peňažného tohto príspevku. S účinnosťou od 1. júla 2019 bolo ďalšie zvýšenie sadzby na jednu hodinu osobnej asistencie o 0,36 eura. Prehľad priemerného mesačného počtu poberateľov peňažného príspevku na osobnú asistenciu za december 2019 v porovnaní s decembrom 2018 rozdelený podľa veku, poskytuje graf 3.20 a tabuľka 3.31.

Graf 3.20 Rozdelenie priemerného mesačného počtu poberateľov peňažného príspevku na osobnú asistenciu podľa vekových skupín v v decembri 2018 a v decembri 2019

Zdroj: RSD MIS

Tabuľka 3.31 Počet poberateľov peňažného príspevku na osobnú asistenciu podľa vekových skupín v decembri 2018 a v decembri 2019

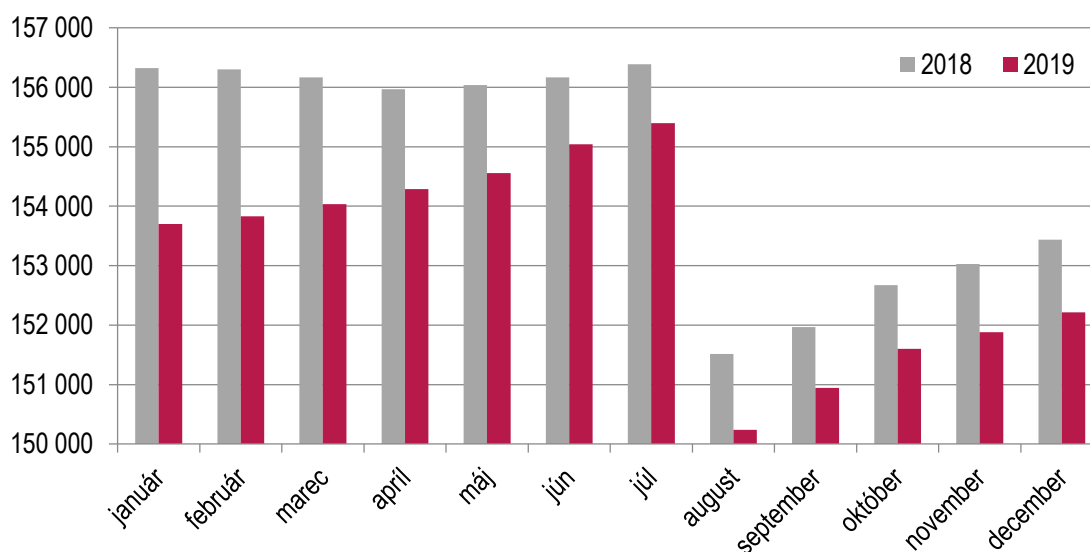
	2018	2019
6 – 15 rokov	225	260
16 – 25 rokov	714	754
26 – 65 rokov	7 659	8 284
viac ako 65 rokov	1 504	1 467

Zdroj: RSD MIS

Pokles priemerného mesačného počtu poberateľov peňažného príspevku na kompenzáciu zvýšených výdavkov sa prejavil u každého druhu zvýšených výdavkov s výnimkou peňažného príspevku na prevádzku osobného motorového vozidla. Pri kompenzácii zvýšených výdavkov na diétne stravovanie došlo k medziročnému poklesu priemerného mesačného počtu poberateľov o 1 158 poberateľov, pri kompenzácii zvýšených výdavkov súvisiacich s hygienou alebo opotrebovaním šatstva, bielizne, obuvi a bytového zariadenia pokles o 966, a pri kompenzácii zvýšených výdavkov súvisiacich so starostlivosťou o psa so špeciálnym výcvikom klesol priemerný mesačný počet poberateľov o 4. Poklesy priemerného mesačného počtu uvedených peňažných príspevkov na kompenzáciu zvýšených výdavkov najvýraznejšie ovplyvnilo úmrtie poberateľov. Ďalšími dôvodmi bolo nesplnenie zákonom ustanovených podmienok pre ich poskytovanie (napr. presah hranice príjmu fyzickej osoby s ŤZP alebo jej odchod do zariadenia sociálnych služieb).

Len pri kompenzácii zvýšených výdavkov súvisiacich so zabezpečením prevádzky osobného motorového vozidla bol zaznamenaný **nárast o 866 poberateľov**. Predpokladáme, že tento nárast počtu poberateľov ovplyvnila novela zákona o peňažných príspevkoch účinná od 1. júla 2018, ktorou sa rozšíril okruh fyzických osôb s ŤZP, ktorým je možné poskytovať peňažný príspevok na kompenzáciu zvýšených výdavkov súvisiacich so zabezpečením prevádzky osobného motorového vozidla.

Graf 3.21 Vývoj počtu poberateľov PP na kompenzáciu zvýšených výdavkov v roku 2018 a 2019

Zdroj: RSD MIS

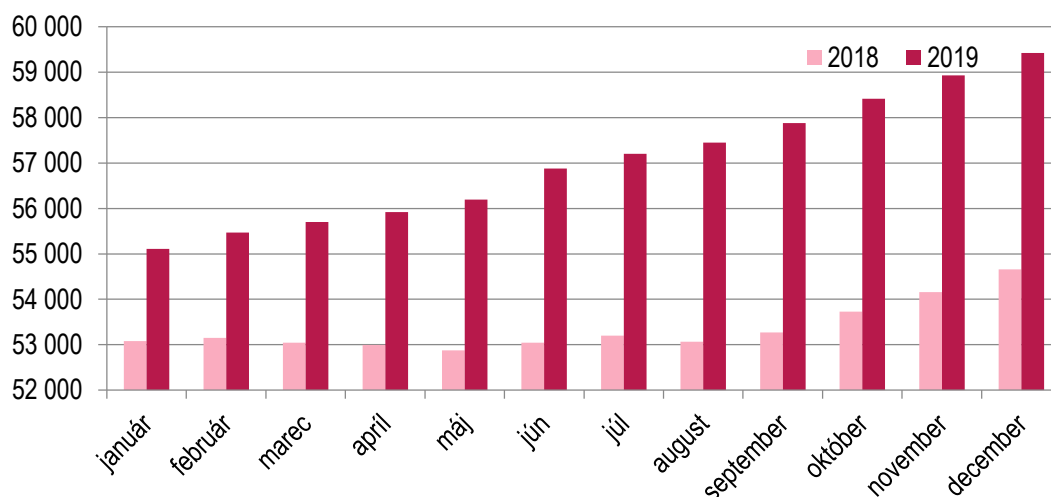
Peňažný príspevok na opatrovanie, ako jediný peňažný príspevok na kompenzáciu, sa neposkytuje fyzickej osobe s ŤZP, ale priamo fyzickej osobe, ktorá ju opatruje (opatrovateľovi). Jeho výška je stanovená v závislosti od viacerých skutočností. Ak opatrovateľ poberá niektorú zo zákonom ustanovených dôchodkových dávok, peňažný príspevok na opatrovanie je ustanovený v paušálnej výške⁵⁰. Ak opatrovateľ nepoberá takúto dôchodkovú dávku (v tzv. produktívnom veku), na výšku peňažného príspevku má vplyv aj príjem opatrovanej fyzickej osoby

⁵⁰ Pokiaľ opatrovaná FO s ŤZP poberá zvýšenie dôchodku pre bezvládnosť, výška PP na opatrovanie sa znižuje o túto sumu, bez ohľadu na to, či opatrovateľ poberá alebo nepoberá nejakú zo zákonom ustanovených dôchodkových dávok.

s ŤZP. Na účely stanovenia výšky peňažného príspevku na opatrovanie u opatrovateľov v produktívnom veku, je príjem fyzickej osoby s ŤZP chránený do výšky 2 násobku SŽM, resp. ak je fyzickou osobou s ŤZP nezaopatrené dieťa, jeho príjem je chránený do 3-násobku SŽM. Od 1. júla 2019 po valorizácii súm životného minima predstavujú hranice ochrany príjmu opatrovaných fyzických osôb s ŤZP sumu 420,4 eura mesačne (2-násobok) a 630,6 eura mesačne (3-násobok). Peňažný príspevok na opatrovanie možno zvýšiť o 100,00 eur mesačne, ak opatrovateľ nemá žiaden príjem zo zamestnania alebo nepoberá dávky dôchodkového poistenia alebo výsluhového zabezpečenia a opatruje fyzickú osobu s ŤZP, ktorá je nezaopatreným dieťaťom.

V prípade, ak opatrovaná fyzická osoba s ŤZP zomrie, peňažný príspevok na opatrovanie sa poskytne opatrovateľovi (bez ohľadu na to, či poberá alebo nepoberá dôchodkovú dávku) za celý kalendárny mesiac, v ktorom opatrovaný zomrel, ako aj za kalendárny mesiac, ktorý nasleduje po tomto kalendárnom mesiaci.

Graf 3.22 Vývoj počtu poberateľov PP na opatrovanie v rokoch 2018 a 2019

Zdroj: RSD MIS

Pri peňažnom príspevku na opatrovanie bol v roku 2019 v porovnaní s rokom 2018 zaznamenaný medziročný nárast celkového priemerného mesačného počtu poberateľov o 3 692, ako aj nárast priemerného mesačného počtu opatrovaných fyzických osôb s ŤZP o 3 930. Pri jednotlivých peňažných príspevkoch na opatrovanie boli nasledovné:

- **nárast** o 2 819 poberateľov v tzv. produktívnom veku (nárast opatrovaných o 3 032),
- **nárast** o 922 poberateľov, ktorým je vyplácaná dôchodková dávka (nárast opatrovaných o 946),
- **pokles** o 49 poberateľov, ktorým je peňažný príspevok vyplácaný podľa prechodného ustanovenia, t.j. podľa zákona účinného do 31.12.2008 (pokles opatrovaných o 49).

Počet poberateľov peňažného príspevku na opatrovanie vyplácaného podľa prechodného ustanovenia sa neustále znižuje a postupne prechádzajú na podmienky vyplácania, ustanovené zákonom o peňažných príspevkoch, účinnom od 1. januára 2009. Prehľad údajov o poskytnutých peňažných príspevkoch na opatrovanie je uvedený v nasledujúcej tabuľke 3.32.

**Tabuľka 3.32 Čerpanie peňažného príspevku na opatrovanie v rokoch 2018 a 2019
v hlbšej štruktúre**

Peňažný príspevok na opatrovanie	2018			2019		
	Priemerný mesačný počet poberateľov	Priemerný mesačný počet opatrovaných	Priemerná mesačná výška v €	Priemerný mesačný počet poberateľov	Priemerný mesačný počet opatrovaných	Priemerná mesačná výška v €
1. FO¹⁾ poberajúca dôchodkovú dávku	21 465	21 806	122,07	22 387	22 752	193,48
2. FO nepoberajúca dôchodkovú dávku	31 595	32 578	279,82	34 414	35 610	384,26
3. FO poberajúce príspevok podľa prechodného ustanovenia	296	305	121,82	247	256	188,48
Peňažný príspevok na opatrovanie SPOLU	53 356	54 688	215,48	57 048	58 618	317,87

Zdroj: RSD MIS

¹⁾ FO – fyzická osoba, poberajúca peňažný príspevok na opatrovanie (poberateľ)

Legislatívne zmeny účinné od 1. júla 2018, ktoré priniesli zvýšenie všetkých výšok peňažného príspevku na opatrovanie a zvýšenie ochrany príjmu opatrovanej fyzickej osoby s ŤZP ako aj zmeny účinné od 1. júla 2019, ktoré priniesli ďalšie zvýšenie všetkých výšok peňažného príspevku na opatrovanie ovplyvnili nárast počtu poberateľov, ako aj priemerné mesačné výšky poskytnutých peňažných príspevkov na opatrovanie. Celková priemerná mesačná výška peňažného príspevku na opatrovanie v roku 2019 v porovnaní s rokom 2018 vzrástla o 102,39 eur na sumu 317,87 eur mesačne. Z toho priemerná mesačná výška peňažného príspevku na opatrovanie, ktorý je poskytovaný poberateľom v tzv. produktívnom veku vzrástla o 104,44 eur na sumu 384,26 eur mesačne, u poberateľov, ktorým je vyplácaná dôchodková dávka vzrástla o 71,41 eur na sumu 193,48 eur mesačne a u peňažného príspevku vyplácanom podľa prechodného ustanovenia vzrástla o 66,66 eur na sumu 188,48 mesačne.

Vzhľadom na dátum účinnosti legislatívnych zmien v priebehu kalendárneho roka 2019 (od 1. júla 2019), sa tieto premietli v nižšej miere do celoročnej priemernej mesačnej výšky peňažného príspevku na opatrovanie v porovnaní s výškou od účinnosti zmien. Je to zreteľné na priemernej mesačnej výške tohto peňažného príspevku v decembri 2019, ktorá predstavovala sumu 345,88 eur. Z toho pri peňažnom príspevku poskytovanom poberateľom v tzv. produktívnom veku v sume 431,45 eur, a pri peňažnom príspevku poskytovanom poberateľom, ktorým je vyplácaná dôchodková dávka, v sume 214,18 eur.

3.4.7 Sociálne služby

Sociálne služby v SR sa od roku 2009 poskytujú v súlade so **zákonom č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní** (živnostenský zákon) **v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov** (ďalej len „zákon o sociálnych službách“). Zákon o sociálnych službách upravuje právne vzťahy a podmienky poskytovania sociálnych služieb, ktorých cieľom je podporovať sociálne začlenenie občanov a uspokojovať sociálne potreby ľudí v nepriaznivej sociálnej situácii.

Sociálne služby sa podľa tohto zákona poskytujú prostredníctvom odborných, obslužných a ďalších činností, ktoré je poskytovateľ povinný poskytnúť alebo zabezpečiť v prípade ich taxatívneho vymedzenia. Odborné činnosti, ako sociálne poradenstvo, sociálna rehabilitácia, stimulácia komplexného vývoja dieťaťa so zdravotným postihnutím, ale aj iné činnosti, je možné za podmienok ustanovených zákonom o sociálnych službách poskytovať aj samostatne na základe akreditácie. Sociálne služby sú službami verejného záujmu a sú poskytované bez dosiahnutia zisku, avšak zákon umožňuje aj poskytovanie sociálnych služieb v rámci živnosti alebo podnikania, t. j. na báze zisku.

Zákon o sociálnych službách rozdeľuje sociálne služby do niekoľkých skupín, v závislosti od povahy nepriaznivej sociálnej situácie alebo od cieľovej skupiny, ktorej sú určené, a to sociálne služby krízovej intervencie, sociálne služby na podporu rodiny s deťmi, na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku, sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií a na podporné služby.

Na účely poskytovania sociálnych služieb, ktoré majú charakter dlhodobej starostlivosti a ktoré sa poskytujú fyzickým osobám odkázaným na pomoc inej fyzickej osoby, zákon o sociálnych službách upravuje zdravotnú a sociálnu posudkovú činnosť, na základe ktorej sa určuje odkázanosť fyzickej osoby na sociálnu službu. Zákon o sociálnych službách upravuje poskytovanie zdravotnej starostlivosti v rozsahu ošetrovateľskej starostlivosti vo vybraných zariadeniach sociálnych služieb priamo sestrami, t.j. zamestnancami týchto zariadení a zároveň je upravená možnosť poskytovania sociálnej služby v zdravotníckom zariadení ústavnej starostlivosti, ktoré splní zákonom stanovené podmienky.

V osobitnej časti zákona je upravené financovanie sociálnych služieb z rozpočtov samospráv a zo štátneho rozpočtu z kapitoly MPSVR SR. Pri financovaní neverejných poskytovateľov sa rozlišuje, či majú neziskový charakter alebo či ide o podnikateľské subjekty poskytujúce služby za účelom dosiahnutia zisku, ktoré nie je možné podporovať z verejných zdrojov.

Zákon o sociálnych službách upravuje *výkon dohľadu* nad dodržiavaním tohto zákona a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov pri poskytovaní sociálnych služieb. Ministerstvo s účinnosťou od 1. 9. 2019 hodnotí aj kvalitu poskytovaných sociálnych služieb na základe podmienok kvality, ktoré sú upravené v prílohe č. 2 zákona o sociálnych službách. MPSVR SR v oblasti sociálnych služieb udeľuje *akreditáciu na vzdelávacie programy a akreditáciu na odbornú činnosť*.

S účinnosťou od 1. 10. 2019 nadobudol účinnosť zákon č. 280/2019 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon o sociálnych službách, ktorý upravuje podmienky finančnej podpory neverejných poskytovateľov sociálnych služieb z rozpočtov obcí a vyšších územných celkov pri poskytovaní finančného príspevku na prevádzku poskytovanej sociálnej služby tak, že pri určení výšky tohto finančného príspevku sa nezohľadňuje a tento finančný príspevok sa neznižuje o príjem z úhrady ošetrovateľskej starostlivosti na základe verejného zdravotného poistenia a o skutočne dosiahnuté príjmy z platenia úhrad za sociálnu službu poskytovanú neverejným poskytovateľom sociálnej služby. Zároveň sa s účinnosťou od 1. 1. 2020 nanovo ustanovili kvalifikačné predpoklady potrebné na vykonávanie tlmočenia v rámci tlmočnickej služby, ako reakcia na nedostatok tlmočníkov. Tlmočenie môže vykonávať aj osoba, ktorá nie je tlmočníkom podľa osobitného predpisu a spĺňa kvalifikačné predpoklady ustanovené zákonom o sociálnych službách.

Týmto zákonom sa účinnosťou od 1. 1. 2021, zavádza aj informačný systém sociálnych služieb, v ktorom budú zbierané a zhromaždené údaje tak, aby boli aktuálne, overiteľné a relevantné pre potreby zisťovania skutkového stavu v oblasti sociálnych služieb, skvalitnenia procesu strednodobého plánovania rozvoja sociálnych služieb a ich súvisiaceho spolufinancovania, a to na úrovni samosprávy aj štátu.

V snahe zabezpečiť kontinuitu a efektivitu poskytovaných sociálnych služieb a súčasne v snahe podporiť zotrvanie ľudí odkázaných na pomoc čo najdlhšie v ich prirodzenom rodinnom prostredí sa MPSVR SR naďalej kontinuálne venuje procesu deinštitucionalizácie sociálnych služieb na Slovensku, v súlade so stratégiou deinštitucionalizácie systému sociálnych služieb a náhradnej starostlivosti (stratégia DI) a Národným akčným plánom prechodu z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť v systéme sociálnych služieb na roky 2016 – 2020. V súčasnosti prebieha aktualizácia Stratégie DI, ktorá bude reflektovať súčasný stav procesu deinštitucionalizácie

v SR a nové záväzné opatrenia budú zohľadňovať potreby aktívnejšieho naplňania Dohovoru OSN pre osoby so zdravotným postihnutím.

Od augusta 2018 prebieha realizácia Národného projektu Deinštitucionalizácia zariadení sociálnych služieb – Podpora transformačných tímov, nadväzujúci na Národný projekt Podpora transformácie a deinštitucionalizácie systému sociálnych služieb, realizovaný v predchádzajúcom programovom období. Ide o projekt, ktorého hlavným cieľom je príprava, kreovanie a systematická metodická podpora transformačných tímov pri tvorbe transformačných plánov zariadení sociálnych služieb zapojených do procesu prechodu z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť a naštartovanie transformačných procesov v komunitách, kde sa tieto zariadenia budú nachádzať. Prostredníctvom transformačných plánov jednotlivých zariadení bude zabezpečená aj synergia podpory projektov z Integrovaného regionálneho operačného programu Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR. V súčasnosti aktívne prebieha prvý cyklus podpory 24 vybraným zariadeniam sociálnych služieb. Prebiehajú akreditované vzdelávania, workshopy a informačné semináre. Zároveň bolo v decembri 2019 vybraných ďalších 24 zariadení do druhého cyklu podpory a vzdelávania.

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR po ukončení Národného projektu Podpora opatrovateľskej služby opätovne pristúpilo k podpore tejto sociálnej služby prostredníctvom zdrojov európskych štrukturálnych fondov, a to kombináciou dvoch foriem možnosti podpory. Prvou sú dopytovo orientované projekty s názvom "Podpora opatrovateľskej služby", s celkovou výškou alokovanej sumy 58 mil. eur na podporu min. 2 700 pracovných miest opatrovateľov/opatrovateľiek. Druhou formou podpory je národný projekt zacielený na malé obce (verejných poskytovateľov) do 1 000 obyvateľov, ktoré majú najväčšie problémy s poskytovaním opatrovateľskej služby z dôvodu nedostatku finančných zdrojov, s názvom „Podpora rozvoja a dostupnosti terénnej opatrovateľskej služby“ s celkovou výškou alokovanej sumy 5 mil. eur. Okrem podpory výkonu približne 240 pracovných miest pre opatrovateľov/opatrovateľky sa národným projektom podporia ďalšie aktivity, ako napr. vzdelávanie opatrovateľov/opatrovateľiek a zástupcov samospráv v oblasti poskytovania domácej opatrovateľskej služby.

K podpore integrácie marginalizovaných skupín, vrátane Rómov a jednotlivcov alebo skupín ohrozených diskrimináciou, chudobou alebo sociálnym vylúčením do spoločnosti a k zvyšovaniu účasti na trhu práce prispievajú Národný projekt (NP) Terénna sociálna práca v obciach I. a Podpora vybraných sociálnych služieb krízovej intervencie na komunitnej úrovni (NP PVSSKIKÚ) pre programové obdobie 2014 - 2020. NP Terénna sociálna práca v obciach I. bol implementovaný v období 4 rokov (10/2015-09/2019 - 48 mesiacov), s celkovou výškou nenávratného finančného príspevku 29,3 mil. eur. Hlavným cieľom NP PVSSKIKÚ bola podpora rozvoja poskytovateľov vybraných sociálnych služieb krízovej intervencie na komunitnej úrovni, ktorí budú poskytovať činnosti a aktivity realizované v oblasti podpory sociálnej inklúzie osôb v nepriaznivej sociálnej situácii, ohrozených sociálnym vylúčením alebo s obmedzenou schopnosťou sa spoločensky začleniť a samostatne riešiť svoje problémy. Terénna sociálna práca bola poskytovaná najmä ľuďom z marginalizovaných rómskych komunít a aj ľuďom bez domova na celom Slovensku. Terénni sociálni pracovníci a terénni pracovníci asistovali viac ako 50 000 ľuďom pri riešení širokého spektra problémov z rôznych oblastí: zamestnanie, vzdelávanie, zdravie, bývanie a pod. a poskytli celkom 1 632 898 intervencií.

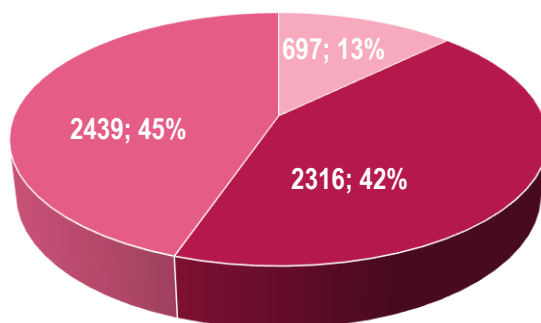
V roku 2019 bol schválený projektový zámer NP Budovanie odborných kapacít na komunitnej úrovni, ideové pokračovanie NP PVSSKIKU, prostredníctvom ktorého budú podporené sociálne služby v komunitných centrách, nízkoprahových denných centrách a nízkoprahové sociálne služby pre deti a rodinu. Implementácia projektu je na obdobie 2019 – 2022, s alokáciou vo výške 21,2 mil. eur. Predpokladá sa podpora 300 pracovníkov.

Poskytovatelia sociálnych služieb

K 31. 12. 2019 bolo v SR registrovaných celkovo 5 452 poskytovateľov sociálnych služieb, z toho 697 (13%) poskytovateľov polo zriadených alebo založených vyšším územným celkom a 2 439 (45 %) bolo neverejných poskytovateľov. Najväčšie zastúpenie pri poskytovaní sociálnych služieb až 42% (2 316) majú obce a poskytovatelia sociálnych služieb zriadení alebo založení obcou, čo je spôsobené najmä samosprávnou pôsobnosťou obce pri poskytovaní a zabezpečovaní opatrovateľskej služby, pre ktorú je zaregistrovaných 969 „obecných“ poskytovateľov.

Podrobnejšie údaje sú uvedené v tabuľke č. 24 v prílohe ku kapitole 3. Rozdiel v počte subjektov poskytujúcich sociálne služby v porovnaní s údajmi so štatistických výkazov je spôsobený vyššou aktuálnosťou údajov z centrálného registra, ale aj skutočnosťou, že jeden poskytovateľ sa registruje pre každé miesto výkonu ako aj formu sociálnej služby samostatne.

Graf 3.23 Poskytovatelia sociálnych služieb podľa typu poskytovateľa

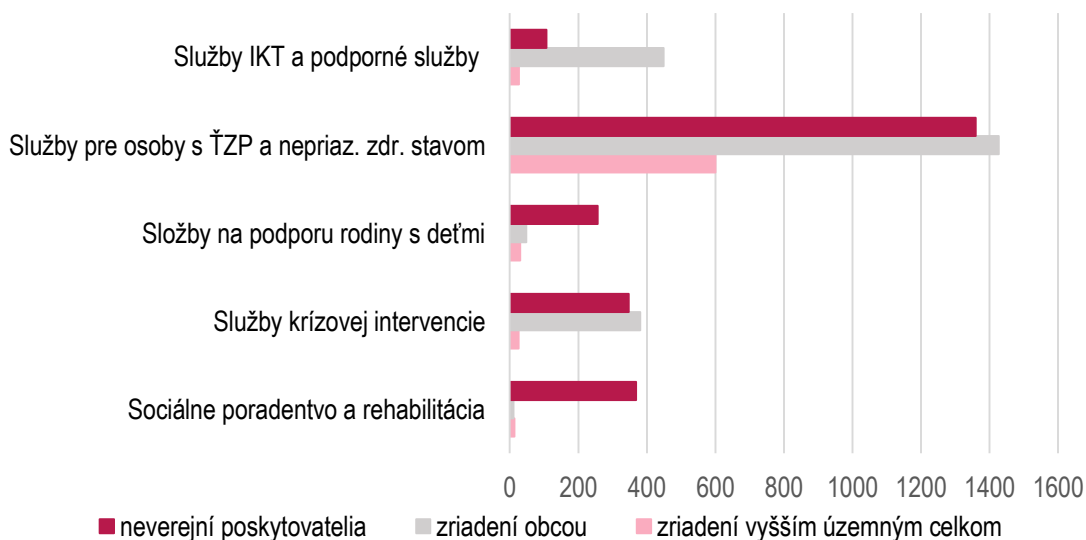

- poskytovatelia zriadení alebo založení vyšším územným celkom
- obce a poskytovatelia zriadení alebo založení obcou
- neverejní poskytovatelia

Zdroj: Centrálny register poskytovateľov sociálnych služieb za IV.Q 2019

Zastúpenie poskytovateľov jednotlivých skupín sociálnych služieb podľa typu poskytovateľa je uvedený v grafe č. 3.24.

Graf 3.24 Poskytovatelia sociálnych služieb podľa typu poskytovateľa a sociálnych služieb

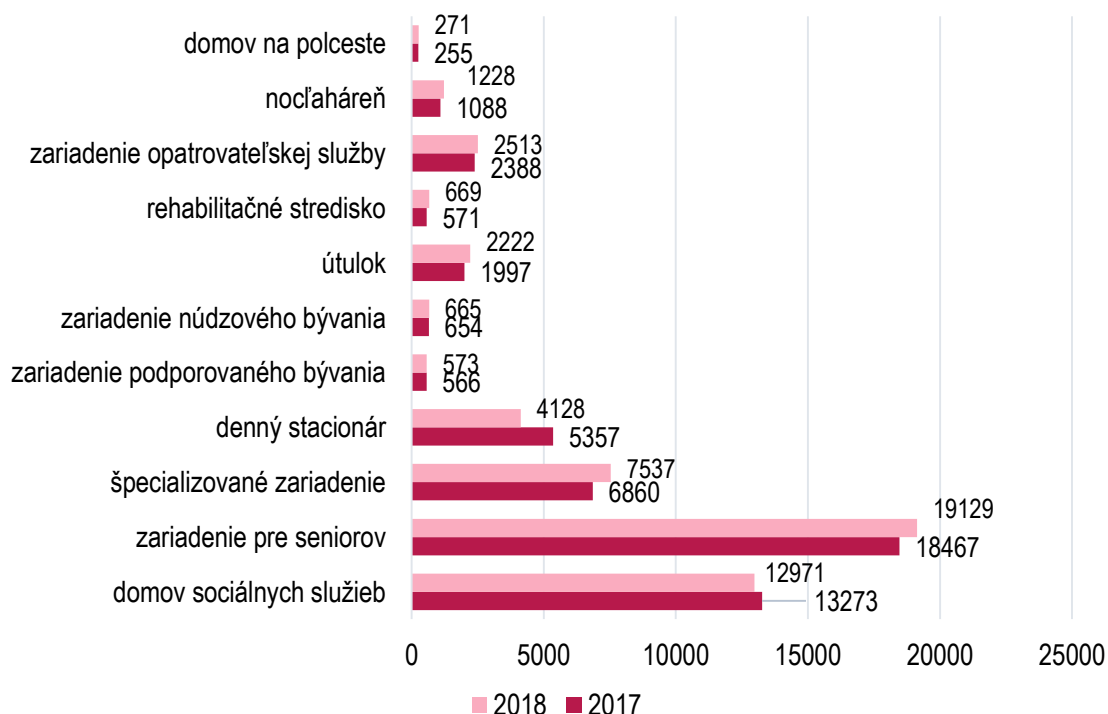
Zdroj: Centrálny register poskytovateľov sociálnych služieb za IV.Q 2019

Zariadenia sociálnych služieb⁵¹

K 31.12. 2018 bolo v Slovenskej republike 5 450 421 obyvateľov, z toho 55 994 (53 027)⁵² prijímateľom (1,0 %) boli poskytované služby v 1 372 vybraných druhoch zariadení sociálnych služieb zriadených obcou, vyšším územným celkom alebo neverejným poskytovateľom. Sociálne služby boli poskytované najmä v 1 194 (1 262) zariadeniach podmienených odkázanosťou na pomoc inej osoby (ďalej len „OPIO zariadenia“) - zariadenie pre seniorov, domov sociálnych služieb, špecializované zariadenie, denný stacionár, zariadenie podporovaného bývania, rehabilitačné stredisko, zariadenie opatrovateľskej služby, a to 45 702 (45 617) prijímateľom.

V roku 2018 bolo v Slovenskej republike spolu vo všetkých sledovaných druhoch zariadení sociálnych služieb 51 908 (51 476) miest, z toho sa celoročná starostlivosť poskytovala v rámci 44 406 (42 857) miest (86 %), týždenná starostlivosť zahŕňala 615 (645) miest (1 %), denná starostlivosť 6 885 (7 974) miest (13 %). Z celkového počtu miest až 47 520 (47 125) miest (91,5 %) pripadá na OPIO zariadenia. Na vývoj kapacít zariadení poukazuje graf č. 3.25

Graf 3.25 Kapacity zariadení sociálnych služieb

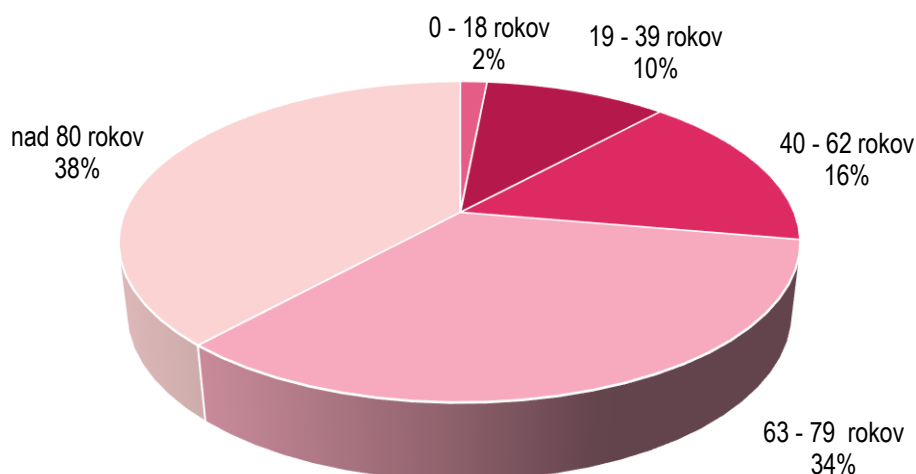
Zdroj: Vybrané údaje ŠÚ SR – Zariadenia sociálnych služieb v SR

Z celkového počtu 55 994 prijímateľov v sledovaných zariadeniach sociálnych služieb bolo 34 202 (34 472) osôb v dôchodkovom veku (61 %), 25 009 (22 740) osôb bolo opatrovaných na lôžku (45 %) a 8 889 (8 593) osôb malo obmedzenú spôsobilosť na právne úkony alebo boli úplne pozbavení spôsobilosti na právne úkony (16 %).

⁵¹ V čase vydania Správy sú údaje za zariadenia sociálnych služieb sledované ŠÚ SR k dispozícii len za rok 2018

⁵² V zátvorkách je uvedený počet za rok 2017

Graf 3.26 Veková štruktúra prijateľov sociálnej služby v OPIO zariadeniach

Zdroj: Vybrané údaje ŠÚ SR – Zariadenia sociálnych služieb v SR

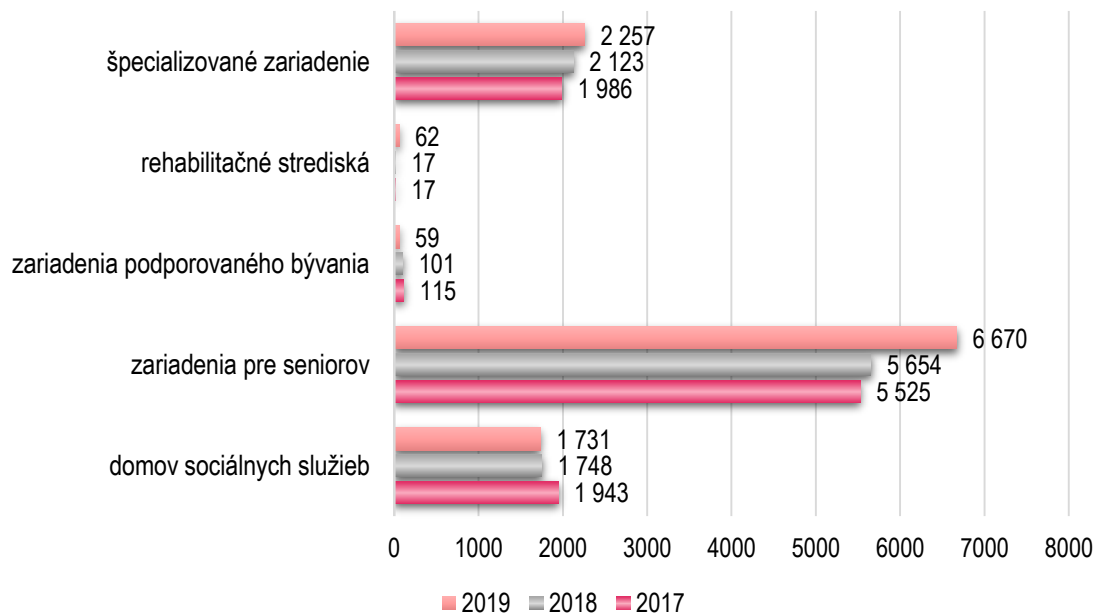
K 31. decembru 2018 boli celkové výdavky zariadení sociálnych služieb vo výške 489 mil. eur (441,5 mil. eur), z toho až 316 mil. eur (275 mil. eur), čo je 65 %, bolo vynaložených na mzdy a povinné sociálne poistenie. Ostatné výdavky boli určené na tovary a služby, na obstaranie dlhodobého majetku a na zdravotnú starostlivosť. Výdavky na sociálne služby v OPIO zariadeniach predstavovali sumu 476 mil. eur (429 mil. eur), čo je až 97 % z celkových výdavkov vo všetkých druhoch zariadení sociálnych služieb sledovaných Štatistickým úradom SR.

Príjmy sledovaných zariadení boli k 31.12. 2018 vo výške 488 mil. eur (439 mil. eur), z toho 106 mil. eur (22 %) tvoril príjem z príspevku z ministerstva, 197 mil. eur (40 %) poskytla poskytovateľom samospráva a 157 mil. eur (32 %) zaplatili klienti.

V sledovaných zariadeniach sociálnych služieb bolo k 31. decembru 2018 zamestnaných 26 242 zamestnancov s nárastom o 1 135 zamestnancov oproti roku 2017. V OPIO zariadeniach pracovalo 25 527 zamestnancov (97 % z celkového počtu zamestnancov).

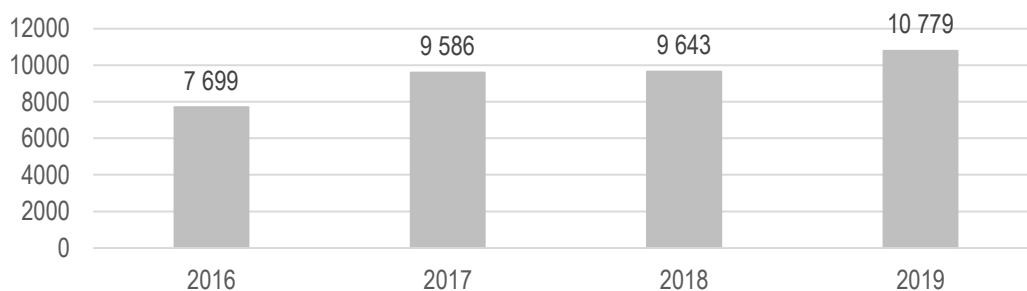
V roku 2019 bolo celkovo 10 779 (9 643) fyzických osôb - žiadateľov o zabezpečenie poskytovania sociálnych služieb v OPIO zariadeniach, z toho najviac v zariadeniach pre seniorov, až 6 670 osôb a v domovoch sociálnych služieb 1 731 osôb. Celkový počet žiadateľov oproti roku 2018 stúpol až o 1 136 osôb. Vývoj počtu žiadateľov o poskytovanie sociálnej služby v OPIO zariadeniach znázorňuje graf č. 3.27.

Graf 3.27 Žiadatelia na poskytovanie sociálnej služby v OPIO zariadení

Zdroj: V(MPSVR SR) 10- 01

Graf 3.28 Vývoj počtu žiadateľov o poskytovanie sociálnej služby v OPIO zariadení

Zdroj: V(MPSVR SR) 10- 01

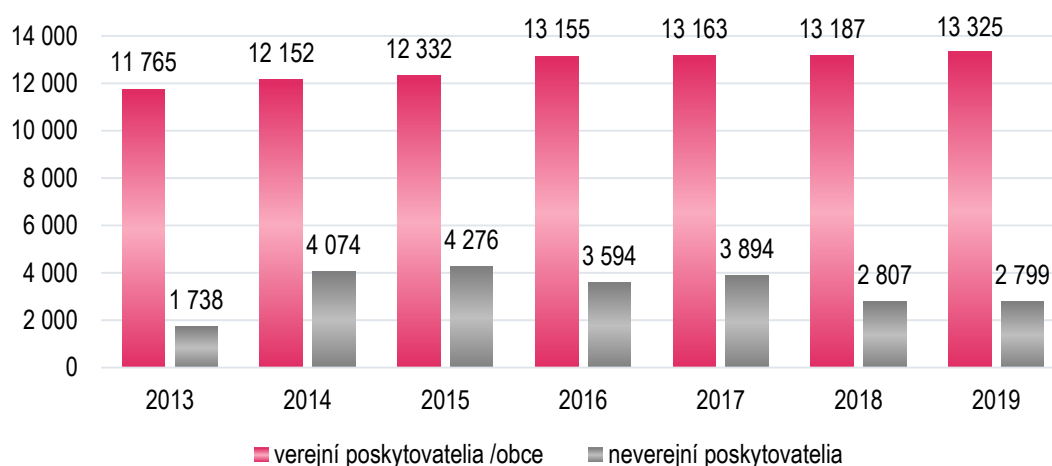
Podrobnejšie štatistické údaje o zariadeniach sociálnych služieb, vybraných druhoch sociálnych služieb, počte žiadateľov o zabezpečenie poskytovania sociálnych služieb sú uvedené v tabuľkách 26 až 32 v prílohe ku kapitole 3.⁵³

Opatrovateľská služba

V roku 2019 bola opatrovateľská služba v domácnosti poskytovaná celkovo 16 124 fyzickým osobám, z toho obce poskytli túto sociálnu službu 13 325 osobám (takmer 83% z celkového počtu prijímateľov opatrovateľskej služby), čo je oproti roku 2017 nárast o 138 osôb. **Neverejní poskytovatelia** poskytli opatrovateľskú službu 2 799 klientom (pokles o 8 opatrovaných oproti roku 2017). Na vývoj počtu prijímateľov opatrovateľskej služby v rokoch 2013 až 2018 poukazuje graf č. 3.25, podľa ktorého je vývoj tohto ukazovateľa u obcí v podstate konštantný, len s minimálnym nárastom počtu prijímateľov a u neverejných poskytovateľov sa objavujú v počte ich klientov výkyvy súvisiace s aktuálne nastaveným systémom podpory z prostriedkov EÚ.

⁵³ Zdroj: Vybrané údaje Štatistického úradu SR – Zariadenia sociálnych služieb

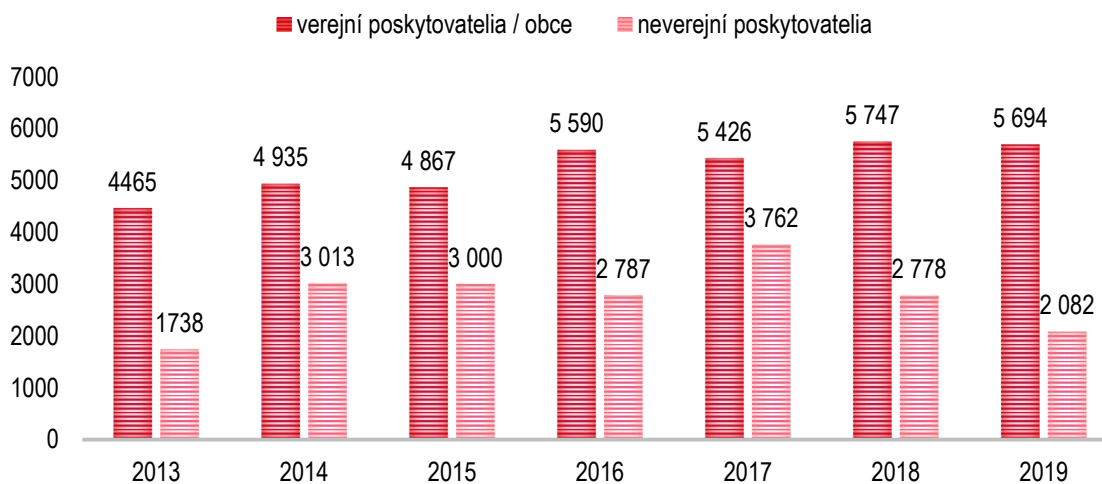
Graf 3.29 Prijímatelia opatrovateľskej služby

Zdroj: V(MPSVR SR) 11-01 a V(MPSVR SR) 07-01

Opatrovateľskú službu ku koncu roka 2019 poskytovalo 5 694 zamestnancov⁵⁴ miest a obcí. V porovnaní s rokom 2017 ide o pokles o 53 zamestnancov. Neverejní poskytovatelia zamestnávali v sledovanom období 2082 opatrovateľov, čo je až o 696 menej ako v roku 2017. Výkyvy v počte zamestnancov môžu rovnako ako pri prijímateľoch opatrovateľskej služby súvisieť s aktuálne nastaveným systémom podpory z prostriedkov EÚ.

Graf 3.30 Zamestnanci opatrovateľskej služby

Zdroj: V(MPSVR SR) 11-01 a V(MPSVR SR) 07-01

Na poskytovanie opatrovateľskej služby v roku 2018 vynaložili obce celkom 54,7 mil. eur, pričom príjmy z úhrad vo výške 7,3 mil. eur pokryli iba 13,1 % týchto výdavkov, pričom rozdiel obce museli uhradiť z vlastných rozpočtov. V prípade neverejných poskytovateľov príjmy z úhrad vo výške 5,7 mil. eur pokryli približne 28,6 % z výdavkov na opatrovateľskú službu vo výške necelých 19,9 mil. eur. Ďalšie štatistické údaje k opatrovateľskej službe sú uvedené v prílohe ku kapitole 3, tabuľka 25.

⁵⁴ Počty zamestnancov sú prepočítavané na plné pracovné úväzky.

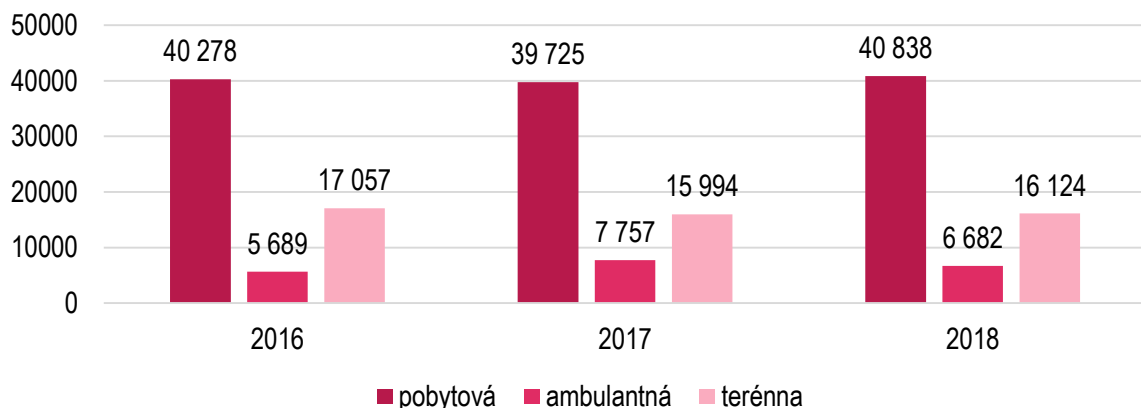
Sociálne služby pri odkázanosti na pomoc inej osoby (ďalej len „OPIO sociálne služby“)

OPIO sociálne služby sa v súlade so zákonom o sociálnych službách poskytujú osobám, ktoré sú odkázané na pomoc inej osoby, to znamená, že ide o poskytovanie opatrovateľskej služby a sociálnych služieb v OPIO zariadeniach. Patria spomedzi všetkých druhov sociálnych služieb medzi tie, po ktorých je najväčší dopyt (graf č. 3.27), ich poskytovanie je z hľadiska odborných aj personálnych požiadaviek finančne najnákladnejšie a súčasne sa pravidelne poukazuje na ich fyzickú aj finančnú nedostupnosť. Dopyt po tomto type sociálnych služieb bude vzhľadom na demografický vývoj a starnutie populácie s najväčšou pravdepodobnosťou aj naďalej narastať. Koncom minulej dekády predstavovala populácia 65+ okolo 12% celkovej populácie Slovenska a do roku 2030 sa predpokladá zvýšenie tohto podielu na 21,2%. Podiel populácie 80-ročných a starších osôb predstavoval koncom minulej dekády cca 2,5% celkovej populácie Slovenska a v roku 2030 sa predpokladá jeho nárast na 6,5 %. Vzhľadom na aktuálnu vekovú skladbu prijímateľov sociálnych služieb v OPIO zariadeniach (graf č. 3.26) možno na základe uvedených demografických údajov predpokladať zvyšovanie dopytu po OPIO sociálnych službách a aj s tým súvisiace zvyšovanie celkových finančných nákladov z verejných zdrojov na tento typ sociálnych služieb.

Ako bolo uvedené vyššie, k 31.12.2018 sa v OPIO zariadenia poskytovala sociálna služba 45 702 prijímateľom v 1 262 zariadeniach. Veková štruktúra prijímateľov sociálnych služieb v OPIO zariadeniach je znázornená v grafe č. 3.26, ktorý jednoznačne poukazuje na to, že najväčšie zastúpenie medzi prijímateľmi týchto sociálnych služieb majú vekové skupiny 63 až 70 rokov a nad 80 rokov, spolu až 72% prijímateľov.

V záujme poskytnutia širšieho prehľadu prijímateľov OPIO sociálnych služieb (opatrovateľskej služby aj OPIO zariadení) sú v grafoch č. 3.31 a 3.32 zosumarizované údaje.

Graf 3.31 Počet miest/prijímateľov podľa formy poskytovanej OPIO sociálnej služby

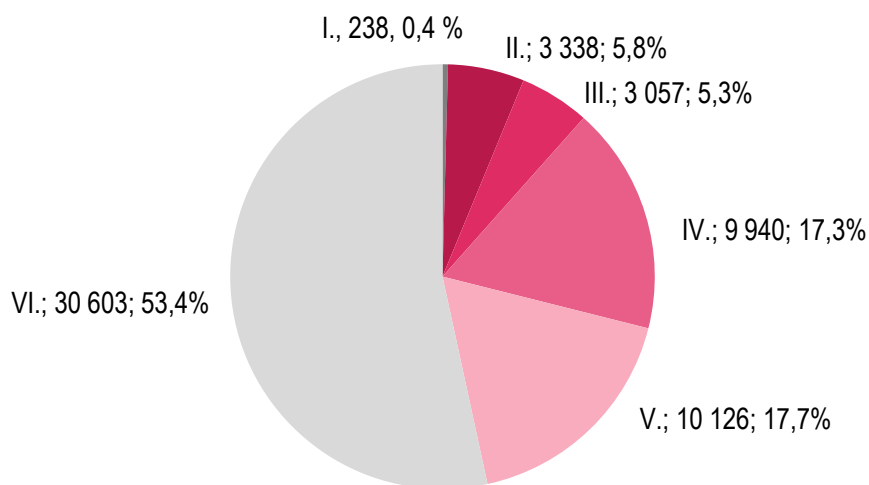

Zdroj: Vybrané údaje ŠÚ SR – Zariadenia sociálnych služieb v SR a V(MPSVR SR) 11-01

Graf č. 3.31 poskytuje údaje o pomere kapacít OPIO sociálnych služieb podľa formy poskytovanej sociálnej služby. Z grafu jednoznačne vyplýva, že pri každej z foriem sociálnych služieb medziročne narastajú kapacity, avšak pomer jednotlivých foriem sociálnych služieb sa nemení. To znamená, že aj napriek naštartovanému procesu deinštitucionalizácie sociálnych služieb a podpore terénnej sociálnej služby zo zdrojov európskych štrukturálnych fondov sú aj naďalej v najväčšom pomere zastúpené OPIO sociálne služby s pobytovou formou (64%). Terénna (opatrovateľská) sociálna služba je zastúpená 25 percentami. Možno predpokladať, že nemennosť štruktúry spektra foriem poskytovaných sociálnych služieb spočíva najmä v pretrvávajúcom a stále narastajúcom dopyte po pobytových sociálnych službách, ale aj v nedostatočnej ponuke kapacít ostatných foriem sociálnych služieb.

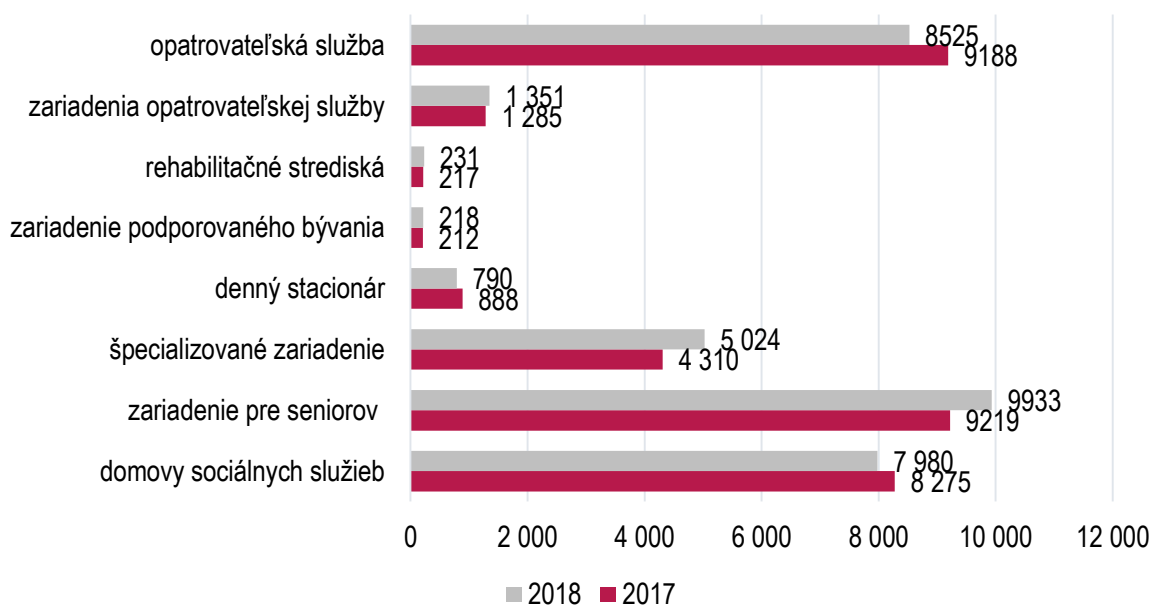
Štruktúra prijímateľov OPIO sociálnych služieb je znázornená v grafe č. 3.32, z ktorého vyplýva, že OPIO sociálne služby sú najviac poskytované fyzickým osobám odkázaným na pomoc inej osoby v stupni V. a VI. (71 % z celkového počtu prijímateľov OPIO sociálnych služieb).

Graf 3.32 Štruktúra prijímateľov OPIO sociálnych služieb podľa stupňa odkázanosti

Zdroj: Vybrané údaje ŠÚ SR – Zariadenia sociálnych služieb v SR a V(MPSVR SR) 11-01

Graf 3.33 Zamestnanci OPIO sociálnych služieb

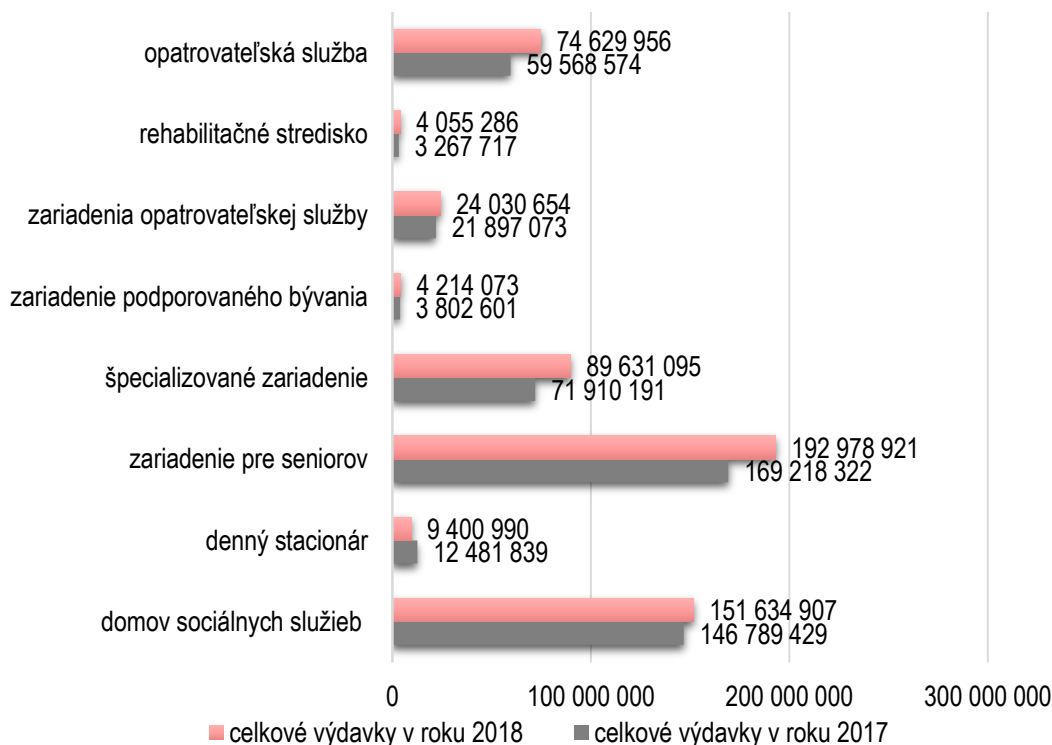

Zdroj: Vybrané údaje ŠÚ SR – Zariadenia sociálnych služieb v SR a V(MPSVR SR) 11-01

Graf o zamestnancoch OPIO sociálnych služieb poskytuje údaje o počte zamestnancov v rokoch 2017 a 2018. Väčší nárast počtu zamestnancov možno pozorovať iba v zariadení pre seniorov a v špecializovanom zariadení, naopak pri opatrovateľskej službe počet zamestnancov klesol.

Z grafu o výdavkoch na OPIO sociálne služby je zrejmé, že tieto majú stúpajúcu tendenciu, a to bez ohľadu na druh sociálnej služby, čo len potvrdzuje vysoké finančné nároky na poskytovanie tohto typu sociálnych služieb.

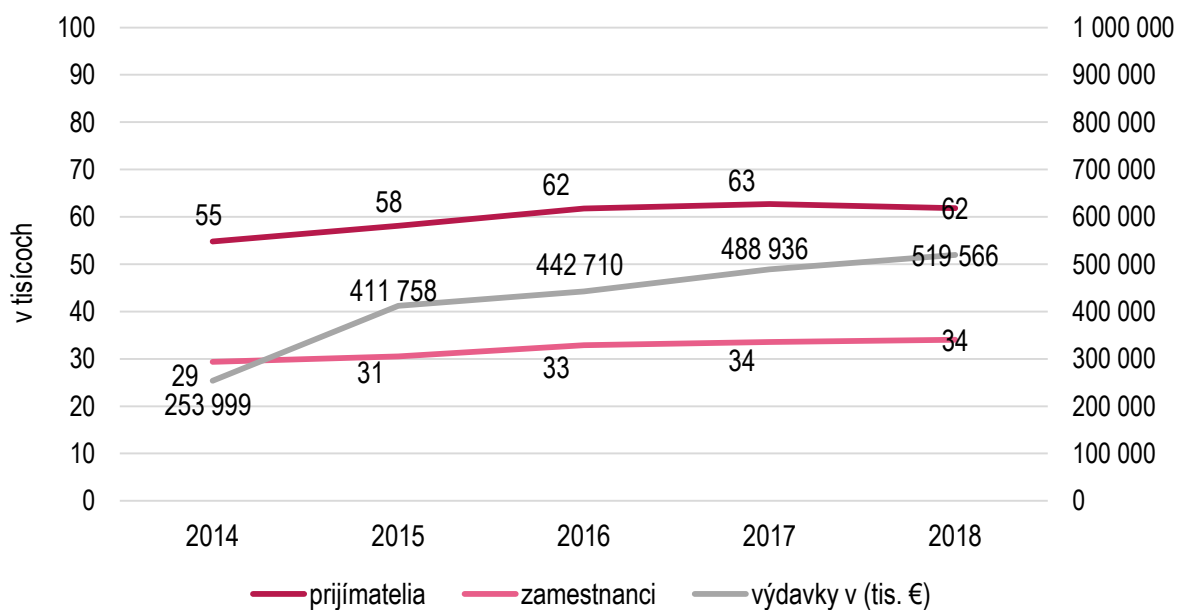
Graf 3.34 Celkové výdavky na OPIO sociálne služby

Zdroj: Vybrané údaje ŠÚ SR – Zariadenia sociálnych služieb v SR a V(MPSVR SR) 11-01

Údaje v grafe č. 3.35 predstavujú vývoj základných ukazovateľov OPIO sociálnych služieb, ktorými sú počet prijímateľov, zamestnancov a výdavkov na tieto sociálne služby, a to v rozmedzí rokov 2014 až 2018.

Graf 3.35 Vývoj OPIO sociálnych služieb

Zdroj: Vybrané údaje ŠÚ SR – Zariadenia sociálnych služieb v SR a V(MPSVR SR) 11-01

Ostatné sociálne služby

Pokiaľ ide o **zariadenia sociálnych služieb** a vybrané druhy sociálnych služieb, ktoré **nie sú sledované Štatistickým úradom SR**, k 31. 12. 2019 bolo v SR zriadených obcami, vyššími územnými celkami alebo neverejnými poskytovateľmi sociálnych služieb 1 192 poskytovateľov sociálnych služieb, ktorí poskytli tieto sociálne služby 194 550 klientom s 3 988 zamestnancami a 726 dobrovoľníkmi, na čo celkovo vynaložili takmer 32,2 mil. eur, pričom ich príjmy boli vo výške 27,1 mil. eur.

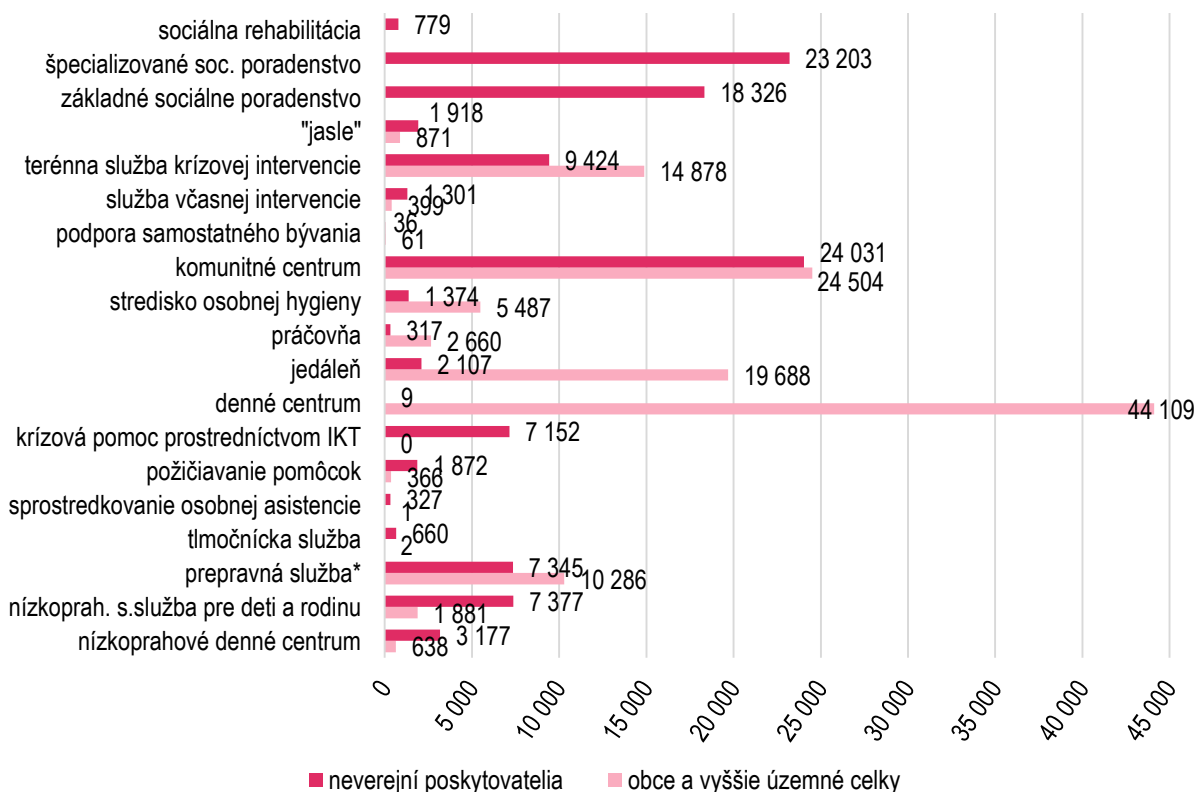
Pri niektorých sociálnych službách dominovali z hľadiska počtu poskytovateľov, ako aj počtu prijímateľov **obce**. Ide najmä o 231 denných centier, v ktorých obce poskytli sociálnu službu 44 109 klientom, 101 komunitných centier s 24 504 klientmi, 101 jedální, v ktorých bola poskytnutá strava 19 688 klientom (oproti 20 jedálňam neverejných poskytovateľov s 2 107 klientmi), ale aj pracovne, strediská osobnej hygieny, terénnu sociálnu službu krízovej intervencie a poskytovanie prepravnej služby. Sociálne služby ako napr. nízkoprahové denné centrum, nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu, služba včasnej intervencie, krízová pomoc prostredníctvom telekomunikačných technológií a zariadenie starostlivosti o deti do troch rokov („jasle“) prevažne poskytovali **neverejní poskytovatelia** (170 jaslí s 1918 deťmi). Bližšie štatistické údaje o vybraných sociálnych službách sú uvedené v prílohe ku kapitole 3, tabuľka 31.

Vybrané odborné činnosti (základné sociálne poradenstvo, špecializované sociálne poradenstvo a sociálnu rehabilitáciu) možno v súlade so zákonom o sociálnych službách poskytovať aj samostatne ako sociálnu službu. V roku 2019 tieto odborné činnosti poskytovalo 162 neverejných poskytovateľov pre 42 308 klientov (27 968).

Ďalšie štatistické údaje k týmto sociálnym službám sú uvedené v prílohe ku kapitole 3, tabuľka 31.

Prehľad o pomere klientov verejných a neverejných poskytovateľov vybraných druhov sociálnych služieb (pri ktorých počet prijímateľov dosiahol aspoň počet 100) poskytuje aj graf č. 3.36, z ktorého je zrejmé, ktoré druhy sociálnych služieb poskytujú prevažne verejní a ktoré neverejní poskytovatelia sociálnych služieb.

Graf 3.36 Počet prijímateľov vybraných druhov sociálnych služieb podľa formy poskytovateľa

Zdroj: V(MPSVR SR) 10-01, V(MPSVR SR) 11-01 a V(MPSVR SR) 07-01

Spolufinancovanie sociálnych služieb

„MPSVR SR poskytuje v zmysle zákona o sociálnych službách rozpočtové prostriedky na spolufinancovanie vybraných druhov sociálnych služieb, a to formou príspevku na poskytovanie sociálnej služby v zariadeniach krízovej intervencie a v zariadeniach podmienených odkázanosťou.“

Na základe predložených žiadostí a uzatvorených zmluvných vzťahov s 200 obcami a mestami a s 392 neverejnými poskytovateľmi sociálnych služieb boli poskytnuté z rozpočtu kapitoly MPSVR SR na spolufinancovanie sociálnych služieb na rok 2019 rozpočtové prostriedky v sume 137 744 471 eur, z toho 53 423 233 eur pre verejných poskytovateľov (408 zariadení), vyčerpané finančné prostriedky boli vo výške 52 250 651 eur a 84 321 238 eur pre neverejných poskytovateľov (802 zariadení) sociálnych služieb, vyčerpané finančné prostriedky boli vo výške 80 654 784 eur. Taktiež bol vyplatený trom neverejným poskytovateľom doplatok finančného príspevku vyplývajúci z jeho zúčtovania za rok 2018 v sume 2 744 eur (kategória 630). Schválený rozpočet výdavkov v sume 147 087 738 eur bol v priebehu roka upravený na 132 913 870 eur. Skutočné výdavky dosiahli sumu 132 908 179 eur.

- V súlade s § 71 ods. 6 a ods. 7 predmetného zákona bol finančný príspevok na financovanie sociálnej služby pre verejných poskytovateľov poskytnutý na nasledovné druhy sociálnych služieb: denný stacionár (2 452 722 eur), domov sociálnych služieb (1 175 136 eur), nocľaháreň (661 680 eur), špecializované zariadenie (1 340 352 eur), útulok (1 089 000 eur), zariadenie podporovaného bývania (21 024 eur), zariadenie núdzového bývania (232 200 eur), zariadenie opatrovateľskej služby (6 996 774 eur) a zariadenie pre seniorov (39 454 345 eur).
- V súlade s § 78a a 78aa zákona o sociálnych službách bol finančný príspevok na poskytovanie sociálnej služby pre neverejných poskytovateľov poskytnutý na nasledovné druhy sociálnych služieb: denný stacionár (6 009 288 eur), domov sociálnych služieb (12 431 784 eur), nocľaháreň (971 280 eur), špecializované zariadenie (14 353 152 eur), zariadenie podporovaného bývania (994 312 eur), rehabilitačné stredisko (633 152 eur), zariadenie opatrovateľskej služby (5 230 451 eur) a zariadenie pre seniorov (43 697 820 eur).

K 31. 12. 2019 boli od 350 prijímateľov finančného príspevku vrátené na účet ministerstva finančné prostriedky v sume 4 839 036 eur, z toho 1 172 582 eur od verejných poskytovateľov sociálnej služby a 3 666 454 eur od neverejných poskytovateľov sociálnej služby, predovšetkým z dôvodu neobsadených miest v zariadeniach sociálnych služieb.

Výdavky poskytnuté na spolufinancovanie sociálnych služieb podľa zákona o sociálnych službách v roku 2019 boli v porovnaní s rokom 2018 vyššie o 19 574 874 eur (17,3 %), a to najmä z dôvodu úpravy výšky finančného príspevku v súlade s nariadením vlády SR č. 185/2018 Z. z. od 1. 1. 2019, ako i zmeny štruktúry prijímateľov sociálnych služieb.

Dohľad nad poskytovaním sociálnych služieb

Výkonom dohľadu nad poskytovaním sociálnych služieb (ďalej len „dohľad“) v súlade s § 98 a § 99 zákona o sociálnych službách ministerstvo preveruje dodržiavanie zákona o sociálnych službách a všeobecne záväzných právnych predpisoch u poskytovateľov sociálnych služieb pri poskytovaní sociálnych služieb podľa tohto zákona.

Dohľady sa v roku 2019 vykonávali na základe poverenia ministra práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky. Postup pri výkone dohľadu sa riadil „Smernicou Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky č. 50/2012 z 18.12.2012 na výkon dohľadu nad poskytovaním sociálnych služieb“, účinnou od 01.01.2013 a jej dodatku č. 1 z 19.09.2013, účinného od 20.09.2013 a „Smernicou MPSVR SR č.13/2019 z 30.06.2019 o zabezpečení dohľadu nad poskytovaním sociálnych služieb“, účinnou od 01.08.2019.

Prehľad výkonu dohľadu v roku 2019

Počet prenesených dohľadov z roku 2018 a ukončených v roku 2019	6
Počet začatých a ukončených dohľadov v roku 2019 podľa plánu zamerania činnosti	21
Počet začatých a ukončených dohľadov nad rámec zamerania v roku 2019	10
Celkový počet vykonaných a ukončených dohľadov v roku 2019	37
Počet začatých a neukončených dohľadov v roku 2019 podľa plánu zamerania činnosti	2
Počet začatých a neukončených dohľadov v roku 2019 mimo zamerania činnosti	3
Počet nevykonaných dohľadov podľa plánu zamerania činnosti	4

Prehľad výkonu kontroly splnenia opatrení v roku 2019

Počet prenesených kontrol splnenia prijatých opatrení z roka 2018	1
Počet naplánovaných kontrol splnenia prijatých opatrení na rok 2019	0
Počet začatých a ukončených kontrol splnenia prijatých opatrení na rok 2019	1
Počet začatých a neukončených kontrol splnenia prijatých opatrení nad rámec plánu zamerania činnosti na rok 2019	1
Počet začatých a neukončených kontrol splnenia opatrení v roku 2019	1

Z dôvodu naliehavosti riešenia doručených podnetov bolo začatých 13 dohľadov mimo zamerania činnosti na rok 2019, z toho bolo ukončených 10 dohľadov. Celkom boli v roku 2019 začaté 3 dohľady, ktorých výkon bol prenesený do roku 2020. Okrem uvedeného, v roku 2019 bolo ukončených 6 dohľadov prenesených z roku 2018. Z celkového počtu vykonaných dohľadov (37) v roku 2019 bol v 8 prípadoch výsledným materiálom záznam o výsledku dohľadu, t. j. u poskytovateľa sociálnej služby neboli zistené porušenia zákona o sociálnych službách a iných všeobecne záväzných právnych predpisoch. V 26 prípadoch bol výsledným materiálom z dohľadu protokol o výsledku dohľadu (ďalej len „protokol“). V 3 prípadoch bol dohľad ukončený úradným záznamom, keďže vo všetkých prípadoch poskytovateľ sociálnej služby uvedený druh sociálnej služby neposkytoval. Išlo o dohľady vykonané mimo zamerania činnosti odborom dohľadu na základe podnetov, ktoré sa týkali poskytovania sociálnej služby bez registrácie.

Dohľady v roku 2019 boli vykonané u poskytovateľov sociálnych služieb pobytovou formou (33) a u poskytovateľov sociálnej služby ambulantnou formou v zariadení starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa (4).

Dohľady členené podľa druhu sociálnej služby	Vykonané dohľady v roku 2019	Presunuté dohľady do roku 2020
zariadenie pre seniorov	15	2
špecializované zariadenie	6	0
domov sociálnych služieb	5	0
zariadenie opatrovateľskej služby	1	0
zariadenie starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa	4	3
útulok	1	0
kombinované zariadenie	5	0

Prevažná väčšina dohľadov v roku 2019 bola vykonaná v zariadeniach sociálnych služieb poskytujúcich sociálnu službu pobytovou formou pre cieľovú skupinu seniorov.

Evidencia, sledovanie a vyhodnocovanie oznámení poskytovateľov sociálnych služieb o použití prostriedkov netelesného a telesného obmedzenia

Zákon o sociálnych službách v § 10 ods. 5 a 6 ukladá poskytovateľom sociálnej služby, okrem iných povinností, viesť register o použití prostriedkov netelesných a telesných obmedzení prijímateľov sociálnej služby (ďalej len „použitie prostriedkov obmedzení“). Použitie prostriedkov obmedzení prijímateľov sociálnej služby sú podľa § 10 ods. 6 uvedeného zákona poskytovatelia sociálnej služby povinní bezodkladne po použití oznámiť

MPSVR SR. Zasielané údaje z tohto registra boli zo strany MPSVR SR monitorované a využívané pri plánovaní a realizácii dohľadov.

Na základe doručených oznámení o použitých prostriedkoch obmedzení prijímateľov sociálnych služieb v priebehu roka 2019 bolo zaznamenaných celkom 502 obmedzení. V uvedenom období poskytovatelia sociálnych služieb preferovali použitie netelesných obmedzení pred telesnými v súlade so zákonom o sociálnych službách, čo MPSVR hodnotí pozitívne.

Tabuľka 3.33 Počet oznámení poskytovateľov sociálnych služieb o použitých prostriedkoch netelesných a telesných obmedzení v roku 2019 podľa jednotlivých krajov

Kraj	Počet oznámení od verejných poskytovateľov		Počet oznámení od neverejných poskytovateľov		Spolu
	telesné	netelesné	telesné	netelesné	
Bratislavský	8	38	0	9	55
Trnavský	11	43	1	6	60
Nitriansky	7	29	1	5	41
Trenčiansky	7	88	0	7	102
Žilinský	2	8	0	0	9
Banskobystrický	83	36	1	18	138
Košický	11	34	1	5	50
Prešovský	8	28	2	5	42
SPOLU	137	304	6	55	502

Zdroj: MPSVR SR

Od účinnosti zákona o sociálnych službách je súčasťou výkonu dohľadu aj preverovanie dodržiavania ustanovení § 10 zákona o sociálnych službách, týkajúce sa povinnosti poskytovateľa sociálnej služby pri ochrane života, zdravia a dôstojnosti prijímateľa sociálnej služby, t. j. pri použití netelesného alebo telesného obmedzenia prijímateľa v súlade so zákonom o sociálnych službách.

Za prostriedky netelesného obmedzenia sa považuje zvládnutie situácie najmä verbálnou komunikáciou, odvrátením pozornosti alebo aktívnym počúvaním. Za prostriedky telesného obmedzenia sa považuje zvládnutie situácie použitím rôznych špeciálnych úchopov, umiestnením prijímateľa sociálnej služby do miestnosti, ktorá je určená na bezpečný pobyt alebo použitím liekov na základe pokynu lekára so špecializáciou v špecializačnom odbore psychiatria. Použitie prostriedkov obmedzenia netelesnej povahy má prednosť pred použitím prostriedkov telesného obmedzenia.

K obmedzeniu prijímateľa možno pristúpiť iba vtedy, keď boli bez úspešného výsledku použité všetky ostatné možné stratégie či postupy pre zabránenie takému správaniu prijímateľov, ktorým bezprostredne ohrozuje svoj život či zdravie alebo zdravie a život iných osôb a riziká, ktoré vyplývajú z neobmedzenia prijímateľa sú väčšie ako riziká vyplývajúce z jeho obmedzenia.

Celkový počet oznámení poskytovateľov sociálnych služieb o použití obmedzení prijímateľov v roku 2019 (502) dosiahol najvyšší počet oznámení poskytovateľov sociálnych služieb od účinnosti zákona o sociálnych službách.

Tabuľka 3.34 Prehľad o počte doručených oznámení o použití prostriedkov obmedzení

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
spolu	70	161	228	305	320	336	265	316	392	502
telesné	60	125	149	216	256	238	129	147	132	143
netelesné	10	36	79	89	64	98	136	169	260	359

Zdroj: MPSVR SR

Údaje z evidencie oznámení poskytovateľov sociálnych služieb o použití netelesného alebo telesného obmedzenia prijímateľov ukazujú vyšší počet oznámení od verejných poskytovateľov sociálnych služieb.

Podľa centrálného registra poskytovateľov sociálnych služieb na www.employment.gov.sk je počet verejných poskytovateľov sociálnych služieb vyšší, t. j. nie je možné konštatovať, že verejní poskytovatelia viac používajú obmedzenia prijímateľov ako neverejní poskytovatelia.

Ukladanie pokút za porušovanie zákona o sociálnych službách

MPSVR SR v súlade so zákonom o sociálnych službách môže uložiť/ukladá pokutu za:

- správne delikty podľa § 101,
- poskytovanie odborných, obslužných a ďalších činností bez zápisu v registri poskytovateľov sociálnych služieb vedeného príslušným vyšším územným celkom,
- poriadkovú pokutu,
- pokutu pri nesplnení opatrení na odstránenie zistených nedostatkov v určenej lehote.

V súlade so zákonom o sociálnych službách bolo v roku 2019 právoplatne uložených 6 pokút, z toho 5 za správne delikty podľa § 101 zákona o sociálnych službách a 1 za porušenie povinnosti uvedenej v § 12 ods. 5 písm. a) a b) zákona č. 10/1996 Z. z. o kontrole v štátnej správe (za nepredloženie prijatých opatrení na odstránenie zistených nedostatkov a príčin ich vzniku a písomnú správu o splnení opatrení prijatých na odstránenie zistených nedostatkov a o vyvedení dôsledkov voči zamestnancom zodpovedným za tieto nedostatky).

Hodnotenie podmienok kvality poskytovaných sociálnych služieb podľa zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov

Predmetom a účelom hodnotenia podmienok kvality poskytovaných sociálnych služieb (ďalej len „hodnotenie kvality“) v súlade s § 104 zákona o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov vykonávaného ministerstvom je poskytnúť u hodnotených subjektov v čase tohto hodnotenia čo najobjektívnejší nezávislý obraz o skutkovom stave miery plnenia podmienok kvality poskytovanej sociálnej služby podľa prílohy č. 2 k zákonu o sociálnych službách a tým podporovať hodnotené subjekty ako poskytovateľov sociálnych služieb pri systematickom zabezpečovaní kvality nimi poskytovanej sociálnej služby, jej udržiavaní a zdokonaľovaní. Hodnotiacu činnosť začalo ministerstvo vykonávať v súlade so zákonom o sociálnych službách od septembra 2019.

Ide o realizáciu pôsobnosti, ktorú ministerstvo doposiaľ nevykonávalo. V súvislosti s touto skutočnosťou bol 28. augusta 2019 prijatý nový vnútorný riadiaci akt - *Smernica o hodnotení podmienok kvality poskytovanej sociálnej služby*. Z hľadiska prípravy organizácie na výkon novej pôsobnosti boli zriadené, personálne a materiálno-technicky vybudované, tri detašované pracoviská odboru hodnotenia podmienok kvality poskytovanej sociálnej služby v Žiline, Nitre a Košiciach.

Výkon hodnotenia kvality je podporený implementáciou *Národného projektu Kvalita sociálnych služieb*, ktorá začala v júni 2019 a jej ukončenie je plánované vo februári 2023. Prostredníctvom národného projektu ministerstvo poskytuje registrovaným poskytovateľom sociálnych služieb metodickú podporu pri zavádzaní podmienok kvality do ich praxe a hodnotiteľom prípravu na ich hodnotenie.

V zmysle §104 hodnotí ministerstvo podmienky kvality poskytovanej sociálnej služby prostredníctvom poverených štátnych zamestnancov, pričom má možnosť prizvať k hodnoteniu externých odborníkov. Výber, odborná príprava a prefinancovanie výkonu externých hodnotiteľov je realizovaný tiež prostredníctvom Národného projektu Kvalita sociálnych služieb. V roku 2019 absolvovalo teoretickú časť odbornej prípravy na výkon hodnotenia podmienok kvality 63 externých odborníkov.

Začiatok výkonu hodnotenia kvality od 1.9.2019

Hodnotenie kvality sa vykonáva na základe poverenia ministra práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky. Postup pri výkone hodnotenia kvality sa riadi „Smernicou Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny

Slovenskej republiky č. 17/2019 z 28. augusta 2019 o hodnotení podmienok kvality poskytovanej sociálnej služby“ účinnou od 1. septembra 2019.

Prehľad hodnotenia kvality v roku 2019

Počet začatých a neukončených hodnotení kvality v roku 2019 podľa plánu zamerania činnosti	4
Počet začatých a ukončených hodnotení kvality v roku 2019 podľa plánu zamerania činnosti	0
Celkový počet vykonaných a ukončených hodnotení kvality v roku 2019	0
Počet prenesených hodnotení do roku 2020	4

V rámci schváleného zamerania činnosti sekcie kontroly ministerstva na rok 2019 boli plánované 4 hodnotenia kvality. Z uvedeného počtu boli začaté 4 hodnotenia a ich ukončenie bolo prenesené do roku 2020.

Hodnotenie kvality členené podľa druhu sociálnej služby

Druh sociálnej služby	Zariadenie pre seniorov	Domov sociálnych služieb
Začaté hodnotenia kvality v roku 2019 presunuté do roku 2020	1	3

Tri hodnotenia kvality v roku 2019 boli začaté v zariadeniach sociálnych služieb poskytujúcich sociálnu službu bytovou formou, jedno hodnotenie kvality bolo začaté v zariadení poskytujúcom ambulantnú sociálnu službu.

Z hľadiska zriaďovateľa boli tri hodnotenia kvality začaté u verejných poskytovateľov, zriaďovateľom bol samosprávny kraj a jedno hodnotenie kvality bolo začaté u neverejného poskytovateľa sociálnej služby.

Kontrola hospodárenia s finančným príspevkom na financovanie sociálnej služby v zariadeniach sociálnych služieb

MPSVR SR vykonáva finančnú kontrolu na mieste (ďalej len „FKNM“) podľa § 9 zákona č. 357/2015 Z. z. o finančnej kontrole a audite a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov v subjektoch, ktorým bola poskytnutá dotácia zo štátneho rozpočtu MPSVR SR podľa zákona č. 544/2010 Z. z. o dotáciách v pôsobnosti MPSVR SR v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o dotáciách“) a v subjektoch, ktorým bol poskytnutý príspevok na financovanie sociálnej služby podľa zákona o sociálnych službách.

V roku 2019 bolo vykonaných 17 FKNM, z toho 3 FKNM boli prenesené z roku 2018. Celková suma overených finančných prostriedkov v rámci ukončených FKNM bola 1 477 371,28 eur.

Výkonom FKNM bolo zistených 135 porušení, z toho 28 porušení finančnej disciplíny v sume 46 327,41 eur podľa § 31 ods. 1 písm. b) zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o rozpočtových pravidlách“). Ostatné porušenia v počte 107 súviseli s porušením povinností podľa zákona č. 357/2015 Z. z. o finančnej kontrole a audite a o zmene a doplnení niektorých zákonov, zákona č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov, zákona č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, zákona o sociálnych službách, zákona č. 311/2001 Z. z. Zákonníka práce, zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov, zákona č. 580/2004 Z. z. o zdravotnom poistení a o zmene a doplnení zákona č. 95/2002 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov a porušenia interných predpisov. Výsledné materiály dvoch vykonaných FKNM boli z dôvodu porušenia finančnej disciplíny povinnou osobou, odborom kontroly, sťažnosťami a petícií postúpené Úradu vládneho auditu na začatie správneho konania.

- 3 FKNM prenesené z roku 2018 do roku 2019 sa týkali hospodárenia s finančným príspevkom poskytnutým na financovanie sociálnej služby podľa § 78a zákona o sociálnych službách v neziskových organizáciách a v občianskom združení (neverejní poskytovatelia sociálnej služby). FKNM v 2 prípadoch boli zistené porušenia finančnej disciplíny podľa § 31 ods. 1 písm. b) zákona o rozpočtových pravidlách v celkovej sume 17 934,50 eur, v 1 prípade neboli zistené žiadne nedostatky. Do dňa skončenia FKNM neboli odvedené finančné prostriedky v sume 15 779,80 eur, na základe čoho bol Úradu vládneho auditu zaslaný návrh na začatie správneho konania.
- 8 FKNM vykonaných v roku 2019 sa týkalo prostriedkov štátneho rozpočtu poskytnutých formou dotácií v súlade so zákonom o dotáciách. Z toho 5 FKNM bolo vykonaných u neverejných poskytovateľov sociálnej služby (neziskové organizácie) a 3 FKNM boli vykonané u verejných poskytovateľov sociálnej služby. FKNM nebolo zistené porušenie finančnej disciplíny podľa zákona o rozpočtových pravidlách.

- 5 FKNM vykonaných v roku 2019 bolo zameraných na hospodárenie s finančným príspevkom na financovanie sociálnej služby podľa § 78a zákona o sociálnych službách u neverejných poskytovateľov (neziskové organizácie, občianske združenie) a 1 FKNM podľa § 71 ods. 6 zákona o sociálnych službách u verejného poskytovateľa sociálnej služby (mesto). Vo všetkých prípadoch, okrem iných porušení, bolo zistené aj porušenie finančnej disciplíny podľa § 31 ods. 1 písm. b) zákona o rozpočtových pravidlách v celkovej sume 28 392,91 eur. V 1 prípade nebola povinnosť povinnej osoby vrátiť finančné prostriedky vo výške porušenia finančnej disciplíny, nakoľko odvod spolu s penále podľa § 31 ods. 13 zákona o rozpočtových pravidlách nepresiahol 40 eur. V 4 prípadoch povinné osoby do dňa skončenia FKNM odvedli na účet MPSVR SR finančné prostriedky vo výške porušenia finančnej disciplíny, a to 20 568,73 eur a v 1 prípade bol Úradu vládného auditu zaslaný návrh na začatie správneho konania.

Do roku 2020 boli prenesené 2 FKNM u neverejných poskytovateľov (nezisková organizácia a občianske združenie) zamerané na overenie dodržiavania hospodárnosti, efektívnosti, účinnosti a účelnosti verejných financií poskytnutých v roku 2019 na financovanie sociálnej služby podľa § 78a zákona o sociálnych službách.

3.4.8 Dotácie na podporu rozvoja sociálnej oblasti v pôsobnosti MPSVR SR

MPSVR SR poskytovalo v roku 2019 dotácie z rozpočtu kapitoly v súlade so zákonom č. 544/2010 Z. z. o dotáciách v pôsobnosti MPSVR SR v znení zákona č. 393/2012 Z. z. (ďalej len „zákon“). Celkovo boli poskytnuté dotácie v sume 2 891 435 eur, z toho 2 654 615 eur právnickým osobám.

Dotácie na podporu rozvoja sociálnych služieb a dotácie na podporu vykonávania opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately (§ 3 zákona) boli poskytnuté v sume 1 642 396 eur (podporených 182 žiadostí), z toho z kapitálových transferov v sume 916 156 eur na kúpu osobných a špeciálnych motorových vozidiel, technických zariadení na zlepšenie manipulácie s klientmi s obmedzenou schopnosťou pohybu, materiálového vybavenia, na vytváranie bezbariérového prostredia, na rekonštrukcie a stavebné úpravy, na vykurovacie zariadenia a inú techniku. V rámci týchto výdavkov boli na protidrogovú politiku poskytnuté výdavky v sume 23 470 eur. Na podporu rekondičných aktivít (§ 6) boli poskytnuté výdavky v sume 792 566 eur (27 žiadostí), na podporu členstva v medzinárodnej organizácii v sociálnej oblasti (§ 7) v sume 55 853 eur (22 žiadostí), na podporu edičnej činnosti (§ 8) v sume 144 270 eur (21 žiadostí), z toho 2 400 eur na protidrogovú politiku a na podporu humanitárnej pomoci (§ 9) v sume 19 530 eur (2 žiadostí). V rámci dotácií na podporu rekondičných aktivít boli dotácie zamerané na predchádzanie sociálnemu vylúčeniu a na podporu obnovenia psychickej a fyzickej kondície fyzickej osoby, ktorá je poberateľom starobného, predčasného starobného alebo výsluhového dôchodku a nevykonáva činnosť, ktorá zakladá nárok na príjem zo závislej činnosti alebo z podnikania, poskytnuté trom subjektom, a to výdavky v sume 697 000 eur; prostredníctvom nich bol poskytnutý príspevok na rekreácie 13 940 žiadateľom. Z hľadiska právnej formy príjemcu dotácie boli rozpočtové prostriedky poskytnuté obciam a vyšším územným celkom pre zariadenia v ich zriaďovateľskej pôsobnosti v sume 910 118 eur, občianskym združeniam v sume 942 621 eur, odborovým organizáciám v sume 347 000 eur, neziskovým organizáciám v sume 441 932 eur a cirkevným organizáciám v sume 72 794 eur.

V súlade s § 9 ods. 1 a ods. 2 zákona bola poskytnutá dotácia fyzickým osobám na podporu humanitárnej pomoci v sume 236 820 eur pre 457 fyzických osôb v krízovej životnej situácii alebo v mimoriadne nepriaznivej sociálnej situácii na podporu riešenia tejto situácie.

Tabuľka 3.35 Poskytovanie dotácií v pôsobnosti MPSVR SR

Účel poskytovania dotácií:	Podporené projekty			Poskytnuté finančné prostriedky v €		
	rok 2018	rok 2019	Index 2019/2018	rok 2018	rok 2019	Index 2019/2018
– na podporu rozvoja sociálnych služieb a na podporu vykonávania opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately	201	182	90,5	1 719 555	1 642 396	95,5
– na podporu rekondičných aktivít, členstva v medzinárodných organizáciách, podporu edičnej činnosti a humanitárnej pomoci právnickým osobám	70	72	102,9	791 237	1 012 219	127,9
– na podporu humanitárnej pomoci (fyzické osoby)	369	457	123,8	140 430	236 820	168,6

Zdroj: Návrh záverečného účtu za rok 2019

3.4.9 Európsky integrovaný systém štatistiky sociálnej ochrany (Metodika ESSPROS)

V zmysle platnej Lisabonskej zmluvy sú členské štáty EÚ a Európska únia ako celok povinné pri definovaní a implementovaní svojich politík klásať dôraz na plnú zamestnanosť, sociálnu ochranu pre všetkých občanov a boj proti sociálnej exklúzii.

Z dôvodu monitorovania vývoja sociálnej ochrany v členských štátoch EÚ vyžaduje Európska komisia (EK) prístup k aktuálnym a podrobným údajom a informáciám o systémoch, súčasnom stave a rozvoji sociálnej ochrany v členských štátoch. Jedným zo základných nástrojov štatistického sledovania sociálnej ochrany je **Európsky systém jednotných štatistík sociálnej ochrany (Metodika ESSPROS⁵⁵)**. Počnúc rokom 2008 (referenčný rok 2006) poskytujú členské štáty EÚ údaje na základe Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 458/2007⁵⁶ o európskom systéme integrovanej štatistiky sociálnej ochrany (ESSPROS) so štyrmi implementačnými nariadeniami Komisie č. 1322/2007⁵⁷, č. 10/2008⁵⁸, č. 110/2011⁵⁹ a č. 263/2011⁶⁰.

Štatistický systém ESSPROS pozostáva z nasledovných modulov:

- Príjmy a výdavky na sociálnu ochranu
- Kvalitatívne informácie
- Počet poberateľov dôchodkov s elimináciou duplicity
- Čisté výdavky na dávky.

Medzinárodne porovnateľné údaje o príjmoch a výdavkoch na sociálnu ochranu sú dostupné na webovej stránke Eurostat-u (EK) za členské štáty EÚ a v publikáciách ŠÚ SR⁶¹. Najnovšie údaje sú za rok 2017 (údaje o testovaných dávkach sociálnej ochrany pre EU-28 sú k dispozícii len za rok 2016).

Príjmy programov sociálnej ochrany zahŕňajú sociálne príspevky (od zamestnávateľov, zamestnancov, SZČO, dobrovoľných platiteľov), príspevky verejnej správy (platby štátneho rozpočtu, regionálnej a miestnej samosprávy a fondov povinného sociálneho zabezpečenia), transfery z iných programov a iné príjmy.

Výdavky zahŕňajú sociálne dávky podľa účelov sociálnej ochrany, administratívne výdavky a iné výdavky. Sociálna ochrana obsahuje všetky intervencie zo strany verejných alebo súkromných organizácií, ktorých cieľom je oslobodiť domácnosti a jednotlivcov od bremien definovaných rizík alebo potrieb za predpokladu, že neexistuje ani simultánna a ani individuálna dohoda.

Manuál ESSPROS klasifikuje sociálne dávky podľa 8 nasledovných účelov:

- choroba/zdravotná starostlivosť
- invalidita
- staroba
- pozostalí
- rodina/deti
- nezamestnanosť
- bývanie
- sociálne vylúčenie inde nezaradené.

Výdavky na sociálne dávky (hrubé)⁶² sú zapísané bez odčítania daní alebo iných povinných poplatkov platených poberateľom (napr. sociálne príspevky).

Členské štáty EÚ majú výrazne odlišné systémy financovania sociálnej ochrany v závislosti na tom, či uprednostňujú poisťovacie systémy (54,5 % z celkových príjmov na úrovni EU28 v roku 2016). Graf nižšie uvádza prehľad štruktúry príjmov na sociálnu ochranu za jednotlivé členské štáty.

⁵⁵<http://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/5917481/KS-RA-11-014-EN.PDF/ee86d517-3348-4c20-94ee-a37c330755b1>

⁵⁶ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2007:113:0003:0008:SK:PDF>

⁵⁷ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:32007R1322&from=EN>

⁵⁸ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:32008R0010&from=EN>

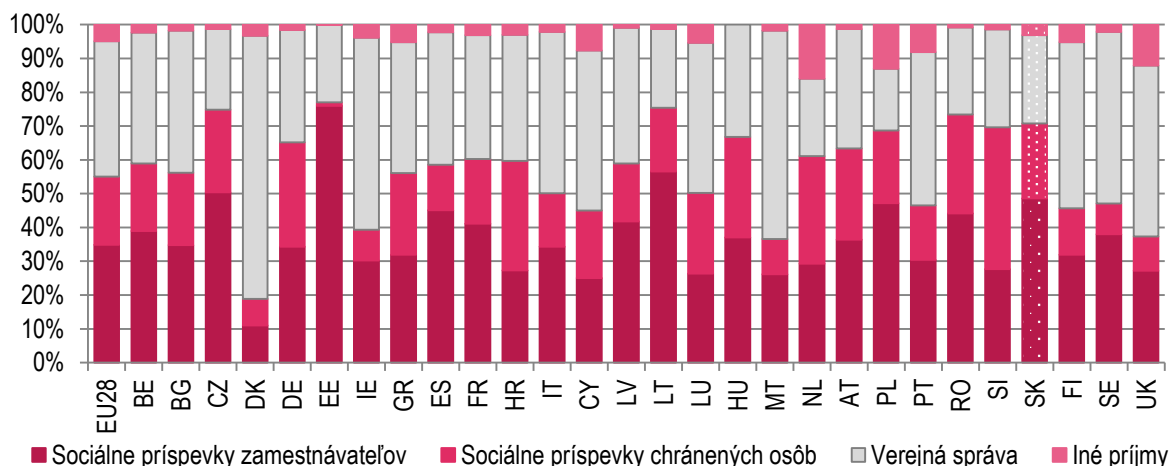
⁵⁹ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:034:0029:0032:SK:PDF>

⁶⁰ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:071:0004:0008:SK:PDF>

⁶¹https://slovak.statistics.sk/wps/portal/ext/themes/demography/social/publications!/ut/p/b1/jZDLdDolwEEW_xS_opZTXsqCUGoI8rClbw8IYjIAL4_cLBDcmVGc3mXMyd4ZUpCRVV7-aa_1s-q6-j31lnzNHur5vcLiWA8ikUMChAGI6AKcBwEJxfPIJvoHc81TKW2aAWbOvAUy_LFLKPSaCdb4Lh3FA3SK2KWDMfIB4xJwYcGNhQfJl5V5mmuDmf_k1C374R1JNiC7BBOhepF_yAZZCCvsHMFyRRH17IY9WKVWikTe2egOmflqs/dl4/d5/L2dJQSEvUUt3QS80SmtFL1o2X1E3SthCQjFBMDg1NzAwSU5TVTAwVIMwME4w/

⁶² <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3433488/5280189/KS-SF-09-102-EN.PDF>

Graf 3.37 Štruktúra príjmov na sociálnu ochranu v EU28 v roku 2017

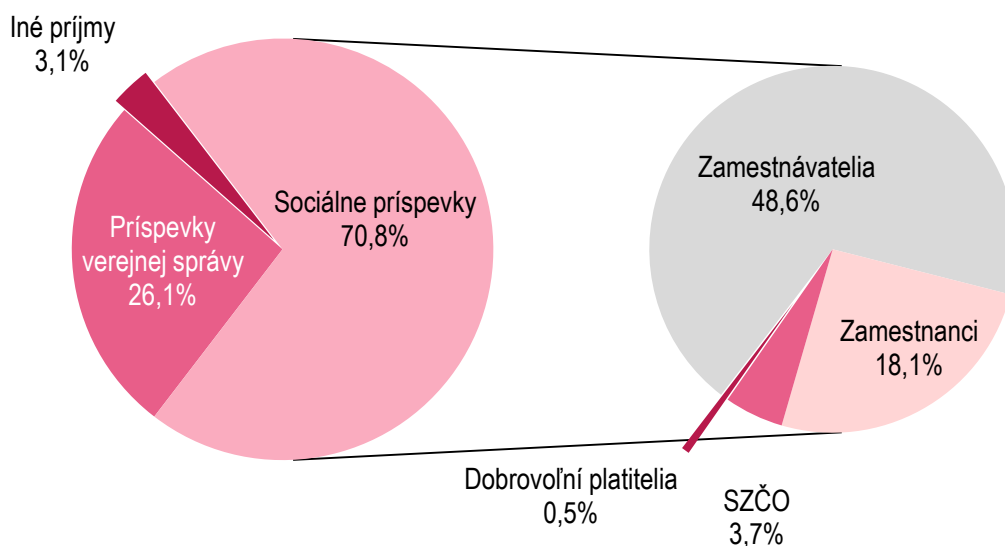
Zdroj: Eurostat – ESSPROS, údaje extrahované 28.04.2020

Rozdiely vo financovaní medzi členskými štátmi EÚ sú spôsobené historickým vývojom. Najvyšší podiel tvorili sociálne príspevky v Estónsku (77,0 %), Litve (75,5 %) a Českej republike (74,8 %), pričom v Estónsku je zároveň najnižší podiel príjmov od chránených osôb (1,0 %) a najvyšší podiel príjmov od zamestnávateľov (76,0 %). Príjmy od chránených osôb dosiahli najvýznamnejší podiel v Slovinsku (41,9 %), Chorvátsku (32,4 %), Holandsku (31,8 %), a Nemecku (30,8 %), pričom Slovinsko, Holandsko a Chorvátsko sú zároveň jedinými krajinami, v ktorých je podiel príjmov od chránených osôb vyšší než podiel príjmov od zamestnávateľov. Prevažne z príspevkov verejnej správy je sociálna ochrana financovaná v Dánsku (77,8 %), na Malte (61,7 %), v Írsku (56,9 %), vo Švédsku (50,9 %) a v Spojenom kráľovstve (50,6 %).

Príjmy na systém sociálnej ochrany v úhrne v SR v roku 2017 vzrástli medziročne o 0,74 mld. eur a dosiahli 16 339,1 mil. eur (19,3 % HDP).

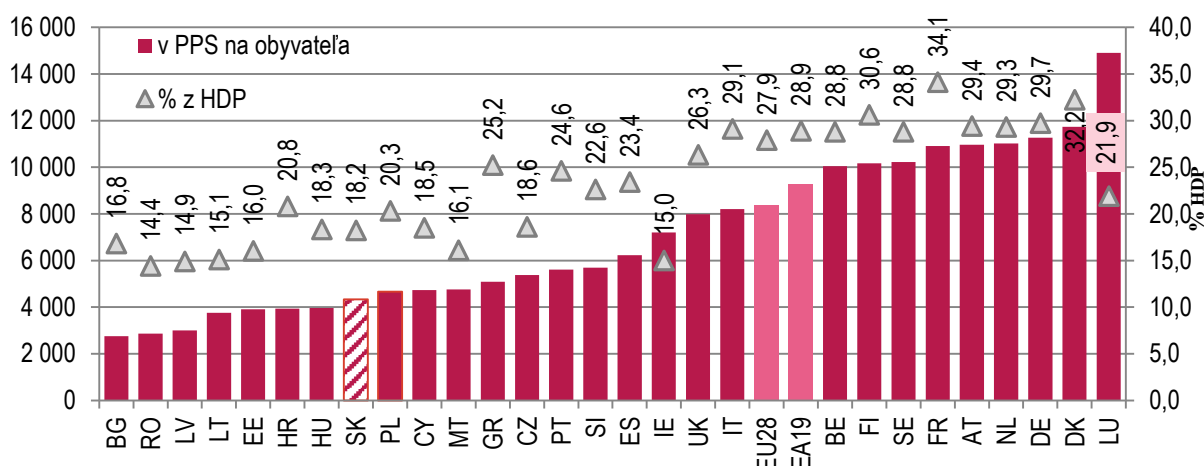
Štruktúra príjmov na sociálnu ochranu je zobrazená v grafe 3.38.

Graf 3.38 Štruktúra príjmov na sociálnu ochranu podľa druhu v SR, 2017

Zdroj: ŠÚ SR – ESSPROS

Graf 3.39 Hrubé výdavky na sociálnu ochranu v PPS na obyvateľa a v % HDP, 2017

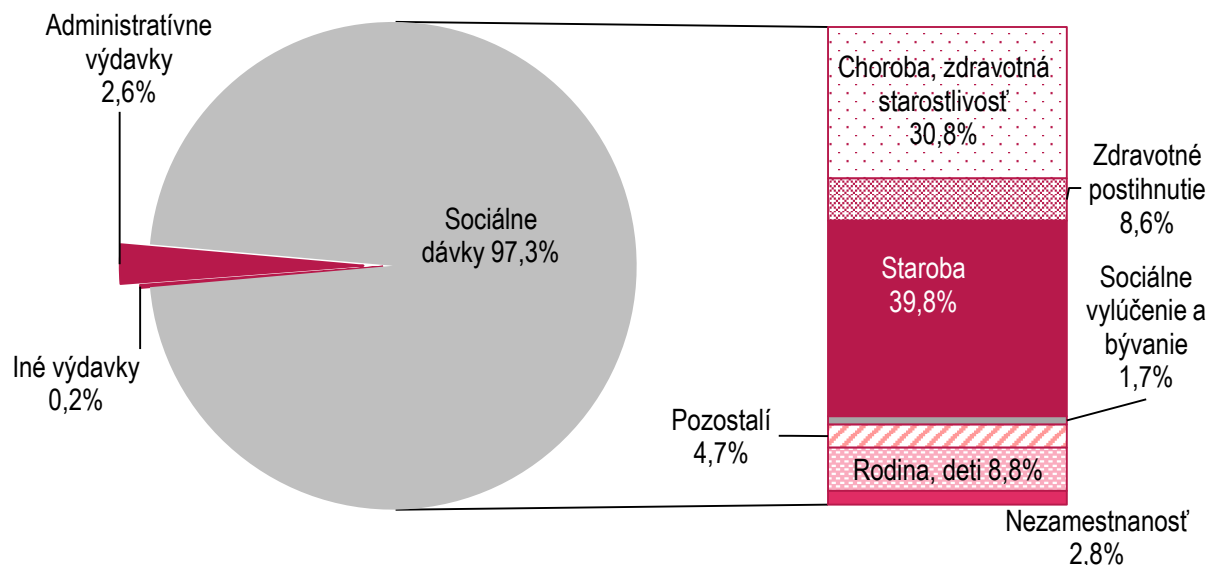

Zdroj: Eurostat – ESSPROS, údaje extrahované 28.04.2020

Celkové hrubé výdavky na sociálnu ochranu v EU28 dosiahli 8 389 PPS na obyvateľa (v SR 4 327 PPS na obyvateľa) a 27,9 % HDP (v SR 18,2 %). Rozdiely medzi jednotlivými krajinami sú do istej miery úmerné úrovniam bohatstva, výdavky vyjadrené v PPS na obyvateľa tradične medziročne mierne rastú. K medziročnému poklesu medzi rokmi 2017 a 2016 došlo len v troch krajinách – Veľká Británia, Švédsko a Grécko.

V SR celkové hrubé výdavky (bez odpočítania daní a sociálnych príspevkov platených poberateľmi dávok) na sociálnu ochranu v roku 2017 vzrástli medziročne o 3,3 % a dosiahli 15 387,1 mil. eur (18,2 % HDP). Štruktúra výdavkov na sociálnu ochranu v SR podľa jednotlivých účelov je znázornená v grafe 3.40.

Graf 3.40 Hrubé výdavky na sociálnu ochranu v SR v roku 2017

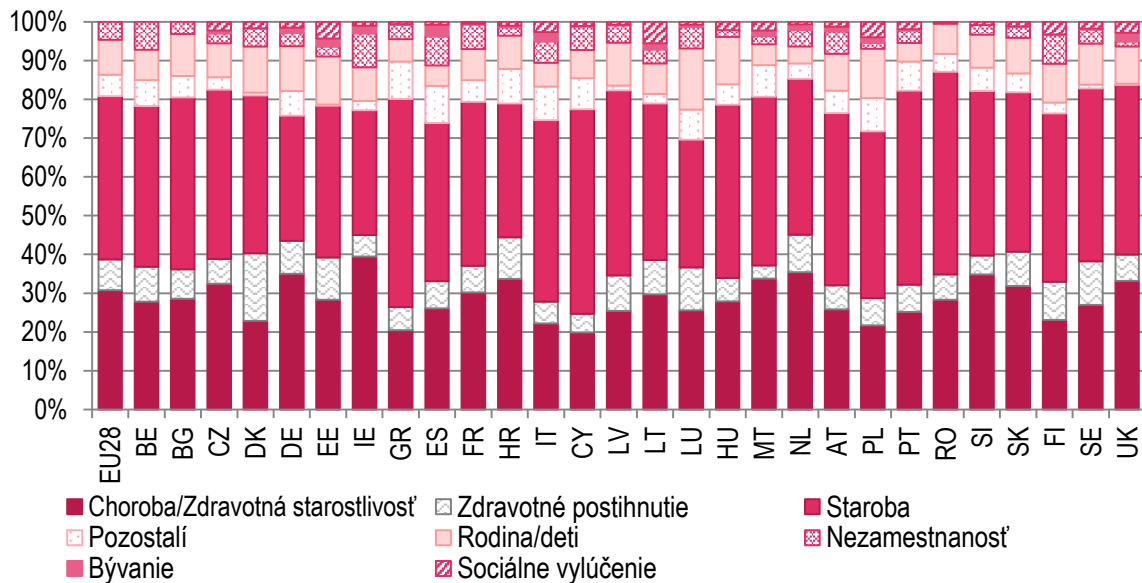

Zdroj: ŠÚ SR – ESSPROS

Výdavky na sociálne dávky (nasledujúci graf) na účel choroba/zdravotná starostlivosť v EU28 dosiahli 29,6 % zo všetkých dávok, pričom najvyšší podiel dosiahli v Írsku (38,9 %) a najnižší na Cypre (18,3 %). Najvyšší podiel sociálnych dávok na účel zdravotného postihnutia dosiahol Dánsko (16,4 %) a najnižší Malta (3,5 %), pričom európsky priemer predstavoval 7,6 %. Najnižší podiel výdavkov na sociálne dávky s účelom staroba bol dosiahnutý v Írsku (31,8 %) s najmladšou populáciou, najvyšší podiel výdavkov bol na tento účel použitý v Grécku (53,2 %). Priemer EU28 dosiahol 40,5 %. Podiel výdavkov na účel pozostalí v priemere za EU28 dosiahol 5,3 %. Na účel rodina/deti dosiahol priemer EU28 podiel 8,7 %. V Luxembursku to bolo až 15,3 %, kým v Holandsku podiel dosiahol len 4,2 %. Najvyšší podiel dávok vyplatených na účel nezamestnanosť bol dosiahnutý v Írsku (8,7 %), najnižší v Rumunsku (0,5 %) a priemer EU28 dosiahol 4,4 %. Výdavky na účely bývanie a sociálne vylúčenie predstavujú

menšiu časť celkových výdavkov, na úrovni EU28 ide o 3,9 %. Významnejší podiel celkových výdavkov na účel bývanie vynakladá len Spojené kráľovstvo (4,5 %) a na účel sociálne vylúčenie Cyprus (7,1 %), Dánsko (5,3 %) a Holandsko (5,2 %).

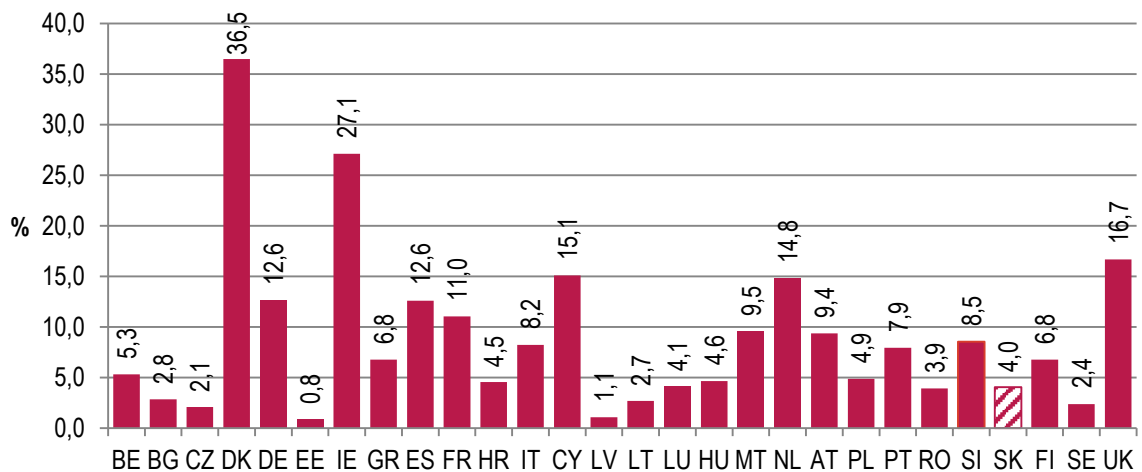
Graf 3.41 Štruktúra výdavkov na sociálne dávky podľa účelov, 2017

Zdroj: Eurostat – ESSPROS, údaje extrahované 28.04.2020

V roku 2017 sa v SR vyplácalo 4,6 % zo všetkých dávok ako testované na príjem, resp. výšku majetku. Najvyšší podiel testovaných dávok bol v Dánsku (36,6 %, vzhľadom na to, že viac než polovica dávok vyplatených na účely invalidita a staroba sú testované na príjem) a Írsku (30,5 %, viac než polovica dávok vyplatených na účely invalidita a nezamestnanosť) a najnižší v Estónsku (0,8 %, testujú sa len dávky vyplácané na účel bývania a sociálneho vylúčenia).

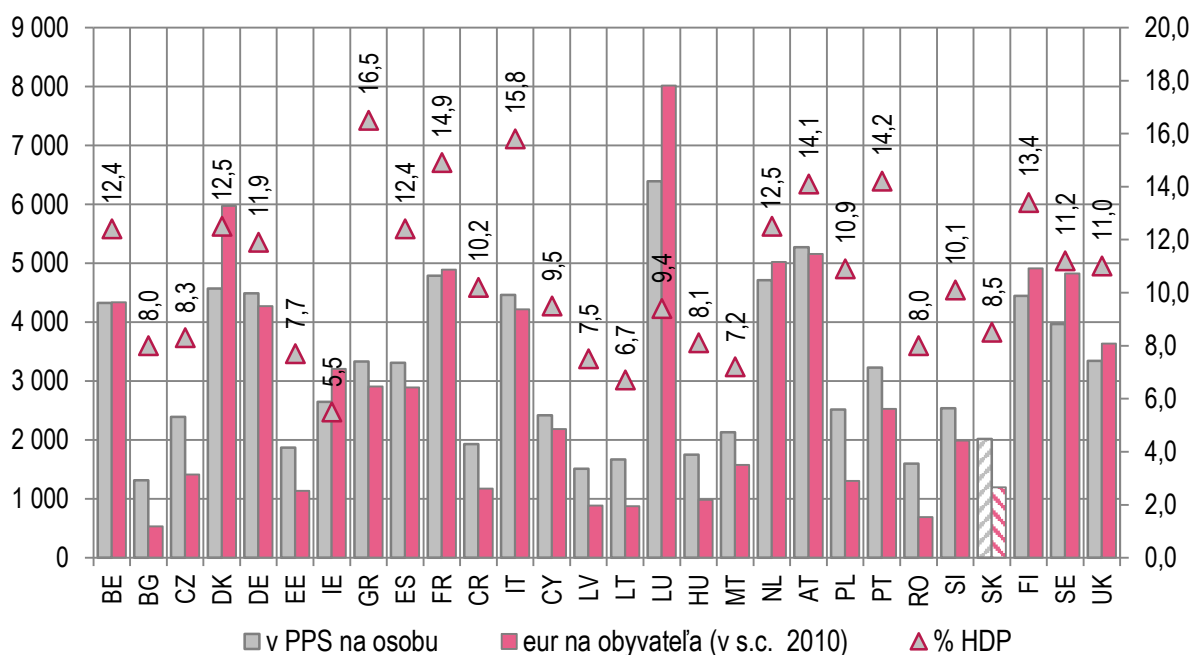
Graf 3.42 Testované dávky sociálnej ochrany (% zo všetkých sociálnych dávok), 2017*

Zdroj: Eurostat – ESSPROS, údaje extrahované 03.06.2020

Celkové hrubé výdavky na dôchodky v EU28 dosiahli 3 767,6 PPS na obyvateľa (v SR 2 019,9 PPS na obyvateľa), 3 507 eura na osobu v stálych cenách roku 2010 (v SR 1 196,4 eura na osobu v stálych cenách) a 12,5 % HDP (v SR 8,5 %). Najnižšie výdavky vyjadrené ako podiel z HDP vykázalo Írsko (5,5 % HDP) s najmladšou populáciou v rámci EU28, najvyššie výdavky Grécko (16,5 % HDP) a Taliansko (15,8 % HDP), ktoré patria ku krajinám s najvyšším podielom obyvateľov nad 65 rokov. Výraznejšie rozdiely sa medzi štátmi prejavujú pri vyjadrení výdavkov na dôchodky v PPS na osobu. Najnižšie výdavky v PPS na obyvateľa dlhodobu dosahuje Bulharsko (1 315,2), najvyššie Luxembursko (6 393,5).

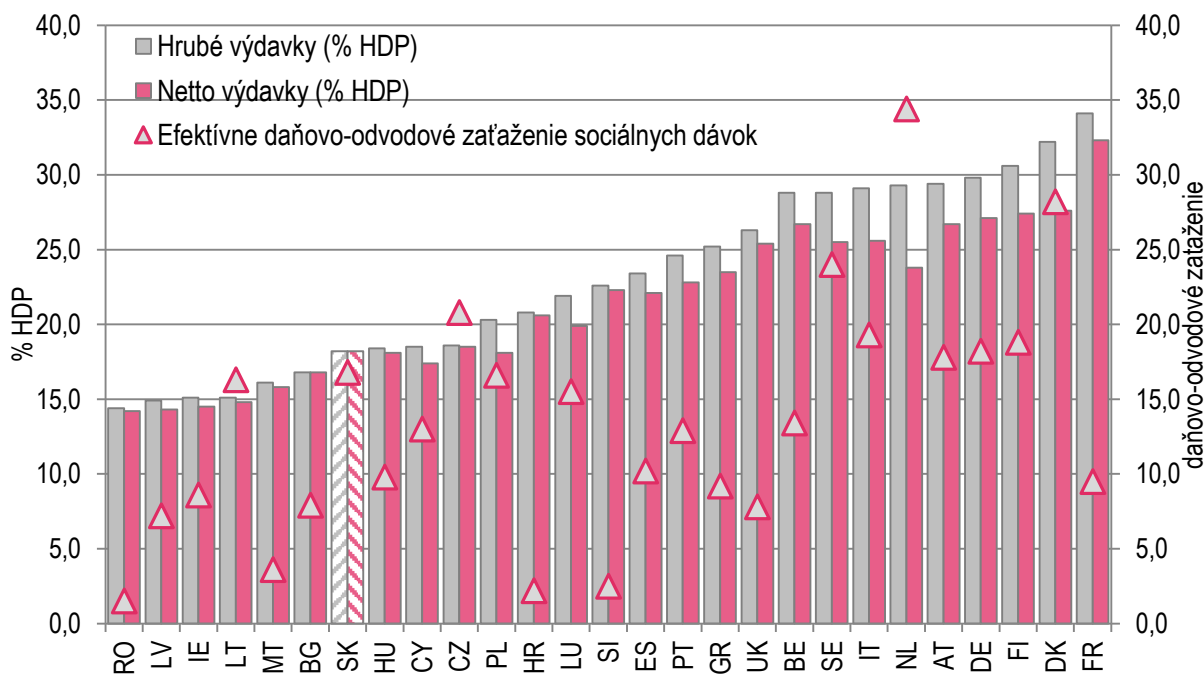
Graf 3.43 Výdavky na dôchodky, 2017

Zdroj: Eurostat – ESSPROS, údaje extrahované 28.04.2020

Výsledky z modulu Netto dávky sú v databáze Eurostatu dostupné za rok 2017 pre všetky štáty EU28, okrem Estónska. Najvyšší podiel sociálnych dávok v roku 2017 podliehal daniam alebo sociálnym odvodom v Grécku (74,7 %), viac než 60 percentný podiel bol aj v Poľsku, Taliansku, Portugalsku a Francúzsku. Najnižší podiel dávok daniam a odvodom podliehal v Bulharsku (0,5 %), na Slovensku (1,5 %) a v Českej republike (1,7 %). Najvyššie daňovo-odvodové zaťaženie dávok bolo zaznamenané v Holandsku (34,4 %), naopak najnižšie v Rumunsku (1,5 %).

Graf 3.44 Hrubé a netto výdavky na sociálnu ochranu (% z HDP), 2017

Zdroj: Eurostat – ESSPROS, údaje extrahované 12.05.2020

3.5 Európsky sociálny fond a Európsky fond regionálneho rozvoja

V roku 2019 sa pokračovalo v rámci Operačného programu Ľudské zdroje (ďalej len „OP ĽZ“) s kontrahovaním a realizáciou projektov programového obdobia 2014 - 2020.

V rámci OP ĽZ sa poskytuje podpora v oblasti rozvoja ľudských zdrojov, zvyšovania zamestnanosti osobitne so zreteľom na zamestnanosť mladých ľudí po skončení školy do 29 rokov veku, v oblasti integrácie marginalizovaných rómskych komunit (ďalej len „MRK“) a technickej vybavenosti v obciach s prítomnosťou MRK. Globálnym cieľom OP ĽZ pre oblasť vzdelávania, zamestnanosti a sociálnej inklúzie je podporiť rozvoj ľudských zdrojov, celoživotného vzdelávania, plnohodnotné začlenenie nezamestnaných na trh práce a zlepšenie ich sociálnej situácie. Dosahovanie globálneho cieľa OP ĽZ v súlade so Stratégiou Európa 2020, s cieľmi národného programu reforiem a v nadväznosti na partnerskú dohodu sa realizuje pomocou mäkkých (neinvestičných) a tvrdých (investičných) opatrení v siedmich prioritných osiach cez ich špecifické ciele:

1. Vzdelávanie

- zvýšiť inkluzívnosť a rovnaký prístup ku kvalitnému vzdelávaniu a zlepšiť výsledky a kompetencie detí a žiakov
- zvýšiť kvalitu odborného vzdelávania a prípravy, reflektujúc potreby trhu práce
- zvýšiť kvalitu VŠ vzdelávania a rozvoj ľudských zdrojov v oblasti výskumu a vývoja s cieľom dosiahnuť prepojenie VŠ vzdelávania s potrebami trhu práce
- zvýšiť kvalitu a efektívnosť celoživotného vzdelávania s dôrazom na rozvoj kľúčových kompetencií, prehĺbovanie a zvyšovanie kvalifikácie

2. Iniciatíva na podporu zamestnanosti mladých ľudí

- zavedením záruky pre mladých nezamestnaných ľudí (UoZ), ktorí patria k NEET, zvýšiť zamestnanosť, zamestnateľnosť a účasť mladých ľudí na trhu práce

3. Zamestnanosť

- zvýšiť zamestnanosť, zamestnateľnosť a znížiť nezamestnanosť s osobitným dôrazom na dlhodobu nezamestnaných, nízko kvalifikovaných, starších a na zdravotne postihnuté osoby
- zlepšiť prístup na trh práce uplatnením účinných nástrojov na podporu zamestnanosti vrátane podpory mobility na získanie zamestnania, samostatnej zárobkovej činnosti a aktivít vo vidieckych oblastiach
- zlepšením podmienok pre zosúladenie pracovného a rodinného života zvýšiť zamestnanosť osôb s rodičovskými povinnosťami, najmä žien
- znížiť horizontálnu a vertikálnu segregáciu na pracovnom trhu a v príprave na povolanie podľa pohlavia
- zvýšiť kvalitu a kapacity verejných služieb zamestnanosti na zodpovedajúcu úroveň v nadväznosti na meniace sa potreby a požiadavky trhu práce, nadnárodnú pracovnú mobilitu a zvýšiť účasť partnerov a súkromných služieb zamestnanosti na riešení problémov v oblasti zamestnanosti

4. Sociálne začlenenie

- zvýšenie účasti najviac znevýhodnených a ohrozených osôb v spoločnosti, vrátane na trhu práce
- prevencia a eliminácia všetkých foriem diskriminácie
- prechod z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť
- vytvoriť štandardné klinické postupy a štandardné postupy pre výkon prevencie a začleniť ich do celoštátneho systému zdravotnej starostlivosti

5. Integrácia marginalizovaných rómskych komunit

- zvýšiť vzdelanostnú úroveň príslušníkov marginalizovaných komunit, predovšetkým Rómov, na všetkých stupňoch vzdelávania s dôrazom na predprimárne vzdelávanie
- zvýšiť finančnú gramotnosť, zamestnateľnosť a zamestnanosť marginalizovaných komunit, predovšetkým Rómov
- podporiť prístup k zdravotnej starostlivosti a k verejnému zdraviu, vrátane preventívnej zdravotnej starostlivosti, zdravotníckej osvety a k zlepšeniu štandardov hygieny bývania

6. Technická vybavenosť v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunit / Európsky fond regionálneho rozvoja

- rast počtu rómskych domácností s prístupom k zlepšeným podmienkam bývania
- zlepšiť prístup ku kvalitnému vzdelávaniu, vrátane vzdelávania a starostlivosti v rannom detstve
- zlepšiť prístup ľudí z MRK k sociálnej infraštruktúre
- zvýšiť mieru zamestnanosti MRK v subjektoch sociálnej ekonomiky v územiach s prítomnosťou MRK

7. Technická pomoc

Mäkké opatrenia sa vykonávajú prostredníctvom Európskeho sociálneho fondu (ESF) v rámci prioritných osí zameraných na vzdelávanie, zamestnanosť, sociálne začlenenie a integráciu MRK. Investičné opatrenia sa vykonávajú prostredníctvom Európskeho fondu regionálneho rozvoja, kde sa realizuje prioritná os zameraná na technickú vybavenosť v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunít. Samostatná prioritná os Technická pomoc je určená na vykonávanie operačného programu v rámci riadiaceho orgánu a sprostredkovateľských orgánov pod riadiacim orgánom a predstavuje podporu z uvedených finančných zdrojov EÚ pre realizáciu ostatných vyššie uvedených prioritných osí.

Celková alokácia finančných prostriedkov pre OP LZ je vo výške 2 617,1 mil. eur (2 642,49 mil. eur s vlastnými zdrojmi) pričom zdroje EÚ sú 2 218,94 mil. eur a 398,2 mil. eur je za štátny rozpočet.

Tabuľka 3.36 Podiel prioritných osí na celkovej alokácii OP LZ

Prioritná os	EÚ zdroje	ŠR SR * zdroj	Spolu
1 - Vzdelávanie	348 741 004	65 646 163	414 387 167
2 - Iniciatíva na podporu zamestnanosti mladých ľudí	208 310 730	21 560 340	229 871 070
3 - Zamestnanosť	900 960 221	172 713 153	1 073 673 374
4 - Sociálne začlenenie	299 669 312	70 139 315	369 808 627
5 - Integrácia marginalizovaných rómskych komunít	153 954 885	25 144 105	179 098 990
6 - Technická vybavenosť v obciach s prítomnosťou MRK	228 707 577	26 906 775	255 614 352
7 - Technická pomoc	78 600 000	16 103 753	94 703 753
Spolu	2 218 943 729	398 213 604	2 617 157 333

Zdroj: RO OP LZ ; * štátny rozpočet

V roku 2019 sa uskutočnila zmena OP Ľudské zdroje na programové obdobie 2014–2020 (verzia 5.0) nasledovne:

- Na základe nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/711, zo dňa 17. apríla 2019, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) č. 1303/2013, boli upravené zdroje na osobitné pridelené prostriedky na Iniciatívu na podporu zamestnanosti mladých ľudí (IZM). Zvýšenie osobitnej alokácie IZM v Slovenskej republike predstavuje sumu 1 595 648 eur, ktorá bola pridelená na rok 2019, čím sa zvýšila celková alokácia OP LZ;
- Formou vykonávacieho rozhodnutia Komisie č. C(2019)6257 zo dňa 26. augusta 2019 bolo rozhodnuté o nepridelení výkonnostných rezerv za zdroje EÚ nasledovne: PO1 (MRR 28 087 866 eur, VRR 717 639 eur), PO4 (VRR 1 679 979 eur) a ich prerozdelení v prospech PO3 a o nepridelení v nevykonanej PO6 (MRR 14 954 885 eur) v prospech PO5.
- Z dôvodu nízkeho čerpania finančných prostriedkov v PO1 sa časť alokácie za zdroje EÚ vo výške 81 200 000 eur (MRR) presunula z nevykonanej PO1 do výkonnej PO3 a PO4 (MRR). Cieľom zmeny bolo zabrániť riziku nenaplnenia finančného ukazovateľa v PO1 na konci programového obdobia a zabezpečiť efektívne využitie finančných zdrojov alokovaných v rámci OP LZ, a to prioritne na podporu zvyšovania zručností osôb na trhu práce, čím sa zabezpečí vyššia adaptabilita zamestnancov v ohrozených profesiách a v transformujúcich sa regiónoch (Horná Nitra).

Revízia OP LZ, verzia 5.0, sa týkala najmä nasledujúcich oblastí:

- vytvorenie merateľných ukazovateľov (MU) z dôvodu presunu finančných zdrojov
- úpravy cieľových hodnôt vybraných MU na úrovni operačného programu z dôvodu presunu finančných zdrojov
- úpravy znenia MU
- podpora aktivít v zaostávajúcich a uhoľných regiónoch
- rozšírenie cieľovej skupiny alebo cieľovej oblasti

Zmena bola schválená vykonávacím rozhodnutím č. C(2019)9437, zo dňa 20.12.2019, ktorým sa mení vykonávacie rozhodnutie č. C(2018)6272, zo dňa 21.09.2018.

V roku 2019 bolo pre **prioritné** osi 1 - 6 v rámci OP LŽ vyhlásených spolu **21 vyzvaní pre národné projekty (NP) a 5 výziev na dopytovo-orientované projekty (DOP)**. Ich rozdelenie bolo nasledovné:

- v rámci prioritnej osi 1 *Vzdelávanie* (3 DOP výzvy, 3 vyzvania na NP) bola podpora cez malé dopytovo – orientované projekty zameraná na podporu zlepšovania študijných výsledkov a kompetencií žiakov, na skvalitnenie prípravy budúcich pedagogických a odborných zamestnancov a na prepojenie stredoškolského vzdelávania s praxou. NP sa orientovali na overovanie kvalifikácií a výsledkov neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa v SR, štandardizáciu systému poradenstva a prevencie k inklúzii na trh práce a na pomáhajúce profesie v edukácii detí a žiakov
- v rámci prioritnej osi 2 *Iniciatíva na podporu zamestnanosti mladých ľudí* (2 vyzvania na NP) bola podpora zameraná na zvýšenie zamestnanosti mladých ľudí (do 29 rokov) formou praxe a na vzdelávanie mladých uchádzačov o zamestnanie
- v rámci prioritnej osi 3 *Zamestnanosť* (8 vyzvaní na NP) bola podpora zameraná na zlepšenie prístupu na trh práce uplatnením účinných nástrojov na podporu zamestnanosti, vrátane podpory mobility pre získanie zamestnania, adaptability zamestnancov, samostatnej zárobkovej činnosti a aktivít vo vidieckych oblastiach, ďalej formou vzdelávania a prípravy pre trh práce, rekvalifikácie, posilnením kľúčových kompetencií alebo vzdelávaním z vlastnej iniciatívy. Dôraz je kladený na podporu zamestnávania občanov so zdravotným postihnutím. Ďalšími riešenými témami sú zosúladenie rodinného a pracovného života, otázka rovnosti medzi ženami a mužmi na pracovisku a podpora kvality sociálneho dialógu
- v rámci prioritnej osi 4 *Sociálne začlenenie* (4 vyzvania na NP) bola podpora zameraná na kvalitu sociálnych služieb, na služby krízovej intervencie na komunitnej úrovni, na inovácie v terénnej sociálnej práci a na rozvoj a dostupnosť terénnej opatrovateľskej služby. Projekt *Každé dieťa a počíta* je zameraný na prevenciu diskriminácie, na sociálnu inklúziu a posilnenie rovnosti príležitostí pre deti s neštandardným vývinom. Ide o podporu zavádzania a zvyšovania dostupnosti včasnej intervencie, vedúce k rovnosti príležitostí osôb so zdravotným postihnutím, ako aj ich rodičov
- v rámci prioritnej osi 5 *Integrácia marginalizovaných rómskych komunít* (4 vyzvania na NP) bola podpora zameraná na komunitné služby v mestách a obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunít (ďalej aj len MRK), na podporu vysporiadania pozemkov v MRK, na terénnu a terénnu sociálnu prácu v obciach s MRK, na zriaďovanie a fungovanie miestnych občianskych poriadkových služieb v obciach s prítomnosťou MRK, na realizáciu a rozvoj zdravotnej mediácie v MRK
- v rámci prioritnej osi 6 *Technická vybavenosť v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunít* (2 DOP výzvy) sa výzvy zamerali na podporu výstavby, rekonštrukcie, prípadne rozšírenia kapacít predškolských zariadení v obciach s prítomnosťou MRK a na miestne pozemné komunikácie a súvisiace prvky s cieľom zlepšenia dostupnosti služieb pre obyvateľov MRK.

Prehľad výziev (DOP) a vyzvaní (NP) vyhlásených v roku 2019 sa nachádza v prílohe ku kapitole 3, tabuľka 39. Okrem toho bol na webovom sídle zverejnený indikatívny harmonogram výziev na predkladanie žiadostí o nenávratný finančný príspevok na rok 2020 na adrese:

<http://www.employment.gov.sk/sk/esf/programove-obdobie-2014-2020/harmonogram-vyziev/>

Podrobnejšie informácie k OP LŽ (vrátane čerpania finančných prostriedkov) za rok 2019 budú k dispozícii po zverejnení Výročnej správy OP LŽ za rok 2019 na stránke: <http://www.employment.gov.sk/sk/esf/>.

4 ŽIVOTNÁ ÚROVEŇ A SOCIÁLNA KOHÉZIA

4.1 Chudoba a sociálne vylúčenie

Monitorovanie chudoby a sociálneho vylúčenia sa na Slovensku realizuje v kontexte Otvorenej metódy koordinácie (ďalej len „OMK“), ktorá je vytvorená na úrovni Európskej únie pre spoločné usmerňovanie politik členských krajín v oblasti boja proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu. Jedným z hlavných strategických cieľov EÚ je podstatne zredukovať chudobu a pokračovať v realizácii tohto cieľa aj do roku 2020⁶³.

Pre meranie pokroku pri dosahovaní strategických cieľov zameraných na zníženie chudoby a sociálneho vylúčenia a predovšetkým pre vzájomné porovnávanie jednotlivých štátov pri dosahovaní výsledkov boli schválené spoločné indikátory (tzv. *Laekenské indikátory*), ktoré neskôr prešli vývojom a v súčasnosti ich nazývame *indikátory sociálnej inklúzie OMK*.

Meranie chudoby a sociálneho vylúčenia sa realizuje predovšetkým na základe harmonizovaného štatistického zisťovania EU SILC⁶⁴ o príjmoch a životných podmienkach. Ide o hlavný zdroj, na báze ktorého sa vypočítavajú nielen príjmové indikátory, ako je miera rizika chudoby, ale aj indikátory pre komplexnejšie zhodnotenie chudoby a sociálneho vylúčenia, a to materiálna deprivácia alebo zoskupenie indikátorov na meranie rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia. Zoskupenie indikátorov (miera rizika chudoby⁶⁵, závažná materiálna deprivácia⁶⁶ a veľmi nízka intenzita práce⁶⁷) definuje skupiny ľudí, ktorí žijú v riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia, t. j. ľudí s nízkym príjmom a/alebo tých, ktorí si nemôžu dovoliť niektorú z nevyhnutných potrieb pre svoj život a/alebo žijúcich v rodinách, kde nikto nepracuje alebo pracuje iba príležitostne. Na národnej úrovni je cieľom Slovenskej republiky znížiť riziko chudoby alebo sociálneho vylúčenia, a to vymaniť z rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia aspoň 170 tis. ľudí do roku 2020.

Na základe zisťovania EU SILC 2018 bolo na Slovensku v riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia cca 872 tis. ľudí, čo predstavovalo 16,3 % na celkovom počte obyvateľov. V porovnaní s výsledkami za EU SILC 2008 (východiskové obdobie)⁶⁸ došlo k vymaneniu až cca 239 tis. ľudí z rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia, čím sa národný cieľ naplňa až na 141 %. Zásadný vplyv na dosahovanie tohto cieľa mali prijaté opatrenia, a to predovšetkým v oblasti politiky zamestnanosti, sociálnej politiky a tiež ako opatrenia hospodárskej politiky štátu.

V porovnaní so zisťovaním EU SILC 2017 bola hodnota celkovej miery rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia rovnaká.

Podrobnejšie rozdelenie tejto skupiny je možné vidieť na grafe 4.1, ktorý znázorňuje zloženie cieľovej skupiny podľa vyššie uvedených troch indikátorov.

⁶³ Vymaniť najmenej 20 miliónov ľudí z rizika chudoby alebo vylúčenia do roku 2020.

⁶⁴ Prvé štatistické zisťovanie sa na Slovensku zrealizovalo v roku 2005 a v súčasnosti sú prístupné úplné výsledky už zo štrnásteho zisťovania z roku 2018.

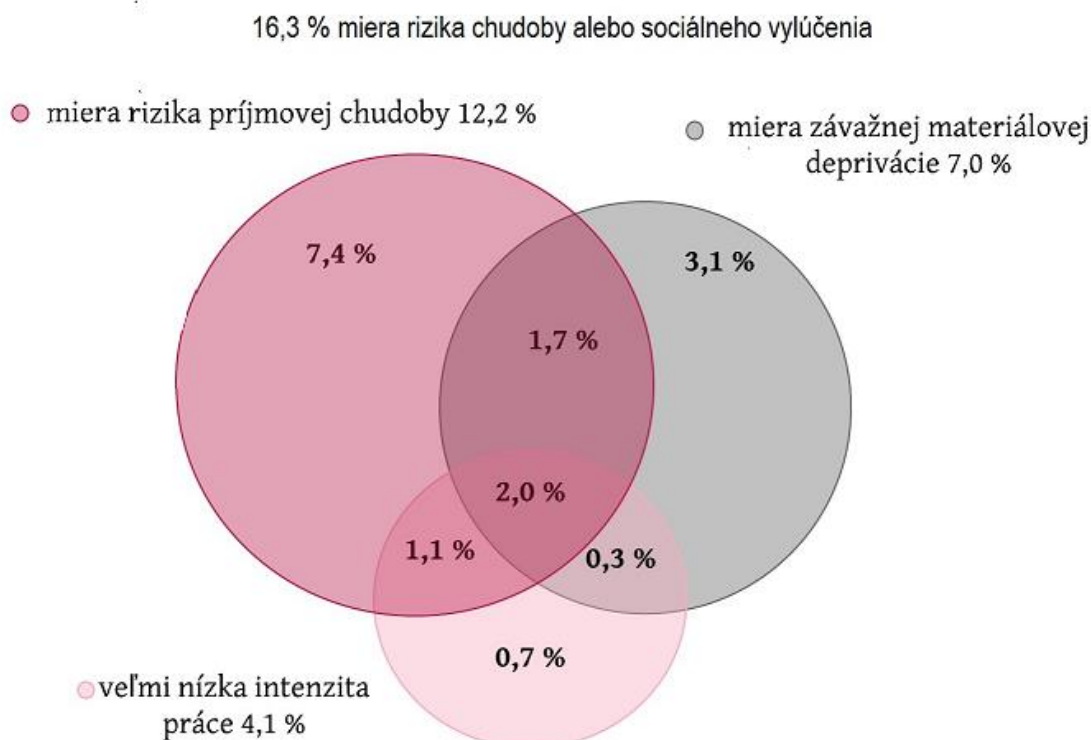
⁶⁵ Vyjadruje podiel ľudí žijúcich pod hranicou chudoby, t. j. pod 60 % mediánu ekvivalentného disponibilného (po sociálnych transferoch) príjmu všetkých obyvateľov.

⁶⁶ Vyjadruje podiel ľudí, ktorí si nemôžu dovoliť 4 z 9-tich položiek charakterizujúcich ekonomickú záťaž a predmety dlhodobej spotreby, a to: nedoplatky v súvislosti s položkami: nájomná a hypotéka, energie, kúpa na splátky a iné pôžičky, schopnosť udržiavať doma adekvátne teplo, schopnosť domácnosti čeliť neočakávaným výdavkom, schopnosť dovoliť si ísť raz za rok na jeden týždeň dovolenky mimo domu, schopnosť dovoliť si jedlo s mäsom, kuraťom, rybou alebo vegetariánskym ekvivalentom každý druhý deň alebo vybavenie domácnosti farebným televízorom, práčkou, autom alebo telefónom.

⁶⁷ Vyjadruje podiel osôb vo veku 0-59 rokov žijúcich v domácnostiach, v ktorých členovia odpracovali menej ako 20% z ich celoročného pracovného potenciálu.

⁶⁸ Pre hodnotenie cieľov Stratégie Európa 2020

Graf 4.1 Podiel ľudí v riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia, EU SILC 2018

Zdroj: ŠÚ SR, EU SILC 2018, UDB

Tabuľka 4.1 Vývoj jednotlivých indikátorov tvoriacich zoskupenie indikátorov, ako aj samotnej miery rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia v %

	EU SILC 2008	EU SILC 2009	EU SILC 2010	EU SILC 2011	EU SILC 2012	EU SILC 2013	EU SILC 2014	EU SILC 2015	EU SILC 2016	EU SILC 2017	EU SILC 2018
Miera rizika chudoby	10,9	11,0	12,0	13,0	13,2	12,8	12,6	12,3	12,7	12,4	12,2
Závažná materiálna deprivácia	11,8	11,1	11,4	10,6	10,5	10,2	9,9	9,0	8,2	7,0	7,0
Veľmi nízka intenzita práce	5,2	5,6	7,9	7,7	7,2	7,6	7,1	7,1	6,5	5,4	5,2
Miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia	20,6	19,6	20,6	20,6	20,5	19,8	18,4	18,4	18,1	16,3	16,3

Zdroj: ŠÚ SR

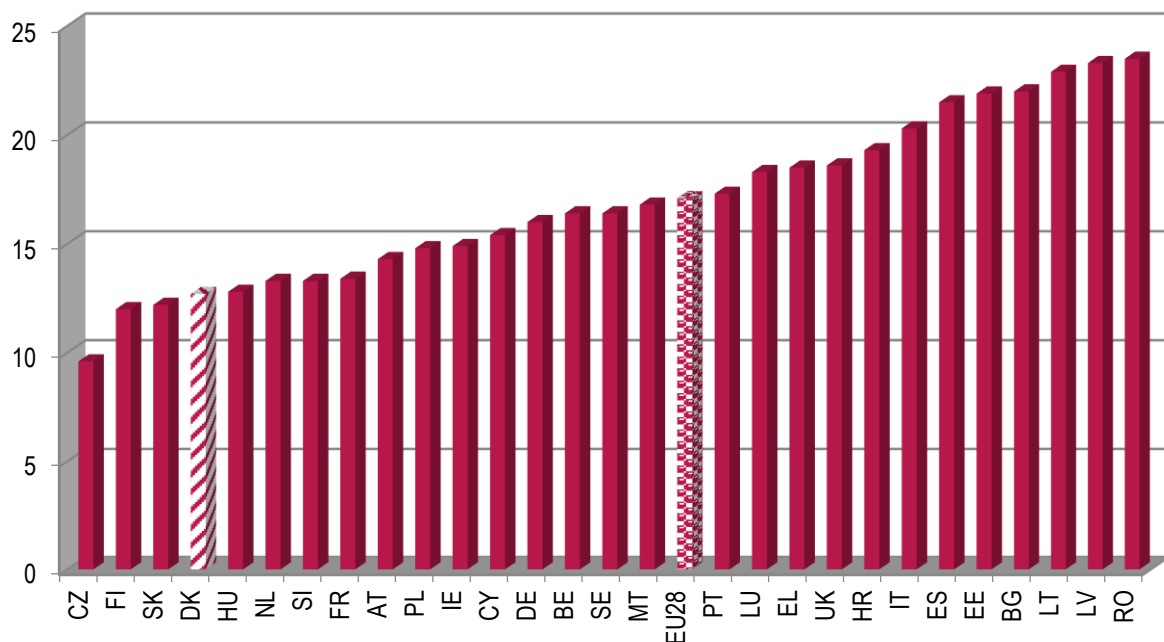
K zmenám došlo podľa výsledkov z EU SILC 2018 aj v jednotlivých hodnotách indikátorov tvoriacich zoskupenie indikátorov miery rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia. K miernemu poklesu oproti zisťovaniu v roku 2017 došlo na dvoch úrovniach ukazovateľov monitorujúcich chudobu alebo sociálne vylúčenie, a to v prípade príjmovej chudoby o 0,2 p. b., a v prípade veľmi nízkej intenzity práce o 0,2 p. b.; hodnota závažnej materiálnej deprivácie zostala nezmenená (tabuľka č. 4.1).

Najviac ohrozené rizikom chudoby alebo sociálnym vylúčením podľa EU SILC 2018 boli neúplné rodiny s deťmi – 45,7 % (mierne nad priemerom EU28 – 45,0 %), viacpočetné rodiny s viac ako tromi deťmi – 37,7 % (nad priemerom EU28 – 29,1 %), jednotlivec mladší ako 65 rokov – 27,9 % (pod priemerom EU28 – 34,6 %) a v neposlednom rade aj jednotlivci – 23,4 % (pod priemerom EU28 – 31,9 %). Z hľadiska vekového rozdelenia sú najrizikovejšou skupinou práve deti vo veku 0 - 17 rokov (23,8 %, t. j. pod priemerom EU28 – 24,2 %), resp. deti vo veku 0 - 15 rokov (23,6 %, t. j. pod priemerom EU28 – 23,8 %). Na základe zisťovania EU SILC 2018 došlo k nárastu miery rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia v prípade detí vo veku 0 -17 rokov o 1,3 p. b. a v prípade detí vo veku 0 - 15 o 1,4 p. b..

Vo všeobecnosti pre charakterizovanie chudobnej populácie v spoločnosti bola stanovená hranica rizika chudoby⁶⁹, pomocou ktorej sa vyjadruje podiel obyvateľstva žijúceho v chudobe. Ide o relatívnu hranicu chudoby, ktorá meria, do akej miery finančné prostriedky domácností klesajú pod stredovú hranicu príjmu spoločnosti. Tento ukazovateľ vyjadruje predovšetkým riziko chudoby a je závislý od sociálno-ekonomického vývoja spoločnosti v danej krajine.

Na základe EU SILC 2018 bola miera rizika chudoby v Slovenskej republike na úrovni 12,2 % (muži 12,2 %, ženy 12,3 %), čo je pod priemerom EU28 (17,1 %). Oproti predchádzajúcemu roku bol zaznamenaný pokles o 0,2 p. b.. V porovnaní s jednotlivými krajinami EU28 patrí Slovenská republika medzi krajiny s najnižšou mierou rizika chudoby (graf 4.2), na ktorú má vplyv nízka nerovnosť príjmov.

Graf 4.2 Miera rizika chudoby v jednotlivých štátoch EÚ, EU SILC 2018

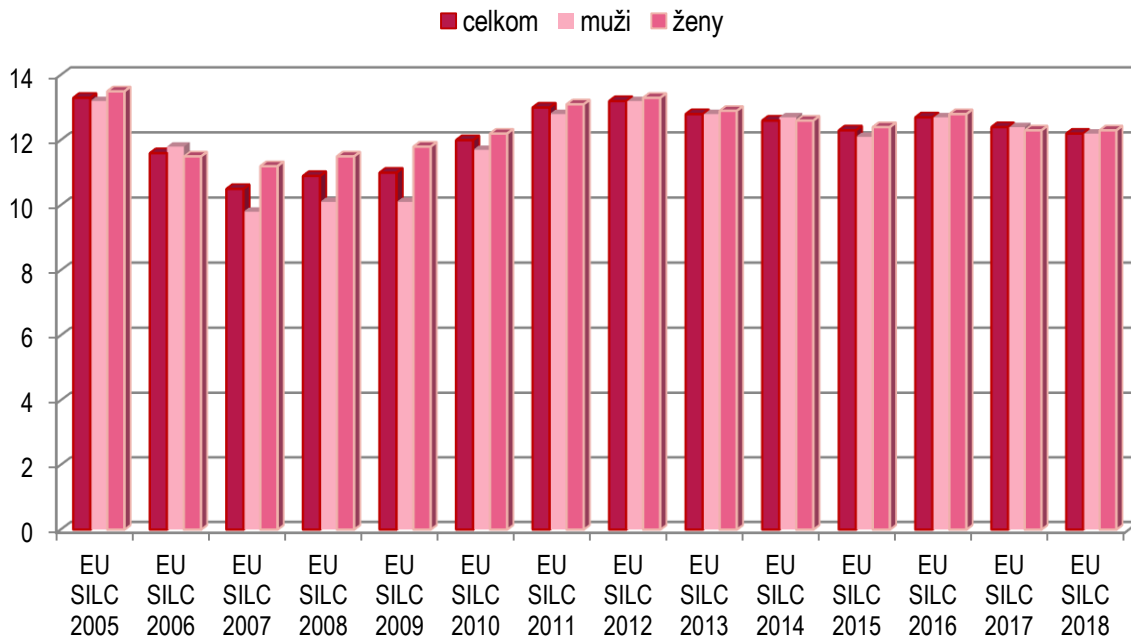
Zdroj: Eurostat

Podľa zisťovania EU SILC 2018 klesol počet ľudí v riziku chudoby v porovnaní s predchádzajúcim rokom (približne o 18 tis. ľudí). V priebehu rokov, zachytených v zisťovaniach EU SILC 2005 až 2018, došlo vo vývoji miery rizika chudoby najskôr k jej podstatnému poklesu (EU SILC 2007 – 10,5 %), následne bol zaznamenaný mierny nárast (EU SILC 2012) a neskôr mierny pokles (viď graf 4.3). V porovnaní s počiatočným rokom zisťovania (EU SILC 2005) bola hodnota zo zisťovania za rok 2018 nižšia o 1,1 p. b..

Vývoj miery rizika chudoby je ovplyvnený sociálno-ekonomickou situáciou v krajine a následne vývojom príjmovej situácie v domácnostiach. Vývoj miery rizika chudoby zachytený v zisťovaniach EU SILC 2013 – 2018 bol spôsobený predovšetkým vyrovnávaním príjmovej nerovnosti práve u domácností v nízkych príjmových pásmach.

⁶⁹ Hranica rizika chudoby je vyjadrená ako 60 % mediánu ekvivalentného disponibilného príjmu (po sociálnych transferoch)

Graf 4.3 Vývoj miery rizika chudoby na Slovensku (2005 – 2018)

Zdroj: ŠÚ SR, EU SILC 2005 – 2018, UDB

Dôležitú úlohu pri redukcii rizika chudoby zohráva nastavenie systému sociálnej ochrany a jeho výdavky, t. j. sociálne transfery vrátane starobných a pozostalostných dávok. V prípade neposkytovania sociálnych transferov s výnimkou starobných a pozostalostných dávok v roku 2018 by sa miera rizika chudoby zvýšila o 5,5 p. b. na 17,7 % a v prípade neposkytovania sociálnych transferov vrátane starobných a pozostalostných dávok by sa miera rizika zvýšila o 24,9 p. b. na 37,1 %. V porovnaní s predchádzajúcim rokom bol zaznamenaný nárast v prípade miery rizika chudoby pred sociálnymi transfermi s výnimkou starobných a pozostalostných dávok o 0,2 p. b. a pokles o 0,3 p. b. v prípade miery rizika chudoby pred sociálnymi transfermi vrátane starobných a pozostalostných dávok (príloha ku kapitole 4). Vplyv sociálnych transferov na zníženie rizika chudoby (s výnimkou starobných a pozostalostných dávok) predstavoval 31,1 % a v prípade sociálnych transferov vrátane starobných a pozostalostných dávok ich vplyv na zníženie rizika chudoby predstavoval až 67,1 %.

Porovnanie hranice rizika chudoby (domácnosť jednotlivca) v jednotlivých rokoch zisťovania je zachytené v tabuľke 4.2. Pokles hranice chudoby bol zaznamenaný v zisťovaní EU SILC 2013 (337 eur), ktorá v porovnaní s predchádzajúcim rokom (346 eur) klesla o 2,7 %, t. j. približne o 10 eur, a to vplyvom zmien v príjmovej situácii obyvateľstva v dôsledku vývoja trendov v zamestnanosti a nezamestnanosti. Opätovný rast bol zaznamenaný v zisťovaní EU SILC 2014 a v zisťovaní z roku 2015, keď hodnota presiahla úroveň EU SILC 2012. Podľa údajov z EU SILC 2018 sa hranica rizika chudoby pre domácnosť jednotlivca medziročne zvýšila o 3,9 %, v absolútnom vyjadrení o 14 eur na 373 eur. V porovnaní s východiskovým rokom (2005) hranica chudoby vzrástla o 91 %, t. j. o 185 eur.

Tabuľka 4.2 Vývoj hranice rizika chudoby – domácnosť jednotlivca

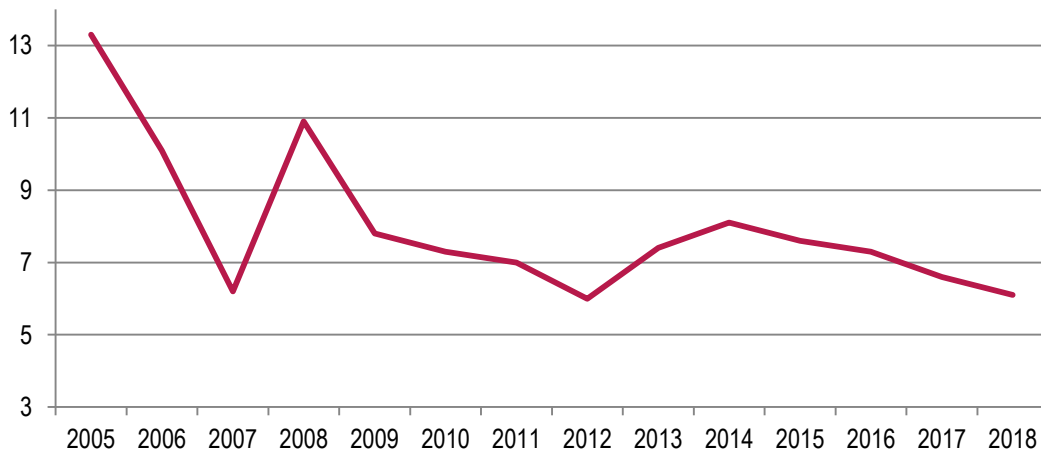
EU SILC	rok v €	mesiac v €
2005	2 256	188
2006	2 547	212
2007	2 945	245
2008	3 223	269
2009	3 403	284
2010	3 670	306
2011	3 784	315
2012	4 156	346
2013	4 042	337
2014	4 086	341
2015	4 158	347
2016	4 171	348
2017	4 310	359
2018	4 477	373

Zdroj: Eurostat/ŠÚ SR

Použitím hranice chudoby zakotvanej v čase⁷⁰ je možné zachytiť aspekt absolútnej chudoby. Podľa EU SILC 2018 sa hodnota tohto indikátora (6,1 %) v porovnaní s predchádzajúcim rokom znížila o 0,5 p. b. (muži 6,2 %, ženy 6,0 %) (príloha ku kapitole 4). Medziročný pokles bol zaznamenaný v prípade dospelých v produktívnom veku, a to zo 6,3 % na 5,7 % (o 0,6 p. b.), taktiež došlo k medziročnému poklesu v prípade detí 0 – 17, a to z 11,5 % na 10,9 % (o 0,6 p. b.). Naopak, mierny nárast bol zaznamenaný u starších ľudí 65+, a to z 1,5 % na 1,9 % (o 0,4 p. b.). Prostredníctvom predmetného indikátora je možné sledovať životnú úroveň obyvateľstva v prepojení na hospodársky rast krajiny. V grafe 4.4 je zachytený vývoj miery rizika chudoby zakotvanej v čase, pričom najvýraznejší pokles bol zaznamenaný v zisťovaní EU SILC 2012, čo súviselo aj s oslabením vplyvu finančnej krízy na vývoj ekonomickej situácie na Slovensku. Avšak v zisťovaniach EU SILC z rokov 2013 a 2014 došlo k miernemu nárastu, ktorý bol ovplyvnený práve vývojom príjmovej situácie obyvateľstva, predovšetkým nízkopríjmových domácností. Opätovný pokles bol zaznamenaný v EU SILC 2015 až 2018.

⁷⁰ Miera rizika chudoby zakotvená v čase je definovaná ako percento ľudí žijúcich pod hranicou chudoby vypočítanou v roku 2008, ktorá sa upravuje o infláciu.

Graf 4.4 Vývoj miery rizika chudoby zakotvenej v čase (2008)

Zdroj: Eurostat

V súvislosti so zachytením rozptylu chudoby okolo hranice chudoby malo na základe zisťovania EU SILC 2018 na Slovensku príjem nižší ako 40 % mediánu ekvivalentného disponibilného príjmu⁷¹ 3,3 % ľudí (medziročný pokles o 2 p. b.), pod 50 % mediánu ekvivalentného disponibilného príjmu malo príjem 6,3 % ľudí (medziročný pokles o 1,5 p. b.) a pod 70 % mediánu ekvivalentného disponibilného príjmu až 16,7 % ľudí (medziročný pokles o 1,6 p. b.).

Relatívny prepád mediánu príjmov v riziku chudoby, ktorý vyjadruje rozdiel medzi mediánom príjmu osôb v riziku chudoby a hranicou rizika chudoby, na základe zisťovania EU SILC 2018 klesol o 0,4 p. b. na hodnotu 25,6%. Vplyv na uvedenú situáciu má predovšetkým príjmové rozdelenie obyvateľstva, čo odzrkadľuje aj nerovnosť distribúcie príjmov (Gini koeficient), ktorý oproti predchádzajúcemu roku mierne poklesol na 20,9 % (medziročne o 2,3 p. b.).

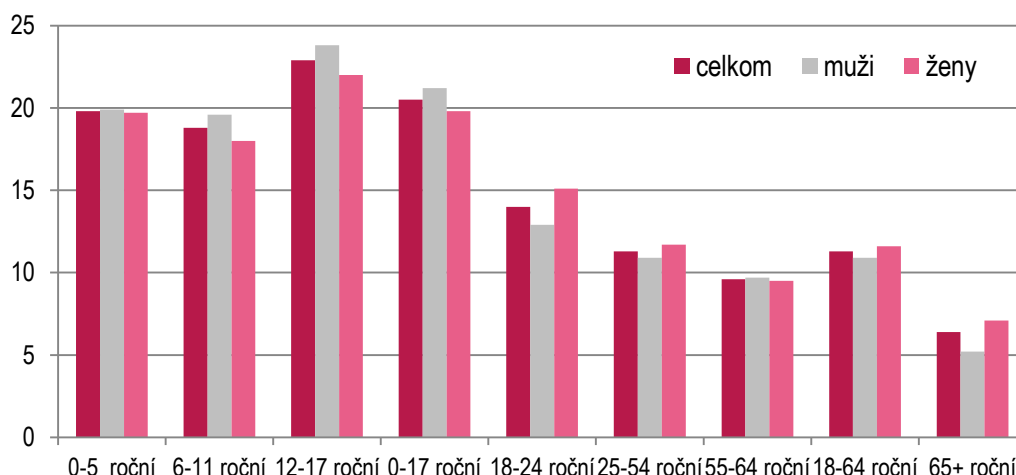
Podľa merania príjmovej nerovnosti v zisťovaní EU SILC 2018 získalo 20 % osôb s najvyššími príjmami 3 - krát viac príjmov ako 20 % osôb s najnižšími príjmami. Oproti predchádzajúcemu zisťovaniu (EU SILC 2017) došlo k jeho poklesu iba o 0,5.

Najohrozenejšou vekovou skupinou z hľadiska príjmovej chudoby podľa EU SILC 2018 sú deti vo veku 12 - 17 rokov (22,9 %) a vo veku 0 - 5 rokov (19,8 %); miera rizika chudoby detí vo veku 0 – 17 rokov dosiahla 20,5 %, medziročne došlo k jej rastu o 0,6 p. b. Opakovane najnižšiu mieru rizika chudoby dosiahla veková skupina 65+ (6,4 %), ktorá medziročne poklesla o 0,5 p. b..

V Slovenskej republike sa sleduje riziko chudoby u detí vo veku 0 - 15 rokov. Z výsledkov zisťovania v roku 2018 vyplýva, že v riziku chudoby bolo 20,2 % detí v danom veku a v porovnaní so zisťovaním v roku 2017 došlo k rastu hodnoty indikátora o 0,5 p. b. Riziko chudoby detí súvisí predovšetkým s príjmovou situáciou rodín, a to najmä viacpočetných rodín, resp. domácností s deťmi. Z hľadiska globálneho hodnotenia je zrejmé, že dochádza k zmenám v štruktúre populácie v súvislosti s rizikom chudoby, a to v dôsledku zmien v príjmovej situácii obyvateľstva. Kým celkovo je miera rizika chudoby u mužov a žien pomerne vyrovnaná, v jednotlivých vekových kategóriách sú významné rozdiely medzi ženami a mužmi, ako je zrejmé z grafu 4.5. Medziročne sa rozdiel medzi ženami a mužmi znížil v prospech žien v nižších vekových kategóriách (do 18 rokov) a v kategórii 65 a viacročných. Rozdiel medzi mierou rizika chudoby žien a mužov vo veku 65+ podľa EU SILC 2017 bol 3,4 p. b., podľa EU SILC 2018 sa znížil na 1,9 p. b..

⁷¹ Ekvivalentný disponibilný príjem domácností je disponibilný príjem domácností (hrubý príjem domácností, od ktorého sú odpočítané pravidelné dane z majetku, pravidelné platené transfery medzi domácnosťami, dane z príjmu a príspevky na sociálne poistenie) vydelený ekvivalentnou veľkosťou domácnosti. Pre výpočet ekvivalentnej veľkosti domácnosti sa používa tzv. modifikovaná OECD škála, na základe ktorej je každému dospelému členovi domácnosti priradený koeficient 1, každému druhému a ďalšiemu dospelému členovi domácnosti a 14-ročným a starším osobám koeficient 0,5 a každému dieťaťu mladšiemu ako 14 rokov koeficient 0,3.

Graf 4.5 Miera rizika chudoby podľa vekovej štruktúry (2018)

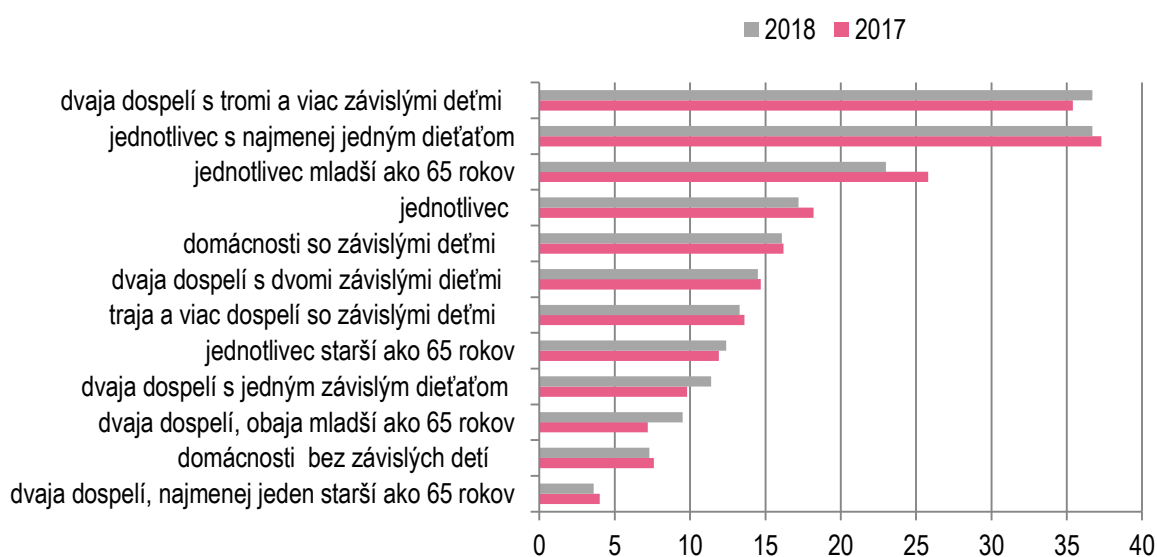

Zdroj: ŠÚ SR, EU SILC 2018, UDB

U detí vo veku 0 – 17 rokov je možné sledovať aj iný vzťah, a to ich populáciu žijúcu v domácnostiach bez zamestnania alebo žijúcu v domácnostiach s veľmi nízkou intenzitou práce. V prípade detí 0 – 17 rokov na základe výsledkov z výberového zisťovania pracovných síl (VZPS) došlo k poklesu ich podielu v domácnostiach bez zamestnania z 8,0 % na 7,2 % (t.j. o 0,8 p. b.). Pokles bol zaznamenaný v tejto vekovej skupine aj podľa výsledkov z EU SILC 2018 v prípade, že žijú v domácnosti s veľmi nízkou intenzitou práce (príležitostné práce) zo 7,1 % na 6,3 % (o 0,8 p. b.).

Podľa typu domácností sú v najväčšom riziku chudoby rodiny s tromi a viac deťmi (36,7), osamelí rodičia s najmenej jedným dieťaťom (36,7 %) a jednotlivci mladší ako 65 rokov (23 %). Najnižšie riziko chudoby bolo zaznamenané u domácností s dvomi dospelými, kde aspoň jeden z nich má viac ako 65 rokov (3,6 %). Oproti predchádzajúcemu roku došlo k nárastu rizika chudoby u rodín s tromi a viac deťmi (o 1,3 p. b.) avšak k poklesu u osamelých rodičov s najmenej jedným dieťaťom (o 0,6 p. b.) a u jednotlivcov mladších ako 65 rokov (o 2,8 p. b.). U jednotlivcov vo veku 65+ došlo k miernemu medziročnému nárastu miery rizika chudoby (o 0,5 p. b.). Naopak, mierny pokles miery rizika chudoby oproti predchádzajúcemu roku bol zaznamenaný u celkovej skupiny jednotlivcov (o 0,5 p. b.).

Graf 4.6 Porovnanie miery rizika chudoby podľa typu domácnosti (2017 a 2018)

Zdroj: Eurostat, ŠÚ SR, EU SILC 2017 a 2018, UDB

Pri sledovaní miery rizika chudoby podľa ekonomickej aktivity, z výsledkov EU SILC 2018 bolo najvyššie riziko chudoby na Slovensku u nezamestnaných, a to 51,0 % (nárast oproti predchádzajúcemu roku o 1,8 p. b.). V skupine

zamestnaných bolo v riziku chudoby 6,0 % ľudí, oproti predchádzajúcemu roku došlo k poklesu o 0,3 p. b.. Riziko chudoby domácností sa zvyšuje tým viac, čím je pracovná intenzita⁷² členov domácností nižšia. U domácností so závislými deťmi sa so zvyšujúcim počtom ľudí, ktorí sú od príjmu domácností závislí, riziko chudoby zvyšuje. Pri nízkej intenzite práce ako jedného z indikátorov pre definovanie počtu ľudí žijúcich v riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia (v tomto prípade $WI < 0,2$) došlo v rámci medziročného porovnávania k poklesu na úroveň 5,2 %, t. j. o 0,2 p. b. (EU SILC 2017 – 5,4 %). Bližšie porovnania týkajúce sa pracovnej intenzity sú uvedené v prílohe ku kapitole 4.

Vplyv na riziko chudoby alebo sociálneho vylúčenia majú aj výdavky na bývanie. Zo zisťovania EU SILC 2018 sa ukázalo, že u 4,1 % populácie dosahujú výdavky na bývanie viac ako 40 % disponibilného príjmu domácností. Oproti predchádzajúcemu zisťovaniu došlo k výraznému poklesu o 4,3 p. b.. U ľudí v riziku chudoby je situácia závažnejšia, nakoľko až 24,4 % z nich žije v domácnostiach s výdavkami na bývanie vo výške viac ako 40 % disponibilného príjmu domácností. Oproti predchádzajúcemu zisťovaniu však aj u tejto skupiny došlo k výraznému poklesu až o 14,5 p. b.. Podľa zisťovania v roku 2018 je podľa typu vlastníctva bývania najväčšou a najviac zaťaženou nákladmi skupina domácností, odkázaná na bývanie v podnájdoch (s prenájmom za trhovú cenu) a predstavuje 19,2 % domácností. V medziročnom porovnaní bol zachytený pokles hodnoty tohto ukazovateľa o 2,1 p. b.. V prípade vlastníkov bytu s hypotékou alebo úverom na bývanie došlo k poklesu z 8,6 % na 1,9 % (o 6,7 p. b.). K výraznej zmene došlo práve v prípade miery záťaže obyvateľstva nákladmi na bývanie u nájomcov s prenájmom za zníženú cenu alebo zadarmo a hodnota tohto ukazovateľa klesla o 14% (z 20,9 EU SILC 2017 na 7,3% EU SILC 2018). V preplnených bytoch a domoch⁷³ žilo až 35,5 % osôb na Slovensku, čo je vysoko nad priemerom EU28 (15,6 %). Najčastejšie sú touto situáciou zasiahnuté domácnosti s tromi a viac deťmi (55,5 %), ako aj jednotlivci s najmenej jedným dieťaťom (53,7 %). Ďalším významným faktorom je vlastnícky vzťah k bývaniu, nakoľko v preplnených obydliach žijú najčastejšie ľudia v podnájdoch, poskytovaných za trhovú cenu (59,3%) alebo za zníženú cenu alebo zadarmo (45,4%). Vážnym faktorom je aj stav obydliach, resp. jeho kvalita. Podľa zisťovania EU SILC 2018 žilo 5,3 % populácie v obydliach so zatekajúcou strechou a vlhkými stenami a 2,9 % populácie v príliš tmavých obydliach.

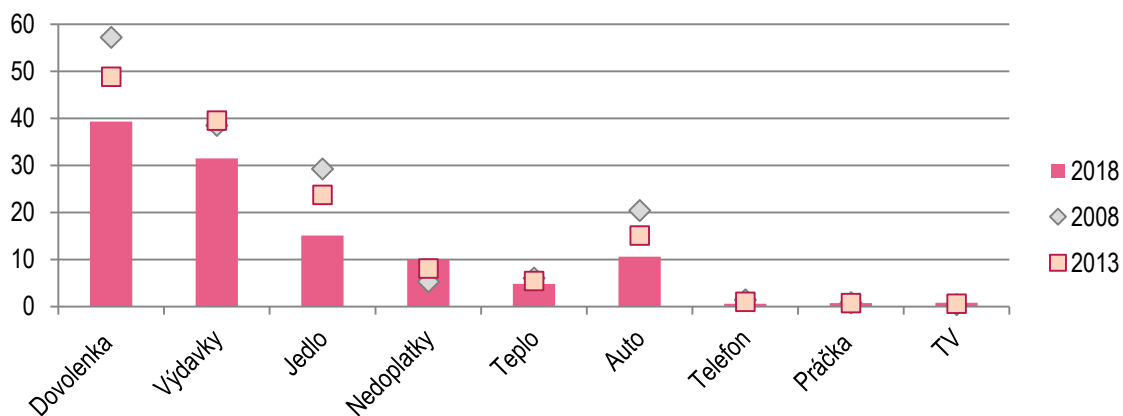
Vyššie uvedené merania a hodnotenia indikátorov boli založené predovšetkým na báze príjmu. Pri meraní aspektu absolútnej chudoby je možné vychádzať z merania nedostatku materiálnych tovarov, finančných ťažkostí a neschopnosti osôb žiť slušný život u sledovanej populácie. Na meranie uvedených nedostatkov sa využíva metodika prostredníctvom indikátora „materiálnej deprivácie“. Na rozdiel od závažnej materiálnej deprivácie, ktorá je súčasťou zoskupenia indikátorov chudoby alebo sociálneho vylúčenia sa za materiálne deprivovaného považovala osoba, ktorá si nemôže dovoliť 3 z 9 položiek v rámci prvých dvoch dimenzií (ekonomická záťaž a predmety dlhodobej spotreby).

Na základe tejto definície bolo podľa zisťovania EU SILC 2018 materiálne deprivovaných 17,2 % osôb (nárast oproti predchádzajúcemu roku o 0,8 p. b.). Závažne materiálne deprivovaných (4 z 9 položiek) podľa EU SILC 2018 bolo 7,0 % osôb (hodnota rovnaká ako za EU SILC 2017). Najvyššia miera závažnej materiálnej deprivácie bola zaznamenaná u jednotlivcov s najmenej jedným dieťaťom, resp. neúplných rodín s deťmi (23,5 %), kde došlo k medziročnému nárastu o 0,8 p. b.. V prípade rodičov s viac ako tromi deťmi, t. j. viacdetných rodín (8,9 %) došlo k výraznému medziročnému poklesu o 5,8 p. b. (EU SILC 2017 – 14,7 %). Najrozšírenejším problémom v rámci položiek materiálnej deprivácie bola nemožnosť dovoliť si raz ročne týždennú dovolenku mimo domu, čo sa týkalo 39,9 % populácie a schopnosť čeliť neočakávaným výdavkom, čo sa týkalo 31,5 % populácie. Situácia sa za sledované obdobie výrazne mení, viď graf 4.7.

⁷² t. j. súčet mesiacov, počas ktorých členovia domácností v ekonomicky aktívnom veku pracovali a vyjadruje sa ako podiel k celkovému súčtu všetkých mesiacov, počas ktorých mohli členovia domácností v ekonomicky aktívnom veku teoreticky pracovať

⁷³ Miera preplnených obydli vyjadruje podiel osôb v populácii, ktoré žijú v domácnostiach s nedostatkom priestoru podľa niektorých z nasledujúcich kritérií: a) jedna izba pre domácnosť, b) izba pre pár v domácnosti, c) izba pre každú osobu vo veku 18 a viac rokov, d) izba pre pár osôb rovnakého pohlavia vo veku 12-17 rokov, e) izba pre osobu vo veku 12-17 rokov nezahrnutú v predošlej kategórii, f) izba pre pár detí vo veku do 12 rokov.

Graf 4.7 Položky materiálnej deprivácie za vybrané obdobie (% populácie SR)

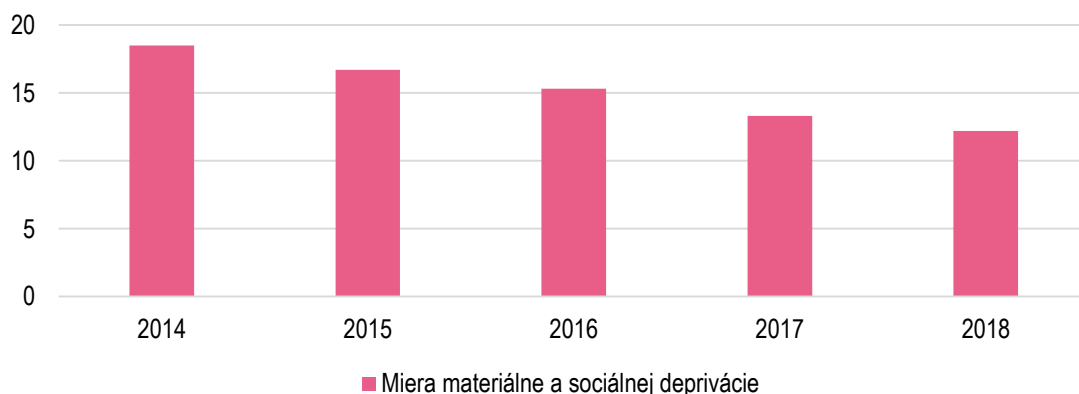
Zdroj: EU SILC 2008, 2013, 2018, Eurostat

Materiálna a sociálna deprivácia

V rámci monitorovania životných podmienok obyvateľstva, predovšetkým v súvislosti s absenciou možnosti mať alebo vlastniť niečo, bol rozšírený a upravený koncept indikátora materiálnej deprivácie. Ide o nový indikátor materiálnej a sociálnej deprivácie⁷⁴, ktorý sa skladá z 13 premenných a je definovaný ako podiel populácie, ktorá čelí vynútenému nedostatku v aspoň 5 z 13 položiek základných potrieb, základných voľnočasových a sociálnych aktivít a predmetov dlhodobej spotreby.

Na základe EU SILC 2018 materiálne a sociálne deprivovaných bolo 12,2 % osôb (pokles oproti predchádzajúcemu roku o 1,1 p. b.), čo je pod priemerom EU28 (12,8%). Najvyššia miera závažnej materiálnej deprivácie bola zaznamenaná u jednotlivcov s najmenej jedným dieťaťom, resp. u neúplných rodín s deťmi (29,8 %), kde došlo k medziročnému poklesu o 2,3 p. b.. Najvýraznejší medziročný pokles bol zaznamenaný v prípade rodičov s viac ako tromi deťmi, t. j. viacdetných rodín (11,3 %), a to až o 12 p. b.. (EU SILC 2017 – 23,3 %). Vývoj miery materiálnej a sociálnej situácie je zachytený v grafe 4.8.

Graf 4.8 Vývoj miery materiálnej a sociálnej deprivácie

Zdroj: Eurostat

⁷⁴ Osoby si nemôžu dovoliť: nahrádzanie obnoseného šatstva novým, dva páry topánok vhodnej veľkosti (vrátane jedného páru topánok, ktoré sú vhodné do každého počasia), každý týždeň utrátiť malú sumu peňazí na seba bez toho, aby sa musel s niekým radiť, pravidelná časť na voľnočasovej aktivite, stretnutie s priateľmi/rodinou za účelom posedenia pri jedle/pití najmenej raz za mesiac, počítač a pripojenie k internetu; domácnosti si nemôžu dovoliť: nahrádzanie opotrebovaného nábytku, jesť jedlo s mäsom, kuraťom alebo rybou každý druhý deň, čeliť neočakávaným finančným výdavkom, ísť raz za rok na jeden týždeň dovolenky mimo domu, uhrádzať nedoplatky spojené s hypotékou alebo nájomným, úhradou za energie alebo splácaním nákupov na splátky a iných pôžičiek, udržiavať primerané teplo v byte, osobný automobil.

4.2 Rovnosť medzi ženami a mužmi a rovnosť príležitostí

Problematika rovnosti medzi ženami a mužmi v súvislosti s implementáciou Celoštátnej stratégie rodovej rovnosti a Akčného plánu rodovej rovnosti na roky 2014 – 2019 kontinuálne pokračovala v roku 2019 v koordinácii agendy rovnosti medzi ženami a mužmi a rovnosti príležitostí, ako aj v inštitucionálnom posilňovaní a zvyšovaní statusu Rady vlády pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť, jej Výboru pre rodovú rovnosť ako poradného orgánu vlády SR, ktorého predsedom je minister práce, sociálnych vecí a rodiny.

V súčasnom období prebieha proces vyhodnotenia plnenia úloh Celoštátnej stratégie rodovej rovnosti a Akčného plánu rodovej rovnosti na roky 2014 – 2019 ako aj Národného akčného plánu na prevenciu a elimináciu násillia na ženách na roky 2014 – 2019.

V roku 2019 došlo k opakovaným snahám o zmenu právnych predpisov, ktoré upravujú reprodukčné práva žien a otázky spojené s umelým prerušením tehotenstva (návrh na zmenu zákona č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov; zákona č. 147/2001 Z. z. o reklame a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov; Etického kódexu zdravotníckeho pracovníka, ktorý je prílohou č. 4 zákona č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a pod.). V súvislosti s navrhovanými zmenami, spornými z pohľadu ich súladu s lekáorskými a ľudsko-právnymi štandardami a požiadavkou na ochranu súkromia pacientiek, vyjadrili znepokojenie viaceré medzinárodné organizácie (napríklad Komisárka Rady Európy pre ľudské práva, Osobitný spravodajca OSN pre právo na zdravie a Pracovná skupina OSN pre diskrimináciu žien a dievčat) a vyzvali Národnú radu SR na ich odmietnutie. Predmetné návrhy na zmenu právnych predpisov napokon neboli Národnou radou SR prijaté.

V oblasti predchádzania násillia na ženách a domáceho násillia je potrebné spomenúť tiež zastavenie procesu ratifikácie Dohovoru Rady Európy o predchádzaní násilliu na ženách a domácejmu násilliu a o boji proti nemu, tzv. Istanbulského dohovoru. Národná rada SR sa opakovane uzniesla, že Slovenská republika sa nehodlá stať zmluvnou stranou Istanbulského dohovoru a nesúhlasí s týmto dohovorom.

Podľa nariadenia Rady EÚ č. 1303/2013, čl. 7 musia členské štáty a Európska komisia zabezpečiť, aby sa zohľadňovala a podporovala rovnosť žien a mužov a uplatňovalo hľadisko rovnosti v rámci prípravy a vykonávania programov a zároveň, aby sa prijali primerané opatrenia na zabránenie každej diskriminácii z dôvodu rodu, rasy alebo etnického pôvodu, náboženstva alebo vierovyznania, zdravotného postihnutia, veku alebo sexuálnej orientácie. Počas prípravy a vykonávania programov je potrebné brať do úvahy najmä dostupnosť pre zdravotne postihnuté osoby. Na zabezpečenie týchto cieľov v SR sú v projektoch spolufinancovaných z Európskych štruktúrálnej a investičných fondov uplatnené horizontálne princípy nediskriminácia a rovnosť mužov a žien.

V roku 2019 pokračovala realizácia nasledovných projektov:

Poradenstvo a osвета v oblasti prevencie a eliminácie diskriminácie II.

Dopytovo orientovaná výzva naďalej podporovala na jednej strane aktivity vedúce k scitlivovaniu rozdielov medzi ženami a mužmi a zvýšenej informovanosti o predchádzaní všetkým formám diskriminácie a spôsoboch ochrany pred ňou (pre zamestnávateľov s dôrazom na mikropodniky (malé a stredné podniky – MSP), zamestnancov/kyne verejnej správy a pracovníkov/čky prvého kontaktu) a na strane druhej poradenské a iné pomocné služby pre osoby ohrozené diskrimináciou. Výzva podporuje aj osvetové aktivity vo forme konferencií a informačných kampaní. K 31.12.2019 bolo 45 projektov v realizácii, z toho 16 zameraných na služby pre ženy – obeť podmieneného násillia medzi mužmi a ženami.

Prevencia a eliminácia diskriminácie na základe pohlavia

Úspešne prebiehajúci národný projekt **Prevencia a eliminácia rodovej diskriminácie** zabezpečuje systémovú inštitucionálnu poradenskú a výskumnú činnosť v oblasti diskriminácie, vrátane podmieneného násillia medzi mužmi a ženami. Osobitnou aktivitou je realizácia úloh spojených s prevenciou a elimináciou podmieneného násillia medzi mužmi a ženami, a to činnosti **Koordinačno-metodického centra pre rodovo podmienené násillie vrátane národnej linky pre ženy zažívajúce násillie**. Projekt je predpokladom vytvorenia, stabilizácie a udržania

systému integrovanej ochrany a podpory obetí podmieneného násillia medzi mužmi a ženami a zosúladowania snahy o jeho znižovanie a predchádzanie. Ide v ňom o systematizáciu a prepájanie rôznych postupov a opatrení legislatívnej aj nelegislatívnej povahy tak, aby svojou koordináciou viedli k spoločnému úsiliu inštitúcií verejnej správy a neverejných subjektov predchádzať a znižovať podmienené násillie podľa pohlavia.

Národný projekt tvoria dve hlavné aktivity:

- Podpora účinných mechanizmov na odstraňovanie diskriminácie medzi ženami a mužmi prostredníctvom vzdelávania (vypracovanie pôvodných výskumov, metódič, monitoringov a edukačných kampaní, tréningy z oblasti rovnosti medzi mužmi a ženami, predchádzanie diskriminácii) na základe pohlavia a poradenskej činnosti (poskytovanie poradenstva k otázkam spojených s diskrimináciou z hľadiska pohlavia a rodu, pre subjekty verejného sektora, podpora výskumnej a analytickej činnosti).
- Podpora rozvoja služieb a opatrení pre obeť násillia, najmä pre ženy prostredníctvom činnosti **Koordináčno-metodického centra pre prevenciu násillia na ženách** (rozvoj v oblasti multi-inštitucionálnej spolupráce, koordinácia regionálnych tímov expertov a expertiek, tvorba akčných plánov pre jednotlivé regióny v SR, budovanie intervenčných tímov v oblasti vzdelávania, vypracovávanie metodických usmernení a štandardov pre poskytovanie podpory a ochrany osobám zažívajúcim násillie a ich deťom, rozvoj výskumu, monitoringu a informačno-osvetových aktivít o problematike podmieneného násillia medzi mužmi a ženami.. V rámci tejto aktivity je pokračovanie a rozvoj pôsobnosti Národnej linky pre ženy zažívajúce násillie (prostredníctvom odborného poradenstva poskytuje 24 hodinovú dištancnú krízovú podporu pre obeť diskriminácie – ženy zažívajúce násillie).

Všetky aktivity národného projektu Prevencia a eliminácia rodovej diskriminácie sa uskutočnia do februára 2022. O výstupoch projektu v podobe odborných publikácií, analýz, stratégií, kampaní a uskutočnených vzdelávacích podujatiach budú informovať webstránky www.zastavmenasilie.sk, <https://www.gender.gov.sk/>, <https://www.ceit.sk/IVPR/>, <https://www.totojerovnost.eu/> ako aj sociálne siete a elektronické a printové médiá.

Podpora zosúladowania rodinného a pracovného života

V rámci tejto výzvy v roku 2019 prebiehala realizácia 29-tich projektov v menej rozvinutých regiónoch a realizácia 17-tich projektov vo viac rozvinutých regiónoch. Projekty boli zamerané na vytváranie efektívnych nástrojov pre začleňovanie matiek s malými deťmi (aj so špeciálno-vzdelávacími potrebami) na trh práce najmä po návrate z rodičovskej dovolenky. Ich cieľom bola aplikácia flexibilných pracovných miest (pracovný pomer na kratší pracovný čas (§ 49 Zákonníka práce), deleného pracovného miesta (§ 49a Zákonníka práce), domácej práce a telepráce (§ 52 Zákonníka práce), a flexibilných foriem starostlivosti o deti (aj so špeciálno-vzdelávacími potrebami) s cieľom zosúladowania rodinného a pracovného života. Do konca roka 2019 bolo podporených 43 zariadení poskytujúcich flexibilnú starostlivosť o deti.

Národný projekt **Zosúladowanie rodinného a pracovného života** je ďalším opatrením, ako zvýšiť zamestnanosť osôb s rodičovskými povinnosťami, najmä žien, ale aj osamelých rodičov starajúcich sa aspoň o jedno dieťa a ďalšie osoby, ktoré majú problémy pri zosúladowaní rodinného a pracovného života kvôli zvýšenej potrebe starostlivosti o deti a iných závislých členov rodiny, resp. domácnosti. V roku 2019 bolo do tohto NP zapojených 262 zamestnávateľov, ktorí vytvorili celkom 289 pracovných miest vo forme flexibilných pracovných miest (z toho 2 miesta boli obsadené mužmi). Projekt reagoval na administratívnu náročnosť, ktorá bola v roku 2018 vo forme dopytovo orientovanej výzvy Podpora zosúladowania rodinného a pracovného života prekážkou pre zapojenie malých podnikov. Projekt s malým finančným objemom predstavoval pre žiadateľa neúmerne vysokú administratívnu záťaž.

V zmysle zákona o dotáciách (§ 9a) bola na podporu aktivít občianskych združení a neziskových organizácií vytvorená **dotáčna schéma MPSVR SR na podporu rodovej rovnosti**, a to na vzdelávacie aktivity, poradenskú činnosť, osvetovú činnosť, edičnú činnosť a analytickú činnosť. Zo schémy na podporu rodovej rovnosti bolo v roku 2019 podporených 11 *mimovládnych organizácií*. Dotácie na podporu rodovej rovnosti boli v roku 2019 schválené pre 11 žiadateľov vo výške 81 260 eur, čerpaná suma bola vo výške 59 360 eur pre 9 žiadateľov, nakoľko dvaja žiadatelia odmietli dotáciu čerpať.

So zreteľom na monitorovanie pokroku pri plnení spoločných programov v stratégii zameranej na zlepšenie starostlivosti o deti a v rámci barcelonských cieľov pre rok 2018 stanovila Európska komisia a Eurostat v súlade

s Vykonávacím nariadením Komisie (EÚ) No 2016/2236 z 12. decembra 2016 **doplnkové štatistické zisťovanie o zosúladení práce a rodinného života**, ktoré sa uskutočnilo vo všetkých členských krajinách EÚ.

Štatistický úrad Slovenskej republiky vykonal toto výberové štatistické zisťovanie v 2. štvrťroku 2018 s cieľom zmapovať rovnováhu medzi pracovným a rodinným životom a poskytnúť porovnateľné údaje s krajinami EÚ o danej problematike, napr. o type starostlivosti, dôvodoch nevyužívania služieb starostlivosti, problémoch zosúladenia práce a pravidelnej starostlivosti, vplyve starostlivosti na súčasné zamestnanie, možnosti úpravy začiatku a konca pracovného času, možnosti vziať si voľno z dôvodu starostlivosti a pod. Výsledky boli publikované v roku 2019 na <https://slovak.statistics.sk/wps/portal/ext/products/publikacie/>.

Schválené projekty so začiatkom implementácie v prvom štvrťroku 2020

V roku 2019 bol schválený národný projekt **Rodová rovnosť na pracovisku**, ktorého cieľom je pripraviť podpornú platformu pre zavádzanie opatrení v oblasti zosúladenia rodinného a pracovného života, vrátane auditov medzi ženami a mužmi u zamestnávateľov v podobe koncepcných dokumentov s nastavenými podmienkami po odbornej a metodologickej stránke.

Cieľom národného projektu **Zvyšovanie povedomia v oblasti rodovej rovnosti**, schváleného v roku 2019 je zvýšenie podpory rovnosti medzi ženami a mužmi a zníženie horizontálnej a vertikálnej segregácie na trhu práce prostredníctvom vzdelávacích tréningov u žien a mužov, ktoré majú poskytnúť nielen vedomosti, ale hlavne praktické zručnosti.

Ku koncu roka 2019 bol schválený národný projekt **Každé dieťa sa počíta**. Jeho cieľom je prevencia diskriminácie, sociálna inklúzia a posilnenie rovnosti príležitostí pre deti s neštandardným vývinom prostredníctvom zavedenia systémovej a dostupnej podpornej štruktúry na všetkých úrovniach, ovplyvňujúcich vývin dieťaťa, jeho vzdelávanie a prípravu pre trh práce.

V marci 2020 nadobudla účinnosť projektová zmluva k preddefinovanému projektu **Jej príbeh**, ktorý je podporený z Nórskeho finančného mechanizmu. Cieľom projektu je eliminácia negatívneho vplyvu stereotypov v postavení žien a mužov a nerovností na spoločnosť prostredníctvom vzdelávania a zvyšovania povedomia. Projekt posilní kapacitu učiteľov a učiteľiek o uplatňovaní postavenia žien a mužov vo vzdelávaní a zvýši poznatky mladých ľudí o rovnosti a právach žien.

Plánované výzvy

V roku 2019 bola zahájená príprava výzvy **Podpora vytvárania flexibilných foriem starostlivosti o deti**, ktorá má nadviazať na výzvy s názvom Podpora zosúladenia rodinného a pracovného života.

V zmysle zákona o dotáciách (§ 9a) bola na podporu aktivít občianskych združení a neziskových organizácií vytvorená **dotáčna schéma MPSVR SR na podporu-rodovej rovnosti** na vzdelávacie aktivity, poradenskú činnosť, osvetovú činnosť, edičnú činnosť a analytickú činnosť. Celkovo bolo predložených 15 projektových zámerov. Termín odborného hodnotenia predložených žiadostí bol 27.3.2020.

Národná linka pre ženy zažívajúce násilie

V roku 2019 pokračovala prevádzka celoštátnej bezplatnej **NONSTOP linky pre ženy**. Národná linka pre ženy zažívajúce násilie za rok 2019⁷⁵ prijala 2 066 hovorov z celkového množstva 2 527 prichádzajúcich hovorov, čo predstavuje 81,76 % zo všetkých prichádzajúcich hovorov na číslo 0800 212 212. Rozdiel medzi prichádzajúcimi hovormi a prijatými hovormi v celkovom počte 461 predstavujú hovory, ktoré neboli presmerované na samotnú poradkyňu.⁷⁶ Prevolaných bolo 273 hodín s priemernou dĺžkou jedného hovoru 6,25 minút.

Za rok 2019 je evidovaných 306 žien (nových klientok, ktoré volali na linku prvýkrát) zažívajúcich násilie (priemerne o 26 viac nových klientok mesačne), od ktorých bolo prijatých 710 hovorov, pričom ženy so skúsenosťou s násilím volali prevažne jeden alebo viackrát v závislosti od ich potrieb, miery identifikácie s násilím a poskytnutou intervenciou. V priebehu roka 2019 evidujeme 16 mužov zažívajúcich násilie, ktorí telefonovali na NLŽ a 215 nových klientok a klientov (čiže tretích osôb) volajúcich v mene ženy zažívajúcej násilie.

⁷⁵ Za rok 2019 Národná linka pre ženy zažívajúce násilie prijala celkovo 2 066 hovorov (takmer 82 % zo všetkých prichádzajúcich hovorov) v krajinách EÚ

⁷⁶ Predmetné hovory z pohľadu Reportingového systému NLŽ predstavujú hovory, ktoré boli spadnuté v čakacej fronte, spadnuté v IVR strome, alebo spadnuté v čakacej fronte počas prvých 30 sekúnd trvania hovoru.

Najčastejšou **formou násilia**, s ktorou sa volajúce ženy stretávajú, je **psychické násilie**, ktoré udávalo 74 % z celkového počtu volajúcich klientok. Druhou najčastejšou formou násilia identifikovanou u volajúcich žien je násilie **fyzické**. Takúto skúsenosť malo 161 volajúcich žien, čo predstavuje viac ako 53 % z celkového počtu volajúcich žien. Bližšie údaje uvádza tabuľka č. 3 v prílohe ku kapitole 4.

Indikátory rovnosti príležitostí medzi ženami a mužmi

Pri porovnávaní hodnôt indikátorov rozdielov medzi ženami a mužmi za rok 2019 s predchádzajúcim rokom sa v niektorých oblastiach prejavil nárast rozdielov medzi ženami a mužmi, avšak vo viacerých oblastiach došlo k jeho poklesu. **Rozdiel v miere zamestnanosti žien a mužov** na Slovensku naďalej ostáva nad priemerom EU28. Vo vekovej skupine 15-64 ročných na Slovensku rozdiel v miere zamestnanosti medziročne klesol z 12,7 p.b. na 12,0 p. b., naopak v skupine mladých vo veku 15 až 24 rokov narástol z 13,4 p.b. na 13,8 p.b. V krajinách EU28 bol rozdiel v miere zamestnanosti žien a mužov v priemere nižší (10,3 p.b. vo vekovej skupine 15-64 ročných; a 4,0 p.b. v skupine mladých vo veku 15 až 24 rokov). Indexy segregácie v zamestnaniach a sektoroch medzi ženami a mužmi na Slovensku boli podľa posledných dostupných údajov z roku 2017 na úrovni 29,4 p.b. a 23,5 p.b.⁷⁷.

Miera nezamestnanosti v roku 2019 poklesla medziročne rýchlejšie u žien ako u mužov a rozdiel sa zmenil z -0,8 p.b. na -0,4 p.b., čo znamená, že miera nezamestnanosti u žien bola o 0,4 p. b. vyššia ako u mužov. Výraznejší rozdiel pretrváva na Slovensku v miere nezamestnanosti mladých žien a mužov vo veku 15 až 24 rokov, kde miera nezamestnanosti žien bola v roku 2019 o 5,7 p.b. vyššia ako u mužov. V EU28 dosahuje **rodový rozdiel** podobné hodnoty ako na Slovensku (-0,5 p.b.), avšak u mladých žien vo veku 15 až 24 rokov je miera nezamestnanosti nižšia ako u mladých mužov.

V mzdovej oblasti sa rozdiel medzi ženami a mužmi v priemernej hodinovej mzde v priebehu roka 2019 mierne znížil z hodnoty 18,0 % na hodnotu 17,8 %, keď platy žien narástli o čosi rýchlejšie ako platy mužov. Mzdový rozdiel medzi ženami a mužmi je podstatne vyšší v podnikateľskej sfére, kde ženy zarábali v roku 2019 o 19,9 % menej ako muži (v roku 2018 to bolo o 19,3 % menej). V nepodnikateľskej sfére zostal mzdový rozdiel medzi ženami a mužmi nezmenený oproti predchádzajúcemu roku na úrovni 10,4%.

V sociálnej oblasti zostali rozdiely medzi ženami a mužmi na Slovensku nízke a pod priemerom EU28. Kvôli nedostupnosti údajov za rok 2019 sú nasledujúce hodnoty za rok 2018. Kým v roku 2017 boli chudobou alebo sociálnym vylúčením na Slovensku ohrození viac muži ako ženy, v roku 2018 bola miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia naopak vyššia v prípade žien, konkrétne o 0,6 p.b. Ženy vykazovali horšie výsledky vo všetkých troch subindikátoroch, t.j. v podiele ľudí žijúcich v domácnostiach s veľmi nízkou pracovnou intenzitou (5,3 % u žien a 5,2 % u mužov), v podiele osôb žijúcich v riziku chudoby po sociálnych transferoch (12,3 % u žien a 12,2 % u mužov), a v podiele závažne materiálne deprivovaných osôb (7,2 % u žien a 6,8 % u mužov). V krajinách EU28 narástol **rodový rozdiel v miere rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia** z 1,7 p.b. na 2 p.b.

V oblasti dôchodkov má Slovensko spomedzi krajín EU28 tretí najnižší rozdiel medzi ženami a mužmi po Estónsku a Dánsku. V roku 2018 dosahoval na Slovensku 8,2 %, medziročne sa však zvýšil o 0,3 p.b. Priemer EU28 predstavoval 30,1%, ktorý naopak medziročne poklesol o 0,7 p.b.).

⁷⁷ Posledné namerané hodnoty sa viažu na rok 2017.

Tabuľka 4.3 Súhrn indikátorov

Indikátor	Ženy		Muži		Rozdiel	
	SK	EU28	SK	EU28	SK	EU28
Trh práce						
Miera zamestnanosti (v %, 20-64 rokov, 2019, Eurostat)	66,9	68,2	79,9	79,6	13,0	11,4
Miera zamestnanosti (v %, 15-64 rokov, 2019, Eurostat)	62,4	64,1	74,4	74,4	12,0	10,3
Miera zamestnanosti mladých (v %, 15-24 rokov, 2019, Eurostat)	17,8	33,7	31,6	37,7	13,8	4,0
Miera zamestnanosti starších (v %, 55-64 rokov, 2019, Eurostat)	53,9	53,7	60,3	66,6	6,4	12,9
Miera nezamestnanosti (v %, všetky vekové skupiny, 2019, Eurostat)	6,0	6,6	5,6	6,1	-0,4	-0,5
Miera nezamestnanosti mladých (v %, 15-24 rokov, 2019, Eurostat)	19,7	13,3	14,0	15,0	-5,7	1,7
Index rodovej segregácie v zamestnaniach (index z intervalu 0 – 50 v %; 2017, EK*)					29,4	24,0
Index rodovej segregácie v sektoroch (index z intervalu 0 – 50 v %; 2017, EK*)					23,5	18,8
Príjem a vzdelanie						
Priemerný rodový rozdiel v dôchodkoch (v %, veková skupina nad 64 rokov, 2018, Eurostat)					8,2	30,1
Mzdový rozdiel medzi ženami a mužmi a priemerná hodinová mzda (v % hodinovej mzdy; 2019, Trexima pre SK)	6,93		8,43		17,8	
Priemerná hrubá mesačná mzda v neupravenej forme (v €, MRŽaM v %; 2019, Trexima pre SK)	1 109		1 382		19,8	-
Priemerná hodinová mzda v nepodnikateľskej sfére (v €, MRŽaM v %; 2019, Trexima pre SK)	7,20		8,07		10,4	-
Priemerná hodinová mzda v podnikateľskej sfére (v €, MRŽaM v %; 2019, Trexima pre SK)	6,79		8,48		19,9	-
Podiel populácie vo veku 30 – 34 rokov s vysokoškolským vzdelaním (v %; ISCED 5-8, 2018, Eurostat)	44,6	45,8	31,1	35,7	-13,5	-10,1
Skorý odchod zo vzdelávania – populácia vo veku 18 – 24 rokov s nižším ako stredoškolským vzdelaním (v %; ISCED 0-2, 2019, Eurostat)	7,9	8,6	8,8	11,9	0,9	3,3
Mladí ľudia vo veku 15 – 24 rokov mimo zamestnania i vzdelávania – NEET (v %, 2019, Eurostat)	11,6	10,4	9,1	9,9	-2,5	-0,5
Chudoba						
Miera rizika príjmovej chudoby (v %, 2018, Eurostat)	12,3	17,8	12,2	16,3	-0,1	-1,5
Miera rizika príjmovej chudoby starších (v %, 65 a viac rokov, 2018, Eurostat)	7,1	18,1	5,2	13,6	-1,9	-4,5
Miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia jednorodičovských rodín (v %, najmenej 1 dieťa, 2018, Eurostat) ***					45,7	45,1

Tabuľka 4.3 Súhrn indikátorov (pokračovanie)

Indikátor	Ženy		Muži		Rozdiel	
	SK	EU28	SK	EU28	SK	EU28
Podiel ľudí žijúcich v domácnostiach s nízkou intenzitou práce (v %, populácia 0 – 59 rokov, 2018, Eurostat)	5,3	9,2	5,2	8,3	-0,1	-0,9
Miera pretrvávajúcej príjmovej chudoby (v %, 2018, Eurostat)	n.a.	11,7	n.a.	10,2	n.a.	-1,5
Miera závažnej materiálnej deprivácie (v %, 2018, Eurostat)	7,2	6,1	6,8	5,7	-0,4	-0,4
Miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia (v %, 2018, Eurostat)	16,6	22,8	16,0	20,8	-0,6	-2,0
Miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia starších (v %, 55+ rokov, 2018, Eurostat)	13,7	22,4	12,2	18,3	-1,5	-4,1
Demografia						
Stredná dĺžka života pri narodení (v rokoch, 2018, Eurostat)	80,8	83,6	73,9	78,3	-6,9	-5,3
Stredná dĺžka života pri narodení v zdraví (v rokoch, 2018, Eurostat)	56,6	63,8	55,5	63,4	-1,1	-0,4
Rozhodovanie						
Politická participácia na európskej úrovni (v %, Európsky parlament, 2019, EP/EIGE**)	15,4	40,6	84,6	59,4	69,2	18,8
Politická participácia na národnej úrovni (v %, národné parlamenty, 2019, NR SR/EIGE**)	20,7	31,7	79,3	68,3	58,6	36,6
Politická participácia v národných vládoch (v %, 2019, vláda SR/EIGE**)	22,5	31,5	77,5	68,5	55	37
Politická participácia na regionálnej úrovni - vo vedení regionálnych zastupiteľstiev (v %, 2019, EIGE**)	12,5	14,4	87,5	85,6	75	71,2
Politická participácia na regionálnej úrovni – zastúpenie v krajských/regionálnych zastupiteľstvách (v %, 2019, EIGE**)	13,7	33,5	86,3	66,5	72,6	33
Politická participácia na úrovni miest a obcí – primátori/-ky a starostovia/-tky (v %, 2019, EIGE**)	25,2	15,4	74,8	84,6	49,6	69,2
Politická participácia – vedenie politických strán s najmenej 5 % miest v národných parlamentoch (v %, 2019, EIGE**)	0,0	17,1	100,0	82,9	100,0	65,8
Miera participácie na riadení v najväčších firmách kótovaných na burze (vedúci pracovníci/pracovníčky v %, 2019, EIGE**)	13,3	18,6	86,7	81,4	73,4	62,8
Rodová skladba najvyššieho súdu (v %, 2019, NS SR/EIGE**)	60,8	42,0	39,2	58,0	-21,6	16,0
INDEX RODOVEJ ROVNOSTI (v %, 2017, EIGE**)					54,1	67,4

V zátvorke pod názvom indikátora je vždy uvedený odkaz k príslušnému roku a zdroju

Poznámky: Rozdiel medzi ženami a mužmi = hodnoty mužov mínus hodnoty žien v percentuálnych bodoch (p. b.), ak nie je uvedené inak.

* European Commission, 2019: 2019 Report on equality between women and men in the EU

**EIGE: Európsky inštitút rodovej rovnosti (European Institute for Gender Equality, <http://eige.europa.eu/gender-statistics/dgs>)

***Ide o údaj za všetky domácnosti daného zloženia (bez triedenia podľa rodu)

5 POROVNANIE VYBRANÝCH UKAZOVATEĽOV MEDZI KRAJINAMI EÚ V KONTEXTE STRATÉGIE EURÓPA 2020

Stratégia Európa 2020 – Stratégia na zabezpečenie inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu prijatá Európskou radou 17. júna 2010 je stratégia EÚ pre hospodársky rast a zamestnanosť v súčasnej dekáde. Stratégia Európa 2020 má pomôcť vytvoriť z EÚ inteligentné, udržateľné a inkluzívne hospodárstvo s vysokou mierou zamestnanosti, produktivity a sociálnej súdržnosti. Je nástupkyňou Lisabonskej stratégie, ktorá stanovila európske ciele do roku 2010. Hlavné ciele stratégie Európa 2020 sú merané 8 hlavnými indikátormi, z ktorých 4 sa priamo viažu na sociálnu oblasť. Tieto ciele boli prevedené do národných cieľov, ktoré zohľadňujú špecifickú situáciu jednotlivých krajín EÚ a zároveň ich maximálne angažujú k dosahovaniu európskych cieľov, a tak zabezpečujú príspevok každej krajiny EÚ k naplneniu stratégie.

Nasledovné údaje reflektujú sociálno-ekonomickú situáciu na Slovensku v porovnaní s ostatnými krajinami EÚ a v kontexte dosahovania cieľov stratégie Európa 2020. Indikátory sú počítané na základe jednotnej metodiky, ich zdrojom je Eurostat, a preto sa môžu do istej miery odlišovať od údajov národných štatistických úradov. V prílohe k tejto kapitole sa nachádzajú tabuľky s údajmi v jednotlivých krajinách EU28 v poslednom dostupnom roku.

Makroekonomické prostredie

Vývoj **HDP** v SR v roku 2019 bol, tak ako v predchádzajúcom období, priaznivejší ako v EU28, ktorá zaznamenala rast reálneho HDP v priemere o 1,5 %. Reálne HDP v SR v roku 2019 medziročne narástlo o 2,4 %. Oproti roku 2018 slovenská ekonomika spomalila svoje tempo rastu o 1,5 p.b. Dôvodom spomalenia bol najmä pokles exportu vplyvom nižšieho zahraničného dopytu. K rastu prispeli najmä spotreba domácností a investície, tie však rástli pomalšie ako v minulom roku.

Spomedzi krajín EÚ najviac rástol HDP v Írsku (5,5 %), v Maďarsku (4,9 %), na Malte (4,7 %) a v Estónsku (4,3 %). HDP narástlo vo všetkých krajinách EU28, pričom rast bol najpomalší v Taliansku (0,3 %), Nemecku (0,6 %) a Fínsku (1,0 %). Podľa jarnej prognózy Európskej komisie⁷⁸ (EK) sa na Slovensku v roku 2020 očakáva najmä vplyvom pandémie Covid-19 a opatrení na zabránenie jej šírenia pokles HDP o 6,7 %. V období recesie je očakávaný výrazný pokles súkromnej spotreby, investícií aj obchodu. Po uvoľnení opatrení sa však počíta s rýchlym zotavením a v roku 2021 má HDP znovu narásť až o 6,6 %. Pododobný vývoj čaká podľa odhadu EK aj iné štáty EÚ, v priemere v EÚ reálne HDP poklesne v roku 2020 o 7,4 % a v roku 2021 narastie o 6,1 %. Najväčšiemu poklesu HDP v roku 2020 čelia Grécko (pokles o 9,7 %), Taliansko (9,5 %), Španielsko (9,4 %) a Chorvátsko (9,1 %).

V roku 2018⁷⁹ dosiahlo **HDP na hlavu** (v PPS⁸⁰) na Slovensku 72,9 % z priemeru EU28, čo predstavuje zvýšenie o 1,5 p. b. oproti roku 2017. Nižšie hodnoty HDP na hlavu v porovnaní s EU28 ako Slovensko mali Bulharsko, Chorvátsko, Rumunsko, Grécko, Lotyšsko, Poľsko a Maďarsko.

Rast cien pokračoval v EU28 aj v roku 2019, a to vo všetkých členských krajinách. **Harmonizovaná miera inflácie** na Slovensku vzrástla v roku 2019 na 2,8 %. V priemere v EU28 ceny vzrástli o 1,5 %. Podľa odhadov EK v SR sa očakáva spomalenie inflácie na úroveň 1,9 % v roku 2020 a 1,1 %, v roku 2021. Spomalenie inflácie bude spôsobené najmä poklesom cien energií a pomalším rastom cien služieb. Ceny potravín majú v SR rásť rýchlejšie ako celková miera inflácie. V priemere v EU sa predpokladá inflácia v roku 2020 na úrovni 0,6 % (v niektorých krajinách sa očakáva deflácia), a v roku 2021 na úrovni 1,3 %.

Podmienky na trhu práce sa v SR naďalej zlepšovali napriek tomu, že **zamestnanosť** v roku 2019 medziročne spomalila svoj rast podľa domáceho konceptu ESA 2010 o 0,8 p. b. na 1,2 %. Zamestnanosť vzrástla aj v priemere v EU28, aj keď menej ako na Slovensku (o 1,0 %). Najväčší nárast zamestnanosti zaznamenali Malta (o 5,8 %), Luxembursko (o 3,6 %) a Cyprus (o 3,1 %). V Lotyšsku, Poľsku a Rumunsku zamestnanosť medziročne klesla (o 0,1 až 0,2 %). V roku 2020 sa vplyvom pandémie Covid-19 v celej EÚ očakáva pokles zamestnanosti (v priemere

⁷⁸ https://ec.europa.eu/economy_finance/forecasts/2020/spring/ecfin_forecast_spring_2020_sk_en.pdf

⁷⁹ Novšie údaje nie sú dostupné

⁸⁰ PPS (Purchasing Power Standards, parita (štandard) kúpnej sily) je umelý výmenný kurz peňažných mien jednotlivých krajín, zohľadňujúci cenové hladiny nakupovaných tovarov a služieb v týchto krajinách. Je možné ho chápať aj ako cenový index porovnávajúci ceny tovarov a služieb v daných krajinách. Služi na reálnejšie vyjadrenie rôznych ekonomických súvislostí, než aké poskytujú oficiálne výmenné kurzy peňažných mien daných krajín.

o 4,4 %), okrem Luxemburska, kde má zamestnanosť ďalej rásť. V SR sa očakáva pokles zamestnanosti na úrovni 3,4 %. V roku 2021 sa očakáva zotavenie trhu práce a zamestnanosť by mala opäť rásť v EÚ (o 3,3 %) aj na Slovensku (o 2,0 %).

Deficit verejných financií na Slovensku v roku 2019 medziročne stúpol o 0,3 p. b. na 1,3 % HDP. Nárast deficitu nad očakávanú úroveň je najmä výsledkom vyšších výdavkov na zdravotnú starostlivosť, sociálne zabezpečenie, mzdy vo verejnom sektore a nákup vojenskej techniky, ale aj nižším prebytkom samospráv. Priemerný deficit EU28 narástol o 0,1 p. b. na 0,8 % HDP. Najvyšší deficit v rámci EU28 mali Rumunsko (4,3 %), Francúzsko (3,0 %) a Španielsko (2,8 %). Podľa prognózy EK deficit v roku 2020 prudko narastie v celej EÚ v dôsledku stabilizačných mechanizmov a fiškálnych opatrení v súvislosti s ekonomickými dôsledkami pandémie Covid-19. V priemere sa v EÚ očakáva nárast na úroveň 8,3 % HDP, pričom na Slovensku sa očakáva nárast na 8,5 % HDP. **Konsolidovaný dlh verejných financií** (hrubý dlh verejnej správy) v SR v roku 2019 klesol na 48,0 % HDP (79,3 % HDP v EU28). Hodnotu nad 100 % HDP predstavoval verejný dlh v Grécku (176,6 %), v Taliansku (134,8 %) a v Portugalsku (117,7 %). Očakáva sa, že pomer dlhu k HDP v roku 2020 narastie na Slovensku (na 59,5 %) aj v priemere v EÚ (na 95,1 %)

Inteligentný a inkluzívny rast

Hlavným cieľom stratégie Európa 2020 je zvýšiť **mieru zamestnanosti** mužov a žien vo veku od 20 do 64 rokov na 75 % (podľa výberového zisťovania pracovných síl – VZPS. SR má k tomuto európskemu cieľu prispieť zvýšením miery zamestnanosti svojich obyvateľov v danej vekovej kategórii na 72 %. Vyššia miera zamestnanosti v Európe sa má dosiahnuť najmä prostredníctvom vyššej zamestnanosti žien, starších osôb, mladých ľudí, ľudí s nízkou kvalifikáciou a legálnych migrantov. V roku 2019 sa miera zamestnanosti vo vekovej skupine od 20 do 64 rokov v priemere v EU28 medziročne zvýšila o 0,7 p. b. na úroveň 73,9 % (u žien sa zvýšila o 0,8 p. b. na 68,2 % a u mužov o 0,6 p. b. na 79,6 %). SR dosiahla svoj národný cieľ stratégie Európa 2020 v oblasti zamestnanosti už v predchádzajúcom roku. V roku 2019 miera zamestnanosti ďalej narástla o 1,0 p. b. na 73,4. Miera zamestnanosti sa viac zvýšila u žien (o 1,4 p. b. na 66,9 %, u mužov o 0,7 p. b. na 79,9 %). Najvyššiu mieru zamestnanosti v rámci EU28 v roku 2019 malo Švédsko, konkrétne na úrovni 82,1 %, čím šiesty rok po sebe dosiahlo svoj národný cieľ v tejto oblasti (80,0 %). Vysokú mieru zamestnanosti nad 80% dosahovali tiež Nemecko (80,6 %), Česká republika (80,3 %), Estónsko (80,2 %), a Holandsko (80,1 %). Miera zamestnanosti bola najnižšia v Grécku, kde v roku 2019 stúpila iba na 61,2 %. K nižšej miere celkovej zamestnanosti na Slovensku prispieva nižšia miera ekonomickej aktivity žien a starších ľudí.

Miera zamestnanosti žien zaostáva za mierou zamestnanosti mužov na Slovensku (v roku 2019 o 13,0 p. b.) a aj v priemere v EU28 (o 11,4 p. b.). Rodové rozdiely v miere zamestnanosti v roku 2019 v EU28 medziročne mierne poklesli (o 0,2 p. b.), v SR výraznejšie (o 0,7 p. b.). Najväčšie rozdiely v zamestnanosti medzi mužmi a ženami sú v Grécku (20,0 p. b.), na Malte (20,0 p. b.), v Taliansku (19,6 p. b.) a v Rumunsku (19,0 p. b.). Vyššie rozdiely v miere zamestnanosti mužov a žien ako na Slovensku sú aj v Maďarsku (15,5 p. b.), Poľsku (15,4 p. b.) a Českej republike (15,0 p. b.). Vysokú mieru zamestnanosti žien dosahuje Švédsko (79,7 %), Litva (77,4 %), Nemecko (76,6 %), a Estónsko (76,3 %); viac ako 75 % dosahuje aj Fínsko, Holandsko a Lotyšsko. Litva má navyše spomedzi krajín EÚ najnižší rozdiel v miere zamestnanosti medzi mužmi a ženami (iba 1,6 p. b. v roku 2019).

Na podporu zamestnanosti žien sú potrebné politiky na zosúladenie pracovného a súkromného života. Vo všeobecnosti je hlavným faktorom, ktorý ovplyvňuje účasť žien na pracovnom trhu, predovšetkým prístup k službám starostlivosti o deti. Keďže ženy častejšie zabezpečujú starostlivosť o deti a rodinu ako muži, rodičovstvo a rodinné povinnosti viac ovplyvňujú ich zamestnanosť obzvlášť v podmienkach, keď je nedostatok služieb starostlivosti o deti či o iných na starostlivosť odkázaných členov rodiny alebo sú príliš drahé, a tak málo dostupné. Rozdiely v miere zamestnanosti medzi mužmi a ženami sú na Slovensku najvýraznejšie pri starostlivosti o dieťa do 6 rokov, kde predstavujú až 45,4 p. b. (42,9 % ženy a 88,3 % muži vo vekovej kategórii 15-64 rokov). Oproti predchádzajúcemu roku sa tento rozdiel znížil o 1,3 p. b., no aj tak zostal výrazne nad priemerom v EU28 (26,6 p. b.). V prípade Slovenska ide o tretí najvyšší rozdiel v EU28 pri starostlivosti o dieťa do 6 rokov, vyšší je iba v Českej republike a v Maďarsku. Rozdiely sa znižujú s vekom dieťaťa, pri starostlivosti o dieťa vo veku 6 – 11 rokov je rozdiel v miere zamestnanosti medzi ženami a mužmi v SR už nižší ako v priemere v EU28 (8,7 p. b. vs 14,2 p. b.) a pri dieťati nad 12 rokov predstavuje rozdiel medzi ženami a mužmi v SR iba 1,1 p. b. (oproti 10,3 p. b. v EU28). Medziročne sa v SR rozdiely v miere zamestnanosti žien a mužov pri dieťati zmenšili v každej z vekových skupín.

Na vplyv materstva na zamestnanosť žien v roku 2019 možno poukázať aj údajom o miere zamestnanosti žien bez detí vo veku 25 – 54 rokov v SR (84,7 %), ktorá preyšuje mieru zamestnanosti žien bez detí v EU28 (79,2 %) a je veľmi podobná miere zamestnanosti mužov v tejto vekovej kategórii bez detí (85,6 %). Nízka miera zamestnanosti žien s dieťaťom vo veku do 6 rokov odrzkadľuje nedostatok zariadení starostlivosti o deti (najmä do 3 rokov) a nízku mieru využívania flexibilných pracovných režimov. Európska rada odporúča Slovenskej republike zlepšiť možnosti pre zamestnávanie žien najmä rozširovaním poskytovania cenovo dostupnej a kvalitnej starostlivosti o deti.

Jednou z priorit Európskej únie je zabezpečiť dostupnosť služieb starostlivosti o deti vo veku od 0 rokov do začiatku povinnej školskej dochádzky, ktoré sú cenovo prístupné a kvalitné. Barcelonský cieľ z roku 2002 zahrnutý do lisabonskej stratégie, ktorý spočíval v požiadavke *odstrániť prekážky v účasti žien na trhu práce a s prihliadnutím na dopyt a v súlade s vnútroštátnymi systémami v danej oblasti v krajinách zriadiť do roku 2010 zariadenia starostlivosti pre najmenej 90 % detí vo veku od troch rokov do začiatku povinnej školskej dochádzky a pre najmenej 33 % detí vo veku do troch rokov*, je včlenený aj do stratégie Európa 2020. Podľa údajov EU SILC v EU28 sa v roku 2018 poskytovala **formálna starostlivosť** v zariadeniach o 35,1 % detí do 3 rokov veku. Na Slovensku je využívanie takejto starostlivosti dlhodobo veľmi nízke. V roku 2018 podľa EU SILC využívalo zariadenie formálnej starostlivosti iba 1,4 % detí vo veku mladšom ako 3 roky. Na základe ďalších zdrojov však je preukázateľné, že v roku 2019 využívalo zariadenia formálnej starostlivosti až 7,2 % detí vo veku mladšom ako 3 roky.⁸¹ Pre deti vo veku 3 až 6 rokov sa poskytuje formálna starostlivosť na Slovensku v širšom meradle. V roku 2018 bola takáto starostlivosť poskytovaná pre 68,7 % detí (v priemere EU28 išlo o 86,8 % detí) a v prípade 58,8 % detí išlo o starostlivosť 30 a viac hodín týždenne (v priemere v EU28 54,1 % detí v tomto veku), pričom pre 9,9 % detí sa využíva starostlivosť 1 až 29 hodín týždenne (EU28 32,7 % detí). Ďalšie zdroje však preukazujú, že v roku 2019 využívalo zariadenia formálnej starostlivosti až 79 % detí vo veku 3 až 6 rokov.⁸² Poskytovanie kvalitných služieb starostlivosti a univerzálny prístup ku kvalitnému predškolskému vzdelávaniu sa objavujú nielen medzi opatreniami na zvýšenie zamestnanosti žien, ale aj medzi preventívnymi opatreniami proti predčasnému ukončeniu školskej dochádzky. Predpokladá sa, že prístup k starostlivosti v rannom detstve v SR by sa mal zlepšovať. MPSVR SR v súčasnom programovom období v rámci OP Ľudské zdroje podporuje flexibilné formy práce a flexibilné formy starostlivosti o deti.

Dosiahnutie miery zamestnanosti na úrovni 75 % do roku 2020 do veľkej miery závisí aj od ďalšieho zvýšenia zamestnanosti u starších ľudí. Taktiež demografické výzvy, ktoré súvisia so starnutím populácie, vedú EÚ k potrebe spoločne zvýšiť participáciu starších ľudí na trhu práce a podpore predlžovania pracovného života. **Miera zamestnanosti u starších ľudí** (55 – 64 rokov) na Slovensku v poslednom období rastie, v roku 2019 medziročne narástla o 2,8 p. b. a dosiahla 57,0 %. Táto miera zamestnanosti rastie aj v rámci EU28, kde je v priemere na vyššej úrovni (60,0 %). Na rozdiel od roku 2018, kedy v SR medziročne stúpila viac miera zamestnanosti u starších mužov ako miera zamestnanosti u starších žien, v roku 2019 bol medziročne vyšší nárast miery zamestnanosti u starších žien (o 3,5 p.b. na 53,9 %, u starších mužov o 1,9 p. b. na 60,3 %). Najvyššia miera zamestnanosti starších žien je dlhodobo vo Švédsku (75,6 %), vysokú úroveň dosahuje aj Estónsko (74,9 %).

Dlhší pracovný život a zvýšenie miery zamestnanosti by mali byť podporené aj prostredníctvom lepšieho prístupu k celoživotnému vzdelávaniu. Inkluzívny rast okrem iného znamená investovanie do odbornej prípravy a zvyšovania kvalifikácie s cieľom pomôcť ľuďom všetkých vekových kategórií pripraviť sa na očakávané zmeny na pracovnom trhu. V tejto oblasti Slovensko stále zaostáva. V roku 2019 bola **participácia dospelých na vzdelávaní** štvrtá najnižšia v EU28. V roku 2019 bolo v SR do ďalšieho vzdelávania či tréningu zapojených 3,6 % ľudí vo veku 25 – 64 rokov, o 0,4 p. b. menej ako v roku 2018. Oproti tomu priemer EU28 predstavoval 11,3 %. Menší podiel dospelých zapojených do celoživotného vzdelávania bol v roku 2019 iba v Rumunsku (1,3 %), Bulharsku (2,0 %) a v Chorvátsku (3,5 %). Najvyšší podiel dospelých zapojených do celoživotného vzdelávania bol v roku 2019 vo Švédsku (34,3 %), Fínsku (29,0 %) a Dánsku (25,3 %). Nízka miera ďalšieho vzdelávania

⁸¹ 81 V roku 2019 bola v materských školách zabezpečená starostlivosť o deti do 3 rokov veku 9 038 deťom a zároveň v zariadeniach starostlivosti o deti do troch rokov registrovaných v roku 2019 bola zabezpečená kapacita pre 3 763 detí do troch rokov veku, t. j. ide celkovo o 12 801 detí, čo predstavuje 7,2% na celkovej populácii detí 0-2. Zdroj: MPSVR SR; Centrum vedecko-technických informácií SR; Infostat (VDC).

⁸² roku 2019 bola v materských školách zabezpečená starostlivosť o deti od 3 do 6 rokov veku 134 718 deťom, čo predstavuje 79,0% na celkovej populácii detí 3-5. Zdroj: Centrum vedecko-technických informácií SR, Infostat (VDC).

alebo odbornej prípravy u dospelých môže mať nepriaznivý vplyv na zamestnateľnosť najmä u nízkokvalifikovaných pracovníkov, čím oslabuje úsilie znížiť štrukturálnu nezamestnanosť.⁸³

Miera nezamestnanosti vo veku 15 – 74 rokov na Slovensku zaznamenáva od roku 2014 stabilný pokles. V roku 2019 klesla miera nezamestnanosti o 0,7 p. b. na úroveň 5,8 %, čím sa zotrvala pod priemernou hodnotou EU28 (6,3 %). Miera nezamestnanosti v SR klesla viac u žien (o 1,0 p. b. na 6,0 %) ako u mužov (o 0,5 p. b. na 5,6 %). V rámci EU28 sa miera nezamestnanosti znížila aj vo väčšine ostatných krajín, v priemere o 0,5 p. b. Miera nezamestnanosti vyššia ako na Slovensku bola v 11 krajinách EÚ. Najvyššiu mieru nezamestnanosti dosahovalo Grécko (17,3 %), Španielsko (14,1 %), a Taliansko (10,0 %). Najnižšia miera nezamestnanosti bola v Českej republike (2,0 %), Nemecku (3,2 %) a Poľsku (3,3 %). Vplyv pandémie Covid-19 na trhu práce sa pravdepodobne prejaví nárastom miery nezamestnanosti. Podľa jarnej prognózy EK sa miera nezamestnanosti v SR v roku 2020 zvýši na 8,8 %. Nárast miery nezamestnanosti sa očakáva aj vo všetkých ostatných krajinách EU, v priemere na 9,0 %. Miera nezamestnanosti na Slovensku by mala zotrvať v roku 2020 aj 2021 pod priemernou hodnotou EU.

Kľúčovými pre dosiahnutie ambiciózných cieľov inteligentného a udržateľného rastu pre všetkých sú mladí ľudia a predovšetkým ich úspešný vstup na trh práce. Mladí ľudia v súčasnosti stoja pred výzvami v systémoch vzdelávania a odbornej prípravy, ako aj pri vstupe na trh práce. **Miera nezamestnanosti mladých** (od 15 - 24 rokov) v EÚ vždy vykazovala vyššie hodnoty ako celková nezamestnanosť. Mladí ľudia patria k hlavným cieľovým skupinám aktívnej politiky trhu práce na Slovensku. Aj vďaka nej sa darí Slovensku od roku 2013 úspešne znížovať vysokú mieru nezamestnanosti tejto vekovej skupiny, ktorá prudko narástla najmä v krízovom a pokrízovom období. V roku 2019 však miera nezamestnanosti mladých na Slovensku po šiestich rokoch klesania medziročne mierne narástla, o 1,2 p. b. na úroveň 16,1 %. Dosiahla tak vyššiu hodnotu ako bol priemer v EU28 (14,4 %, pokles o 0,8 p.b.). V niektorých krajinách EU28 zotrvala miera nezamestnanosti mladých v roku 2019 nad úrovňou 30 % (napriek medziročnému poklesu), a to konkrétne v Grécku (35,2 %), v Španielsku (32,5 %) a v Taliansku (29,2 %). Vyššiu mieru nezamestnanosti mladých ako SR malo v roku 2019 aj Švédsko, Francúzsko, Portugalsko, Fínsko, Luxembursko, Rumunsko, Chorvátko a Cyprus. Najnižšiu mieru nezamestnanosti mladých naopak vykazovala Česká republika (5,6 %) Nemecko (5,8 %), a Holandsko (6,7 %).

Vyššia miera nezamestnanosti mladých poukazuje na ťažkosti pracovnej sily v tejto vekovej skupine uplatniť sa na trhu práce. Na druhej strane pri porovnávaní krajín treba vziať do úvahy, že veľkosť tejto pracovnej sily, t.j. ekonomicky aktívnej populácie v tomto veku sa medzi jednotlivými krajinami odlišuje, nakoľko závisí aj od počtu študujúcej mládeže. Na Slovensku študuje vysoký podiel mládeže, čoho dôsledkom je nízka **miera ekonomickej aktivity mladých do 25 rokov**. V roku 2019 predstavovala pracovná sila 29,7 % z celkovej populácie 15 – 24 ročných (36,8 % z mladých mužov a 22,2 % z mladých žien). V priemere v EU28 je medzi mladými do 25 rokov podiel pracovnej sily vyšší (41,7 %). Až 91,7 % z ekonomicky neaktívnej populácie mladých vo veku 15 - 24 rokov v roku 2019 na Slovensku bolo z dôvodu vzdelávania sa, pričom v priemere v EU28 predstavuje tento podiel 86,6 %. Po zohľadnení počtu mladých ľudí vo vzdelávacom procese, podiel **mladých ľudí vo veku 15 - 24 rokov, ktorí nie sú zamestnaní ani zapojení do procesu vzdelávania alebo odbornej prípravy** (tzv. **NEET**) v roku 2019 predstavoval na Slovensku 10,3 %, čo je mierne nad priemernou hodnotou EU28 (10,1 %). Na základe odporúčaní Európskej rady ohľadom nezamestnanosti mladých ľudí SR vytvára schémy garancií, ktorých cieľom je zaistiť pre mladých pod 25 rokov, ktorí stratili prácu alebo si nemôžu nájsť prácu po ukončení vzdelávania, rýchlu ponuku kvalitného miesta, absolventskej praxe alebo odbornej prípravy.

Ďalším hlavným cieľom EÚ v stratégii Európa 2020 je dosiahnuť, aby najmenej 40 % ľudí vo veku 30 – 34 rokov malo ukončené vysokoškolské (terciárne) alebo ekvivalentné vzdelanie. Vysokokvalifikované obyvateľstvo je kľúčové pri riešení problémov súvisiacich s demografickými zmenami a sociálnou inklúziou v Európe. Podľa EK čoraz viac pracovných miest si vyžaduje elektronické zručnosti, pritom hospodárstvo EÚ trpí nedostatkom vysokokvalifikovaných pracovníkov v informačných a komunikačných technológiách. V roku 2019 sa **miera vysokoškolsky vzdelanej populácie** vo veku 30 – 34 rokov na Slovensku medziročne zvýšila o 2,4 p. b. na 40,1 %, čím SR dosiahla cieľ stanovený v stratégii Európa 2020. Miera vysokoškolsky vzdelanej populácie vo veku 30 – 34 rokov narástla viac u žien (o 3,7 p. b. na 48,3 %) ako u mužov (o 1,1 p. b. na 32,2 %). V priemere v EU28 v roku 2019 bolo 41,6 % vysokoškolsky vzdelaných ľudí vo veku 30 – 34 rokov.

⁸³ odporúčania Rady EÚ z roku 2019: „Zlepšovať kvalitu a inkluzívnosť vzdelávania na všetkých úrovniach a podporovať zručnosti v súlade s potrebami trhu práce. Zlepšiť prístup k cenovo dostupnej a kvalitnej starostlivosti o deti a dlhodobej starostlivosti. Podporovať integráciu znevýhodnených skupín, najmä Rómov.“

Využitíu potenciálu mladých ľudí a ich úspešnému prechodu na trh práce môže brániť opustenie školskej dochádzky s nižším ako stredoškolským vzdelaním. V EU28 odchádza zo škôl predčasne a ďalej sa nevzdeláva vysoký podiel mladých ľudí. Napriek dlhodobému poklesu, v roku 2019 bolo v EU28 10,3 % ľudí vo veku 18 – 24 rokov, ktorí predčasne ukončili vzdelávanie. Nedostatok kvalifikácie je hlavnou bariérou pre inklúziu, nakoľko od vzdelania závisí úspešnosť začlenenia sa na trh práce, kvalita práce, odmeňovanie, ale aj úspešnosť ďalšej prípravy pre trh práce počas celého života. Pre dosiahnutie inteligentného a inkluzívneho rastu bol stanovený cieľ udržať mladých ľudí vo vzdelávacom procese a znížiť **podiel predčasne ukončujúcich vzdelávanie** aspoň na úrovni 10 %. Slovenská republika dlhodobo patrí ku krajinám v rámci EÚ s relatívne nízkym podielom osôb, ktoré predčasne ukončujú školskú dochádzku. V roku 2019 sa tento podiel medziročne znížil o 0,3 p. b. na úroveň 8,3 %, pričom cieľom SR je znížiť tento podiel pod 6 % do roku 2020. Osôb, ktoré predčasne ukončili školskú dochádzku bolo v sledovanom roku viac medzi mužmi (8,8 %) ako medzi ženami (7,9 %). Významnú pozornosť si vyžaduje aj predčasné ukončovanie školskej dochádzky v marginalizovaných rómskych komunitách. Európska rada v tomto kontexte odporúča Slovenskej republike posilňovať účasť rómskych detí od ranného detstva v hlavnom prúde vzdelávania.

Nízkokvalifikovaní pracovníci majú na Slovensku obzvlášť ťažkú pozíciu na trhu práce, keď miera ich nezamestnanosti je dlhodobo najvyššia a miera zamestnanosti dlhodobo patrí medzi najnižšie v EU28. **Miera nezamestnanosti ľudí** vo veku 25 – 64 rokov s dosiahnutým vzdelaním **na úrovni ISCED 0 – 2** (maximálne základné vzdelanie) v roku 2019 na Slovensku medziročne narástla o 0,8 p. b. na 28,4 % a bola viac než dvojnásobná oproti priemeru EU28 (11,6 %). Najnižšia miera nezamestnanosti ľudí s nízkou kvalifikáciou je na Malte (3,3 %), v Holandsku (4,2 %), v Veľkej Británii (4,9 %), v Rumunsku (5,7 %). **Miera zamestnanosti nízkokvalifikovaných ľudí** (ISCED 0 – 2) vo veku 25 – 64 rokov v SR je hlboko pod priemerom EU28. V roku 2019 dosiahla v SR 37,8 %, pričom medziročne klesla o 0,1 p.b. a dostala sa na chvost EU28. Mieru zamestnanosti nízkokvalifikovaných ľudí nižšiu ako 40 % malo okrem SR už len Chorvátsko, priemer v EU28 predstavoval 57,3 %. Najvyššiu mieru zamestnanosti nízkokvalifikovaných ľudí majú v Portugalsku (70,3 %), vo Veľkej Británii (65,4 %) a na Malte (65,4 %), vysokú mieru (nad 60 %) dosahuje aj Švédsko, Cyprus, Holandsko, Estónsko, Nemecko, Lotyšsko a Dánsko.

Pokles nezamestnanosti na Slovensku v roku 2019 sa týkal aj dlhodobo nezamestnaných. **Miera dlhodobej nezamestnanosti** na Slovensku sa medziročne znížila o 0,6 p. b. a dosiahla 3,4 % (3,4 % u mužov a 3,3 % u žien), ďalej však patrí medzi najvyššie spomedzi EU28. Podiel dlhodobo nezamestnaných na ekonomicky aktívnej populácii sa mierne znížil aj v priemere v EU28, a to o 0,4 p. b. na 2,5 %. Najvyššia miera dlhodobej nezamestnanosti pretrváva v Grécku (12,2 %), vyššia ako na Slovensku je aj Taliansku (5,6 %) a v Španielsku (5,3 %). Mieru dlhodobej nezamestnanosti nižšiu ako 1 % mali v roku 2019 v Českej republike (0,6 %), v Poľsku (0,7 %), v Dánsku (0,8 %), vo Veľkej Británii (0,9 %), vo Švédsku (0,9 %) a v Estónsku (0,9 %). Vyššia miera dlhodobej nezamestnanosti v slovenskej ekonomike poukazuje na prítomnosť štruktúrnych nevyvážeností na trhu práce. Dlhodobá nezamestnanosť vyúsťuje do marginalizácie časti ekonomicky aktívneho obyvateľstva a súvisiacich vysokých spoločenských nákladov. Veľmi vysokú mieru dlhodobej nezamestnanosti vykazujú skupiny ľudí, ktoré dosiahli najvyššie základné vzdelanie. Európska rada preto odporúča Slovensku prijať dodatočné opatrenia na riešenie dlhodobej nezamestnanosti, konkrétne zlepšiť aktivačné opatrenia pre dlhodobo nezamestnané osoby a iné znevýhodnené skupiny vrátane individualizovaných služieb a cielenej odbornej prípravy.

Na zamestnanosť môže mať nežiaduce účinky vysoká miera daňového a odvodového zaťaženia pracovných príjmov. Tieto účinky sa môžu týkať hlavne istých skupín, najmä nízkokvalifikovaných pracovníkov alebo pracovníkov s nízkymi mzdami, nakoľko ponuka a dopyt po práci týchto skupín reagujú vo všeobecnosti citlivejšie na zmeny v tejto oblasti. Daňovo-odvodový a sociálny systém na Slovensku vo všeobecnosti pôsobí motivačne pre prijatie zamestnania a snahy zvýšiť si pracovný príjem, čo možno konštatovať najmä na základe indikátorov pasca nezamestnanosti a pasca nízkej mzdy. Miera daňovo-odvodového zaťaženia nízkych zárobkov na Slovensku (podľa ukazovateľa daňový klin v prípade jednotlivca so mzdou na úrovni 67 % priemernej mzdy) je však vyššia ako priemer EU28.

Daňový klin v prípade nízkych miezd⁸⁴ (podiel daní a odvodov zaplatených zamestnancom a zamestnávateľom na celkovej cene práce) na Slovensku sa v roku 2019 pohyboval nad priemernou úrovňou EU28 (39,7 % v SR oproti 37,6 % v EU28).

⁸⁴ Indikátor sa vzťahuje k jednotlivcovi bez detí so mzdou na úrovni 67 % priemernej mzdy

Indikátor pasca nezamestnanosti⁸⁵ umožňuje merať rozdiely v príjme pri prechode zo systému sociálnych dávok na trh práce. Pasca nezamestnanosti v SR patrí medzi najnižšie v Európe, čo znamená, že sociálny a daňový systém na Slovensku motivuje nezamestnaného jednotlivca k získaniu zamestnania, a to aj nízko plateného. Kým v rámci EU28 si táto pasca udržala aj v roku 2019 relatívne vysokú úroveň (74,05 %), v SR bola podstatne nižšia (46,40 %). To znamená, že po prijatí zamestnania so mzdou na úrovni 67 % priemernej mzdy sa predtým nezamestnanému jednotlivcovi v SR zdvihne čistý príjem až o 53,6 %. (V EU28 v priemere by sa hypoteticky jednotlivcovi v takejto situácii zdvihol príjem iba o necelých 26 %). Nižšia pasca nezamestnanosti ako na Slovensku bola v roku 2019 len v Estónsku (32,2 %) a v Grécku (34,6 %).

Pasca nízkej mzdy⁸⁶ podobne ako pasca nezamestnanosti vypovedá o motivácii, resp. demotivácii pracovať, v tomto prípade za vyššiu mzdu. V roku 2019 pasca nízkej mzdy u jednotlivca bez detí na Slovensku medziročne narástla (o 0,70 p. b.) na úroveň 33,00 %, zortvala však tak ako po minulé roky pod priemerom EU28 (38,23 %). To znamená, že pri zvýšení hrubej mzdy z 33 % na 67 % priemernej mzdy vzrastie čistý príjem jednotlivca na Slovensku o 67 % (pričom v EU28 v priemer len o 61,77 %).

V rámci stratégie Európa 2020 a podpory inkluzívneho rastu je stanovený ďalší hlavný cieľ, a to znížiť **počet osôb v riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia** aspoň o 20 mil. (na 19,4 %). Kvôli nedostupnosti údajov za rok 2019 sú nasledujúce hodnoty za rok 2018. V roku 2018 v rámci EU28 bolo 109,9 mil. ľudí (21,8 %) ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením, pričom tento počet oproti roku 2008 klesol o 7,5 mil. ľudí. Cieľ je monitorovaný prostredníctvom indikátora zloženého z 3 subindikátorov, t.j. ľudia v riziku chudoby a sociálneho vylúčenia boli buď žijúci v domácnostiach s veľmi nízkou pracovnou intenzitou⁸⁷, a/alebo osoby žijúce v riziku chudoby po sociálnych transferoch⁸⁸ a/alebo závažne materiálne deprivované osoby⁸⁹. Ide o ľudí žijúcich v domácnostiach, kde nikto nepracuje alebo pracuje iba príležitostne a/alebo s nízkym príjmom, a/alebo si nemôžu dovoliť niektorú z nevyhnutných potrieb pre svoj život. Osoby sú počítané iba raz, hoci sa môžu nachádzať v niekoľkých subindikátoroch. Celkový počet ľudí v riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia je nižší ako suma počtov ľudí v každej z troch foriem chudoby a sociálneho vylúčenia, nakoľko niektoré osoby môžu trpieť súčasne viacerými formami.

Slovenská republika si v stratégii Európa 2020 za cieľ vytýčila, že do roku 2020 zníži celkový počet týchto osôb oproti východiskovému roku 2008 o 170 tis. (na 17,2 %). Tento cieľ dosiahla už v roku 2017. V roku 2018 sa na Slovensku nachádzalo v riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia 872 tis. ľudí, čo bolo o 239 tis. ľudí menej ako v roku 2008, no o 16 tis. osôb viac ako v roku 2017. Podiel ľudí v riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia v SR v roku 2018 zostal oproti roku 2017 nezmenený (16,3%). **Ľudí v riziku chudoby** bolo v roku 2018 v SR 12,2 % (pokles o 0,2 p.b. oproti roku 2017), **ľudí závažne materiálne deprivovaných** bolo 7,0 % (rovnako ako v roku 2017) a **ľudí žijúcich v domácnostiach s veľmi nízkou intenzitou práce** 5,2 % bolo (pokles o 0,2 p.b. oproti roku 2017). Ženy boli rizikom chudoby alebo sociálneho vylúčenia mierne viac ohrozené (16,6 %) ako muži (16,0 %).

Najvyšší podiel osôb v riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia bol v roku 2018 v Bulharsku (32,8 %), v Rumunsku (32,5 %) a v Grécku (31,8 %) a najnižší v Českej republike (12,2 %) a v Slovinsku (16,2 %). Čo sa týka jednotlivých elementov, ktoré definujú riziko chudoby alebo sociálneho vylúčenia, najvyšší podiel ľudí s disponibilným príjmom pod hranicou rizika chudoby bol v roku 2018 v Rumunsku (23,5 %), vysoký podiel nad 20 % bol aj v Lotyšsku (23,3 %), v Litve (22,9 %), v Bulharsku (22,0 %), v Estónsku (21,9 %), v Španielsku (21,5 %)

⁸⁵ Pasca nezamestnanosti sa vzťahuje k situácii, keď čisté pracovné zárobky sú relatívne nízke vo vzťahu k dávkam poskytovaným v nezamestnanosti. Obrátene ide o % zvýšenia disponibilného príjmu, keď sa zamestnanec vráti do zamestnania po období nezamestnanosti a dostane mzdu na úrovni 67 % priemernej mzdy. Indikátor sa vzťahuje k jednotlivcovi bez detí.

⁸⁶ Pasca nízkej mzdy je meraná ako percento, o ktoré sa zníži hrubý príjem kombinovaným efektom dani z príjmu, sociálnych príspevkov a akýchkoľvek iných sociálnych dávok, ak zárobok vzrastie z úrovne z 33 % na 67 % priemernej mzdy. Obrátene hovorí o % zvýšenia čistého príjmu, ak vzrastie hrubý príjem.

⁸⁷ Ľudia žijúci v domácnostiach s veľmi nízkou intenzitou práce sú ľudia vo veku 0 – 59 žijúci v domácnostiach, kde dospelí pracujú menej ako 20 % z toho, koľko mohli potenciálne odrobiť v minulom roku (študenti sú vylúčení).

⁸⁸ Ide o osoby s ekvivalentným disponibilným príjmom pod hranicou rizika chudoby, ktorou je 60 % národného mediánu ekvivalentného príjmu (po všetkých sociálnych transferoch, ktoré sa počítajú ako súčasť príjmu). Ekvivalentný príjem je počítaný pre každého jednotlivca ako disponibilný príjem do domácnosti delený veľkosťou domácnosti, ktorá zohľadňuje nasledovné váhy pre jednotlivých členov domácnosti: 1,0 pre prvého dospelého, 0,5 pre každého ďalšieho člena staršieho ako 14 rokov a 0,3 pre dieťa mladšie ako 14 rokov.

⁸⁹ Materiálna deprivácia zahŕňa indikátory vzťahujúce sa k ekonomickej záťaži, predmetom dlhodobej spotreby, bývaniu a prostrediu obydla. Ťažko materiálne deprivovaní ľudia majú veľmi obmedzené životné podmienky nedostatkom zdrojov a zažívajú minimálne 4 z nasledovných 9 položiek deprivácie: nemôžu si dovoliť: a) platiť načas nájom/hypotéku a účty spojené s bývaním, b) udržať doma adekvátne teplo, c) čeliť neočakávaným výdavkom, d) jesť mäso, rybu alebo ekvivalentné jedlo každý druhý deň, e) týždennú dovolenku mimo domu, f) auto, g) práčku, h) farebný televízor, i) telefón (vrátane mobilného telefónu).

a v Taliansku (20,3 %). Najnižší podiel ľudí s takýmto nízkym príjmom bol v Českej republike (9,6 %). Podiel ľudí v EU28, ktorí sú závažne materiálne deprivovaní bol najnižší v Luxembursku (1,3 %), Švédsku (1,6 %), a Holandsku (2,4 %), najvyšší naopak v Bulharsku (20,9 %), Rumunsku (16,8 %) a Grécku (16,7 %). Podiel ľudí do 59 rokov žijúcich v domácnostiach s nízkou pracovnou intenzitou je najvyšší v Grécku (14,6 %), Írsku (13,0 %) a Belgicku (12,6 %), a najnižší v Českej republike (4,5 %), na Slovensku a v Estónsku (5,2 %).

Z hľadiska veku vo vyššom riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia ako ostatné vekové skupiny sa nachádzajú deti, a to vo väčšine krajín EU28 vrátane Slovenska. V roku 2018 v EU28 trpelo aspoň jednou z troch foriem chudoby alebo sociálneho vylúčenia 24,2 % detí mladších ako 18 rokov (21,3 % ľudí od 18 rokov a vyššie a 18,7 % ľudí od 65 rokov a vyššie). Na Slovensku to bolo 23,8 % detí do 18 rokov v riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia oproti 14,6 % ľudí od 18 rokov a 11,9 % ľudí od 65 rokov. Podiel detí v riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia na Slovensku sa v roku 2018 medziročne zvýšil (o 1,3 p. b.), v ostatných vekových skupinách sa mierne znížil (o 0,3 p. b. u ľudí od 18 rokov a o 0,2 p. b. u ľudí od 65 rokov).

Tabuľka 5.1 Vývoj vybraných hlavných ukazovateľov stratégie Európa 2020

Hlavné indikátory Európy 2020	Miera zamestnanosti 20 - 64 ročných (cieľ EÚ = 75 %, cieľ SR = 72 %)			Podiel osôb predčasne opúšťajúcich vzdelávací systém bez získania kvalifikácie (cieľ EÚ = 10 %, cieľ SR = 6 %)			Miera vysokoškolsky vzdelanej populácie vo veku 30 - 34 rokov (cieľ EÚ = 40 %, cieľ SR = 40 %)			Populácia ohrozená chudobou a sociálnym vylúčením v % (cieľ EÚ = 19,4 %, cieľ SR = 17,4 %)	- osoby žijúce v domácnostiach s veľmi nízkou pracovnou intenzitou v %	- osoby žijúce v riziku chudoby po sociálnych transferoch v %	- závažne materiálne deprivované osoby v %	
	rok	spolu	ženy	muži	spolu	ženy	muži	spolu	ženy					muži
SR	2009	66,4	58,2	74,6	4,9	4,1	5,7	17,6	19,8	15,5	19,6	5,6	11	11,1
	2010	64,6	57,4	71,9	4,7	4,9	4,6	22,1	26,2	18,2	20,6	7,9	12	11,4
	2011	65	57,4	72,5	5,1	4,6	5,4	23,2	27,3	19,4	20,6	7,7	13	10,6
	2012	65,1	57,3	72,8	5,3	4,6	6	23,7	28,2	19,4	20,5	7,2	13,2	10,5
	2013	65	57,8	72,2	6,4	6,1	6,7	26,9	31,8	22,3	19,8	7,6	12,8	10,2
	2014	65,9	58,6	73,2	6,7	6,6	6,9	26,9	31,5	22,5	18,4	7,1	12,6	9,9
	2015	67,7	60,3	75	6,9	6,8	6,9	28,4	34,4	22,8	18,4	7,1	12,3	9
	2016	69,8	62,7	76,9	7,4	7,2	7,6	31,5	39,4	24	18,1	6,5	12,7	8,2
	2017	71,1	64,7	77,5	9,3	10,3	8,5	34,3	42,4	26,7	16,3	5,4	12,4	7
	2018	72,4	65,5	79,2	8,6	8,8	8,3	37,7	44,6	31,1	16,3	5,2	12,2	7
2019	73,4	66,9	79,9	8,3	7,9	8,8	40,1	48,3	32,2	:	:	:	7,9 (p)	
EU28	2009	68,9	66,2	75,7	14,2	12,3	16,1	32,3	35,6	28,9	:	:	:	:
	2010	68,5	62,1	75,1	13,9	11,9	15,8	33,8	37,3	30,3	23,8	10,3	16,5	8,4
	2011	68,6	62,2	75	13,4	11,5	15,3	34,8	38,7	31	24,3	10,5	16,9	8,8
	2012	68,4	62,4	74,5	12,7	10,9	14,5	36	40,2	31,8	24,8	10,6	16,8	9,9
	2013	68,4	62,6	74,3	11,9	10,2	13,6	37,1	41,4	32,9	24,6	11	16,7	9,6
	2014	69,2	63,5	75	11,2	9,6	12,7	37,9	42,3	33,6	24,4	11,3	17,2	8,9
	2015	70,1	64,3	75,9	11	9,5	12,4	38,7	43,4	34	23,8	10,7	17,3	8,1
	2016	71,1	65,3	76,9	10,7	9,2	12,2	39,2	43,9	34,4	23,5	10,5	17,3	7,5
	2017	72,2	66,5	78	10,5	8,9	12,1	39,9	44,9	34,9	22,4	9,5	16,9	6,6
	2018	73,2	67,4	79	10,5	8,8	12,1	40,7	45,8	35,7	21,8	8,8	17,1	5,9
2019	73,9	68,2	79,6	10,3	8,6	11,9	41,6	46,7	36,6	:	:	:	:	

Zdroj: EUROSTAT, ŠÚ SR

Poznámky: Údaje o chudobe sú počítané ŠÚ SR na základe EU SILC, referenčný rok pre zisťovanie príjmu je predchádzajúci rok, e – odhad, p – predbežný údaj, v roku 2011 v SR zmena v časovom rade pri miere zamestnanosti 20 – 64 ročných, v rokoch 2011 a 2014 zmena v časovom rade pri podiele osôb predčasne opúšťajúcich vzdelávací systém a v časovom rade pre mieru vysokoškolsky vzdelanej populácie v SR (v roku 2014 aj v EU28)

ZOZNAM PRÍLOH

Príloha ku kapitole 1

Tabuľka 1	Základné ukazovatele ekonomického vývoja SR
Tabuľka 2	Indexy spotrebiteľských cien
Tabuľka 3	Výstavba a úbytok bytov
Tabuľka 4	Počet obyvateľov SR podľa regiónov
Graf 1	Priemerný vek obyvateľstva v roku 2019 v jednotlivých okresoch SR

Príloha ku kapitole 2

Tabuľka 1	Ekonomicky aktívne obyvateľstvo v roku 2019
Tabuľka 2	Miera zamestnanosti podľa veku a vzdelania v roku 2019 (priemer za rok v %)
Tabuľka 3	Pracujúci podľa krajov v roku 2019 (priemer za rok)
Tabuľka 4	Odvetvová štruktúra zamestnanosti podľa SK NACE Rev. 2
Tabuľka 5	Miera nezamestnanosti podľa veku a vzdelania v roku 2019 (priemer za rok v %)
Graf 1	Miera evidovanej nezamestnanosti v jednotlivých okresoch SR (priemer za rok 2019)
Tabuľka 6	Stav uchádzačov o zamestnanie absolventov škôl ku koncu roka 2019
Tabuľka 7	Nástroje aktívnych opatrení trhu práce Prehľad realizácie aktívnych opatrení na trhu práce
Tabuľka 8	Priemerná hrubá mesačná mzda v podnikateľskej a nepodnikateľskej sfére podľa dosiahnutého stupňa vzdelania – rok 2019
Tabuľka 9	Priemerná hrubá mesačná mzda v podnikateľskej a nepodnikateľskej sfére podľa hlavnej triedy SK ISCO-08 – rok 2019
Tabuľka 10	Priemerná hrubá mesačná mzda v podnikateľskej a nepodnikateľskej sfére podľa veku – rok 2019
Tabuľka 11	Priemerná hrubá mesačná mzda v podnikateľskej a nepodnikateľskej sfére podľa regiónov – rok 2019
Tabuľka 12	Priemerná hrubá mesačná mzda a vybrané zložky mzdy zamestnancov podľa pohlavia – rok 2019
Tabuľka 13	Podiely zamestnancov v pásmach priemernej hrubej mesačnej mzdy – rok 2019
Tabuľka 14	Priemerná hrubá mesačná mzda v podnikateľskej a nepodnikateľskej sfére podľa stupňov vzdelania (plný pracovný čas) – rok 2019
Tabuľka 15	Priemerná hrubá mesačná mzda v podnikateľskej a nepodnikateľskej sfére podľa hlavnej triedy ISCO-08 a pohlavia (plný pracovný čas) – rok 2019
Tabuľka 16	Priemerný hodinový zárobok podľa krajov v podnikateľskej sfére (€/hod)
Tabuľka 17	Priemerný hodinový zárobok podľa odvetví v podnikateľskej sfére (€/hod)
Tabuľka 18	Priemerný hodinový zárobok podľa veľkosti organizácie v podnikateľskej sfére (€/hod)
Tabuľka 19	Priemerný hodinový zárobok podľa veku v podnikateľskej sfére (€/hod)
Tabuľka 20	Priemerný hodinový zárobok podľa členenia žien a mužov v podnikateľskej sfére – 4. štvrťrok 2019
Tabuľka 21	Mesačné náklady práce na zamestnanca v SR za rok 2018 podľa odvetví
Tabuľka 22	Vyhlasené výzvy pre národné projekty a dopytovo-orientované výzvy za rok 2019
Tabuľka 23	Počet registrovaných sociálnych podnikov podľa typu v roku 2019
Tabuľka 24	Počet registrovaných sociálnych podnikov v najmenej rozvinutých okresoch v roku 2019

Príloha ku kapitole 3

Tabuľka 1	Výdavky základného fondu nemocenského poistenia (ZFNP) a nemocenské dávky v roku 2019
Tabuľka 2	Počet poberateľov samostatne vyplácaných dôchodkov a v súbehu s vdovským, resp. vdoveckým dôchodkom k 31.12.2019
Tabuľka 3	Počet poberateľov dôchodku a výška sólo dôchodkovej dávky podľa pohlavia
Tabuľka 4	Rozdelenie poberateľov podľa výšky dôchodkových dávok k 31.12.2019
Tabuľka 5	Prehľad výdavkov na dôchodkové dávky k 31.12.2019
Tabuľka 6	Výdavky základného fondu úrazového poistenia (ZFÚP) v roku 2019
Tabuľka 7	Priemerná výška a počet vyplatených dávok úrazového poistenia v roku 2019
Tabuľka 8	Štátne dávky týkajúce sa úrazového poistenia
Tabuľka 9	Výdavky základného fondu garančného poistenia (ZFGP) v roku 2019
Tabuľka 10	Vyplatené dávky v nezamestnanosti, počet prípadov a priemerná výška dávky v roku 2019
Tabuľka 11	Počet poberateľov dávky v nezamestnanosti v členení podľa veku a pohlavia za rok 2019
Graf 1	Rozdelenie sporiteľov v II. pilieri podľa veku k 31.12.2019
Graf 2	Veková štruktúra sporiteľov v II. pilieri k 31.12.2019
Tabuľka 12	Zhodnotenie dôchodkových fondov v správe DSS za rok 2019
Tabuľka 13	Zhodnotenie príspevkových doplnkových dôchodkových fondov v správe DSS za rok 2019
Graf 3	Regionálne rozdelenie poberateľov príspevku na starostlivosť o dieťa, priemerný mesačný počet poberateľov v roku 2019
Graf 4	Regionálne rozdelenie osôb v systéme pomoci v hmotnej núdzi, podiel osôb v systéme na celkovom počte obyvateľov ku koncu roka 2019
Tabuľka 14	Počet poberateľov a čerpanie finančných prostriedkov na resocializačný príspevok v rokoch 2018 a 2019
Tabuľka 15	Pomoc deťom týraným, sexuálne zneužívaným a šikanovaným v roku 2019
Tabuľka 16	Deti umiestnené na základe rozhodnutia súdu do zariadení na výkon rozhodnutia súdu /predbežné opatrenie, výchovné opatrenie, ústavná starostlivosť a ochranná výchova/
Tabuľka 17	Jednotlivé formy starostlivosti v detských domovoch
Tabuľka 18	Počty umiestnených detí a mladých dospelých v jednotlivých formách starostlivosti v detských domovoch k 31.12.
Tabuľka 19	Celkový počet detí zverených do jednotlivých foriem náhradnej rodinnej starostlivosti v rokoch 2018 a 2019
Tabuľka 20	Základné štatistické údaje o činnosti RPPS za roky 2018 a 2019
Tabuľka 21	Činnosť referátov poradensko-psychologických služieb v roku 2018 a 2019
Tabuľka 22	Finančný príspevok na poskytovanie sociálnej služby v zariadeniach podmienených odkázanosťou
Tabuľka 23	Finančný príspevok na poskytovanie sociálnej služby v zariadeniach krízovej intervencie
Tabuľka 24	Počet registrovaných poskytovateľov sociálnych služieb
Tabuľka 25	Opatrovateľská služba
Tabuľka 26	Počet zariadení sociálnych služieb a ich kapacita
Tabuľka 27	Prijímatelia sociálnej služby v zariadeniach sociálnych služieb
Tabuľka 28	Výdavky zariadení sociálnych služieb
Tabuľka 29	Príjmy zariadení sociálnych služieb
Tabuľka 30	Zamestnanci zariadení sociálnych služieb (spolu) za roky 2017 a 2018
Tabuľka 31	Vybrané druhy sociálnych služieb poskytované obcou, vyšším územným celkom alebo neverejnými poskytovateľmi sociálnych služieb k 31.12.2019
Tabuľka 32	Počet žiadateľov o zabezpečenie poskytovania sociálnej služby vo vybraných druhoch zariadení sociálnych služieb
Tabuľka 33	Počet zamestnancov, objemy platov a vybrané zložky platu v eurách za rok 2019 v zariadeniach sociálnych služieb podľa agregovaných zamestnaní. Najčastejšie zistené porušenia u poskytovateľov sociálnych služieb
Tabuľka 34	Hrubé výdavky na sociálnu ochranu, 2017
Tabuľka 35	Príjmy na sociálnu ochranu, 2017
Tabuľka 36	Výdavky na dôchodky a štruktúra podľa kategórií dôchodkov, 2017
Tabuľka 37	Počet poberateľov dôchodkov podľa rodu, indexy 2017/2016 a 2017/2006

Tabuľka 38	Dane a odvody platené zo sociálnych dávok, 2017
Tabuľka 39	Vyhlásené vyzvania pre národné projekty a dopytovo-orientované výzvy za rok 2019
Tabuľka 40	Čerpanie výdavkov kapitoly 22 – MPSVR SR podľa programového rozpočtovania

Príloha ku kapitole 4

Tabuľka 1	Zoznam vybraných indikátorov sociálnej inklúzie
Tabuľka 2	Hrubá mesačná mzda a hodinový zárobok v jednotlivých sférach v roku 2019
Tabuľka 3	Formy násilia identifikované u volajúcich žien
Graf 1	Vzťah násilnej osoby k volajúcim ženám
Graf 2	Osoby blízke ženám, na ktorých je páchané násilie

Príloha ku kapitole 5

Tabuľka 1	Porovnanie vybraných indikátorov v kontexte stratégie Európa 2020 medzi krajinami EU28 v roku 2019 – makroekonomické prostredie
Tabuľka 2	Porovnanie vybraných indikátorov v kontexte stratégie Európa 2020 medzi krajinami EU28 v poslednom dostupnom roku – inteligentný a inkluzívny rast

PRÍLOHA KU KAPITOLE 1

Tabuľka 1 Základné ukazovatele ekonomického vývoja SR*

Ukazovateľ	Merná jednotka	2015	2016	2017	2018	2019
HRUBÝ DOMÁCI PRODUKT ¹⁾						
Hrubý domáci produkt v bežných cenách	mln. €	79,8	81,0	84,5	89,6	94,2
index, rovnaké obdobie predchádz. roku = 100	%	104,6	101,6	104,3	106,0	105,1
Hrubý domáci produkt v s. c. ²⁾	mln. €	79,8	81,5	83,9	87,2	89,3
index, rovnaké obdobie predchádz. roku = 100	%	104,8	102,1	103,0	103,9	102,4
INFLÁCIA ³⁾						
Medziročná miera inflácie						
v priemere za obdobie	%	-0,3	-0,5	1,3	2,5	2,7
EKONOMICKÁ AKTIVITA PODĽA VZPS ⁴⁾						
Počet pracujúcich	tis. osôb	2 424,0	2 492,1	2 530,7	2 566,7	2 583,7
index, rovnaké obdobie predchádz. roku = 100	%	102,6	102,8	101,5	101,4	100,7
Miera zamestnanosti vo veku 20 až 64 rokov ⁸⁾	%	67,7	69,8	71,1	72,4	73,4
Počet nezamestnaných	tis. osôb	314,3	266	224	179,5	157,7
index, rovnaké obdobie predchádz. roku = 100	%	87,6	84,6	84,2	80,1	87,9
Miera nezamestnanosti	%	11,5	9,7	8,1	6,6	5,8
ZAMESTNANOSŤ						
Priemerný počet zamestnaných osôb						
v hospodárstve spolu ⁵⁾	tis. osôb	2 251,6	2 307	2 348,9	2 392,80	2 416,10
index, rovnaké obdobie predchádz. roku = 100	%	102,1	102,5	101,8	101,9	101,0
PRIEMERNÁ MESAČNÁ MZDA						
zamestnanca za hospodárstvo spolu ⁶⁾						
nominálna	€	883	912	954	1013	1 092
index, rovnaké obdobie predchádz. roku = 100	%	102,9	103,3	104,6	106,2	107,8
reálna – index, rovnaké obdobie predchádz. roku = 100 ⁷⁾	%	103,2	103,8	103,3	103,6	105,0

Zdroj: ŠÚ SR Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR vo 4. štvrťroku 2019

*Údaje za predchádzajúce roky boli revidované v máji 2020.

¹⁾ metodika ESA 2010, údaje od roku 2018 sú spresnenými štvrtročnými odhadmi

²⁾ v stálych cenách vypočítaných reťazením objemov k referenčnému roku 2015

³⁾ počítaná zo spotrebiteľských cien, od roku 2005 s ročnou aktualizáciou váh

⁴⁾ VZPS – výberové zisťovanie pracovných síl; v priemere za obdobie; pracujúci v zmysle VZPS sú všetky osoby vo veku od 15 rokov, ktoré vsledovanom (referenčnom) týždni vykonávajú aspoň 1 hodinu prácu za mzdu, plat alebo iný druh odmeny alebo prácu za účelom dosiahnutia zisku, vrátane osôb vykonávajúcich prácu na základe dohôd, sezónnych pracovníkov, osôb na riadnej materskej dovolenke, osôb pracujúcich v zahraničí menej ako 1 rok, osôb dochádzajúcich za prácou do zahraničia a osôb platených na aktivačných prácach; respondenti sú zahrnutí do odvetví podľa ekonomickej činnosti miestnej jednotky nie celého podniku

⁵⁾ zo štvrtročného štatistického výkazníctva; zamestnané osoby sú zamestnanci a podnikatelia; bez žien na materskej dovolenke

⁶⁾ zo štvrtročného štatistického výkazníctva; bez podnikateľských príjmov; údaje upravené o štatistický odhad neevidovaných miezd

⁷⁾ index reálnej mzdy je vypočítaný ako podiel indexu nominálnej mzdy a indexu spotrebiteľských cien

⁸⁾ v percentách vyjadrený podiel počtu pracujúcich vo veku 20 - 64 rokov z celkového počtu obyvateľstva v rovnakom veku

Tabuľka 2 Indexy spotrebiteľských cien

Rovnaké obdobie predchádzajúceho roka = 100					
Odbory COICOP	Stále váhy v o/oo ¹⁾	jún	september	december	rok
Úhrn za SR	1 000,000	102,6	102,9	103,0	102,7
v tom:					
Potraviny a nealkoholické nápoje	172,256	103,9	104,9	105,2	104,0
Alkoholické nápoje a tabak	51,476	102,3	102,8	102,5	102,7
Odevy a obuv	44,309	101,0	100,9	100,6	101,0
Bývanie, voda, elektrina, plyn a iné palivá	258,121	104,1	103,8	102,9	103,9
Nábytok, vybavenie domácnosti a bežná údržba domácností	67,497	101,3	101,8	101,3	101,5
Zdravotníctvo	26,771	102,1	101,3	101,0	101,6
Doprava	86,405	97,7	100,4	103,6	99,4
Pošty a spoje	33,286	103,0	102,3	101,8	101,9
Rekreácia a kultúra	88,629	101,6	101,6	102,4	101,5
Vzdelávanie	17,022	101,4	104,8	104,5	102,3
Hotely a reštaurácie	69,646	104,0	101,3	101,5	103,0
Rozličné tovary a služby	84,580	103,0	103,8	103,5	103,3

Zdroj: ŠÚ SR Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR - 4. štvrťrok 2019

¹⁾ váhy jednotlivých odborov sú ročne aktualizované

Tabuľka 3 Výstavba a úbytok bytov

Ukazovateľ		Počet bytov			Úbytok bytov	
		začatých v roku 2019	rozostavaných k 31.12.2019	dokončených v roku 2019	spolu v roku 2019	z toho asanáciou v roku 2019
Byty spolu	a)	21 516	78 974	20 171	1 483	1 399
	b)	97,6	101,5	105,8	99,2	99,0
v tom sektor:						
verejný	a)	246	1 117	195	16	15
	b)	88,8	100,4	100,0	72,7	71,4
súkromný	a)	21 270	77 857	19 976	1 467	1 384
	b)	97,7	101,6	105,8	99,6	99,4
z úhrnu bytov:						
byty v rodinných domoch	a)	14 235	48 720	13 338	x	x
	b)	94,6	101,5	105,1	x	x

Zdroj: ŠÚ SR - Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR vo 4. štvrťroku 2019

a) počet

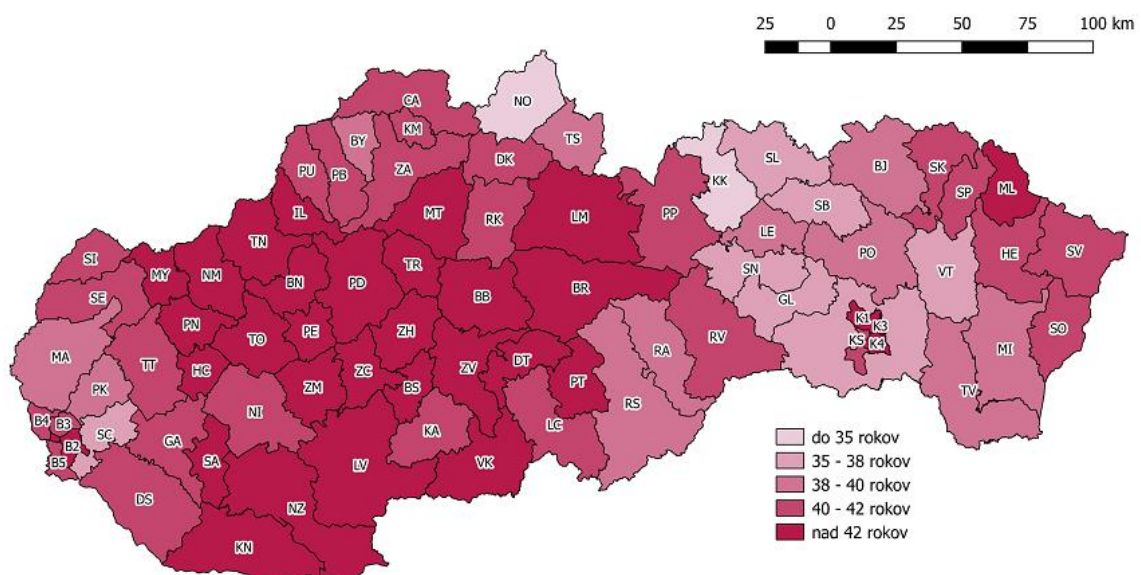
b) indexy, rovnaké obdobie predchádzajúceho roka = 100

Tabuľka 4 Počet obyvateľov SR podľa regiónov

	Počet trvale bývajúcich obyvateľov k 31. 12. 2019	Podiel na celkovom počte trvale bývajúcich obyvateľov v SR	Index 2019/2018
Bratislavský kraj	669 592	12,3%	101,5%
Trnavský kraj	564 917	10,4%	100,2%
Trenčiansky kraj	584 569	10,7%	99,8%
Nitriansky kraj	674 306	12,4%	99,7%
Žilinský kraj	691 509	12,7%	100,0%
Banskobystrický kraj	645 276	11,8%	99,6%
Prešovský kraj	826 244	15,1%	100,1%
Košický kraj	801 460	14,7%	100,1%
Slovenská republika	5 457 873	100,0%	100,1%

Zdroj: ŠÚ SR

Graf 1 Priemerný vek obyvateľstva v roku 2019 v jednotlivých okresoch SR

Mapový podklad © Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky

Zdroj: ŠÚ SR

PRÍLOHA KU KAPITOLE 2

Tabuľka 1 Ekonomicky aktívne obyvateľstvo v roku 2019

Stupeň vzdelania	v tisícoch			index 2019/2018		
	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy
15+ roční	2 741,4	1 501,2	1 240,2	99,8	99,7	100,0
Podľa vekových skupín						
15 – 19 roční	16,5	9,6	6,9	75,3	73,3	77,5
20 – 24 roční	151,9	97,3	54,6	90,5	91,4	88,9
25 – 29 roční	303,6	178,9	124,7	96,7	99,1	93,5
30 – 34 roční	345,8	206,5	139,3	98,9	99,0	98,7
35 – 39 roční	379,4	213,3	166,1	98,8	98,2	99,5
40 – 44 roční	409,4	218,1	191,4	100,8	100,7	101,1
45 – 49 roční	350,3	179,6	170,7	103,8	103,3	104,3
50 – 54 roční	313,4	157,5	155,9	99,1	99,2	98,9
55 – 59 roční	291,7	144,9	146,8	99,8	99,9	99,7
60 – 64 roční	139,8	72,8	67,0	113,7	108,0	120,3
65 a viac roční	39,9	22,8	17,1	118,4	122,6	113,2
Podľa vzdelania (15+ roční)						
Základné a bez vzdelania	156,6	88,5	68,1	100,5	102,1	98,6
Nižšie stredné	647,3	414,0	233,3	93,7	92,8	95,4
Úplné stredné	1 214,6	663,5	551,1	99,8	101,4	97,9
Vysokoškolské	723,0	335,1	387,9	106,0	105,1	106,7

Zdroj: ŠÚ SR, VZPS

**Tabuľka 2 Miera zamestnanosti podľa veku a vzdelania v roku 2019
(priemer za rok v %)**

Ukazovateľ	Spolu	Muži	Ženy
15 – 64 roční	68,4	74,4	62,4
20 – 64 roční	73,4	79,9	66,9
Podľa vekových skupín			
15 – 19 roční	3,5	4,2	2,6
20 – 24 roční	43,7	55,6	31,2
25 – 29 roční	75,0	85,6	63,9
30 – 34 roční	76,4	90,1	62,1
35 – 39 roční	80,9	88,5	73,0
40 – 44 roční	86,6	89,9	83,1
45 – 49 roční	87,9	89,0	86,7
50 – 54 roční	85,2	86,2	84,1
55 – 59 roční	77,5	79,4	75,6
60 – 64 roční	37,0	41,1	33,4
65 a viac roční	4,6	6,6	3,3
Podľa vzdelania (15 – 64 roční)			
Základné	20,2	23,3	17,3
Stredné odborné (učňovské) bez maturity	72,2	76,4	65,7
Úplné stredné odborné (učňovské) s maturitou	82,1	89,7	71,2
Úplné stredné všeobecné	51,1	59,0	46,2
Úplné stredné odborné	80,0	86,3	73,6
Vyššie odborné	83,0	86,4	81,2
Vysokoškolské - 1. stupeň	58,7	63,1	56,1
Vysokoškolské - 2. stupeň	84,8	92,1	79,4
Vysokoškolské - 3. stupeň	85,4	95,3	75,3

Zdroj: ŠÚ SR, VZPS

Tabuľka 3 Pracujúci podľa krajov v roku 2019 (priemer za rok)

Kraj	Počet pracujúcich (v tis. osôb)	Podiel na SR (v %)	Index 2019/2018
SR spolu	2 583,7	100,0	100,7
v tom:			
Bratislavský	351,3	13,6	102,1
Trnavský	275,5	10,7	100,4
Trenčiansky	288,0	11,1	98,6
Nitriansky	326,6	12,6	99,7
Žilinský	330,7	12,8	101,6
Banskobystrický	304,9	11,8	101,3
Prešovský	361,0	14,0	100,7
Košický	345,8	13,4	100,6

Zdroj: ŠÚ SR, VZPS

Tabuľka 4 Odvetvová štruktúra zamestnanosti podľa SK NACE Rev. 2

	2018			2019		
	priemerný počet zamestnaných	index rastu 2018 /2017	podiel v %	priemerný počet zamestnaných	index rastu 2019 /2018	podiel v %
Hospodárstvo spolu	2 392 806	101,9	100,0%	2 416 068	101,0	100%
Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	86 663	99,2	3,6%	87 450	100,9	3,6%
z toho poľnohospodárstvo	67 355	97,6	2,8%	69 455	103,1	2,9%
Priemysel	559 281	102,9	23,4%	558 005	99,8	23,1%
Stavebníctvo	166 631	103,3	7,0%	177 339	106,4	7,3%
Veľkoobchod a maloobchod; oprava motor. vozidiel	376 791	101,0	15,7%	370 349	98,3	15,3%
Doprava a skladovanie	154 954	103,7	6,5%	158 181	102,1	6,5%
Ubytovacie a stravovacie služby	64 074	106,4	2,7%	65 240	101,8	2,7%
Informácie a komunikácia	73 501	102,7	3,1%	76 007	103,4	3,1%
Finančné a poisťovacie činnosti	42 007	99,1	1,8%	42 131	100,3	1,7%
Činnosti v oblasti nehnuteľností	24 652	98,9	1,0%	23 905	97,0	1,0%
Odborné, vedecké a technické činnosti	111 166	101,1	4,6%	111 664	100,4	4,6%
Administratívne a podporné služby	140 502	101,4	5,9%	143 787	102,3	6,0%
Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	149 365	101,3	6,2%	151 083	101,2	6,3%
Vzdelávanie	170 904	101,3	7,1%	173 522	101,5	7,2%
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	162 509	101,8	6,8%	167 086	102,8	6,9%
Umenie, zábava a rekreácia	51 616	97,4	2,2%	51 801	100,4	2,1%
Ostatné činnosti	58 190	101,3	2,4%	58 518	100,6	2,4%
Priemerná mesačná mzda zamestnanca (v eur)						
Hospodárstvo spolu	1 013	106,2	100,0%	1 092	107,8	100,0%
Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	774	105,3	76,4%	824	106,5	75,5%
z toho poľnohospodárstvo	763	104,7	75,3%	820	107,5	75,1%
Priemysel	1 119	107,0	110,5%	1 171	104,6	107,2%
Stavebníctvo	713	106,4	70,4%	746	104,6	68,3%
Veľkoobchod a maloobchod; oprava motor. vozidiel	933	107,7	92,1%	1 002	107,4	91,8%
Doprava a skladovanie	1 004	104,6	99,1%	1 072	106,8	98,2%
Ubytovacie a stravovacie služby	595	103,3	58,7%	658	110,6	60,3%
Informácie a komunikácia	1 849	107,6	182,5%	1 922	103,9	176,0%
Finančné a poisťovacie činnosti	1 857	106,2	183,3%	1 941	104,5	177,7%
Činnosti v oblasti nehnuteľností	963	102,9	95,1%	1 004	104,3	91,9%
Odborné, vedecké a technické činnosti	1 121	104,6	110,7%	1 210	107,9	110,8%
Administratívne a podporné služby	900	101,5	88,8%	948	105,3	86,8%
Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	1 311	107,9	129,4%	1 523	116,2	139,5%
Vzdelávanie	920	104,7	90,8%	1 034	112,4	94,7%
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	1 013	107,2	100,0%	1 128	111,4	103,3%
Umenie, zábava a rekreácia	807	109,5	79,7%	909	112,6	83,2%
Ostatné činnosti	672	108,7	66,3%	720	107,1	65,9%

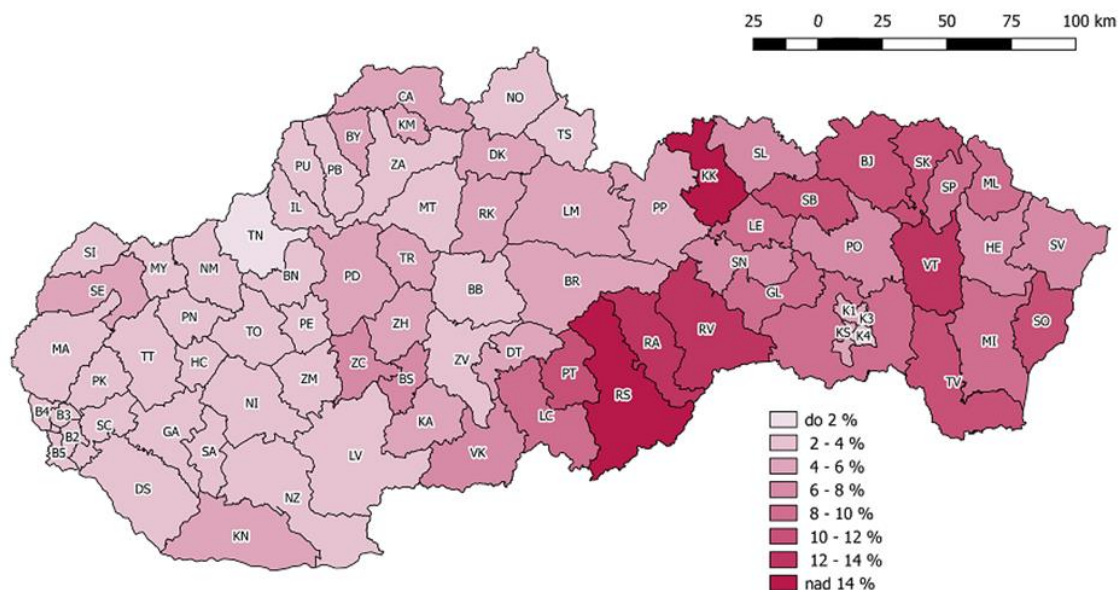
Zdroj: ŠÚ SR, podľa štvrťročného štatistického výkazníctva, zamestnané osoby sú zamestnanci a podnikatelia; bez žien na materskej dovolenke, priemerná mesačná mzda zamestnanca je bez podnikateľských príjmov, údaje upravené o štatistický odhad nevidovaných miezd

**Tabuľka 5 Miera nezamestnanosti podľa veku a vzdelania v roku 2019
(priemer za rok v %)**

Ukazovateľ	Spolu	Muži	Ženy
Spolu	5,8	5,6	6
Podľa vekových skupín			
15 – 19 roční	44,6	40,6	51
20 – 24 roční	13	11,5	15,8
25 – 29 roční	6,1	7,1	4,7
30 – 34 roční	7,2	6,4	8,4
35 – 39 roční	5,6	5,4	5,7
40 – 44 roční	4,3	4,1	4,5
45 – 49 roční	4,3	4,2	4,3
50 – 54 roční	4,4	4,1	4,7
55 – 59 roční	5,4	4,5	6,2
60 – 64 roční	3,2	2,9	3,5
65 a viac roční	0,2	0,3	
Podľa vzdelania			
Základné	31,9	33,6	29,8
Stredné odborné (učňovské) bez maturity	6,3	6	7,1
Úplné stredné odborné (učňovské) s maturitou	5	4,1	6,5
Úplné stredné všeobecné	4,9	3,3	6,2
Úplné stredné odborné	3,8	3,2	4,4
Vyššie odborné	2,3	1,7	2,5
Vysokoškolské - 1. stupeň	3,2	1,6	4,1
Vysokoškolské - 2. stupeň	2,5	2,4	2,6
Vysokoškolské - 3. stupeň	1,3	-	3,1

Zdroj: ŠÚ SR, VZPS

Graf 1 Miera evidovanej nezamestnanosti v jednotlivých okresoch SR (priemer za rok 2019)

Mapový podklad © Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky

Zdroj: ÚPSVR

Tabuľka 6 Stav uchádzačov o zamestnanie absolventov škôl ku koncu roka 2019

Ukazovateľ	Počet uchádzačov o zamestnanie
Absolventi spolu	7 617
z toho	
Absolventi SOŠ s ukončeným stredným alebo nižším stredným odborným vzdelaním (stupeň vzdelania 12, 13)	1 363
Absolventi SOŠ s ukončeným úplným stredným odborným vzdelaním (stupeň vzdelania 14)	3 742
Absolventi gymnázií s ukončeným úplným stredným všeobecným vzdelaním (stupeň vzdelania 15)	650
Absolventi SOŠ s ukončeným vyšším odborným vzdelaním (stupeň vzdelania 16)	49
Absolventi VŠ s ukončeným vysokoškolským vzdelaním prvého stupňa (stupeň vzdelania 17)	341
Absolventi VŠ s ukončeným vysokoškolským vzdelaním druhého a tretieho stupňa (stupeň vzdelania 18, 19)	1 472

Zdroj: ÚPSVR

Tabuľka 7 Nástroje aktívnych opatrení trhu práce

AOTP podľa prísl. § zákona o službách zamestnanosti	Rok 2018		Rok 2019	
	Počet zaradených UoZ/osôb, resp. počet podporených PM/UoZ/osôb	Čerpanie finančných prostriedkov (v €)	Počet zaradených UoZ/osôb, resp. počet podporených PM/UoZ/osôb	Čerpanie finančných prostriedkov (v €)
§ 32	2 770	35 988	2 222	27 277
§ 42*	906 396	0	731 445	0
§ 43	60 366	46	25 043	241
§ 46	14	4 240	20	7 959
§ 47	225	1 453 754	44	283 294
§ 49	2 123	9 063 813	1 561	7 766 003
§ 50	1 383	6 160 863	856	3 594 459
§ 50j	3 788	15 071 792	3 412	15 965 704
§ 50k	0	42 937	0	0
§ 51	4 154	2 224 319	3 575	1 977 147
§ 51a	632	4 514 453	751	2 676 457
§ 52	8 281	2 338 129	7 206	2 123 541
§ 52a	5 486	5 942 652	4 840	5 885 337
§ 53	12 899	2 344 822	19 082	6 670 144
§ 53a	629	1 122 118	458	1 021 491
§ 53b	153	57 117	0	31 698
§ 53c	108	105 359	212	521 343
§ 53d	830	2 445 053	697	1 659 011
§ 53f	0	0	3	99
§ 53g	12	5 441	333	623 937
§ 54	114 686	94 237 768	100 546	95 195 871
§ 56	167	682 252	123	443 273
§ 56a	22	32 195	32	53 018
§ 57	76	379 297	54	320 921
§ 59	1 128	5 801 578	1 253	6 599 428
§ 60	9 433	30 051 864	9 480	32 022 270
Spolu	1 135 761	184 117 850	913 249	185 476 923

Zdroj: ÚPSVR

* § 42 Informačné a poradenské služby – ide o AOTP zabezpečované vlastnými zamestnancami úradov PSVR, bez nárokov na finančné zdroje určené na AOTP.

Prehľad realizácie aktívnych opatrení na trhu práce

Sprostredkovanie zamestnania (§ 32)

Úrad PSVR na účely sprostredkovania zamestnania poskytuje UoZ náhradu časti cestovných výdavkov, ktoré súvisia s absolvovaním vstupného pohovoru alebo výberového konania u zamestnávateľa alebo s účasťou na skupinovom sprostredkovaní zamestnania, ktoré organizuje ústredie alebo úrad PSVR na území Slovenskej republiky pre zamestnávateľa alebo pre zamestnávateľa z členského štátu Európskej únie. V roku 2019 bolo na tento nástroj zaradených 2 222 UoZ, čo bolo o 548 UoZ menej ako v roku 2018. Vyčerpaných finančných prostriedkov bolo 27 277 eur, čo je o 8 711 eur menej ako v roku 2018.

Burzy práce

V rámci spolupráce so zamestnávateľmi realizovali aj v roku 2019 úrady PSVR a ústredie PSVR Burzy práce.

„Veľtrh práce – Job Expo 2019 a European Job Days 2019“

Za jednu z významných a úspešných aktivít takéhoto druhu možno označiť 9. ročník **„Veľtrhu práce – Job Expo 2019“**, ktorý organizovalo ústredie PSVR a ktorý sa konal v dňoch 16. a 17. apríla 2019 spolu s 21. ročníkom Medzinárodnej burze práce **„European Job Days 2019“**.

Podujatia sa zúčastnilo celkovo 169 zamestnávateľov a vzdelávacích poradenských organizácií zo Slovenska a 58 zahraničných zamestnávateľov, súkromných sprostredkovateľských agentúr a EURES partnerov z krajín EÚ v rátane troch informačných a poradenských sietí EÚ.

Zastúpenie v medzinárodnej časti malo 14 krajín - Česká republika, Dánsko, Estónsko, Fínsko, Holandsko, Chorvátsko, Írsko, Maďarsko, Nemecko, Nórsko, Poľsko, Rakúsko, Slovinsko a Veľká Británia.

Počas dvoch dní veľtrhu navštívilo výstavisko Agrokomplex v Nitre 38 104 návštevníkov, ktorým bolo ponúkaných viac ako 25 000 VPM, z toho priamo na podujatí minimálne 7 940 VPM od zúčastnených slovenských zamestnávateľov, viac ako 15 000 VPM z pracovných portálov a 2 252 od zahraničných vystavovateľov.

Súčasťou veľtrhu bolo aj množstvo sprievodných podujatí – interaktívne prednášky, workshopy, zameraných na pomoc pri hľadaní uplatnenia sa na trhu práce, bezplatné osobné poradenstvo a testovanie schopností, zručností a predpokladov - jazykové testovanie, testovanie PC zručností, kariérne poradenstvo, pomoc občanom so zdravotným postihnutím, poradenstvo pre vytvorenie profilu na www.istp.sk doma podľa pokynov a priamo na podujatí, poradenstvo z oblasti pracovno-právnych vzťahov.

Na pódium boli prezentované VPM zamestnávateľov a ich zámery do budúcnosti, pracovné a životné podmienky v jednotlivých krajinách, možnosti zamestnania sa.

Celkovo bolo v oboch dňoch návštevníkom odprezentovaných 109 prednášok, workshopov a prezentácií firiem, z toho 37 v zahraničnej časti.

Počas Veľtrhu práce – Job Expo 2019 sa konala aj odborná panelová konferencia na tému „PRIEMYSEL 4.0: Príležitosť alebo hrozba?!“.

Počas podujatia prebiehal aj **„live streaming“** t.j. živý prenos podujatia pre uchádzačov, ktorí sa ho nemohli zúčastniť.

„Rakúsko-Nemecko-Holandský deň 2019“

Medzinárodná burza práce a informácií Rakúsko–Nemecko–Holandský Deň sa konala dňa 10. októbra 2019, v čase od 9:00 do 17:00 hodiny v priestoroch Galérie Umelka, v Bratislave. Aktivitu zorganizovala sieť EURES Slovensko už po ôsmykrát a bola oficiálne otvorená generálnym riaditeľom Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny za účasti zamestnávateľov, pozvaných hostí a organizátorov. Podujatie prebiehalo už po šiestykrát aj ONLINE formou.

Nakoľko sieť EURES Slovensko eviduje zo strany slovenských uchádzačov pretrvávajúci záujem o voľné pracovné miesta v Holandsku, toho roku mali na burze práce prvýkrát zastúpenie služby zamestnanosti a zamestnávateľa z tejto krajiny.

Pozvanie participovať na podujatí v bratislavskej Galérii Umelka prijalo 27 vystavovateľov z radov zamestnávateľov, sprostredkovateľských agentúr a úradov práce v zastúpení EURES poradcov z Rakúska (7 vystavovateľov), Nemecka (13 vystavovateľov) a Holandska (7 vystavovateľov). Burza práce bola cieľená

predovšetkým na ponuku voľných pracovných miest z oblasti hotelového sektora a gastronómie, stavebníctva, informačných technológií, dopravy či pomocných prác. Vystavovatelia zo všetkých troch krajín ponúkli návštevníkom burzy práce viac ako 700 voľných pracovných miest, ktoré boli vopred zverejnené na webovom portáli siete EURES Slovensko.

Prácu na Rakúsko-Nemecko-Holandskom dni si osobne hľadalo 590 návštevníkov a na základe vyhodnotenia vyzbieraných dotazníkov bola medzi nimi najviac zastúpená veková kategória 20-29 rokov, s ukončeným stredoškolským vzdelaním s maturitou, so statusom nezamestnaného evidovaného na Úrade PSVR. Čo sa týka kraja, z ktorého pricestovali návštevníci, prevažoval Bratislavský, Nitriansky a Trnavský kraj, zastúpenie však mali i kraje Trenčiansky, Banskobystrický, Žilinský, Prešovský a Košický. Počas tohto ročníka podujatia bolo na základe spätnej väzby od vystavovateľov zistené, že si na burze práce hľadalo nové zamestnanie aj mnoho občanov z iných krajín EÚ, ale i mimoeurópskych štátov, (napr. z Indie či Brazílie). Ako úspešný príklad z praxe je možné uviesť, že prácu do Nemecka si na podujatie prišiel hľadať občan z Malty, ktorý priletel do Bratislavy v deň konania aktivity a v podvečerných hodinách letecky cestoval domov. Zástupca nemeckej sprostredkovateľskej agentúry M2 Personal GmbH, u ktorého tento návštevník absolvoval vstupný pohovor uviedol, že v priebehu najbližších dní by malo prísť k podpísaniu pracovnej zmluvy medzi oboma stranami.

Už po šiestykrát prebiehalo podujatie aj formou ONLINE, čo znamenalo, že záujemcovia o prácu v zahraničí, ktorí na burzu práce nemohli prísť osobne, sa mohli spojiť so zamestnávateľmi prostredníctvom platformy europeanjobdays (ďalej len „EOJD“). Na základe hodnotiaceho dotazníka získaného od Európskej komisie je možné uviesť, že ONLINE forma hľadania si práce získava čoraz väčšiu obľubu medzi občanmi EÚ, ale i mimo EÚ krajín, čoho dôkazom je 1 213 osôb zaregistrovaných na platforme EOJD so záujmom zúčastniť sa burzy práce na diaľku a uchádzať sa o prácu u 52 vystavovateľov z Rakúska, Nemecka a Holandska. Návštevníci ONLINE formy podujatia mali takisto možnosť sledovať dianie na burze práce a prezentácie vystavovateľov prostredníctvom živého prenosu Livestream.

Pretrvávajúci trend znižujúcej sa nezamestnanosti na Slovensku môže mať za následok, že návštevnosť podujatia sa v posledných dvoch rokoch pohybuje na približne rovnakej hodnote. Prevažná časť vystavovateľov však uviedla, že aj napriek nižšej návštevnosti považuje organizovanie búr práce tohto typu za prínosné. Dôkazom významu organizovania tohto typu podujatí je 142 prísľubov do zamestnania deklarovanych priamo počas veľtrhu práce.

Maďarský deň 2019

Dňa 20. februára 2019 sa v priestoroch Univerzity J. Selyeho v Komárne konal po štvrtýkrát Maďarský deň, ktorého sa zúčastnilo 11 vystavovateľov, z čoho bolo 5 priamych zamestnávateľov a 6 pracovných agentúr, ktorí ponúkali 395 voľných pracovných miest najmä v oblasti automobilového priemyslu a jeho pridruženej výroby, chemického a strojárenského priemyslu.

Toto podujatie navštívilo 532 záujemcov, z čoho bolo 360 UoZ, zúčastnení zamestnávateľa označili 144 záujemcov o prácu ako vhodných na ponúkané pracovné pozície; vzniklo 45 pracovných prísľubov.

Keďže sieť EURES Slovensko ponúkala tiež letné brigády pre študentov, burzy sa zúčastnilo 77 študentov Univerzity J. Selyeho, súčasne s burzou práce sa v prednáškovej miestnosti organizovali prezentácie o sieti EURES Slovensko a EURES Maďarsko, ktorých sa zúčastnili 2 končiace ročníky v počte 45 študentov zo Strednej odbornej školy obchodu a služieb v Komárne.

Celkovo sa burzy zúčastnilo 654 záujemcov, z čoho bolo 122 študentov SŠ a VŠ.

Zúčastnení zamestnávateľa a hostia vyjadrili vysokú mieru spokojnosti s organizáciou i priebehom podujatia a tešia sa na ďalšiu spoluprácu.

„Burzy práce a informácií“

V roku 2019 úrady zorganizovali 35 Búr práce a informácií (BPaI), na ktorých boli prezentované VPM. Pracovníci úradov poskytli klientom odborné poradenstvo v oblasti kariérneho plánovania, informácie o národných aktivačných programoch a o možnosti vykonávania absolventskej praxe u zamestnávateľa, o príspevku na dochádzku za prácou a tiež o možnostiach VzPrTP, o príspevku na aktivačnú činnosť – ako aj o ďalších aktivačných a ochranných príspevkoch. Pracovníci siete EURES ponúkali informácie a poradenstvo v oblasti pracovných možností v EU/EHP a Švajčiarsku. Okrem poradenstva, ako si vyhľadávať pracovné ponuky, bolo poskytované odborné poradenstvo týkajúce sa životných a pracovných podmienok v krajinách EÚ, ako aj praktické rady, ako napr. na čo nezabudnúť pred odchodom do zahraničia, ako aj po príchode zo zahraničia. Klienti tak

mohli „pod jednou strechou“ získať ucelený obraz o aktuálnej ponuke na trhu práce a možnostiach pracovného uplatnenia.

BPal boli zamerané na oblasť cestovného ruchu, gastronómiu, sociálne služby, priemyselnú výrobu, duálne vzdelávanie.

Na BPal sa zúčastnilo 456 zamestnávateľov, 210 základných škôl, 182 stredných škôl. Zamestnávatelia ponúkli spolu 17 055 VPM a 9 751 VPM v rámci siete EURES. BPal sa zúčastnilo 14 097 UoZ, z ktorých bolo 657 prijatých do pracovného pomeru a 203 UoZ získalo od zamestnávateľa prísľub do zamestnania.

BPal boli zorganizované na úradoch Bratislava, Čadca, Košice (10), Liptovský Mikuláš, Nitra, Nové Zámky (2), Poprad (2), Považská Bystrica, Prešov (2), Prievidza, Revúca (3), Rožňava (2), Ružomberok, Senica, Topoľčany, Trebišov (2), Trenčín, Trnava, Žilina. Návštevníci mali okrem možnosti nájsť si zamestnanie aj príležitosť nadobudnúť komplexnejšie informácie o trhu práce a o spôsoboch uplatnenia sa na ňom, pričom výhodou bol najmä osobný kontakt a možnosť informovať sa na vybrané pracovné pozície priamo u konkrétnych zamestnávateľov.

V priebehu kalendárneho roku 2019 36 úradov zorganizovalo Miniburzu práce a informácií pre účastníkov, absolventov projektu „Pripravení na prácu“. Na Miniburzu práce a informácií úrad pozýval UoZ, ktorí kurz v rámci projektu „Pripravení na prácu“ absolvovali a boli stále v evidencii UoZ. Miniburzy práce a informácií sa zúčastnilo celkovo 299 zamestnávateľov a 6 541 UoZ. Zamestnávatelia ponúkali absolventom projektu 14 948 VPM. 155 absolventov projektu „Pripravení na prácu“ bolo prijatých do zamestnania, ďalších 819 získalo od zamestnávateľov prísľub do zamestnania.

Informačné a poradenské služby (§ 42)

V systéme služieb zamestnanosti sú informačné a poradenské služby (ďalej aj „laPS“) jedným z nástrojov pomoci a podpory účastníkom trhu práce pri voľbe povolania, výbere zamestnania vrátane jeho zmeny a pri výbere zamestnanca a adaptácii zamestnanca v novom zamestnaní.

Informačné a poradenské služby predstavovali aj v priebehu kalendárneho roku 2019 dôležitú súčasť ovplyvňovania trhu práce súvisiacu so sprostredkovaním zamestnania (nielen ponuka pracovných miest pre klientov, ale aj ponuka aktivít, ktorých ambíciou bolo podporiť úsilie UoZ/ZoZ pri ich začleňovaní na trh práce poskytnutím potrebných informácií a sprostredkovaním užitočných kontaktov). laPS boli všetkým klientom úradov poskytované individuálnou alebo skupinovú formou priamo na úrade, v informačných a poradenských strediskách alebo u zamestnávateľa alebo na školách.

Informačné a poradenské služby boli v roku 2019 poskytnuté 174 455 klientom, z toho bolo 96 475 žien (55,30 %) a 77 980 mužov (44,70 %). Z celkového počtu klientov bolo 3 145 občanov so zdravotným postihnutím (1,80 %). Z hľadiska veku najvyšší podiel (13,08 %) tvorili opäť klienti vo veku 25 – 30 rokov v počte 22 822 klientov, z hľadiska dĺžky evidencie najvyšší podiel (46,28 %) tvorili klienti s dĺžkou evidencie 0-3 mesiacov v počte 80 745. Z hľadiska vzdelania klientov najvyšší podiel (26,70 %) tvorili klienti so základným vzdelaním v počte 46 571. Zvýšený dôraz sa kládol na poskytovanie služieb, ktoré boli klientom poskytované už pri prvej návšteve úradu PSVR, pri informovaní o zaradení do evidencie UoZ, následne pri podávaní žiadosti o zaradenie do evidencie UoZ a pod., ako aj pri plánovaných návštevách UoZ, resp. podľa potreby či už individuálnou alebo skupinovú formou.

V roku 2019 bolo poskytnutých celkovo 731 445 informačných a poradenských služieb, z toho individuálnou formou 393 330 (53,77%) a skupinovú formou 338 115 (46,23 %).

Informačné a poradenské služby pri voľbe povolania (§ 42, ods. 2, písm. a)

Preventívno-poradenská činnosť pre základné a stredné školy – voľba povolania

Hlavným zámerom skupinových a individuálnych stretnutí realizovaných v rámci informačných a poradenských služieb pri voľbe povolania (ďalej „preventívne poradenstvo“) bolo pomôcť žiakom a ich rodičom pri výbere vhodného štúdia alebo zamestnania, aby sa v budúcnosti predišlo ich prípadnému zaradeniu do evidencie UoZ.

Obsahovo bolo preventívne poradenstvo pri voľbe povolania pre žiakov základných škôl (ďalej „ZŠ“) zamerané najmä na oboznámenie sa žiakov s charakteristikou povolania, na identifikáciu predpokladov a požiadaviek na výkon určitého povolania a poskytovanie informácií o výbere typu strednej školy a možnostiach ďalšieho štúdia (prostredníctvom programovej aplikácie Internetový sprievodca trhom práce). Žiaci stredných škôl (ďalej „SŠ“), resp. študenti vysokých škôl (ďalej len „VŠ“) boli oboznámení s regionálnym trhom práce,

preferovanými profesiami, mierou nezamestnanosti, počtom absolventov jednotlivých škôl vedených v evidencii UoZ a so spôsobilými vhodnej komunikácie s potenciálnym zamestnávateľom.

Preventívne poradenstvo pri voľbe povolania bolo v roku 2019 celkovo poskytnuté 19 943 osobám, z toho bolo 7 056 žiakov ZŠ (35,38%), 12 869 žiakov SŠ (64,53%) a 18 študentom VŠ (0,09%). Tieto služby boli poskytnuté pre 518 škôl, z toho bolo 253 ZŠ, 264 SŠ a 1 VŠ. Preventívne poradenstvo pri voľbe povolania bolo poskytované predovšetkým v priestoroch ZŠ a SŠ, v menšej miere na úradoch PSVR.

Veľtrh práce JOB EXPO

Pre žiakov ZŠ a SŠ boli v rámci preventívneho poradenstva na veľtrhu práce Job Expo 2019 zorganizované interaktívne prednášky, zamerané na poradenstvo, týkajúce sa výberu vhodného povolania, resp. voľby vhodnej strednej školy a poradenstvo, týkajúce sa orientácie na trhu práce. Prednášok, ktoré boli určené žiakom ZŠ, sa zúčastnilo 178 žiakov zo 6 ZŠ. Na prednáškach, určených žiakom SŠ, sa zúčastnilo 227 žiakov zo 7 SŠ.

Burzy informácií

V rámci preventívneho poradenstva boli v roku 2019 organizované burzy informácií pre žiakov ZŠ. Ich hlavným cieľom bolo najmä zvýšenie záujmu žiakov ZŠ o remeselné druhy povolání a súčasne riešenie problému s ich nedostatkom na trhu práce. Zrealizovaných bolo 23 búrz informácií, ktoré zorganizovalo celkovo 22 úradov PSVR. Búrz informácií sa v roku 2019 zúčastnilo celkovo 430 ZŠ a prezentovalo sa na nich 420 SŠ a 188 zamestnávateľov.

Odborné poradenské služby (§ 43)

Úrad PSVR môže zabezpečiť UoZ a ZoZ odborné poradenské služby (ďalej len „OPS“), zamerané na ovplyvňovanie rozhodovania a správania sa UoZ, vytváranie súladu medzi osobnostnými predpokladmi UoZ a požiadavkami na vykonávanie určitého zamestnania, sociálnu a pracovnú adaptáciu UoZ:

- **zisťovaním osobnostných predpokladov, schopností UoZ a zhodnotením jeho kompetencií,**
- vypracovaním individuálneho akčného plánu na podporu pracovného uplatnenia znevýhodneného UoZ,
- **diagnostikovaním a rozpoznaním prekážok vstupu na trh práce,**
- vytvorením osobnostného profilu UoZ na určenie aktivít, opatrení a služieb potrebných na jeho začlenenie na trh práce.

V roku 2019 bolo v rámci § 43 poskytnutých klientom celkovo 71 275 OPS (tieto OPS poskytnuté v rámci § 43 nazývame aj neprojektové OPS). Medzi najčastejšie využívané formy neprojektových služieb patrí jednorazová skupinová poradenská aktivita, vypracovanie individuálneho akčného plánu s opakovanými stretnutiami a opakovaný poradenský rozhovor mimo individuálneho akčného plánu.

V roku 2019 boli OPS v rámci § 43 poskytnuté pre 25 043 klientov, z toho 25 029 UoZ a 14 ZoZ. Z celkového počtu klientov, ktorým boli v roku 2019 poskytnuté OPS v rámci § 43, bolo 13 844 žien (55,28 %) a 11 199 mužov (44,72 %). Najviac boli OPS v rámci § 43 poskytované mladým klientom do 30 rokov - 8 824 osôb (35,24 %) a druhou najpočetnejšou skupinou bola vekovo opačná skupina klientov – nad 50 rokov veku v celkovom počte 6 611 klientov (26,40 %).

Z hľadiska vzdelania najvyšší podiel (29,98 %) tvorili klienti s úplným stredným odborným vzdelaním a to v počte 7 506 klientov a stredným odborným vzdelaním (24,91%) v počte 6 235 klientov.

Pokiaľ ide o štruktúru klientov, ktorí sa nachádzajú v evidencii UoZ, podľa dĺžky trvania evidencie, tak medzi UoZ, ktorým boli poskytnuté OPS v rámci § 43, dominovala skupina UoZ s dĺžkou evidencie 0-3 mesiace (11 049 UoZ, 44,12 %) a dĺžkou evidencie od 4-6 mesiacov (5 029 UoZ, 20,08%). OPS v rámci § 43 boli poskytované predovšetkým znevýhodneným UoZ, až 77,36 % (19 373 UoZ) z celkového počtu UoZ, ktorým boli neprojektové OPS poskytnuté, patrilo do kategórie znevýhodnených UoZ. Spomedzi nich boli najčastejšie zastúpenými znevýhodnenými UoZ, ktorí najmenej 12 po sebe nasledujúcich kalendárnych mesiacov pred zaradením do evidencie UoZ nemali pravidelne platené zamestnanie (13 779 UoZ, čo predstavuje viac než 71 % zo všetkých znevýhodnených UoZ zaradených na OPS v rámci § 43).

Okrem týchto OPS, ktoré boli klientom poskytnuté v rámci § 43 na pôde príslušného úradu PSVR, mali záujemcovia na veľtrhu práce JOB EXPO 2019 možnosť využiť kariérové poradenstvo, ktoré v rámci individuálneho poradenstva ponúkajú odborní poradcovia predovšetkým uchádzačom o zamestnanie v súvislosti s ich orientáciou na trhu práce. Celkovo bolo na uvedenom podujatí záujemcom poskytnutých 51 poradenských rozhovorov prostredníctvom 6 odborných poradcov.

Finančné prostriedky na náhradu cestovných výdavkov a výdavkov na ubytovanie a stravné pre UoZ, ktorí sa zúčastnili OPS v rámci § 43, boli v roku 2019 vynaložené vo výške 241,24 eur.

Vzdelávanie a príprava pre trh práce uchádzača o zamestnanie (§ 46)

Vzdelávanie a príprava pre trh práce (ďalej len „vzdelávanie“) UoZ je teoretická príprava alebo praktická príprava UoZ, ktorú si vyžaduje jeho uplatnenie na trhu práce a ktorá umožňuje získať nové odborné vedomosti, zručnosti a schopnosti na účel pracovného uplatnenia UoZ vo vhodnom zamestnaní. Vzdelávanie v zmysle zákona o službách zamestnanosti nie je zvýšenie stupňa vzdelania.

Vzdelávanie UoZ sa realizuje formou:

- vzdelávania zabezpečeného úradom práce, sociálnych vecí a rodiny,
- vzdelávania zabezpečeného z vlastnej iniciatívy UoZ.

Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny (ďalej aj „úrad PSVR“) môže zabezpečiť UoZ vzdelávanie v zmysle § 46 ods. 4 zákona o službách zamestnanosti na základe zhodnotenia jeho schopností, pracovných skúseností, odborných zručností, dosiahnutého stupňa vzdelania a zdravotnej spôsobilosti na prácu. UoZ, ktorému úrad zabezpečí vzdelávanie, je vzdelávanie poskytnuté bezplatne na základe dohody, ktorú uzatvorí s úradom. Vzdelávanie realizuje dodávateľ služby vzdelávania vybraný v zmysle zákona č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. V roku 2019 sa vzdelávanie, ktoré zabezpečuje úrad nerealizovalo, keďže prebiehalo verejné obstarávanie na dodávateľov pripravovaného vzdelávania.

Ak vzdelávanie nemôže pre UoZ zabezpečiť úrad, UoZ si môže v zmysle § 46 ods. 7 zákona o službách zamestnanosti požadované vzdelávanie zabezpečiť aj z vlastnej iniciatívy. Ide o vzdelávanie, ktoré si zabezpečí UoZ sám individuálne a ktorého priamym dôsledkom je nástup do pracovného pomeru k zamestnávateľovi na výkon pracovnej činnosti, alebo začatie prevádzkovania alebo vykonávania samostatnej zárobkovej činnosti, pričom výkon pracovnej činnosti musí súvisieť s absolvovaným vzdelávaním. V prípade, ak úrad PSVR schváli žiadosť o príspevok na vzdelávanie zabezpečené z vlastnej iniciatívy, uhradí UoZ 100 % nákladov, maximálne do výšky 600 eur, avšak až po nástupe do zamestnania alebo začatia prevádzkovania alebo vykonávania samostatnej zárobkovej činnosti.

Na vzdelávanie zabezpečené z vlastnej iniciatívy UoZ boli v roku 2019 uzatvorené dohody pre 33 UoZ v dohodnutej sume 18 480 eur, pričom na vzdelávanie nastúpilo celkovo 20 UoZ, z toho 12 mužov a 8 žien. Najväčšiu skupinu tvorili UoZ vo veku 30 – 49 rokov – 13 UoZ, čo predstavuje 65 % z celkového počtu zaradených. Z hľadiska vzdelania tvorili najvyšší podiel (35 %) UoZ so stredným odborným vzdelaním, v počte 7. Celkový počet znevýhodnených bol 11 UoZ, čo predstavuje 55 % z celkového počtu zaradených, pričom najväčšiu skupinu tvorilo 5 UoZ, ktorí, v zmysle § 8 písm. b) zákona o službách zamestnanosti, boli starší ako 50 rokov a 5 UoZ, ktorí v zmysle § 8 písm. e) zákona o službách zamestnanosti, najmenej 12 po sebe nasledujúcich kalendárnych mesiacov pred zaradením do evidencie UoZ nemali pravidelne platené zamestnanie.

Príspevok na vzdelávanie zabezpečené z vlastnej iniciatívy bol v roku 2019 poskytnutý 20 UoZ, z ktorých 6 UoZ mali uzatvorené dohody o poskytnutí príspevku na vzdelávanie zabezpečené z vlastnej iniciatívy UoZ v roku 2018 a 14 UoZ v roku 2019. Celková čerpaná výška finančných prostriedkov v roku 2019 predstavovala 7 959 eur. Nízky záujem o tento nástroj aktívnych opatrení na trhu práce možno vysvetliť uprednostňovaním inovatívnych postupov pri zabezpečovaní vzdelávania pred tradičnými formami vzdelávania. V roku 2019 boli využívané predovšetkým opatrenia REPAS+ a KOMPAS+.

Vzdelávanie a príprava pre trh práce zamestnanca (§ 47)

Vzdelávanie a prípravu pre trh práce zamestnancov (ďalej len „vzdelávanie zamestnancov“) vykonáva zamestnávateľ v záujme ďalšieho pracovného uplatnenia svojich zamestnancov, s cieľom zvýšiť ich vzdelanostnú úroveň, pracovný potenciál a adaptabilitu na trhu práce, a zároveň aj touto cestou predchádzať hromadnému prepúšťaniu a prispieť k zvýšeniu ich konkurencieschopnosti. Vzdelávanie zamestnancov sa uskutočňuje v pracovnom čase a je prekážkou v práci na strane zamestnanca. Úrad poskytuje zamestnávateľovi príspevok na vzdelávanie zamestnancov na základe uzatvorenej dohody najviac do výšky 70 % oprávnených nákladov, ktoré mu vznikli v priamej súvislosti s realizáciou vzdelávania a prípravy pre trh práce zamestnancov.

V roku 2019 bol príspevok na vzdelávanie zamestnanca poskytnutý 1 zamestnávateľovi (išlo o dohodu uzatvorenú v roku 2017). Na vzdelávanie bolo zaradených 44 zamestnancov (44 mužov). Ku koncu roka 2019 bolo na tento účel vyčerpaných 283 294 eur.

NP „Podpora zamestnávania UoZ prostredníctvom VAOTP - 4“

V roku 2019 sa implementoval tento národný projekt ako štvrté pokračovanie podpory zamestnávania UoZ prostredníctvom vybraných AOTP. Z tohto NP sa v rámci hlavnej aktivity realizovalo financovanie nasledovných príspevkov AOTP podľa zákona o službách zamestnanosti:

Príspevok na samostatnú zárobkovú činnosť (§ 49)

Príspevok môže úrad poskytnúť UoZ, ktorý splní podmienky stanovené zákonom o službách zamestnanosti. Z hľadiska podpory vytvárania pracovných miest nástroj napomáha vstupu UoZ na otvorený trh práce ako samostatne zárobkovo činných osôb (SZČO), ktorí budú prevádzkovať živnosť podľa živnostenského zákona alebo vykonávať poľnohospodársku výrobu vrátane hospodárenia v lesoch podľa zákona o súkromnom podnikaní občanov. Príspevok má fakultatívny charakter (nie je naň právny nárok).

V roku 2019 bolo prostredníctvom tohto príspevku podporených 1 561 UoZ, čo je o 562 menej ako v roku 2018, kedy bolo podporených 2 123 UoZ. Celková čerpaná suma v roku 2019 bola 7 766 003 eur, čo je o 1 297 810 eur menej ako v roku 2018. V roku 2019 sa podiel dlhodobo nezamestnaných občanov na využití tohto nástroja z 32,17 % v roku 2018 znížil na 29,08 % v roku 2019.

Príspevok na podporu zamestnávania znevýhodneného uchádzača o zamestnanie (§ 50)

Príspevok na podporu zamestnávania znevýhodneného UoZ sa poskytuje zamestnávateľovi, ktorý prijme znevýhodneného UoZ do pracovného pomeru na vytvorené pracovné miesto. Ide o univerzálny široko koncipovaný príspevok na podporu zamestnávania znevýhodnených UoZ, ktorí sú vedení v evidencii UoZ najmenej 3 mesiace a poskytuje sa na úhradu časti celkovej ceny práce. Výška príspevku závisí od priemernej miery evidovanej nezamestnanosti v príslušnom okrese. Príspevok je poskytovaný najdlhšie počas 12 kalendárnych mesiacov na znevýhodneného UoZ vedeného v evidencii UoZ viac ako 24 mesiacov a najdlhšie počas 24 kalendárnych mesiacov, pričom pri výške príspevku sa neprihliada na právnu formu, predmet činnosti zamestnávateľa a typ znevýhodneného UoZ. Zamestnávateľ je povinný zachovať vytvorené pracovné miesto, na ktoré mu bol poskytnutý príspevok najmenej v rozsahu zodpovedajúcom polovici dohodnutého obdobia poskytovania príspevku.

V roku 2019 bolo na tento nástroj AOTP zaradených 856 znevýhodnených UoZ (z toho 340 mužov, 516 žien) a čerpané finančné prostriedky boli v celkovej výške 3 594 458,79 (medziročný pokles o 527 znevýhodnených UoZ a pokles čerpania finančných prostriedkov o 2 582 927 eur).

Príspevok na podporu rozvoja miestnej a regionálnej zamestnanosti (§ 50j)

Príspevok sa môže poskytnúť zamestnávateľovi, ktorým je obec alebo samosprávny kraj, právnická osoba, ktorej zakladateľom alebo zriaďovateľom je obec alebo samosprávny kraj a ktorý na vytvorené pracovné miesto prijme do pracovného pomeru na určitú dobu znevýhodneného UoZ vedeného v evidencii UoZ najmenej tri mesiace, ak pracovný pomer je dohodnutý najmenej v rozsahu polovice ustanoveného týždenného pracovného času. Mesačná výška príspevku je 80 % z celkovej ceny práce zamestnanca, najviac 60 % z celkovej ceny práce vypočítanej z priemernej mzdy zamestnanca v hospodárstve Slovenskej republiky za prvý až tretí štvrtrok kalendárneho roka, ktorý predchádza kalendárnemu roku, v ktorom sa príspevok poskytuje. Príspevok sa poskytuje najviac počas deviatich kalendárnych mesiacov bez možnosti jeho opakovaného poskytovania na zamestnanie toho istého zamestnanca počas obdobia dvoch rokov bezprostredne nasledujúcich po skončení pracovného pomeru.

V roku 2019 bolo podporených 3 412 znevýhodnených UoZ, z toho 1 710 občanov starších ako 50 rokov a 1 964 dlhodobo nezamestnaných občanov. Na príspevok na podporu miestnej a regionálnej zamestnanosti bolo v roku 2019 vyčerpaných spolu 15 965 704 eur (medziročný nárast o 376 UoZ a 893 912 eur).

Príspevok na podporu udržania pracovných miest (§ 50k)

Cieľom tohto opatrenia je podpora zmiernenia dopadov smerujúcich k prepúšťaniu zamestnancov u zamestnávateľov, ktorí v súlade so Zákonníkom práce vymedzili v písomnej dohode so zástupcami zamestnancov vážne prevádzkové dôvody, pre ktoré nemôžu zamestnancom pridelovať prácu, čo vytvára prekážku v práci na strane zamestnávateľa, pri ktorej patrí zamestnancovi náhrada mzdy v sume určenej dohodou najmenej 60 % jeho priemerného zárobku, pričom takúto dohodu nemožno nahradiť rozhodnutím zamestnávateľa.

Príspevok sa mohol poskytnúť zamestnávateľovi, ktorý najmenej tri mesiace pred podaním žiadosti o poskytnutie príspevku udržal pracovné miesta aj v prípade pretrvávajúcich vážnych prevádzkových dôvodov vymedzených v písomnej dohode so zástupcami zamestnancov, na základe ktorých po dohode s úradom na prechodné obdobie obmedzí svoju prevádzkovú činnosť tak, že nebude zamestnancom pridelovať prácu v rozsahu najmenej 6 % a najviac 20 % ustanoveného týždenného pracovného času. Mesačná výška príspevku

bola v roku 2019 50 % z náhrady mzdy poskytnutej zamestnancovi, najviac 50 % z priemernej mzdy zamestnanca v hospodárstve Slovenskej republiky za prvý až tretí štvrtrok kalendárneho roka, ktorý predchádza kalendárnemu roku, v ktorom sa príspevok poskytuje. Príspevok sa poskytuje najviac počas 12 mesiacov. V roku 2019 toto opatrenie nevyužil ani jeden zamestnávateľ, neboli podporení žiadni zamestnanci. Príspevok bol zatraktívnený pre zamestnávateľov zákonom č. 374/2019 Z. z. s účinnosťou od 1. 1. 2020.

Príspevok na vykonávanie absolventskej praxe (§ 51)

Cieľom absolventskej praxe je získavanie odborných zručností a praktických skúseností u zamestnávateľa, ktoré zodpovedajú dosiahnutému stupňu vzdelania absolventa školy, ako i získavanie a prehĺbovanie odborných zručností alebo praktických skúseností, ktoré rozšíria možnosti absolventov škôl pri uplatnení na trhu práce, čím sa priamo pôsobí na zvyšovanie zamestnateľnosti UoZ. Absolventská prax prispieva absolventom k hľadaniu si práce vo svojej profesii. Umožňuje im získať prvý kontakt s praxou pri získavaní potrebných zručností.

V roku 2019 bolo na absolventskú prax zaradených 3 575 UoZ (z toho 3 450 UoZ bolo zaradených v rámci aktivity č. 1 NP „Absolventská prax štartuje zamestnanie“), čo je o 579 UoZ menej ako v roku 2018. V roku 2019 bolo čerpanie finančných prostriedkov vo výške 1 977 147 eur (z toho v rámci aktivity č. 1 NP „Absolventská prax štartuje zamestnanie vo výške 1 921 296 eur), čo je o 247 172 eur menej ako v roku 2018.

Príspevok na podporu vytvorenia pracovného miesta v prvom pravidelne platenom zamestnaní (§ 51a)

Cieľom je podpora vytvorenia pracovného miesta v prvom pravidelne platenom zamestnaní u zamestnávateľov, ktorí vytvoria pracovné miesto pre UoZ mladších ako 25 rokov veku, ktorí sú v evidencii UoZ najmenej 3 mesiace alebo pre UoZ, ktorí sú mladších ako 29 rokov veku, ktorí sú vedení v evidencii UoZ najmenej 6 mesiacov a ktorí pred prijatím do pracovného pomeru nemali pravidelne platené zamestnanie, ak je pracovný pomer dohodnutý v rozsahu najmenej polovice ustanoveného týždenného pracovného času. V roku 2019 bolo prostredníctvom tohto AOTP podporených 751 UoZ (z toho 748 UoZ bolo zaradených v rámci aktivity č. 1 NP „Úspešne na trhu práce“), čo je o 119 UoZ viac ako v roku 2018.

V roku 2019 bolo čerpanie finančných prostriedkov vo výške 2 676 457 eur (z toho v rámci aktivity č. 1 NP „Úspešne na trhu práce“ vo výške 2 660 914eur) čo je o 1 837 995 eur menej ako v roku 2018.

Príspevok na aktivačnú činnosť formou menších obecných služieb pre obec alebo formou menších služieb pre samosprávny kraj (§ 52)

Aktivačná činnosť formou menších obecných služieb pre obec alebo formou menších služieb pre samosprávny kraj je podpora udržiavania pracovných návykov dlhodobo nezamestnaného občana, ktorý je poberateľom dávky v hmotnej núdzi a príspevkov k dávke v hmotnej núdzi. Menšie obecné služby pre obec alebo menšie služby pre samosprávny kraj dlhodobo nezamestnaný občan vykonáva nepretržite najviac počas šiestich kalendárnych mesiacov v rozsahu najviac 20 hodín týždenne okrem týždňa, v ktorom sa aktivačná činnosť začala, s možnosťou jej opakovaného vykonávania najviac počas ďalších dvanástich kalendárnych mesiacov. Úrad poskytuje obci alebo samosprávnemu kraju príspevok, ktorý možno použiť na úhradu časti nákladov na osobné ochranné pracovné prostriedky, úrazové poistenie dlhodobo nezamestnaných občanov, časti nákladov na pracovné náradie a časti ďalších nákladov, ktoré súvisia s vykonávaním menších obecných služieb pre obec alebo menších služieb pre samosprávny kraj a na úhradu časti celkovej ceny práce zamestnanca, ktorý organizuje aktivačnú činnosť.

V roku 2019 bolo na aktivačnú činnosť formou menších obecných služieb pre obec alebo formou menších služieb pre samosprávny kraj umiestnených 7 206 UoZ, čo bolo o 1 075 UoZ menej ako v roku 2018. Výška čerpaných finančných prostriedkov v roku 2019 bola 2 123 541 eur, čo je o 214 587 eur menej ako v roku 2018.

Príspevok na aktivačnú činnosť formou dobrovoľníckej služby (§ 52a)

Dobrovoľnícka služba je forma aktivácie UoZ vykonávaním dobrovoľníckej činnosti, ktorej cieľom je získanie praktických skúseností pre potreby trhu práce. Počas vykonávania dobrovoľníckej služby úrad poskytuje UoZ paušálny príspevok vo výške sumy životného minima poskytovaného jednej plnoletej fyzickej osobe na úhradu nevyhnutných výdavkov na stravovanie, ubytovanie a výdavkov na cestovné z miesta jeho trvalého pobytu alebo prechodného pobytu do miesta vykonávania dobrovoľníckej služby. Úrad poskytuje právnickým osobám alebo fyzickým osobám príspevok, ktorý možno použiť na úhradu časti nákladov na osobné ochranné pracovné prostriedky, úrazové poistenie dlhodobo nezamestnaných občanov, časti nákladov na pracovné náradie a časti ďalších nákladov, ktoré súvisia s vykonávaním menších obecných služieb pre obec alebo menších služieb pre samosprávny kraj a na úhradu časti celkovej ceny práce zamestnanca, ktorý organizuje aktivačnú činnosť.

V roku 2019 bolo na aktivačnú činnosť formou dobrovoľníckej služby zaradených 4 840 UoZ, čo je v porovnaní s rokom 2018 o 646 UoZ menej. Celkový príspevok bol čerpaný vo výške 5 885 337 eur, čo je o 57 314 eur menej ako v roku 2018.

Príspevok na dochádzku za prácou (§ 53)

Príspevok sa poskytuje mesačne na úhradu časti cestovných výdavkov na dochádzku z miesta trvalého pobytu alebo z miesta prechodného pobytu zamestnanca do miesta výkonu zamestnania uvedeného v pracovnej zmluve a späť.

V roku 2019 poberalo príspevok 19 082 osôb, čo je o 6 183 osôb viac ako v predchádzajúcom roku. Celková suma poskytnutých príspevkov bola 6 670 144 eur, čo je o 4 325 322 eur viac ako v roku 2018.

Príspevok na podporu mobility za prácou (§ 53a)

Príspevok na podporu mobility za prácou sa poskytuje na úhradu časti výdavkov na bývanie súvisiacich so zmenou pobytu v súvislosti so získaním zamestnania najmenej na šesť mesiacov zamestnancovi, ktorý bol UoZ vedeným v evidencii UoZ najmenej 3 mesiace a ktorý bol vyradený z evidencie UoZ z dôvodu podľa § 36 ods. 1 písm. a), ak o príspevok písomne požiada najneskôr do 3 mesiacov odo dňa vyradenia z evidencie UoZ.

V roku 2019 bol príspevok poskytnutý 458 osobám, čo je o 171 osôb menej ako v predchádzajúcom roku. Celková suma poskytnutých príspevkov bola 1 021 491 eur, čo je o 100 627 eur menej ako v roku 2018.

Príspevok na dopravu do zamestnania (§ 53b)

Príspevok na dopravu do zamestnania, môže úrad poskytnúť zamestnávateľovi na základe uzatvorenej písomnej dohody, ak zamestnávateľ zabezpečuje každodenne dopravu zamestnancov do zamestnania a späť z dôvodu, že hromadnými dopravnými prostriedkami nie je doprava preukázateľne vykonávaná vôbec alebo v rozsahu zodpovedajúcom potrebám zamestnávateľa.

V roku 2019 bol celkový príspevok čerpaný vo výške 31 697,98 eur.

Príspevok na presťahovanie za prácou (§53c)

V súvislosti so získaním zamestnania sa príspevok na presťahovanie za prácou poskytuje UoZ ako náhrada časti preukázaných výdavkov na presťahovanie a výdavkov súvisiacich so zmenou trvalého pobytu do nového trvalého pobytu na území Slovenskej republiky.

V roku 2019 bol príspevok poskytnutý 212 osobám, čo je o 104 osôb viac ako v roku 2018. Celková suma poskytnutých príspevkov bola 521 343 eur, čo je o 415 984 eur viac ako v predchádzajúcom roku.

Príspevok na vytvorenie nového pracovného miesta (§ 53d)

V roku 2019 bol poskytnutý príspevok na vytvorenie nového pracovného miesta prijímateľom investičnej pomoci v celkovom objeme 1,66 mil. eur, pričom investičná pomoc bola poskytnutá 9 oprávneným investorom.

Príspevok bol v roku 2019 poskytnutý na realizáciu 1 investičného zámeru v Banskobystrickom samosprávnom kraji, 4 investičným zámerom v Prešovskom samosprávnom kraji, 2 investičným zámerom v Košickom samosprávnom kraji a 2 v Trenčianskom samosprávnom kraji.

Z celkovej poskytnutej regionálnej investičnej pomoci investorom bola v roku 2019 poskytnutá investičná pomoc vo forme príspevku na vytvorenie nového pracovného miesta vo výške 1,66 mil. eur za 416 pracovných miest udržaných 1 rok a 281 pracovných miest udržaných 2 roky.

Z hľadiska veľkosti podnikov bola poskytnutá investičná pomoc vo forme príspevku na vytvorenie nového pracovného miesta 1 malému podniku v celkovej výške 0,02 mil. eur a 1,64 mil. eur pre 8 veľkých podnikov.

Porovnaním rokov 2018 a 2019 sa poskytnutá investičná pomoc vo forme príspevku na vytvorenie nového pracovného miesta v roku 2019 znížila o 0,79 mil. eur. Porovnaním rokov 2018 a 2019 sa znížil počet nových pracovných miest, ktorým bola investičná pomoc poskytnutá za 1 a 2 rok udržania celkom o 133 pracovných miest, z toho za 1 rok udržania o 14 PM a za 2 rok udržania o 119 pracovných miest.

Príspevok integračnému podniku (§ 53f)

Príspevok úrad PSVR poskytne integračnému podniku na základe uzatvorenej písomnej dohody, ktorý skončí dohodou pracovný pomer najneskôr do dvoch rokov od vzniku tohto pracovného pomeru so zamestnancom,

ktorý bol znevýhodnenou osobou v zmysle § 2 ods. 5 zákona o sociálnej ekonomike a ktorý sa zamestnal u zamestnávateľa, ktorý nie je integračným podnikom ani závislou osobou integračného podniku, ak pracovný pomer u tohto zamestnávateľa je dohodnutý najmenej v rozsahu polovice ustanoveného týždenného pracovného času, a ak počet takýchto zamestnancov v priebehu šiestich po sebe nasledujúcich kalendárnych mesiacov predstavuje najmenej 10 % zamestnancov integračného podniku. V roku 2019 bola na úrad PSVR podaná jedna žiadosť o poskytnutie príspevku.

Kompenzačné príspevky integračnému podniku (§ 53g)

Kompenzačné príspevky úrad PSVR poskytne integračnému podniku na základe uzatvorenej písomnej dohody na mzdové náklady spojené so zamestnávaním znevýhodnených osôb alebo zraniteľných osôb v zmysle zákona o sociálnej ekonomike, dodatočných nákladov spojených so zamestnávaním osôb, ktoré sú znevýhodnenými osobami z dôvodu spočívajúcim v ich zdravotnom stave a náklady vynaložené na pomoc zamestnaným znevýhodneným osobám okrem osôb, ktoré sú znevýhodnenými osobami z dôvodu spočívajúcim v ich zdravotnom stave.

V roku 2019 boli kompenzačné príspevky poskytnuté 46 integračným podnikom, čo je v porovnaní s rokom 2018 o 44 zamestnávateľov viac. V rámci tohto opatrenia bolo v roku 2019 podporené zamestnávanie 333 osôb, čo je v porovnaní s rokom 2018 o 321 viac. V roku 2019 bolo vyčerpaných 623 937 eur.

Realizácia projektov a programov (§ 54)

Za AOTP sú považované

- národné projekty, ktoré schvaľuje MPSVR SR a realizuje Ústredie alebo úrad PSVR,
- projekty na zlepšenie postavenia UoZ na trhu práce, ktoré schvaľuje MPSVR SR a realizuje Ústredie,
- projekty na zlepšenie postavenia UoZ na trhu práce, ktoré schvaľuje Ústredie a realizuje úrad PSVR,
- projekty na zlepšenie postavenia UoZ alebo záujemcov o zamestnanie na trhu práce, ktoré schvaľuje MPSVR SR alebo Ústredie a realizuje úrad PSVR alebo právnická osoba alebo fyzická osoba,
- pilotné projekty na overenie nových AOTP, ktoré schvaľuje MPSVR SR a realizuje Ústredie,
- pilotné projekty alebo pilotné programy na podporu rozvoja regionálnej alebo miestnej zamestnanosti, ktoré schvaľuje Ústredie a realizuje úrad PSVR.

Projekty a programy sú financované zo zdrojov Európskeho sociálneho fondu a spolufinancované zo štátneho rozpočtu alebo sú financované zo štátneho rozpočtu alebo iných zdrojov.

Centrálné schvaľované projekty

V roku 2019 v rámci § 54 prostredníctvom centrálne schvaľovaných projektov bolo hodnotiacou komisiou ústredia na posudzovanie, hodnotenie a odporúčanie schvaľovania predložených projektov a programov v rámci aktívnych opatrení na trhu práce podľa § 54 ods. 1., písm. c, d, f, schválených celkom 11 projektov pre predpokladaný počet podporených pracovných miest celkom 8 506 osôb, ktoré budú podporené v roku 2019 a v roku 2020. Výška schválených finančných prostriedkov zo štátneho rozpočtu SR bola 3 114 732,47 eur a čerpanie finančných prostriedkov sa premietlo v roku 2019 a čerpanie sa premietne aj v roku 2020 a 2021. Čerpaná suma na projekty, ktoré boli schválené v roku 2019 a v roku 2018, bola celkom 760 687,90 eur.

Národný projekt „Umiestňovanie dlhodobo nezamestnaných občanov na trh práce prostredníctvom neštátnych služieb zamestnanosti“

Národný projekt sa realizoval od marca roku 2017 a jeho cieľom bolo zlepšenie postavenia dlhodobo nezamestnaných UoZ na trhu práce, zvýšenie zamestnateľnosti a zamestnanosti, obnova pracovných návykov a aktívna pomoc pri ich umiestnení na trhu práce, prostredníctvom agentúr dočasného zamestnávania. Cieľovou skupinou boli občania vedení v evidencii UoZ najmenej 24 po sebe nasledujúcich mesiacov.

V marci 2019 bolo skončené prijímanie žiadostí a 5 dlhodobo nezamestnaných UoZ skončilo účasť na tomto národnom projekte. Celkové finančné príspevky za rok 2019 boli poskytnuté vo výške 10 975 eur.

Národný projekt „Praxou k zamestnaniu“

Projekt bol ukončený 31. decembra 2019, pričom záväzkovanie finančných prostriedkov bolo ukončené 31.mája 2019. Cieľom projektu bolo získanie alebo zvýšenie a prehĺbvanie odborných zručností, vedomostí a praktických skúseností mladých ľudí do 29 rokov veku, formou mentorovaného zapracovania a praxe u zamestnávateľa, ktorý vytvorí pracovné miesto za účelom umiestnenia sa a udržania sa na trhu práce. Cieľovou

skupinou boli UoZ do 25 rokov (mínus jeden deň) vedení v evidencii UoZ minimálne 3 mesiace, ktorí neboli zamestnaní, nepokračovali v procese vzdelávania, ani sa nezúčastňovali na odbornej príprave (not in employment, education or training – tzv. NEET) a NEET do 29 rokov (mínus jeden deň), vedení v evidencii UoZ minimálne 6 mesiacov. Finančný príspevok sa poskytoval zamestnávateľovi, ktorý na účel mentorovaného zapracovania a praxe vytvoril pracovné miesto na dobu minimálne 6 mesiacov, resp. na dobu neurčitú a uzatvoril s UoZ pracovný pomer na polovičný alebo plný pracovný úväzok, pričom vytvorené pracovné miesto mohlo byť podporované najviac počas 9 mesiacov. Do projektu bolo v roku 2019 (do 31. mája 2019) zaradených 1 067 UoZ, čo je v porovnaní s rokom 2018 menej o 1 788 UoZ. Čerpanie finančných prostriedkov bolo vo výške 15 557 286 eur, čo je o 1 922 019 eur menej ako v roku 2018.

Národný projekt „Praxou k zamestnaniu 2“

Projekt sa začal realizovať v júli 2019. Cieľom projektu je získanie alebo zvýšenie a prehĺbovanie odborných zručností, vedomostí a praktických skúseností mladých ľudí - NEET do 29 rokov vek (mínus jeden deň), ktorí sú vedení v evidencii UoZ najmenej jeden mesiac, formou mentorovaného zapracovania a praxe u zamestnávateľa, ktorý vytvorí pracovné miesto na dobu minimálne 6 mesiacov za účelom umiestnenia mladého človeka a jeho udržania na trhu práce, pričom pracovný pomer môže byť uzavretý na polovičný alebo plný pracovný úväzok a vytvorené pracovné miesto je podporované najviac počas 9 mesiacov. Do národného projektu bolo v roku 2019 (od júla 2019) zaradených 1 651 UoZ. Čerpanie finančných prostriedkov bolo vo výške 216 049 eur.

Projekt „Praxou k zamestnaniu 2 v BSK“

Projekt sa začal realizovať na území BSK v decembri 2019. Je financovaný výhradne zo štátneho rozpočtu. Jeho cieľom je získanie alebo zvýšenie a prehĺbovanie odborných zručností, vedomostí a praktických skúseností mladých ľudí - NEET do 29 rokov veku (mínus jeden deň), ktorí sú vedení v evidencii UoZ najmenej jeden mesiac, formou mentorovaného zapracovania a praxe u zamestnávateľa, ktorý vytvorí pracovné miesto na dobu minimálne 6 mesiacov za účelom umiestnenia mladého človeka a jeho udržania na trhu práce, pričom pracovný pomer môže byť uzavretý na polovičný alebo plný pracovný úväzok a vytvorené pracovné miesto je podporované najviac počas 9 mesiacov. Vzhľadom na to, že projekt sa začal realizovať v decembri 2019, kedy úrady začali len prijímať žiadosti zamestnávateľov o finančné príspevky na mentorované zapracovania a prax, nie sú ešte k 31. decembru k dispozícii žiadne údaje.

Národný projekt „Absolventská prax štartuje zamestnanie“

Cieľom národného projektu je zvýšenie zamestnanosti a zamestnateľnosti mladých ľudí na trhu práce a začleňovanie mladých ľudí, najmä tých bez zamestnania, vzdelania, alebo odbornej prípravy a možnosti následného vytvorenia pracovného miesta pre mladého človeka u zamestnávateľa, u ktorého vykonával absolventskú prax. Cieľovou skupinou sú NEET do 29 rokov, ktorí v čase vstupu do projektu spĺňajú definíciu absolventa školy v zmysle zákona o službách zamestnanosti: občania mladší ako 26 rokov veku, ktorí ukončili príslušným stupňom vzdelania sústavnú prípravu na povolanie v dennej forme štúdia pred menej ako dvomi rokmi a od jej ukončenia nemali pravidelne platené zamestnanie a sú vedení v evidencii UoZ na úradoch PSVR v oprávnenom území projektu. Projekt sa realizuje prostredníctvom dvoch hlavných aktivít ako aktívne opatrenie na trhu práce podľa § 51 a § 54 zákona o službách zamestnanosti.

Hlavná aktivita č. 1

Poskytovanie finančného paušálneho príspevku na vykonávanie absolventskej praxe podľa § 51 zákona o službách zamestnanosti. Absolventská prax sa vykonáva najmenej tri mesiace a najviac šesť mesiacov, bez možnosti jej predĺženia a opakovaného vykonávania v rozsahu 20 týždenne. Po skončení absolventskej praxe vydá zamestnávateľ absolventovi školy potvrdenie o vykonaní absolventskej praxe. Do aktivity č. 1 bolo v roku 2019 zaradených 3 450 UoZ čo je o 567 UoZ menej v porovnaní s rokom 2018 a čerpanie finančných prostriedkov bolo vo výške 1 921 296 eur, čo je o 234 009 eur menej ako v roku 2018.

Hlavná aktivita č. 2

Poskytovanie finančného príspevku zamestnávateľovi, ktorý prijme do pracovného pomeru UoZ z oprávnenej cieľovej skupiny bez zbytočného odkladu, najneskôr do 30 kalendárnych dní od ukončenia vykonávania absolventskej praxe (ak sa s úradom nedohodne inak) v zmysle § 51 zákona o službách zamestnanosti, ktorú u daného zamestnávateľa vykonával. Zamestnávateľ sa zaviazuje vytvoriť pracovné miesto na plný pracovný úväzok na dobu minimálne 9 mesiacov, pričom po dobu najviac 6 mesiacov bude toto pracovné miesto podporované finančným príspevkom. Následne je zamestnávateľ povinný udržať toto pracovné miesto počas ďalších 3 mesiacov. Do aktivity č. 2 boli v roku 2019 zaradení 2 UoZ, čo je o 3 UoZ menej v porovnaní s rokom 2018 a čerpanie finančných prostriedkov bolo vo výške 3 301 eur, čo je o 3 347 eur menej ako v roku 2018.

Národný projekt „Úspešne na trhu práce“

Cieľom národného projektu je zlepšenie postavenia mladých ľudí do 29 rokov veku na trhu práce, zvýšenie ich zamestnateľnosti a zamestnanosti. Cieľovou skupinou sú NEET do 25 rokov (25 rokov mínus 1 deň) vedení v evidencii UoZ minimálne 3 mesiace a NEET do 29 rokov (29 rokov mínus 1 deň) vedení v evidencii UoZ minimálne 6 mesiacov, s dôrazom na dlhodobo nezamestnaných (v zmysle Záruky pre mladých ľudí v Slovenskej republike). Projekt sa realizuje prostredníctvom **dvoch hlavných aktivít ako aktívne opatrenie na trhu práce podľa § 51a a § 54** zákona o službách zamestnanosti.

Hlavná aktivita č. 1

Poskytovanie finančného príspevku na podporu vytvárania a následného udržania pracovných miest pre mladých UoZ, ktorí pred prijatím na vytvorené pracovné miesto nemali svoje prvé pravidelne platené zamestnanie, čo znamená, že nikdy nezískali pravidelne platené zamestnanie, ktoré trvalo najmenej šesť po sebe nasledujúcich mesiacov, ak je pracovný pomer dohodnutý v rozsahu najmenej polovice ustanoveného týždenného pracovného času a ak zamestnávateľ o príspevok písomne požiada. Finančný príspevok sa neposkytuje na zamestnávanie UoZ, na ktorého zamestnávanie bol na to isté obdobie poskytnutý finančný príspevok podľa § 50, § 50j, § 56a alebo § 60. Do aktivity č. 1 bolo v roku 2019 zaradených 748 UoZ, čo je o 126 UoZ viac ako v roku 2018 a čerpanie finančných prostriedkov bolo vo výške 2 660 914 eur, čo je o 1 821 991,75 eur menej ako v roku 2018.

Hlavná aktivita č. 2

Poskytovanie finančného príspevku na podporu vytvorenia pracovného miesta prostredníctvom samozamestnania mladých ľudí, ktorí si vytvoria pracovné miesto, na ktorom budú prevádzkovať samostatnú zárobkovú činnosť SZČ najmenej 2 roky. Do aktivity č. 2 bolo v roku 2019 zaradených 315 UoZ, čo je o 148 UoZ viac ako v roku 2018. Čerpanie finančných prostriedkov bolo vo výške 926 108 eur, čo je o 503 595 eur viac ako v roku 2018.

Národný projekt „Zapojenie nezamestnaných do obnovy kultúrneho dedičstva“

Projekt podporoval vytváranie krátkodobých pracovných miest pre UoZ a znevýhodnených UoZ. Do projektu obnovy kultúrneho dedičstva sa v roku 2019 zapojilo 33 zamestnávateľských subjektov (v rámci pôsobnosti 21 úradov. V porovnaní s predchádzajúcim rokom sa znížil počet dotknutých o jeden a počet zamestnávateľských subjektov o tri. Do projektu sa mohli zapojiť len subjekty, ktorým bola schválená dotácia z Ministerstva kultúry Slovenskej republiky v rámci výzvy z programu **Obnovme si svoj dom**, podprogram 1.4 „Obnova historických parkov a architektonických areálov v kritickom stavebnotechnickom stave“. Počas realizácie národného projektu nezamestnaní získavali pracovné návyky a skúsenosti z oblasti historického murárstva, kováčstva, tesárstva a archeológie. V roku 2019 v rámci obnovy kultúrnych pamiatok zamestnávateľia vytvorili 567 PM pre UoZ/ZUoZ, čo je o 33 PM menej ako v roku 2018. Na tieto PM bolo v roku 2019 zaradených 664 UoZ/ZUoZ, čo je menej o 69 osôb ako v predchádzajúcom roku. V roku 2019 bolo v rámci tohto NP vyčerpaných 3 159 573 eur, čo v porovnaní s rokom 2018 predstavovalo pokles o 134 180 eur.

Národný projekt „Chceme byť aktívni na trhu práce (50+)“

Cieľom je zlepšenie postavenia znevýhodnených UoZ podľa § 8 ods. 1 písm. b) zákona o službách zamestnanosti – občanov starších ako 50 rokov veku (ďalej len „UoZ vo veku 50+“), zvýšenie ich zamestnateľnosti a zamestnanosti prostredníctvom poskytovania finančných príspevkov na podporu vytvorenia pracovného miesta v menej rozvinutých regiónoch. Cieľovou skupinou sú znevýhodnení UoZ podľa § 8 ods. 1) písm. b) zákona o službách zamestnanosti.. Finančný príspevok sa poskytne zamestnávateľovi, ktorý na vytvorené pracovné miesto príjme do pracovného pomeru znevýhodneného UoZ vo veku 50+, ak je pracovný pomer dohodnutý na dobu najmenej 12 mesiacov. Finančný príspevok sa poskytuje najviac počas 12 mesiacov. Zamestnávateľ je povinný zachovať toto vytvorené pracovné miesto najmenej počas týchto 12 mesiacov. V roku 2019 bolo vytvorených 534 pracovných miest, čo je v porovnaní s rokom 2018 pokles o 83 miest. V rámci projektu bolo v hodnotenom roku čerpaných 1 518 239 eur, čo je v porovnaní s rokom 2018 o 162 575 eur menej.

Národný projekt „Cesta na trh práce“

Cieľom národného projektu je zlepšenie UoZ na trhu práce, zvýšenie zamestnateľnosti a zamestnanosti UoZ a znevýhodnených UoZ podporou vytvárania pracovných miest, zníženie nezamestnanosti, osobitne dlhodobej nezamestnanosti, podpora rozvoja miestnej a regionálnej zamestnanosti v najmenej rozvinutých okresoch, ktoré dlhodobo vykazovali vysokú mierou evidovanej nezamestnanosti.

Aktivita č. 1 Podpora vytvárania PM pre UoZ

V rámci aktivity ide o poskytovanie finančného príspevku zamestnávateľovi, ktorý prijme do pracovného pomeru UoZ z oprávnenej cieľovej skupiny, ak pracovný pomer je dohodnutý v rozsahu najmenej polovice ustanoveného týždenného pracovného času: na dobu určitú, minimálne na 20 mesiacov alebo na neurčitý čas s podmienkou zamestnávania po dobu minimálne 20 mesiacov.

V roku 2019 bolo do tejto aktivity zaradených 36 UoZ, čo je o 286 UoZ menej ako v roku 2018. V roku 2019 neboli v rámci aktivity vytvorené žiadne nové miesta, keďže dňom 31.7.2018 bolo zastavené záväzkovanie na aktivitu č.1. V roku 2019 bolo čerpanie finančných prostriedkov vo výške 1 102 830 eur, čo je v porovnaní s rokom 2018 o 4 731 736 eur menej. Toto čerpanie nadväzuje aj na čerpanie z roku 2018.

Aktivita č. 2 Podpora vytvárania PM pre znevýhodnených UoZ s osobitným zreteľom na dlhodobu evidovaných UoZ v sociálnych podnikoch pracovnej integrácie

V rámci aktivity ide o poskytovanie finančného príspevku na podporu vytvárania pracovných miest pre znevýhodnených UoZ s osobitným zreteľom na dlhodobu nezamestnaných občanov v sociálnych podnikoch pracovnej integrácie. Úrad poskytne finančné príspevky zamestnávateľovi, ktorý prijme na vytvorené pracovné miesto ZUoZ z oprávnenej cieľovej skupiny, ak pracovný pomer je dohodnutý v rozsahu najmenej polovice ustanoveného týždenného pracovného času: na dobu určitú, minimálne na 24 mesiacov alebo na neurčitý čas s podmienkou zamestnávania po dobu minimálne 24 mesiacov. V roku 2019 bolo do tejto aktivity zaradených 8 UoZ, čo je o 19 UoZ menej ako v roku 2018. V roku 2019 bolo čerpanie finančných prostriedkov vo výške 209 365 eur, čo je o 65 597 eur viac ako v roku 2018. Toto čerpanie nadväzuje aj na čerpanie z roku 2018. Čerpanie v roku 2019 nadväzuje aj na čerpanie z roku 2018. Dňom 31.10.2018 bolo zastavené záväzkovanie na aktivitu č.2 a preto v roku 2019 neboli vytvorené žiadne nové miesta.

Aktivita č. 3 Podpora vytvárania PM u verejných poskytovateľov

V rámci aktivity ide o poskytovanie finančného príspevku zamestnávateľovi, ktorý prijme do pracovného pomeru UoZ, najmenej v rozsahu polovice ustanoveného týždenného pracovného času: na určitú dobu (3 mesiace, 4 mesiace, 5 mesiacov, 6 mesiacov, 7 mesiacov, 8 mesiacov, 9 mesiacov, 10 mesiacov, 11 mesiacov, 12 mesiacov) alebo na neurčitý čas, minimálne 3 mesiace. V roku 2019 neboli vytvorené žiadne nové miesta pretože dňom 31.7.2018 bolo zastavené záväzkovanie na aktivitu č. 3. V roku 2019 bolo čerpanie finančných prostriedkov vo výške 755 580 eur, čo je o 11 527 632 eur menej ako v roku 2018. Čerpanie v roku 2019 nadväzuje aj na čerpanie z roku 2018.

Aktivita č. 4 Podpora vytvorenia PM prostredníctvom samozamestnania (Zamestnám sa sám aj v poľnohospodárskej prvovýrobe)

V rámci aktivity ide o poskytovanie finančného príspevku na samozamestnanie UoZ, ktorí budú ako SZČO prevádzkovať SZČ v rôznych odvetviach. Pracovné miesto na samozamestnanie môže UoZ vytvoriť aj v odvetví poľnohospodárskej prvovýroby. Za vytvorenie pracovného miesta sa považuje začatie vykonávania SZČ a jej neprerušité vykonávanie najmenej dva roky. V roku 2019 neboli vytvorené žiadne nové miesta, pretože dňom 31.7.2018 bolo zastavené záväzkovanie na aktivitu č. 4. V roku 2019 bolo čerpanie finančných prostriedkov vo výške 213 205 eur, čo je o 907 977 eur menej ako v roku 2018.

Aktivita č. 5 Poskytovanie finančného príspevku na dochádzanie za prácou

V rámci aktivity ide o poskytovanie finančného príspevku žiadateľovi, ktorý bol UoZ a ktorý bol vyradený z evidencie UoZ z dôvodu uvedeného v § 36 ods. 1 písm. a) zákona o službách zamestnanosti na úhradu časti cestovných výdavkov na dochádzanie za prácou a ktorý dochádza z miesta trvalého pobytu alebo z miesta prechodného pobytu do miesta výkonu zamestnania uvedeného v pracovnej zmluve, aj v rámci jednej obce. Finančný príspevok sa poskytuje najviac po dobu 12 po sebe nasledujúcich. V roku 2019 bolo do tejto aktivity zaradených 5 116 UoZ, čo je v porovnaní s rokom 2018 o 1 907 UoZ viac. V roku 2019 bolo čerpanie finančných prostriedkov vo výške 1 599 152 eur, čo je o 156 663 eur menej ako v roku 2018. Čerpanie v roku 2019 nadväzuje aj na čerpanie z roku 2018.

Aktivita č. 6 Poskytovanie individualizovaných služieb UoZ

V rámci aktivity č. 6 tohto projektu sú UoZ poskytované projektové OPS. Cieľom tejto aktivity je podporovať UoZ pri nachádzaní pracovného uplatnenia prostredníctvom intenzívneho a individualizovaného poradenského programu, ktorý zohľadňuje individuálnu sociálnu situáciu UoZ. Obsahovo je program zameraný na rozvoj zamestnatel'nosti UoZ (zvyšovanie motivácie, stanovenie kariérového cieľa, komunikácia so zamestnávateľom, techniky hľadania práce a pod.).

OPS poskytované UoZ v rámci tejto aktivity predstavuje 13 aktivít v celkovom rozsahu 35 hodín na jedného UoZ. Plánovaný počet UoZ zapojených do tejto aktivity je 36 000. Po splnení stanovených podmienok môže UoZ

získať paušálny príspevok na úhradu časti výdavkov súvisiacich s účasťou na poradenskom programe (cestovné, stravné a pod.) vo výške 6,18 eur za každý jeden deň účasti. Maximálna výška paušálneho príspevku v prípade absolvovania poradenského programu v plnom rozsahu je 80,34 eur.

Od začiatku realizácie tejto aktivity projektu (júl 2017) do 31.12. 2019 boli individualizované služby poskytnuté 19 887 UoZ, z toho v roku 2019 bolo do aktivity zaradených 8 545 UoZ, z čoho 57,35 % bolo dlhodobo nezamestnaných (4 900 DN UoZ).

Za rok 2019 bolo v rámci realizácie tejto aktivity vyplatených 609 242,94 eur na paušálny príspevok pre UoZ na úhradu časti výdavkov súvisiacich s účasťou UoZ na poradenskom programe.

Národný projekt „Cesta na trh práce 2“

Cieľ projektu: Zlepšenie postavenia UoZ na trhu práce, zvýšenie zamestnateľnosti a zamestnanosti UoZ a znevýhodnených UoZ podporou vytvárania pracovných miest, zníženie nezamestnanosti, osobitne dlhodobej nezamestnanosti, podpora rozvoja miestnej a regionálnej zamestnanosti v najmenej rozvinutých okresoch s vysokou mierou evidovanej nezamestnanosti.

V rámci projektu je možné poskytnúť finančný príspevok v okresoch :

*Banskobystrický kraj - okresy Lučenec, Rimavská Sobota, Poltár, Revúca, Veľký Krtíš,
Košícký kraj – okresy Rožňava, Sobrance, Trebišov, Gelnica , Košice-okolie, Michalovce*

Prešovský kraj - okresy Kežmarok, Sabinov, Svidník, Vranov n/Topľou, Bardejov, Medzilaborce, Snina, Levoča, Stropkov.

Začiatok realizácie národného projektu je 06/2018.

V rámci navrhovaného národného projektu Cesta na trh práce 2 sa budú realizovať tri opatrenia a to:

Opatrenie č. 1 Podpora vytvárania pracovných miest pre UoZ

V rámci opatrenia ide o poskytovanie finančného príspevku zamestnávateľovi, ktorý prijme do pracovného pomeru UoZ z oprávnenej cieľovej skupiny, ak pracovný pomer je dohodnutý v rozsahu najmenej polovice ustanoveného týždenného pracovného času: na dobu určitú, minimálne na 20 mesiacov alebo na neurčitý čas s podmienkou zamestnávania po dobu minimálne 20 mesiacov.

Do opatrenia č. 1 bolo v roku 2019 zaradených 1 896 UoZ, čo je v porovnaní s rokom 2018 o 757 UoZ viac. V hodnotenom roku bolo vyčerpaných 13 573 048 eur, čo je v porovnaní s rokom 2018 o 13 426 781 eur viac.

Opatrenie č. 2 Podpora vytvárania pracovných miest u verejných zamestnávateľov

V rámci opatrenia ide o poskytovanie finančného príspevku zamestnávateľovi, ktorý prijme do pracovného pomeru UoZ, najmenej v rozsahu polovice ustanoveného týždenného pracovného času na dobu určitú (3 až 12 mesiacov), alebo na dobu neurčitú. Povinná doba trvania pracovného miesta je najmenej 3 mesiace. Finančný príspevok sa poskytuje v závislosti od dohodnutej doby trvania pracovného pomeru, najviac počas 12 mesiacov. Do opatrenia č. 2 bolo v roku 2019 zaradených 1 073 UoZ, čo je v porovnaní s rokom 2018 o 143 UoZ viac. V roku 2019 bolo v rámci opatrenia č. 2 vyčerpaných 8 096 797 eur, čo je v porovnaní s rokom 2018 nárast o 7 750 066 eur.

Opatrenie č. 3 Poskytovanie príspevku na samostatne zárobkovú činnosť

V rámci opatrenia ide o poskytovanie finančného príspevku na samozamestnanie UoZ, ktorí budú ako SZČO prevádzkovať SZČ v rôznych odvetviach. Pracovné miesto na samozamestnanie môže UoZ vytvoriť aj v odvetví poľnohospodárskej prvovýroby. Za vytvorenie pracovného miesta sa považuje začatie vykonávania SZČ a jej nepretržité vykonávanie najmenej dva roky. Do opatrenia č. 3 bolo v roku 2019 zaradených 867 UoZ, čo v porovnaní s rokom 2018 predstavuje nárast o 684 UoZ. V roku 2019 bolo čerpanie finančných prostriedkov vo výške 3 421 282 eur, čo je o 2 817 577 eur viac ako v roku 2018.

NP „Cesta na trh práce 3“

Cieľ projektu: Zlepšenie postavenia UoZ na trhu práce, zvýšenie zamestnateľnosti a zamestnanosti UoZ a znevýhodnených UoZ podporou vytvárania pracovných miest, zníženie nezamestnanosti, osobitne dlhodobej nezamestnanosti, podpora rozvoja miestnej a regionálnej zamestnanosti v najmenej rozvinutých okresoch s vysokou mierou evidovanej nezamestnanosti.

V rámci projektu je možné poskytnúť finančný príspevok v okresoch :

*Banskobystrický kraj - okresy Lučenec, Rimavská Sobota, Poltár, Revúca, Veľký Krtíš,
Košícký kraj – okresy Rožňava, Sobrance, Trebišov, Gelnica , Košice-okolie, Michalovce*

Prešovský kraj - okresy Kežmarok, Sabinov, Svidník, Vranov n/Topľou, Bardejov, Medzilaborce, Snina, Levoča, Stropkov.

Začiatok realizácie národného projektu bol 11/2019. Vzhľadom na to, že projekt sa začal realizovať v novembri 2019, nedošlo v hodnotenom období k čerpaniu.

V rámci národného projektu Cesta na trh práce 3 sa realizujú tri opatrenia, a to:

Opatrenie č. 1 Podpora vytvárania pracovných miest pre UoZ

V rámci opatrenia ide o poskytovanie finančného príspevku zamestnávateľovi, ktorý prijme do pracovného pomeru UoZ, najmä ZUoZ z oprávnenej cieľovej skupiny, na dobu určitú minimálne 17 mesiacov, na dobu neurčitú minimálne 20 mesiacov. Zamestnávateľovi sa finančný príspevok poskytuje najdlhšie po dobu 12/15 mesiacov v závislosti od uzatvorenia pracovného pomeru na dobu určitú/neurčitú. V rámci opatrenia bolo v roku 2019 zaradených 87 UoZ.

Opatrenie č. 2 Podpora vytvárania pracovných miest u verejných zamestnávateľov

V rámci opatrenia ide o poskytovanie finančného príspevku verejnému zamestnávateľovi na podporu vytvorenia pracovného miesta, počas 3-9 mesiacov pri uzatvorení pracovného pomeru na dobu určitú a 3-12 mesiacov pri uzatvorení pracovného pomeru na dobu neurčitú.

Za vytvorenie pracovného miesta sa považuje uzatvorenie pracovného miesta minimálne na dobu 3 mesiace. V rámci opatrenia bolo v roku 2019 zaradených 114 UoZ.

Opatrenie č. 3 Poskytovanie finančného príspevku na dochádzanie za prácou

V rámci opatrenia ide o poskytovanie finančného príspevku žiadateľovi, ktorý bol UoZ/ZUoZ a ktorý bol vyradený z evidencie UoZ z dôvodu uvedeného v § 36 ods. 1 písm. a) zákona na úhradu časti cestovných výdavkov na dochádzanie za prácou a ktorý dochádza z miesta trvalého pobytu alebo z miesta prechodného pobytu do miesta výkonu zamestnania uvedeného v pracovnej zmluve. Finančný príspevok sa poskytuje najviac po dobu 12 po sebe nasledujúcich mesiacov. V rámci opatrenia bolo v roku 2019 zaradených 356 UoZ.

Národný projekt "Podpora individualizovaného poradenstva pre dlhodobo nezamestnaných UoZ

V rámci oboch aktivít tohto národného projektu sú dlhodobo nezamestnaným UoZ (ďalej len „DN UoZ“) poskytované projektové OPS.

Aktivita č. 1

Bilancia kompetencií pre DN UoZ je poradenský program realizovaný prostredníctvom externých dodávateľov, vybraných v zmysle zákona č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní. Aktivita je určená pre DN UoZ, ktorí nemajú predstavu o svojom uplatnení sa na trhu práce alebo ktorí z objektívnych dôvodov potrebujú zmeniť svoje pracovné zameranie a potrebujú k tomu poradenskú podporu formou bilancie kompetencií. Bilancia kompetencií je obsahovo zameraná na pomoc pri hľadaní profesijného smerovania a pri získavaní zručností pre riadenie vlastnej kariéry.

OPS poskytované v rámci tejto aktivity predstavuje 10 stretnutí v rozsahu 38 hodín na jedného DN UoZ . Plánovaný počet DN UoZ zapojených do tejto aktivity je 30 000.

Po splnení stanovených podmienok môže DN UoZ získať paušálny príspevok na úhradu časti výdavkov súvisiacich s účasťou na poradenskom procese (cestovné, stravné a pod.) vo výške 4,64 eur za každý jeden deň účasti. Maximálna výška paušálneho príspevku v prípade absolvovania poradenského programu v plnom rozsahu je 46,40 eur.

Od začiatku realizácie tejto aktivity projektu (december 2018) do 31.12. 2019 bola bilancia kompetencií poskytnutá 9 253 DN UoZ, z toho v roku 2019 bolo do aktivity zaradených 8 944 DN UoZ.

Za rok 2019 bolo v rámci realizácie tejto aktivity vyplatených 4 332 177,33 eur na kurzovné pre poskytovateľov poradenského programu a 295 516,96 eur na paušálny príspevok pre DN UoZ na úhradu časti výdavkov súvisiacich s účasťou DN UoZ na poradenskom programe.

Aktivita č. 2

Podpora individualizovaného poradenstva pre DN UoZ je poradenský program realizovaný internými odbornými poradcami úradov PSVR a je zameraný na podporu ťažko umiestniteľných DN UoZ pri nachádzaní pracovného uplatnenia prostredníctvom individuálnych a skupinových poradenských aktivít. Tieto aktivity sú obsahovo zamerané najmä na analýzu a komplexné zhodnotenie celkového potenciálu DN UoZ z hľadiska uplatniteľnosti na trhu práce, identifikácie bariér, stanovenia opatrení na zvýšenie možností uplatnenia sa na trhu práce, mobilizácie individuálnych zdrojov a posilnenia motivácie k proaktívnemu prístupu k riešeniu dlhodobej nezamestnanosti.

OPS poskytované v rámci tejto aktivity predstavuje 14-15 stretnutí v rozsahu 41-45 hodín na jedného DN UoZ. Plánovaný počet DN UoZ zapojených do tejto aktivity je 50 000.

Po splnení stanovených podmienok môže DN UoZ získať paušálny príspevok na úhradu časti výdavkov súvisiacich s účasťou na poradenskom programe (cestovné, stravné a pod.) vo výške 4,64 eur za každý jeden deň účasti. Maximálna výška paušálneho príspevku v prípade absolvovania poradenského programu v plnom rozsahu je 69,60 eur.

Od začiatku realizácie tejto aktivity projektu (február 2018) do 31.12. 2019 bol poradenský program poskytnutý 23 128 DN UoZ, z toho v roku 2019 bolo do aktivity zaradených 11 873 DN UoZ.

Za rok 2019 bolo v rámci realizácie tejto aktivity vyplatených 777 659,35 eur na paušálny príspevok pre UoZ na úhradu časti výdavkov súvisiacich s účasťou UoZ na poradenskom programe.

Národný projekt „Reštart – Príležitosť pre dlhodobo nezamestnaných vrátiť sa na trh práce“

Cieľom je prispieť k zvýšeniu zamestnateľnosti a zamestnanosti DN UoZ, k zníženiu dlhodobej nezamestnanosti a k podpore rozvoja miestnej a regionálnej zamestnanosti vo vybraných regiónoch prostredníctvom podpory motivácie a aktivácie DN UoZ hľadať si zamestnanie, ako aj prostredníctvom vytvorenia podmienok pre DN UoZ získať alebo obnoviť pracovné návyky a zručnosti priamo u zamestnávateľa. Cieľovou skupinou sú znevýhodnení uchádzači o zamestnanie podľa § 8 ods. 1) písm. c) zákona o službách zamestnanosti – DN UoZ vedení v evidencii uchádzačov o zamestnanie viac ako 24 po sebe nasledujúcich mesiacov. Tento národný projekt sa realizoval od **júla 2017 do decembra 2019** prostredníctvom dvoch opatrení:

Opatrenie č. 1 Podpora aktívnych DN UoZ - poskytovanie finančného príspevku aktívnym DN UoZ, vedeným v evidencii UoZ viac ako 24 po sebe nasledujúcich mesiacov, ktorí si nájdu zamestnanie a budú vyradení z evidencie UoZ z dôvodu vzniku pracovného pomeru a preukázaného nástupu do zamestnania. Finančný príspevok sa poskytuje mesačne, počas obdobia 1 - 12 mesiacov, na základe uzatvorenej dohody medzi zamestnancom a úradom a na základe „Potvrdenia zamestnávateľa o trvaní zamestnania“. V rámci tohto opatrenia bolo v roku 2019 podporených 897 DN UoZ (zamestnancov), teda o 917 DN UoZ menej ako v roku 2018. V roku 2019 bolo na toto opatrenie vyčerpaných 1 075 532 eur, čo je v porovnaní z rokom 2018 o 727 197 eur menej.

Opatrenie č. 2 Zapracovanie u zamestnávateľa za účelom získania a obnovy pracovných návykov - poskytovanie mesačného finančného príspevku na vykonávanie zapracovania u zamestnávateľa podľa § 54 ods. 1 písm. a) zákona o službách zamestnanosti. Forma aktivácie DN UoZ vykonávaním zapracovania u zamestnávateľa, ktorej cieľom je získanie, prehĺbovanie praktických skúseností pre potreby trhu práce. V roku 2019 bolo v rámci tohto opatrenia zapojených 1 036 dlhodobo nezamestnaných občanov, čo je o 874 DN UoZ menej ako v roku 2018. Vyčerpaných finančných prostriedkov bolo vo výške 1 737 959 eur, čo je o 1 345 300 eur menej ako v roku 2018.

Národný projekt „Reštart pre mladých UoZ 2“

Cieľom je zlepšenie postavenia mladých ľudí do 29 rokov (29 rokov mínus jeden deň) na trhu práce, zvýšenie ich zamestnateľnosti, zamestnanosti, podpora rozvoja miestnej a regionálnej zamestnanosti vo vybraných regiónoch prostredníctvom podpory motivácie a aktivácie mladých ľudí do 29 rokov hľadať si zamestnanie. Cieľovou skupinou sú UoZ (NEET) vo veku do 29 rokov (29 rokov mínus jeden deň). Tento národný projekt sa realizuje od augusta 2018.

V rámci národného projektu ide o poskytovanie finančného príspevku aktívnym mladým UoZ, ktorí si nájdu zamestnanie a budú vyradení z evidencie UoZ z dôvodu vzniku pracovného pomeru a preukázaného nástupu do zamestnania. Finančný príspevok sa bude poskytovať mesačne, počas obdobia 1 - 12 mesiacov, na základe uzatvorenej dohody medzi zamestnancom (predtým mladý UoZ) a úradom PSVR. V roku 2019 bolo podporených 20 757 UoZ (zamestnancov), čo je v porovnaní s rokom 2018 o 12 898 UoZ viac. V roku 2019 bolo v rámci projektu vyčerpaných 16 277 443 eur, čo je v porovnaní s rokom 2018 o 14 979 967 eur viac.

Národný projekt „Zosúladenie rodinného a pracovného života“

Zamestnanosť žien úzko súvisí s rozdelením pracovných a rodinných povinností medzi ženami a mužmi, čo jasne dokazuje skutočnosť, že ženy, ktoré majú deti, zvyčajne pracujú menej hodín v platenom zamestnaní, pričom trávajú viac času plnením neplatených povinností starostlivosti o deti, zatiaľ čo muži majú na platených pozíciách sklon pracovať vo väčšom rozsahu.

V súvislosti s uvedeným začalo ústredie realizovať národný projekt Zosúladenie rodinného a pracovného života, kde cieľom je zlepšenie podmienok pre zosúladenie rodinného a pracovného života, zvýšenie zamestnanosti osôb s rodičovskými povinnosťami, najmä žien. Cieľovou skupinou sú UoZ s rodičovskými

povinnosťami, resp. UoZ s dôrazom na osoby s problémami pri zosúladovaní pracovného a rodinného života, ktorí sú vedení v evidencii UoZ najmenej 3 mesiace a zároveň spĺňajú aspoň jednu z nasledujúcich podmienok:

- UoZ, žena s rodičovskými povinnosťami, ktorá sa stará o deti vo veku do 6 rokov (vrátane),
- UoZ, ktorý žije ako osamelá dospelá osoba s jednou alebo viacerými osobami odkázanými na jeho starostlivosť alebo starajúci sa aspoň o jedno dieťa pred skončením povinnej školskej dochádzky (§ 8 ods. 1 písm. g) zákona o službách zamestnanosti).

V roku 2019 bolo v rámci projektu zapojených 336 UoZ a vyčerpaných finančných prostriedkov bolo vo výške 27 089 eur.

Projekt „Pracuj v školskej kuchyni“

Cieľom je zlepšenie postavenia UoZ na trhu práce, zvýšenie zamestnateľnosti a zamestnanosti UoZ, zníženie dlhodobej nezamestnanosti, podpora rozvoja miestnej a regionálnej zamestnanosti. Realizácia projektu prispieje k zvýšeniu personálnych kapacít v školských kuchyniach v základných školách, ktoré zabezpečujú stravovacie služby. Projekt je realizovaný od augusta 2019. V rámci aktivity ide o poskytovanie finančných príspevkov na podporu vytvorenia pracovného miesta v školskej kuchyni. Oprávnenou aktivitou v rámci projektu je poskytovanie finančných príspevkov na podporu vytvorenia pracovného miesta zamestnávateľovi, ktorý prijme do pracovného pomeru UoZ z oprávnenej cieľovej skupiny na dobu minimálne 6 mesiacov. V roku 2019 bolo do tohto projektu zaradených 1 005 UoZ. V rámci projektu bolo v roku 2019 vyčerpaných 973 966 eur.

Projekt „Pomôž svojej obci“

Projekt sa začal realizovať v decembri 2019. Cieľom projektu je podpora a motivovanie UoZ pomáhať formou aktívnej činnosti svojej komunite vždy, keď si to situácia bude vyžadovať. Cieľovou skupinou projektu sú UoZ podľa § 6 a znevýhodnení UoZ podľa § 8 zákona o službách zamestnanosti, odo dňa ich zaradenia do evidencie, ktorí nie sú poberateľmi dávky v hmotnej núdzi a nie sú fyzickou osobou alebo členmi domácnosti v hmotnej núdzi. Ide o poskytovanie finančného príspevku na vykonávanie aktívnej činnosti podľa § 54 ods. 1 písm. c) zákona o službách zamestnanosti. Aktívna činnosť formou služieb pre obec alebo samosprávny kraj podporuje motiváciu nezamestnaného občana angažovať sa v rámci vlastnej komunity.

Vzdelávanie zamestnancov - § 54 ods. 1 písm. f)

Vzdelávanie zamestnancov bolo v roku 2019 realizované aj v rámci § 54 ods. 1 písm. f) zákona o službách zamestnanosti (v rámci regionálnych projektov). Úrad poskytne zamestnávateľovi príspevok na vzdelávanie zamestnancov najviac do výšky 50 % oprávnených nákladov, ak po skončení vzdelávania bude zamestnávateľ týchto zamestnancov zamestnávať najmenej počas 6 mesiacov.

V roku 2019 bol príspevok na vzdelávanie zamestnanca poskytnutý 1 zamestnávateľovi. Na vzdelávanie bolo zaradených 833 zamestnancov. Ku koncu roka 2019 bolo na tento účel vyčerpaných 45 890,92 eur.

Podpora rekvalifikácie UoZ - § 54 ods. 1 písm. d)

Rekvalifikácia (REPAS+) je príprava UoZ na uplatnenie sa na trhu práce s cieľom nadobudnutia odborných vedomostí a zručností v rekvalifikačnom kurze. UoZ, ktorý má problém uplatniť sa na trhu práce, si môže zvoliť druh pracovnej činnosti, na ktorú sa chce rekvalifikovať a poskytovateľa rekvalifikácie, ktorý rekvalifikáciu zrealizuje. Úrad uhrádza UoZ 100 % nákladov na rekvalifikáciu (kurzovné) a príspevok na cestovné a stravné pre UoZ vo výške 4,76 eur za každý absolvovaný deň rekvalifikačného kurzu.

V roku 2019 bolo na rekvalifikačné kurzy zaradených 6 647 UoZ. Z celkového počtu UoZ bolo 2 798 mužov (42,09 %) a 3 849 žien (57,91 %). Z hľadiska veku, najvyšší podiel (49,62 %) tvorili UoZ vo veku od 30 do 49 rokov, v počte 3 298 UoZ. Z hľadiska vzdelania UoZ, najvyšší podiel (35,96 %) tvorili UoZ s úplným stredným odborným vzdelaním, v počte 2 390 UoZ. Z celkového počtu zaradených UoZ bolo 4 755 znevýhodnených (71,54 %), najväčšou skupinou v zmysle § 8 zákona o službách zamestnanosti boli tí UoZ, ktorí najmenej 12 po sebe nasledujúcich kalendárnych mesiacov pred zaradením do evidencie UoZ nemali pravidelne platené zamestnanie, v počte 3 315 UoZ (49,87 %).

Príspevok na podporu rekvalifikácie UoZ bol v roku 2019 poskytnutý 5 519 UoZ. Celková výška poskytnutého príspevku bola 3 800 244,33 eur, z toho príspevok na kurzovné vo výške 3 247 175,33 eur a príspevok na cestovné a stravné vo výške 553 069,00 eur.

Podpora kľúčových kompetencií UoZ - § 54 ods. 1 písm. d)

V rámci kompetenčných kurzov (KOMPAS+) sa podporujú vybrané kľúčové kompetencie UoZ uplatniteľné na trhu práce, ktorými sú komunikačné zručnosti (vrátane sociálnych kompetencií), osobnostný rozvoj (vrátane manažérskych a podnikateľských kompetencií), počítačové zručnosti, jazykové zručnosti. S ohľadom na posilňovanie kľúčových kompetencií si UoZ môže zvoliť kompetenčný kurz, o ktorý má záujem a poskytovateľa kompetenčného kurzu, ktorý kompetenčný kurz zrealizuje. Úrad uhradza UoZ 100 % nákladov na kompetenčný kurz (kurzovné) a príspevok na cestovné a stravné pre UoZ vo výške 4,76 eur za každý absolvovaný deň kompetenčného kurzu.

V roku 2019 bolo na kompetenčné kurzy zaradených 2 095 UoZ. Z celkového počtu zaradených UoZ bolo 664 mužov (31,69 %) a 1 431 žien (68,31 %). Z hľadiska veku, najvyšší podiel (52,70 %) tvorili UoZ vo veku od 30 do 49 rokov, v počte 1 104. Z hľadiska vzdelania najpočetnejšiu skupinu tvorili UoZ s úplným odborným vzdelaním (32,27 %), v počte 676. Z celkového počtu zaradených UoZ bolo 1 450 znevýhodnených (69,21 %), najväčšou skupinou v zmysle § 8 zákona o službách zamestnanosti boli tí UoZ, ktorí najmenej 12 po sebe nasledujúcich kalendárnych mesiacov pred zaradením do evidencie UoZ nemali pravidelne platené zamestnanie, v počte 1 014 (48,40 %).

Príspevok na podporu kľúčových kompetencií UoZ bol v roku 2019 poskytnutý 1 779 UoZ. Celková výška poskytnutého príspevku bola 1 169 361,80 eur, z toho príspevok na kurzovné vo výške 1 022 994,72 eur a príspevok na cestovné a stravné vo výške 146 367,08 eur.

Projekt Pripravený na prácu - § 54 ods.1 písm. d)

Projekt Pripravený na prácu sa realizuje v zmysle uznesenia Vlády SR k východiskám k opatreniam na odstránenie bariér pre trvalo udržateľný rozvoj automobilového priemyslu na Slovensku. Tento projekt je rozdelený na 2 fázy a jeho realizáciu zabezpečuje externý poskytovateľ, ktorého výber realizovalo v roku 2017 Ústredie PSVR v spolupráci s MPSVR SR v zmysle zákona č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. V rámci 1. fázy sa realizuje vzdelávací program Inkluzívne vzdelávanie, zameraný na zvýšenie kompetencií potrebných pre ľahšie umiestnenie účastníkov projektu v oblasti strojárnej a automobilovej výroby. Po absolvovaní Inkluzívneho vzdelávania sú UoZ pripravení na pracovnú pozíciu operátor výroby. 2. fáza projektu je zameraná na odborné vzdelávanie v akreditovaných vzdelávacích programoch (Mechatronik, Priemyselný mechanik, Nástrojár, Mechanik prípravkov, Elektrotechnik automatizačnej techniky, Auto-elektrikár, Auto-mechanik, Mechatronik v automobilovom priemysle, Pracovník logistiky a skladového hospodárstva, Operátor CNC strojov, Obrábač kovov, Strojní mechanik – zámočník a Pracovník automatizácie v strojárnej výrobe). Cieľovou skupinou sú vybraní účastníci z 1. fázy projektu.

Do projektu bolo v roku 2019 zaradených 11 952 UoZ. Z celkového počtu UoZ bolo 7 008 mužov (58,63%) a 4 944 žien (41,37%). Z hľadiska veku, najvyšší podiel (46,41%) tvorili UoZ vo veku 30 – 49 rokov, v počte 5 547. Z hľadiska vzdelania UoZ, najvyšší podiel (34,13%) tvorili UoZ so základným vzdelaním, v počte 4 079. Z celkového počtu zaradených UoZ bolo 9 888 znevýhodnených (82,73%), najväčšou skupinou v zmysle § 8 zákona o službách zamestnanosti boli tí UoZ, ktorí najmenej 12 po sebe nasledujúcich kalendárnych mesiacov pred zaradením do evidencie UoZ nemali pravidelne platené zamestnanie, v počte 7 694 (64,37%).

Celková výška finančných prostriedkov uhradených v roku 2019 na projekt Pripravený na prácu bola 13 384 259,77 eur, z toho príspevok na kurzovné uhradený externému poskytovateľovi vo výške 11 549 765,00 eur a paušálne príspevky uhradené UoZ vo výške 1 834 494,77 eur.

Motivačný interný projekt pre mladých do 29 rokov: „Buď aktívny zamestnaj sa“

V roku 2019 pokračovala prostredníctvom ústredia a úradov realizácia interného motivačného projektu „Buď aktívny zamestnaj sa“, určeného pre mladých do 29 rokov. Tento projekt je realizovaný v súlade s Národným plánom implementácie Záruky pre mladých ľudí v Slovenskej republike, ktorý prerokovala a vzala na vedomie vláda SR na svojom rokovaní dňa 5.2.2014.

Cieľom projektu je motivovať mladých UoZ do 29 rokov k zvyšovaniu zamestnanosti zvýšením ich záujmu uplatniť získané zručnosti, znalosti a praktické skúsenosti v praxi na otvorenom trhu práce, ale aj ich zamestnatelnosti.

V rámci tohto projektu majú UoZ možnosť využiť jednotlivé aktívne opatrenia na trhu práce, odborné poradenské služby, účasť na výberových konaniach, národných a regionálnych projektoch realizovaných úradom, samostatný informačno-poradenský nástroj – internetový portál na vyhľadávanie voľných pracovných miest ISTEP – www.istp.sk (internetový sprievodca trhom práce), čo klientom pomôže okrem iného aj šetriť si svoje finančné

prostriedky, svoj čas (pri hľadaní si vhodného zamestnania na základe vlastných požiadaviek) a kontaktovať zamestnávateľa z pohodlia domova.

Projekt je zabezpečovaný vlastnými zamestnancami úradov, bez finančných nárokov z AOTP.

Do projektu bolo od začiatku jeho realizácie zaradených k 31.12.2019 96 529 UoZ/mladých do 29 rokov, čo predstavuje 92,50% z celkového počtu UoZ do 29 rokov (104 349).

Motivačný interný projekt pre dlhodobo evidovaných: „Zvýšenou aktivitou k zamestnaniu“

Jedným z opatrení Akčného plánu na posilnenie integrácie dlhodobo nezamestnaných (DEN) na trhu práce v SR bola aj v roku 2019 realizácia interného projektu „Zvýšenou aktivitou k zamestnaniu“ (ZAZ).

Interný motivačný projekt ZAZ je realizovaný vlastnými personálnymi kapacitami od 1.2.2017. Cieľom realizácie tohto projektu je zvýšenie zamestnanosti a uplatniteľnosti DEN na trhu práce prostredníctvom intenzívneho individuálneho prístupu zo strany zamestnancov úradu (poskytovanie informačno-poradenských služieb, vydávanie odporúčaní, zaraďovanie na výberové konania, nástroje AOTP, atď.), ale aj zo strany DEN (aktívna práca s ISTP, využívanie bezplatného internetového sprievodcu www.istp.sk). Intenzívnou prácou namotivovať DEN k aktivite pri hľadaní zamestnania, zlepšenie svojho sociálneho statusu, ako aj statusu celej rodiny.

Do projektu bolo od začiatku jeho realizácie (1.2.2017) k 31.12. 2019 zaradených 76 079 UoZ z radov DEN, čo predstavuje 56,54% podiel z počtu DEN evidovaných na úradoch k začiatku realizácie projektu. Z uvedeného počtu boli mladí do 29 rokov v počte 9 113, čo je 11,98% z počtu zaradených, od 29 do 50 rokov veku 42 490, t.j. 55,85% podiel z počtu zaradených a 24 476 DEN nad 50 rokov veku, čo je 32,17%.

Z uvedeného počtu sa intenzívnou prácou podarilo k 31.12.2019 umiestniť na trhu práce celkom 14 625 DEN, čo je 19,22% podiel z počtu zaradených UoZ DEN, s ktorými zamestnanci úradov intenzívne pracovali. Boli medzi nimi aj takí DEN, ktorí sa nakoniec rozhodli pre začatie vykonávania samostatnej zárobkovej činnosti v počte 1 322, čo je z počtu umiestnených na trhu práce 9,04%. Ide o osoby, z ktorých môžu byť do budúcnosti aj potenciálni zamestnávateľia.

Národný projekt „Spoločne hľadáme prácu“

Národný projekt sa realizuje od 1.1.2016 prostredníctvom ústredia a 43 úradov v rámci SR mimo BSK, prostredníctvom dvoch hlavných aktivít. *Aktivity č. 1 - Veľtrh práce a aktivity č. 2 – Podpora rozvoja siete EURES a poradenstvo v oblasti mobility pracovnej sily v rámci EÚ/EHP* (Európska únia/ Európsky hospodársky priestor), ktorých cieľom je poskytovanie kvalitných a adresných služieb zamestnanosti, motivácia UoZ, ale aj ostatných klientov ako zamestnávateľov k aktívnej spolupráci s úradmi v oblasti sprostredkovania zamestnania, a to nielen prezentovaním ponúk voľných pracovných miest, ale aj poskytnutím možnosti priameho výberu vhodných zamestnancov z radov zúčastnených klientov z cieľových skupín.

Cieľom projektu je zlepšenie postavenia UoZ, ako aj znevýhodnených UoZ, zvýšenie zamestnateľnosti, zlepšenie prepojenia verejných a neverejných služieb zamestnanosti a spolupráce so zamestnávateľmi.

V roku 2019 bolo v rámci projektu vyčerpaných 1 562 507,06 eur. Celkovo od začiatku realizácie projektu 4 018 124,69 eur (vrátane nepriamych výdavkov).

Národný projekt Podpora zamestnávania občanov so zdravotným postihnutím – 3

Národný projekt Podpora zamestnávania občanov so zdravotným postihnutím – 4

V rámci týchto národných projektov sa v roku 2019 financovali príspevky na podporu pracovného uplatnenia občanov so zdravotným postihnutím podľa ôsmej časti zákona o službách zamestnanosti, a to:

Príspevok na zriadenie chránenej dielne alebo chráneného pracoviska (§ 56)

Úrad PSVR môže poskytnúť príspevok na zriadenie chránenej dielne alebo chráneného pracoviska (ďalej len „CHD/CHP“) zamestnávateľovi, ktorý na zriadené pracovné miesto v CHD/CHP prijme do pracovného pomeru UoZ, ktorý je občanom so zdravotným postihnutím (ďalej len „OZP“), vedeného v evidencii UoZ najmenej jeden mesiac. Príspevok sa poskytuje na úhradu časti nákladov na zriadenie pracovného miesta pre OZP v CHD/CHP, ktoré sú nevyhnutné na zabezpečenie vykonávania pracovnej činnosti OZP a súvisia so zriadením tohto pracovného miesta.

Výška príspevku je naviazaná na celkovú cenu práce, vypočítanú z priemernej mzdy zamestnanca v hospodárstve SR, pričom je závislá aj od priemernej miery evidovanej nezamestnanosti v okrese, v ktorom zamestnávateľ zriaďuje CHD/CHP. Dĺžka zachovania zriadeného pracovného miesta v CHD/CHP je najmenej 2 roky.

V roku 2019 bolo týmto aktívnym opatrením podporených 94 pracovných miest (v roku 2018 122 pracovných miest), na ktorých bolo zaradených celkovo 123 občanov so zdravotným postihnutím (v roku 2018 to bolo 167 klientov), pričom na uvedené AOTP bolo vynaložených 443 273 eur (v roku 2018 vynaložených 682 252 eur).

Príspevok na udržanie občana so zdravotným postihnutím v zamestnaní (§ 56a)

Úrad PSVR môže poskytnúť zamestnávateľovi, ktorý zamestnáva viac ako 25 % OZP z priemerného evidenčného počtu zamestnancov podľa § 63 ods. 3 zákona a ktorý nemá priznané postavenie chránenej dielne alebo chráneného pracoviska, príspevok na udržanie OZP v zamestnaní, ak oň písomne požiada. Príspevok sa poskytuje zamestnávateľovi na úhradu preddavku na poistné na povinné verejné zdravotné poistenie, poistného na sociálne poistenie a povinných príspevkov na starobné dôchodkové sporenie, platených zamestnávateľom mesačne zo mzdy zamestnanca, ktorý je OZP. Príspevok je poskytnutý na základe písomnej dohody uzatvorenej medzi úradom a zamestnávateľom.

V roku 2019 bolo prostredníctvom tohto opatrenia podporených 13 zamestnávateľov, u ktorých bolo zamestnaných 32 občanov so zdravotným postihnutím. Celkové čerpané finančné prostriedky predstavovali 53 018 eur (medziročný pokles zamestnávateľov o 9, avšak nárast o 10 občanov so zdravotným postihnutím a nárast čerpaných finančných prostriedkov o 20 823 eur).

Príspevok občanovi so zdravotným postihnutím na samostatnú zárobkovú činnosť (§ 57)

Úrad môže poskytnúť príspevok OZP na SZČ prevádzkovanú na chránenom pracovisku nepretržite najmenej dva roky. Príspevok sa poskytuje UoZ – OZP, ktorí budú prevádzkovať živnosť podľa živnostenského zákona alebo vykonávať poľnohospodársku výrobu vrátane hospodárenia v lesoch podľa zákona o súkromnom podnikaní občanov. Výška príspevku sa odvíja od zákonom o službách zamestnanosti definovaného násobku celkovej ceny práce a od priemernej miery evidovanej nezamestnanosti v príslušnom okrese.

Prostredníctvom tohto opatrenia bolo v roku 2019 podporené vytvorenie 54 pracovných miest na samozamestnanie občanov so zdravotným postihnutím, čo je o 22 pracovných miest menej ako v roku 2018. Celkové čerpanie na tento príspevok bolo vo výške 320 921 eur, čo je v porovnaní s rokom 2018 pokles o 58 376 eur.

Príspevok na činnosť pracovného asistenta (§ 59)

Príspevok na činnosť pracovného asistenta sa poskytuje zamestnávateľovi, ktorý zamestnáva OZP alebo samostatne zárobkovo činnú osobu, ktorá je OZP. Príspevok sa poskytuje v prípade, ak potreba pracovného asistenta vyplýva z druhu zdravotného postihnutia a z vykonávanej pracovnej činnosti OZP. Maximálna výška príspevku je 70 % celkovej ceny práce definovanej zákonom o službách zamestnanosti.

Úrady PSVR v roku 2019 podporili 843 (v roku 2018 ich bolo 775) prijímateľov príspevku (z toho 449 zamestnávateľov a 394 SZČO so ZP), pričom na pracovné miesta pracovných asistentov bolo celkovo zaradených 1 253 pracovných asistentov, čo oproti roku 2018 predstavuje nárast o 125 pracovných asistentov. V roku 2019 bola celková suma čerpaných finančných prostriedkov 6 599 428 eur (čo oproti roku 2018 predstavuje medziročný nárast o 797 850 eur).

Príspevok na úhradu prevádzkových nákladov chránenej dielne alebo chráneného pracoviska a na úhradu nákladov na dopravu zamestnancov (§ 60)

Úrad poskytuje zamestnávateľovi na zamestnávanie občanov so zdravotným postihnutím (OZP) v chránenej dielni (CHD) alebo na chránenom pracovisku (CHP) alebo samostatne zárobkovo činnú osobu, ktorá je občanom so zdravotným postihnutím (SZČO so ZP) a ktorá na CHP prevádzkuje alebo vykonáva samostatnú zárobkovú činnosť, príspevok na úhradu prevádzkových nákladov CHD alebo CHP a na úhradu nákladov na dopravu zamestnancov, ak o príspevok písomne požiada. Príspevok je poskytnutý na základe písomnej dohody uzatvorenej medzi úradom a zamestnávateľom alebo medzi úradom a SZČO so ZP.

V roku 2019 bolo prostredníctvom tohto opatrenia podporených 9 480 občanov so zdravotným postihnutím zamestnaných v chránených dielňach a na chránených pracoviskách (medziročne nárast o 47 občanov so zdravotným postihnutím). Celková čerpaná suma na úhradu týchto nákladov bola 32 022 270 eur, čo predstavuje medziročný nárast o 1 970 406 eur.

Tabuľka 8 Priemerná hrubá mesačná mzda v podnikateľskej a nepodnikateľskej sfére podľa dosiahnutého stupňa vzdelania – rok 2019

v €

Vzdelanie	Podnikateľská a nepodnikateľská sféra spolu	Podnikateľská sféra	Nepodnikateľská sféra
Spolu SR	1 249	1 277	1 158
Základné	854	896	699
Vyučení	1 003	1 039	766
Stredné (bez maturity)	987	1 017	841
Vyučení s maturitou	1 159	1 195	940
Úplné stredné všeobecné	1 145	1 175	1 017
Úplné stredné odborné	1 189	1 226	1 073
Vyššie odborné	1 285	1 384	1 199
Vysokoškolské I. stupňa	1 327	1 456	1 164
Vysokoškolské II. stupňa	1 731	1 974	1 397
Vysokoškolské III. stupňa	1 794	2 353	1 628

Zdroj: Trexima, Informačný systém o priemerných zárobkoch IV. štvrťrok 2019

Tabuľka 9 Priemerná hrubá mesačná mzda v podnikateľskej a nepodnikateľskej sfére podľa hlavnej triedy SK ISCO-08 – rok 2019

v €

Hlavná trieda SK ISCO-08	Podnikateľská a nepodnikateľská sféra spolu	Podnikateľská sféra	Nepodnikateľská sféra
Spolu SR	1 249	1 277	1 158
Zákonodarcovia, riadiaci zamestnanci	2 521	2 661	2 003
Špecialisti	1 551	1 852	1 306
Technici a odborní pracovníci	1 373	1 445	1 181
Administratívni pracovníci	1 048	1 056	1 009
Pracovníci v službách a obchode	875	885	840
Kvalifikovaní pracovníci v poľnohospodárstve, lesníctve a rybárstve	918	932	758
Kvalifikovaní pracovníci a remeselníci	1 166	1 172	917
Operátori a montéri strojov a zariadení	1 105	1 108	985
Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci	733	770	665

Zdroj: Trexima, Informačný systém o priemerných zárobkoch IV. štvrťrok 2019

Tabuľka 10 Priemerná hrubá mesačná mzda v podnikateľskej a nepodnikateľskej sfére podľa veku – rok 2019

v €

Veková skupina	Podnikateľská a nepodnikateľská sféra spolu	Podnikateľská sféra	Nepodnikateľská sféra
Spolu	1 249	1 277	1 158
do 20 rokov	763	773	650
20 – 24 rokov	932	941	845
25 – 29 rokov	1 147	1 167	1 040
30 – 34 rokov	1 290	1 325	1 127
35 – 39 rokov	1 349	1 396	1 160
40 – 44 rokov	1 356	1 406	1 183
45 – 49 rokov	1 303	1 338	1 195
50 – 54 rokov	1 226	1 241	1 181
55 – 59 rokov	1 184	1 201	1 143
60 a viac rokov	1 189	1 193	1 182

Zdroj: Trexima, Informačný systém o priemerných zárobkoch IV. štvrťrok 2019

Tabuľka 11 Priemerná hrubá mesačná mzda v podnikateľskej a nepodnikateľskej sfére podľa regiónov – rok 2019

v €

Región	Podnikateľská a nepodnikateľská sféra spolu	Podnikateľská sféra	Nepodnikateľská sféra
Spolu	1 249	1 277	1 158
Bratislavský	1 631	1 696	1 354
Trnavský	1 189	1 209	1 115
Trenčiansky	1 169	1 183	1 104
Nitriansky	1 111	1 117	1 091
Žilinský	1 163	1 178	1 116
Banskobystrický	1 090	1 073	1 127
Prešovský	1 007	979	1 072
Košický	1 154	1 160	1 138

Zdroj: Trexima, Informačný systém o priemerných zárobkoch IV. štvrťrok 2019

Tabuľka 12 Priemerná hrubá mesačná mzda a vybrané zložky mzdy zamestnancov podľa pohlavia – rok 2019

v €

Pohlavie / zložky mzdy		Priemerná mesačná hrubá mzda	v tom zložky priemernej mesačnej hrubej mzdy				
			základná mzda	prémie a odmeny	príplatky a doplatky	náhrady mzdy	ostatné mzdové zložky
Spolu	v €	1 249	827	124	90	158	49
	v %	100	66	10	7	13	4
Muži	v €	1 382	897	160	96	170	58
	v %	100	65	12	7	12	4
Ženy	v €	1 109	755	86	84	144	39
	v %	100	68	8	8	13	3

Zdroj: Trexima, Informačný systém o priemerných zárobkoch IV. štvrťrok 2019

Tabuľka 13 Podiely zamestnancov v pásmach priemernej hrubej mesačnej mzdy – rok 2019

Mzdové pásmo priemernej mesačnej hrubej mzdy v €	Spolu	Podiely zamestnancov podľa hlavných tried zamestnaní v %								
		1	2	3	4	5	6	7	8	9
menej ako 200	0,48	0,14	0,58	0,25	0,83	0,7	0,38	0,08	0,12	0,81
200,01 – 250	0,22	0,06	0,35	0,1	0,18	0,29	0,04	0,05	0,04	0,43
250,01 – 300	0,37	0,09	0,34	0,12	0,42	0,61	0,11	0,09	0,05	1,03
300,01 – 350	0,38	0,11	0,3	0,13	0,43	0,88	0,32	0,06	0,08	0,98
350,01 – 400	0,4	0,1	0,34	0,16	0,46	1,02	0,15	0,08	0,07	0,92
400,01 – 450	0,43	0,09	0,45	0,17	0,51	1,04	0,28	0,13	0,1	0,93
450,01 – 500	0,93	0,17	0,44	0,3	0,73	1,55	0,8	0,52	0,33	2,91
500,01 – 550	2,12	0,52	0,65	0,6	1,44	2,91	2,18	1,54	1,07	7,68
550,01 – 600	2,28	0,32	0,63	0,51	2	3,29	3,15	1,76	1,84	8,91
600,01 – 650	3,54	0,56	0,77	0,99	4,06	5,62	4,87	2,65	3,63	11,96
650,01 – 700	4	0,61	0,91	1,29	4,4	7,95	5,72	2,82	4,79	10,53
700,01 – 750	4,5	0,94	1,1	1,83	5,39	10,14	7,39	3,51	5,25	8,91
750,01 – 800	4,76	1,17	1,34	2,56	5,95	10,38	8,26	4,33	5,35	7,95
800,01 – 850	4,93	1,49	2,02	3,44	6,37	92,6	8,79	4,51	5,65	6,48
850,01 – 900	4,79	1,76	2,4	3,85	6,38	77,6	8,02	4,97	6,77	5,42
900,01 – 950	4,78	1,73	2,82	4,4	6,5	6,77	7,01	5,2	5,84	4,5
950,01 – 1 000	4,73	1,86	3,15	4,97	6,23	5,76	6,12	5,42	5,94	3,68
1 000,01 – 1 100	8,63	3,77	7,16	9,6	10,68	7,79	11,41	10,39	11,42	5,42
1 100,01 – 1 200	7,57	3,46	8,07	9,33	8,25	4,84	93,4	9,04	9,88	3,6
1 200,01 – 1 300	6,48	3,22	8,25	8,74	6,55	2,99	5,74	7,94	7,72	2,33
1 300,01 – 1 400	5,42	3,35	7,71	7,49	5,46	2,07	3,39	6,66	5,81	1,49
1 400,01 – 1 500	4,51	3,45	6,86	6,74	4,08	1,55	2,24	5,55	4,35	0,99
1 500,01 – 1 600	3,7	3,41	5,84	5,82	2,84	1,14	1,76	4,7	3,28	0,61
1 600,01 – 1 700	3,02	3,46	4,82	4,67	2,16	0,84	0,82	4,02	2,68	0,35
1 700,01 – 1 800	2,49	3,4	3,88	3,9	1,69	0,64	0,61	3,23	2,27	0,29
1 800,01 – 1 900	2,03	3,21	3,32	3,08	1,25	0,47	0,34	2,5	1,76	0,22
1 900,01 – 2 000	1,63	3,21	2,8	2,51	0,95	0,36	0,15	1,87	1,22	0,14
2 000,01 – 2 100	1,33	3,06	2,47	1,98	0,72	0,26	0,17	1,32	0,86	0,1
2 100,01 – 2 200	1,14	3,05	2,22	1,66	0,52	0,2	0,13	1,01	0,68	0,1
2 200,01 – 2 300	0,95	2,77	1,99	1,36	0,48	0,15	0,09	0,76	0,45	0,05
2 300,01 a viac	7,46	45,46	15,99	74,5	2,07	0,75	0,19	3,29	1,68	0,26

Zdroj: Trexima, Informačný systém o priemerných zárobkoch IV. štvrťrok 2019

Poznámka: údaje za všetkých zamestnancov bez rozdielu na aký pracovný úväzok pracujú

Vysvetlivky:

Hlavné triedy zamestnaní SK ISCO-08:

1 – Zákonodarcovia, vedúci a riadiaci zamestnanci, 2 – Vedeckí a odborní duševní zamestnanci, 3 – Technickí, zdravotníckí, pedagogickí zamestnanci, 4 – Nižší administratívni zamestnanci, 5 – Prevádzkovi zamestnanci v službách a obchode, 6 – Kvalifikovaní robotníci v poľnohospodárstve, lesníctve, 7 – Remeselní a kvalifikovaní robotníci v príbuzných odboroch, 8 – Obsluha strojov a zariadení, 9 – Pomocní nekvalifikovaní zamestnanci

Tabuľka 14 Priemerná hrubá mesačná mzda v podnikateľskej a nepodnikateľskej sfére podľa stupňov vzdelania (plný pracovný čas) – rok 2019

v €

Vzdelanie	Podnikateľská a nepodnikateľská sféra spolu			Podnikateľská sféra			Nepodnikateľská sféra		
	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy
Spolu SR	1 292	1 416	1	1 316	1 429	1 145	1 211	1 318	1 174
Základné	886	973	793	927	1 006	824	728	753	716
Vyučení	1 027	1 126	841	1 062	1 142	876	794	912	729
Stredné (bez maturity)	1 020	1 115	879	1 047	1 122	911	880	1 049	787
Vyučení s maturitou	1 188	1 319	967	1 221	1 336	984	970	1 090	915
Úplné stredné	1 180	1 337	1	1 209	1 351	1 082	1 058	1 183	1 032
Úplné stredné odborné	1 219	1 387	1	1 253	1 404	1 091	1 108	1 182	1 095
Vyššie odborné	1 341	1 483	1	1 423	1 631	1 281	1 264	1 170	1 285
Vysokoškolské I. stupňa	1 378	1 687	1	1 511	1 788	1 275	1 207	1 355	1 174
Vysokoškolské II.	1 800	2 135	1	2 034	2 297	1 685	1 464	1 601	1 418
Vysokoškolské III.	1 927	2 095	1	2 447	2 706	1 994	1 769	1 872	1 652

Zdroj: Trexima, Informačný systém o priemerných zárobkoch IV. štvrťrok 2019

Tabuľka 15 Priemerná hrubá mesačná mzda v podnikateľskej a nepodnikateľskej sfére podľa hlavnej triedy SK ISCO-08 a pohlavia (plný pracovný čas) – rok 2019

v €

Hlavná trieda SK ISCO-08	Podnikateľská a nepodnikateľská sféra spolu			Podnikateľská sféra			Nepodnikateľská sféra		
	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy
Spolu SR	1 292	1 416	1 155	1 316	1 429	1 145	1 211	1 318	1 174
Zákonodarcovia, riadiaci zamestnanci	2 571	2 878	2 075	2 712	2 955	2 193	2 047	2 369	1 850
Špecialisti	1 613	1 925	1 430	1 894	2 130	1 618	1 371	1 499	1 335
Technici a odborní pracovníci	1 393	1 585	1 227	1 464	1 623	1 259	1 202	1 259	1 179
Administratívni pracovníci	1 085	1 171	1 049	1 092	1 177	1 049	1 052	1 073	1 049
Pracovníci v službách a obchode	913	1 016	853	927	1 018	871	867	1 010	801
Kvalifikovaní pracovníci v poľnohospodárstve, lesníctve a rybárstve	925	957	866	938	971	877	774	788	752
Kvalifikovaní pracovníci a remeselníci	1 173	1 230	918	1 178	1 237	919	937	950	829
Operátori a montéri strojov a zariadení	1 110	1 168	930	1 113	1 174	931	1 010	1 025	692
Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci	770	853	704	810	875	729	696	760	676

Zdroj: Trexima, Informačný systém o priemerných zárobkoch IV. štvrťrok 2019

Tabuľka 16 Priemerný hodinový zárobok podľa krajov v podnikateľskej sfére (€/hod)

Kraj	1Q/2019	2Q/2019	3Q/2019	4Q/2019
Bratislavský	9,46	9,54	9,52	9,88
Tŕnavský	6,8	6,88	6,84	6,95
Trenčiansky	6,74	6,82	6,84	6,99
Nitriansky	6,37	6,44	6,45	6,6
Žilinský	6,71	6,82	6,78	7
Banskobystrický	6,13	6,25	6,23	6,33
Prešovský	5,59	5,69	5,7	5,83
Košický	6,66	6,72	6,76	6,84
SR	7,24	7,32	7,31	7,51

Zdroj: Trexima, Informačný systém o priemerných zárobkoch I., II., III., IV. štvrťrok 2019

Tabuľka 17 Priemerný hodinový zárobok podľa odvetví v podnikateľskej sfére (€/hod)

Kategória SK NACE rev. 2	1Q/2019	2Q/2019	3Q/2019	4Q/2019
A Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	5,63	5,69	5,89	5,95
B Ťažba a dobývanie	7,19	7,34	7,27	7,55
C Priemyselná výroba	7,43	7,47	7,43	7,74
D Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	10,78	10,89	10,81	1,16
E Dodávka vody; odvod odpad. vôd, odstraňovanie odpadov	6,56	6,61	6,72	6,91
F Stavebníctvo	6,29	6,36	6,38	6,52
G Veľkoobchod a maloobchod; oprava motor. vozidiel	6,63	6,75	6,71	6,88
H Doprava a skladovanie	6,42	6,54	6,6	6,77
I Ubytovacie a stravovacie služby	4,48	4,66	4,75	4,79
J Informácie a komunikácie	12,04	12,38	12,14	12,6
K Finančné a poisťovacie činnosti	11,68	11,89	11,77	11,79
L Činnosti v oblasti nehnuteľností	6,74	6,7	6,86	7,05
M Odborné, vedecké a technické činnosti	9,37	9,46	9,39	9,38
N Administratívne a podporné služby	5,8	5,8	5,76	5,91
O Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	9,72	9,76	10,23	11,49
P Vzdelávanie	6,79	6,97	7,89	7,98
Q Zdravotníctvo a sociálna pomoc	7,45	7,78	7,74	7,95
R Umenie, zábava a rekreácia	6,19	6,01	6,23	6,36
S Ostatné činnosti	5,12	5,27	5,07	5,18

Zdroj: Trexima, Informačný systém o priemerných zárobkoch I., II., III., IV. štvrťrok 2019

**Tabuľka 18 Priemerný hodinový zárobok podľa veľkosti organizácie
v podnikateľskej sfére (€/hod)**

Veľkostná kategória (počet zamestnancov)	1Q/2019	2Q/2019	3Q/2019	4Q/2019
1 – 9	6,09	6,33	6,22	6,47
10 – 19	6,38	6,42	6,35	6,55
20 – 49	6,75	6,76	6,70	6,71
50 – 99	7,06	7,09	7,13	7,34
100 – 249	7,45	7,46	7,45	7,52
250 – 499	7,61	7,64	7,68	7,81
500 – 999	7,77	7,89	7,87	8,03
1 000 a viac	8,56	8,56	8,45	8,78

Zdroj: Trexima, Informačný systém o priemerných zárobkoch I., II., III., IV. štvrťrok 2019

Tabuľka 19 Priemerný hodinový zárobok podľa veku v podnikateľskej sfére (€/hod)

Veková skupina	1Q/2019	2Q/2019	3Q/2019	4Q/2019
do 19 rokov	4,79	4,76	4,66	4,75
20 – 24 rokov	5,38	5,47	5,46	5,56
25 – 29 rokov	6,55	6,65	6,66	6,86
30 – 34 rokov	7,49	7,57	7,54	7,77
35 – 39 rokov	7,94	8,03	8,04	8,22
40 – 44 rokov	7,91	7,99	8,03	8,31
45 – 49 rokov	7,49	7,59	7,65	7,94
50 – 54 rokov	7,09	7,15	7,15	7,34
55 – 59 rokov	6,85	6,93	6,91	7,14
60 a viac rokov	7,00	7,10	7,07	7,24

Zdroj: Trexima, Informačný systém o priemerných zárobkoch I., II., III., IV. štvrťrok 2019

**Tabuľka 20 Priemerný hodinový zárobok podľa členenia mužov a žien v podnikateľskej sfére –
4. štvrťrok 2019**

Ukazovateľ	Spolu	Pohlavie		Podiel (%)
		Muži	Ženy	Ženy/Muži
Priemerný hodinový zárobok (€/hod)	7,51	8,15	6,63	81,35

Zdroj: Trexima, Informačný systém o priemerných zárobkoch IV. štvrťrok 2019

Tabuľka 21 Mesačné náklady práce na zamestnanca v SR za rok 2018 podľa ekonomickej činnosti

v €/zam./mes.

Sekcie SK NACE Rev.2	Celkové náklady práce	priame náklady spolu	v tom					subvencie
			z toho		nepriame náklady spolu	z toho		
			mzdy	náhrady mzdy			povinné príspevky na sociálne poistenie	nepovinné príspevky na sociálne poistenie
Priemer za SR	1 598	1 162	1 010	142	437	400	8	-1
A Poľnohospodárstvo, lesníctvo, rybolov	1 283	927	804	117	356	323	6	0
B Ťažba a dobývanie	1 784	1 266	1 087	170	518	453	24	-
C Priemyselná výroba	1 652	1 194	1 033	153	458	413	11	-0
D Dodávka elekt., plynu, pary a stud. vzduchu	2 494	1 755	1 485	235	739	619	36	-
E Dodávka vody	1 416	1 041	851	138	398	351	17	-22
F Stavebníctvo	1 406	1 027	895	128	378	353	4	0
G Veľkoobchod a malobchod	1 558	1 144	1 007	124	415	388	4	0
H Doprava a skladovanie	1 434	1 037	899	132	408	367	11	-10
I Ubytovacie a stravovacie služby	960	707	632	72	253	239	1	-0
J Informácie a komunikácia	2 844	2 085	1 825	226	759	702	10	-
K Finančné a poisťovacie činnosti	2 777	1 998	1 722	252	779	674	22	-
L činnosti v oblasti nehnutelností	1 588	1 151	1 004	135	437	399	6	-0
M Odborné vedecké a technické činnosti	2 010	1 474	1 299	162	536	504	7	-0
N Administratívne a podporné služby	1 167	854	752	93	314	296	2	-
O Verejná správa a obrana	1 570	1 128	1 002	120	442	385	13	-0
P Vzdelávanie	1 411	1 029	860	168	383	358	7	-0
Q Zdravotníctvo a sociálna pomoc	1 575	1 157	1 003	133	418	397	7	0
R Umenie, zábava a rekreácia	1 289	942	835	99	348	321	4	-
S Ostatné činnosti	1 052	792	705	83	288	271	1	-28

Zdroj: ŠÚ SR, štatistické zisťovanie o úplných nákladoch práce
Vysvetlivka:(-) – jav sa nevyskytoval

Tabuľka 22 Vyhlásené vyzvania pre národné projekty a dopytovo-orientované výzvy za rok 2019

Národný projekt Podpora integračných podnikov Výzva pre DOP/Vyhlasovateľ	Popis	Časová oprávnenosť projektu	Finančná alokácia NFP
Prioritná os 3 Zamestnanosť			
NP Inštitút sociálnej ekonomiky Žiadateľ: Implementačná agentúra MPSVR	<p>Hlavným cieľom projektu, v kontexte zákona č. 112/2018 Z.z. o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch, je vytvorenie a pilotné overenie fungovania podpornej infraštruktúry pre sociálnu ekonomiku (SE) na celom území SR, prostredníctvom Centrálnej koordinačnej jednotky SE a regionálnych centier SE. V rámci týchto aktivít projektu v priebehu roka 2019 bolo otvorených všetkých 7 regionálnych centier sociálnej ekonomiky v územnej pôsobnosti každého samosprávneho kraja, ktoré spolu so zastúpením v Bratislave, zvyšujú povedomie o sociálnej ekonomike, koordinovane poskytujú záujemcom a potenciálnym subjektom sociálnej ekonomiky bezplatné informácie o sociálnom podnikaní, informujú o zákone o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch a taktiež usmerňujú a poskytujú nevyhnutnú pomoc a podporu pri rozbehu novovznikajúcim sociálnym podnikom.</p>	06/2018 -05/2022	8 279 432,08
NP Podpora integračným podnikom Žiadateľ: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny	<p>Cieľom projektu je zvýšiť zamestnanosť, zamestnateľnosť a znížiť nezamestnanosť s osobitným dôrazom na dlhodobo nezamestnaných, nízko kvalifikovaných, starších a zdravotne postihnuté osoby. Projekt je zameraný na podporu zamestnanosti a zníženie nezamestnanosti znevýhodnených osôb, značne znevýhodnených osôb, zraniteľných osôb formou poskytovania príspevkov integračným podnikom. V rámci predmetného NP sa v regiónoch prostredníctvom úradov práce, sociálnych vecí a rodiny aj v roku 2019 implementovali aktívne opatrenia na trhu práce podľa zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, zamerané na podporu registrovaných integračných sociálnych podnikov vo väzbe na zákon č. 112/2018 Z. z..</p>	06/2019 -11/2023	49 321 239,76

Tabuľka 22 Vyhlásené vyzvania pre národné projekty a dopytovo-orientované výzvy za rok 2019 (pokračovanie)

Národný projekt Podpora integračných podnikov	Popis	Časová oprávnenosť projektu	Finančná alokácia NFP
Výzva pre DOP/Vyhlasovateľ			
Prioritná os 3 Zamestnanosť			
NP Investičná pomoc pre sociálne podniky - nenávratná zložka Žiadateľ: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny	<p>Intervencia národného projektu (ďalej len „NP“) je zameraná na podporu registrovaných sociálnych podnikov (ďalej len RSP“) podľa zákona č. 112/2018 Z. z. v súlade s prínosom OP LŽ, zameraným na predchádzanie nezamestnanosti prostredníctvom podpory podnikania a vytvárania podnikov v širšom priestore sociálnej ekonomiky. Cieľom NP je pilotné overenie funkčnosti nastaveného systému investičnej podpory RSP, aby prežili náročnú počiatočnú fázu fungovania a dosiahli úroveň stability, ktorá im následne umožní zlepšiť prístup k zamestnaniu a predchádzať nezamestnanosti vo väzbe na potreby trhu práce a regionálnych trhov práce. Účelom NP je podpora RSP formou povinnej kombinácie návratnej pomoci (finančného nástroja, resp. komerčného úveru) prostredníctvom finančnej inštitúcie a nenávratnej pomoci - nenávratného finančného príspevku (ďalej len „NFP“) prostredníctvom Ústredia PSVR ako prijímateľa NPa poskytovateľa NFP užívateľom podľa zákona č. 292/2014 Z.z. o príspevku poskytovanom z európskych štrukturálnych a investičných fondov. NFP bude poskytovaný RSP, ktorým bol prvotne poskytnutý úver podľa schváleného investičného zámeru. Z NFP budú pre RSP oprávnené výdavky na obstaranie tovarov, poskytnutie služieb a na mzdy, podľa stanovených pravidiel v súlade so schémou Štátnej pomoci na podporu podnikov v širšom priestore SE resp. Schémou pomoci de minimis. Cieľovými skupinami NP sú zamestnávateľa (RSP), zamestnanci, uchádzači o zamestnanie a neaktívne osoby. Aktivity NP a výdavky spolufinancované z ESF sú oprávnené iba pre územie menej rozvinutých regiónov SR.</p>	03/2020-11/2023	48 779 382,33

Zdroj: MPSVR SR

Tabuľka 23 Počet zariadení sociálnych podnikov podľa typu v roku 2019

Typ registrovaného podniku	2019
Integračný sociálny podnik	44
<i>z toho: Iný registrovaný sociálny podnik</i>	1
Sociálny podnik bývania	0
Spolu	44

Zdroj: MPSVR SR

Tabuľka 24 Počet registrovaných sociálnych podnikov v najmenej rozvinutých okresoch v roku 2019

Názov RSP	Okres	NRO
<i>Stráne Invest RSP, s.r.o.</i>	Kežmarok	1
<i>Medové týždne s.r.o.</i>	Lučenec	1
<i>Agro – drevinový ekosystém BBSK, s.r.o.</i>	Poltár	1
<i>Mestský sociálny podnik s.r.o. Jelšava</i>	Revúca	1
<i>Sociálny podnik Jarovnice, s.r.o.</i> <i>SIPSTAV s.r.o.</i>	Sabinov	2
<i>Integrácia s.r.o.</i>	Svidník	1
<i>Hrabovčan, s.r.o.</i>	Vranov nad Topľou	1
<i>Sociálny podnik obce Slavošovce s.r.o.</i> <i>BUZGÓ s.r.o.</i> <i>Obecná prevádzkareň, s.r.o. Jablonov r.s.p.</i> <i>NALIMEX r.s.p., s.r.o.</i>	Rožňava	4
<i>Sociálny podnik Tibava, s.r.o.</i>	Sobrance	1
<i>ARUD Slovakia s.r.o.</i>	Trebišov	1
<i>Budimírske služby s.r.o.</i>	Košice-okolie	1
<i>Mestský podnik Snina, s.r.o.</i>	Snina	1
<i>CHDMI, s.r.o.</i> <i>SPMI r.s.p. s.r.o.</i> <i>EkonoConsult, s.r.o.</i> <i>Viktória Dance Servis, s.r.o.</i>	Michalovce	4
Spolu		20

Zdroj: MPSVR SR

PRÍLOHA KU KAPITOLE 3

Tabuľka 1 Výdavky základného fondu nemocenského poistenia (ZFP) a nemocenské dávky v roku 2019

Vyplatené dávky (v tis. €)	Január	Február	Marec	Apríl	Máj	Jún	I. polrok 2019
Nemocenské	36 342,8	37 665,8	39 151,5	40 440,4	37 190,1	36 016,7	226 807,3
Ošetrovné	1 745,7	1 679,8	2 715,6	1 696,2	1 547,4	1 467,8	10 852,5
Vyrovnávací dávka	6,4	4,8	9,9	6,9	11,2	6,0	45,2
Materské	23 458,8	23 921,6	22 012,0	24 536,2	24 195,8	25 266,2	143 390,6
Spolu	61 553,7	63 272,0	63 889,0	66 679,7	62 944,5	62 756,7	381 095,6
Zúčtovanie dávok §112, ods. 9	0,0	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,1
Celkom výdavky ZFP	61 553,7	63 271,9	63 889,0	66 679,7	62 944,5	62 756,7	381 095,5

Vyplatené dávky (v tis. €)	Júl	August	September	Október	November	December	Rok 2019
Nemocenské	34 828,7	34 669,2	34 248,9	33 774,6	38 321,6	37 447,9	440 098,2
Ošetrovné	1 474,3	1 278,1	1 297,6	1 450,3	1 875,4	1 652,7	19 880,9
Vyrovnávací dávka	5,8	6,4	4,4	7,4	7,5	7,0	83,7
Materské	25 222,1	26 685,0	26 756,7	25 859,7	26 449,0	25 234,6	299 597,7
Spolu	61 530,9	62 638,7	62 307,6	61 092,0	66 653,5	64 342,2	759 660,5
Zúčtovanie dávok §112, ods. 9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-2,1	-2,2
Celkom výdavky ZFP	61 530,9	62 638,7	62 307,6	61 092,0	66 653,5	64 340,1	759 658,3

Zdroj: Sociálna poisťovňa

Počet prípadov zúčtovaných dávok	Január	Február	Marec	Apríl	Máj	Jún	I. polrok 2019
Nemocenské	128 291	137 985	154 837	143 625	121 150	115 231	801 119
Ošetrovné	16 918	15 128	25 297	15 690	13 918	13 477	100 428
Vyrovnávací dávka	65	42	85	64	94	65	415
Materské	33 958	34 449	34 162	34 217	34 322	34 105	205 213
Spolu	179 232	187 604	214 381	193 596	169 484	162 878	1 107 175

Počet prípadov zúčtovaných dávok	Júl	August	September	Október	November	December	Rok 2019
Nemocenské	114 830	105 386	106 004	112 567	125 958	121 754	1 487 618
Ošetrovné	13 015	10 350	10 170	12 781	16 495	14 731	177 970
Vyrovnávací dávka	64	65	58	73	69	55	799
Materské	34 563	35 458	35 432	35 148	34 727	34 237	414 778
Spolu	162 472	151 259	151 664	160 569	177 249	170 777	2 081 165

Zdroj: Sociálna poisťovňa

Priemerná mesačná výška dávky v €	Január	Február	Marec	Apríl	Máj	Jún	I. polrok 2019
Nemocenské	284,59	273,84	253,67	282,56	308,15	313,75	284,16
Ošetrovné	103,72	111,45	107,73	108,65	111,68	109,45	108,54
Vyrovňavacia dávka	98,76	115,30	116,90	107,18	118,91	93,16	109,13
Materské	691,31	695,11	644,77	717,55	705,37	741,14	699,21

Priemerná mesačná výška dávky v €	Júl	August	September	Október	November	December	Rok 2019
Nemocenské	304,43	330,05	324,69	301,03	305,34	308,66	296,94
Ošetrovné	124,26	128,21	113,79	114,06	112,64	112,19	112,18
Vyrovňavacia dávka	98,00	75,23	101,04	109,05	127,94	104,87	104,87
Materské	753,08	756,36	735,46	762,00	737,32	722,75	722,75

Zdroj: Sociálna poisťovňa

Druh dávky	Počet poberateľov			Priemerná mesačná výška dávky v €		
	muži	ženy	spolu	muži	ženy	spolu
Nemocenské	307 529	339 238	646 767	309,51	281,95	296,94
Ošetrovné	42 830	111 674	154 504	137,91	102,46	112,18
Vyrovňavacia dávka	-	274	274	-	104,87	104,87
Materské	18 002	64 058	82 060	891,28	675,18	722,75
Spolu	368 361	515 244	883 605	-	-	365,93

Zdroj: Sociálna poisťovňa

Tabuľka 2 Počet poberateľov samostatne vyplácaných dôchodkov a v súbehu s vdovským, resp. vdoveckým dôchodkom k 31.12.2019

Druh dôchodku	Počet poberateľov sólo dôchodku (samostatne)	Počet poberateľov dôchodkov vyplácaných v súbehu (s vdovským resp. vdoveckým)	Spolu dôchodcov
Starobný	789 012	299 289	1 088 301
Predčasný starobný	12 550	644	13 194
Invalidný (vrátane 16 782 tzv. invalidov z mladosti)	243 289	7 839	251 128
Vdovský – sólo	29 204	x	29 204
Vdovecký- sólo	5 549	x	5 549
Sirotský	20 113	x	20 113
Dôchodok manželky	243	x	243
Sociálny	1 326	x	1 326
ÚHRN	1 101 286	307 772	1 409 058

Zdroj: Sociálna poisťovňa

Tabuľka 3 Počet poberateľov dôchodku a výška sólo dôchodkovej dávky podľa pohlavia

Typ dôchodku	Počet poberateľov k 31. 12. 2019	Priemerná výška k 31. 12. 2019
Starobný	1 088 301	460,4
muži	434 873	510,1
ženy	653 428	411,2
Predčasný starobný	13 194	433,1
muži	7 856	462,9
ženy	5 338	386,1
Invalidný	234 346	275,5
muži	115 708	298,4
ženy	118 638	252,2
Vdovský (ženy) sólo	29 204	263,1
Vdovecký (muži) sólo	5 549	208,7
Sirotský	20 113	137,6
muži	5 967	133,2
ženy	14 146	139,5
Spolu	1 390 707	x

Zdroj: Sociálna poisťovňa

Tabuľka 4 Rozdelenie poberateľov podľa výšky dôchodkových dávok k 31. 12. 2019

Výška dôchodku v €	Počet poberateľov dôchodku: muži a ženy spolu					
	Starobný sólo + starobný vyplácaný v súbehu s vdovským a vdoveckým	Predčasný starobný sólo + vyplácaný predčasný starobný v súbehu s vdovským a vdoveckým	Invalidný sólo* + invalidný v súbehu s vdovským a vdoveckým	Vdovský - sólo	Vdovecký - sólo	Sirotský
do 130	6 185	11	15 535	1 152	575	10 330
130,1 – 200	14 065	35	64 653	3 949	2 084	6 970
200,1 – 265	20 556	676	45 932	11 138	1 976	1 767
265,1 – 325	84 552	2 579	41 809	8 112	633	683
325,1 – 425	299 516	3 989	56 004	3 705	218	304
425,1 – 530	352 697	2 959	17 304	885	50	53
530,1 – 665	204 090	1 785	6 548	239	11	5
nad 665,1	106 640	1 160	3 343	24	2	1
Spolu	1 088 301	13 194	251 128	29 204	5 549	20 113

Zdroj: Sociálna poisťovňa

* vrátane invalidných dôchodkov z mladosti

Tabuľka 5 Prehľad výdavkov na dôchodkové dávky k 31. 12. 2019

	Základný fond starobného poistenia (ZFSP) v tis. €	Základný fond invalidného poistenia (ZFIP) v tis. €	Spolu v tis. €
Druh dôchodku	Výdavky	Výdavky	Výdavky
Starobný	5 751 321	x	5 751 321
Predčasný starobný	88 603	x	88 603
Invalidný	x	799 705	799 705
Vdovský	513 136	96 202	609 338
Vdovecký	57 813	14 225	72 038
Sirotský	1 464	34 106	35 570
Spolu	6 412 337	944 238	7 356 575
zúčtovanie dávok §112, ods. 9 461/2003 Z. z.	72	261	333
úhrn	6 412 409	944 499	7 356 908
Štátom hradené dávky			
dôchodok manželky			65
sociálny dôchodok			4 182
zvýšenie pre bezvládnosť			2 898
zvýšenie z dôvodu jediného zdroja príjmu			13
zvýšenie dôchodku za odboj, rehabilitáciu a deportáciu			2 962
príplatok k dôchodku politickým väzňom			1 623
príspevok k dôchodku účasti národného boja za oslobodenie a vdovám a vdovcom po týchto osobách			1 861
jednorazový finančný príspevok politickým väzňom podľa zákona č.462/2002 Z. z.			0
príplatok za štátnu službu			674
invalidný dôchodok z mladosti			62 591
zvýšenie sumy starobného dôchodku a sumy invalidného dôchodku vyplácaného po dovŕšení dôchodkového veku na sumu minimálneho dôchodku a úhrada výdavkov spojených s konaním o nároku			17 451
vyrovňovací príplatok			676
príspevok športovému reprezentantovi			68
vianočný príspevok – dopl. za predošlé roky			2 066
vianočný príspevok – rok 2019			147 740
Spolu			244 870
Celkový úhrn			7 601 778

Zdroj: Sociálna poisťovňa

Tabuľka 6 Výdavky základného fondu úrazového poistenia (ZFÚP) v roku 2019

v tis. €

Dávka podľa druhu	Január	Február	Marec	Apríl	Máj	Jún	I. polrok 2019
úrazový príplatok	470	462	450	489	450	459	2 780
úrazová renta	2 245	2 265	2 260	2 271	2 300	2 359	13 700
jednorazové vyrovnanie	7	13	6	28	16	11	81
pozostalostná úrazová renta	27	27	27	27	27	27	162
jednorazové odškodnenie	63	24	20	21	119	32	279
pracovná rehabilitácia a rehabilitačné	0	0	0	0	0	0	0
rekvalifikácia a rekvalifikačné	0	0	0	0	0	0	0
náhrada za bolesť a náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia	871	1 071	1 111	1 389	1 254	1 211	6 907
náhrada nákladov spojených s liečením	18	11	10	9	12	16	76
náhrada nákladov spojených s pohrebom	3	6	3	1	1	2	16
výplata poistných plnení z minulých rokov	0	0	0	0	0	53	53
Spolu	3 703	3 880	3 888	4 235	4 179	4 169	24 054
zúčtovanie dávok podľa §112, ods. 8	-1	-9	-5	-6	-8	-8	-37
18 % prevod finančných prostriedkov do ZFSP za poberanie úrazovej renty	295	276	288	284	285	295	1 723
Celkom výdavky ZFÚP	3 997	4 148	4 171	4 512	4 456	4 456	25 740
Dávka podľa druhu	Júl	August	September	Október	November	December	Rok 2019
úrazový príplatok	440	447	430	445	472	456	5 470
úrazová renta	2 405	2 293	2 305	2 247	2 397	2 349	27 696
jednorazové vyrovnanie	10	11	8	4	9	16	139
pozostalostná úrazová renta	27	27	25	26	27	26	320
jednorazové odškodnenie	0	0	56	175	114	51	675
pracovná rehabilitácia a rehabilitačné	0	0	0	0	0	0	0
rekvalifikácia a rekvalifikačné	0	0	0	0	0	0	0
náhrada za bolesť a náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia	1 326	1 079	1 099	1 051	1 085	1 020	13 567
náhrada nákladov spojených s liečením	9	13	10	18	17	13	156
náhrada nákladov spojených s pohrebom	6	3	5	4	10	0	44
výplata poistných plnení z minulých rokov	0	0	0	0	0	0	53
Spolu	4 223	3 873	3 939	3 969	4 132	3 931	48 121
zúčtovanie dávok podľa §112, ods. 8	-2	-3	-4	-16	-2	0	-64
18 % prevod finančných prostriedkov do ZFSP za poberanie úrazovej renty	310	321	293	294	284	310	3 535
Celkom výdavky ZFÚP	4 532	4 191	4 227	4 247	4 414	4 241	51 592

Zdroj: Sociálna poisťovňa

Tabuľka 7 Priemerná výška a počet vyplatených dávok úrazového poistenia v roku 2019

Druh úrazovej dávky	Počet vyplatených dávok celkom k 31.12.2019	Priemerná výška vyplatenej dávky z ÚP v €
Náhrada za stratu na zárobku počas PN *	0	0,00
Náhrada za stratu na zárobku po skončení PN	0	0,00
Náhrada za stratu na dôchodku	0	0,00
Náhrada nákladov na výživu pozostalých	0	0,00
Náhrada za bolesť	1	13 146,46
Náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia	2	26 456,50
Náhrada nákladov spojených s liečením	26	51,86
Náhrada nákladov spojených s pohrebom	0	0,00
Jednorazové odškodnenie pozostalých	0	0,00
Náhrada za stratu na zárobku počas PN po 1.1.2004	0	0,00
Náhrada za bolesť podľa § 99 ZSP**	8 240	797,71
Náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa § 99 ZSP	1 441	4 883,70
Náhrada nákladov spojených s liečením podľa § 100 ZSP	979	160,89
Náhrada nákladov spojených s pohrebom podľa § 101 ZSP	28	1 551,36
Jednorazové vyrovnanie podľa § 90 ZSP	45	3 111,90
Jednorazové odškodnenie podľa § 94 ZSP	34	19 868,02
Úrazový príplatok podľa § 85 ZSP	31 377	174,44
Pracovná rehabilitácia a rehabilitačné	0	0,00
Rekvalifikácia a rekvalifikačné	0	0,00
Úrazová renta	86 010	327,38
Pozostalostná úrazová renta	2 019	159,07

Zdroj : Sociálna poisťovňa

* Dávky v 1. – 10. riadku sú vyplácané podľa právnych predpisov účinných do 31. 12. 2003

** Dávky v 11. – 23. riadku sú vyplácané podľa zákona o sociálnom poistení (vrátane prekvalifikovaných úrazových rent)

Tabuľka 8 Štátne dávky týkajúce sa úrazového poistenia

	Suma vyplatených dávok v roku 2019 (v tis. €)
Odškodnenie prac. úrazov a chorôb z povolania zamestnancov zrušených zamestnávateľov, ktorých zakladateľom bol štát alebo Fond národného majetku SR	406,65
Plnenia vyplývajúce zo zodpovednosti zamestnávateľa za škodu pri pracovnom úraze a chorobe z povolania vzniknuté pred 1. aprílom 2002 u zamestnávateľa, ktorý mal podľa osobitného predpisu postavenie štátneho orgánu	42,40
Úrazové dávky poskytované fyzickým osobám uvedeným v § 17 ods. 2 a 3 zákona o sociálnom poistení	33,27
Zodpovednosť štátu za škodu na zdraví, ktorá vznikla vojakom povinnej vojenskej služby (plnenie podľa § 293 ods. 6)	15,48

Zdroj: Sociálna poisťovňa

Tabuľka 9 Výdavky základného fondu garančného poistenia (ZFGP) v roku 2019

Obdobie	Výdavky ZFGP v tis. €		
	na dávku garančného poistenia	úhrada príspevkov na starobné dôchodkové sporenie	Spolu
Január	154,43	2 084,40	2 238,83
Február	78,87	1 339,66	1 418,53
Marec	192,82	1 268,67	1 461,49
Apríl	108,79	1 391,45	1 500,24
Máj	89,46	1 405,34	1 494,80
Jún	542,84	1 462,05	2 004,89
Júl	258,28	695,11	953,39
August	113,17	2 006,55	2 119,72
September	42,81	1 374,89	1 417,69
Október	85,66	767,48	853,14
November	1 735,38	2 305,98	4 041,36
December	3 054,15	1 605,40	4 659,56
Rok 2019	6 456,66	17 706,98	24 163,64

Zdroj: Sociálna poisťovňa

Tabuľka 10 Vyplatené dávky v nezamestnanosti, počet prípadov a priemerná výška dávky v roku 2019

Mesiac	Počet poberateľov vyplatenej dávky v nezamestnanosti		Počet vyplatených dávok v nezamestnanosti		Priemerná výška dávky v nezamestnanosti v €		Celková výška výdavkov na dávky v tis. €	
	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019
Január	29 919	34 012	33 476	38 255	414,46	427,38	13 857	16 336
Február	32 732	36 763	37 266	41 792	403,71	418,98	15 017	17 499
Marec	31 654	35 607	36 446	40 473	375,50	389,28	13 673	15 714
Apríl	30 654	35 165	34 729	39 876	402,86	418,03	13 985	16 667
Máj	31 096	34 162	35 594	38 439	392,50	418,14	13 950	16 044
Jún	32 566	35 271	37 347	40 311	407,85	439,30	15 203	17 714
Júl	32 648	35 507	36 943	39 767	406,06	436,21	14 993	17 342
August	34 541	37 378	39 114	41 818	417,48	451,99	16 300	18 879
September	35 643	38 395	40 353	42 975	426,26	462,08	17 212	19 843
Október	36 229	39 065	41 005	43 620	403,50	440,90	16 558	19 201
November	35 119	37 972	39 658	42 359	418,57	460,27	16 580	19 482
December	34 781	38 694	39 592	43 295	414,26	447,07	16 394	19 352
Spolu	124 222	137 086	451 523	492 980	x	x	183 723	214 073
Priemer	33 132	36 499	37 627	41 082	409,70	437,03	15 310	17 839

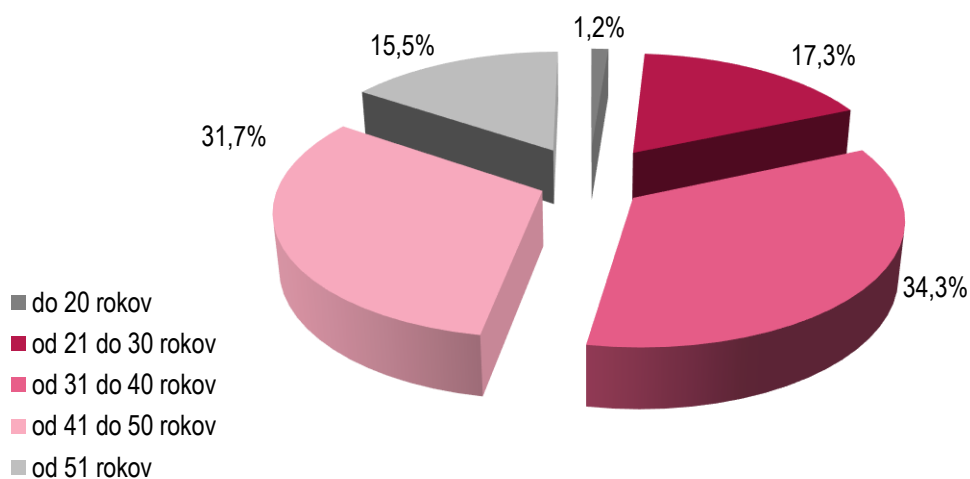
Zdroj: Sociálna poisťovňa

Tabuľka 11 Počet poberateľov dávky v nezamestnanosti v členení podľa veku a pohlavia za rok 2019

Vekové pásma	Pohlavie		
	muži	ženy	spolu
do 19 rokov	13	3	16
20 – 24 rokov	4 581	3 419	8 000
25 – 29 rokov	10 096	9 622	19 718
30 – 34 rokov	9 992	10 897	20 889
35 – 39 rokov	9 102	10 727	19 829
40 – 44 rokov	8 353	10 515	18 868
45 – 49 rokov	6 658	8 468	15 126
50 – 54 rokov	6 026	7 677	13 703
55 – 59 rokov	5 982	7 380	13 362
nad 60 rokov	4 318	3 168	7 486
nezistené	50	39	89
Spolu	65 171	71 915	137 086

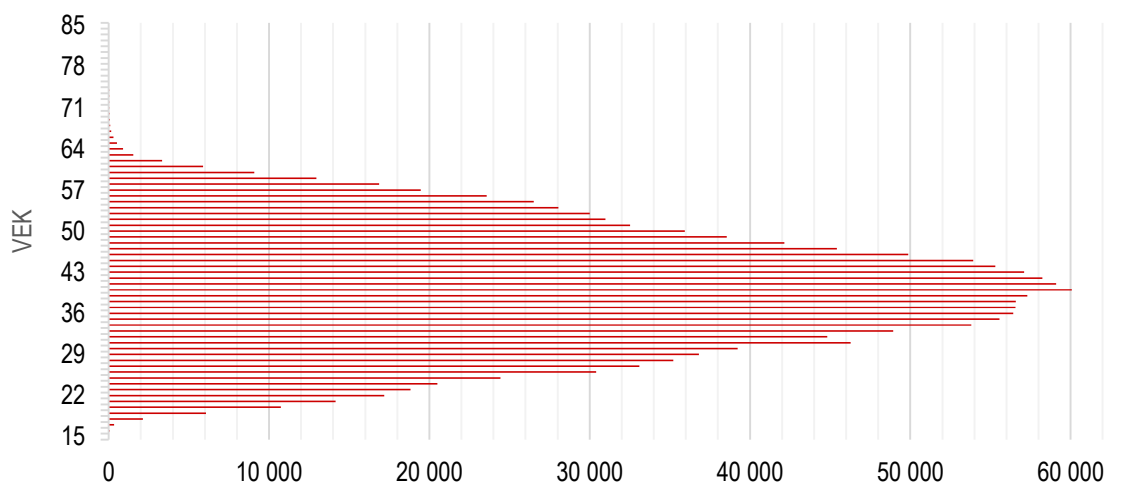
Zdroj : Sociálna poisťovňa

Graf 1 Rozdelenie sporiteľov v II. pilieri podľa veku k 31. 12. 2019

Zdroj : Sociálna poisťovňa ; spracovanie: MPSVR SR

Graf 2 Veková štruktúra sporiteľov v II. pilieri k 31. 12. 2019

Zdroj : Sociálna poisťovňa ; spracovanie: MPSVR SR

Tabuľka 12 Zhodnotenie dôchodkových fondov v správe DSS za rok 2019

DSS	Fond	Zhodnotenie za rok 2019
Allianz - Slovenská d.s.s., a.s.	GARANT dlhopisový garantovaný d.f.	1,65 %
AXA, d.s.s., a.s.	Dlhopisový garantovaný d.f.	1,41 %
DSS Poštovej banky, d.s.s., a.s.	STABILITA dlhopisový garantovaný d.f.	4,93 %
NN, d.s.s., a.s.	Solid dlhopisový garantovaný d.f.	0,88 %
VÚB Generali, d.s.s., a.s.	KLASIK dlhopisový garantovaný d.f.	3,17 %
Allianz - Slovenská d.s.s., a.s.	PROGRES akciový negarantovaný d.f.	24,43 %
AXA, d.s.s., a.s.	Akciový negarantovaný d.f.	11,57 %
DSS Poštovej banky, d.s.s., a.s.	PROSPERITA akciový negarantovaný d.f.	13,43 %
NN, d.s.s., a.s.	Dynamika akciový negarantovaný d.f.	15,59 %
VÚB Generali, d.s.s., a.s.	PROFIT akciový negarantovaný d.f.	17,15 %
AXA, d.s.s., a.s.	Indexový negarantovaný d.f.	28,58 %
DSS Poštovej banky, d.s.s., a.s.	PERSPEKTÍVA indexový negarantovaný d.f.	21,21 %
NN, d.s.s., a.s.	Index Global - indexový negarantovaný d.f.	28,61 %
NN, d.s.s., a.s.	Index Euro - indexový negarantovaný d.f.	28,46 %
VÚB Generali, d.s.s., a.s.	INDEX indexový negarantovaný d.f.	28,62 %
NN, d.s.s., a.s.	Harmónia zmiešaný negarantovaný d.f.	12,72 %
VÚB Generali, d.s.s., a.s.	MIX zmiešaný negarantovaný d.f.	11,73 %

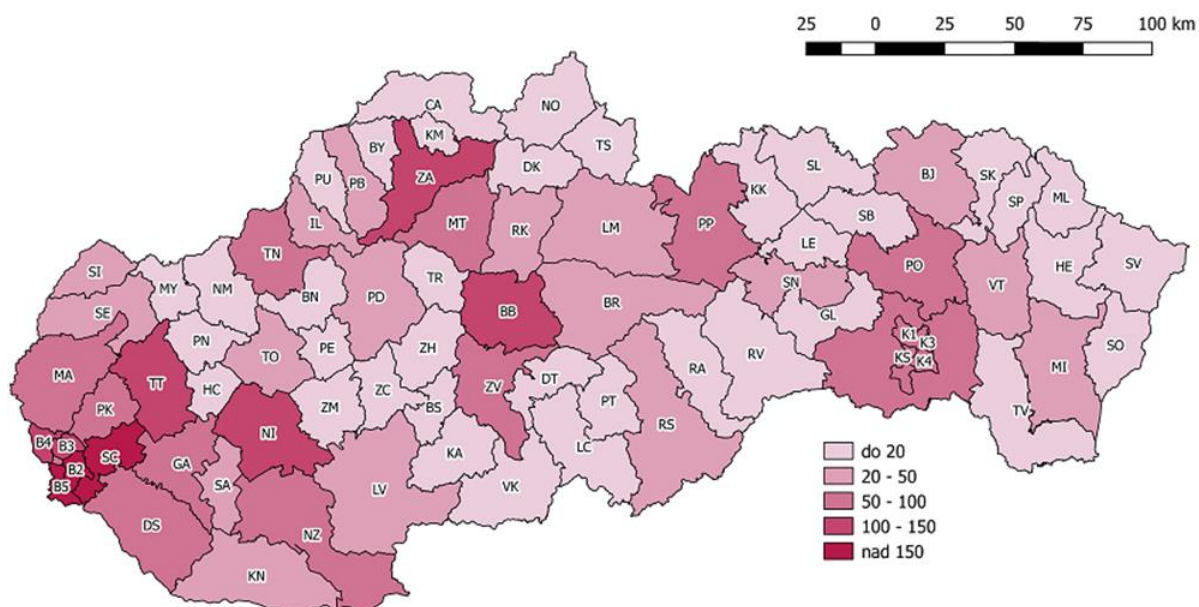
Zdroj: Asociácia dôchodkových správcovských spoločností

Tabuľka 13 Zhodnotenie príspevkových doplnkových dôchodkových fondov v správe DDS za rok 2019

DSS	Fond	Zhodnotenie za rok 2019
AXA d.d.s., a.s.	Príspevkový d.d.f.	4,07 %
AXA d.d.s., a.s.	Globálny akciový d.d.f.	13,24 %
AXA d.d.s., a.s.	Indexový globálny d.d.f.	13,17 %
DDS Tatra banky, a.s.	Comfort life 2020 príspevkový d.d.f.	2,60 %
DDS Tatra banky, a.s.	Comfort life 2030 príspevkový d.d.f.	6,02 %
DDS Tatra banky, a.s.	Comfort life 2040 príspevkový d.d.f.	10,14 %
DDS Tatra banky, a.s.	Comfort life 2050 príspevkový d.d.f.	13,61 %
NN Tatry - Sympatia, d.d.s., a.s.	Konzervatívny príspevkový d.d.f.	1,39 %
NN Tatry - Sympatia, d.d.s., a.s.	Vyvážený príspevkový d.d.f.	12,20 %
NN Tatry - Sympatia, d.d.s., a.s.	Rastový príspevkový d.d.f.	17,00 %
NN Tatry - Sympatia, d.d.s., a.s.	Indexový príspevkový d.d.f.	23,20 %
STABILITA, d.d.s., a.s.	Stabilita príspevkový d.d.f.	7,45 %
STABILITA, d.d.s., a.s.	Stabilita akciový príspevkový d.d.f.	13,15 %

Zdroj: Asociácia dôchodkových správcovských spoločností

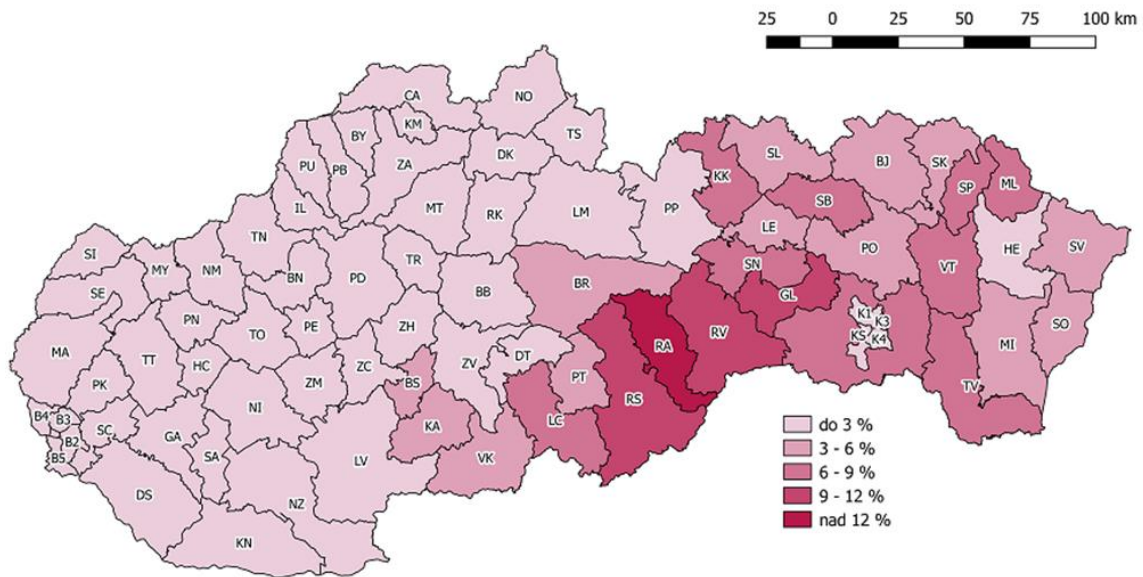
Graf 3 Regionálne rozdelenie poberateľov príspevku na starostlivosť o dieťa, priemerný mesačný počet poberateľov v roku 2019

Mapový podklad © Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky

Zdroj: RSD MIS

Graf 4 Regionálne rozdelenie osôb v systéme pomoci v hmotnej núdzi, podiel osôb v systéme na celkovom počte obyvateľov ku koncu roka 2019

Mapový podklad © Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky

Zdroj: RSD MIS, ŠÚSR

Tabuľka 14 Počet poberateľov a čerpanie finančných prostriedkov na resocializačný príspevok v rokoch 2018 a 2019

	počet poberateľov	Čerpané finančné prostriedky
2018	3 112	197 054
2019	3 361	237 770

Zdroj: RSD MIS

Tabuľka 15 Pomoc deťom týraným, sexuálne zneužívaným a šikanovaným v roku 2019

Pomoc deťom týraným, sexuálne zneužívaným a šikanovaným		Fyzické týranie	Psychické týranie	Sexuálne zneužívanie	Šikanovanie	Využívanie na komerčné účely (pornografia, prostitúcia)	Zanedbávanie (syndróm CAN)	Spolu	
Počet evidovaných detí	Spolu	127	31	161	19	6	923	1 267	
	v tom	do 6 rokov	36	8	10	0	1	374	429
		do 15 rokov	67	19	86	15	3	423	613
	do 18 rokov	24	4	65	4	2	126	225	
Počet návrhov orgánu na začatie trestného stíhania	celkovo	21	2	17	2	1	42	83	

Zdroj: UPSVaR

Tabuľka 16 Deti umiestnené na základe rozhodnutia súdu do zariadení na výkon rozhodnutia súdu /predbežné opatrenie, výchovné opatrenie, ústavná starostlivosť a ochranná výchova/ k 31. 12.

Zariadenia na výkon rozhodnutia súdu		2019
Centrá pre deti a rodiny (program)		4 481
Centrá pre deti a rodiny (špecializovaný program)		15
Centrá pre deti a rodiny (resocializačný program)		30
Domovy sociálnych služieb		18
Liečebno-výchovné sanatoria		27
Diagnostické centrá		55
Reedukačné domovy	NO, VO, ÚS	500
	OV	12

Zdroj: UPSVaR

Poznámka: NO – neodkladné opatrenie, VO – výchovné opatrenie, ÚS – ústavná starostlivosť, OV – ochranná výchova

Tabuľka 17 Jednotlivé formy starostlivosti v v centrách pre deti a rodiny s programom

Forma starostlivosti	2018	2019
Profesionálne náhradné rodiny	612	614
Samostatné skupiny	278	290
Iné skupiny	151	144

Zdroj: V(MPSVR SR) 5-01

Tabuľka 18 Počty umiestnených detí a mladých dospelých v jednotlivých formách starostlivosti v centrách pre deti a rodiny s programom k 31.12.

Počet umiestnených detí v jednotlivých formách	2018	2019
v profesionálnej náhradnej rodine	1 310	1 315
v samostatnej skupine	2 647	2 682
v iných skupinách	790	754

Zdroj: V(MPSVR SR) 5-01

Tabuľka 19 Celkový počet detí zverených do jednotlivých foriem náhradnej rodinnej starostlivosti v rokoch 2018 a 2019

Rok	Náhradná osobná starostlivosť	Pestúnska starostlivosť	Poručníctvo	Spolu
2018	6 647	1 411	582	8 640
2019	6 820	1 256	619	8 695

Zdroj: UPSVaR

Tabuľka 20 Základné štatistické údaje o činnosti RPPS za roky 2018 a 2019

Rok	Počet prípadov	Počet klientov	Počet konzultácií
2018	8 843	19 980	66 203
2019	7 731	16 368	44 692

Zdroj: UPSVaR

Tabuľka 21 Činnosť referátov poradensko-psychologických služieb v roku 2018 a 2019

Problematika	Rok 2018		Rok 2019	
	Počet prípadov	Počet konzultácií	Počet prípadov	Počet konzultácií
Rodinná	1 566	7 249	2 029	10 398
Rozvodová, porozvodová	2 548	13 495	2 958	17 381
Partnerská, manželská	661	3 537	721	3 959
Osobnostná	525	3 031	672	3 669
Náhradná rodinná starostlivosť	2 076	16 389	833	7 274
Iná/Rôzne	321	801	312	729
Drogové a iné závislosti	125	701	146	1 125
Profesionálna rodina	98	1 863	4	5
Krízová intervencia	37	164	56	152
Výchovné opatrenia	886	18 973	0	0
Spolu	8 843	66 203	7 731	44 692

Zdroj: UPSVaR

Tabuľka 22 Finančný príspevok na poskytovanie sociálnej služby v zariadeniach podmienených odkázanosťou na rok 2019

Stupeň odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby	Výška finančného príspevku pri poskytovaní pobytovej sociálnej služby/mesiac/miesto	Výška finančného príspevku pri poskytovaní ambulantnej sociálnej služby/mesiac/miesto obsadené najmenej v rozsahu 8 hodín
II. stupeň	96 eur	64 eur
III. stupeň	216 eur	144 eur
IV. stupeň	288 eur	192 eur
V. stupeň	408 eur	272 eur
VI. stupeň	504 eur	336 eur

Tabuľka 23 Finančný príspevok na poskytovanie sociálnej služby v zariadeniach krízovej intervencie

Druh sociálnej služby	Výška finančného príspevku na jedno miesto v zariadení na mesiac	Výška finančného príspevku na jedno miesto v zariadení na rozpočtový rok
nocľaháreň	120 eur	1 440 eur
útulok	150 eur	1 800 eur
domov na pol ceste	150 eur	1 800 eur
zariadenie núdzového bývania	150 eur	1 800 eur

Tabuľka 24 Počet registrovaných poskytovateľov sociálnych služieb

Druh sociálnej služby	Počet zaregistrovaných sociálnych služieb spolu	z toho			Kapacita
		poskytovateli a zariadenia alebo založení vyšším územným celkom	obce a poskytovatelia zariadenia alebo založení obcou	neverejní poskytovatelia	
Základné sociálne poradenstvo	185	4	10	171	x
Špecializované sociálne poradenstvo	187	10	1	176	x
Sociálna rehabilitácia	22	0	0	22	
Služby krízovej intervencie (z toho)	754	26	381	347	4 709
Terénna sociálna služba krízovej intervencie	62	0	21	41	x
Nizkoprahové denné centrum	33	0	9	24	x
Integračné centrum	6	1	1	4	x
Komunitné centrum	374	0	253	121	x
Nocľaháreň	53	0	34	19	1 288
Útulok	107	18	31	58	2 478
Domov na pol ceste	26	3	0	23	273
Nizkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu	58	0	25	33	x
Zariadenie núdzového bývania	35	4	7	24	670
Služby na podporu rodiny s deťmi (z toho)	334	30	48	256	3 767
Pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa	8	0	7	1	x
Zariadenie dočasnej starostlivosti o deti	2	2	0	0	4
Služba na podporu zosúladovania rod. a prac. života	24	0	1	23	x
Zariadenie starostlivosti o deti do troch rokov	220	0	40	180	3 763
Služba včasnej intervencie	80	28	0	52	x
Služby pre osoby s ŤZP a nepriaz. zdr. stavom (z toho)	3 387	600	1 427	1 360	49 338
Zariadenie podporovaného bývania	79	38	7	34	654
Zariadenie pre seniorov	506	80	143	283	19 955
Zariadenie opatrovateľskej služby	147	0	78	69	2 645
Rehabilitačné stredisko	37	16	0	21	429
Domov sociálnych služieb	488	309	32	147	12 558
Špecializované zariadenie	294	150	10	134	8 539
Denný stacionár	234	1	79	154	4 558
Opatrovateľska služba	1 287	0	969	318	x
Prepravná služba	169	2	80	87	x
Sprievodcovská a predčítateľská služba	10	0	0	10	x
Tlmočnicka služba	20	0	0	20	x
Sprostredkovanie tlmočnickej služby	0	0	0	0	x
Sprostredkovanie osobnej asistencie	14	0	2	12	x
Požičiavanie pomôcok	102	4	27	71	x
Služby IKT a podporné služby (z toho)	6	4	0	2	x
Monitorovanie a signalizácia potreby pomoci	192	18	126	48	x
Krízová pomoc prostredníctvom telekom. technológií	34	0	27	7	x
Pomoc pri výkone opatrovníckych práv a povinností	30	0	20	10	x
Denné centrum	257	2	253	2	9 552
Podpora samostatného bývania	13	4	0	9	x
Jedáleň	202	19	135	48	x
Práčovňa	34	0	27	7	x
Stredisko osobnej hygieny	30	0	20	10	x
SPOLU	5 452	697	2 316	2 439	67 366

Zdroj: Centrálny register poskytovateľov sociálnych služieb za 4.štvrťrok 2019

Tabuľka 25 Opatrovateľská služba

	Počet klientov		Zamestnanci poskytovateľov (v prepočítaných stavoch)		Prijmy poskytovateľov z úhrad (v €)	Výdavky poskytovateľov (v €)
	2018	2019	2018	2019	2019	2019
obce	13 187	13 325	5 747	5 694	7 269 016	54 777 750
neverejní poskytovatelia	2 807	2 799	2 778	2 082	5 693 714	19 852 206
SPOLU	15 994	16 124	8 525	7 776	12 962 730	74 629 956

Zdroj: V(MPSVR SR) 11-01 a V(MPSVR SR) 07-01

Tabuľka 26 Počet zariadení sociálnych služieb a ich kapacita

Druh zariadenia	Počet ZSS k 31.12. 2017	Počet miest k 31.12.2017 z toho starostlivosť poskytovaná				Počet ZSS k 31.12. 2018	Počet miest k 31.12.2018 z toho starostlivosť poskytovaná			
		Spolu	celoročne	týždenne	denne		Spolu	celoročne	týždenne	denne
Zariadenia sociálnych služieb spolu	1 435	51 476	42 857	645	7 974	1 371	51 908	44 408	615	6 885
z toho										
domov sociálnych služieb	291	13 273	11 165	500	1 608	288	12 971	10 829	519	1 623
zariadenie pre seniorov	387	18 467	18 330	1	136	386	19 129	19 018	1	110
špecializované zariadenie	153	6 860	6 641	32	187	166	7 537	7 282	46	209
denný stacionár	260	5 357	10	61	5 286	186	4 128	0	0	4 128
zariadenie podporovaného bývania	37	566	566	0	0	35	573	567	6	0
zariadenie núdzového bývania	34	654	654	0	0	30	665	665	0	0
útulky	81	1 997	1 997	0	0	86	2 222	2 222	0	0
rehabilitačné strediská	26	571	44	23	504	26	669	62	19	588
zariadenia opatrovateľskej služby	108	2 388	2 324	28	36	107	2 513	2 465	24	24
nocľaháreň	41	1 088	871	0	217	46	1 228	1 025	0	203
domov na polceste	17	255	255	0	0	15	271	271	0	0

Zdroj: Vybrané údaje ŠÚ SR – Zariadenia sociálnych služieb v SR; v čase spracovania Správy údaje za rok 2019 nie sú k dispozícii

Tabuľka 27 Prijímatelia sociálnej služby v zariadeniach sociálnych služieb

Druh zariadenia	Prijímatelia k 31. 12. 2017	Prijímatelia k 31. 12. 2018	z toho v roku 2018									
			osoby v dôchodkovom veku	diabetici	s psychotickou liečbou	s demenciou a užívajúci neuroleptiká	užívajúci antidepresíva	opatrovaní na lôžku	pozbavení spôsobilosti na právne úkony (a s obmedz. spôsobilosťou)	cudzinci	muži/ chlapci	ženy/ dievčatá
domov sociálnych služieb	12 470	12 144	3 988	1 471	5 579	2 692	2 889	7 152	5 875	13	6 558	5 586
zariadenie pre seniorov	18 068	18 741	18 638	4 607	4 854	5 472	4 796	10 847	573	19	5 014	13 727
špecializované zariadenie	6 494	7 348	5 662	1 323	3 298	3 428	2 241	5 331	1 864	7	2 857	4 491
denný stacionár	3 299	3 940	3 220	444	213	236	274	353	247	1	1 283	2 657
zariadenie podporovaného bývania	505	541	50	31	244	66	172	104	191	1	346	195
zariadenie núdzového bývania	478	602	12	2	10	0	18	2	3	5	211	391
útulok	1 833	2 157	357	37	140	30	134	12	12	5	1 297	860
rehabilitačné stredisko	604	680	132	12	61	16	87	70	54	0	341	339
zariadenie opatrovateľskej služby	2 169	2 308	2 137	493	514	680	615	1 138	70	1	703	1 605
nocľaháreň	6 845	7 255	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
domov na polceste	262	278	6	0	20	0	8	0	0	2	179	99
SPOLU	53 027	55 994	34 202	8 420	14 933	12 620	11 234	25 009	8 889	54	18 789	29 950

Zdroj: Vybrané údaje výkazu ŠÚ SR – Zariadenia sociálnych služieb v SR /výkaz Soc 1-01/; v čase spracovania Správy údaje za rok 2019 nie sú k dispozícii

Tabuľka 28 Výdavky zariadení sociálnych služieb

Druh zariadenia / zriaďovateľ	Celkové výdavky (v €) v roku 2017	v tom					na zdravotnú starostlivosť	Celkové výdavky (v €) v roku 2018	v tom				
		bežné výdavky	mzdové náklady	povinné sociálne poistenie	obstaranie majetku	na zdravotnú starostlivosť			bežné výdavky	mzdové náklady	povinné sociálne poistenie	obstaranie majetku	na zdravotnú starostlivosť
SPOLU	441 448 921	143 662 785	203 130 311	71 915 652	16 956 739	814 161	488 928 627	152 133 495	232 939 328	83 059 740	15 832 519	846 598	
domov sociálnych služieb	146 789 429	41 048 528	69 848 448	24 909 694	9 524 204	265 837	151 634 907	41 183 727	73 782 535	26 528 875	8 401 055	124 338	
zariadenie pre seniorov	169 218 322	62 511 505	74 361 879	26 207 953	3 575 729	318 388	192 978 921	68 966 420	87 054 968	30 761 011	4 029 354	537 382	
špecializované zariadenie	71 910 191	22 094 649	34 533 713	12 095 485	2 527 416	117 428	89 631 095	25 377 686	44 987 318	16 096 488	2 608 856	132 146	
denný stacionár	12 481 839	4 655 314	5 538 210	1 997 435	68 263	5 609	9 400 990	2 324 185	5 251 442	1 810 679	53 823	1 035	
zariadenie podporovaného bývania	3 802 601	1 159 284	1 758 289	628 442	152 429	791	4 214 073	1 282 300	2 069 727	731 536	80 608	303	
zariadenie núdzového bývania	3 355 260	904 356	1 200 583	458 671	588 727	910	2 594 396	764 391	1 231 238	460 373	68 692	401	
útulky	5 743 036	1 972 568	2 484 335	883 794	250 333	5 881	6 925 017	2 367 690	3 088 171	1 128 638	189 965	5 625	
rehabilitačné stredisko	3 267 717	813 914	1 746 113	607 795	56 357	534	4 055 286	1 005 196	2 172 000	760 048	56 996	2 099	
zariadenia opatrovateľskej služby	21 897 073	7 345 524	10 428 829	3 688 783	167 689	97 062	24 030 654	7 592 349	11 833 467	4 244 392	275 829	41 269	
nocľaháreň	2 184 065	877 698	897 976	313 093	22 220	1 081	2 623 305	989 137	1 107 439	409 575	20 562	860	
domov na polceste	799 388	279 445	331 936	124 507	23 372	640	838 992	280 246	360 409	127 916	46 779	1 140	

Zdroj: Vybrané údaje výkazu ŠÚ SR – Zariadenia sociálnych služieb v SR /výkaz Soc 1-01/; v čase spracovania Správy údaje za rok 2019 nie sú k dispozícii

Tabuľka 29 Príjmy zariadení sociálnych služieb

Druh zariadenia / zriaďovateľ	Celkové príjmy (v €) v roku 2017	Príspevok MPSVR SR	v tom					Celkové výdavky (v €) v roku 2018	príspevok MPSVR SR	v tom				
			príjmy z rozpočtu samosprávneho kraja	príjmy z rozpočtu obcí	príjmy zo zdravotných poisťovní	príjmy z úhrad	iné príjmy			príjmy z rozpočtu samosprávneho kraja	príjmy z rozpočtu obcí	príjmy zo zdravotných poisťovní	príjmy z úhrad	iné príjmy
SPOLU	439 196 258	74 340 759	171 027 520	17 481 483	553 689	145 142 147	27 545 643	487 715 969	106 276 692	176 381 061	21 257 961	996 177	156 607 876	23 765 993
domov sociálnych služieb	146 509 347	1 797 951	102 243 805	118 004	107 208	35 894 324	5 181 141	151 888 987	10 507 924	101 617 817	196 206	138 827	34 665 936	4 305 962
zariadenie pre seniorov	167 911 493	51 002 470	18 212 999	12 095 069	173 499	73 809 580	12 431 412	191 896 392	65 096 335	19 138 006	13 647 519	468 647	81 592 244	11 127 468
špecializované zariadenie	71 688 034	787 679	41 237 105	539 443	183 288	23 351 399	3 751 303	89 204 816	10 997 539	45 128 558	607 164	291 651	27 476 871	3 824 465
denný stacionár	12 245 297	9 920 216	36 670	481 759	5 101	996 211	799 169	9 145 597	5 583 433	54 289	1 399 765	7 378	1 058 866	1 065 009
zariadenie podporovaného bývania	3 775 071	37 354	2 776 515	25 943	199	815 884	115 856	4 224 242	783 247	2 347 908	45 417	419	911 595	204 902
zariadenie núdzového bývania	3 336 161	306 275	965 306	146 800	305	148 260	1 768 760	2 632 382	363 856	1 375 135	170 871	0	147 514	419 549
útulok	5 918 822	681 490	2 921 960	329 546	1 713	887 235	1 030 921	7 493 604	1 075 993	3 741 330	350 235	288	1 009 437	717 438
rehabilitačné stredisko	3 294 557	708 298	2 076 509	9 661	1 443	134 954	373 813	4 049 917	1 101 464	2 215 746	14 648	853	173 111	572 844
zariadenie opatrovateľskej služby	21 560 058	7 805 328	0	3 314 960	80 661	8 768 494	1 747 851	23 721 416	9 279 236	64 959	4 295 143	88 114	9 223 275	1 133 916
nocľahareň	2 177 044	1 291 667	68 311	415 607	272	203 851	202 256	2 632 706	1 483 835	149 464	525 118	0	226 160	251 198
domov na polceste	780 374	2 031	488 340	4 691	0	131 955	143 161	824 919	3 830	547 004	5 875	0	122 721	143 242

Zdroj: Vybrané údaje výkazu ŠÚ SR – Zariadenia sociálnych služieb v SR /výkaz Soc 1-01/; v čase spracovania Správy údaje za rok 2019 nie sú k dispozícii

Tabuľka 30 Zamestnanci zariadení sociálnych služieb (spolu) za roky 2017 a 2018

Druh zariadenia	Priemerný evidenčný počet zamestnancov prepočítaný	
	rok 2017	rok 2018
domov sociálnych služieb	8 275	7 980
zariadenie pre seniorov	9 219	9 933
špecializované zariadenie	4 310	5 024
denný stacionár	888	790
zariadenie podporovaného bývania	212	218
zariadenie núdzového bývania	155	164
útulky	335	369
rehabilitačné strediská	217	231
zariadenia opatrovateľskej služby	1 285	1 351
nocľaháreň	171	138
domov na pol ceste	39	43
SPOLU	25 106	26 242

Zdroj: Vybrané údaje Štatistického úradu SR – Zariadenia sociálnych služieb v SR; v čase spracovania Správy údaje za rok 2019 nie sú k dispozícii

Tabuľka 31 Vybrané druhy sociálnych služieb poskytované obcou, vyšším územným celkom alebo neverejnými poskytovateľmi sociálnych služieb k 31. 12. 2019

Druh sociálnej služby	Počet poskytovateľov		Počet prijímateľov		Zamestnanci (v prepočítaných stavoch)		Príjmy poskytovateľov (v €)		Výdavky poskytovateľov (v €)		Počet dobrovoľníkov	
	obce a vyššie územné celky	neverejní poskytovatelia	obce a vyššie územné celky	neverejní poskytovatelia	obce a vyššie územné celky	neverejní poskytovatelia	obce a vyššie územné celky	neverejní poskytovatelia	obce a vyššie územné celky	neverejní poskytovatelia	obce a vyššie územné celky	neverejní poskytovatelia
nízkoprahové denné centrum	5	10	638	3 177	12	75	139 397	796 213	146 103	646 488	4	35
pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa	5	0	3	0	2	0	1202	0	16 007	0	0	0
zariadenie dočasnej starostlivosti o deti	1	0	2	0	2	0	41 382	0	41 382	0	0	0
nízkoprahová soc.služba pre deti a rodinu	12	11	1 881	7 377	42	97	341 905	238 274	390 343	289 107	15	66
prepravná služba*	82	54	10 286	7 345	40	103	444 787	582 215	497 553	912 061	0	17
sprievodcovská a predčitateľská služba	0	4	0	23	0	0	0	0	0	0	0	0
tľmočnická služba	1	8	2	660	0	24	0	231 527	0	225 432	0	2
sprostredkovanie tľmočnickej služby	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
sprostredkovanie osobnej asistencie	1	7	1	327	1	11	4 315	39 468	4 315	12 940	1	5
požičiavanie pomôcok	21	34	366	1 872	6	40	1 960	93 626	20 728	138 563	0	17

Druh sociálnej služby	Počet poskytovateľov		Počet prijímateľov		Zamestnanci (v prepočítaných stavoch)		Príjmy poskytovateľov (v €)		Výdavky poskytovateľov (v €)		Počet dobrovoľníkov	
	obce a vyššie územné celky	neverejní poskytovatelia	obce a vyššie územné celky	neverejní poskytovatelia	obce a vyššie územné celky	neverejní poskytovatelia	obce a vyššie územné celky	obce a vyššie územné celky	neverejní poskytovatelia	obce a vyššie územné celky	neverejní poskytovatelia	obce a vyššie územné celky
terénna sociálna služba krízovej intervencie	52	25	14 878	9 424	116	149	1 080 737	596 954	1 238 295	593 804	0	109
služba na podporu zosúladovania rodinného a prac. života	5	14	15	52	0	15	0	114 141	0	77 424	0	0
zariadenie starostlivosti o deti do 3 rokov	44	170	871	1 918	276	1 224	3 498 659	4 303 128	4 758 066	4 407 737	0	25
základné sociálne poradenstvo		75		18 326		331		850 235		842 427		238
špecializované sociálne poradenstvo		79		23 203		255		2 138 407		2 146 079		61
sociálna rehabilitácia		8		779		12		256 686		256 720		0
SPOLU	738	454	125 934	68 616	1 567	2 421	16 275 493	10 832 313	21 236 337	10 979 468,00	80,00	646,00

Zdroj: V(MPSVR SR) 10-01, V(MPSVR SR) 11-01 a V(MPSVR SR) 07-01

* údaj z centrálného registra poskytovateľov sociálnych služieb

Tabuľka 32 Počet žiadateľov o zabezpečenie poskytovania sociálnej služby vo vybraných druhoch zariadení sociálnych služieb

Počet žiadateľov o poskytovanie sociálnej služby v zariadení	rok 2017	rok 2018	rok 2019
Domovy sociálnych služieb	1 943	1 748	1 731
Zariadenia pre seniorov	5 525	5 654	6 670
Zariadenia podporovaného bývania	115	101	59
Rehabilitačné strediská	17	17	62
Špecializované zariadenie	1 986	2 123	2 257
SPOLU v SR	9 586	9 643	10 779

Zdroj: V(MPSVR SR) 10- 01

Tabuľka 33 Počet zamestnancov, objemy plátov a vybrané zložky plátu v eurách za rok 2019 v zariadeniach sociálnych služieb podľa agregovaných zamestnaní

Kategória zamestnancov	Počet zamestnancov (osoby)	z toho ženy (osoby)	Celkový plat - objem v (€)	Celkový plat [€/mes]	Funkčný plat [€/mes]	z toho							
						Tarifný plat [€/mes]	príplatok za riadenie [€/mes]	osobný príplatok [€/mes]	platová kompenzácia [€/mes]	príplatok za zmenosť [€/mes]	Odmeny [€/mes]	Plat za nadčas [€/mes]	Doplatky a ostatné príplatky [€/mes]
SPOLU	16 274	14 275	146 592 812	926	663	551	8	89	7	7	77	7	70
Odborní a administratívni zamestnanci	955	797	12 285 514	1 241	917	646	54	213	2	1	143	1	23
Vychovávateľa	57	49	633 487	1 093	802	667	5	124	4	1	110	1	3
Pomocní vychovávateľa	22	20	211 178	922	637	599	0	32	0	6	147	0	35
Zamestnanci zabezpečujúci poskytovanie zdravotnej starostlivosti	1 247	1 214	13 840 425	1 111	759	608	11	115	11	11	94	18	105
Pomocní zdravotnícki zamestnanci	822	765	7 789 879	926	623	510	1	85	11	15	72	10	116
Zamestnanci vykonávajúci sociálnu agendu	201	181	2 119 302	1 004	757	622	9	116	5	5	69	2	44
Zamestnanci vykonávajúci sociálnu prácu	1 058	939	10 502 505	980	728	611	8	101	6	3	91	2	23
Ergoterapeuti	171	136	1 536 888	917	700	562	1	123	13	1	75	1	10
Psychológovia	35	29	357 383	1 019	786	636	6	136	7	0	84	0	2
Špeciálni pedagógovia	26	22	313 204	1 160	867	740	8	111	0	0	84	1	7
Opatrovateľky z povolania	3 278	3 049	26 509 012	866	589	516	0	52	8	12	64	13	108
Remeselní, manuálni alebo manipulační zamestnanci	1 924	1 409	14 364 708	758	565	498	0	57	6	3	66	4	32
Zamestnanci stravovacích prevádzok	1 121	1 006	9 051 632	837	599	519	3	66	2	9	68	6	71
Neuvedené zamestnanie	5 357	4 659	47 077 695	919	668	555	8	93	6	6	71	4	68

Zdroj: PLATY (MPSVR SR) 1-02

Najčastejšie zistené porušenia u poskytovateľov sociálnych služieb

V roku 2019 boli u poskytovateľov sociálnych služieb zistené najmä porušenia Ústavy Slovenskej republiky, zákona o sociálnych službách a iných všeobecne záväzných právnych predpisoch:

a) Porušenia zákona č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky:

- obmedzenie slobody pohybu prijímateľov sociálnej služby (obmedzenie počtu dní pobytu mimo zariadenia s podmienkou schválenia žiadosti riaditeľom zariadenia alebo pod hrozbou účtovania plnej úhrady, prípadne 3-násobku úhrady počas nepovolenej neprítomnosti)
- nariadenie zákazov a príkazov bez opory v právnych predpisoch (v interných smerniciach - vymedzené návštevne hodiny, zákaz návštev na izbách, zákaz požívať alkohol v zariadení pre seniorov pod hrozbou vypovedania zmluvy, zákaz pobytu mimo zariadenia bez súhlasu riaditeľa - pod hrozbou vypovedania zmluvy, a pod.).

b) Porušenia zákona o sociálnych službách:

- nerešpektovanie práv prijímateľov celoročnej pobytovej sociálnej služby – nedostupnosť informácií prijímateľom o úhrade za sociálnu službu v zrozumiteľnej forme, nedostupnosť domáceho poriadku v zariadení, neumožnenie prijímateľom prostredníctvom zvolených zástupcov podieľať sa na určovaní životných podmienok v zariadení na riešení vecí súvisiacich s podmienkami a kvalitou poskytovania sociálnej služby, zamlčanie práva prijímateľom na náhradu škody spôsobenej poskytovateľom sociálnych služieb (§ 6)
- neplnenie povinnosti poskytovateľov sociálnych služieb – neprihliadanie na individuálne potreby (nešpecifikovanie individuálnych potrieb pri špecifikácii odborných, obslužných a ďalších činností v zmluvách, umiestnenie prijímateľa s obmedzenou schopnosťou pohybu na poschodí bez výťahu, ubytovanie prijímateľa s obmedzenou schopnosťou pohybu v izbe s nízkym lôžkom), neposkytovanie sociálnej služby na odbornej úrovni (opatrovatelky bez kurzu v rozsahu 220 hodín) (§ 7)
- neplnenie povinností poskytovateľov sociálnych služieb pri plánovaní poskytovania sociálnej služby podľa individuálnych potrieb, schopností a cieľov prijímateľa sociálnej služby - nevypracovávanie individuálnych plánov (odôvodnené nezáujmom prijímateľa) alebo ich vypracovanie len formálne, nevyhodnocovanie individuálnych plánov vôbec alebo ich vyhodnocovanie bez účasti prijímateľa, nevypracovanie programov sociálnej rehabilitácie, nedostatočná spolupráca s prijímateľmi (§ 9 ods. 1, 2)
- nedodržanie maximálneho počtu prijímateľov sociálnej služby na jedného zamestnanca a minimálny percentuálny podiel odborných zamestnancov na celkovej počte zamestnancov (z dôvodu nedostatku pracovných síl, presun zamestnancov medzi prevádzkami, ak ich poskytovateľ má viac) (§ 9 ods. 4)
- nesplnenie všeobecných technických požiadaviek na výstavbu a všeobecných technických požiadaviek na stavby užívané fyzickými osobami s obmedzenou schopnosťou pohybu a orientácie/bezbariérovosť (§ 9 ods. 5)
- neplnenie podmienok kvality poskytovanej sociálnej služby (nespracovanie interných postupov, pravidiel a podmienok poskytovania sociálnej služby) (§ 9 ods. 8)
- neoboznamovanie zamestnancov a prijímateľov sociálnej služby s postupmi, pravidlami a podmienkami poskytovania sociálnej služby (prijímateľa často nevedia, že poskytovateľ má domáci poriadok, nevedia, že majú právo nahliadnuť do hospodárenia s ich finančnými prostriedkami, nevedia, ako postupovať a na koho sa obrátiť, ak sú nespokojní, resp. ak je zamestnanec na nich neprijemný a pod.) (§ 9 ods. 9),
- nevypracovávanie a neuskutočňovanie programu supervízie (zdôvodnené nedostatkom supervízorov, resp. vysokými nákladmi) (§ 9 ods. 12)
- nedodržanie povinností poskytovateľov sociálnych služieb pri ochrane života, zdravia a dôstojnosti – nevedenie registra netelesných a telesných obmedzení prijímateľov sociálnej služby, nezapisovanie obmedzení do registra, používanie nepovolených obmedzení (sieťová posteľ, izolačka ako bezpodnetová miestnosť, fixovanie na lôžku), neoznamovanie zápisov o použití obmedzení ministerstvu, súdom určenému opatrovníkovi, resp. príbuznému; zamestnanci neboli oboznámení s touto povinnosťou poskytovateľa, nepoznali znenie § 10 zákona o sociálnych službách, poskytovateľ oznamoval ministerstvu použitie obmedzenia aj v prípade, ak nešlo o použitie obmedzenia (§ 10)
- porušovanie povinností poskytovateľov sociálnych služieb pri vykonávaní odborných, obslužných a ďalších činností, zabezpečení vykonávania týchto činností alebo utvárania podmienok na ich

vykonávanie v rozsahu ustanovenom zákonom pre druh sociálnej služby, ktorý poskytuje - neposkytovanie odborných činností, obslužných činností a ďalších činností pre daný druh sociálnej služby, neposkytovanie ani nezabezpečovanie ošetrovateľskej starostlivosti, poskytovanie iba základného sociálneho poradenstva, neposkytovanie pomoci pri odkázanosti prijímateľov sociálnej služby v rozsahu podľa posudku o odkázanosti (§ 15 až § 18, § 35, § 38, § 39, § 40)

- nerešpektovanie potreby diétného stravovania prijímateľa sociálnej služby, poskytovanie jedál nevhodných pre diabetikov, neumožnenie prijímateľom sociálnej služby odoberať znížený rozsah počtu odoberaných jedál (§ 17 ods. 4, 5)
- neúplné označovanie miesta poskytovania sociálnej služby alebo miesta poskytovania sociálnej služby bez označenia (§ 67)
- zverejňovanie výročnej správy o činnosti a hospodárení vo verejnej časti registra účtovných závierok v prípade, ak je neverejným poskytovateľom sociálnej služby nezisková organizácia, iba podľa zákona o neziskových organizáciách bez uvedenia údajov podľa zákona o sociálnych službách (§ 67a ods. 1),
- nezverejňovanie ekonomicky oprávnených nákladov na jedného prijímateľa sociálnej služby vo výročnej správe o činnosti a hospodárení neverejného poskytovateľa vo verejnej časti registra účtovných závierok podľa zákona o sociálnych službách (§ 67a ods. 3)
- nezverejňovanie cenníka na webovom sídle (aj keď ho poskytovateľ sociálnej služby má) alebo ak ho nemá, na inom dostupnom mieste, určovanie úhrady bez cenníka, určovanie úhrady podľa viacerých cenníkov platných v jednom období, určenie úhrady za sociálnu službu v rozpore s aktuálnym cenníkom u neverejného poskytovateľa sociálnych služieb (§ 72 ods. 3)
- účtovanie úhrady za odborné činnosti, za ktoré prijímateľ sociálnej služby podľa zákona o sociálnych službách neplatí (§ 72 ods. 6)
- účtovanie úhrady za poskytovanie iných, tzv. nadštandardných činností bez rešpektovania záujmu zo strany prijímateľa sociálnej služby ako súčasť úhrady za sociálnu službu, napr. paušálne účtovanie zdravotného balíčka, manipulačný/administratívny poplatok pri začatí a ukončení poskytovania sociálnej služby, poplatok za vybavenie úradných záležitostí
- nesledovanie príjmu a majetku prijímateľov na účely určenia úhrady, nevyžiadanie vyhlásenia o majetku fyzickej osoby s overeným podpisom, resp. akceptovanie vyhlásenia bez overeného podpisu alebo bez vyznačenia, či fyzická osoba má/nemá majetok v hodnote nad 10 000 eur (§ 72 ods. 8),
- zisťovanie príjmu prijímateľa sociálnej služby na určenie úhrady za nesprávne obdobie, nesledovanie príjmu spolu posudzovaných osôb (§ 72a)
- negarantovanie zostatku príjmu prijímateľa sociálnej služby, resp. garantovanie zostatku príjmu v rozpore so zákonom o sociálnych službách (§ 73)
- určenie úhrady za sociálnu službu v plnej výške, bez garancie zostatku s odôvodnením, že prijímateľ odmieta preukazovať svoj príjem a majetok podľa § 93 ods. 4 (všetci prijímatelia podpísali predtlačené vyhlásenie) – podľa prijímateľov tlačivo podpisovali pri zmluve o poskytovaní sociálnej služby (§ 72 ods. 3, § 73 ods. 1 až 10, § 93 ods. 4)
- uzatváranie zmlúv o poskytovaní sociálnej služby nezrozumiteľným spôsobom pre prijímateľa (§ 74 ods. 1)
- uzatváranie zmlúv s charakterom zmiešanej zmluvy, v zmluve o poskytovaní sociálnej služby viazať platením úhrady iba inú, tzv. „prístupujúcu osobu“, nie prijímateľa alebo viazanie platením úhrady aj prijímateľa sociálnej služby aj inú osobu (§ 74 ods. 1)
- uzatváranie zmlúv bez náležitostí určených zákonom, v zmluvách uvádzanie sumy úhrady bez členenia na úhrady za jednotlivé odborné, obslužné a ďalšie činnosti (§ 74 ods. 7)
- zvyšovanie sumy úhrady za sociálnu službu bez opory v zákone o sociálnych službách, resp. bez uzatvoreného dodatku k zmluve o poskytovaní sociálnej služby (§ 74 ods. 12)
- definovanie vlastných dôvodov vypovedania zmluvy o poskytovaní sociálnej služby zo strany poskytovateľa sociálnej služby v rozpore so zákonom o sociálnych službách (§ 74 ods. 14)
- porušovanie zákonnej povinnosti v oblasti kvalifikačných predpokladov zamestnancov poskytovateľov sociálnych služieb (§ 84)
- podpísanie zmluvy o poskytovaní sociálnej služby inou osobou za prijímateľa sociálnej služby bez splnomocnenia alebo bez potvrdenia ošetrojúceho lekára o zdravotnom stave (§ 92 ods. 6)

- c) **Porušenia zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník** v znení neskorších predpisov pri uzatváraní zmluvy o poskytovaní sociálnej služby, resp. pri uzatváraní zmluvy o inej činnosti - § 43, § 710 ods. 3 a 4
- d) **Porušenia zákona č. 447/2008 Z. z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia** v znení neskorších zákonov v nadväznosti na § 72 ods. 8 zákona o sociálnych službách
- e) **Porušenia ustanovení všeobecne záväzného nariadenia zriaďovateľa** (týka sa verejných poskytovateľov sociálnych služieb)
- f) **Porušenia ustanovení zmluvy o poskytovaní sociálnej služby**, najmä nedodrievanie záväzkov zo zmluvy.

Na základe porovnania nedostatkov zistených v roku 2019 so zisteniami v predchádzajúcich rokoch je možné konštatovať, že uvedené zistené nedostatky sa v prevažnej miere každoročne opakujú.

Tabuľka 34 Hrubé výdavky na sociálnu ochranu, 2017

Územie	Výdavky na sociálnu ochranu ako % z HDP	Výdavky na sociálnu ochranu v PPS na obyvateľa	Výdavky na sociálne dávky podľa účelov (v %)					
			Staroba + pozostalí	Choroba/zdravotná starostlivosť	Invalidita	Rodina/deti	Nezamestnanosť	Bývanie, sociálne vylúčenie
EU28	27,9	8 388,8	45,8	29,6	7,6	8,7	4,4	3,9
EU15	28,8	9 240,0	45,5	29,7	7,6	8,6	4,5	4,1
EA19	28,9	9 261,2	46,1	29,5	7,4	8,3	5,2	3,5
Belgicko	28,8	10 044,8	46,5	26,9	8,7	7,6	6,9	3,4
Bulharsko	16,8	2 755,9	49,3	28,2	7,5	10,7	3,1	1,2
Česká republika	18,6	5 378,1	47,2	32,7	6,4	8,8	2,6	2,3
Dánsko	32,2	11 737,5	39,1	21,5	16,4	11,2	4,4	7,4
Nemecko	29,7	11 262,7	38,6	35,0	8,5	11,5	3,4	3,0
Estónsko	16,0	3 909,1	41,7	29,9	11,6	13,1	2,7	1,0
Írsko	15,0	7 205,6	34,2	38,9	5,5	8,5	8,7	4,2
Grécko	25,2	5 088,0	62,8	20,3	5,9	5,7	3,7	1,6
Španielsko	23,4	6 233,9	51,6	26,7	7,2	5,4	7,7	1,4
Francúzsko	34,1	10 916,6	45,5	28,7	6,5	7,6	6,1	5,6
Chorvátsko	20,8	3 930,3	43,5	33,7	10,7	8,6	2,1	1,4
Taliansko	29,1	8 207,3	57,8	23,1	5,8	6,3	5,8	1,2
Cyprus	18,5	4 735,0	55,9	18,3	4,4	6,7	5,6	9,1
Lotyšsko	14,9	3 000,6	48,9	25,4	9,1	11,0	4,5	1,1
Litva	15,1	3 754,9	45,2	31,3	9,3	8,3	3,8	2,1
Luxembursko	21,9	14 900,7	39,6	24,9	10,8	15,3	5,4	4,0
Maďarsko	18,3	3 964,6	49,7	27,7	6,0	12,1	1,7	2,8
Malta	16,1	4 752,5	52,6	34,3	3,5	5,5	2,2	1,9
Holandsko	29,3	11 015,5	42,1	33,7	9,2	4,2	4,0	6,8
Rakúsko	29,4	10 958,3	50,1	25,8	6,2	9,5	5,8	2,6
Poľsko	20,3	4 661,6	54,1	22,8	7,3	13,4	1,6	0,8
Portugalsko	24,6	5 607,5	58,3	25,5	7,1	4,9	3,2	1,0
Rumunsko	14,4	2 869,3	56,3	28,0	6,5	7,7	0,5	1,0
Slovinsko	22,6	5 692,6	47,4	34,0	4,8	8,3	2,4	3,1
Slovensko	18,2	4 327,2	45,8	31,7	8,8	9,1	2,9	1,7
Fínsko	30,6	10 171,8	45,1	22,5	9,6	9,8	7,3	5,7
Švédsko	28,8	10 219,4	44,2	26,1	10,9	10,2	3,5	5,1
Spojené kráľovstvo	26,3	7 991,7	43,4	32,6	6,7	9,4	1,3	6,6

Zdroj: Eurostat ESSPROS, údaje extrahované 28.04.2020

Tabuľka 35 Príjmy na sociálnu ochranu, 2017

Príjmy	Príjmy v % HDP	Príjmy v PPS na obyvateľa	Sociálne príspevky zamestnávateľov	Štruktúra príjmov (%)		
				Sociálne príspevky chránených osôb	Verejná správa	Iné príjmy
EU28	29,2	8 801,4	34,9	20,1	40,1	4,9
EU15	30,2	9 706,4	34,3	19,9	41,0	4,8
EA19	29,9	9 577,0	36,5	22,8	37,2	3,4
Belgicko	29,4	10 270,3	38,9	20,0	38,8	2,3
Bulharsko	18,3	3 006,1	34,7	21,4	42,0	1,8
Česká republika	19,6	5 668,4	50,4	24,4	23,9	1,3
Dánsko	35,9	13 098,0	11,0	7,9	77,8	3,3
Nemecko	31,6	11 968,4	34,3	30,8	33,2	1,6
Estónsko	15,6	3 812,3	76,0	1,0	22,9	0,1
Írsko	16,3	7 823,0	30,2	9,1	56,9	3,8
Grécko	26,6	5 362,4	31,9	24,2	38,7	5,2
Španielsko	22,4	5 974,9	45,1	13,5	39,3	2,2
Francúzsko	34,3	11 005,2	41,2	19,1	36,7	3,1
Chorvátsko	22,5	4 240,1	27,3	32,4	37,3	3,0
Taliansko	29,7	8 387,0	34,3	15,8	47,7	2,1
Cyprus	19,9	5 097,8	25,0	20,0	47,4	7,6
Lotyšsko	14,9	3 012,0	41,8	17,1	40,2	0,9
Litva	16,5	4 098,0	56,6	18,9	23,3	1,3
Luxembursko	24,2	16 449,1	26,3	23,9	44,4	5,4
Maďarsko	18,0	3 890,8	37,0	29,7	33,2	0,0
Malta	16,1	4 752,6	26,2	10,4	61,7	1,8
Holandsko	33,2	12 481,4	29,3	31,8	22,9	16,0
Rakúsko	28,9	10 794,7	36,4	27,0	35,3	1,3
Poľsko	20,4	4 687,6	47,2	21,5	18,3	13,0
Portugalsko	26,4	6 001,3	30,4	16,1	45,3	8,1
Rumunsko	15,2	3 036,6	44,2	29,3	25,8	0,8
Slovinsko	22,3	5 612,3	27,7	41,9	29,0	1,4
Slovensko	19,3	4 594,9	48,6	22,2	26,1	3,1
Fínsko	31,2	10 371,5	31,9	13,8	49,1	5,2
Švédsko	30,8	10 914,0	38,0	9,1	50,9	2,1
Spojené kráľovstvo	29,4	8 959,8	27,2	10,1	50,6	12,1

Zdroj: Eurostat ESSPROS, údaje extrahované 28.04.2020

Tabuľka 36 Výdavky na dôchodky a štruktúra podľa kategórií dôchodkov, 2017

Územie	Výdavky na dôchodky spolu				Štruktúra výdavkov na dôchodky podľa kategórií (%)					
	v € na obyvateľa (stále ceny 2010)	v PPS na obyvateľa	v % HDP	starobný	predpokladaný starobný	čiasťočný starobný	invalidný	predčasný v dôsledku zníženej pracovnej schopnosti	pozostalostné	predčasný z dôvodov trhu práce
EU28	3 507,0	3 767,6	12,5	77,2	2,9	0,0	6,6	2,0	11,1	2,3
EU15	4 120,1	4 120,9	12,8	77,3	2,7	0,0	6,5	2,1	11,1	0,0
EA19	4 032,3	4 219,7	13,2	75,1	3,1	0,0	5,8	2,2	13,5	0,0
Belgicko	4 339,6	4 328,5	12,4	70,2	0,0	0,0	14,1	0,0	13,4	0,0
Bulharsko	534,8	1 315,2	8,0	77,6	9,8	0,0	9,1	0,0	3,5	0,1
Česká republika	1 414,1	2 392,9	8,3	82,1	1,4	0,0	9,7	0,0	6,8	0,0
Dánsko	5 972,3	4 572,5	12,5	76,5	4,5	0,0	2,5	14,8	1,7	0,0
Nemecko	4 273,0	4 491,3	11,9	74,0	3,1	0,0	1,1	6,6	15,1	0,2
Estónsko	1 139,4	1 869,2	7,7	60,4	23,2	0,0	15,7	0,0	0,7	0,0
Írsko	3 206,2	2 648,4	5,5	80,9	0,0	0,0	13,6	0,0	5,4	0,1
Grécko	2 907,0	3 333,2	16,5	78,9	0,0	0,0	6,6	0,0	14,3	0,0
Španielsko	2 890,8	3 312,9	12,4	64,7	6,7	0,0	10,4	0,0	18,1	0,7
Francúzsko	4 890,5	4 786,6	14,9	81,8	0,0	0,0	7,2	0,2	10,7	0,0
Chorvátsko	1 174,6	1 929,7	10,2	53,4	14,2	0,0	15,4	0,0	17,0	0,0
Taliano	4 220,6	4 460,8	15,8	72,9	6,1	0,0	1,7	2,6	16,0	0,0
Cyprus	2 186,6	2 419,7	9,5	74,0	8,4	0,0	0,9	2,8	13,9	1,5
Lotyšsko	888,4	1 510,0	7,5	85,8	2,7	0,0	9,9	0,0	1,6	0,0
Litva	877,2	1 669,5	6,7	79,4	3,5	0,0	12,9	0,0	4,1	0,3
Luxembursko	8 016,8	6 393,5	9,4	54,2	19,1	0,0	7,8	0,0	17,3	0,0
Maďarsko	984,6	1 750,8	8,1	81,0	7,2	0,0	0,0	0,0	11,8	0,1
Malta	1 580,2	2 130,3	7,2	78,6	0,0	0,0	4,7	0,0	16,5	0,9
Holandsko	5 020,7	4 711,4	12,5	77,5	0,0	0,0	14,2	0,0	8,3	0,2
Rakúsko	5 156,2	5 270,7	14,1	77,4	4,2	0,0	6,8	0,0	11,6	0,0
Poľsko	1 307,9	2 520,3	10,9	70,7	6,3	0,0	7,6	0,0	14,4	0,0
Portugalsko	2 528,5	3 226,9	14,2	73,5	3,4	0,0	10,8	0,0	12,2	1,5
Rumunsko	690,4	1 599,3	8,0	85,6	0,5	1,2	3,1	3,2	6,4	0,0
Slovinsko	1 992,5	2 538,9	10,1	75,4	9,8	0,5	3,0	0,0	11,2	0,0
Slovensko	1 196,4	2 019,9	8,5	74,2	2,7	0,0	11,6	0,0	9,9	0,0
Fínsko	4 916,2	4 445,8	13,4	79,6	4,0	0,5	10,0	0,0	5,9	2,3
Švédsko	4 828,1	3 970,2	11,2	83,8	5,5	0,0	8,2	0,0	2,6	0,0
Spojené kráľovstvo	3 634,5	3 343,6	11,0	88,3	0,0	0,0	11,0	0,0	0,7	0,0

Zdroj: Eurostat – ESSPROS

Tabuľka 37 Počet poberateľov dôchodkov podľa rodu*, indexy 2017/2016 a 2017/2006

Územie	Počet poberateľov dôchodkov*			Index 2017/2016	Index 2017/2006	Podiel poberateľov dôchodkov na populáciu (%)
	úhrn*(osoby)	muži (%)	ženy(%)			
Belgicko	2 904 147	48,2	51,8	101,5	126,4	25,5
Bulharsko	2 171 457	41,8	58,2	99,5	95,5	30,8
Česká republika	2 953 294	41,6	58,4	100,1	107,9	27,8
Dánsko	1 490 878	45,4	54,6	100,2	120,4	25,8
Nemecko	23 332 053	43,9	56,1	100,0	103,3	28,2
Estónsko	417 562	39,5	60,5	98,9	109,6	31,7
Írsko	971 791	50,0	50,0	103,5	142,2	20,1
Grécko	2 569 221	47,5	52,5	98,2	101,7	23,9
Španielsko	9 664 977	50,9	49,1	101,1	116,0	20,7
Francúzsko	19 214 805	46,4	53,6	100,4	112,2	28,7
Chorvátsko	1 232 651	45,8	54,2	99,9	:	30,0
Taliansko	15 878 427	47,5	52,5	99,8	96,0	26,3
Cyprus	160 544	47,1	52,9	101,1	153,8	18,6
Lotyšsko	585 805	37,7	62,3	99,4	98,0	30,3
Litva	934 196	38,8	61,2	99,9	101,3	33,3
Luxembursko	185 761	55,1	44,9	102,8	143,0	30,9
Maďarsko	2 163 065	36,0	64,0	98,7	78,6	22,1
Malta	91 127	57,1	42,9	103,0	127,0	19,2
Holandsko	3 558 800	45,9	54,1	100,4	113,4	20,7
Rakúsko	2 437 360	45,2	54,8	100,5	108,3	27,6
Poľsko	9 699 361	40,1	59,9	100,7	96,1	25,5
Portugalsko	2 981 541	44,7	55,3	99,1	103,3	29,0
Rumunsko	5 230 406	42,1	57,9	99,7	90,5	26,8
Slovinsko	639 918	44,3	55,7	100,0	110,9	31,0
Slovensko	1 449 756	41,7	58,3	100,9	114,4	26,6
Fínsko	1 585 582	44,9	55,1	101,7	115,6	28,8
Švédsko	2 705 595	46,5	53,5	100,4	110,2	26,7
Spojené kráľovstvo	15 641 610	45,7	54,3	100,6	:	23,6

Zdroj: Eurostat – ESSPROS, údaje extrahované 02.06.2020

* Počet poberateľov dôchodkov bez dvojitého načítania

: - údaj nie je k dispozícii

Tabuľka 38 Dane a odvody platené zo sociálnych dávok, 2017

Územie	Výdavky na sociálnu ochranu			Sociálne dávky	
	Hrubé výdavky (% HDP)	Netto výdavky (% HDP)	% zdanených dávok	% dávok, z ktorých sa platia soc. odvody	efektívne daňovo-odvodové zaťaženie
Belgicko	28,8	26,7	57,4	46,8	13,4
Bulharsko	16,8	16,8	0,5	0,5	7,9
Česká republika	18,6	18,5	1,7	1,1	20,8
Dánsko	32,2	27,6	52,4	:	28,2
Nemecko	29,8	27,1	50,6	47,9	18,2
Estónsko	:	:	:	:	:
Írsko	15,1	14,5	48,2	18,3	8,6
Grécko	25,2	23,5	74,7	68,8	9,2
Španielsko	23,4	22,1	58,7	8,1	10,2
Francúzsko	34,1	32,3	60,3	35,9	9,5
Chorvátsko	20,8	20,6	53,2	53,1	2,2
Taliansko	29,1	25,6	64,2	0,7	19,3
Cyprus	18,5	17,4	50,3	:	13,0
Lotyšsko	14,9	14,3	56,2	2,5	7,2
Litva	15,1	14,8	11,2	11,2	16,3
Luxembursko	21,9	19,9	59,4	59,4	15,5
Maďarsko	18,4	18,1	12,4	10,1	9,8
Malta	16,1	15,8	50,0	:	3,6
Holandsko	29,3	23,8	58,4	58,4	34,4
Rakúsko	29,4	26,7	53,3	52,3	17,8
Poľsko	20,3	18,1	64,8	56,7	16,6
Portugalsko	24,6	22,8	61,8	0,1	12,9
Rumunsko	14,4	14,2	55,6	:	1,5
Slovinsko	22,6	22,3	53,9	:	2,5
Slovensko	18,2	18,2	1,5	0,9	16,8
Fínsko	30,6	27,4	57,2	57,2	18,8
Švédsko	28,8	25,5	49,6	:	24,0
Spojené kráľovstvo	26,3	25,4	42,0	2,3	7,8

Zdroj: Eurostat – ESSPROS, údaje extrahované 12.05.2020

: - údaj nie je k dispozícii

Tabuľka 39 Vyhlásené vyzvania pre národné projekty a dopytovo-orientované výzvy za rok 2019

Kód výzvy / vyzvania	Druh výzvy	Názov výzvy / vyzvania	Popis	Dátum vyhlásenia výzvy/vyzvania	Dátum ukončenia výzvy / vyzvania	Finančná alokácia NFP (€)	Finančná alokácia EÚ (€)	Fond	Vyhlasovateľ výzvy	Žiadateľ
Prioritná os 1 Vzdelávanie										
OPLZ-PO1/2019/DOP/1.1.1-01	Výzva (Dopytovo - orientovaná)	Podpora zlepšovania študijných výsledkov a kompetencií žiakov	Výzva je zameraná na podporu opatrení s cieľom zlepšovania študijných výsledkov a kompetencií žiakov, vrátane možnosti podpory pedagogických a odborných zamestnancov a profesijných a dobrovoľných pracovníkov s mládežou za účelom zlepšovania študijných výsledkov a kompetencií žiakov. Výzva je vyhlásená ako otvorená do vyčerpania alokácie	26.07.2019		2 000 000	2 000 000	ESF	Sprostredkovateľský orgán OPLZ-MŠVVŠ SR	NA
OPLZ-PO1/2019/DOP/1.2.1-01	Výzva (Dopytovo - orientovaná)	Prepojenie stredoškolského vzdelávania s praxou	Výzva je zameraná na podporu zvyšovania kvality zdelávania v oblasti odborného vzdelávania a prípravy v prepojení na praktické vzdelávanie. Aktivity výzvy sú zamerané na žiakov stredných odborných škôl, stredných športových škôl, konzervatórií a stredných škôl pre žiakov so zdravotným znevýhodnením vrátane žiakov so ŠVVP, ako aj na pedagogických a odborných zamestnancov týchto škôl. Výzva je vyhlásená ako otvorená do vyčerpania alokácie.	30.08.2019		30 000 000	30 000 000	ESF	Sprostredkovateľský orgán OPLZ-MŠVVŠ SR	NA
OPLZ-PO1/2019/DOP/1.3.1-01	Výzva (Dopytovo - orientovaná)	Skvalitnenie prípravy budúcich pedagogických a odborných zamestnancov	Výzva je zameraná na podporu prepojenia vysokoškolského vzdelávania s potrebami praxe v oblasti skvalitnenia prípravy budúcich pedagogických a odborných pracovníkov. Výzva je vyhlásená ako otvorená do vyčerpania alokácie.	26.07.2019		15 000 000	15 000 000	ESF	Sprostredkovateľský orgán OPLZ-MŠVVŠ SR	NA

Kód výzvy / vyzvania	Druh výzvy	Názov výzvy / vyzvania	Popis	Dátum vyhlásenia výzvy/vyzvania	Dátum ukončenia výzvy / vyzvania	Finančná alokácia NFP (€)	Finančná alokácia EÚ (€)	Fond	Vyhlasovateľ výzvy	Žiadateľ
Prioritná os 1 Vzdelávanie										
OPLZ-PO1/2019/NP/1.1.1-04	Priame vyzvanie	Štandardizáciu systému poradenstva a prevencie k inklúzii a úspešnosti na trhu práce	Cieľom NP je nastavenie štandardov systému poradenstva a prevencie a implementácia efektívneho systému poradenstva a prevencie multidisciplinárnym prístupom k dieťaťu v prospech jeho úspešného ukončenia povinnej školskej dochádzky a uplatnenia sa na trhu práce.	25.04.2019	28.06.2019	18 107 673	12 970 435	ESF	Sprostredkovateľský orgán OPLZ-MŠVVŠ SR	Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie
OPLZ-PO1/2019/NP/1.1.1-05	Priame vyzvanie	Pomáhajúce profesie v edukácii detí a žiakov	Cieľom NP je podporiť implementáciu princípov inkluzívneho vzdelávania v materských, základných a stredných školách.	23.08.2019	28.10.2019	40 607 050	40 607 050	ESF	Sprostredkovateľský orgán OPLZ-MŠVVŠ SR	Metodicko-pedagogické centrum
OPLZ-PO1/2019/NP/1.4.1-01	Priame vyzvanie	Komplexné nastavenie systému overovania kvalifikácií a výsledkov neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa v Slovenskej republike	Cieľom NP je komplexné nastavenie systému overovania kvalifikácií a výsledkov predchádzajúceho neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa v Slovenskej republike.	15.03.2019	28.06.2019	10 379 473	8 822 552	ESF	Sprostredkovateľský orgán OPLZ-MŠVVŠ SR	Štátny inštitút odborného vzdelávania
Prioritná os 2 Iniciatíva na podporu zamestnanosti mladých ľudí										
OP LZ NP 2019/2.1.1/01	Priame vyzvanie	Vzdelávanie mladých uchádzačov o zamestnanie – 2	Cieľom NP je podporiť zamestnateľnosť MUoZ prostredníctvom prípravy na trh práce formou rekvalifikácie, posilnením kľúčových kompetencií alebo vzdelávaním a prípravou pre trh práce z vlastnej iniciatívy MUoZ.	30.05.2019	18.07.2019	7 081 936	6 413 012	ESF/IZM	Riadiaci orgán OP Ľudské zdroje	Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny

Kód výzvy / vyzvania	Druh výzvy	Názov výzvy / vyzvania	Popis	Dátum vyhlásenia výzvy/vyzvania	Dátum ukončenia výzvy / vyzvania	Finančná alokácia NFP (€)	Finančná alokácia EÚ (€)	Fond	Vyhlasovateľ výzvy	Žiadateľ
Prioritná os 2 Iniciatíva na podporu zamestnanosti mladých ľudí										
OP LZ NP 2019/2.1.1/02	Priame vyzvanie	Praxou k zamestnaniu 2	Cieľom je ziskanie alebo zvýšenie a prehĺbvanie odborných zručností, vedomostí a praktických skúseností mladých ľudí do 29 rokov veku, ktoré zodpovedajú najmä ich dosiahnutému stupňu vzdelania v príslušnej skupine učebných odborov alebo študijných odborov formou mentorovaného zapracovania a praxe u zamestnávateľa, ktorý vytvorí pracovné miesto za účelom umiestnenia a udržania na trhu práce.	21.06.2019	23.09.2019	30 000 000	27 166 350	ESF/IZM	Riadiaci orgán OP Ľudské zdroje	Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny
Prioritná os 3 Zamestnanosť										
OP LZ NP 2019/3.1.1/01	Priame vyzvanie	Vzdelávanie uchádzačov o zamestnanie - 2	Cieľom NP je podporiť zamestnateľnosť uchádzačov o zamestnanie a znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie prostredníctvom prípravy na trh práce formou vzdelávania a prípravy pre trh práce, rekvalifikácie, posilnením kľúčových kompetencií alebo vzdelávaním z vlastnej iniciatívy UoZ.	30.05.2019	18.07.2019	22 704 192	19 298 563	ESF	Riadiaci orgán OP Ľudské zdroje	Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny
OP LZ NP 2019/3.1.1/02	Priame vyzvanie	Podpora integračných podnikov	Cieľom NP je zlepšenie pracovnej integrácie znevýhodnených a zraniteľných osôb a ich následné udržanie na pracovnom trhu prostredníctvom nových AOTP. Zamestnávateľom, ktorým bolo priznané postavenie integračného podniku, bude v rámci tohto projektu poskytovaná podpora podľa „§ 53f Príspevok integračnému podniku“ a „§ 53g Kompenzačné príspevky integračnému podniku“ zákona č. 5/2004 Z.z. o službách zamestnanosti.	16.07.2019	21.10.2019	49 321 240	41 923 054	ESF	Riadiaci orgán OP Ľudské zdroje	Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny

Kód výzvy / vyzvania	Druh výzvy	Názov výzvy / vyzvania	Popis	Dátum vyhlásenia výzvy/vyzvania	Dátum ukončenia výzvy / vyzvania	Finančná alokácia NFP (€)	Finančná alokácia EÚ (€)	Fond	Vyhlasovateľ výzvy	Žiadateľ
Prioritná os 3 Zamestnanosť										
OP LZ NP 2019/3.1.1/03	Priame vyzvanie	Cesta na trh práce 3	Hlavným cieľom NP je zlepšiť postavenia uchádzačov o zamestnanie a znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie na trhu práce, zvýšiť zamestnateľnosť a zamestnanosť UoZ a ZUoZ podporou vytvárania pracovných miest, znížiť nezamestnanosť, osobitne dlhodobú nezamestnanosť a podporiť rozvoj miestnej a regionálnej zamestnanosti v najmenej rozvinutých okresoch s vysokou mierou evidovanej nezamestnanosti.	27.08.2019	25.11.2019	50 000 000	42 500 000	ESF	Riadiaci orgán OP Ľudské zdroje	Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny
OP LZ NP 2019/3.1.1/04	Priame vyzvanie	Podpora zamestnávania občanov so zdravotným postihnutím - 4	NP je zameraný na podporu zamestnanosti, zamestnateľnosti a znižovanie nezamestnanosti občanov so zdravotným postihnutím (ďalej „občania so ZP“) formou poskytovania príspevkov podľa zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti. (§§ 56, 56a, 57, 59 a 60)	07.10.2019	05.12.2019	25 000 000	21 250 000	ESF	Riadiaci orgán OP Ľudské zdroje	Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny
OP LZ NP 2019/3.1.2/01	Priame vyzvanie	Sektorovo riadenými inováciami k efektívnemu trhu práce v Slovenskej republike	Cieľom projektu je zlepšiť prístup na trhu práce uplatnením účinných nástrojov na podporu zamestnanosti, vrátane podpory mobility pre získanie zamestnania, adaptability zamestnancov, samostatnej zárobkovej činnosti a aktivít vo vidieckych oblastiach.	26.02.2019	30.04.2019	19 799 176	16 829 300	ESF	Riadiaci orgán OP Ľudské zdroje	Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky

Kód výzvy / vyzvania	Druh výzvy	Názov výzvy / vyzvania	Popis	Dátum vyhlásenia výzvy/vyzvania	Dátum ukončenia výzvy / vyzvania	Finančná alokácia NFP (€)	Finančná alokácia EÚ (€)	Fond	Vyhlasovateľ výzvy	Žiadateľ
Prioritná os 3 Zamestnanosť										
OP LZ NP 2019/3.2.1/01	Priame vyzvanie	Zosúladenie rodinného a pracovného života	Projekt sa zameriava na podporu zamestnávateľov, ktorí realizujú opatrenia na zlepšenie podmienok pre zosúladenie pracovného a rodinného života, napomáhajúce návrat na trh práce uchádzačov o zamestnanie s rodičovskými povinnosťami, formou zamestnania prostredníctvom flexibilných foriem pracovných miest, kam patrí skrátený pracovný úväzok alebo domácka práca, a inovatívnych mechanizmov pre zvyšovanie flexibility práce.	17.06.2019	16.09.2019	11 055 163	9 396 889	ESF	Riadiaci orgán OP Ľudské zdroje	Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny
OP LZ NP 2019/3.2.1/02	Priame vyzvanie	Rodová rovnosť na pracovisku	Hlavným cieľom projektu je vypracovanie opatrení prispievajúcich k tvorbe systémových opatrení pre uplatňovanie politiky zosúladenia rodinného a pracovného života a ich zavedeniu do praxe v SR. Ťažisko opatrení Iniciatívy Európskej komisie „Nový začiatok na riešenie problémov rovnováhy medzi pracovným a súkromným životom, ktorým čelia pracujúce rodiny“, je zamerané na zvýšenie účasti žien na trhu práce podľa súčasného právneho a politického rámca EÚ a jeho nastavenia na súčasné podmienky na trhu práce.	25.09.2019	22.11.2019	613 040	613 040	ESF	Riadiaci orgán OP Ľudské zdroje	Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky

Kód výzvy / vyzvania	Druh výzvy	Názov výzvy / vyzvania	Popis	Dátum vyhlásenia výzvy/vyzvania	Dátum ukončenia výzvy / vyzvania	Finančná alokácia NFP (€)	Finančná alokácia EÚ (€)	Fond	Vyhlasovateľ výzvy	Žiadateľ
Prioritná os 3 Zamestnanosť										
OP LZ NP 2019/3.3.1/01	Priame vyzvanie	Podpora kvality sociálneho dialógu	Cieľom národného projektu je vytvoriť priestor pre profesionalizáciu sociálneho dialógu s potenciálom zefektívniť a skvalitniť nielen proces prípravy legislatívy na tripartitnej úrovni, ale zamerať sa i na obsahovú stránku posudzovania legislatívy v kontexte zvyšovania konkurencieschopnosti SR a zvyšovania miery sociálneho zmieru a zároveň posilniť budovanie odborných kapacít sociálnych partnerov prostredníctvom podpory vytvárania expertných dokumentov a vzdelávania. Cieľom je tiež podporiť zabezpečenie kvalitných a odborných reakcií na neustále sa meniacu situáciu na trhu práce a pripraviť cielenejšie opatrenia zamerané na zlepšenie schopnosti verejných služieb zamestnanosti poskytovať včasné a individualizované služby zamestnanosti.	28.02.2019	30.04.2019	16 969 257	14 423 868	ESF	Riadiaci orgán OP Ľudské zdroje	Implementačná agentúra Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky
Prioritná os 4 Sociálne začlenenie										
OP LZ NP 2019/4.1.1/01	Priame vyzvanie	Kvalita sociálnych služieb	Cieľom projektu je podpora sociálneho začlenenia zraniteľných cieľových skupín (osôb odkázaných na sociálne služby) prostredníctvom poskytovania kvalitných sociálnych služieb. Operačným cieľom národného projektu je podpora zavádzania kvality sociálnych služieb cestou metodickej podpory poskytovateľov sociálnych služieb pri implementácii podmienok kvality (poskytovateľský aspekt kvality), zároveň cestou zavádzania systému hodnotenia podmienok kvality sociálnych služieb (hodnotiteľský aspekt kvality).	15.03.2019	17.05.2019	3 795 726	3 078 106	ESF	Riadiaci orgán OP Ľudské zdroje	Implementačná agentúra Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky

Kód výzvy / vyzvania	Druh výzvy	Názov výzvy / vyzvania	Popis	Dátum vyhlásenia výzvy/vyzvania	Dátum ukončenia výzvy / vyzvania	Finančná alokácia NFP (€)	Finančná alokácia EÚ (€)	Fond	Vyhlasovateľ výzvy	Žiadateľ
Prioritná os 4 Sociálne začlenenie										
OP LZ NP 2019/4.1.1/02	Priame vyzvanie	Budovanie odborných kapacít na komunitnej úrovni	Budovanie a rozvoj odborných kapacít poskytovateľov vybraných sociálnych služieb krízovej intervencie (KC/NDC/NSSDR) na komunitnej úrovni za účelom zvýšenia efektívnosti ich činnosti - t.j. poskytovať kvalitnú odbornú podporu jednotlivcom a rodinám ohrozeným chudobou a sociálnym vylúčením, vedúcu k svojpomocnému riešeniu svojich sociálnych problémov, rovnako poskytovať podporu vedúcu k rozvoju celých komunití cieleným využívaním komunitných zdrojov.	27.08.2019	31.10.2019	23 322 709	18 913 318	ESF	Riadiaci orgán OP Ľudské zdroje	Implementačná agentúra Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky
OP LZ NP 2019/4.1.1/03	Priame vyzvanie	Podpora a zvyšovanie kvality terénnej sociálnej práce	Projekt je implementovaný prostredníctvom jednej hlavnej aktivity: Systematická podpora a podpora inovácií TSP. Aktivita je zameraná na podporu rodín žijúcich v sociálnom vylúčení, k riešeniu náročných sociálnych a životných situácií a tým tieto osoby začleňovať do spoločnosti a zlepšovať ich životné podmienky.	26.08.2019	31.10.2019	34 598 800	28 347 517	ESF	Riadiaci orgán OP Ľudské zdroje	Implementačná agentúra Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky

Kód výzvy / vyzvania	Druh výzvy	Názov výzvy / vyzvania	Popis	Dátum vyhlásenia výzvy/vyzvania	Dátum ukončenia výzvy / vyzvania	Finančná alokácia NFP (€)	Finančná alokácia EÚ (€)	Fond	Vyhlasovateľ výzvy	Žiadateľ
Prioritná os 4 Sociálne začlenenie										
OP LZ NP 2019/4.1.2/01	Priame vyzvanie	Každé dieťa sa počíta	Hlavným cieľom je prevencia diskriminácie, sociálna inklúzia a posilnenie rovnosti príležitostí pre deti s neštandardným vývinom (ďalej aj DsNV) prostredníctvom zavedenia a rozšírenia moderných metód práce s týmito deťmi na úrovniach, ktoré majú vplyv na vývin dieťaťa, jeho vzdelávanie a prípravu na trh práce. Projekt sa bude realizovať prostredníctvom hlavnej aktivity Podpora zavádzania a zvyšovania dostupnosti včasnej intervencie, vedúce k rovnosti príležitostí osôb so zdravotným postihnutím, ako aj ich rodičov.	30.10.2019	10.01.2020	8 148 504	6 607 948	ESF	Riadiaci orgán OP Ludské zdroje	Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky
Prioritná os 5 Integrácia marginalizovaných rómskych komunít										
OPLZNP-PO5-2019-1	Priame vyzvanie	Komunitné služby v mestách a obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunít – II. Fáza	Cieľom NP KS MRK je podpora rozvoja poskytovateľov troch sociálnych služieb krízovej intervencie, ktorí budú poskytovať dostupné, štandardizované odborné činnosti, ďalšie činnosti a aktivity realizované v oblasti podpory sociálnej inklúzie osôb v nepriaznivej sociálnej situácii s dôrazom na MRK, ohrozených sociálnym vylúčením alebo s obmedzenou schopnosťou sa spoločensky začleniť a samostatne riešiť svoje problémy. Poskytovanie ambulantnej formy sociálnej služby je pre účely NP povinné.	16.08.2019	30.11.2019	21 350 000	18 147 500	ESF	Sprostredkovateľský orgán OPLZ-MV SR	Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky

Kód výzvy / vyzvania	Druh výzvy	Názov výzvy / vyzvania	Popis	Dátum vyhlásenia výzvy/vyzvania	Dátum ukončenia výzvy / vyzvania	Finančná alokácia NFP (€)	Finančná alokácia EÚ (€)	Fond	Vyhlasovateľ výzvy	Žiadateľ
Prioritná os 5 Integrácia marginalizovaných rómskych komunít										
OPLZNP-PO5-2019-2	Priame vyzvanie	Podpora vysporiadania pozemkov v marginalizovaných rómskych komunitách	Podpora programov zameraných na dosiahnutie vyššieho hygienického štandardu marginalizovaných rómskych osídlení a systematické znižovanie počtu nelegálnych obydlií charakteristických extrémne nízkou mierou hygienických štandardov aj prostredníctvom poskytovania technickej asistencie obciam s prítomnosťou MRK zameranej na vysporiadavanie pozemkov formou vysporiadania pozemkov	16.08.2019	30.11.2019	2 390 000	2 031 500	ESF	Sprostredkovateľský orgán OPLZ-MV SR	Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky
OPLZNP-PO5-2019-3	Priame vyzvanie	Terénna sociálna práca a terénna práca v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunít II.	Cieľom je poskytovanie kvalitných služieb klientom z marginalizovaných rómskych komunít, ktorí patria medzi najviac vylúčené skupiny alebo skupinyohrozené sociálnym vylúčením a chudobou. Prostredníctvom terénnej sociálnej práce sa v národnom projekte plánuje dosiahnuť začlenenie osôb žijúcich v marginalizovaných rómskych komunitách do spoločnosti.	02.10.2019	31.12.2019	29 000 000	24 650 000	ESF	Sprostredkovateľský orgán OPLZ-MV SR	Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky

Kód výzvy / vyzvania	Druh výzvy	Názov výzvy / vyzvania	Popis	Dátum vyhlásenia výzvy/vyzvania	Dátum ukončenia výzvy / vyzvania	Finančná alokácia NFP (€)	Finančná alokácia EÚ (€)	Fond	Vyhlasovateľ výzvy	Žiadateľ
Prioritná os 5 Integrácia marginalizovaných rómskych komunít										
OPLZNP-PO5-2019-4	Priame vyzvanie	Zdravé komunity 2B	Hlavným cieľom projektu je realizácia a rozvoj zdravotnej mediácie pre obyvateľov a príslušníkov MRK. Ide o zvyšovanie zdravotnej gramotnosti, úrovne osobnej a komunálnej hygieny, ďalej preventívnym aktivitám zameraným na popôrodnú starostlivosť, dojčenie, preventívne prehliadky, povinné očkovanie, identifikáciu výskytu infekčných ochorení a ďalším asistenčným aktivitám zameraným na zlepšovanie vzťahov a komunikácie medzi obyvateľmi MRK a poskytovateľmi zdravotnej starostlivosti.	19.11.2019	31.03.2020	15 825 200	13 451 420	ESF	Sprostredkovateľský orgán OPLZ-MV SR	Zdravé regióny
Prioritná os 6 Technická vybavenosť v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunít										
OPLZ-PO6-SC611-2019-1	Výzva (Dopytovo - orientovaná)	Výzva na miestne pozemné komunikácie a súvisiace prvky s cieľom zlepšenia dostupnosti služieb pre obyvateľov MRK	Podpora dobudovania základnej technickej infraštruktúry. Rekonštrukcia pozemných komunikácií (cesty, chodníky, mostné objekty) je oprávnená iba v prípade, ak je predmetom projektu aj výstavba nových pozemných komunikácií (cesty, chodníky, mostné objekty). Oprava a údržba pozemných komunikácií nie je oprávnená.	26.06.2019	28.10.2019	12 405 882	11 100 000	ERDF	Sprostredkovateľský orgán OPLZ-MV SR	NA

Kód výzvy / vyzvania	Druh výzvy	Názov výzvy / vyzvania	Popis	Dátum vyhlásenia výzvy/vyzva- nia	Dátum ukonče- nia výzvy / vyzvania	Finančná alokácia NFP (€)	Finančná alokácia EÚ (€)	Fond	Vyhlasovateľ výzvy	Žiadateľ
Prioritná os 6 Technická vybavenosť v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunít										
OPLZ-PO6- SC612- 2019-2	Výzva (Dopytovo - orientovaná)	Výzva zameraná na výstavbu a rekonštrukciu predškolských zariadení s dôrazom na rozšírenie kapacity v obciach s prítomnosťou marginalizova-ných rómskych komunít	Podpora výstavby nových predškolských zariadení v obciach s prítomnosťou MRK. Podpora rekonštrukcie predškolských zariadení a prístavby/nadstavby k existujúcim predškolským zariadeniam v obciach s prítomnosťou MRK s dôrazom na rozšírenie kapacity.	19.12.2019		5 000 000	5 000 000	ERDF	Sprostredkovateľ- ský orgán OPLZ- MV SR	NA

Poznámka: Výzvy na predkladanie žiadostí o dopytovo – orientované projekty sú zvýraznené tučným písmom
Zdroj: RO, ITMS2014+

Tabuľka 40 Čerpanie výdavkov kapitoly 22 – MPSVR SR podľa programového rozpočtovania

Kód programu	Názov programu	Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Skutočnosť 31.12.2019	%
07C	Sociálna inklúzia	1 972 412 655	2 141 417 790	2 140 551 145	100,0
07C0A	Podpora sociálnych služieb	147 087 738	132 913 871	132 908 179	100,0
07C0B	OP EP pre najodkázanejšie osoby	6 228 939	14 470 453	14 470 453	100,0
07C0B01	- Sociálne začlenenie najodkázanejších osôb	6 228 939	14 470 453	14 470 453	100,0
07C01	Pomoc v hmotnej núdzi	152 412 938	123 584 232	123 542 278	100,0
07C0101	- Dávka v hmotnej núdzi	134 994 538	112 172 213	112 141 408	100,0
07C0102	- Dotácia na výkon osobitného príjemcu	160 000	130 895	130 504	99,7
07C0103	- Dotácia na stravu pre dieťa v hmotnej núdzi	8 310 300	4 716 254	4 710 236	99,9
07C0104	- Dotácia na školské potreby pre dieťa v hmotnej núdzi	2 008 600	1 327 768	1 326 661	99,9
07C0106	- Náhradné výživné	6 939 500	5 237 102	5 233 469	99,9
07C02	Podpora rodiny	1 015 932 759	1 094 233 199	1 093 462 457	99,9
07C0201	- Prídavok na dieťa	320 751 600	328 038 545	328 016 860	100,0
07C0202	- Rodičovský príspevok	382 062 000	377 352 473	377 345 864	100,0
07C0206	- Ostatné príspevky na podporu rodiny	48 814 253	47 474 390	47 471 743	100,0
07C020A	- Štátom platené poistné	259 549 056	280 959 736	280 959 736	100,0
07C020B	- Príspevok na starostlivosť o dieťa	4 755 850	2 770 040	2 768 671	100,0
07C020D	- Dotácia na podporu výchovy k stravovacím návykom dieťaťa		57 638 015	56 899 583	98,7
07C03	Kompenzácia sociálnych dôsledkov ŤZP	375 485 152	395 900 381	395 881 578	100,0
07C04	Iniciatívy v oblasti sociálnej inklúzie	3 109 702	2 930 101	2 927 623	99,9
07C040A	- Ostatné iniciatívy	3 109 702	2 930 101	2 927 623	99,9
07C05	Starostlivosť o ohrozené deti	123 437 764	129 249 317	129 222 341	100,0
07C0501	- Náhradná rodinná starostlivosť	21 962 576	23 547 425	23 543 476	100,0
07C0502	- Štátne centrá pre deti a rodiny	75 273 928	85 774 283	85 771 307	100,0
07C0503	- Neštátne centrá pre deti a rodiny	25 001 260	19 031 899	19 012 843	99,9
07C0504	- Prevencia a sanácia (MVO)	1 200 000	895 710	894 715	99,9
07C06	Nesystémové dávky sociálneho poistenia	87 417 663	93 817 663	93 817 663	100,0
07C07	Vianočný príspevok dôchodcom	61 300 000	154 318 573	154 318 573	100,0
07E	Tvorba a implementácia politík	175 441 130	201 292 163	201 290 323	100,0
07E03	Riadiaca, koncepčná a výskumná činnosť	15 806 608	17 107 210	17 107 204	100,0
07E0301	- Aparát ministerstva	15 806 608	17 107 210	17 107 204	100,0

Správa o sociálnej situácii obyvateľstva SR za rok 2019
Príloha ku kapitole 3

Kód programu	Názov programu	Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Skutočnosť 31.12.2019	%
07E04	Výkon štátnej správy na úseku soc. vecí, rodiny, práce a zamestnanosti	158 199 431	182 846 528	182 844 699	100,0
07E0401	- Špecializovaná štátna správa	144 506 452	167 219 378	167 217 937	100,0
07E0402	- Ostatná štátna správa	13 692 979	15 627 150	15 626 762	100,0
07E05	Implementácia projektov ESF	1 435 091	1 338 425	1 338 420	100,0
07E0501	Implementačná agentúra	1 435 091	1 338 425	1 338 420	100,0
	Medzirezortné programy a podprogramy, ktorých je kapitola gestorom a účastníkom				
06G	Ľudské zdroje	134 890 589	289 291 954	289 290 464	100,0
06G04	Aktívna politika trhu práce a zvýšenie zamestnanosti - MPSVR SR	45 204 258	34 111 130	34 109 640	100,0
06G0404	- Národné programy na rozvoj APTP a zvýšenie zamestnanosti	42 452 141	32 452 103	32 450 629	100,0
06G040J	- Individuálna štátna pomoc	2 752 117	1 659 027	1 659 011	100,0
06G1S	OP Ľudské zdroje 2014 - 2020 - MPSVR SR	89 686 331	255 180 824	255 180 824	100,0
06G1S01	- Zamestnanosť	50 120 860	155 885 364	155 885 364	100,0
06G1S02	- Sociálne začlenenie	21 146 157	44 913 196	44 913 196	100,0
06G1S03	- Technická pomoc	3 918 311	10 933 503	10 933 503	100,0
06G1S04	- Iniciatíva na podporu zamestnanosti mladých	14 501 003	43 448 761	43 448 761	100,0
	Podprogramy, ktoré kapitola rieši ako účastník medzirezortného programu				
0EK	Informačné technológie financované zo štátneho rozpočtu	17 463 254	21 227 096	21 226 733	100,0
0EK0H	Informačné technológie financované zo štátneho rozpočtu - MPSVR SR	17 463 254	21 227 096	21 226 733	100,0
0EK0H01	- Systémy vnútornej správy	4 940 104	5 285 263	5 285 262	100,0
0EK0H02	- Špecializované systémy	3 009 222	2 545 838	2 545 838	100,0
0EK0H03	- Podporná infraštruktúra	6 544 731	7 297 543	7 297 181	100,0
0EK0H04	- IS Riadenie Sociálnych Dávok	1 100 000	5 436 902	5 436 902	100,0
0EK0H05	- IS KIDS	537 400	85 239	85 239	100,0
0EK0H06	- Informačný Systém Služieb Zamestnanosti	988 177	576 311	576 311	100,0
0EK0H07	- Internetový Sprievodca Trhom Práce	343 620	0	0	0,0
06H09	Hospodárska mobilizácia - MPSVR SR	45 189	47 759	47 081	98,6
09706	Príspevky SR do medzinárodných organizácií - MPSVR SR	595 000	513 024	513 023	100,0
0AR05	MPSVR SR - Protidrogová politika	50 000	25 880	25 872	100,0
	Výdavky spolu za kapitolu	2 300 897 817	2 653 815 666	2 652 944 641	100,0

Zdroj: MPSVR SR, Návrh štátneho záverečného účtu

PRÍLOHA KU KAPITOLE 4

Tabuľka 1 Zoznam vybraných indikátorov sociálnej inklúzie (2016 – 2018)

	2016			2017			2018			Rozdiel (2018 a 2017)		
	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy
Primárne indikátory												
Miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia (celá populácia)	18,1	18,1	18,2	16,3	16,3	16,2	16,3	16,0	16,6	0,0	-0,3	0,4
Vplyv sociálnych transférov na zníženie rizika chudoby (s výnimkou dôchodkov)	31,0	29,8	31,6	29,1	29,1	29,7	31,1	29,5	31,7	1,9	0,3	2,0
Vplyv sociálnych transférov na zníženie rizika chudoby (vrátane dôchodkov)	66,5	63,9	68,4	66,8	64,9	68,9	67,1	65,1	68,5	0,3	0,3	-0,3
Miera rizika chudoby podľa pohlavia (celá populácia)	12,7	12,7	12,8	12,4	12,4	12,3	12,2	12,2	12,3	-0,2	-0,2	0,0
Miera rizika chudoby (0-5 roční)	19,4	18,1	20,6	16,9	16,5	17,2	19,8	19,9	19,7	2,9	3,4	2,5
Miera rizika chudoby (6-11 roční)	22,7	22,4	23,0	20,5	23,1	17,7	18,8	19,6	18,0	-1,7	-3,5	0,3
Miera rizika chudoby (12-17 roční)	20,2	19,6	20,9	21,9	20,7	23,2	22,9	23,8	22,0	1,0	3,1	-1,2
Miera rizika chudoby podľa pohlavia (0-17)	20,8	20,2	21,5	19,9	20,4	19,4	20,5	21,2	19,8	0,6	0,8	0,4
Miera rizika chudoby podľa pohlavia (18-24)	14,8	11,2	18,5	14,5	12,6	16,5	14,0	12,9	15,1	-0,5	0,3	-1,4
Miera rizika chudoby podľa pohlavia (25-54)	12,2	12,5	11,9	11,5	11,4	11,7	11,3	10,9	11,7	-0,2	-0,5	0,0
Miera rizika chudoby podľa pohlavia (55-64)	9,5	10,5	8,6	9,4	10,5	8,4	9,6	9,7	9,5	0,2	-0,8	1,1
Miera rizika chudoby podľa pohlavia (18-64)	12,0	12,0	12,1	11,5	11,4	11,6	11,3	10,9	11,6	-0,2	-0,5	0,0
Miera rizika chudoby podľa pohlavia (65+)	5,7	4,3	6,5	6,9	4,9	8,3	6,4	5,2	7,1	-0,5	0,3	-1,2
Hranica rizika chudoby - domácnosť jednotlivca (EUR)		4 171			4 310			4 477			167	
Hranica rizika chudoby - domácnosť jednotlivca (PPS)		6 280			5 763			5 846			83	
Hranica rizika chudoby - domácnosť 2 dospelí a 2 deti (EUR)		8 758			9 051			9 402			351	
Hranica rizika chudoby - domácnosť 2 dospelí a 2 deti (PPS)		13 187			12 103			12 278			175	
Pretrvávajúca miera rizika chudoby (celá populácia)	7,7	7,4	8,0	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Pretrvávajúca miera rizika chudoby (0-17)	15,0	11,6	18,5	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Pretrvávajúca miera rizika chudoby (18-64)	7,3	7,4	7,3	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Pretrvávajúca miera rizika chudoby (65+)	2,7	2,6	2,7	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Relatívny prepád mediánu príjmov v riziku chudoby (celá populácia)	26,1	27,8	24,3	26,0	28,8	23,9	25,6	26,0	22,9	-0,4	-2,8	-1,0
Relatívny prepád mediánu príjmov v riziku chudoby (0-5)	34,1	35,2	30,6	29,5	25,4	37,4	25,1	8,3	26,1	-4,4	-17,1	-11,3
Relatívny prepád mediánu príjmov v riziku chudoby (6-11)	26,6	32,0	24,7	31,5	29,5	33,1	26,1	26,2	26,1	-5,4	-3,3	-7,0
Relatívny prepád mediánu príjmov v riziku chudoby (12-17)	35,0	28,6	35,9	29,5	32,3	29,4	26,4	26,4	26,8	-3,1	-5,9	-2,6
Relatívny prepád mediánu príjmov v riziku chudoby (0-17)	31,6	33,1	30,6	30,3	28,2	31,5	26,1	26,1	26,3	-4,2	-2,1	-5,2
Relatívny prepád mediánu príjmov v riziku chudoby (18-64)	26,4	27,1	26,1	28,0	29,7	25,0	26,0	26,3	26,3	-2,0	-3,4	1,3
Relatívny prepád mediánu príjmov v riziku chudoby (65+)	10,3	11,6(u)	9,8	9,6	9,3	9,7	7,4	3,6	8,6	-2,2	-5,7	-1,1
Dlhodobá miera nezamestnanosti (15-74)	5,8	5,5	6,2	5,1	5,2	4,9	4,0	4,0	4,1	-1,1	-1,2	-0,8
Populácia žijúca v domácnostiach s veľmi nízkou pracovnou intenzitou (populácia 0-59)	6,5	6,6	6,3	5,4	5,3	5,4	5,2	5,2	5,3	-0,2	-0,1	-0,1
Populácia žijúca v domácnostiach s veľmi nízkou pracovnou intenzitou (0-5 roční)	8,6	8,0	9,3	6,8	5,1	8,4	6,5	5,0	8,0	-0,3	-0,1	-0,4
Populácia žijúca v domácnostiach s veľmi nízkou pracovnou intenzitou (6-11 roční)	8,6	7,8	9,5	7,1	6,2	8,0	5,7	5,7	5,6	-1,4	-0,5	-2,4

	2016			2017			2018			Rozdiel (2018 a 2017)		
	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy
Populácia žijúca v domácnostiach s veľmi nízkou pracovnou intenzitou (12-17 roční)	7,5	6,5	8,7	7,5	7,5	7,4	6,9	6,5	7,3	-0,6	-1,0	-0,1
Populácia žijúca v domácnostiach s veľmi nízkou pracovnou intenzitou (0-17 roční)	8,2	7,4	9,2	7,1	6,4	7,9	6,3	5,8	6,9	-0,8	-0,6	-1,0
Populácia žijúca v domácnostiach s veľmi nízkou pracovnou intenzitou (18-59 roční)	6,0	6,4	5,5	4,8	5,0	4,6	4,9	5,0	4,8	0,1	0,0	0,2
Deti žijúce v domácnostiach bez zamestnania (0-17)	7,7	:	:	8,0	:	:	7,2	:	:	-0,8	:	:
Populácia žijúca v domácnostiach bez zamestnania (18-59)	6,4	6,3	6,6	6,6	6,4	6,8	5,8	5,7	5,8	-0,8	-0,7	-1,0
Osoby, ktoré predčasne ukončili vzdelávanie a nepokračujú v ďalšom vzdelávaní	7,4	7,6	7,2	9,3	8,5	10,3	8,6	8,3	8,8	-0,7	-0,2	-1,5
Závažná materiálna deprivácia (celá populácia)	8,2	8,1	8,3	7,0	7,2	6,8	7,0	6,8	7,2	0,0	-0,4	0,4
Materiálna a sociálna deprivácia (celá populácia)	15,3	14,5	16,0	13,3	12,6	14,0	12,2	11,8	12,7	-1,1	-0,8	-1,3
Miera materiálnej deprivácie (celá populácia)	19,1	18,4	19,7	16,4	15,9	16,9	17,2	16,4	18,0	0,8	0,5	1,1
Miera materiálnej deprivácie (0-5)	16,3	16,2	16,4	15,1	14,8	15,5	17,5	19,2	15,9	2,4	4,4	0,4
Miera materiálnej deprivácie (6-11)	22,7	23,0	22,4	17,8	17,9	17,7	18,1	18,3	17,8	0,3	0,4	0,1
Miera materiálnej deprivácie (12-17)	23,0	21,7	24,3	20,1	18,5	22,0	20,9	191,0	22,9	0,8	172,5	0,9
Miera materiálnej deprivácie (0-17)	20,9	20,7	21,2	17,8	17,2	18,5	18,9	18,9	18,8	1,1	1,7	0,3
Miera materiálnej deprivácie (18-64)	17,7	17,6	17,8	14,9	15,0	14,9	15,8	15,5	16,1	0,9	0,5	1,2
Miera materiálnej deprivácie (65+)	22,9	19,4	25,1	21,3	19,3	22,6	21,5	17,8	23,9	0,2	-1,5	1,3
Sekundárne indikátory												
Miera rizika chudoby podľa typu domácnosti:												
jednotlivec mladší ako 65 rokov	22,7	:	:	25,8	:	:	23,0	:	:	-2,8	:	:
jednotlivec starší ako 65 rokov	9,0	:	:	11,9	:	:	12,4	:	:	0,5	:	:
jednotlivec	15,5	21,9	12,2	18,2	25,1	14,5	17,2	20,6	15,4	-1,0	-4,5	0,9
dvaja dospelí, najmenej jeden starší ako 65 rokov	2,5	:	:	4,0	:	:	3,6	:	:	-0,4	:	:
dvaja dospelí, obaja mladší ako 65 rokov	8,1	:	:	7,2	:	:	9,5	:	:	2,3	:	:
jednotlivec s najmenej jedným dieťaťom	33,6	:	:	37,3	:	:	36,7	:	:	-0,6	:	:
dvaja dospelí s jedným závislým dieťaťom	10,5	:	:	9,8	:	:	11,4	:	:	1,6	:	:
dvaja dospelí s dvomi závislými deťmi	14,8	:	:	14,7	:	:	14,5	:	:	-0,2	:	:
dvaja dospelí s tromi a viac závislými deťmi	34,8	:	:	35,4	:	:	36,7	:	:	1,3	:	:
traja a viac dospelí so závislými deťmi	15,7	:	:	13,6	:	:	13,3	:	:	-0,3	:	:
domácnosti so závislými deťmi	17,2	:	:	16,2	:	:	16,1	:	:	-0,1	:	:
domácnosti bez závislých detí	7,2	:	:	7,6	:	:	7,3	:	:	-0,3	:	:
Miera rizika chudoby podľa intenzity práce domácnosti (vek 18-59)												
domácnosti bez detí - nízkou intenzitou práce inou ako veľmi nízkou (0,2 - 1)	3,8	:	:	4,1	:	:	3,2	:	:	-0,9	:	:
domácnosti bez detí - nízkou intenzitou práce (0,2 - 0,45)	33,9	:	:	34,7	:	:	30,8(u)	:	:	-3,9	:	:
domácnosti bez detí - strednou intenzitou práce (0,45 - 0,55)	12,7	:	:	16,5	:	:	17,0	:	:	0,5	:	:
domácnosti bez detí - vysokou intenzitou práce (0,55 - 0,85)	2,7	:	:	3,6	:	:	4,5	:	:	0,9	:	:
domácnosti bez detí - veľmi vysokou intenzitou práce (0,85 - 1)	2,9	:	:	3,0	:	:	1,9	:	:	-1,1	:	:

	2016			2017			2018			Rozdiel (2018 a 2017)		
	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy
domácnosti s deťmi - nízkou intenzitou práce inou ako veľmi nízkou (0,2 - 1)	8,8	:	:	8,5	:	:	8,8	:	:	0,3	:	:
domácnosti s deťmi - nízkou intenzitou práce (0,2 - 0,45)	49,4	:	:	58,9	:	:	39,3	:	:	-19,6	:	:
domácnosti s deťmi - strednou intenzitou práce (0,45 - 0,55)	29,1	:	:	25,0	:	:	24,1	:	:	-0,9	:	:
domácnosti s deťmi - vysokou intenzitou práce (0,55 - 0,85)	10,6	:	:	7,8	:	:	10,8	:	:	3,0	:	:
domácnosti s deťmi - veľmi vysokou intenzitou práce (0,85 - 1)	4,8	:	:	5,6	:	:	5,6	:	:	0,0	:	:
Miera rizika chudoby podľa podľa najčastejšej ekonomickej aktivity (18+)												
nezamestnaní	47,6	49,8	45,2	49,2	53,2	45,1	51,0	54,9	46,6	1,8	1,7	1,5
zamestnaní	6,5	6,9	6,0	6,3	6,8	5,8	6,0	6,2	5,8	-0,3	-0,6	0,0
dôchodcovia	6,0	4,9	6,8	7,6	6,2	8,6	7,0	5,8	7,8	-0,6	-0,4	-0,8
iná neaktívna osoba	19,8	17,4	21,2	19,6	17,0	21,0	19,8	16,9	21,4	0,2	-0,1	0,4
Miera rizika chudoby podľa typu vlastníctva												
vlastník alebo bezplatné ubytovanie	12,0	12,0	12,1	11,2	11,2	11,2	11,0	11,1	10,9	-0,8	-0,8	-0,9
nájomca	19,7	19,9	19,6	24,4	24,1	24,7	27,0	25,2	28,7	4,7	4,2	5,1
Rozptyl okolo hranice miery rizika chudoby - 40% národného ekvivaletného mediánu príjmu	5,5	5,8	5,3	5,3	5,6	5,0	3,3	3,5	3,1	-0,2	-0,2	-0,3
Rozptyl okolo hranice miery rizika chudoby - 50% národného ekvivaletného mediánu príjmu	8,1	8,2	8,0	7,8	8,0	7,6	6,3	6,3	6,3	-0,3	-0,2	-0,4
Rozptyl okolo hranice miery rizika chudoby - 70% národného ekvivaletného mediánu príjmu	19,5	18,8	20,2	18,3	17,9	18,6	16,7	16,3	17,1	-1,2	-0,9	-1,6
Miera rizika chudoby detí žijúcich v pracujúcich domácnostiach	6,4	6,1	6,6	7,3	7,4	7,1				-7,3	-7,4	-7,1
Populácia s nízkou vzdelanostnou úrovňou (25-39)	81,7	40,6	41,2	102,5	50,4	52,1	99,4	52,1	47,2	-3,1	1,7	-4,9
Populácia s nízkou vzdelanostnou úrovňou (40-59)	118,2	51,5	66,6	116,6	50,3	66,3	110,9	20,0	60,9	-5,7	-30,3	-5,4
Populácia s nízkou vzdelanostnou úrovňou (55-64)	97,9	33,1	64,9	84,7	26,9	57,8	84,3	26,5	57,7	-0,4	-0,4	-0,1
Populácia s nízkou vzdelanostnou úrovňou (25-64)	258,4	110,1	148,5	272,2	116,7	155,5	263,2	117,0	146,1	-9,0	0,3	-9,4
Hĺbka materiálnej deprivácie	3,6	3,7	3,6	3,7	3,8	3,6	3,7	3,7	3,6	0,0	-0,1	0,0
Miera záťaže obyvateľstva nákladmi na bývanie (celá populácia)	7,7	6,9	8,5	8,4	7,7	9,1	4,1	3,4	4,8	-4,3	-4,3	-4,3
Miera záťaže obyvateľstva nákladmi na bývanie (0-5)	10,1	11,3	9,0	9,8	9,9	9,7	4,6	5,4	3,8	-5,2	-4,5	-5,9
Miera záťaže obyvateľstva nákladmi na bývanie (6-11)	8,9	7,0	11,0	8,4	8,6	8,1	3,0	2,6	3,4	-5,4	-6,0	-4,7
Miera záťaže obyvateľstva nákladmi na bývanie (12-17)	8,7	8,9	8,5	8,6	10,3	6,6	4,4	4,0	4,8	-4,2	-6,3	-1,8
Miera záťaže obyvateľstva nákladmi na bývanie (0-17)	9,2	8,9	9,5	8,9	9,6	8,1	4,0	3,9	4,0	-4,9	-5,7	-4,1
Miera záťaže obyvateľstva nákladmi na bývanie (18-24)	6,9	5,3	8,4	6,7	5,5	7,8	3,6	3,6	3,6	-3,1	-1,9	-4,2
Miera záťaže obyvateľstva nákladmi na bývanie (25-29)	5,8	5,7	5,8	6,4	4,3	8,7	3,4	2,9	3,9	-3,0	-1,4	-4,8
Miera záťaže obyvateľstva nákladmi na bývanie (18-64)	7,2	6,6	7,9	7,3	6,9	7,8	3,8	3,3	4,2	-3,5	-3,6	-3,6
Miera záťaže obyvateľstva nákladmi na bývanie (65+)	8,1	4,9	10,1	12,8	9,2	15,1	5,7	3,3	7,3	-7,1	-5,9	-7,8
Miera záťaže obyvateľstva nákladmi na bývanie - chudobní	35,6	34,5	36,7	38,9	38,1	39,6	24,4	21,8	26,9	-14,5	-16,3	-12,7
Miera záťaže obyvateľstva nákladmi na bývanie - nechudobní	3,7	2,9	4,4	4,1	3,4	4,8	1,3	0,9	1,7	-2,8	-2,5	-3,1
Miera záťaže obyvateľstva nákladmi na bývanie (I. kvintil)	27,9	:	:	31,1	:	:	18,2	:	:	-12,9	:	:
Miera záťaže obyvateľstva nákladmi na bývanie (II. kvintil)	6,8	:	:	7,2	:	:	1,9	:	:	-5,3	:	:

	2016			2017			2018			Rozdiel (2018 a 2017)		
	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy
vlastník, s hypotékou alebo úverom na bývanie	28,2	:	:	29,0	:	:	26,5			-2,5	:	:
vlastník, bez hypotéky alebo úveru na bývanie	36,8	:	:	35,4	:	:	35,1			-0,3	:	:
nájomca, prenájom za trhovú cenu	57,6	:	:	57,1	:	:	59,3			2,2	:	:
nájomca, prenájom za zníženú cenu alebo zadarmo	56,5	:	:	51,1	:	:	45,4			-5,7	:	:
Miera preplnenia obydľí podľa hustoty obyvateľstva												
husto obývania oblasť	35,9	:	:	34,3	:	:	35,5			1,2	:	:
stredne obývania oblasť	45,7	:	:	42,5	:	:	42,5			0,0	:	:
riedko obývaná oblasť	32,4	:	:	32,3	:	:	29,4			-2,9	:	:
Miera preplnenia obydľí podľa typu domácnosti												
jednotlivec mladší ako 65 rokov	23,4	:	:	19,3	:	:	21,9	:	:	2,6	:	:
jednotlivec starší ako 65 rokov	17,5	:	:	17,8	:	:	15,8	:	:	-2,0	:	:
jednotlivec	20,3	22,1	19,4	18,5	19,4	18,0	18,6	24,1	15,6	0,1	4,7	-2,4
dvaja dospelí, najmenej jeden starší ako 65 rokov	9,4	:	:	8,3	:	:	9,1	:	:	0,8	:	:
dvaja dospelí, obaja mladší ako 65 rokov	11,1	:	:	11,6	:	:	13,3	:	:	1,7	:	:
jednotlivec s najmenej jedným dieťaťom	59,8	:	:	53,4	:	:	53,7	:	:	0,3	:	:
dvaja dospelí s jedným závislým dieťaťom	26,7	:	:	27,2	:	:	25,1	:	:	-2,1	:	:
dvaja dospelí s dvomi závislými deťmi	40,8	:	:	37,4	:	:	41,4	:	:	4,0	:	:
dvaja dospelí s tromi a viac závislými deťmi	70,0	:	:	62,0	:	:	55,5	:	:	-6,5	:	:
traja a viac dospelí so závislými deťmi	61,0	:	:	58,4	:	:	53,9	:	:	-4,5	:	:
domácnosti so závislými deťmi	49,7	:	:	47,3	:	:	46,8	:	:	-0,5	:	:
domácnosti bez závislých detí	23,1	:	:	23,1	:	:	22,7	:	:	-0,4	:	:
Kontextové indikátory												
Nerovnosť distribúcie príjmov - S80/S20 - podiel príjmov horného a dolného kvintilu	3,6	3,7	3,5	3,5	3,6	3,4	3,0	3,1	3,0	-0,5	-0,5	-0,4
Nerovnosť distribúcie príjmov - Gini koeficient	24,3	:	:	23,2	:	:	20,9	:	:	-2,3	:	:
Očakávaná dĺžka života pri narodení	77,3	73,8	80,7	77,3	73,8	80,7	77,4	73,9	80,8	0,1	0,1	0,1
Očakávaná dĺžka života vo veku 65	17,5	15,3	19,2	17,4	15,3	19,1	:	:	:	:	:	:
Miera rizika chudoby zakotvená v čase (2008) - celá populácia	7,3	7,5	7,1	6,6	6,9	6,2	6,1	6,2	6,0	-0,5	-0,7	-0,2
Miera rizika chudoby zakotvená v čase (2008) vo veku 0-17	13,1	13,0	13,2	11,5	11,3	11,7	10,9	11,2	10,6	-0,6	-0,1	-1,1
Miera rizika chudoby zakotvená v čase (2008) vo veku 18-64	6,9	6,9	6,9	6,3	6,6	6,0	5,7	5,7	5,8	-0,6	-0,9	-0,2
Miera rizika chudoby zakotvená v čase (2008) vo veku 65+	1,3	1,4	1,3	1,5	1,4	1,6	1,9	1,1	2,4	0,4	-0,3	0,8
Miera rizika chudoby pred sociálnymi transférami okrem dôchodkov	18,4	18,1	18,7	17,5	17,5	17,5	17,7	17,3	18,0	0,2	-0,2	0,5
Miera rizika chudoby pre sociálnymi transférami vrátane dôchodkov	37,9	35,2	40,5	37,4	35,3	39,5	37,1	35,0	39,1	-0,3	-0,3	-0,4
Chudoba pracujúcich (18+)	6,5	6,9	6,0	6,3	6,8	5,8	6,0	6,2	5,8	-0,3	-0,6	0,0
Pasca nezamestnanosti	45,0	:	:	45,5	:	:	45,9	:	:	0,4	:	:
Pasca nízkej mzdy	30,3	:	:	31,3	:	:	32,1	:	:	0,8	:	:

	2016			2017			2018			Rozdiel (2018 a 2017)		
	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy
Deprivácia bývaním podľa položiek												
zatekajúca strecha, vŕhké steny (podlaha) základy alebo zahŕňajúce okenné rámy	6,2	6,3	6,1	6,7	7,0	6,4	5,1	5,3	4,9	-1,6	-1,7	-1,5
nedostatok vane alebo sprchy v obydľí	0,8	0,8	0,7	0,9	1,0	0,9	1,1	1,0	1,1	0,2	0,0	0,2
nedostatok vnútrnej sprchovacej toalety	1,4	1,6	1,3	1,5	1,7	1,4	1,6	1,8	1,5	0,1	0,1	0,1
príliš tmavé obydľie	2,7	2,8	2,6	2,9	3,1	2,7	2,8	2,9	2,6	-0,1	-0,2	-0,1
Závažná deprivácia bývaním (celá populácia)	4,3	4,3	4,3	5,2	5,3	5,0	3,7	3,8	3,5	-1,5	-1,5	-1,5
Závažná deprivácia bývaním (0-5)	3,6	4,3	2,9	5,0	5,3	4,7	4,1	4,2	4,0	-0,9	-1,1	-0,7
Závažná deprivácia bývaním (6-11)	7,4	7,7	7,1	8,3	8,7	7,8	4,8	5,4	4,2	-3,5	-3,3	-3,6
Závažná deprivácia bývaním (12-17)	10,0	8,3	12,1	11,0	9,7	12,6	5,8	5,7	6,0	-5,2	-4,0	-6,6
Závažná deprivácia bývaním (0-17)	7,2	6,9	7,5	8,3	8,1	8,5	4,9	5,1	4,7	-3,4	-3,0	-3,8
Závažná deprivácia bývaním (18-64)	3,9	3,9	3,9	4,9	5,0	4,7	3,6	3,7	3,5	-1,3	-1,3	-1,2
Závažná deprivácia bývaním (65+)	2,3	2,2	2,4	2,7	2,6	2,8	2,1	2,3	2,0	-0,6	-0,3	-0,8
Závažná deprivácia bývaním - pod hranicou chudoby	16,0	16,3	15,7	20,7	21,9	19,5	14,3	15,8	12,9	-6,4	-6,1	-6,6
Závažná deprivácia bývaním - nad hranicou chudoby	2,5	2,5	2,6	3,0	3,0	3,0	2,2	2,2	2,2	-0,8	-0,8	-0,8
Medián distribúcie finančnej záťaže na bývanie	16,7	16,2	17,1	16,9	16,5	17,3	14,3	14,1	14,6	-2,6	-2,4	-2,7
Medián distribúcie finančnej záťaže na bývanie (0-17)	18,9	18,7	19,0	18,0	18,0	18,1	14,7	14,9	14,5	-3,3	-3,1	-3,6
Medián distribúcie finančnej záťaže na bývanie (18-64)	15,7	15,3	16,1	15,9	15,8	16,0	13,5	13,2	13,9	-2,4	-2,6	-2,1
Medián distribúcie finančnej záťaže na bývanie (65+)	19,3	17,9	20,2	20,8	19,6	22,1	18,5	17,6	19,1	-2,3	-2,0	-3,0
Medián distribúcie finančnej záťaže na bývanie - pod hranicou chudoby	30,6	30,2	31,4	33,1	1,7	34,6	26,8	25,8	28,3	-6,3	24,1	-6,3
Medián distribúcie finančnej záťaže na bývanie - nad hranicou chudoby	15,6	15,1	16,0	15,9	15,7	16,2	13,5	13,2	13,9	-2,4	-2,5	-2,3

Zdroj: Eurostat

Vysvetlivky: u – malá spoľahlivosť, b – prerušenie v časovom rade, n – nie sú významné, x – v čase prípravy nie sú dostupné údaje

Tabuľka 2 Hrubá mesačná mzda a hodinový zárobok v jednotlivých sférach v roku 2019

Sféra	Pohlavie	Hrubá mesačná mzda		Hodinový zárobok	
		priemer	medián	priemer	medián
Nepodnikateľská	Muži	1 250	1 046	8,07	6,8
	Ženy	1 124	1 017	7,2	6,52
	Spolu	1 158	1 024	7,43	6,58
	MRŽaM * v %	10,08	2,72	10,8	4,1
Podnikateľská	Muži	1 400	1 095	8,48	6,64
	Ženy	1 101	895	6,79	5,53
	Spolu	1 277	1 002	7,79	6,12
	MRŽaM v %	21,39	18,21	19,91	16,76
Spolu	Muži	1 382	1 089	8,43	6,66
	Ženy	1 109	934	6,93	5,86
	Spolu	1 249	1 007	7,71	6,24
	MRŽaM v %	19,75	14,19	17,8	12,00

Zdroj: Trexima

*MRŽaM –mzdový rozdiel žien a mužov

Druhy násillia a jeho prejavy na ženách volajúcich na NLŽ

Najčastejšou **formou násillia**, s ktorou sa volajúce ženy stretávajú, je **psychické násillie**, ktoré udávalo takmer 74 % z celkového počtu volajúcich nových klientok. Druhou najčastejšou formou násillia identifikovanou u volajúcich žien je násillie **fyzické** (53 %). Ekonomickému násilliu bolo vystavených 15 % žien, sociálnemu násilliu 8 % žien a aspoň jeden sexualizovaný útok zažilo 7 % žien. Bližšie údaje uvádza nasledujúca tabuľka.

Tabuľka 3 Formy násillia identifikované u volajúcich žien

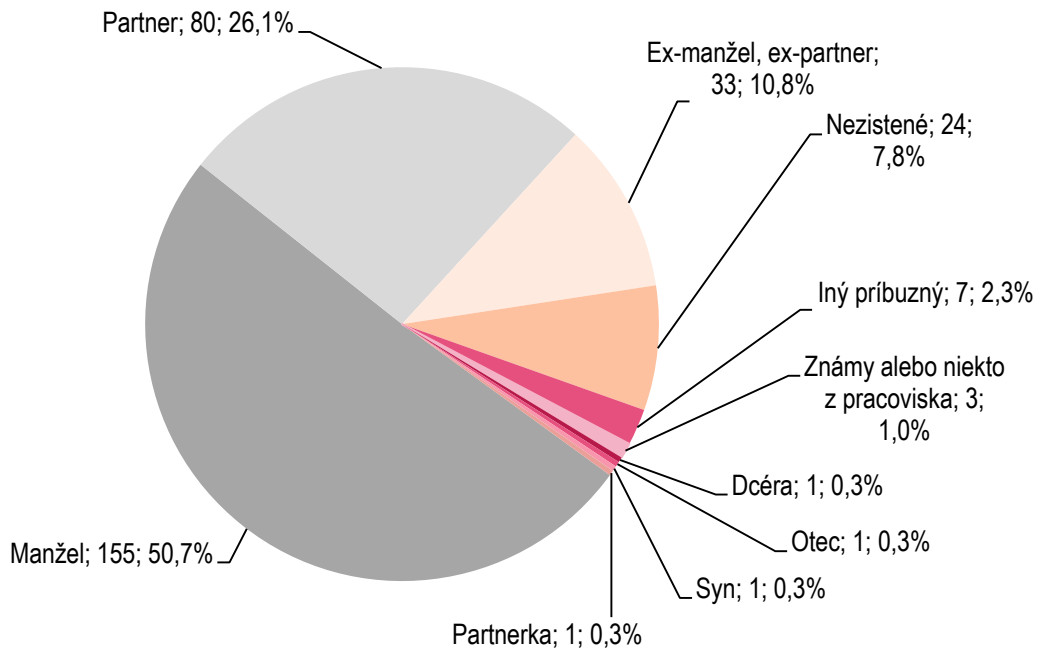
Formy násillia	Prítomné/identifikované násillie
Psychické násillie	226
Fyzické násillie	161
Sociálne násillie	25
Ekonomické násillie	47
Sexualizované násillie	21
Nebezpečné vyhrážanie	77
Nebezpečné prenasledovanie	12
Násillie po rozvode/rozchode	22

Zdroj: Správa o činnosti Národnej linky pre ženy zažívajúce násillie za rok 2019

Vzťah násillnej osoby k volajúcim ženám

Pri identifikácii násillia volajúce ženy vo všetkých prípadoch uvádzali, kto je osobou, respektíve v akom vzťahu sú s osobou, ktorá sa k nim násillne správa. Činnosť NLŽ je primárne zameraná násillné činy páchané ženám a vzhľadom k tomu sú obsahom ďalšej analýzy násillnej osoby mužského Celkovo boli zistené násillné osoby u 282 žien. Z hľadiska pohlavia išlo o 279 mužov a 3 ženy, ktorí boli voči ženám násillní. Vo väčšine prípadov volajúce ženy zažívali násillie zo strany manžela (155 prípadov). Druhou najpočetnejšiu kategóriu tvorili partneri (80 prípadov), ex-manželia a ex-partneri, kedy môžeme hovoriť o „porozchodovom násillí“ (33 prípadov) boli v poradí tretí. Vzťah násillnej osoby k volajúcej klientke nebol zistený pri 24 prípadoch. Klientky označili ako páchatela násillia iného príbuzného (v 5 prípadoch) alebo známeho (2 prípady).

Graf 1 Vzťah násilnej osoby k volajúcim ženám

Zdroj: Reportingový systém call-centra prevádzkujúceho NLŽ a interné databázy NLŽ

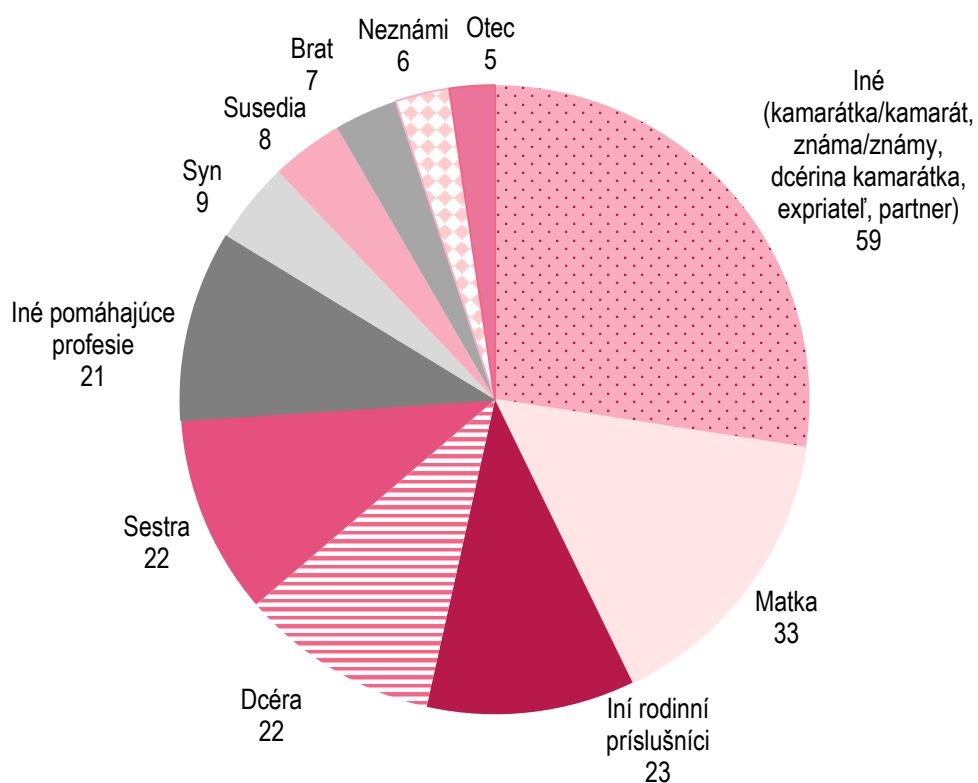
Osoby blízke ženám, na ktorých je páchané násilie

Od začiatku činnosti NLŽ sa na ňu obracajú aj osoby, ktoré v násilnom vzťahu vystupujú ako „tretie osoby“ a volajú kvôli násiliu páchanom na ženách, ktoré sú ich blízkymi osobami.

Informácie súvisiace s touto kategóriou hovorov považujeme za dôležitý ukazovateľ pri analýze dát vyplývajúcich z činnosti NLŽ, nakoľko volajúce osoby popisujú priamu skúsenosť s násilím, ktoré zažíva žena v ich blízkom okolí.

V roku 2019 NLŽ eviduje 215 nových klientok a klientov, tzv. tretích osôb, volajúcich v mene ženy zažívajúcej násilie, ktorí NLŽ kontaktovali v roku 2019 prvýkrát. Prioritou pri tomto type hovorov je sprostredkovať prostredníctvom tretej osoby informácie samotnej žene zažívajúcej násilie a odporúčanie, aby ona sama kontaktovala NLŽ. Najviac hovorov bolo zaznamenaných od rodinných príslušníkov (121), najčastejšie od matiek žien zažívajúcich násilie (33) a tiež od ich dcér (22) a sestier (22). Druhou najpočetnejšou kategóriou volajúcich „tretích osôb“ boli kamaráti a iné známe osoby žien (59).

Graf 2 Osoby blízke ženám, na ktorých je páchané násilie⁹⁰

Zdroj: Reportingový systém call-centra prevádzkujúceho NLŽ a interné databázy NLŽ

⁹⁰ Kategóriu iných rodinných príslušníkov tvoria napríklad švagriná, babka za svoju vnučku, teta za svoju neter atď. Kategóriu iné pomáhajúce profesie tvorili profesionáli volajúci v mene svojich klientiek, ktoré zažívajú násilie (sociálni pracovníci a poradcovia z poradenského centra), ďalej lekári, učiteľka, príslušníci policajného zboru a podobne.

PRÍLOHA KU KAPITOLE 5

Tabuľka 1 Porovnanie vybraných indikátorov v kontexte stratégie Európa 2020 medzi krajinami EU28 v roku 2019 - makroekonomické prostredie

	eu28	be	bg	cz	dk	de	ee	ie	gr	es	fr	hr	it	cy	lv	lt	lu	hu	mt	nl	at	pl	pt	ro	si	sk	fi	se	uk
HDP na hlavu v PPS, (EU28=100)*	100,0	117,1	50,6	90,3	128,1	121,9	81,6	189,0	68,1	90,6	103,5	62,6	95,8	89,0	68,7	80,0	261,0	70,6	98,1	128,7	127,1	70,3	76,8	64,8	86,8	72,9	111,0	120,3	104,8
Rast reálneho HDP (%)	1,5	1,4	3,4 ^p	2,6	2,4	0,6	4,3	5,5	1,9 ^p	2,0 ^p	1,5 ^p	2,9 ^p	0,3	3,2 ^p	2,2	3,9	2,3	4,9 ^p	4,7	1,8 ^p	1,6	4,1	2,2 ^e	4,1 ^p	2,4	2,4	1,0	1,2	1,4
Rast reálneho HDP - prognóza na 2019	-7,4	-7,2	-7,2	-6,2	-5,9	-6,5	-6,9	-7,9	-9,7	-9,4	-8,2	-9,1	-9,5	-7,4	-7,0	-7,9	-5,4	-7,0	-5,8	-6,8	-5,5	-4,3	-6,8	-6,0	-7,0	-6,7	-6,3	-6,1	-8,3
Rast zamestnanosti (%) podľa domáceho konceptu ESA 2010	1,0	1,6	0,3 ^p	0,7	1,2	0,9	1,3	2,9	2,0 ^p	2,1 ^p	1,2 ^p	1,4 ^d	0,6	3,1 ^p	-0,1	0,5	3,6	1,7	5,8	1,8 ^p	1,1	-0,2 ^p	0,8 ^e	-0,1 ^p	2,4	1,2	1,0	0,6	1,1
Harmonizovaná miera inflácie	1,5	1,2	2,5	2,6	0,7	1,4	2,3	0,9	0,5	0,8	1,3	0,8	0,6	0,5	2,7	2,2	1,6	3,4	1,5	2,7	1,5	2,1	0,3	3,9	1,7	2,8	1,1	1,7	1,8
Saldo verejných financií (%HDP)	-0,8	-1,9	2,1	0,3	3,7	1,4	-0,3	0,4	1,5	-2,8	-3,0	0,4	-1,6	1,7	-0,2	0,3	2,2	-2,0	0,5	1,7	0,7	-0,7	0,2	-4,3	0,5	-1,3	-1,1	0,5	-2,1
Verejný dlh (%HDP)	79,3	98,6	20,4	30,8	33,2	59,8	8,4	58,8	176,6	95,5	98,1	73,2	134,8	95,5	36,9	36,3	22,1	66,3	43,1	48,6	70,4	46,0	117,7	35,2	66,1	48,0	59,4	35,1	85,4

Zdroj: Eurostat, Európska komisia, * údaje za rok 2018, v čase spracovania správy nie sú údaje za rok 2019 k dispozícii, p – predbežné údaje, e – odhad, d – rozdielna definícia

Tabuľka 2 Porovnanie vybraných indikátorov v kontexte stratégie Európa 2020 medzi krajinami EU28 v poslednom dostupnom roku - inteligentný a inkluzívny rast

	eu28	be	bg	cz	dk	de	ee	ie	gr	es	fr	hr	it	cy	lv	lt	lu	hu	mt	nl	at	pl	pt	ro	si	sk	fi	se	uk	
Miera zamestnanosti 20 – 64 roč. (podľa VZPS) (1)	spolu	73,9	70,5	75	80,3	78,3	80,6	80,2	75,1	61,2	68	71,6	66,7	63,5	75,7	77,4	78,2	72,8	75,3	77,2	80,1	76,8	73	76,1	70,9	76,4	73,4	77,2	82,1	79,3
	ženy	68,2	66,5	70,7	72,7	74,7	76,6	76,3	69	51,3	62,1	68,1	61,5	53,8	70,1	75,5	77,4	68,1	67,6	66,7	75,5	72,4	65,3	72,7	61,3	72,9	66,9	75,8	79,7	74,6
	muži	79,6	74,5	79,3	87,7	81,9	84,6	84	81,4	71,3	74	75,2	72	73,4	81,7	79,3	79	77,2	83,1	86,7	84,8	81,2	80,7	79,9	80,3	79,7	79,9	78,5	84,4	84
Miera zamestnanosti 55 – 64 roč. (podľa VZPS) (2)	spolu	60	52,1	64,4	66,7	71,3	72,7	72,5	61,8	43,2	53,8	53,0	43,9	54,3	61,1	67,3	68,4	43,1	56,7	51,6	69,7	54,5	49,5	60,4	47,8	48,6	57	66,8	77,7	66,3
	ženy	53,7	47	59,9	58,9	66,9	68,4	74,9	53,9	31,6	46,9	50,9	35,9	44,6	50,7	67,1	67,5	37,1	46,2	35,9	61,2	46	39,2	55,1	36,5	44	53,9	68,6	75,6	61,9
	muži	66,6	57,3	69,2	74,7	75,8	77,1	69,6	69,9	56,1	61,1	55,4	52,6	64,6	72	67,6	69,4	48,9	69	66,8	78,3	63,1	61	66,5	60,1	53,2	60,3	64,8	79,8	70,9
Miera celoživotného vzdelávania (25 – 64) (3)	spolu	11,3	8,2	2	8,1	25,3	8,2	20,2	12,6	3,9	10,6	19,5	3,5	8,1	5,9	7,4	7	19,1	5,8	12	19,5	14,7	4,8	10,5	1,3	11,2	3,6	29	34,3	14,8
	ženy	12,4	8,6	2,1	8,1	30	8,1	23,3	14,5	4,2	11,7	22,2	3,7	8,6	6,2	9,3	8,5	18,5	6	13,4	20,4	16,3	5,4	10,7	1,2	12,8	3,6	33,3	42,9	16,3
	muži	10,2	7,7	1,8	8,1	20,7	8,3	17	10,7	3,7	9,5	16,7	3,2	7,7	5,6	5,4	5,5	19,7	5,6	10,7	18,5	13,1	4,2	10,3	1,4	9,7	3,6	24,8	26,1	13,3
Miera nezamestnanosti (podľa VZPS) (4)	spolu	6,3	5,4	4,2	2	5	3,2	4,4	5	17,3	14,1	8,5	6,6	10	7,1	6,3	6,3	5,6	3,4	3,4	3,4	4,5	3,3	6,5	3,9	4,5	5,8	6,7	6,8	3,8
	ženy	6,5	4,9	3,9	2,4	5,3	2,7	4,8	4,7	21,5	16	8,4	7,2	11,1	8	5,4	5,5	5,5	3,5	3,6	3,4	4,4	3,6	7,2	3,4	5	6	6,2	7	3,5
	muži	6,1	5,7	4,5	1,7	4,8	3,5	4,1	5,2	14	12,5	8,5	6,2	9,1	6,3	7,2	7,1	5,7	3,4	3,3	3,4	4,6	3	5,9	4,3	4	5,6	7,2	6,7	3,9
Miera nezamestnanosti mladých ľudí (15 – 24) (podľa VZPS) (5)	spolu	14,4	14,2	8,9	5,6	10,1	5,8	11,1	12,5	35,2	32,5	19,6	16,6	29,2	16,6	12,4	11,9	17	11,4	9,2	6,7	8,5	9,9	18,3	16,8	8,1	16,1	17,2	20,1	11,2
	ženy	13,7	12,3	8,3 ^u	6	9,7	4,8	11,7	10,6	37,1	34,5	18,2	19,8	31,2	14,3	10,1	9,3	16	10,6	7,6	6,2	7,8	10,3	21,4	17,5	9,2 ^u	19,7	15,6	19,7	9,2
	muži	15	16	9,3	5,4	10,4	6,6	10,5	14,2	33,5	30,9	20,8	14,5	27,8	19,3	14,2	14,1	17,8	11,9	10,5	7,3	9,2	9,6	15,5	16,3	7,4 ^u	14	18,7	20,5	13
Miera ekonomickej aktivity mladých (15 – 24) (podľa VZPS) (6)	spolu	41,7	31	23,9	29,7	61,1	51,4	44,6	47,1	22,5	33	36,9	33,2	26,1	38,8	36,3	37,3	34,6	32,2	56	70	56,4	35,2	34,3	29,6	36,2	29,7	53,9	55	56,6
	ženy	39	29,5	20,1	25,9	61,8	48,4	43	45,9	21	30,7	34	27,3	22	39,9	32,8	35,6	31,3	26,9	54,9	70,3	52,5	31	32,5	23,3	33	22,2	53,5	56,2	55,7
	muži	44,3	32,5	27,6	33,4	60,5	54,2	46,3	48,2	23,9	35,1	39,8	38,8	29,8	37,7	39,6	38,9	37,8	37,2	57	69,7	60,3	39,2	36	35,7	39,1	36,8	54,3	53,9	57,6
Ekonomicky neaktívni mladí (15 – 24) vo vzdelávaní alebo školení (podľa VZPS) (7)		86,6	92,7	83,6	92,4	72,6	87,5	90,3	86,5	91,2	89,1	87,8	89	87,7	84,5	89,8	89,7	80,3	87,1	90	73,5	87,6	90,1	90,5	83,3	93,9	91,7	67,3	66,7	81,1

Správa o sociálnej situácii obyvateľstva SR za rok 2019
Príloha ku kapitole 5

		eu28	be	bg	cz	dk	de	ee	ie	gr	es	fr	hr	it	cy	lv	lt	lu	hu	mt	nl	at	pl	pt	ro	si	sk	fi	se	uk
Mladí (15 – 24), ktorí nie sú zamestnaní ani zapojení do procesu vzdelávania alebo odbornej prípravy (NEET) (podľa VZPS) (8)	spolu	10,1	9,3	13,7	5,7	7,7	5,7	6,9	10,1	12,5	12,1	10,6	11,8	18,1	13,7	7,9	8,6	5,6	11	8	4,3	7,1	8,1	8	14,7	7	10,3	8,2	5,5	10,5
	ženy	10,4	8,4	14,8	8,2	7,4	6,2	7,3	9,9	12,4	11,7	10,3	12,1	18	13,2	6,9	7,5	5,5	13,2	8,2	3,9	7,3	9,5	8,6	17,9	8,1	11,6	7,8	5,4	10,6
	muži	9,9	10,1	12,7	3,3	8	5,2	6,6	10,3	12,7	12,5	10,9	11,4	18,2	14,2	8,8	9,7	5,8	8,9	7,9	4,6	7	6,8	7,4	11,5	6	9,1	8,5	5,6	10,5
Miera vysokoškolsky vzdelanej populácie vo veku 30 – 34 rokov (podľa VZPS) (9)	spolu	41,6	47,5	32,5	35,1	49	35,5	46,2	55,4	43,1	44,7	47,5	33,1	27,6	58,8	45,7	57,8	56,2	33,4	37,8	51,4	42,4	46,6	36,2	25,8	44,9	40,1	47,3	52,5	50
	ženy	46,7	55,2	39	41	57,1	35,9	60	59,7	49,3	50,8	52,3	41,8	33,8	68,2	57	69,5	57,9	39,8	45,5	55,2	45,6	56,4	42,5	29,8	57,1	48,3	56,6	59,9	53,3
	muži	36,6	39,8	26,4	29,5	41,2	35,1	33,5	50,8	36,7	38,5	42,4	24,7	21,6	49	35	46,9	54,5	27,2	31,2	47,6	39,3	37,2	29,7	22,2	34,5	32,2	38,6	45,5	46,6
Miera zamestnanosti nízkokvalifikovaných (ISCED 0-2) vo veku 25 – 64 rokov (podľa VZPS) (10)	spolu	57,3	47,4	51,9	55,3	60,7	62	63,2	53,3	50,6	58,5	52,5	39,8	52,8	63,5	61	50,6	59,6	57	65,4	63,3	55,6	45,1	70,3	57,1	50,6	37,8	54,4	63,8	65,4
	ženy	46	37,4	41,5	47,4	49,9	54	54,2	37,7	36,6	47,2	44,6	32,5	36,2	51,8	52,2	43,1	53,1	48	46,6	51,9	50,5	30,7	62,5	41,7	44	31	43,8	51,4	56
	muži	68,3	56	61,7	66	69,5	71,1	68,2	65	65,1	68,3	60,9	50	67,9	74,1	66,4	55,1	66,2	68	82,1	74,9	63,1	58,1	77,5	74,4	57,4	45,9	60,7	73,5	74,4
Miera nezamestnanosti nízkokvalifikovaných (ISCED 0-2) vo veku 25 – 64 rokov (podľa VZPS) (11)	spolu	11,6	10,4	13	10,2	6,2	7,7	7,8	6,9	20,7	18,9	13,5	8,3	12,8	7,6	13,3	19,2	6,3	8,1	3,3	4,2	10	8,2	6,4	5,7	9,1	28,4	11,1	16	4,9
	ženy	12,9	10,5	14,4	11,3	6	6,3	10,3 ^u	6,3	25,2	23,5	14,2	6,3 ^u	15,5	6,7 ^u	14,1	22,1 ^u	5,8	8,7	3,9	4,6	8,3	8,9	7,4	4,1	7 ^u	27,1	12,5	21,3	5,1
	muži	10,7	10,3	12,2	9	6,4	9	6,7 ^u	7,2	17,9	15,8	12,9	10,1 ^u	11,4	8,1	12,9	17,8	6,6	7,5	3	3,9	12	7,8	5,7	6,6	10,7	29,4	10,5	12,7	4,7
Miera dlhodobej nezamestnanosti (12) vo veku 15 – 74 rokov (podľa VZPS)	spolu	2,5	2,3	2,4	0,6	0,8	1,2	0,9	1,6	12,2	5,3	3,4	2,4	5,6	2,1	2,4	1,9	1,3	1,1	1,1	1	1,1	0,7	2,8	1,7	1,9	3,4	1,2	0,9	0,9
	ženy	2,6	2,1	2,2	0,7	0,9	1	0,8	1,2	15,4	6,5	3,3	2,4	6,2	2,3	1,9	1,8	1,3	1,1	0,8 ^u	1	1	0,7	3	1,4	2,1	3,3	1	0,8	0,8
	muži	2,4	2,6	2,6	0,6	0,8	1,4	1	1,9	9,6	4,4	3,5	2,3	5,1	1,8	2,9	2	1,3	1,1	1,4	1	1,2	0,7	2,6	1,9	1,8	3,4	1,4	1	1,1
Podiel osôb vo veku 18 – 24 rokov predčasne opúšťajúcich vzdelávací systém (podľa VZPS) (13)	spolu	10,3	8,4	13,9	6,7	9,9	10,3	9,8	5,1	4,1	17,3	8,2	3 ^u	13,5	9,2	8,7	4	7,2	11,8	16,7	7,5	7,8	5,2	10,6	15,3	4,6	8,3	7,3	6,5	10,9
	ženy	8,6	6,2	13,3	6,8	7,6	8,8	6,9	4,3	3,2	13	6,9	3 ^u	11,5	7,5	6,8	2,8 ^u	5,5	10,9	14,8	5,5	6,1	3,6	7,4	15,8	3,8 ^u	7,9	6	5,5	9,4
	muži	11,9	10,5	14,5	6,6	12,1	11,8	12,7	5,9	4,9	21,4	9,6	3,1 ^u	15,4	11,1	10,5	5,1	8,9	12,7	18,3	9,5	9,5	6,7	13,7	14,9	5,2 ^u	8,8	8,5	7,4	12,3
Daňový klin (14)		37,6	45,4	34,9	41,7	32,7	45,2	33,4	24,6	36,9	36	38,9	34,5	41,1	18,1	39,8	34,1	30,7	44,6	27,4	30	43,6	35	36,7	37,9	40,3	39,7	35,6	40,5	26,1
Pasca nezamestnanosti – jednotlivec (15)		74,05	93,1	82,4	80,9	88,9	73,5	32,2	54,9	34,6	82,1	70,7	83,6	79,9	63,9	85,2	87,8	90,9	78,5	51,2	77	71,2	73,2	80,4	55,3	80,5	46,4	73,7	76,5	71,9
Pasca nízkej mzdy – jednotlivec (15)		38,23	60,4	22,4	31,1	50,2	45,1	21	31,3	26,3	27	46,5	27,2	38,3	8,3	34,2	41,3	50,6	33,5	29,9	49	41,8	30,3	32,1	43,8	39,1	33	34,6	28,5	32
Populácia ohrozená chudobou a sociálnym vylúčením v % (16)	spolu	21,8	20	32,8	12,2	17	18,7	24,4	21,1	31,8	26,1	17,4	24,8	27,3	23,9	28,4	28,3	21,9	19,6	19	16,7	17,5	18,9	21,6	32,5	16,2	16,3	16,5	18	23,1
	ženy	22,8	20,9	34,6	14,3	16,9	19,8	26,6	22,6	32,6	27	17,6	25,9	28,4	24,7	31,1	30,5	23,6	20,3	20,6	17,2	18,7	19,4	22,1	33,9	17,2	16,6	16,7	19,4	24,3
	muži	20,8	19	30,8	10	17,1	17,6	21,8	19,6	30,9	25,1	17,2	23,6	26,1	23,1	25,2	25,7	20,2	18,9	17,4	16,3	16,2	18,4	21	31	15,2	16	16,2	16,6	21,7
Populácia vo veku menej ako 18 rokov ohrozená chudobou a sociálnym vylúčením v % (17)	spolu	24,2	23	33,7	13,2	15,1	17,3	17,9	24,1	33,3	29,5	22,9	23,7	30,6	25,5	22,5	28	23,5	23,8	22,8	15,2	21,6	17,2	21,9	38,1	13,1	23,8	16	20,6	28,9
Populácia vo veku od 18 rokov a vyššom ohrozená chudobou a sociálnym vylúčením v % (18)	spolu	21,3	19,2	32,6	11,9	17,5	19	25,9	20,1	31,4	25,3	15,9	25	26,6	23,5	29,8	28,3	21,5	18,7	18,2	17,1	16,6	19,3	21,5	31,2	16,9	14,6	16,6	17,3	21,5
	ženy	22,4	20,5	34,6	14,5	17,8	20,2	28,4	21,7	32,5	26,2	16,5	26,5	28,1	24,7	32,7	31,4	23,4	19,5	20,2	17,7	18	19,8	22,1	32,9	18,2	15,1	16,8	18,6	23
	muži	20	17,9	30,4	9,2	17,1	17,6	23	18,3	30,3	24,4	15,3	23,5	25,1	22,3	26,1	24,6	19,6	17,9	16,3	16,5	15	18,8	20,9	29,4	15,6	14	16,3	16	19,9
Miera rizika chudoby (19)	spolu	17,1	16,4	22	9,6	12,7	16	21,9	14,9	18,5	21,5	13,4	19,3	20,3	15,4	23,3	22,9	18,3	12,8	16,8	13,3	14,3	14,8	17,3	23,5	13,3	12,2	12	16,4	18,6
	ženy	17,8	17,1	23,4	11,4	12,8	16,8	24,2	16,3	18,5	22,2	13,3	20,4	21,2	15,9	25,8	24,9	19,6	13,6	18,1	13,5	15,2	15	17,9	24,5	14	12,3	12,3	17,7	19,8
	muži	16,3	15,6	20,4	7,8	12,6	15,2	19,3	13,5	18,5	20,9	13,5	18,1	19,4	14,8	20,4	20,7	17	11,9	15,6	13	13,3	14,6	16,6	22,5	12,6	12,2	11,7	15,2	17,2
	spolu	8,8	12,6	9	4,5	9,8	8,1	5,2	13	14,6	10,7	8	11,2	11,3	8,6	7,6	9	8,3	5,7	5,5	8,6	7,3	5,6	7,2	7,4	5,4	5,2	10,8	9,1	8,6

		eu28	be	bg	cz	dk	de	ee	ie	gr	es	fr	hr	it	cy	lv	lt	lu	hu	mt	nl	at	pl	pt	ro	si	sk	fi	se	uk
Osoby vo veku 0 – 59 rokov v domácnostiach s veľmi nízkou intenzitou práce v % (20)	ženy	9,2	13,6	8,7	4,7	10,3	8,5	4,8	14,2	16	11,2	8,5	11,2	12,3	8,9	7,4	8,5	8,9	5,4	6,6	8,8	7,8	5,9	7,1	8,2	5,5	5,3	9,8	9,6	8,8
	muži	8,3	11,7	9,2	4,3	9,3	7,7	5,7	11,8	13,2	10,1	7,5	11,2	10,2	8,3	7,8	9,5	7,7	5,9	4,5	8,4	6,9	5,3	7,3	6,6	5,3	5,2	11,7	8,6	8,5
Ťažko materiálne deprivovaní v % (21)	spolu	5,9	5	20,9	2,8	3,4	3,1	3,8	4,9	16,7	5,4	4,7	8,6	8,5	10,2	9,5	11,1	1,3	10,1	3	2,4	2,8	4,7	6	16,8	3,7	7	2,8	1,6	4,6
	ženy	6,1	5,4	22,3	3,1	3,4	3,2	3,8	4,9	17	5,5	4,9	8,7	8,5	9,5	10	12,2	1,5	10,3	3,4	2,3	2,9	4,7	5,9	17,2	4	7,2	2,8	1,8	5
	muži	5,7	4,6	19,4	2,5	3,5	3	3,7	5	16,5	5,3	4,5	8,4	8,6	10,9	8,9	9,9	1,1	9,9	2,7	2,4	2,7	4,7	6	16,3	3,4	6,8	2,9	1,4	4,3

Zdroj: Eurostat; (1) – (15) – údaje sú za rok 2019, (16) – (21) – údaje sú za rok 2018;

: - nedostupné údaje, u – nízka spoľahlivosť

VZPS – výberové zisťovanie pracovných síl

eu28 – Európska únia (28 krajín), be – Belgicko, bg – Bulharsko, cz – Česká republika, dk – Dánsko, de – Nemecko, ee – Estónsko, ie – Írsko, el – Grécko, es – Španielsko, fr – Francúzsko, hr – Chorvátsko, it – Taliansko, cy – Cyprus, lv – Lotyšsko, lt – Litva, lu – Luxembursko, hu – Maďarsko, mt – Malta, nl – Holandsko, at – Rakúsko, pl – Poľsko, pt – Portugalsko, ro – Rumunsko, si – Slovinsko, sk – Slovensko, fi – Fínsko, se – Švédsko, uk – Veľká Británia